GÖREMEDİĞİMİZ TÜM IŞIKLAR

ROMAN

ANTHONY DOERR

KORİDOR

"Büyüleyici bir kalem, nefis bir hikaye... Her bir parçası küçük birer anahtar gibi kapıları açmanızı ve içinde saklı olan hazineye adım adım yaklaşmanızı sağlayacak."

Washington Post

"Bu hikaye klasik bir saatin parçaları gibi; kelimeler öyle ustaca bir araya getirilmiş ki mükemmel işliyor. Doerr'un yazım tarzı ve hayal gücü fevkalade. Uzun zamandır bu kadar tesirli bir kitap okumamıştım. Zihnimin içinde hâlâ yankıları var."

Abraham Verghese

"Elinizde çözülmeyi bekleyen bir eser. Önemsiz gibi görünen seçimlerin hayattaki en önemli sonuçlara yol açabileceğini gösteriyor."

New Yorker

"Sizi içinde yaşatacak, size bir şeyler öğretecek ve son sayfayı çevirdikten sonra içinizde yoksunluk hissi bırakacak bir roman."
Booklist

Anthony Doerr dünyayı bir bilim adamı gözüyle görüp, bir şair gibi yorumlayabilen bir yazar. Size her şeyi biliyormuş gibi görünebilir – radyolar, elmaslar, yumuşakçalar, kuşlar, kilitler, silahlar – ama o öyle güzel yazıyor ki sahneler gözünüzün önüne geliyor ve adeta orada asılı kalıyor. Aklınıza sığdıramadığınız kadar büyük şeyler – aşk, korku, merhamet, cefa ve insan kalbinin sayısız yüzü – hakkındaki fikirleriniz sonsuza dek değişecek. Delicesine merak uyandırıcı, yürekli, zengin detaylarla süslü bu kitap tadı damağınızda kalacak, başınızı yastığa mutlu bir şekilde koymanızı sağlayacak ve sonra arkadaşlarınıza okumaları için ısrar edeceğiniz türden."
JR Moehringer

"Her bakımdan üstün bir eser... Büyüleyici... Tüylerinizi diken diken edecek." **Portland Oregonian**

"Kendisini asla unutturmayacak kadar güzel."
Janet Maslin, The New York Times

"Anthony Doerr dilin aşılmaz sınırlarının ötesine ustalıkla geçebilen bir yazar." **Vanity Fair**

"Son sayfayı da çevirinceye kadar gözünüze uyku girmeyecek."
Good Housekeeping

"Muazzam... Zarif, cesur, yürek parçalayıcı ve aynı zamanda yüzünüzde bir tebessüm uyandıracak kadar naif."
The Seattle Times

"Baş döndürücü bir güzellik ve canlılık... Doerr'un kaçırılmayacak bu eseri karanlıklarınıza ışık, hayallerinize esin kaynağı olacak." **Entertainment Weekly**

"Doerr her bir sahneyi öyle karşı konulmaz detaylarla süslemiş ki şaşırmamak elde değil... Beklenmedik, yepyeni bir soluk." **The Boston Globe**

"Şahane, adım adım yükselen bir gerilim... Doerr öyle bir ışık hayal ediyor ki, en kötüsü diyebileceğiniz bir anda nadiren yüzeye vuran bu ışığı kitabında harikulade bir şekilde yansıtıyor." **San Francisco Chronicle**

"Mücadelenin ve hayata üstün gelen gücün ışık dolu, göz kamaştırıcı hikayesi... Karakterler son derece asil ve hayranlık uyandırıcı." **the Oprah**

"Okuyucuyu mükemmel bir yerden yakalıyor... Doerr cümleleri öyle titizlikle dizmiş ki sayfalar adeta akıp gidiyor." **Minneapolis Star Tribune**

"Güzel, samimi bir hikaye... Tutku dolu ve görkemli." **Los Angeles Times**

"Elinizden bırakamayacaksınız... Her bir karakter kendine özgü ve gerçekçi." **USA Today**

"Doerr yeteneğiyle göz dolduran, seçkin bir yazar." **Alan Cheuse NPR**

"Muhteşem." **The Guardian**

"Bir şaheser." **BBC**

"İlham verici." **BookReporter.com**

"Yazarın tüm maharetini ortaya döktüğü bir eser."
Deseret Morning News

"Doerr sesleri ve görüntüleri hafızanıza kazıyor ve daha önce hiç kimsenin cesaret edemediği kadar derinliklere inerek sizi karakterlerin iç dünyasına götürüyor."
Kirkus Reviews

"Eğer bir kitabın başarısı, okuyucunun hislerini harekete geçirebilme yeteneği ve sahip olduğu hatırlanabilir karakterler bazında değerlendirilse, bol ödüllü Doerr'un kitabı her iki alanda da üstün gelir." **Publishers Weekly**

"Bu roman hem yapısal olarak hem de duygusal açıdan tam bir başyapıt... Başkarakterler öylesine ilginç ve sempatik ki okuyucuların son sayfaya gelinceye kadar hep mutlu bir son hayal etmesi şaşırtıcı değil."
Library Journal

"Müthiş bir eser! Keskin bir dille yazılmış ve son sayfaya kadar merak içinde bırakacak kadar sürükleyici. Herkese bu kitaptan bahsetmek isteyeceksiniz..."
Frances Itani

KORİDOR YAYINCILIK – 259

ISBN: 978-605-4629-81-7

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 16229

MATBAA SERTİFİKA NO: 19039

Göremediğimiz Tüm Işıklar

Anthony Doerr

Özgün Adı: All the Light We Cannot See

© 2014 by Anthony Doerr

© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Akçalı Ajans aracılığıyla Koridor Yayıncılık'a aittir.
Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

Yayın yönetmeni: Erdem Boz

Editör: Zübeyde Abat

Çeviren: Handan Ünlü Haktanır

Kapak uygulama ve sayfa tasarımı: Tuğçe Ekmekçi

Baskı: Ekosan Matbaacılık, İstanbul

EKOSAN MATBAACILIK

Ekosan Matbaacılık San. Tic. LTD.ŞTİ.
Litrosyolu 2. Matbaacılar Sitesi 2NF8
Topkapı - İstanbul

Cilt: Ekosan Matbaacılık, İstanbul

1. baskı: Koridor Yayıncılık, İstanbul, 2015

KORİDOR YAYINCILIK

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. MB İş Merkezi
No: 14 Kat: 1 D: 1 Zeytinburnu / İstanbul
Tel.: 0212 – 544 41 41 / 544 66 68 / 544 66 69
Faks.: 0212 – 544 66 70
www.koridoryayincilik.com.tr
info@koridoryayincilik.com.tr

GÖREMEDİĞİMİZ TÜM IŞIKLAR

ANTHONY DOERR

Çeviren: Handan Ünlü Haktanır

1944'ün Ağustos ayında, Fransa'nın Zümrüt Sahili'nin en parlak mücevheri, surlarla çevrili tarihi Saint-Malo şehri bir yangında neredeyse tamamen harap oldu... Surların içindeki 865 binadan sadece 182 tanesi ayakta kalabildi; onların da tamamı belirli ölçülerde hasar görmüştü.

Philip Beck

Radyo olmasaydı, gücü elimize almamız veya ondan bugünkü şekilde yararlanabilmemiz mümkün olmazdı.

Joseph Goebbels

Sıfır

El İlanları

Akşam karanlığında gökyüzünden yağmaya başladılar. Surların üzerinden uçuşarak, yanlamasına taklalar atarak, damların üzerinden ve evlerin arasındaki derin ve dar yarıkların arasından kanat çırpar gibi geçiyorlardı. Sokaklarda girdaplar oluşturuyor ve kaldırımların üzerini beyaz bir örtü gibi kaplıyorlardı. *Bu kasabada yaşayanlar için acil mesaj*, yazıyordu her birinde. *Derhal kırsal alana kaçın.*

Gelgit yükselmişti. Ay küçücük, sarı ve kambur görünüyordu. Doğu sahilindeki otellerin çatılarında ve bunların arkasındaki bahçelerde, yarım düzine Amerikan topçu birliği havan toplarının ağızlarına yangın gülleleri yerleştirmişlerdi.

Bombardıman Uçakları

Manş Denizi'ni gece yarısı geçtiler. On iki taneydiler ve isimlerini şarkılardan almışlardı: *Stardust* ve *Stormy Weather* ve *Pistol-Packin' Mama* gibi. Üzerine köpüklü sayısız dalga kıvrımı serpilmiş olan deniz, kayıyormuş gibi altlarında uzanıyordu. Denizciler ay ışığının aydınlattığı, ufuk boyunca sıralanmış basık ada kümeciklerini çok geçmeden fark edebildiler.

Fransa.

İnterkomlar hışırdamaya başlamıştı. Bombardıman uçakları kasıtlı olarak ve neredeyse tembelce denecek şekilde alçalıyordu. Sahil boyunca uzanan uçak-savar mevzilerinden kırmızı ışık şeritleri yükseliyordu. Karanlığın içinde belli belirsiz görünen harap durumdaki gemiler, ya açılan delikler yüzünden batmış, ya da kullanılamaz hale gelmişti. Bir tanesinin pruvası uçmuştu, için için yanan bir diğeri ise hâlâ kor gibi parlıyordu. Dıştaki adalardan birinde, paniğe kapılmış bir şekilde zikzaklar çizerek ilerleyen koyunlar kayaların arasına doğru kaçışıyordu.

Her bir uçağın içinde, bir bombacı vardı. Hedef alma penceresinden bakıyor ve yirmiye kadar sayıyorlardı. Dört, beş, altı, yedi... Ve giderek yakınlaşmakta olan, granit bir burun üzerindeki surlarla çevrili bu şehri çürük bir dişe benzetiyorlardı. Oyulması gereken son bir apse gibi kapkara ve tehlikeliydi...

Kız

Şehrin bir köşesinde, Vauborel Sokağı'ndaki 4 numaralı yüksek ve dar evin altıncı ve en üst katında, gözleri görmeyen Marie-Laure LeBlanc adlı on altı yaşındaki kız, üstü tamamen maketle kaplı olan alçak bir masanın üzerine doğru diz çöktü. Bu maket, yaşadığı şehrin minyatür bir modeliydi ve surların içindeki yüzlerce ev, dükkan ve otelin aslına uygun kopyalarını içeriyordu. Tırtıllı kulesiyle katedral; hantal ve eski Saint-Malo Şatosu ve her biri bacalı sıra sıra kulübeler de oradaydı. Môle Plajı adı verilen sahilden incecik, ahşap bir iskele denize doğru bir kavis çizerek uzanıyordu; narin, kafes tonozlu bir avlu, deniz ürünleri satılan çarşının üstünü örtmekteydi; en küçüğü elma çekirdeğinden büyük olmayan küçücük oturma yerleri, halka açık meydanları süslüyordu.

Marie-Laure, parmak uçlarını kale duvarlarının üzerinde taç gibi duran bir santim enindeki korkuluk duvarı boyunca gezdirerek, maketin tüm çevresinde düzgün olmayan bir yıldız şekli çizdi. Duvarların üstündeki, dört tören topunun denize doğru çevrildiği açıklığı buldu.

"Hollanda burcu," diye fısıldadı ve parmakları minik bir merdivenin üzerinden aşağıya doğru indi.

"Cordier Sokağı. Jacques Cartier Sokağı."

Odanın bir köşesinde, ağzına kadar suyla dolu iki çinko kova vardı. *Onları doldur* diye tembihlemişti büyük amcası; ne vakit mümkün olursa doldur demişti. Üçüncü kattaki banyo küvetini de... *Suyun tekrar ne zaman kesileceği bilinmez.*

Parmakları katedralin çan kulesinin üzerinde gezinmeye devam etti. Dinan Kapısı'nın güneyi... Tüm gece boyunca, bu evin sahibi olan ve bir önceki gece o uyurken dışarı çıkıp henüz dönmemiş olan büyük amcası Etienne'i beklerken parmaklarını maketin üzerinde dolaştırmıştı. Şimdi yine gece

olmuştu, saat bir devir daha yapmıştı. Tüm sokak sakindi ve o bir türlü uyuyamıyordu.

Beş kilometre öteden bile bombardıman uçaklarının sesini duyabiliyordu. Giderek artan bir radyo paraziti, bir deniz kabuğunun içindeki uğultu sesi gibiydi...

Yatak odasının penceresini açınca, uçakların sesi daha da şiddetlendi. Bu ses haricinde, gece ürkütücü bir sessizliğe bürünmüştü: Ne bir motor gürültüsü, ne bir insan sesi, ne de herhangi bir tıkırtı... Siren sesi yoktu. Kaldırımların üzerinde adım sesi yoktu. Martılar bile ortadan kaybolmuş gibiydi. Sadece bir blok ötede ve altı kat aşağıda, şehir duvarlarının dibini yalayan gelgit dalgalarının sesi duyuluyordu.

Bir şey daha vardı.

Hafif hafif, çok yakınlarda pır pır eden bir şey... Marie-Laure sol taraftaki panjurları yavaşça açtı, sağ taraftakinin çıtalarını parmaklarıyla yokladı. Oraya sıkışmış bir kağıt parçasına ilişti elleri.

Onu tutup burnuna götürdü. Kağıt taze mürekkep kokuyordu. Ya da benzin. Fakat hâlâ hışırdıyordu, anlaşılan havayla teması uzun sürmemişti.

Marie-Laure ayaklarında çorapları, yatak odasına arkasını dönerek pencerenin yanında durdu. Gardırobun üstünde bir uçtan bir uca deniz kabukları diziliydi. Dipteki tahta boyunca da çakmak taşları... Köşede bastonu duruyordu; Braille alfabesiyle yazılmış devasa romanı yatağının üzerinde yüzükoyun yatmaktaydı. Uçakların monoton homurtusu da giderek artıyordu.

Genç Adam

Kuzeye doğru beş sokak ötede, beyaz saçlı, on yedi yaşındaki Werner Pfennig adlı Alman er, kesik kesik gelen hafif bir mırıltı sesiyle uyanmıştı. Kedi mırlamasından biraz daha tiz bir sesti bu. Uzaktaki bir pencerenin camına vuran sineklerin sesi gibi...

Neredeydi? Tabanca yağının tatlı ve hafiften kimyasal kokusu; mermi sandıklarının yeni çakılmış ham tahtaları; yatak çarşaflarından yükselen naftalin kokusu... Oteldeydi tabii. L'hôtel des Abeilles, yani Arılar Oteli.

Gece bitmemişti. Vakit hâlâ erkendi.

Deniz tarafından ıslık ve patlama sesleri duyuldu; uçaksavar ateşi şiddetlenmişti.

Uçaksavar onbaşısı koridordan aşağı, merdivenlere doğru aceleyle koşturdu. "Mahzene in," diye bağırdı arkasına bakarak. Werner arazi fenerinin ışıklarını yaktı, battaniyesini silindir şeklindeki sırt çantasının içine tıkıştırdı ve koridordan aşağı doğru koştu.

Çok değil, kısa bir süre önce Arılar Oteli, ön cephesindeki mavi panjurları, kafeteryasında buz üzerinde servis edilen istiridyeleri ve barın arkasında bardakları parlatan papyonlu Breton garsonlarıyla neşeli bir yerdi. Denize hâkim, yirmi bir tane odası ve devasa şöminesi olan bir lobisi vardı. Parisliler hafta sonu tatillerinde buraya aperatif içkilerini yudumlamaya gelirlerdi. Onlardan önce, bakanların, bakan yardımcılarının, başrahiplerle amiraller gibi Cumhuriyet'in özel görevli memurlarının arada bir geldiği olurdu. Onlardan birkaç asır önce de, aralarında katiller, yağmacılar, baskıncılar ve gemiciler olan rüzgar yanığı tenli korsanlar...

Burası, daha da önceleri, tam beş asır önce henüz bir otel de-

ğilken, hükümet izniyle korsanlık yapan ama Saint-Malo'nun dışındaki kırlarda arılar hakkında araştırma yapmak uğruna gemilere saldırmaktan vazgeçen zengin bir kişinin eviydi. Bu kişi defterlerine notlar yazarken, bir yandan da peteklerden bal yerdi. Nitekim oteldeki kapıların üst pervazlarının tepesindeki başlıklarda hâlâ balarısı oymaları vardı. Avludaki fildişi kaplı çeşme de arı kovanı şeklindeydi. Werner'in favorisi ise, en üst kattaki en büyük odaların tavanlarındaki renkleri uçmuş beş duvar resmiydi. Bunlarda mavi fon üzerinde yüzen, çocuk büyüklüğünde tembel erkek arılar ve şeffaf kanatlı işçi arılar vardı. Tavanın altıgen bir banyo küvetinin üzerine düşen kısmında ise dokuz ayak büyüklüğünde, çok gözlü ve karnı altın renkli tüylerle kaplı, tek bir kraliçe arı kıvrılmış halde duruyordu.

Son dört hafta içinde otel bambaşka bir şeye dönüşmüş, bir kale halini almıştı. Bir Avusturya hava savunma kıtası, her bir pencerenin üzerini tahta çakarak kapamış, her bir karyolayı tersine çevirmişti. Girişi takviye etmişler, merdivenlere top mermileri istiflemişlerdi. Otelin bahçeye bakan ve doğrudan surlara açılan, Fransız balkonlu odaların bulunduğu dördüncü katı, on kiloluk gülleleri on beş kilometre öteye fırlatabilen ve adına "88" denen oldukça eski, yüksek-hızlı bir uçak savar topunun yuvası haline gelmişti.

Avusturyalılar bu toplarına *Majesteleri* derlerdi ve son bir hafta boyunca, işçi arılar kraliçe arıya nasıl hizmet ederlerse, onlar da bu topa aynı şekilde ihtimam göstermişlerdi. Onu yağla beslemişler, namlusunu yeniden boyamışlar, tekerleklerini yağlamışlar ve ayaklarının dibine sunu yapar gibi kum torbaları dizmişlerdi.

Oteldeki herkesin koruyucusu, işte bu ölüm saçan hükümdar, soylu *seksen sekiz* olacaktı.

"88" arka arkaya iki kez ateşlendiğinde Werner henüz ze-

min kata giden merdivenlerin yarısına kadar gelebilmişti. Top sesini ilk kez bu kadar yakından duyuyordu. Otelin üst yarısı adeta uçup gitmişti. Werner sendeledi ve kollarını kulaklara doğru kaldırdı. Duvarları binanın temeline kadar titreten bu ses, yankılanıp tekrar yukarıya tırmanıyordu.

Werner iki kat yukarıdaki Avusturyalıların sürünerek ilerlediklerini duydu. Mermileri yüklediklerini ve iki top mermisinin dört-beş kilometre ötedeki okyanusun üzerinden yol alırken çıkardığı, giderek uzaklaşan çığlığa benzer sesi de işitti... Askerlerden biri şarkı söylüyor gibiydi. Belki de birden fazla asker şarkı söylüyordu. Veya askerlerin hepsi birden aynı şarkıyı söylüyordu. Sonraki bir saat içerisinde bulundukları yerden canlı çıkamayacakları belli olan sekiz Luftwaffe erkeği, kraliçeleri için bir aşk şarkısı söylemeyi sürdürdüler.

Werner lobi boyunca elindeki arazi fenerinin ışığını takip etti. Büyük top üçüncü kez ateşlenince, yakınlarda bir yerlerde camların şangırdama sesi duyuldu. Bacanın içindeki kurum, sağanak halinde tıngırdaya tıngırdaya aşağıya indi ve otelin duvarları çınlamaya başladı. Werner bu sesin dişlerini sökecek kadar güçlü olmasından korktu.

Mahzenin kapısını iterek açtı ve bir an durup bekledi. Bakışlarıyla etrafı taradı.

"Buraya kadar mı?" diye sordu. "Gerçekten geliyorlar mı?" Ama orada yanıt verecek kimse yoktu.

Saint-Malo

Sokakların hem aşağı hem yukarı kısımlarında evleri tahliye edilmemiş son kasaba sakinleri uyanıp yataklarından kalktılar, sızlandılar ve iç geçirdiler. Bunların arasında kimler yoktu ki... Evde kalmış kızlar, fahişeler ve ihtiyarlar. Kaytarıcılar, işbirlikçiler, inançsızlar, sarhoşlar. Her bir sınıftan rahibeler. Fakirler. İnatçılar. Körler.

Bazıları sığınaklara doğru telaşla gitti, bazıları da bunun sadece bir tatbikat olduğuna inanmak istedi. Bazıları ise gitmek yerine, bir battaniye veya bir dua kitabı veya bir deste oyun kağıdı alma bahanesiyle oralarda sallanıp durdu.

D-gününü iki ay önce yaşamışlardı. Cherbourg kurtarılmıştı, Caen kurtarılmıştı, Rennes de... Batı Fransa'nın yarısı özgürdü. Doğuda ise, Sovyetler Minsk'i geri almıştı; Polonya Milli Muhafızları Varşova'da isyan halindeydi; rüzgarın yönünün değiştiğini söyleyebilecek kadar cesareti olan sadece birkaç gazete vardı.

Ama burası öyle değildi. Kıtanın ucundaki bu son kalede, Breton sahilindeki Almanlara karşı bu son direniş noktasında durum farklıydı.

Burada, insanlar aralarında şöyle fısıldaşıyordu: Almanlar ortaçağdan kalma duvarların altındaki iki kilometre boyunca uzanan yeraltı koridorlarını restore etmişler ve yeni savunmalar, yeni kanallar, yeni kaçış yolları ve hayret verecek kadar çetrefilli yeraltı kompleksleri inşa etmişlerdi. Yarımadadaki La Cité adlı kalenin altı, eski şehirden nehrin karşı tarafına kadar, revir ve mühimmat odalarıyla doluydu. Orada bir de yeraltı hastanesi vardı veya insanlar en azından öyle bir yer olduğuna inanıyorlardı. Ayrıca bir havalandırma sistemi, iki yüz bin litrelik su tankı, Berlin'le direkt haberleşme hattı,

alev kusan bubi tuzakları ve periskoplu nişan dürbünü olan bir de korugan* ağı bulunmaktaydı; bir yıl boyunca her gün denize gülle fırlatmaya yetecek kadar ağır toplar istiflemiş durumdaydılar.

Bu insanların fısıldadıkları başka şeyler de oluyordu tabii: Burada ölmeye hazır bin tane Alman var. Veya beş bin. Belki de daha fazla.

Saint-Malo... Dört bir yanı suyla çevrili olan bu kasabanın Fransa'nın geri kalanıyla bağlantısı, bir dolgu yol, köprü ve kumlu bir kıyı dilinden ibaretti. Saint-Malo'nun insanları *biz her şeyden önce Malolularız*, derlerdi. Daha sonra *Breton*. Geriye bir şey kalmışsa, işte o kadar da *Fransız*...

Fırtınalı günlerde, şehrin granit kayaları mavileşirdi. Gelgit en yüksek noktaya ulaştığında, deniz kasabanın tam merkezindeki evlerin bodrum katlarına doğru sessizce ilerlerdi. Sular iyice çekildiğinde ise, kabuklu deniz hayvanlarının yapıştığı binlerce batık gemi iskeleti denizin dışına çıkardı.

Bu küçük burun üç bin yıldan beri nice kuşatmalara tanık olmuştu.

Ama bunun gibisine, asla...

Bir büyükanne huysuz bir bebeği göğsüne yasladı. Birkaç kilometre ötede, Saint-Servan dışındaki küçük bir sokağa işeyen bir sarhoş, önündeki çitin üzerine düşen el ilanına göz ucuyla baktı. *Bu kasabada yaşayanlar için acil mesaj* diye yazıyordu kağıtta. *Derhal kırsal alana kaçın.*

En dışta bulunan adaların üzerindeki uçaksavar bataryaları yanıp sönüyordu ve eski şehirdeki eski Alman topları bir kez daha, denizin üzerinden uğuldayarak geçen top mermileri yağdırdı. Sahilden dört yüz metre açıktaki bir adada, Ulusal Kale'de hapis olan üç yüz seksen Fransız, ay ışığının aydın-

* Ateş etmeye olanak verecek biçimde hazırlanmış delik ve mazgalları bulunan yer. (Ed. N.)

lattığı bir avluda birbirlerine sokularak gökyüzüne baktılar.

Dört yıldır işgal altındaydılar. Yaklaşan bombardıman uçaklarının homurtusu, acaba neyin habercisiydi? Kurtuluşun mu? Yoksa yok oluşun mu?

Hafif silahların takırtısı ve uçaksavarların çatlak trampet sesi işitiliyordu. Katedral kulesinin tepesine tünemiş olan bir düzine güvercin, bina boyunca çağlayan gibi aktıktan sonra denize doğru dümen kırdı.

Vauborel Sokağı, No. 4

Marie-Laure LeBlanc tek başına ayakta durduğu yatak odasında, gözleri görmediği için okuyamadığı el ilanını kokladı. Dışarıdan siren sesleri geliyordu. Kepenkleri kapatıp pencereleri yeniden sürgüledi. Uçaklar her an biraz daha yaklaşıyordu. Aradan geçen her saniye, kaybedilen bir saniyeydi. Aşağıya kaçması gerekiyordu. Mutfağın bir köşesinde tozlu halde, farelerin kemirdiği kilimlerle ve uzun süredir açılmadan bekleyen eski sandıklarla dolu bir kilere açılan küçük döşeme kapağını bulmalıydı.

Ama öyle yapmak yerine, yatağın ucundaki masaya geri döndü ve maketin yanına diz çöktü.

Parmakları yeniden dış kale duvarlarını, Hollanda burcunu ve oradan aşağıya inen merdivenleri buldu. Gerçek şehrin şu penceresinde, tam burada, her Pazar günü halılarını döven bir kadın olurdu. Şuradaki pencereden de bir zamanlar küçük bir çocuk *Nereye gittiğine bir baksana, kör müsün?* diye bağırmıştı ona.

Evlerin camları tıngırdamaya başladı. Uçaksavar topları bir yaylım ateşi daha tutturdu. Dünya, yörüngesinden fırlamış gibi dönmeye başlamıştı sanki.

Parmak uçları, d'Estrées Sokağı ile Vauborel Sokağı'nın minyatürlerinin kesiştiği noktayı buldu. Parmaklarını sağa döndürdü; kapı aralıklarının üstünden sekerek geçti. Bir, iki, üç. Dört. Bunu kim bilir kaç kez yapmıştı?

4 numaralı evi buldu: Dört yıldır içinde yaşamakta oldukları ve büyük amcası Etienne'in kuş yuvasına benzeyen, o çok katlı, harabeye dönmüş evi... Bir düzine Amerikan bombardıman uçağının ona doğru homurtuyla geldiği şu anda, altıncı katında yalnız başına, diz çökmüş bir şekilde beklediği o ev...

Model evin küçücük ön kapısını içe doğru ittirince, gizli bir kapı mandalı serbest kaldı ve ev yukarıya ve maketin dışına doğru fırladı. Avcunun içinde tuttuğunda, hemen hemen babasının sigara kutularından biri gibi duruyordu.

Bombardıman uçakları artık o kadar yakınlardaydı ki, ayaklarının altındaki zemin nabız gibi küt küt atmaya başlamıştı. Dışarıdaki koridorda, merdivenin üzerinde asılı olan avizenin kristal sarkıtları da şangırdıyordu. Marie-Laure minyatür evin bacasını doksan derece büktü. Sonra da çatısını oluşturan üç tahta paneli kaydırarak tersine çevirdi.

Avcunun içine bir taş düştü.

Taş soğuktu. Bir güvercin yumurtası büyüklüğünde ve gözyaşı şeklindeydi.

Marie-Laure bir eliyle küçük evi, diğer eliyle de taşı sıkıca kavradı. İçinde bulunduğu odanın derme çatma ve çürük olduğu hissine kapılmıştı. Dev parmak uçları her an duvarları delip geçecek gibiydi.

"Baba?" diye fısıldadı.

Mahzen

Arılar Oteli'nin lobisinin altında, kayaların içine oyulmuş bir korsan mahzeni vardı. Sandıkların, dolapların ve aletlerin asılı olduğu delikli askı tahtalarının arkasındaki duvarlar tamamen granittendi. Tavanı, asırlar önce Breton'daki bir ormandan getirilen ve birkaç atın yardımıyla buraya yerleştirilmiş olan üç adet masif ve elle yontulmuş kiriş tutuyordu.

Mahzende, etraftaki her şeyin üstüne tereddütlü bir gölge düşüren tek bir ampul vardı.

Bir iş tezgahının önündeki katlanan sandalyenin üzerinde oturmakta olan Werner Pfennig, pilin gücünü ölçtü ve kulaklıklarını yerleştirdi. Bu, çelik-kasalı, 1,6 metrelik bant anteni olan iki yönlü bir telsizdi. Bu cihaz, onun yukarı kattaki haberleşme cihazıyla, şehir surları içindeki başka iki uçaksavar bataryasıyla ve nehir ağzının karşısındaki yeraltı Garnizon Komutanlığı'yla iletişimini sağlamaktaydı.

Telsiz ısındıkça uğuldamaya başladı. Bir nöbetçi, üst başlığa koordinatları okudu, bir topçu da bunları tekrar etti. Werner gözlerini ovuşturdu. Arkasında, tavana kadar tıkış tıkış istiflenmiş halde duran, müsadere edilmiş mallar vardı: Rulo yapılmış duvar halıları, ayaklı duvar saatleri, gardıroplar ve sırları çatlamış devasa manzara tabloları... Karşıdaki bir rafın üzerinde, Werner'in oraya hangi maksatla konduğunu anlayamadığı sekiz veya dokuz adet alçıdan yapılmış baş heykeli duruyordu.

İri cüsseli çavuş Frank Volkheimer dar ahşap merdivenlerden aşağı indi ve kirişlerden korunmak için başını eğdi. Werner'e nazikçe gülümsedikten sonra kocaman poposunun üzerinde boydan boya bir baston gibi duran tüfeğiyle birlikte, altın renkli ipekle kaplı, yüksek sırtlı bir koltuğa oturdu.

Werner, "Başlıyor mu?" diye sordu.

Volkheimer onaylar gibi başını salladı. Arazi fenerinin ışığını kapattı ve karanlığa doğru bakarak tuhaf bir şekilde narin görünen kirpiklerini kırpıştırdı.

"Ne kadar sürecek?"

"Fazla değil. Merak etme, bir şey olmaz."

En son mühendis Bernd geldi. Mat sarı saçlı, gözbebekleri farklı yönlere bakan, ufak tefek bir adamdı. Mahzen kapısını arkasından kapatıp sürgüledi ve yüzünde korku mu, yoksa metanet mi olduğu kolay kolay anlaşılmayan ıslak bir ifadeyle merdivenlerin orta basamaklarına oturdu.

Kapının kapanmasıyla birlikte, siren sesi de yumuşadı. Tavanda asılı duran lamba titremeye başladı.

Su, diye düşündü Werner. Su almayı unuttum.

Şehrin uzağında bir yerden yeni bir uçaksavar ateşi açıldı ve üst kattaki "88", ölümcül bir gök gürültüsü gibi devreye girdi. Werner top mermilerinin havada uçarken çıkardığı tiz sesi dinledi. Tozlar ıslık çalarak tavandan sağanak halinde inmeye başladı. Werner kulaklık takmış olmasına rağmen, yukarıdaki Avusturyalıların şarkı söylemeye devam ettiğini duyuyordu.

*... auf d'Wulda, auf d'Wulda, da scheint d'Sunn a so gulda...**

Volkheimer uykulu bakışlarını pantolonundaki bir lekeye dikmişti. Bernd, birleştirerek bir top haline getirdiği avuçlarının içine doğru üflüyordu. Telsiz rüzgarın hızlı esmesi, hava basıncı ve fırlatılan mermiler nedeniyle hışırdayıp duruyordu. Werner evini düşündü: Frau Elena'nın onun küçük ayakkabılarına doğru eğilmesini, her bir bağcığı iki kez düğümlemesini... Yıldızların tavan arasındaki odasının penceresinden bakıldığında daireler çizerek dönmesini... Sol kulağından sarkan bir radyo kulaklığı ve omuzlarına sardığı yorganıyla küçük kız kardeşi Jutta'yı...

---

* *Wulda'da güneş altın gibi parlıyor.* (Çev. N.)

Dört kat yukarıda, Avusturyalılar "88"in duman tüten kuyruğuna bir gülle daha oturttular, izleyeceği yolu yeniden kontrol ettiler ve topu ateşlerken kulaklarını tıkadılar. Werner'in kulaklarında ise o an sadece çocukluğunda radyodan dinlediği sesler vardı. *Tarih Tanrıçası Dünya'ya tepeden baktı. Arınma sadece en kızgın ateşlerle mümkün olabilir dedi.* Cansız ayçiçeklerinin oluşturduğu bir orman geldi gözlerinin önüne, bir de bir ağaçtan infilak eder gibi fırlayan bir kuş sürüsü...

Bombardıman

On yedi, on sekiz, on dokuz, yirmi. Deniz, şu anda nişan alma pencerelerinin altından onlarla yarışır gibi akıp geçiyordu. Şimdi de çatılar... Uçakların daha küçük olan iki tanesi geçtikleri yerde dumandan çizgiler bırakıyordu. Başı çeken bombardıman uçağı yükünü bir salvoyla boşalttı, diğer on bir tanesi de onu takip etti. Bombalar çaprazlamasına düşüyor, uçaklar havada yükseliyor ve çok daha yükseklere tırmanıyordu.

Gökyüzünün alt bölümleri siyah lekelerle kaplanmıştı. Marie-Laure'un yüzlerce kişiyle birlikte kıyıdan birkaç yüz metre içerideki Ulusal Kale'de hapis olan büyük amcası, gözlerini kısarak onlara baktı ve Çekirgeler diye düşündü. Kilise okuluna gittiği, örümcek ağlarıyla kaplı geçmiş günlerinden kalma, Eski Ahit'ten bir söz gelmişti aklına: Çekirgelerin henüz bir kralı yoktur, ama onlar yine de dışarıda saflar halinde gezerler.

Bir şeytan sürüsüydü bu. Fasulye torbaları gibi, yüzlerce kırık tespih tanesi gibi patır patır düşüyorlardı. Onları anlatmak için binlerce benzetme bulunabilirdi, ama bunların hepsi de yetersizdi: Her bir bombardıman uçağında kırk bomba vardı, yani toplamda dört yüz seksen bomba ve otuz iki ton patlayıcı...

Şehrin üzerine bir çığ gibi indiler. Bir kasırga gibi... Çay fincanları rafların üzerinde kayarak ilerliyor, tablolar çivilerinden kurtuluyordu. Bir anda, siren sesleri duyulmaz oldu. Hiçbir şey duyulmaz oldu. Gümbürtü, iç kulaktaki zarları patlatacak kadar güçlenmişti.

Uçaksavarlar son gülleleri de fırlattılar. On iki bombardıman uçağı, hiçbir zarar görmeden gecenin maviliğine geri döndü.

Marie-Laure, Vauborel Sokağı'ndaki 4 numaralı evin altıncı katındaki karyolasının altına sürünerek girdi. Taşı ve küçük evi göğsüne bastırmıştı.

Tam o sırada, Arılar Oteli'nin mahzenindeki tek ampul de göz kırparak söndü.

Bir

Doğa Tarihi Müzesi

Marie-Laure LeBlanc, babası onu çalıştığı müzede çocuklar için düzenlenen bir tura gönderdiğinde, Paris'te yaşayan ve gözleri giderek daha az görmekte olan, uzun boylu, çilli, altı yaşında bir kızdı. Tur rehberi, kendisi de bir çocuktan daha uzun olmayan, kambur ve yaşlı bir bekçiydi. Adam dikkat çekmek için elindeki bastonun ucunu yere vurmuş ve gezdirdiği on iki çocuğu bahçelerden boylu boyunca geçirip galerilere doğru yönlendirmişti.

Çocuklar o gün, mühendislerin bir dinozorun fosilleşmiş uyluk kemiğini palangalarla yukarı kaldırmasını seyretmişlerdi. Özel bir odadaki, sırt derisi yer yer aşınmış, içi doldurulmuş bir zürafaya bakmışlardı. Tahnitçilerin kuş tüyleriyle, kuş pençeleriyle ve cam gözlerle dolu çekmecelerine göz atmışlar, iki yüz yıllık herbaryum defterlerinin orkidelerle, papatyalarla ve otlarla bezeli sayfalarını karıştırmışlardı.

Nihayet on altı basamak tırmanarak Madenbilim Galerisi'ne geldiler. Rehber onlara Brezilya'dan gelen bir agat taşını, menekşe renkli ametistleri ve bir kaide üzerinde durmakta olan ve güneş sistemi kadar yaşlı olduğunu iddia ettiği minik, beyaz arakatkılar içeren bir meteoru gösterdi.

Daha sonra onları sarmal merdivenlere götürüp, tek sıra halinde iki kat aşağıya indirdi, koridorlardan geçirdi ve üzerinde tek bir anahtar deliği olan demir bir kapının önüne getirdi.

"Tur bitti," dedi.

Kızlardan biri "Peki, orada ne var?" diye sordu.

"O kapının arkasında kilitli bir kapı daha var, ama biraz daha küçük."

"Ya o kapının arkasında?"

"Bir kilitli kapı daha, ama daha da küçük."

"Onun arkasında?"

"Dördüncü bir kapı ve beşinci bir kapı ve on üçüncü kapıya gelene kadar devam eden kapılar var. On üçüncü kapı da kilitli ve bir ayakkabıdan daha küçük."

Çocukların hepsi birden öne doğru eğildiler. "Ya sonra?"

"On üçüncü kapının arkasında," dedi rehber, inanılmaz derecede kırışık olan ellerinden biriyle abartılı bir jest yaparak, "Alev Denizi var."

Şaşkınlık. Huzursuz kıpırdanmalar.

"Ciddi olamazsınız... Alev Denizi'ni hiç mi duymadınız?"

Çocuklar hayır anlamında başlarını salladılar. Marie-Laure tavanda üçer metre arayla asılı duran çıplak ampullere gözlerini kısarak baktı; ampullerin her birinin etrafında gökkuşağı renkli birer hale vardı.

Rehber bastonunu bileğine astı ve ellerini ovuşturdu. "Bu uzun bir hikaye. Dinlemek istediğinize emin misiniz?"

Çocuklar evet anlamında başlarını salladılar.

Rehber öksürerek boğazını temizledi. "Çok eski zamanlarda, şimdi Borneo adını verdiğimiz bir yerde, bir prens kurumuş bir nehir yatağında güzel olduğunu düşündüğü mavi bir taş bulur. Ama sarayına geri dönerken, atlı adamlar ona hücum ederler ve kalbinden bıçaklarlar.

"Kalbinden bıçaklarlar mı?"

"Bu, gerçek mi?

Erkeklerden biri, "Şşşş," dedi.

"Hırsızlar prensin yüzüğünü, atını, her şeyini çalarlar. Ama o küçük mavi taş avucunda olduğu için, onu keşfedemezler. Can çekişen prens evine kadar sürünerek gitmeyi başarır. On gün bilinçsizce yatar. Onuncu gün, bakıcıların şaşkın bakışları altında yatağında doğrulur ve avucunu açar. Taş orada durmaktadır.

Prensin babasının, yani sultanın hekimleri bunun bir mucize olduğunu ve prensin normal olarak böyle bir yara aldıktan sonra hayatta kalmasının mümkün olmaması gerektiğini söylerler. Bakıcılara göre bu taşın şifa verici güçleri olmalıdır. Hükümdarın mücevhercileri ise başka bir şey söylerler: Onlara göre bu taş bugüne kadar görülmemiş büyüklükte ham bir elmastır. İçlerindeki en usta mücevherci, tam seksen gün uğraşarak taşı yontar. İşini bitirdiğinde ortaya tropik denizlerin mavisini andıran, parlak mavi renkte bir taş çıkar. Taşın tam ortasında su damlasının içindeki alevlere benzeyen, kırmızıya çalan bir nokta vardır. Sultan, taşı prens için yaptırdığı tacın üzerine koydurur. Rivayete göre, genç prens ne vakit tahtına otururşa, güneş de onun üzerinde parlamaya başlıyormuş. Onun yanına gelen tüm konukların da gözleri kamaşıyor ve onun bedenini ışığın kendisinden ayırt edemiyorlarmış."

"Tüm bunların gerçek olduğuna inanıyor musunuz?" diye sordu bir kız.

"Şşşş," dedi aynı erkek çocuk.

"Bu taş Alev Denizi olarak ün salmış. Kimileri bu prensin bir tanrı olduğuna ve bu taşa sahip olduğu müddetçe ölmeyeceğine inanmışlar. Ama bu arada tuhaf şeyler olmaya başlamış: Prens tacını ne kadar çok takarsa, şansı o derece kötüleşmiş. Bir ay içinde, bir erkek kardeşi boğularak, bir başka erkek kardeşi de yılan ısırmasından hayatını kaybet-

miş. Babası da altı ay içinde hastalanarak ölmüş. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, sultanın askerleri doğuda çok büyük bir ordunun toplanmakta olduğu haberini vermişler.

"Prens babasının danışmanlarını çağırmış. Hepsi de savaş çığırtkanlığı yapmışlar. Sadece tek bir kişi, bir rahip, bir rüya gördüğünü söylemiş. Rüyasında Toprak Tanrıçası ona, Alev Denizi'ni sevgilisi olan Deniz Tanrısı'na nehir vasıtasıyla hediye olarak göndermek istediğini, ama nehir kuruyup da taşı prens alınca bu işe çok kızdığını, o nedenle de hem taşı, hem de ona sahip olan kişiyi lanetlediğini söylemiş."

Çocukların hepsi merakla öne doğru eğildiler. Marie-Laure da...

"Tanrıça'nın bedduası şöyledir: Taşı elinde bulunduran kişi sonsuza dek yaşayacaktır, ama taş onda olduğu müddetçe sevdiği herkesin başına sürekli yağan yağmurlar gibi art arda talihsizlikler gelecektir."

"Sonsuza dek mi yaşayacaktır?"

"Ama elmasa sahip olan kişi onu denize fırlatır ve asıl sahibine, yani denize teslim ederse, tanrıça lanetini kaldıracakmış. Artık sultan olmuş olan prens, üç gün üç gece boyunca düşünmüş ve sonunda taşı muhafaza etmeye karar vermiş. Hayatını kurtaran bu taşın onu ölümsüz yapacağına inanıyormuş. O yüzden rahibin dilinin kesilmesini emretmiş."

"Uff," dedi erkeklerin en küçüğü.

"Büyük bir hata," dedi en uzun boylu kız.

Rehber devam etti: "İstilacılar gelmiş ve sarayı yakıp yıkmışlar. Önlerine çıkan herkesi öldürmüşler. Prensi de kimse bir daha görmemiş. İki yüz yıl boyunca kimse Alev Denizi'yle ilgili bir şey duymamış. Bazıları taşın pek çok ufak taşlara bölündüğünü, bazıları da prensin taşa hâlâ sahip olduğunu, Japonya'da veya İran'da olduğunu, asla yaşlanmayan basit bir çiftçi olarak yaşadığını söylüyorlarmış.

"Böylece taş zaman içinde güncelliğini kaybetmiş. Pek de eski olmayan bir zamanda, Fransız bir elmas tüccarına Hindistan'daki Gülkende Madenleri'ne yaptığı bir gezi sırasında armut biçiminde yontulmuş kocaman bir elmas gösterilene kadar... O adam bu taştan bahsederken şöyle yazmış: Yüz otuz üç karat. Mükemmele yakın bir durulukta. Bir güvercin yumurtası büyüklüğünde ve deniz gibi masmavi, ama ortasında kırmızı bir alev var. Sonra taşın bir kalıbını çıkarmış ve bu kalıbı bir değerli taş hastası olan Lorraine Dükü'ne göndermiş, ancak lanetle ilgili dedikoduları anlatmayı da ihmal etmemiş. Ama Dük elması öyle çok istiyormuş ki, tüccar sonunda taşın kendisini Avrupa'ya getirmek zorunda kalmış. Dük de bunu bastonlarından birinin ucuna koydurtmuş ve nereye gittiyse taşı da birlikte götürmüş."

"Vay canına."

"Ama bir ay içinde, Dük'ün karısı bir boğaz enfeksiyonuna yakalanmış. En sevdikleri iki hizmetkarları damdan düşüp boyunlarını kırmışlar. Sonra, Dük'ün tek oğlu bir at kazasında ölmüş. Herkes Dük'ün kendisinin o güne kadar hiç bu kadar iyi görünmediğini söylüyormuş, ama o dışarıya çıkmaktan ve konuk kabul etmekten bile korkar hale gelmiş. Nihayet bu taşın gerçekten de lanetli Alev Denizi olduğuna kanaat getirmiş ve kraldan onu özel olarak inşa edilen bir kasanın içine koymasını ve iki yüz yıl boyunca kasanın hiç açılmadan müzede muhafaza edilmesini rica etmiş."

"Sonra?"

"Sonra, aradan şu ana kadar yüz doksan altı yıl geçmiş."

Çocukların tümü bir dakika boyunca sessiz kaldılar. Bazıları parmaklarıyla hesap yapıyordu. Sonra hepsi birden sözleşmiş gibi ellerini kaldırdılar.

"Onu görebilir miyiz?"

"Hayır."

"Birinci kapıyı bile açamaz mıyız?"

"Hayır."

"*Siz* onu gördünüz mü?

"Görmedim."

"Peki, onun orada olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Hikayeye inanmanız gerek."

"Taşın değeri ne kadardır peki? Eyfel Kulesi'ni satın alabilir mi?"

"Öylesine büyük ve ender olan bir elmas muhtemelen beş tane Eyfel Kulesi'ni satın alabilir."

Herkes nefesini tutmuştu.

"Bütün o kapılar hırsızların içeriye girmesini önlemek için mi?"

"Onlar belki de," dedi rehber ve göz kırparak devam etti, "lanetin dışarıya çıkmasını önlemek içindir."

Çocuklar sessizleştiler. İçlerinden iki, üç tanesi geriye doğru birer adım attı.

Marie-Laure gözlüğünü çıkardı, tüm dünya şekilsiz bir hal aldı. "Neden," diye sordu, "elması alıp da denize atmıyorlar?"

Rehber ona baktı. Diğer tüm çocuklar da... "Birisinin beş Eyfel Kulesi'ni denize attığı en son ne zaman görülmüş?"

Kahkaha sesleri duyuldu. Marie-Laure suratını astı. Alt tarafı, pirinçten bir anahtar deliği olan demir bir kapıydı.

Tur sona erdi, çocuklar dağıldılar ve Marie-Laure Büyük Galeri'de babasıyla buluştu. Babası onun burnunun üzerindeki gözlüğünü düzeltti ve saçlarına takılmış olan bir yaprağı aldı.

"İyi eğlendin mi, *ma chérie*?"*

Çatı kirişlerinden aniden küçük, kahverengi bir ev serçesi çıktı ve kızın önündeki karoların üzerine kondu. Marie-Laure avucunu açtı. Serçe düşünür gibi başını yana doğru eğdi. Sonra kanat çırparak uzaklaştı.

Bir ay sonra kız kör olmuştu.

---

* *Ma chérie:* Canım (Çev. N.)

Zollverein

Werner Pfennig, Paris'in beş yüz kilometre kuzeybatısındaki Zollverein adlı bir yerde büyümüştü; burası Almanya'daki Essen şehrinin dışında dört bin dönümlük bir kömür madeni alanıydı. Çelik renkli, delik deşik bir taş kömürü ülkesiydi burası. Bacalardan dumanlar yükseliyor, lokomotifler yükseltilmiş nakil hatlarının üzerinde gidip geliyorlar ve yapraksız ağaçlar cüruf yığınlarının arasında ölüler dünyasından uzanan iskelet elleri gibi uzanıyorlardı.

Werner ve küçük kız kardeşi Jutta, Viktoriastrasse'de bulunan ve Çocuk Evi adı verilen, öksüzlerin kaldığı iki katlı tuğla evde büyümüşlerdi. Buradaki odalar hasta çocukların öksürükleri, yeni doğanların çığlıkları ve öteki dünyaya göçmüş ebeveynlerin son eşyalarının uykuya yatırıldığı yıpranmış sandıklarla doluydu; bu eşyaların arasında yamalı giysiler, pas tutmuş çatal bıçak takımları ve madenlerin yuttuğu babaların solmuş fotoğrafları vardı.

Werner'in hayatının ilk yılları, fakirliğin en üst düzeyde olduğu yıllardı. Erkekler Zollverein kapılarında iş bulmak için kavga ediyorlar, tavuk yumurtası iki milyon reichsmarka satılıyor ve ateşli romatizma hastalığı Çocuk Evi'ni bir kurt gibi sinsice kolluyordu. Tereyağı ve et yoktu. Meyveler anılarda kalmıştı. En kötü aylarda, bazı akşamlar yurt müdiresinin bir düzine boğazı beslemek için hardal tozuyla suyun karışımından yapılan katıklardan başka verecek bir şeyi olmuyordu.

Ama yedi yaşındaki Werner her şeye rağmen batmadan yüzüyor gibiydi. Yaşına göre küçük görünüyordu, kulakları kepçeydi, tiz ve tatlı bir sesle konuşuyordu; saçlarının beyazlığı yolda giden insanların durup bakmasına neden oluyordu. Kar gibiydi, süt gibiydi, tebeşir gibiydi bu saç-

lar. Herhangi bir rengin olmadığı bir renkteydi. Her sabah ayakkabılarının bağcıklarını bağladıktan sonra soğuktan korunmak için paltosunun içine gazeteyi sıkıştırır ve dünyayı sorgulamaya başlardı. Kar tanelerini, iribaşları ve kış uykusuna yatmış kurbağaları yakalar, satacak şeyi olmayan fırıncılardan tatlı diliyle ekmek koparmayı başarır, düzenli aralıklarla mutfağa gelir ve bebekler için taze süt getirirdi. Onlara kağıttan kutular, derme çatma çift kanatlı uçaklar, dümenleri çalışan oyuncak gemiler gibi şeyler de yapardı.

Birkaç günde bir de, yanıtlanması mümkün olmayan sorular sorarak müdireyi şaşırtırdı: "İnsanlar neden hıçkırır, Frau Elena?"

Veya: "Ay o kadar büyükse, Frau Elena, neden bu kadar küçük görünüyor?"

Veya: "Frau Elena, arılar birini soktukları vakit öleceklerini bilirler mi?"

Frau Elena, Alsace bölgesinden gelen ve çocukları sevmeyi onları kontrol etmeye tercih eden Protestan bir rahibeydi. Onlara Fransız halk şarkıları söylerdi; şeri şarabına karşı zaafı vardı ve ayakta uyumayı alışkanlık haline getirmişti. Dağlarla iç içe geçen gençlik günlerini ve üstlerinde iki metre kar biriken çatılarla, kasaba tellallarıyla ve don yemiş üzüm bağlarıyla ilgili Fransızca hikayeler anlattığı bazı geceler, çocukların geç vakte kadar ayakta kalmalarına izin verirdi. Kısacası, Noel ilahilerinin hüküm sürdüğü bir dünyaydı onun anlattıkları.

"Sağırlar kendi kalp atışlarının sesini duyabilir mi, Frau Elena?"

"Tutkal neden şişenin içine yapışmaz, Frau Elena?" diye sorardı Werner.

O da gülerdi. Werner'in saçlarını karıştırır ve şöyle fısıldardı: "Senin çok küçük olduğunu söyleyeceklerdir Werner, nereden geldiğinin belli olmadığını, büyük hayallere kapıl-

maman gerektiğini de... Ama ben sana inanıyorum. Büyük bir iş başaracağına inanıyorum." Sonra Werner'i kendi seçtiği, tavan arasındaki pencerelerden birinin önüne sıkıştırılmış portatif karyolasına gönderirdi.

O ve Jutta bazen resim yaparlardı. Kız kardeşi gizlice Werner'in karyolasına gelir ve her ikisi de yüzükoyun yatıp, tek bir kalemi paylaşırlardı. İki yaş küçük olmasına rağmen, çizim konusunda daha yetenekli olan Jutta idi. En çok Frau Elena'nın aşk romanlarından birinin kapağındaki tek bir fotoğrafını gördüğü Paris'i çizmeyi seviyordu: Mansart çatılar, dizi dizi puslu binalar, uzaklardaki bir kulenin demirden yapılmış kafesi... İnsanı hayrete düşüren beyaz gökdelenler, karmaşık köprüler ve bir nehrin kenarında dolaşan insan kalabalıklarını çiziyordu.

Başka günler, ders saatlerinden sonra, Werner kız kardeşini döküntü parçalardan bir araya getirdiği bir yük arabasına bindirip maden kompleksinde gezdirirdi. Çakıl taşlı yollarda takır tukur giderler, kulübelerin ve içlerinde çöp yakılan varillerin arasından, tersine çevirdikleri sandıkların üzerinde tüm gün boyunca heykel gibi hareketsiz oturan, işten çıkarılmış madencilerin yanından geçerlerdi. Tekerleklerden biri mutlaka sıkışırdı; Werner de sabırla onun yanına çöker ve cıvataları sökmeye koyulurdu. Birinci vardiya işçileri evlerine, ikinci vardiya işçileri ise ayaklarını sürüyerek depolara doğru giderlerken onların yanından geçerlerdi. İşçilerin hepsinin kamburu çıkmıştı, hepsi açtı. Mavi-burunları vardı ve miğferlerinin altındaki başları siyah kafataslarını andırıyordu. "Merhaba," veya "İyi günler," diye cıvıldardı Werner, ama madenciler genellikle onun yanından topallayarak ve hiçbir yanıt vermeden geçerlerdi; belki de onu görmezlerdi bile, çünkü gözleri çamurlara dikili olurdu. Almanya'nın ekonomik çöküşü maden işleme tesislerinin haşin geometrisi gibi üstlerine çökmüştü sanki.

Werner ve Jutta pırıl pırıl parlayan siyah toz kümelerini incelerlerdi; pas tutmuş makinelere tırmanırlardı. Çalılardan böğürtlenler koparırlar, tarlalardan karahindibalar toplarlardı. Bazen çöp tenekelerinin içinde patates kabukları veya havuçların yeşil kısımlarını bulurlardı; bazı öğleden sonraları resim çizmek için kağıt toplarlar veya kullanılmış diş macunu tüpleri bulmaya çalışırlardı. Tüplerin dibinde kalan macunları sıkıp çıkarırlar ve kuruttuktan sonra tebeşir olarak kullanırlardı. Werner arada bir Jutta'yı madendeki en büyük kuyu olan Dokuzuncu Kuyu'nun girişine kadar yük arabasıyla çekerdi. Burası çok gürültülü bir yerdi; bir gaz fırınının merkezindeki gösterge ışığı gibi yanardı; beş kat çıkan bir kömür asansörü onun üzerine çöreklenmiş gibiydi; oradan buradan kablolar sarkar, çekiç sesleri gelir, adamlar bağırırdı. Burada, kıvrımlı ve oluklu endüstri alanının engin haritası her yöne doğru uzanırdı. Werner ve Jutta, topraktan yuvarlanır gibi çıkan kömür arabalarını ve ışıklandırılmış bir tuzağa doğru çekilen böcekler gibi depolardan çıkıp, ellerinde beslenme çantaları, asansör ağzına doğru dağılan maden işçilerini seyrederlerdi.

"İşte, aşağıda," diye fısıldardı Werner kız kardeşine. "Babamızın öldüğü yer şurası."

Sonra, gece çökerken Werner küçük Jutta'yı tek bir sözcük bile söylemeden Zollverein'e komşu mahallelerden geçirerek geri götürürdü. Kuruma bulanmış, kar gibi beyaz saçlı bu iki çocuk değersiz hazinelerini Viktoriastrasse 3 numaraya taşırlardı. Frau Elena'yı orada, gözlerini soğuk sobaya dikmiş, yorgun bir sesle Fransızca bir ninni söylerken bulurlardı. Küçük bir çocuk onun önlüğünün kuşağını çekiştiriyor, kollarında tuttuğu bir diğeri de ulur gibi ağlıyor olurdu.

Anahtar Deposu

Doğuştan katarakt. Her iki gözünde de. Düzeltilmesi imkansız, demişti doktorlar. "Bunu görebiliyor musun?" diye sormuşlardı. "Bunu görebiliyor musun?" Marie-Laure hayatının sonuna kadar hiçbir şey göremeyecekti. Eskiden tanıdık olan alanlar, babasıyla birlikte yaşadığı dört odalı daire, sokaklarının sonundaki ağaçlarla çevrili küçük meydan, onun için artık tehlikelerle dolu labirentler haline gelmişti. Çekmeceler asla olmaları gereken yerlerde değildi. Tuvalet dipsiz bir uçurumdu. Bir bardak su ya çok yakında, ya da çok uzaktaydı; parmakları ise çok büyük, her zaman çok büyüktü...

Körlük neydi? Bir duvarın olması gereken yerde, insanın parmaklarının hiçbir şey bulamaması veya hiçbir şeyin olmaması gereken yerde, bir masanın bacağının kaval kemiğini oyması... Sokaklarda arabaların homurdanması, yaprakların gökyüzünde fısıldaşması, kanının kulaklarının içinde hışırdayarak dolaşması... Marie-Laure, merdivenlerde, mutfakta, yatağının yanında bile yetişkin kişilerin ümitsiz seslerini duyuyordu:

"Zavallı çocuk."

"Zavallı Mösyö LeBlanc."

"Hayatı pek kolay geçmedi, biliyorsunuz. Babası savaşta öldü, karısı doğururken öldü. Şimdi de bu."

"Kızı bir yerlere göndermesi gerek."

Orasının burasının çürüdüğü, çaresizlikle geçen aylardı bunlar: Yelkenli gemiler gibi sallanan odalar, yüzüne çarpan yarı-açık kapılar... Babası yanındaki sandalyede oturup bir sigara daha yaktığı, minik modellerini yontarken küçük çekicini pat pat pat diye vurduğu ve küçük zımpara kağıdıyla ritmik ve huzur verici bir törpüleme sesi çıkarttığı vakitler, o bir tek yatağının içine ve çenesine kadar çektiği yorganının kenar kıvrı-

mına sığınıyordu. Ama çaresizlik sonsuza dek sürmesi gereken bir şey değildi onlar için. Marie-Laure çok küçüktü ve babası da çok sabırlı. Lanet diye bir şey olmadığına onu inandırmıştı. Belki talih diye bir şey vardı; iyi veya kötü talih diye bir şey olabilirdi. Yaşadığımız her gün, ya başarıya ya da başarısızlığa doğru meyil ediyordu, ama lanet diye bir şey yoktu.

Haftanın altı günü kızını güneş doğmadan uyandırıyordu. Onu giydirirken kız kollarını yukarıya kaldırırdı. Çorapları, elbisesi, kazağı... Vakit varsa, ayakkabı bağcıklarını bağlamasına izin verirdi. Sonra mutfakta birlikte birer fincan kahve içerlerdi: Sıcak ve sert... Marie-Laure dilediği kadar şeker koyardı kahvesine.

Saat altı kırkta, köşede duran beyaz bastonunu alır, bir parmağını babasının pantolon kemerine geçirir, birlikte dört kat aşağıya inerler ve şehrin yukarısına doğru altı blok binayı geçerek müzeye giderlerdi.

Babası 2 numaralı Giriş Kapısı'nı saat tam yedide açardı. İçeride tanıdık kokular olurdu; daktilo şeridi, döşeme cilası, kaya tozu kokuları... Büyük Galeri'den geçerken adımlarının çıkardığı ses de tanıdıktı. Babası gece bekçisini, sonra da bir muhafızı selamlardı ve her zaman aynı sözcük tekrarlanırdı: *Bonjour, bonjour.**

Sola doğru iki adım, sağa doğru bir adım. Babasının elindeki anahtar öbeği şıngırdardı. Bir kilit döner, bir kapı sonuna kadar açılırdı.

Anahtar deposunda, altı tane camlı dolabın içinde, binlerce demir anahtar kancalara asılı şekilde dururdu. Bunların arasında kör anahtarlar ve maymuncuklar, namlu saplı ve Satürn gövdeli anahtarlar, asansör anahtarları ve dolap anahtarları vardı. Marie-Laure'un kolları kadar uzun ve onun başparmağından daha küçük olan anahtarlar...

---

* *Bonjour Bonjour:* Günaydın Günaydın (Çev. N.)

Marie-Laure'un babası Doğa Tarihi Müzesi'nin Baş Çilingiri idi. Tüm müze kompleksindeki laboratuvarlara, depolara, dört ayrı halk müzesine, yabanıl hayvanların sergilendiği yere, seralara, Jardin des Plantes'daki geniş tıbbi ve dekoratif bitki bahçelerine ve bir düzine kapı ve pavyona ait yaklaşık on iki bin tane kilit olduğunu tahmin ediyordu babası. Bu sayıya kimse itiraz etmezdi, çünkü kimsenin bu konuda yeterli bilgisi yoktu.

Babası her gün bu anahtar deposunun önünde durur ve anahtarları görevlilere dağıtırdı: Önce hayvanat bahçesine bakan kişiler gelirdi. Ofis görevlileri saat sekize doğru aceleyle, teknisyenler, kütüphaneciler ve bilimsel asistanlar toplu halde, en son da bilim adamları yavaş yavaş gelirlerdi. Her şey numaralanmış ve renklerle kodlanmıştı. Kapıcılardan müdüre kadar her çalışan, anahtarlarını her an yanında taşımak zorundaydı. Hiç kimse bağlı olduğu binadan yanında anahtarlar varken çıkamaz ve onları çalışma masasının üzerinde bırakamazdı. On üçüncü asırdan kalma paha biçilmez değerdeki yeşimler, Hindistan'dan gelen Kavansit ve Colorado'dan getirtilen Rodokrosit bu müzedeydi; burada ayrıca babasının tasarımını yaptığı bir kilidin arkasında, lacivert taşından oyulmuş ve uzmanların her yıl incelemek için binlerce kilometre yol yaptıkları bir Floransa dispanser tası bile vardı.

Babası onun bilgisini sınardı. Bu kasa anahtarı mı, yoksa asma kilit mi, Marie? Dolap anahtarı mı, yoksa yaysız kilit anahtarı mı? Onu sergilenen şeylerin yerleri, dolapların içeriği konusunda da sınardı. Sürekli olarak ellerine onun hiç beklemediği şeyler koyardı: Bir ampul, bir balık fosili, bir flamingo tüyü gibi...

Pazar günleri de dahil olmak üzere, her sabah onu bir saat boyunca Braille alfabesini öğreten kitabın önüne oturturdu babası. *A* harfi sol üst köşede tek bir noktaydı. *B* dikey bir

çizgi üzerindeki iki nokta. *Jean. Bakkala. Gidiyor. Jean. Peynirciye. Gidiyor.*

Öğleden sonraları, devriyeye çıktığında onu da yanında götürürdü. Sürgüleri yağlar, dolapları onarır, kilit aynalarını parlatırdı. Onu koridor koridor yürütür, galeri galeri dolaştırırdı. Küçücük koridorlar kocaman kütüphanelere, cam kapılar ise humus, ıslak gazete ve lobelya kokularının taştığı limonluklara açılırdı. Burada marangoz dükkanları, tahnitçi stüdyoları, sürüyle raf ve numune çekmeceleri, kısacası müze içinde müzeler vardı.

Bazı öğleden sonraları, Marie-Laure'u sakalı her zaman ıslak yün kokan, yumuşakça uzmanı yaşlı Dr. Geffard'ın laboratuvarına bırakırdı. Dr. Geffard elinde ne varsa bırakır, bir şişe Malbec veya Grolleau açar ve fısıldar gibi bir sesle Marie-Laure'a genç bir adamken ziyaret ettiği mercan resiflerinden bahsederdi: Seyşeller, Belize, Zanzibar... Ona Laurette der; her gün öğleden sonra saat üçte kızarmış bir ördek yerdi; beyni, sonsuz sayıda iki terimli Latince isimler içeren bir katalog barındırıyordu.

Dr. Geffard'ın laboratuvarının arka duvarında Marie-Laure'un sayabileceğinden fazla çekmeceleri olan dolaplar vardı. Bunları birbiri ardı sıra açması ve deniz kabuklarını elinde tutması için Marie Laure'a izin verirdi. Müzede Tayland şeytanminareleri, zeytin kabukluları, imparator salyangozları ve Polinezya örümcek kabukluları gibi, dünyada bilinen türlerin yarısından fazlasına ait on binlerce numune vardı ve Marie-Laure bunların pek çoğuna elini sürme şansına sahipti.

"Şu deniz kabuğu, Laurette, tüm hayatını okyanus sularının yüzeyinde geçiren, Violet türü, kör bir deniz salyangozuna aittir. Okyanusa atılır atılmaz, bu hayvan suları çalkalar ve baloncuklar yapar. Sonra da onları mukozasıyla yapıştırarak

bir sal haline getirir. Daha sonra etrafta uçmaya başlar ve denizin yüzeyinde karşısına çıkan, omurgasızlarla karnını doyurur. Ama salını kaybederse, suda batar ve ölür..."

Bir *Carinaria*'nın kabuğu da hem hafif hem ağır, hem sert hem yumuşak, hem pürüzsüz hem de pürüzlü olabiliyordu. Dr. Geffard'ın çalışma masasında muhafaza ettiği iskelet, içi boş dikenleri, mahyalı sarmallarıyla onu yarım saat boyunca oyalayabiliyordu; orası dikenlerden, oyuklardan ve farklı dokulardan oluşan bir ormandı; bir krallıktı...

Marie-Laure'un elleri durmadan hareket ediyor, bir şeyler topluyor, araştırıyor ve deniyordu. İçi doldurulmuş bir baştankara kuşunun göğüs tüyleri inanılmaz yumuşak, gagası ise iğne gibi sivriydi. Lale şeklindeki anterlerinin uçlarındaki polenler toz gibi olmaktan çok, minik yağ küreciklerı gibiydi. Bahçedeki firavun incirlerinin gövdesine, Entomoloji Departmanı'ndaki iğneli geyik böceklerine, Dr. Geffard'ın atölyesindeki bir deniztarağının kabuğunun muhteşem bir şekilde cilalı olan iç kısmına dokunuyor ve dokunmanın onları sevmek anlamına geldiğini öğreniyordu.

Akşamları eve gelince, babası her ikisinin de ayakkabılarını aynı göze koyar ve paltolarını aynı kancalı askıya asardı. Marie-Laure masaya gelmek için mutfak karolarının üzerindeki eşit aralıklı altı sürtünmeli şeridin üzerinden geçer, tuvalete de babasının masadan oraya uzattığı kordonu takip ederek giderdi. Babası akşam yemeğini ona yuvarlak bir tabak içinde servis eder ve farklı yemeklerin yerini saatin kollarına göre anlatırdı. Patatesler saat altıda, *ma chérie.* Mantarlar üçte. Sonra bir sigara yakar ve mutfağın köşesindeki çalışma tezgahının üzerinde minyatürlerini yapmaya koyulurdu. Civardaki tüm mahallelerin ölçekli maketiydi yaptığı. Yüksek pencereli evler, yağmur olukları, çamaşırhane, ekmek fırını ve dört bankı ve on ağacıyla sokağın sonundaki küçük mey-

dan... Ilık gecelerde Marie-Laure yatak odasının camını açar ve gerçek mahallelerle minyatür olanlar zihninde birbirine karışana kadar balkonların, üçgen çatıların ve şömine bacalarının üzerine mahmurlukla ve huzurla çöken gecenin sesini dinlerdi.

Salı günleri müze kapalıydı. Marie-Laure ve babası o gün evde uyurlar, bol şekerli kahve içerlerdi. Panthéon'a veya bir çiçek pazarına giderler ya da Seine Nehri boyunca yürürlerdi. Sık sık kitapçıya uğrarlardı. Babası ona bir sözlük, bir gazete veya fotoğraflarla dolu bir dergi uzatırdı.

"Kaç sayfa, Marie Laure?"

Kız tırnaklarından birini kitabın kenarında gezdirirdi.

"Elli iki mi?" "Yedi yüz beş mi?" "Yüz otuz dokuz mu?"

Sonra, kızının saçlarını kulaklarının arkasından kurtarır ve onu kaldırıp başının üstünde hoplatırdı. Onun bir *émerveillement** olduğunu, bir milyon yıl bile olsa, onu asla bırakmayacağını söylerdi.

* *émerveillement:* İnsanı hayretler içinde bırakan şey (Çev. N.)

Radyo

Werner sekiz yaşındaydı. Bir gün, bir depolama sundurmasının arkasındaki çöpleri karıştırırken iplik makarasına benzeyen kocaman bir şey buldu. Çam ağacından yapılmış iki yuvarlağın arasına sıkıştırılmış, üstüne tel sarılmış bir silindirdi bu. Tepesinden üç tane aşınmış elektrik kablosu çıkıyordu. Bunlardan birinin ucundan da küçük bir kulaklık sarkıyordu.

Toparlak suratlı, bembeyaz saçları tarumar edilmiş bir tümülüs gibi duran altı yaşındaki Jutta, hemen ağabeyinin yanına çöktü.

"Nedir bu?"

"Sanırım," dedi Werner, gökyüzünde mucizevi bir kapı açılmışçasına, "bir radyo bulduk."

O güne kadar radyoyu sadece uzaktan görmüştü Werner: İlki, resmi bir görevlinin evindeki perdelerin dantelleri arasından gördüğü dolaplı, büyük bir radyoydu; diğerini ise kilise yemekhanesinde görmüştü, ama bugüne kadar hiçbir radyoya eli değmemişti.

O ve Jutta radyoyu gizlice Viktoriastrasse'deki 3 numaraya taşıdılar ve elektrikli bir lambanın altında incelediler. Onu sildiler, temizlediler, arapsaçına dönmüş kablo yumağını çözdüler, kulaklığındaki çamurları yıkadılar.

Ama radyo çalışmadı. Diğer çocuklar gelip, onların yanında durup hayretle radyoyu incelediler, ama durumun ümitsiz olduğuna kanaat getirince, onlar da ilgilerini kaybettiler. Werner radyoyu tavan arasındaki küçük odasına taşıdı ve saatler boyu inceledi. Sökülecek ne varsa söktü; radyonun tüm parçalarını yere dizdi ve her birini tek tek ışığa tuttu.

Cihazı bulmasından üç hafta sonra, Zollverein'deki tüm çocukların muhtemelen dışarıda oynamakta olduğu ve gü-

neşin yaldızladığı bir öğleden sonra, silindirin etrafında yüzlerce kez dolanmış olan en uzun ve incecik kablonun birkaç yerden kopmuş olduğunu fark etti. Yavaşça ve titizlikle bobini söktü, bu karmakarışık yığını aşağıya götürdü ve Jutta'yı içeriye çağırarak, kendisi uçları birleştirirken parçaları onun için tutmasını söyledi. Sonra bobini yeniden sardı.

Sonra "Şimdi yeniden deneyelim," diye fısıldadı, kulaklığı kulağına yapıştırdı ve istasyon arama düğmesi olduğunu tahmin ettiği şeyi ileri geri oynattı.

Bir vızıltı duyuldu. Sonra, kulaklığın derinlerinden bir yerden, bir dizi sessiz harf akışı oldu ama bu ses geldiği hızla kaybolup gitti.

Werner ibreyi yarım santim kadar kaydırdı. Daha fazla parazit oldu. Yarım santim daha. Bu kez, hiçbir şey.

Mutfakta Frau Elena ekmek hamuru yoğuruyordu. Sokak aralarında oynayan çocukların bağrışma sesi geliyordu. Werner, düğmeyi ileri geri oynatmaya devam etti.

Parazit, parazit.

Kulaklığı Jutta'ya tam vermek üzereyken, keman telleri üzerinde gezinen bir yayın hızlı ve güçlü vuruşlarını net ve kusursuz bir şekilde duydu. Düğmeyi hiç kıpırdatmadan tutmaya çalıştı.

Sonra, bu kemana ikinci bir keman daha katıldı. Jutta biraz daha yaklaştı; fal taşı gibi açılmış gözlerle onu izlemeye koyuldu.

Az sonra kemanların peşinden koşturan bir piyano sesi duyuldu. Sonra da üflemeli çalgılar. Bu sesler arka planda çırpınırken, kemanlar birden depara kalktı. Derken, parçaya daha çok müzik aleti katıldı. Flütler mi? Arplar mı? Parça bir yarıştaymış gibi, geri döngüler yaparak kendi kendisini doğrulamak istiyordu sanki.

"Werner," diye fısıldadı Jutta.

Werner gözlerini kırpıştırdı; gözyaşlarını yutmak zorundaydı. Bu küçük salon her zamankinden farklı görünmüyordu: İki Latin haçının altında iki bebek beşiği duruyordu, sobanın açık ağzından çıkan tozlar havada süzülüyordu, süpürgeliklerin üzerindeki kat kat boyalar pul pul kabarmıştı. Musluğun üzerinde Frau Elena'nın karlı Alsace köyünü gösteren bir oya işi asılıydı. Ama farklı olarak, burada artık müzik vardı. Werner'in kafasının içinde, parçalara ayrılması mümkün olmayan bir orkestra hayata geçmiş gibiydi.

Oda, hafif hafif dönmeye başlamıştı. Werner gözlerini kapattı. Kız kardeşi ısrarla onun adını söylüyordu. Kulaklığı onun kulağına dayadı.

"Müzik," dedi kız.

İstasyon arama düğmesini elinden geldiğince kıpırdatmadan tuttu. Sinyal oldukça zayıf geliyordu, kulaklık ona on beş santimden bile yakın olmasına rağmen, şarkıyı hiç duyamıyordu. Kız kardeşinin yüzüne baktı, sadece gözkapakları hareket ediyordu. Mutfakta Frau Elena una bulanmış ellerini havaya kaldırdı ve başını yana doğru eğerek Werner'i izlemeye başladı; daha büyük yaştaki iki çocuk koşarak içeri girdiler ve duraladılar. Havada bir değişiklik olduğunu sezmişlerdi. Yukarıya doğru uzanan antenleriyle, dört istasyonlu bir radyo, çocukların şaşkın bakışları arasında bir mucize gibi, yerde hareketsiz duruyordu.

Bizi Eve Götür

Marie-Laure, babasının yaş günleri için yarattığı tahta bulmaca kutularını genelde kolayca çözebiliyordu. Bunlar daha çok ev şeklindeydi ve içlerinde değersiz incik boncuklar saklı olurdu. Onları açmak için bir dizi kurnazca adım atmak gerekiyordu: Tırnaklarınla bir birleşme yeri bulursun, kutunun alt kısmını sağ tarafa kaydırır, yan taraftaki raylardan birini yerinden oynatırsın, sonra da rayın içindeki gizli anahtarı çıkarır, yukarıdaki kilidi açar ve içerideki bileziği bulursun.

Yedinci yaş gününde, mutfak masasının tam orta yerinde, şeker kasesinin olması gereken yerde, tahtadan yapılmış küçük bir köşk duruyordu. Marie-Laure en alttaki gizli çekmeceyi kaydırdı ve altındaki gizli bölmeyi buldu. Oradaki tahta anahtarı aldı ve şöminenin içine soktu. Bir parça İsviçre çikolatası onu orada bekliyordu.

"Dört dakika," diye güldü babası. "Gelecek yıl daha zor bir şey yapmalıyım."

Bulmaca kutularının aksine, babasının yaptığı maket uzunca bir süre onun için bir anlam taşımamıştı. Gerçek dünya gibi değildi. Örneğin, kendi evlerinden sadece bir blok ötede olan Mirbel Sokağı'nın Mongo Sokağı ile kesiştiği o minicik noktanın gerçek kavşakla alakası yoktu. Gerçek kavşak bir ses ve koku arenasını temsil ediyordu: Sonbaharda trafik ve Hint yağı, fırından çıkmış bir ekmek ve Avent'in Eczanesi'ndeki kafuru ve çiçek raflarındaki hezaren çiçekleri, ıtrışahiler ve güller gibi kokardı. Kış günlerinde kestane kebabının kokusuna bürünürdü; yaz akşamlarında ise yavaş ve uyuşuktu. Uykulu sohbetlerle ve hantal, demir sandalyelerin kazınarak temizlenme sesiyle dolu olurdu.

Babasının yaptığı maketteki aynı kavşak ise, sadece kurumuş tutkal ve talaş kokuyordu. Sokakları bomboş, kaldırımları

hareketsizdi; parmakları için ancak minik ve yetersiz bir tıpkıbasım kadar işe yarıyordu. Babası parmaklarını onun üzerinden geçirmesi, değişik evleri ve sokak açılarını tanıması için ısrar ediyordu. Ve nihayet Aralık ayının soğuk bir Salı günü, Marie-Laure'un kör olmasından bu yana bir yıldan fazla bir vakit geçmişken, babası onu Cuvier Sokağı'nda yürüterek Jardin des Plantes'ın kenarına kadar getirdi. "İşte, *ma chérie,*" dedi, "her gün takip ettiğimiz yol hemen şurada. Büyük Galeri'ye ilerideki sedir ağaçlarının arasından gidiliyor."

"Biliyorum, baba."

Babası onu kucaklayarak kaldırdı ve çevresinde üç kez döndürdü. "Şimdi," dedi, "beni eve sen götüreceksin."

Kızın şaşkınlıktan çenesi düştü.

"O maketi düşünmeni istiyorum, Marie."

"Ama bunu yapmam mümkün değil!"

"Senin bir adım gerindeyim. Herhangi bir şey olmasına izin vermeyeceğim. Bastonun var. Nerede olduğunu da biliyorsun."

"Bilmiyorum!"

"Biliyorsun."

Kızın içini bir öfke kapladı. Bahçelerin önünde mi, yoksa arkasında mı olduğunu bile söylemekten acizdi.

"Sakin ol, Marie. Her seferinde bir santimetre."

"Çok uzak, baba! En az altı blok."

"Tam tamına altı blok olduğu doğru. Mantığını kullan. Önce nereye gitmeliyiz?"

Ama dünya bir mil üzerinde dönüyor ve gümbürdüyordu. Kargalar bağırıyor, frenler tıslıyor, sol tarafındaki birisi de çekice benzer bir şeyle bir metale vuruyordu. Marie-Laure bastonunun ucu boşlukta kalana kadar, ayaklarını sürüyerek ileriye doğru yürüdü. Bir kaldırımın ucuna mı gelmişti? Yoksa bir su birikintisi, bir merdiven veya bir falez miydi burası?

Doksan derece döndü. Öne doğru üç adım attı. Bastonu şimdi bir duvar dibini bulmuştu.

"Baba?"

"Buradayım."

Altı adım, yedi adım, sekiz adım. Birden bir kükreme sesi duyuldu. Bir evden çıkan bir böcek ilaçlama uzmanının elindeki pompanın böğürme sesiydi bu. On iki adım sonra, bir dükkanın kapı koluna bağlı bir çan çaldı ve iki kadın dışarı çıktı. Kadınlar yanından geçerken kıza çarptılar.

Marie-Laure bastonunu yere düşürdü; ağlamaya başladı.

Babası onu kaldırarak zayıf göğsüne yasladı.

"O kadar büyük ki," diye fısıldadı kız.

"Bunu başarabilirsin, Marie."

Ama o başaramadı.

Yeni Bir Şey Doğuyor

Diğer çocuklar sokak arasında seksek oynarlar veya Ruhr'da yüzerlerken, Werner küçük tavan arası odasında yalnız başına oturmuş, radyo alıcısıyla deneyler yapıyordu. Bir hafta içinde, onu gözleri kapalı bir şekilde, tamamen parçalayıp, yeniden monte edebilir hale gelmişti. Kapasitör, indüktör, istasyon ayar düğmesi, kulaklık... Bir kablo toprağa bağlanıyordu, diğeri de havaya. Bugüne kadar karşılaştığı hiçbir şey ona bu kadar mantıklı gelmemişti.

Radyo parçalarını levazım barakalarından topladı: Bakır tel parçaları, vidalar, eğrilmiş bir tornavida... Eczacının karısını ona kırık bir kulaklık vermesi için ikna etti; atılmış bir kapı zilinden bir sarmal bobin kurtardı, onu bir rezistansa lehimledi ve bir hoparlör yaptı. Oraya buraya yeni parçalar eklemek ve bir güç kaynağına bağlamak suretiyle, bir ay içinde alıcıyı baştan aşağı yeniden tasarlamayı başardı.

Her akşam radyosunu aşağıya taşıyordu. Frau Elena da çocukların bir saat kadar onu dinlemesine izin veriyordu. Bir düzine çocuk, kendisi de bir çocuktan daha cüsseli olmayan Frau Elena ile birlikte, radyonun çevresinde bir yarım daire şeklinde oturuyorlar, radyoyu haberlere, konserlere, operalara, ulusal korolara, halk gösterilerine ayarlıyorlardı.

İlginç zamanlarda yaşıyoruz, diyordu radyo. Şikayet etmiyoruz. Ayaklarımızı güçlü bir şekilde toprağımıza basacağız ve hiçbir hücum bizi yıldıramayacak.

Daha büyük yaşta olan kızlar müzik yarışmalarını, jimnastik programlarını ve daha küçük yaştakilerin kıkırdamalarına neden olan *Aşık Olanlar İçin Mevsimsel Tüyolar* adlı dizi programı seviyorlardı. Erkek çocuklar ise oyunlardan, haber bültenlerinden ve askeri marşlardan hoşlanıyordu. Jutta cazı seviyordu. Werner ise her şeyi... Kemanları, üflemeli ve vur-

malı çalgıları... Mikrofona çok yakın konuşmaları... Bütün bunların büyüsü onu mest ediyordu.

Cesaretin, kendine güvenin ve iyimserliğin diyordu radyodaki ses, *Alman halkının yüreğini giderek daha fazla doldurması şaşılacak bir şey mi? Bu gönüllü fedakarlık durumundan yükselen, yeni bir inancın alevi değil mi?*

Ve haftalar geçtikçe, gerçekten de Werner'e yeni bir şey doğuyormuş gibi gelmeye başladı. Maden üretimi artmış, işsizlik oranı düşmüştü. Pazar günleri akşam yemeklerinde et yenir olmuştu. Kuzu, domuz, sosis... Bir yıl önce adı bile duyulmayan fantezilerdi bunlar. Frau Elena bile turuncu renkli kadifeyle kaplı yeni bir koltuk ve ocaklarının etrafında siyah halkaları olan bir fırın almıştı; Berlin'deki kilise meclisinden üç adet yeni İncil gelmişti; arka kapıya bir çamaşır kaynatma kazanı teslim edilmişti. Werner yeni pantolonlara sahip olmuştu; Jutta'nın payına da bir çift ayakkabı düşmüştü. Komşu evlerden, çalışan telefonların sesleri yükseliyordu.

Bir öğleden sonraydı. Werner okuldan eve dönerken eczanenin önünde durdu ve burnunu cama dayayarak seyretmeye koyuldu. Vitrinde yaklaşık iki santim büyüklüğünde iki düzine fırtına birliği askeri duruyordu; her bir oyuncak adamın kahverengi gömleği ve minik kırmızı pazubendi vardı; bazıları flütlü, bazıları davulluydu, aralarından birkaç subay da parlak siyah renkli aygırlara binmişti. Bunların tam üzerinde de, bir tele asılmış tahta dubalı, döner pervaneli, tenekeden yapılma, kurmalı bir deniz uçağı dönüp duruyordu. İnsana elektrik veren, büyüleyici bir yörünge takip ederek dönüyorlardı... Werner uzun bir süre camın arkasından bu uçağı inceledi ve onun nasıl çalıştığını anlamaya çalıştı.

1936 yılının sonbaharında bir geceydi. Werner radyoyu aşağıya götürmüş, büfenin üstüne koymuştu. Diğer çocuklar bir beklenti içindeydiler ve yerlerinde duramıyorlardı. Alıcı

ısındıkça mırıldar gibi sesler çıkarmaya başladı. Werner, elleri ceplerinde, geriye doğru bir adım attı. Hoparlörden, bir çocuk korosunun söylediği şarkı gelmeye başladı: *Ümidimiz, sadece çalışmak, çalışmak, çalışmak ve çalışmak, ülkemiz için görkemli işler yapmaktır.* Daha sonra Berlin'den devlet-destekli bir oyun başladı: Bir köye gece gizlice giren işgalcilerin hikayesiydi bu.

On iki çocuk da yere mıhlanmış gibiydi. Oyundaki işgalciler kartal burunlu büyük mağaza sahipleri, düzenbaz mücevherciler, onursuz bankacılardı; işe yaramaz, parlak şeyler satıyorlar ve köydeki kendisini kanıtlamış işadamlarının işlerini bozuyorlardı. Kısa bir süre sonra, Alman çocuklarını yataklarında öldürmeyi planladılar. Sonunda, dikkatli ve kendi halinde bir komşu durumun farkına vardı, polisleri çağırdı. Bu iri yarı, muhteşem sesli, etkileyici adamlar kapıları kırdılar, işgalcileri sürükleyerek uzaklaştırdılar. Tam o sırada vatan sevgisiyle ilgili bir marş çalmaya başladı. Herkes tekrar mutlu olmuştu.

Işık

Pek çok Salı günü gelip geçiyor ve Marie-Laure bir türlü başarılı olamıyordu. Babasına sürekli olarak başladığı noktaya göre evlerinden daha da uzaklara götüren altı blokluk dolambaçlara soktuğu için öfkeleniyor ve hüsrana uğruyordu. Ama Marie-Laure sekizinci yaşının kışında, kendisini de şaşırtacak şekilde, yolunu doğru bir şekilde bulmaya başladı. Parmaklarını mutfaklarındaki maketin üzerinde dolaştırıyor, minyatür bankları, ağaçları, lamba direklerini ve kapı eşiklerini sayıyordu. Her geçen gün makete yeni bir ayrıntı ekleniyordu. Her bir rögar, bank ve yangın musluğunun gerçek hayatta da karşılığı vardı.

Marie-Laure, artık bir hata yapmadan babasını evin yakınlarına kadar getirebiliyordu. Dört blok üç blok iki. Ve Mart ayında, karlı bir Salı günü, babası onu Seine Nehri kıyılarının çok yakınındaki yeni bir noktaya götürdü, onu üç kez çevresinde döndürdü ve "Beni eve götür," dedi. Marie-Laure, bu egzersize başlamalarından bu yana ilk kez midesinden yukarıya doğru bir korku duygusunun yükselmediğini fark etti.

Tam tersine, topuklarının üzerinde kaldırıma çöktü.

Yağan karın hafiften metalik kokusunu çevresinde hissediyordu. Sakin ol ve dinle, diye düşündü.

Sokaklar boyunca, arabalar su sıçratıyor ve eriyen karların suyu oluklardan trampet çalar gibi akıyordu; kar tanelerinin ağaçların arasından yumuşakça, pıtır pıtır düşüşünü, dört yüz metre ötedeki Jardin des Plantes'taki sedir ağaçlarının kokusunu bile duyabiliyordu.

Kaldırımın altından son sürat giden Saint-Bernard Rıhtımı metrosunun gürültüsü geldi kulağına. Burada gökyüzü genişliyordu. Paleontoloji Galerisi'nin arkasındaki ince bahçe şeri-

dindeki dalların birbirine çarpışını duydu. Burasının rıhtımla Cuvier Sokağı'nın birleştiği yer olduğunu anladı.

Altı blok, kırk bina, meydandaki on minik ağaç... Bu sokak şu sokakla, şu sokak da o sokakla birleşir. Her seferinde bir santimetre.

Babası cebindeki anahtarları salladı. Az ötede, bahçelerin her iki yanında belli belirsiz görünen yüksek ve ihtişamlı evler vardı. Anahtarların çıkardığı ses onlara çarpıp geri dönüyordu.

Marie-Laure "Sola gitmeliyiz," dedi.

Cuvier Sokağı boyunca ilerlediler. Seine Nehri'ne doğru uçmakta olan üçlü bir ördek takımı, senkronize kanat çırpışlarıyla onlara doğru geldi. Kuşlar üstlerinden aceleyle uçarken, kız da ışığın onların kanatlarının üzerine konduğunu ve her bir tüyü tek tek aydınlattığını hayal etti.

Geoffroy Saint-Hilaire Sokağı'na gelince sola. Daubenton Sokağı'na gelince sağa. Üç rögar, dört rögar, beş rögar. Sol tarafta, Jardin des Plantes'ın kocaman bir kuş kafesinin parmaklıklarını andıran demir çitine yaklaşıyor olmalıydılar.

Şu anda, karşısında fırın, kasap ve şarküteri dükkanı olmalıydı.

"Karşıya geçmek güvenli mi, baba?"

"Güvenli."

Sağ. Sonra dümdüz. Artık kendi sokaklarında yürüyorlardı, bundan emindi. Onun bir adım arkasından gelen babası başını yukarı kaldırdı ve gökyüzüne kocaman bir gülücük gönderdi. Arkası ona dönük olmasına, hiçbir şey konuşmamalarına ve kör olmasına rağmen, Marie-Laure babasının öyle yaptığını biliyordu. Kardan ıslanan gür saçları, başının üzerinde her bir yöne dağılmış olmalıydı. Fuları da omuzlarının üzerinden asimetrik olarak sarkmıştı mutlaka. O da düşen karlara bakarak gülümsüyordu.

Patriarches Sokağı'nın yarısına kadar geldiler, sonra da oturdukları binanın önüne... Marie-Laure, boyu onun dördüncü kattaki penceresini bile geçen kestane ağacının gövdesini buldu, ağacın kabuklarını parmaklarıyla yokladı.

Onun eski dostu...

Bir saniye sonra babasının elleri onu koltuk altlarından kavradı ve havaya kaldırdı. Marie-Laure gülümsedi. Babası tertemiz ve ona da bulaşan bir kahkaha fırlattı. Kız bu gülüşü hayatı boyunca hatırlamaya çalışacaktı. Baba kız küçük apartman binasının önündeki kaldırımın üzerinde daireler çizerek döndüler ve karlar dalların arasından süzülürken birlikte kahkahalarla güldüler.

Bayrağımız Önümüzde Dalgalanıyor

Werner'in onuncu yaşının ilkbaharında, Zollverein Çocuk Evi'ndeki en büyük iki erkek çocuk, on üç yaşındaki Hans Schilzer ile on dört yaşındaki Herribert Pomsel, ikinci el sırt çantaları omuzlarında, paytak adımlarla ormana gittiler. Geri döndüklerinde, ikisi de Hitler Gençliği'nin üyesi olmuşlardı.

Bu gençler sapan taşıyor, zıpkınla dolaşıyor ve kar kütlelerinin ardına saklanarak pusuya yatma denemeleri yapıyorlardı. Gömlek kollarını sıyırarak ve şortlarını kalçalarına kadar kıvırarak çarşı meydanında oturan, diken saçlı bir madenci çocuğun çetesine katılmışlardı. Gelen geçene "İyi akşamlar," diye bağırıyorlardı. "Veya tercih ederseniz, Heil Hitler!"

Birbirlerinin saçını aynı stilde kesiyorlar, salonlarda güreşiyorlar ve almaya hazırlandıkları tüfek eğitiminden, uçuracakları planörlerden ve çalıştıracakları döner tank-başlıklarından bahsederek hava atıyorlardı. *Bayrağımız yeni çağı temsil ediyor*, diye şarkı söylüyordu Hans ve Herribert, *bayrağımız bizi sonsuza taşıyor.* Yemeklerde kendilerinden küçük olanları, bir İngiliz arabası reklamı veya bir Fransız resimli kitabı gibi yabancı olan herhangi bir şeyi beğendikleri için azarlıyorlardı.

Birbirlerini selamlama tarzları da çok komikti; gülünç denebilecek şeyler giyiyorlardı. Frau Elena onları endişeli bakışlarla izliyordu: Kısa bir süre önce, bunlar küçük karyolalarında korkak korkak yatan ve ağlayarak annelerini arayan yabani çocuklardı. Şimdi ise, parmak eklemleri yumruk atmaktan yara olmuş, gömlek ceplerinde Führer'in kıvrılmış kartpostallarını taşıyan ergen haydutlar haline gelmişlerdi.

Frau Elena, Hans ve Herribert ortalarda olduğu zamanlar

giderek daha ender olarak Fransızca konuşmaya başlamıştı. Aksanının onları rahatsız ettiğini fark etmişti. Bir komşunun en küçük bir bakışı bile onu tereddüde sevk ediyordu.

Werner'in başı hep önüne eğikti. Şenlik ateşlerinin üzerinden atlamak, gözlerinin altına kül sürmek, küçücük çocuklara musallat olmak mı? Jutta'nın yaptığı resimleri kırıştırmak mı? Düşük profilde olmak, dikkat çekmemek daha iyi, diye düşünüyordu Werner. Eczanedeki popüler bilim dergilerini okuyordu; dalga türbülansıyla, dünyanın merkezine giden tünellerle, Nijeryalıların uzaklara haber göndermek için kullandıkları davullarla ilgileniyordu o. Bir defter satın almıştı ve bulut odalarının, iyon detektörlerinin ve X-ray gözlüklerinin resimlerini çiziyordu. Bebekleri sallayarak uyutmak için beşiklerine takılan bir motora ne buyrulurdu? Peki, ya yük arabasının dingillerine kadar uzatılan ve onu tepelere rahatça çekmesini sağlayacak yaylara?

Günün birinde Reich'ın Çalışma Bakanlığı'ndan bir görevli, madenlerdeki iş imkanları hakkında konuşmak üzere Çocuk Evi'ni ziyaret etti. Çocuklar adamın dizinin dibinde en temiz giysilerini giymiş bir halde oturdular. İstisnasız tüm erkek çocuklar, demişti görevli, on beş yaşına geldiklerinde madende çalışmaya gideceklerdi. Şan ve şereften, zaferden ve sabit bir işleri olacağı için ne kadar şanslı olduklarından bahsetmişti. Werner'in radyosunu eline alıp, hiçbir yorum yapmadan yerine bırakınca, Werner tavanın birden çöktüğü ve duvarların üstüne üstüne geldiği hissine kapıldı.

Babası orada, aşağıda, evden bir iki kilometre uzakta yatıyordu. Cesedi bulunamamıştı. Hâlâ tünellerde geziniyordu belki de...

"Vatanımızın gücü," dedi görevli, "sizin mahallenizden, sizin toprağınızdan gelmektedir. Çelik, maden kömürü, kok kömürü. Berlin, Frankfurt, Münih... burası olmasa, oralar da

olamaz. Sizler yeni düzenin temellerini atıyorsunuz, onun tüfeğinin kurşunlarısınız, tanklarının zırhısınız."

Hans ve Herribert hayran hayran adamın deri kemerine taktığı tabancayı inceliyorlardı. O sırada, Werner'in büfenin üzerinde duran radyosu gevezelik ediyordu.

Bu üç yıl boyunca, Liderimiz çökmek üzere olan bir Avrupa'yla yüzleşme cesaretini gösterdi, diyordu.

Almanlar gibi yaşamak, Alman çocukları için yeniden değerli bir hale geldi. Bunun için bir tek ona teşekkür etmek gerekir, diyordu.

Seksen Günde Devri Alem

Çeşmeye kadar on altı adım, on altı da geri dönüş için. Merdivenlere kadar kırk iki adım, kırk iki de dönüş için. Marie-Laure kafasında haritalar çiziyor, yüz metrelik hayali bir sicimi çözüyor ve geri dönüp onu yeniden sarmaya başlıyordu. Botanik bölümü, tutkal ve kağıt, çiçek ve kafuru kokuyordu. Paleontoloji bölümünde kaya tozu ve kemik tozu kokuları vardı. Biyoloji formalin ve eskimiş meyve gibi kokuyordu; içinde ancak ona anlatıldığı kadar bildiği şeylerin yüzdüğü ağır ve soğuk kaplar vardı: Bunlar çöreklenmiş, solgun renkli çıngıraklı yılanlar, birkaç goril eli gibi şeylerdi. Entomoloji güve savar ve yağ gibi kokuyordu: Dr. Geffard'ın naftalin olduğunu söylediği koruyucu bir maddeydi bu. Ofislerde ise karbon kağıdı veya puro dumanı veya brendi veya parfüm kokusu vardı. Veya bunların hepsi birden...

Kabloları ve boruları, parmaklıkları ve ipleri, çitleri ve kaldırımları takip ediyor, insanları şaşırtıyordu. Işıkların açık olup olmadığını ise hiç bilmiyordu.

Karşılaştığı çocuklar sorularla dopdoluydu. Canın yanıyor mu? Uyumak için gözlerini kapıyor musun? Saatin kaç olduğunu nasıl biliyorsun?

Canım yanmıyor diye anlatıyordu onlara. Karanlık yok, en azından onların hayal ettiği türden... Her şey örümcek ağlarından, kafeslerden, ses ve doku karmaşasından oluşuyordu. Büyük Galeri'nin etrafında bir daire çizerek dolaşıyor, gıcırdayan yer tahtalarının üzerinde geziniyordu. Müze merdivenlerinden inen ve çıkanların ayak seslerini, küçük bir çocuğun cıyaklamasını ve kendisini bir bankın üzerine atan yorgun bir büyükannenin iniltisini dinliyordu.

İnsanların duymayı beklemediği bir başka şey de renkler-

di. Onun hayallerinde ve rüyalarındaki her şeyin rengi vardı. Müzenin duvarları bej, kestane ve fındık renklerindeydi. Bilim adamları lila, limon sarısı ve tilki gibi boz renkliydi. Nöbetçi odasındaki telsiz radyonun hoparlöründen gelen piyano akorları, koridordan anahtar deposuna kadar zengin siyahlar ve çapraşık maviler fırlatıyordu. Kilise çanları pencerelerde bir yana yatmış bronz renkli kemerler oluşturuyordu. Arılar gümüş renkliydi; güvercinler zencefil, koyu kestane ve bazen de altın rengindeydi. Babasıyla birlikte sabah yürüyüşlerinde yanından geçtikleri devasa sedir ağaçları yanardöner kaleydoskoplar gibiydi, her bir iğneli yaprak bir ışık poligonuydu.

Annesiyle ilgili hiçbir anısı yoktu, ama onu hep beyaz ve sessiz bir parlaklık olarak hayal ediyordu. Babası ise opal, çilek kırmızısı, kızıl kahverengi, vahşi yeşil gibi binlerce renk saçardı. Yağ ve metale benzer bir kokusu vardı onun. Eve geldiklerinde kilidin mandalının döndüğü andaki duygu ve yürürken anahtarlarının çıkardığı çın çın öten ahenkli sesti o. Bölüm Başkanı'yla sohbet ettiğinde zeytin yeşili, seralar bölümündeki Matmazel Fleury ile konuştuğunda giderek koyulaşan bir dizi portakal rengi, yemek pişirmeye yeltendiği vakit ise parlak bir kırmızıydı. Akşamları küçük iş tezgahının başına çöktüğü ve çalışırken hemen hemen hiç duyulmayan bir sesle şarkı mırıldandığı vakit bir safir gibi parlardı, sigarasının ucu da prizmatik bir maviliğe bürünürdü.

Marie-Laure bazen müzede kaybolurdu. Sekreterler veya botanikçiler, bir keresinde de müdürün asistanı, onu anahtar deposuna geri getirmişlerdi. Meraklıydı; bir su yosunu ile bir liken, bir *Diplodon charruanus* ile bir *Diplodon delodontus* arasındaki farkı bilmek isterdi. Ünlü kişiler onu dirseğinden tutup bahçelerde gezdirirler veya merdiven boşluklarından yukarı çıkarırlardı.

"Benim de bir kızım var," veya "Onu sinekkuşlarının arasında bulduk," derlerdi

"*Toutes mes excuses*,"* derdi babası da. Sonra bir sigara yakardı; kızın ceplerinden art arda anahtarlar çıkarırdı.

"Ben," diye fısıldardı, yarı gülümseyerek, "seninle ne yapacağım?"

Marie-Laure dokuzuncu yaş gününde uyandığında iki hediye buldu. Bir tanesi, herhangi bir taraftan açılıp açılmadığını anlayamadığı tahta bir kutuydu. Kutuyu sağa sola döndürdü. Bir tarafında bir yay olduğunu neden sonra fark etti; ona basınca kutu pat diye açıldı.

Kutunun içinde tek bir küp, kremalı Camembert peyniri onu bekliyordu. Kız peynir küpünü doğrudan ağzına attı.

"Çok kolay buldun!" diye güldü babası.

İkinci hediye daha ağırdı. Kağıtla ve iple sarılmıştı. İçinden kocaman spiral ciltli bir kitap çıktı. Kitap, Braille alfabesiyle yazılmıştı.

"Erkekler için olduğunu söylediler. Veya macerayı çok seven kızlar için." Kız babasının gülümsediğini duyabiliyordu.

Parmaklarını kabartmalı kapak sayfasının üzerinde gezdirdi. *Seksen. Günde. Devri Alem.*

"Baba, bu çok pahalıdır."

"O benim bileceğim iş."

O sabah Marie-Laure sürünerek anahtar deposundaki tezgahın altına girdi ve yüzükoyun yatarak on parmağının tümünü bir sayfadaki satırın üzerine koydu. Kitapta kullanılan Fransızca eski moda gibiydi, noktalar birbirine onun alıştığından daha yakın olarak basılmıştı. Ama bir hafta sonra, her şey daha kolaylaşmıştı. Önce sayfa ayracı olarak kullandığı kurdeleyi buldu, sonra kitabı açtı. Müze, o anda uzaklara bir yerlere uçtu gitti.

Kitaptaki gizemli Bay Fogg hayatını bir makine gibi yaşıyordu. Jean Passepartout onun itaatkar valesiydi. İki ay sonra,

* *Toutes mes excuses:* Çok özür dilerim. (Çev. N.)

romanın son satırına geldi, tekrar ilk sayfaya döndü ve yeniden okumaya başladı. Tüm gece boyunca parmak uçlarını babasının yaptığı maketin üzerinde dolaştırdı; çan kulesine ve vitrinlere dokundu. Sokaklarda birilerinin dolaştığını, dükkanlarda gevezelik ettiklerini hayal etti; bir santim boyundaki fırıncı, fırına minik, nokta büyüklüğünde somunlar atıp çıkarıyordu; üç miniskül haydut, kuyumcunun önünden arabayla geçerken soygun planları yapıyordu; silecekleri sağdan sola gidip gelen homurtulu, küçük arabalar Mirbel Sokağı'nı doldurmuştu. Patriarches Sokağı'ndaki bir evin dördüncü katındaki bir pencerede, babasının minyatür bir versiyonu, minyatür evlerindeki minyatür iş tezgahının başında, gerçek hayatta olduğu gibi oturuyor ve inanılmaz derecede küçük bir tahta parçasını zımparalıyordu; odanın öte tarafında, kucağında açık duran bir kitap olan minyon, zayıf ve akıllı bir kız vardı... Göğsünün içinde kocaman bir şey nabız gibi atıyordu; güçlü isteklerle dolu ve korkusuz bir şeydi.

Profesör

"Söz vermelisin," dedi Jutta. "Söz veriyor musun?"

Pas tutmuş kablo dolaplarından, un ufak olmuş zıvanalardan ve nehir dibindeki solucanlı bataklık çamurundan, on metre bakır tel çıkarmıştı. Gözleri, ışıldayan tüneller gibiydi. Werner ağaçlara, nehre ve tekrar kız kardeşine baktı.

"Söz veriyorum."

Teli birlikte eve getirdiler ve onu tavan arası penceresinin dışındaki saçağın üzerindeki çivi deliklerinden mekik dokur gibi geçirerek sardılar. Sonra da küçük radyolarına bağladılar.

Neredeyse anında, kısa dalga bandında, z ve s harfleri çok olan tuhaf bir dilde konuşulduğunu duydular.

"Rusça mı?"

Werner bu dilin Macarca olduğunu düşünüyordu.

Jutta loşluğa ve sıcağa rağmen dikkat kesilmişti. "Macaristan buradan ne kadar uzaklıkta?"

"Bin kilometre?"

Kız yutkundu.

Anlaşıldığı kadarıyla sesler Zollverein'e kıtanın her bir yanından, bulutların, kömür tozlarının, çatıların arasından geliyordu. Hava bunlarla doluydu. Jutta, Werner'in istasyon arama düğmesinin üzerine çizdiği ölçeğe uygun olarak, almayı başardıkları tüm şehirlerin adını imla hatası yapmadan bir deftere yazdı. Verona 65, Dresden 88, Londra 100. Roma, Paris, Lyon. Gece geç-saat kısa dalgası: Başıboş dolaşanların ve hayal kuranların, delilerin ve palavracıların yaşadığı şehirler...

Dualar bittikten ve ışıklar söndükten sonra, Jutta gizlice ağabeyinin tavan arasındaki küçük odasına geliyordu; artık resim çizmek yerine, yan yana yatıyor, gece yarısına, saat bire, ikiye kadar birlikte radyo dinliyorlardı. Anlayamadıkları İngiliz ha-

ber raporlarını da dinliyorlardı; Berlinli bir kadının, kokteyle giderken ne tür bir makyaj yapmak gerektiği hakkında bilgiçlik taslamasına bile kulak kesiliyorlardı.

Bir gece Werner ve Jutta, genç bir erkeğin tüy gibi hafif ve aksanlı bir Fransızcayla ışık hakkında konuştuğu cızırtılı bir yayın yakaladılar.

Tabii, beyin katışıksız bir karanlık içinde kilitlidir, çocuklar, diyordu o ses. *Kafatasının içindeki berrak sıvının içinde yüzer, hiç ışık görmez. Ama buna rağmen, zihinde yarattığı dünya ışıkla doludur. Ağzına kadar renklerle ve hareketle dolup taşar. Peki, çocuklar, en ufak bir ışık zerresi olmadan yaşayan beyin nasıl olur da bizim için ışık dolu bir dünya yaratır?*

Bir tıslama oldu ve yayın sustu.

"Bu ne?" diye fısıldadı Jutta.

Werner yanıt vermedi. Fransız adamın sesi kadife gibiydi. Aksanı Frau Elena'nınkinden çok farklıydı, yine de sesi o kadar sıcak ve o kadar büyüleyiciydi ki, Werner her bir sözcüğü anlayabilmişti. Fransız adam daha sonra optik yanılsamalardan, elektriksel mıknatıslanmadan da bahsetti; bir plak tersine çevriliyormuş gibi bir sessizlik, arkasından da bir cızırtı oldu, daha sonra adam coşkuyla kömür hakkında konuşmaya başladı.

Evinizdeki sobada parlayan bir kömür parçasını düşünün. Onu görüyor musunuz, çocuklar? O iri kömür parçası, bir zamanlar yeşil bir bitki, bir milyon, iki milyon, belki de yüz milyon yıl önce yaşamış olan bir eğrelti otu veya bir saz idi. Yüz milyon yılı hayal edebiliyor musunuz? Tüm hayatı boyunca, o bitkinin yaprakları her yaz elinden geldiğince ışık yakalar ve güneşin enerjisini kendi gövdesine, dallarına ve köklerine dönüştürür. Çünkü bitkiler ışıkla beslenirler, aynen bizim yemekle beslendiğimiz gibi. Ama daha sonra bu bitki ölür ve yere, muh-

temelen de suya düşer ve çürüyerek torf haline gelir. Bu torf, ayların, yılların veya ömürlerin göz açıp kapayana kadar püf diye geçtiği, ama ebediyet kadar uzun yıllar boyu, toprağın altında kalır ve nihayet kuruyarak taş gibi olur. Birileri toprağı kazar ve onu çıkarır, kömürcüler sizin evinize getirirler ve belki de siz, kendiniz onu sobaya kadar taşırsınız ve şimdi de, o güneş ışığıdır, bir milyon yıl yaşındaki o güneş ışığıdır sizin evinizi ısıtan.

Zaman yavaşlamıştı. Tavan arasındaki oda sanki yok olup gitmişti. Jutta ortadan kaybolmuştu. Werner'in en çok merak ettiği konulardan bu kadar derinlemesine ve içtenlikle bahseden başka biri olmuş muydu o güne kadar?

Gözlerinizi açın, diye bitirdi adam, *ve sonsuza kadar kapanmadan önce onlarla ne kadar çok şey görebilirseniz görün* ve piyanoda Werner'e altından yapılmış bir sandalın karanlık bir nehir üzerinde gitmesini hatırlatan bir şarkı çalmaya başladı. Zollverein'e yüce bir nitelik kazandıran armonik bir diziydi bu... Bu müzikle birlikte evler yok oluyor, kömür madenleri çöküyor, bacalar parçalanıp yıkılıyor, eski zamanların bir denizi sokaklara yayılıyor ve hava türlü olasılıkların vaadiyle dolup taşıyordu.

Alev Denizi

Paris müzesinde söylentiler almış başını gidiyordu; hem de rüzgarda uçuşan parlak renkli fularların hızında... Müzenin tüm koleksiyonlardaki herhangi bir şeyden çok daha değerli olan özel bir taşı sergilemeyi düşündüğüne dair bir söylenti yayılmıştı.

Marie-Laure bir tahnitçinin diğerine "Söylendiği kadarıyla," dediğini duymuştu, "taş Japonya'dan gelmiş, çok eskiymiş ve on birinci asırda yaşamış olan bir *shogun*a* aitmiş."

"Ben de duydum ki," diye yanıtlamıştı diğeri, "bu taş bizim kasalarımızdan çıkacakmış. Hep oralarda duruyormuş ama bazı hukuki nedenlerden dolayı onu göstermemiz yasaklanmış." Taş, bir gün ender bir magnezyum hidroksil karbonat, diğer bir gün dokunulduğunda insanın elini yakan bir yıldız safiri oluyordu, sonra da bir elmas, kesinlikle bir elmas... Bazıları ona Çoban'ın Taşı adını vermişlerdi, bazıları da Khon-Ma... ama çok geçmeden herkes ondan Alev Denizi olarak bahsetmeye başlamıştı.

Marie-Laure düşündü: Dört yıl geçmişti.

Nöbetçi odasındaki bekçilerden biri "Uğursuzmuş," dedi. "Ona sahip olan kişiye keder getirirmiş. Daha önceki dokuz sahibinin intihar ettiğini duydum."

İkinci bir ses "Ben de eldiveni olmadan ona dokunan bir kişinin bir hafta içinde öldüğünü duydum," dedi.

"Hayır, hayır, eğer o senin elindeyse, sen ölemiyormuşsun, ama senin etrafındaki kişiler bir hafta içinde ölüyormuş. Veya en fazla bir yıl içinde."

"O zaman bu taşa ben el koymalıyım!" diye güldü üçüncü bir kişi.

---

* *Shogun:* Mutlak hükûmdar (Çev. N.)

Marie-Laure'un kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu. On yaşındaydı ve hayal dünyasının siyah renkli perdesine dilediği şeyi yansıtabilecek durumdaydı: Yelkenli bir yat, kılıçlarla yapılan bir savaş, renklerle dolup taşan bir Kolezyum... *Seksen Günde Devri Alem*'i, Braille yazısı aşınıp, neredeyse silininceye kadar okumuştu; bu yılki yaş günü için, babası ona daha da iyi bir kitap, Dumas'nın Üç Şilahşörler'ini almış olabilirdi.

Marie-Laure, önce elmasın soluk yeşil renkte ve bir palto düğmesi kadar büyük olduğunu duymuştu. Sonra da bir kibrit kutusu büyüklüğünde olduğunu. Bir gün sonra, taş maviydi ve bir bebek yumruğu kadardı. Gözlerinin önüne koridorlardan hışımla geçen ve galerilere zehir bulutları gibi beddualar gönderen bir tanrıça geliyordu.

Babası ona hayal gücünü yatıştırmasını söylüyordu. Ağaçlar ağaç ve yağmur da yağmurdu. Talihsizlik de sadece kötü bir şanstı. Bazı şeyler diğer şeylerden daha ender bulunurlardı ve işte insanlar zaten o yüzden kilit denen şeyi icat etmişlerdi.

"Ama baba, sen böyle bir şeyin gerçek olduğuna inanıyor musun?"

"Elmasın mı, yoksa lanetin mi?"

"İkisinin de. Veya herhangi birinin..."

"Bunlar sadece hikaye, Marie."

Ama buna rağmen, bir iş ters gittiği vakit müzede çalışanlar aralarında buna elmasın neden olduğunu fısıldaşıyorlardı. Elektrik bir saat boyunca kesilse, suçlu elmas oluyordu. Delik bir boru, botanik numunelerle dolu tüm bir rafı mahvetse, suçlu yine elmas idi. Müdürün karısının Place des Vosges'da buz üzerinde kayıp düştüğü ve bileğini iki yerden kırdığı gün, müzedeki dedikodu makinesi adeta infilak etmişti.

Tam o sıralarda, Marie-Laure'un babası müdürün odasına çağırıldı ve orada tam iki saat kaldı. Babasının daha önce

müdürün odasına iki saatlik bir toplantı için çağırıldığını hiç hatırlamıyordu. Bir kez bile...

O günden hemen sonra babası Madenbilimi Galerisi'nde çalışmaya başlamıştı. Haftalar boyunca, müzenin kapanmasından sonra bile saatlerce yük arabalarıyla anahtar deposuna bazı ekipman parçaları getirip götürüyor ve her gece oraya sert lehim alaşımı ve talaş kokularıyla geri dönüyordu. Kız ne vakit onunla birlikte gitmek istese, itiraz ediyordu. En iyisi, diyordu, onun anahtar deposunda oturup Braille ders kitaplarını çalışması veya yumuşakçalar laboratuvarında kalmasıydı.

Kız bir gün kahvaltıdan sonra ona musallat oldu. "O elması sergilemek için özel bir yer hazırlıyorsun, değil mi? Bir tür saydam kasa."

Babası bir sigara yaktı. "Lütfen kitabını al, Marie. Gitme vaktim geldi."

Doktor Geffard'ın yanıtları da babasınınkilerden daha iyi değildi. "Elmasların ve tüm kristallerin nasıl büyüdüğünü bilirsin, Laurette. Her ay birkaç bin atomun birbiri üzerine binmesiyle, sayılamayacak kadar çok tabakanın üst üste gelmesiyle oluşurlar. Binlerce, binlerce yıl boyunca... Hikayeler de işte böyle oluşuyor. Bütün eski taşlar hakkında hikayeler yaratılır. O çok merak ettiğin küçük kaya parçasının da, Alariklerin Roma'yı talan ettiğine tanık olduğunu ve Firavunların gözlerini parlattığını söylemişlerdir. İskit kraliçeleri de onu takıp geceler boyu dans etmiştir. Hatta onun yüzünden savaşlar bile çıkmıştır."

"Babam bu hikayelerin hırsızları uzak tutmak için uydurulduğunu söylüyor. Burada altmış beş milyon numune varmış ve eğer doğru bir öğretmeniniz varsa, her biri diğerinden daha da ilginç olabilirmiş."

"Yine de," dedi adam, "bazı şeyler insanları zorlar. Örneğin inciler ve sola doğru açılan deniz kabukları... En iyi bilim

adamları bile arada bir cebine bir şey atma dürtüsü yaşar. Bazen o kadar küçük bir şey öylesine güzel ve öylesine değerli olabilir ki... Ancak çok güçlü bir kişi kendisini bu tür duygulardan uzak tutabilir."

Bir süre sessizce durdular.

Marie-Laure "Bu elmasın özgün dünyadan gelen bir ışık parçası gibi olduğunu duydum," dedi. "Dünyaya düşmeden önce. Tanrı'nın dünyaya yağmur gibi yağdırdığı bir ışık parçası."

"Onun nasıl göründüğünü bilmek istiyorsun. O yüzden bu kadar meraklandın."

Bir deniz minaresini avuçlarının içinde yuvarladı. Onu kulağına tuttu. On bin çekmece içindeki on bin deniz kabuğunda on bin fısıltı vardı.

"Hayır," dedi. "Sadece babamın elmasa hiç yaklaşmadığına inanmak istiyorum."

Gözlerinizi Açın

Werner ve Jutta o Fransız adamın programını tekrar tekrar buldular. Her zaman yatma vakti civarında, her zaman giderek daha tanıdık gelmeye başlayan bir senaryonun orta yerlerinde...

Bugün zihninizin içindeki, alnınızı hayretler içinde kaşımanıza neden olacak o fırıl fırıl dönen mekanizmayı hayal edelim, çocuklar... Bir keresinde deniz yaratıkları hakkında bir program dinlediler, bir başka sefer Kuzey Kutbu'yla ilgili bir diğerini. Jutta mıknatıslarla ilgili olanları seviyordu. Werner'in favorisi ise ışıkla ilgili olandı: Güneş ve ay tutulmaları ve güneş saatleri, auroralar ve dalga boyları... *Göze görünen ışığa ne deriz? Renk deriz. Ama elektromanyetik spektrum bir yönde sıfıra doğru koşarken, diğer yönde sonsuza kadar uzanır. O yüzden, çocuklar, matematiksel olarak, bizler aslında ışığın tümünü göremeyiz.*

Werner çatı katının penceresinin önünde çömelip radyo dalgalarının kilometrelerce uzunluktaki arp telleri gibi titreştiğini ve Zollverein üzerinde, ormanları, şehirleri ve duvarları aşarak uçtuğunu hayal etti. Gece yarısı olunca o ve Jutta iyonosferde gezinerek, o cömert ve insanın içine işleyen sesi aradılar. Buldukları vakit, Werner kendisini farklı bir var oluşa fırlatılmış gibi hissetti. Büyük keşiflerin yapılabildiği ve bir kömür kasabasındaki yetim bir çocuğun fiziksel dünyada saklı kalan hayati bir sırrı çözebilmesinin mümkün olduğu gizli bir yere fırlatılmıştı sanki...

O ve kız kardeşi Fransız adamın anlattıklarını uyguladılar; kibritlerden hız motorları ve dikiş iğnelerinden mıknatıslar yaptılar.

"Nerede olduğunu neden söylemiyor, Werner?"

"Bizim bilmemizi istemediği için olabilir mi?"

"Zengin gibi duruyor. Ve yalnız. Bahse girerim ki bu yayınları binlerce odası ve binlerce hizmetkarı olan kocaman, tüm bu bölgeyi içine alacak kadar büyük bir malikaneden yapıyordur."

Werner gülümsedi. "Olabilir."

Sonra ses yine geldi, arkasından da piyano... Belki de Werner bunu hayal ediyordu, ama bu programlardaki kalite her seferinde biraz düşüyor, ses daha da hafifliyor gibiydi: Sanki Fransız adam giderek uzaklaşan bir gemiden yayın yapıyordu.

Haftalar geçiyor, Jutta onun yanında uyuyup kalıyor, Werner gökyüzüne bakıyor ve içini bir huzursuzluk kaplıyordu. Hayatı düşünüyordu. Asıl hayat değirmenlerin ötesinde, kapıların ötesinde yaşanıyordu... Oralardaki insanlar çok önemli soruların peşindeydi. Kendisini uzun adımlarla laboratuvara doğru giden, uzun boylu, beyazlar giyinmiş bir profesör olarak hayal etti: Kazanlar kaynıyor, makineler gümbür gümbür çalışıyordu ve duvarlarda karmaşık çizelgeler asılıydı. Elinde bir fenerle, yıldızların aydınlattığı bir rasathaneye çıkan merdiveni döne döne tırmanıyordu ve ağzı karanlıklara doğru çevrilmiş koca bir teleskopun merceğinden bakıyordu.

Kaçış

Yaşlı tur rehberi biraz kafadan çatlak olabilirdi... Belki Alev Denizi hiç var olmamıştı, belki lanetler gerçek değildi, belki babası haklıydı: Dünya tamamen magmadan, kıtasal kabuktan ve okyanuslardan oluşuyordu. Bir de yer çekimi ve zamandan...

Babası akşamları erken vakitlerde anahtar deposuna geri dönmeye devam etti. Bir süre sonra da Marie-Laure'u yanına alarak ufak tefek işler yapmaya başladılar. Kahvesine koyduğu küçük şeker tepeleri nedeniyle onunla alay ediyor veya içtiği sigaranın markasının üstünlüğü hakkında bekçilerle şakalaşıyordu. Herhangi bir yeni taşın sergileneceğine dair bir belirti yoktu. Müze çalışanlarının üzerine bela yağmurları yağmadı; Marie-Laure herhangi bir yılan tarafından ısırılmadı veya bir lağım çukuruna düşerek belkemiğini kırmadı.

On birinci yaş gününün sabahında, şeker kasesinin olması gereken yerde iki yeni paket buldu. Bunların bir tanesi tamamen kayan panellerden oluşan bir küptü. On üç hamlede açılabiliyordu. Marie-Laure beş dakikanın altında bir süre içinde bu sekansı bulmayı başardı.

"Aman Tanrım," dedi babası, "sen tam bir kasa soyguncususun!"

Küpün içinde iki Barnier bonbonu vardı. Kız ikisinin de kağıtlarını çıkararak aynı anda ağzına attı.

İkinci paketin içinde ise şişkin bir kağıt kümesi vardı. Kapağın üzerinde Braille yazısıyla *Denizler. Altında. Yirmi. Bin. Fersah* yazıyordu.

"Kitapçı bu kitabın iki bölümden oluştuğunu söyledi. Bu birinci bölümmüş. Gelecek yıl, eğer para biriktirmeye devam edebilirsek, ikinciyi de alabiliriz diye düşündüm..."

Marie-Laure kitabı o anda okumaya başladı. Hikayeyi anlatan kişi Pierre Aronnax adında ünlü bir deniz biyoloğuydu ve babasıyla aynı müzede çalışıyordu! Bu kişi, dünyanın her bir tarafında bir sürü geminin bir şeye çarpıp battığını öğrenmiş ve Amerika'ya yaptığı bilimsel bir seyahatten sonra, bu olayların gerçek nedeni üzerinde kafa yormaya başlamıştı. Bu olaylar hareket eden bir mercan adacığına mı bağlıydı? Yoksa devasa bir deniz gergedanına veya efsanevi bir İskandinav deniz canavarına mı?

Ama kendimi kaptırdığım bu düşlerden artık sıyrılmam gerektiğini düşünüyorum diye yazıyordu Aronnax. *Bu kadar fantezi yeter de artar bile.*

Marie-Laure tüm gün boyunca yüzükoyun yatarak kitabı okudu. Mantık, akıl, saf bilim: Aronnax'a göre, bir sırrın çözülmesi için kullanılabilecek en meşru yollar bunlardı, fabllar ve peri masalları değil. Kızın parmakları ip cambazları gibi cümlelerin üzerinden gidiyordu; hayalinde *Abraham Lincoln* adındaki çift-bacalı, süratli firkateynin güvertesinde dolaşıyor, New York şehrinin giderek uzaklaşmasını seyrediyordu; New Jersey kaleleri onun limandan ayrılışını top atışlarıyla selamlıyor, navigasyon dubaları dalgalarla birlikte alçalıp yükseliyordu.

Mekaniğin Prensipleri

Bir bakan yardımcısı ve eşi Çocuk Evi'ni ziyarete geldiler. Frau Elena onların öksüzlerin kaldığı yurtları turladıklarını söylemişti.

Herkes banyo yapmış ve kendisine çekidüzen vermişti. Aralarında fısıldaşıyorlardı, belki de çocuklardan bazılarını evlat edinmek istiyorlardır diye. Kızların en büyükleri, kenarları çentiklenmemiş son tabaklarda çavdar ekmeği ve kaz ciğeri servis ettiler; bu arada, iri yapılı bakan yardımcısı ve ciddi görünümlü karısı peri masallarındaki cücelerin zevk yoksunu kulübesini gezmeye gelen lordlar edasıyla salonu inceliyorlardı. Akşam yemeği hazır olunca, Werner kucağında bir kitapla erkek çocuklara ayrılan masanın en ucunda oturdu. Jutta ise onu elektriğe kapılmış gibi gösteren kıvrım kıvrım, haylaz ve parlak beyaz saçlarıyla kızlarla birlikte diğer uçta oturuyordu.

Kutsa ey Tanrım bizi ve bu verdiğin nimetleri. Frau Elena bakan yardımcısı için bu duaya ikinci bir dua daha ekledi. Sonra herkes yemeklere yumuldu.

Çocuklar tedirgindi; Hans Schilzer ve Herriber Pomsel bile kahverengi gömlekleriyle sessiz sakin oturuyorlardı. Bakan yardımcısının karısı öyle dik oturuyordu ki, omurgası sanki meşe ağacından yontulmuş gibiydi.

Kocası, "Çocukların her biri katkıda bulundu, öyle mi?" diye sordu.

"Kesinlikle. Örneğin Claudia ekmek sepetini yaptı. İkizler de ciğerleri hazırladı."

Koca Claudia Förster kıpkırmızı kesildi. İkizler gözlerini kırpıştırdı.

Werner'in zihni bir yerlere uçup gitti; kucağında duran He-

indrich Hertz'in yazdığı *Mekaniğin Prensipleri* adlı kitabı düşünüyordu. Onu kilisenin bodrumunda sulardan kirlenmiş ve yıllarca unutulmuş bir halde bulmuştu. Rektör kitabı almasına ve Frau Elena da onu muhafaza etmesine izin vermişti. Werner birkaç haftadır kitabın içeriğindeki karmaşık matematikle cebelleşiyordu. Elektriğin kendi başına statik olabildiğini öğrenmişti. Ama mıknatısla birleştiği vakit, aniden bir hareketlenme oluyor, dalgalar oluşuyordu. Manyetik alanlar ve devreler, kondüksiyon ve indüksiyon... Uzay boşluğu, zaman, kütle... Hava görünmez şeylerle öylesine doluydu ki! Morötesi ışınlarını, kızılötesini, kararmakta olan gökyüzünü dolduran ve şu anda bile odasının duvarlarından geçmekte olan radyo dalgalarını görebileceği gözleri olmasını ne kadar isterdi.

Başını kaldırdığında, herkesin ona baktığını gördü. Frau Elena'nın gözlerinden panik okunuyordu.

"Bu bir kitap, efendim," diye açıklama yaptı Hans Schilzer. Onu Werner'in kucağından çekip aldı. Cilt öylesine ağırdı ki, onu tutabilmek için iki elini kullanmak zorunda kaldı.

Bakan yardımcısının karısının alnındaki minik kırışıklıklar daha da derinleşti. Werner yanaklarının alev alev yandığını hissediyordu.

Bakan yardımcısı tombul elini uzattı. "Ver bakayım onu."

"Bu bir Yahudi kitabı mı?" diye sordu Herribert Pomsel. "Yahudi kitabı, öyle değil mi?"

Frau Elena konuşacak gibi oldu, ama ağzını açmamasının daha iyi olacağını düşünerek sustu.

"Hertz, Hamburg'da doğmuştur," dedi Werner.

Nereden çıktığı belli olmayan Jutta ortaya atıldı. "Ağabeyim matematikte aşırı süratlidir. Okuldaki öğretmenlerden bile daha süratlidir. Günün birinde muhtemelen bir ödül kazanacak. Berlin'e gideceğimizi ve büyük bilim adamlarıyla birlikte çalışacağımızı söylüyor bana."

Çocukların küçük olanları yutkundu. En büyükler ise kıs kıs gülüyordu. Werner ısrarlı bir şekilde tabağına bakıyordu. Sayfaları çeviren Bakan yardımcısının suratı asılmıştı.

Hans Schilzer, Werner'in uyluk kemiğine bir tekme attı ve öksürdü.

Frau Elena "Jutta, bu kadar yeter," dedi.

Jutta ona öfkeli bir bakış fırlattı.

Bakan yardımcısının karısı kaz ciğerinden bir çatal aldı, çiğnedi, yuttu ve peçetesinin ucuyla ağzının kenarlarına dokundu. Bakan yardımcısı *Mekaniğin Prensipleri*'ni masanın üzerine koydu ve elinin tersiyle ittirdi. Daha sonra da kitap ellerini kirletmiş olabilirmiş gibi avuçlarına baktı.

"Küçük kız," dedi Jutta'ya, "ağabeyinin gidebileceği bir yer varsa, o da maden ocaklarıdır. On beş yaşına basar basmaz, bu evdeki diğer tüm erkek çocuklar gibi..." Jutta ona kaşlarını çatarak bakıyordu. Werner de alev saçan gözlerini tabağındaki jöleli ciğere dikmişti. Göğsü giderek daha fazla sıkışıyordu. Yemeğin geri kalan kısmında, sadece çocukların yemeklerini keserken, çiğnerken ve yutarken çıkardıkları sesler duyuldu.

Söylentiler

Yeni söylentiler dolaşmaya başlamıştı. Bunlar Jardin des Plantes'ın yollarında fısır fısır yayılıyor ve müzenin galerilerinde rüzgar gibi esiyorlardı; her tarafları kırışmış, yaşlı botanikçilerin egzotik yosunları incelediği tozlu, korumalı odalarda bile yankılanıyorlardı. Bunlar Almanların gelmekte olduğu söylentileriydi.

Bir bahçıvan, Almanların altmış bin planör askeri olduğunu iddia ediyordu; bunlar günlerce yemek yemeden yürüyebiliyor, karşılarına çıkan her okullu kızı hamile bırakıyorlardı. Bilet gişesinin arkasındaki bir kadın da, Almanların bunaklık hapları taşıdığını ve sırtlarında roket çantaları olduğunu söylemişti; üniformaları da çelikten daha güçlü olan özel bir kumaştan yapılmış diye fısıldamıştı.

Marie-Laure yumuşakçaların sergilendiği bölümün yanındaki ufak bankın üzerine oturdu ve kulaklarını gelip geçen kişilerin çıkardığı seslere dikti. Bir çocuk "Onların Gizli Sinyal adlı bir bombaları varmış. Bunun öyle bir sesi varmış ki, duyanlar donlarına ediyormuş!" diye yumurtladı.

Herkes güldü.

"Ben zehirli çikolata dağıtıyorlarmış diye duydum."

"Ben de gittikleri her yerde karşılarına çıkan tüm sakatları ve geri zekalıları hapse tıkıyorlarmış diye..."

Ama Marie-Laure duyduğu söylentileri her anlattığında, babası 'Alman' sözcüğünü soru sorarmış ve ilk kez söylüyormuş gibi tekrarlıyordu. Avusturya'nın ele geçirilmesinin endişe edilecek bir durum olmadığını söylüyordu. Ona kalırsa, herkes bir önceki savaşı hatırlıyordu ve o yüzden hiç kimse böyle bir şeyi tekrar yaşamak isteyecek kadar deli olamazdı. Müdür de, bölüm başkanları da endişe duymuyor diye ekle-

mişti. Öyleyse, çalışmaları gereken dersleri olan genç kızlar da aynen onlar gibi yapmalıydı.

Babasının bu söyledikleri doğru gibiydi: Haftanın günlerinin dışında, gerçekten de değişen hiçbir şey yoktu. Marie-Laure her sabah uyanıyor, giyiniyor ve 2 numaralı Giriş kapısından geçen babasını takip ederek onun gece bekçisini ve muhafızı selamlamasını dinliyordu. *Bonjour bonjour. Bonjour bonjour.* Bilim adamları ve kütüphaneciler sabahları anahtarlarını almaya devam ediyorlar ve eski fildişlerini, egzotik deniz analarını ve herbaryum notlarını inceliyorlardı. Sekreterler moda hakkında konuşuyor, Müdür iki renkli Delage limuziniyle müzeye geliyordu. Her öğlen vakti, Afrikalı satıcılar sandviç arabalarını sessizce koridorlardan geçiriyorlar, çavdar ve yumurta, çavdar ve yumurta diye fısıldamaya devam ediyorlardı.

Marie-Laure anahtar deposunda, tuvalette ve koridorlarda Jules Verne'i okuyordu; Büyük Galeri'deki sıralarda oturup okuyor, bahçelerdeki yüzlerce çakıllı yoldan geçerken de okumaya devam ediyordu. *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah*'ın ilk yarısını o kadar çok okumuştu ki, neredeyse ezbere biliyor gibiydi.

Deniz her şeydir. Dünyanın onda yedisini kaplar... Deniz, içinde mevcut olan olağanüstü ve doğaüstü şeyleri muhafaza eden bir kaptır. O sadece eylem ve sevgidir; sonsuzun yaşayan, canlı halidir.

Geceleri yatağına girince, Kaptan Nemo'nun gemisi *Nautilus*'un içinde yaşıyor, başlarının üzerinden mercan örtüleri geçerken, fırtınalardan etkilenmeden seyahat ediyordu.

Dr. Geffard ona deniz kabuklularının adlarını öğretmişti: *Lambis lambis, Cypraea moneta, Lophiotoma acuta*... Sırayla her birinin dikenlerine, ağızlarına ve helezonlarına dokunmasına izin veriyordu. Denizlerdeki evrimin dallarını ve

jeolojik devrelerin sekanslarını ona anlatıyor ve birlikte sayısız bin yıllara, milyonlarca, on milyonlarca yıllara bir bakış atıyorlardı.

"Bunların hemen hemen tüm türlerinin nesli yok olmuştur, Laurette. Biz insanların da bundan farklı olacağımızı düşünmek için bir neden yok!" Bunu adeta neşeyle söyledi ve bardağına aceleyle şarap doldurdu. Marie-Laure onun zihninin on binlerce çekmecesi olan bir dolap olduğunu hayal etti.

Tüm yaz boyunca ısırgan otlarıyla papatyaların kokusu ve yağmur suları bahçeleri baştan aşağı yıkadı. Marie-Laure ve babası bir gün bir armut turtası pişirdiler ve kazayla onu yaktılar. Babası duman çıksın diye tüm pencereleri açınca, kız aşağıdaki sokaktan bir keman sesi geldiğini duydu. Ama nedense, sonbaharın ilk günlerinde haftada birkaç kez, günün belirli saatlerinde, Jardin des Plantes'ın devasa çitlerinin altında otururken veya babasının iş tezgahının yanında kitap okurken, rüzgarla gelen bir gaz kokusu duyduğunu sanıyor ve başını okuduğu kitaptan kaldırıyordu. Sanki makinelerden oluşan büyük bir nehir buhar saçarak, geriye dönmemek üzere yavaş yavaş ona doğru geliyordu.

Daha Büyük Daha Hızlı Daha Parlak

Devlet Gençliği'ne üye olmak zorunlu bir hale getirilmişti. Werner'in *Kameradschaft*'ındaki* çocuklara resmigeçit manevraları öğretiliyordu. Formda olma standartları konusunda sınanıyorlardı; on iki saniyede altmış metre koşmaları gerekiyordu. Her şey şan, şeref, ülke, rekabet ve fedakarlık üzerineydi.

"İnançlı *yaşa*," diye şarkı söylüyordu çocuklar topluluğun önünden geçerken. "*Kahramanca savaş ve gülerek öl.*"

Okul ödevleri, angarya işler, idman... Werner gece geç vakitlere kadar radyosunu dinliyor veya el konmadan önce *Mekaniğin Prensipleri*'nden kopyaladığı karmaşık matematik problemlerinin açık noktalarını bulmaya çalışıyordu. Yemeklerde esniyor, küçüklere karşı hoşgörüsüz davranıyor ve kolayca sinirleniyordu. "İyi misin?" diye sormuştu bir kez Frau Elena, yüzüne dikkatle bakarak. Werner de başını çevirerek "İyiyim," demişti.

Hertz'in teorileri ilginçti, ama daha da iyisi insanın kendisinin bir şeyler inşa etmesi, kendi elleriyle çalışması, parmaklarını kendi aklının motoruna bağlamasıydı. Werner o yüzden bir komşunun dikiş makinesini, Çocuk Evi'nin de duvar saatini onardı; çamaşırların güneş altından doğrudan içeriye alınması için makaralı bir sistem ve Frau Elena'nın yeni yürümeye başlayan çocuklardan dışarıya çıkan olursa fark etmesini sağlayacak bir pil, bir çan ve telden oluşan basit bir alarm sistemi kurdu. Havuçları dilimlemek için bir makine icat etti. Manivela kaldırılınca on dokuz bıçak aşağıya iniyor ve havuç silindir şeklinde yirmi düzgün dilime bölünüyordu.

---

* *Kameradschaft:* Arkadaş grubu (Çev. N.)

Bir gün komşulardan birinin radyosu bozuldu ve Frau Elena Werner'e gidip bir bakmasını söyledi.

Werner hemen arka plakayı çıkarıp, tüpleri ileri geri oynattı. Yerine tam olarak oturmayan bir tüpü yerine oturttu. Radyo hayata geri döndü ve komşu zevkten dört köşe oldu. Çok geçmeden, pek çok kişi her hafta Çocuk Evi'ne gelmeye ve radyo tamircisini sormaya başladı. On üç yaşındaki Werner'in tavan arasındaki odasından, diken diken olmuş beyaz saçları ve elinde ev yapımı alet çantasıyla gözlerini ovuşturarak aşağı indiğini gören herkes ona şüpheci bir sırıtmayla bakıyordu.

Eski cihazlar en kolay tamir edilenlerdi: Bunların devreleri daha basitti ve tüpleri de tekdüzeydi. Sorun genellikle kondansatörden damlayan balmumundan veya rezistansın üzerinde biriken kömürden kaynaklanırdı. Ama Werner en yeni cihazlarda bile arızanın ne olduğunu bulmakta zorluk çekmiyordu. Makineyi söküyor, devrelerini inceliyor, parmaklarıyla elektronların yaptığı yolculuğu takip ediyordu. Güç kaynağı, transistor, rezistans, bobin... Hoparlörler. Beyni tamamen soruna odaklanıyor, düzensizlik düzene dönüşüyor, engel kendisini belli ediyor ve kısa bir süre sonra radyo tamir edilmiş oluyordu.

Bazen ona birkaç mark ödüyorlardı. Bazen de bir madencinin annesi ona sosis pişiriyor veya kız kardeşine versin diye bir peçetenin içine bisküviler koyuyordu. Werner kısa süre içinde, çevredeki hemen hemen tüm radyoların yerini bir harita gibi zihnine kazımayı başardı: Bir eczacının mutfağındaki ev yapımı kristal takım; bölüm başkanlarından birinin evindeki, kanal değiştirmeye her yeltendiğinde parmaklarına şok veren on-tüplü radyogram... En fakir madencinin evinde bile, kartal ve svastika amblemli, kısa dalgası olmayan ve sadece Alman frekanslarının işaretlenmiş olduğu devlet destekli, seri imalat bir Volksempfänger VE301 vardı.

Radyo: Milyonlarca kulağı tek bir ağıza bağlayan araç... Tüm Zollverein'in etrafındaki hoparlörlerden Reich'ın stakkatolu kesik ve kuvvetli sesi, istifini bozmayan bir ağaç gibi büyüyordu; insanlar onun dallarına doğru Tanrı'nın dudaklarından çıkan sözleri duymak ister gibi eğiliyorlardı. Ve Tanrı fısıldamayı bıraktığı anda çaresizce, işleri yoluna koyacak birinin özlemini çekiyorlardı.

Madenciler haftanın yedi günü kömür çıkartıyorlar ve bu kömür, toz haline getirilerek kok fırınlarına atılıyordu. Bunlar kok söndürme kulelerinde soğutuluyor ve demir cevheri elde etmek için arabalarla maden eritme ocağına gönderiliyordu. Demir, çelik çubuklara dönüştürülüyor ve bunlar da mavnalarla ülkenin büyük ve aç ağzına doğru yüzdürülüyordu. *Arınma sadece en kızgın ateşlerle mümkün olabilir*, diye fısıldardı radyo. *Tanrı'nın seçilmişleri de yükselmek için en zorlu sınavlardan geçmek zorundadır.*

Jutta, "Kızlardan birini bugün yüzme havuzundan attılar. İnge Hahmann'ı... Onun gibi bir kırma ile birlikte yüzmemize izin veremezlermiş. Temiz değilmiş. Melezmiş, Werner. Biz de öyle değil miyiz? Biz de yarı annemiz, yarı babamız değil miyiz?" diye fısıldadı.

"Onların söylemek istediği kızın yarı Yahudi olması. Sesini alçalt. Biz yarı Yahudi değiliz."

"Ama bizim de yarı bir şey olmamız gerekmez mi?"

"Biz bütünüyle Almanız. Biz hiçbir şeyin yarısı değiliz."

Herribert Pomsel artık on beş yaşındaydı. Madencilerin yatakhanesine gönderilmişti ve yangın söndürücü olarak ikinci vardiyada çalışıyordu. Şimdi evdeki en büyük çocuk Hans Schilzer'di. Hans yüzlerce kez sınav çekebiliyordu; Essen'deki bir yarışmaya katılmayı düşünüyordu. Sokak aralarında yumruklarını konuşturuyordu ve bir söylentiye göre de bir arabayı yakmıştı. Bir gece Werner onun aşağıda, Frau

Elena'ya bağırdığını duydu. Ön kapı bir gürültüyle çarpıldı; çocuklar yataklarında döndüler; Frau Elena salonda volta atmaya başladı, terlikleri sol sağ, sol sağ diye fısıldar gibiydi. Kömür arabaları ıslak karanlıkta evin önünden geçip gittiler. Uzaklardan makine mırıltıları geliyordu: Pistonlar gidip geliyor, kayışlar dönüyordu. Saat gibi. Delicesine.

Canavarın İşareti

1939 yılının Kasım ayıydı. Soğuk bir rüzgar, çınar ağaçlarının büyük ve kuru yapraklarını Jardin des Plantes'ın çakıl taşlı yollarının üzerine yağdırıyordu. Marie-Laure, Cuvier Sokağı'nın giriş kapısından pek uzakta olmayan bir noktada *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah*'ı yeniden okuyordu: *Yüzen su yosunlarının narin yapraklarından bazıları küre, bazıları boru biçiminde kurdeleler yapabilirdim. Laurenciae ve cladosttephae...* Tam o sırada bir grup çocuk yaprakların arasından ayaklarını sürüyerek çıkageldiler.

Bir çocuk bir şey söyledi, diğerleri güldüler. Marie-Laure parmaklarını okuduğu romandan kaldırdı. Kahkahalar dönerek etrafını bir ağ gibi sardı. İlk ses aniden kulağının dibinde bitti.

"Anlarsınız ya, kör kızlar için deli oluyorlarmış."

Hızlı hızlı nefes alıyordu. Kız yana doğru kolunu uzattı, ama hiçbir şeye dokunamadı.

O sesin sahibiyle birlikte çevresinde kaç kişi olduğunu kestiremedi. Üç veya belki de dört... Sesin sahibi on iki, on üç yaşlarında olmalıydı. Marie-Laure ayağa kalktı, kocaman kitabını göğsüne yasladı ve bastonunun oturduğu sıranın kenarından kayıp, gürültüyle yere düştüğünü duydu.

Başka biri, "Kör kızları muhtemelen topallardan önce alırlar," dedi.

İlk konuşan, tuhaf bir şekilde inledi. Marie-Laure kendisini korumak ister gibi kitabını yukarı kaldırdı.

İkinci çocuk, "Onlara bir şeyler yaptırıyorlarmış," dedi.

"Kötü şeyler."

Sol tarafından, uzaktan bir yerden bir yetişkin sesi geldi. "Louis, Peter?"

"Kimsiniz siz?" diye tısladı Marie-Laure.

"Hoşça kal, kör kız."

Sonra, sessizlik... Marie-Laure ağaçların hışırtısına kulak verdi; kan beynine hücum etmişti. Bastonunu bulana kadar, panik içinde, uzun bir dakika boyunca, parmaklarıyla sıranın dibindeki yaprakları yokladı.

Dükkanlarda gaz maskeleri satılıyordu. Komşular pencerelerine kalın kartonlar yapıştırmışlardı. Her hafta müzeye gelen ziyaretçi sayısı giderek azalıyordu.

"Baba," dedi Marie-Laure. "Eğer savaş çıkarsa, bizim halimiz ne olacak?"

"Savaş çıkmayacak."

"Ama ya çıkarsa?"

Babası elini onun omzuna koydu, kemerinden anahtarların o tanıdık şıngırtısı geldi. "Bize bir şey olmaz, *ma chérie*. Müdür benim ihtiyat listesinden çıkarılmam için bir muafiyet dilekçesi verdi bile. Ben bir yere gidecek değilim."

Ama kız babasının gazete sayfalarını nasıl aceleyle ve heyecanla çevirdiğini duyuyordu. Art arda sigara yakıyor, bir saniye bile çalışmadan durmuyordu. Haftalar geçiyor, ağaçlar çıplaklaşıyor ve babası ona bir kere bile bahçelerde dolaşmayı teklif etmiyordu. Ah, keşke *Nautilus* gibi ele geçirilmesi mümkün olmayan bir denizaltıları olsaydı...

Ofiste çalışan kızların buğulu sesleri anahtar deposunun açık penceresinin yanından türbülans yapar gibi geçiyordu.

"Geceleri gizlice apartman dairelerine giriyorlarmış. Mutfak dolaplarının, tuvalet leğenlerinin, sutyenlerin içine bubi tuzakları kuruyorlarmış. Gidip külotlarınızı koyduğunuz çekmeceyi bir açın ve parmaklarınız uçup gitsin!"

Marie-Laure geceleri kabuslar görüyordu. Ulur gibi sesler çıkaran Almanlar senkronize bir şekilde Seine Nehri'nin üzerinde kürek çekiyorlardı; kayıkları yağ üzerinde kayar gibiy-

di. Köprünün ahşap ayaklarının altından sessizce geçiyorlardı; yanlarında zincirle zapt ettikleri vahşi hayvanlar vardı; bu canavarlar kayıklardan dışarıya atlıyor ve çiçek kümelerinin arasından depara kalkarak çitlere doğru son hızla koşmaya başlıyorlardı. Büyük Galeri'ye giden basamaklara geldiklerinde havayı kokluyorlardı. Salyaları akıyordu. Aç kurt gibiydiler. Dalgalar halinde müzenin içine yayılıyorlar, bölümlere dağılıyorlardı. Pencereler kandan simsiyah kesiliyordu.

Sayın Profesör bu mektuplar elinize geçiyor mu, radyo istasyonu bu mektubu size gönderecek mi veya bir radyo istasyonu gerçekten var mı, hiç bilmiyorum. En azından iki aydır hiç sesinizi duymuyoruz. Yayın yapmayı bıraktınız mı, yoksa sorun bizden mi kaynaklanıyor? Brandenburg'da Deutschmandsender 3 adlı yeni bir radyo vericisi var. Ağabeyim onun üç yüz otuz-küsur metre yüksekliğinde ve insan elinden çıkan dünyanın ikinci en yüksek yapısı olduğunu söylüyor. Gerçekten de, diğer tüm ölçüler onun yanında önemsiz kalıyor. Komşularımızdan yaşlı Frau Gerlitz, Deutschmansender'in yayınlarını dişlerinin dolgusuna kadar duyabildiğini söylüyor hep. Ağabeyim eğer bir anteniniz, redresörünüz ve hoparlör olarak kullanacağınız bir şeyiniz varsa, bunun mümkün olabileceğini söylüyor. Tel örgünün bir parçasını kullanarak bile radyo sinyallerini almanız mümkün olabilirmiş, o yüzden dişteki gümüş de bunu belki yapabiliyordur. Böyle düşünmek beni mutlu ediyor. Ya siz, Profesör? Dişlerinizde siz de müzik sesi duyuyor musunuz? Frau Elena bundan böyle okuldan çıkınca doğrudan eve gelmemiz gerektiğini söylüyor. Diyor ki Yahudiler kadar fakirler de tehlikeliymiş... Şimdi yabancı bir yayını dinlemek suç sayılıyor. İnsan o yüzden günde on beş saat taş kırmak gibi ağır bir ceza alabilirmiş. Veya naylon çorap yapmak ya da madende çalışmak gibi... Bu mektubu postalamama kimse yardım etmeyecek, ağabeyim bile. O yüzden bu işi kendim yapacağım.

İyi Akşamlar Veya Tercih Ederseniz, Heil Hitler

Werner'in on dördüncü yaş günü Mayıs'taydı. 1940 yılıydı ve hiç kimse Hitler Gençliği'ne artık gülemiyordu. Frau Elena bir puding hazırlamıştı, Jutta gazete kağıdına bir parça kuvarsit sarmış, Hanna ve Susanne Gerlitz adlı ikizler de askerleri taklit ederek masanın etrafını marş adımlarıyla dolaşmışlardı. Gözkapakları gözlerini örten bir bebek, Rolf Hupfauer, divanın bir köşesinde oturuyordu. Eve yeni gelen bir yaşındaki bir kız çocuğu ise, Jutta'nın kucağında oturmuş, parmaklarını çiğniyordu. Pencerenin dışında, perdelerin gerisinde, uzaklardaki bir çöp yığınının üzerindeki alev, kanat çırparak titreşiyordu.

Çocuklar şarkılar söylediler ve pudingi silip süpürdüler. Frau Elena "Vakit geldi," deyince Werner alıcısını kapattı. Herkes dua etti. Radyoyu tavan arasına taşırken, Werner'in tüm bedeni ağırlaşmış gibiydi. Sokak aralarında, on beş yaşındaki çocuklar şu sıralarda madenlerdeki asansörlere doğru yürüyor ve kapıların önünde miğferleri ve lambalarıyla sıraya giriyorlardı. Onların tek tük ve solgun ışıkların arasından geçerek aşağıya indiklerini hayal etti. Asansör kabloları tıkırdarken, sırtları kamburlaşmış insanların toprağı pençeleriyle kazdıkları yerin bir kilometre altındaki o yere gitmek için, suskun bir şekilde o ebedi karanlığa doğru inmelerini gözlerinin önüne getirmeye çalıştı.

Bir yıl daha. Sonra ona da bir miğfer ve lamba verecekler ve onu da diğerleriyle birlikte bir kafese kapatacaklardı.

Kısa dalgadaki o Fransız adamı dinlemeyeli aylar olmuştu. *Mekaniğin Prensipleri* adlı kitabın lckeli kopyasını eline almasından beri bir yıl geçmişti. Çok uzun değil, kısa bir süre

önce Berlin'i ve oradaki büyük bilim adamlarını rüyasında görmüştü: Gübrenin mucidi Fritz Haber'i, plastiğin mucidi Hermann Staudinger'i, görünmezi görünür yapan Hertz'i. Bu işleri yapan o büyük adamlar işte Tam Orada idiler... *Sana güveniyorum*, diyordu Frau Elena, *günün birinde büyük bir iş başaracağını düşünüyorum.* Şimdi ise kabuslarında maden ocağının tünellerinde yürürken görüyordu kendisini. Yürürken, üstüne pürüzsüz ve siyah tavandan taşlar düşüyordu. Duvarlar paramparça oluyordu; o eğiliyor ve yerde sürünüyordu. Az sonra da, başını kaldıramaz ve kollarını oynatamaz oluyordu. Tavan on milyon ton ağırlığındaydı; oradan insanın içine işleyen, burnunu yere düşüren bir soğuk yayılıyordu. Werner, bu rüyadan uyanırken, kafatasının adeta parçalara ayrıldığını hissetmişti.

Yağmur suyu bulutlardan çatıya, oradan da tünellere iniyordu. Werner alnını tavan arasının penceresine dayadı ve damlaların arasından dışarıya baktı. Çevredeki sürüyle ıslak çatıdan sadece bir tanesi olan ikinci katın çatısına baktı. Kokhane, dökümhane ve gazhanenin uçsuz bucaksız duvarlarının arasına sıkışmış kalmıştı. Daha sonra da, silueti gökyüzüne vuran sarmal kuleyi, gözünün alabildiğince köylere, şehirlere ve Almanya denen o giderek hızlanan ve büyüyen makineye doğru uzanan maden ocaklarını ve değirmenleri gördü. Ve onun için hayatlarını vermeye hazır olan milyonlarca insanı...

İyi akşamlar, diye düşündü. Veya Heil Hitler. Herkes bu ikinciyi tercih ediyordu.

Hoşça Kal, Kör Kız

Savaş artık bir bilinmez olmaktan çıkmıştı. Bildiriler dağıtılıyordu. Koleksiyonlar korunmalıydı. Birkaç kişilik bir kurye takımı, müzedeki eşyaları şehir dışındaki malikanelere taşımaya başlamıştı. Anahtarlara ve kilitlere her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardı. Marie-Laure'un babası gece yarılarına, saat birlere kadar çalışıyordu. Her bir sandık asma kilitle kilitlenmeli, her bir nakliye manifestosu güvenli bir yerde muhafaza edilmeliydi. Zırhlı kamyonlar yükleme limanlarında gürültüyle çalışıyordu. Korunması gerekenler arasında fosiller, eski el yazmaları, inciler, saf altın külçeleri ve fare büyüklüğünde bir de safir vardı. Marie-Laure bunların arasında Alev Denizi'nin de olduğunu düşünüyordu.

Bir açıdan ilkbahar oldukça sakin geçiyordu: Ilıktı, yumuşaktı, her bir gece mis kokulu ve kendi halindeydi. Buna rağmen, her şeyden gerginlik yayılıyordu. Sanki şehir bir balonun üstüne kurulmuştu ve birileri patlama noktasına doğru balonu şişirmeye devam ediyordu.

Arılar, Jardin des Plantes'ın çiçeklenmeye ayrılan ara yollarında çalışıyorlardı. Çınar ağaçları tohumlarını bırakıyorlar ve kaldırımların üzerinde kuş tüyüne benzer döküntüler birikiyordu.

Eğer saldırırlarsa, ama neden saldırsınlar ki, saldırmak için deli olmaları gerekir.

Geri çekilmek, hayat kurtarmak içindir.

Teslimatlar durmuştu. Müze kapılarının önüne kum torbaları yerleştirilmişti. Paleontoloji Bölümü'nün çatısındaki bir çift asker dürbünlerle bahçeleri gözlüyordu. Ama devasa gök kubbeden gelen geçen yoktu; ortalıkta ne zeplinler, ne bombardıman uçakları, ne de insanüstü paraşütçüler görünüyordu, sadece kış evlerinden dönen son ötücü kuşlar ve yerlerini yaz

aylarının daha yeşil ve daha ağır meltemlerine bırakmakta olan ilkbaharın telaşlı ve gümüş renkli rüzgarları vardı orada.

Söylentiler, ışık, hava. Bu Mayıs ayı, Marie-Laure'un hatırladığı en güzel Mayıs aylarından bile daha güzeldi. On ikinci yaş gününün sabahında uyandığında, şeker kasesinin olması gereken yerde herhangi bir bilmece kutusu bulamadı. Babası çok meşguldü artık. Ama bir kitap vardı: *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah*'ın Braille alfabesiyle yazılmış ikinci cildi. Bir divan minderi kadar da kalındı...

Bir heyecan dalgası, tırnaklarına kadar yayıldı. "Nasıl...?"

"Teşekküre değmez, Marie."

Evlerinin duvarları sürüklenen mobilyaların, eşya yüklenen kamyonların ve pencerelere çakılan çivilerin sesi nedeniyle sarsılıyordu. Müzeye yürüyerek gittiler ve babası onları kapıda karşılayan bekçiye dalgın bir şekilde "Nehrin bizim elimizde olduğunu söylüyorlar," dedi.

Marie-Laure anahtar deposunda yerde oturdu ve kitabını açtı. Birinci Kısım bittiğinde, Profesör Aronnax daha sadece altı bin fersah yol alabilmişti. Daha gidecek çok yolu vardı. Ama tuhaf bir şey oldu: Sözcüklerin arasında bağlantı kuramıyordu. *Bütün gün boyunca, muhteşem bir köpekbalığı sürüsü gemiyi takip etti,* diye bir bölüm okudu ama sözcüklerin her birini bir sonrakine bağlaması gereken mantığı bir türlü anlayamıyordu.

Birisi "Müdür çıktı mı?" diye sordu.

Başka biri, "Hafta başından önce," dedi.

Babasının giysileri talaş ve saman kokuyordu, parmaklarına da yağ kokusu sinmişti. İş, daha fazla iş, sonra şafak vakti müzeye dönmeden önce birkaç saatlik pestil gibi bir uyku... Kamyonlar iskeletleri, meteorları ve kavanozlar içinde ahtapotları, herbaryum notlarını, Mısır altınlarını, Güney Afrika'dan gelen fildişlerini ve Permiyen dönemi fosillerini taşıyordu.

Haziran'ın ilk günü, uçaklar şehrin üzerinden, çok yükseklerden, stratus bulutlarının arasından uçmaya başladı.

Rüzgar durduğu vakit ve çevrede kimse herhangi bir motor çalıştırmazsa, Marie-Laure Zooloji Bölümü'nün önünde durduğu takdirde onların bin beş yüz metreden gelen ve bir kedi mırlamasına benzeyen seslerini duyabiliyordu. Ertesi gün, radyo istasyonları kaybolmaya başladı. Nöbetçi odasındaki bekçiler telsizlerinin yan taraflarına küt diye vurdular, sağa sola çevirdiler, ama hoparlörlerden sadece parazit sesi geldi. Sanki her bir röle anteni bir mum aleviydi ve bir çift parmak gelip onu bastırarak söndürmüştü.

Marie-Laure, kocaman kitabını göğsüne yaslayıp babasıyla gece yarılarında eve yürüdükleri Paris'teki bu son gecelerde, böceklerin cırlamaktan vazgeçtikleri anlarda havada bir ürperti olduğunu hissediyordu. Bu ürperti, üstüne fazla bir ağırlık konan bir buzun üzerinde örümcek ağlarına benzeyen çatlakların oluşması gibi bir şeydi. Şehir sanki tüm bu zaman boyunca, babasının yaptığı maketten başka bir şey değildi ve şimdi de üzerine kocaman bir elin gölgesi düşmüştü.

Oysaki o hayatının sonuna kadar babasıyla birlikte yaşayacağını var saymamış mıydı? Öğleden sonraları hep Dr. Geffard ile birlikte oturacağını? Her yıl, doğum gününde babasının ona yeni bir bilmece ve bir başka roman hediye edeceğini ve tüm Jules Verne ve tüm Dumas romanlarını ve belki de Balzac ve Proust'u okuyacağını? Akşamları minik evler yaparken babasının hep bir şarkı mırıldanacağını ve kendisinin de ön kapıdan fırına kadar kaç adımda (kırk) gidildiğini bileceğini ve ondan sonra birahaneye kaç adım (otuz iki) kaldığını ve uyandığı vakit kahvesine koyacak şekeri olacağını var saymamış mıydı?

Bonjour bonjour.

Patatesler saat altıda, Marie. Mantarlar üçte.

Şimdi? Peki, ya şimdi ne olacak?

Çorap Örmek

Werner gece yarısından sonra uyandı ve on bir yaşındaki Jutta'yı yatağının yanında yere çömelmiş bir şekilde buldu. Kısa dalgalı radyo kucağındaydı ve yanında da, üstüne hayalindeki çok pencereli şehrin tümüyle dile getirilmemiş bir resmini çizdiği bir kağıt vardı.

Jutta kulaklıkları çıkardı ve gözlerini kısarak baktı. Alacakaranlıkta, dalgalı saçları her zamankinden de göz alıcı duruyordu: Alev almış bir kibrit gibiydi.

"Genç Kızlar Ligi'nde," diye fısıldadı, "bize çorap ördürüyorlar. Neden bu kadar çok çorap örüyoruz acaba?"

"Reich'ın çoraba ihtiyacı olmalı."

"Ne için?"

"Ayaklar için, Jutta. Askerler için. Şimdi bırak beni de uyuyayım." Tam o sırada onların uyanık olduğunu bilmiş gibi, küçük bir çocuk, beş yaşındaki Siegfried Fischer, aşağıda ağlamaya başladı, bir kere, sonra iki kere daha... Werner ve Jutta Frau Elena'nın merdivenlerden inmesini, yumuşak bir sesle görevini yerine getirmesini ve evin yine eskisi gibi sakinleşmesini beklediler.

"Senin yapmak istediğin tek şey o matematik problemleri," diye fısıldadı Jutta. "Radyolarla oynamaya devam et sen. Neler olup bittiğini anlamak istemiyor musun?"

"Sen ne dinliyorsun?"

Jutta kollarını çapraz bir şekilde kavuşturdu, kulaklığı tekrar taktı ve yanıt vermedi.

"Dinlememen gereken bir şey mi dinliyorsun?"

"Seni neden ilgilendiriyor ki?"

"Tehlikeli bir şey de, onun için ilgilendiriyor."

Kız parmağını diğer kulağına koydu.

"Diğer kızların umurunda bile değil," diye fısıldadı Werner. "Çorap örmek. Gazete toplamak ve tüm bu işler."

"Paris'in üzerine bomba yağdırıyoruz," dedi Jutta. Sesi yüksek çıkmıştı, Werner eliyle onun ağzını kapatmamak için kendisini zor tuttu.

Jutta başını kaldırıp ona baktı, meydan okur gibiydi. Görünmeyen bir Kutup rüzgarının yan yatırdığı, gerçekleşmesi mümkün olmayan bir fantezideki tahttan indirilmiş bir prensese benziyordu.

"Söyledim ya, Werner. Uçaklarımız Paris'i bombalıyor."

Firar

Paris'in her tarafında insanlar silahlarını gömüyor, yemek takımlarını kilerlere tıkıyor, giysilerin kenar kıvrımlarına inciler dikiyor ve kitap ciltlerinin içinde altın yüzükler saklıyordu. Tüm daktilolar müzenin çalışma alanlarından çıkarılmıştı. Saman, talaş ve ince dal parçalarıyla kaplı olan koridorlar, paket yapma yerleri olarak kullanılıyordu.

Öğle saatinde çilingir müdürün odasına çağrıldı. Marie-Laure bağdaş kurarak anahtar deposunun zemininde oturdu ve romanını okumaya çalıştı. Kaptan Nemo, Profesör Aronnax ve arkadaşlarını istiridye yataklarında inci bulmak için denizin altında bir gezintiye çıkarmak üzeredir, ama Arronax köpekbalıklarıyla karşılaşmaktan korkmaktadır. Marie-Laure daha sonra neler olacağını merak ediyordu ama cümleler sayfanın ucunda parçalara ayrılıyormuş gibiydi. Sözcükler harflere bölünüyor, harfler ise anlaşılmaz kabartılar haline geliyordu. Marie-Laure kendisini her bir elinin üzerine kocaman boks eldivenleri geçirmiş gibi hissetmeye başlamıştı.

Koridorun aşağısındaki nöbetçi odasında, bekçilerden biri radyosunun düğmesini sağa sola çevirdi ama sadece bir tıslamayla ve çatırtıyla karşılaştı. Radyoyu kapatınca, tüm müzeyi bir sessizlik kapladı.

Lütfen bu babamın özenle hazırladığı ve benim çözmem gereken bilmece oyunlarından biri olsun. Birinci kapıda şifreli bir kilit olsun. İkincisinde ise, yaysız bir kilit. Üçüncü kapı sadece anahtar deliğine kendisi sihirli bir sözcük fısıldadığı vakit açılsın. On üç kapıdan sürünerek geçmesi gereksin ve sonra her şey normale dönsün.

Şehirdeki kilise çanları saat biri vurdu. Sonra bir buçuğu... Ama babası hâlâ geri dönmemişti. Bir ara bahçelerden veya

onların ötesindeki sokaklardan güm güm diye sesler geldi. Sanki birisi bulutlardan yere beton karışımıyla dolu torbalar fırlatıyordu. Her bir darbeyle, dolapların içindeki kancalara asılı duran binlerce anahtar titreşiyordu.

Koridorda kimse gidip gelmiyordu. Daha sonra ikinci bir sarsıntı dizisi başladı; bunlar daha yakından geliyordu ve daha şiddetliydi. Anahtarlar yine çan sesleri çıkardı ve zemin gıcırdamaya başladı. Marie-Laure tavandan ince şeritler halinde çağlayan gibi akan tozun kokusunu duyabileceğini düşündü.

"Baba?"

Hiçbir şey... Ortalarda ne bir bekçi, ne bir hademe, ne bir marangoz, ne de koridordan at nalı sesleri çıkararak geçen bir sekreter vardı.

Onlar günlerce yemek yemeden yürüyebilirler ve karşılarına çıkan her okullu kızı hamile bırakırlar.

"Kimse var mı?" Sesi boşlukta süratle kayboldu. Koridorun öylesine boş bir havası vardı ki, Marie-Laure dehşete kapıldı.

Az sonra anahtarların şıngırtısını ve ayak seslerini duydu. Babası ona sesleniyordu. Her şey bir telaş içinde olup bitti. Babası büyük ve alçak çekmeceleri açtıkça, düzinelerce anahtar demeti ahenksiz bir şekilde tıngırdıyordu.

"Baba, ben şey duydum..."

"Acele et."

"Kitabım..."

"Onu bıraksan daha iyi olur. Çok ağır."

"Kitabımı bırakmak mı?"

Babası onu çekerek kapının dışına çıkardı ve anahtar deposunu kilitledi. Dışarıda, sıra sıra dizili ağaçların üzerinden deprem sarsıntılarını andıran panik dalgaları geçiyor gibiydi.

Babası "Bekçi nerede?" diye sordu.

Kaldırım kenarından sesler geldi: Askerler...

Marie-Laure'un hisleri karmakarışık oldu. Bu gürültü uçak

sesi miydi? Bu, bir duman kokusu muydu? Birisi Almanca mı konuşuyordu?

Babasının bir yabancıyla konuştuğunu ve ona bazı anahtarları verdiğini duyabiliyordu. Sonra kum torbaları veya sessiz duran polis memurları veya kaldırımın orta yerine yeni konmuş olabilecek bir şeylere sürtünerek, Cuvier Sokağı'na giden kapıdan geçtiler.

Altı blok, otuz sekiz rögar. Hepsini tek tek saydı. Babasının pencerelere çivilediği tahtalar nedeniyle, daireleri havasız ve sıcaktı. "Bu sadece birkaç dakika alacak, Marie-Laure. Sana sonra anlatırım." Babası sırt çantası olduğunu düşündüğü bir şeyin içine bir şeyler tıkıştırıyordu. Duyduğu seslerden bunların ne olduğunu anlamaya çalıştı. Yiyecek olmalı, diye düşündü. Kahve. Sigara. Ekmek?

Güm diye bir ses daha oldu ve pencere camları takırdadı. Dolaplardaki tabaklar titremeye başladı. Arabalar korna çalıyordu. Marie-Laure maketin yanına gitti ve parmaklarını evlerin üzerinden geçirdi. Hepsi hâlâ oradaydı. Hâlâ oradaydı. Hâlâ oradaydı.

"Tuvalete git, Marie."

"Tuvalet ihtiyacım yok ki."

"Tekrar gidene kadar epeyce vakit geçebilir."

Haziran ortası olmasına rağmen, babası ona kışlık paltosunu giydirdi ve düğmelerini iliklediği. Aşağıya koşarak indiler. Marie-Laure, Patriarches Sokağı'nda binlerce kişi yürüyüşe geçmiş gibi ayak sesleri duydu. Bir avcunun içine bastonunu hapsetmişti, diğeriyle de babasının sırt çantasını tutarak, aynen kabuslarda olduğu gibi, olan bitene bir anlam veremeden babasının yanında yürümeye başladı.

Sağ, sol. Döne döne, parke taşlı, uzun yollardan gittiler. Az sonra, daha önce hiç ayak basmadığından emin olduğu, babasının maketinde de olmayan sokaklardan geçmeye baş-

ladılar. Çevreye ısı yayan müthiş bir kalabalık içine girdiklerinde, Marie-Laure attığı adımların hesabını çoktan şaşırmış durumdaydı.

"Trenin içi çok daha serin olacak, Marie. Müdür ikimiz için bilet ayarladı."

"İçeri girebilir miyiz?"

"Kapılar kapalı."

Kalabalıkta mide bulandırıcı bir gerilim vardı.

"Korkuyorum, baba."

"Beni sıkıca tut ve bırakma."

Babası onu farklı bir yöne doğru götürdü. İnsanların karınca gibi kaynaştığı bir caddeden ve çamurlu bir çukur gibi kokan dar bir yoldan, babasının sırt çantasındaki eşyaların çıkardığı boğuk ses ve arabaların uzaktan gelen ve durmak bilmeyen korna sesleri arasından geçtiler.

Bir dakika içinde kendilerini bir başka güruh içinde buldular. Sesler yüksek bir duvara çarpıp yankılanıyordu ve ıslak giysi kokusu her yanı sarmıştı. Birisi bir yerlerden megafondan bağırarak bazı adlar okuyordu.

"Biz neredeyiz, baba?"

"Saint-Lazarre Garı."

Bir bebek ağlıyordu. Çiş kokuyordu.

"Burada Almanlar var mı, baba?"

"Hayır, *ma chérie*."

"Peki, daha gelecekler mi?"

"Geleceklerini söylüyorlar."

"Buraya geldiklerinde biz ne yapacağız?"

"Onlar gelene kadar biz trene binmiş olacağız."

Sağındaki boşlukta bir çocuk cırladı. Bir adam panik içinde kalabalıktan yol istedi. Yakınlardaki bir kadın defalarca "Sebastien? Sebastien?" diye inledi.

"Gece oldu mu?"

"Daha yeni yeni karanlık basıyor. Biraz dinlenelim. Nefesimizi boşuna harcamayalım."

Birisi, "İkinci Ordu fena hırpalanmış, Dokuzuncu'nun ise dış dünyayla iletişimi kesilmiş. Fransa'nın en iyi filoları telef olmuş," dedi.

Başka birisi, "Üstümüzden geçecekler," dedi.

Kamyonlar kayar gibi geçiyor, küçük bir köpek acı acı havlıyordu. Kondüktör düdüğünü çaldı ve devasa makine öksürür gibi bir ses çıkardı ama sonra sesi kesildi. Marie-Laure midesini sakinleştirmeye uğraşıyordu.

Arkalardan birisi, "Ama bizim biletlerimiz var, tanrı aşkına," diye bağırdı.

Bir itiş kakış oldu. Kalabalığın içinde bir histeri krizi dalgalandı.

"O neye benziyor, baba?"

"Ne, Marie?"

"İstasyon. Gece."

Babasının çakmağını çaktığını ve yanan tütünden çıkan dumanı içine çektiğini duydu.

"Bir bakalım. Bütün şehir karanlıklar içinde. Sokak lambaları yanmıyor, pencerelerde ışık yok. Arada sırada gökyüzünü tarayan projektör ışıkları görülüyor. Bunlar uçakları arıyorlar. Uzun etekli bir kadın var, bir başkası da bir yığın tabak çanak taşıyor."

"Ya ordular?"

Babasının elleri onunkileri buldu. Kızın korkusu bir nebze olsun azalır gibi oldu. Oluklardan aşağı yağmur suları süzülüyordu.

"Şimdi ne yapıyoruz, baba?"

"Bir tren gelsin diye umutla bekliyoruz."

"Başkaları ne yapıyor?"

"Onlar da umutla bekliyorlar."

Herr Siedler

Sokağa çıkma yasağından hemen sonra kapı çalındı. Werner ve Jutta, diğer yarım düzine çocukla birlikte uzun tahta masanın üzerinde ödevlerini yapıyordu. Frau Elena kapıyı açmadan önce parti rozetini ceketinin yakasına iğneledi.

Belinde bir tabanca ve sol kolunda svastikalı bir bant olan bir onbaşı yağmurdan kaçıp içeri girdi. Adam, odanın alçak tavanının altında, gülünç sayılabilecek kadar uzun boylu duruyordu. Werner'in aklına hemen yatağının altındaki tahta ilk-yardım kutusunun içine tıktığı kısa dalga radyosu geldi. Şöyle düşündü: *Biliyorlar.*

Onbaşı bakışlarını odada dolaştırdı. Kömür sobasına, asılı duran çamaşırlara ve yaşlarına göre küçük kalmış çocuklara çşit miktarda küçümsemeyle ve tiksintiyle baktı. Siyah tabancası odadaki tüm ışığı üstüne çeker gibiydi.

Werner riski göze alarak kız kardeşine bir bakış fırlattı. Jutta tüm dikkatini gelen konuğa vermiş gibi duruyordu.

Onbaşı salondaki masanın üzerinde duran bir kitabı aldı. Konuşan bir trenle ilgili bir kitaptı bu. Yerine koymadan önce her bir sayfaya tek tek göz gezdirdi. Sonra Werner'in duyamadığı bir şey söyledi.

Frau Elena ellerini önlüğünün önünde kavuşturdu ve Werner bunu ellerinin titremesini önlemek için yaptığını fark etti.

"Werner," diye seslendi gözlerini onbaşıdan ayırmadan, alçak bir sesle ve rüyadaymış gibi. "Bu adamın onarılmaya ihtiyacı olan bir radyosu..."

"Aletlerini getir," dedi adam.

Dışarı çıkarken, Werner bir kez arkasına baktı: Jutta alnını ve ellerini oturma odasının camına dayamıştı. Uzakta olduğu ve ışık da ters yönden geldiği için, Werner onun yüzündeki

ifadeyi okuyamadı. Ayrıca, yağmur da kızın görüntüsünü silikleştirmişti.

Werner'in boyu, onbaşınınkinin yarısı kadardı. Uyum sağlamak için onun attığı her adıma karşılık Werner'in iki adım atması gerekiyordu. Toplu evlerin ve tepenin dibindeki nöbetçi kulübesinin yanından geçip maden yöneticilerinin yaşadığı yere doğru ilerleyen adamı takip etti. Işığa bakınca yağmur damlalarının çaprazlamasına düştüğünü görebiliyordu. Yanından geçtikleri birkaç kişi onbaşıdan uzak durmaya çalıştılar.

Werner soru sorma riskini göze alamıyordu. Kalbinin her atışıyla birlikte şiddetli bir kaçma dürtüsü tüm bedenini kaplıyordu.

Bölgedeki en büyük evin bahçe kapısına yaklaştılar. Bu, binlerce kez gördüğü ama hiç o kadar yakından görmediği bir evdi. Üst kattaki bir pencereden yağmur suyundan ağırlaşmış, büyük ve kıpkırmızı bir bayrak sarkıyordu.

Onbaşı arka kapıyı çaldı. Yüksek belli bir giysi giymiş olan bir hizmetçi paltolarını aldı, üstlerindeki suları ustaca silkeledi ve onları pirinç-ayaklı bir askıya astı. Mutfak kek kokuyordu.

Onbaşı, Werner'i bir yemek odasına doğru götürdü. Orada saçına üç tane taze papatya takmış, ince yüzlü bir kadın vardı. Bir sandalye üzerinde oturmuş, bir derginin sayfalarını karıştırıyordu.

"Islak iki ördek," dedi kadın ve bakışlarını tekrar dergiye çevirdi. Onlara oturmalarını söylemedi.

Kalın ve kırmızı bir halı Werner'in kaba ayakkabılarından akan suları emiyordu; masanın üstündeki avizenin ampulleri yanıyordu; duvar kağıtları boydan boya güllerle kaplıydı. Şömine için için yanıyordu. Dört duvarda da, öfkeli bakışlı aile büyüklerinin teneke tabaka üzerine çekilmiş ve çerçevelenmiş fotoğrafları asılı duruyordu.

Kız kardeşleri yabancı radyo istasyonlarını dinleyen erkek çocukları böyle yerlerde mi tutukluyorlardı acaba? Kadın, dergisinin sayfalarını bir biri ardına çevirmeye devam ediyordu. Tırnakları parlak pembe renge boyanmıştı.

Olağanüstü beyazlıkta bir gömlek giymiş olan bir adam merdivenlerden aşağı indi.

"Yüce Tanrım, çocuk da pek küçükmüş, değil mi?" dedi onbaşıya. "Demek şu ünlü radyo tamircisi sensin?"

Adamın gür, siyah saçları kafatasına vernikle yapıştırılmış gibi duruyordu.

"Rudolph Siedler," dedi ve çenesinin hafif bir hareketiyle onbaşının gitmesine izin verdi.

Werner güçlükle nefes alıyordu. Herr Siedler manşetlerini iliklediği ve kendisini dumanlı bir aynada inceledi. Gözleri masmaviydi.

"Pekala. Pek uzun soluklu bir çocuk değilsin, öyle değil mi? İşte sorun yaratan cihaz şurada." Yan odadaki koca Amerikan Philco marka radyoyu gösterdi. "İki kişi ona baktı bile. Senin varlığından daha sonra haberimiz oldu. Denemeye değer, öyle değil mi? O..." Kadına bakarak onaylar gibi başını salladı, "dinlediği programları ümitle bekliyor. Haber bültenlerini de tabii."

Bunu öyle bir şekilde söylemişti ki, Werner kadının aslında haber programlarıyla pek ilgilenmediğini anladı. Kadın başını kaldırıp bakmadı. Herr Siedler *Tarihin uzun kulvardan gittiğini sen ve ben biliriz, öyle değil mi oğlum?* demek ister gibi gülümsüyordu. Dişleri çok küçüktü.

"Aceleye getirme."

Werner cihazın önünde çömeldi ve sinirlerine hâkim olmaya çalıştı. Radyonun düğmesini açtı, tüplerin ısınmasını bekledi ve sonra dalga boyları kadranını sağdan sola doğru çevirmeye başladı. Nefesini dışarı verdi ve bu kez sağa doğru çevirdi. Hiçbir şey olmadı.

Bu, o güne kadar elini sürdüğü en güzel radyoydu: Eğimli bir kontrol paneli, mıknatıslı bir ayar düğmesi vardı ve bir buzdolabı kadar büyüktü. On-tüplü, tüm dalgaları alabilen, süperhetorodin, gösterişli kabartmalarla kaplı ve çift renkli kabini olan bir radyoydu. Kısa dalgası, geniş frekansları ve büyük bir sinyal zayıflatıcısı vardı. Bu radyonun fiyatı Çocuk Evi'ndeki toplam her şeyden daha fazlaydı. Herr Siedler dilediği takdirde bununla muhtemelen Afrika'yı bile dinleyebiliyordu.

Duvarlarda yeşil ve kırmızı sırtlı kitaplarla dolu raflar vardı. Onbaşı gitmişti. Diğer odada Herr Siedler bir ışık havuzu içinde ayakta duruyor ve siyah bir telefonda konuşuyordu.

Kimse onu tutuklamıyordu. Ondan sadece bu radyoyu onarmasını istiyorlardı.

Arkadaki vidaları söktü ve radyonun içine baktı. Tüplerin hepsi iyi durumdaydı, eksik de yoktu. "Pekala," diye kendi kendine mırıldandı. "Düşün." Bağdaş kurarak oturdu; devreleri kontrol etti. Adam, kadın, kitaplar ve yağmur, hepsi o anda önemini kaybetmişti. Onun için artık sadece radyo ve onun oradan buradan sarkan telleri vardı. Elektronların zıplama yollarını, kalabalık bir şehirden geçen bir yola benzeyen sinyal zincirlerini, bir amplifikatör ağından sonra değişken kondansatörlere ve daha sonra da transformatör bobinlerine geçen RF sinyalini gözlerinin önüne getirmeye çalıştı... Onları gördü. Rezistans tellerinde iki kopukluk vardı. Werner radyo setinin üzerinden baktı. Sol tarafta, o kadın dergisini okuyordu; sağ tarafta ise Herr Siedler telefonda konuşuyordu. Herr Siedler baş ve işaret parmağıyla ince çizgili pantolonunun ütü çizgisini sık sık ovuyor ve onu daha da belirgin bir hale getiriyordu.

Daha önce radyoya bakan o iki adam bu kadar basit bir şeyi atlamış olabilirler miydi? Bu iş, ona verilen bir lütuf gi-

biydi. O kadar kolaydı ki! Werner rezistans hattını yeniden sardı ve tellerin ucunu birleştirerek radyoya bağladı. Radyoyu açtığında, cihazdan bir alevin yükseleceğinden korkuyordu, ama öyle olmadı. Onun yerine buğulu bir saksafon mırıltısı duyuldu.

Masada oturan kadın dergisini indirdi ve on parmağını birden yanaklarına yapıştırdı. Werner radyonun arkasından çıktı. Zihni bir an için tüm duygulardan arınarak sadece zafer üzerine odaklanmıştı.

Kadın, "Sadece düşünerek sorunu çözdü!" diye haykırdı. Herr Siedler telefonun ahizesini eliyle kapatarak o tarafa baktı.

"Orada küçük bir fare gibi oturdu, düşündü ve yarım dakika içinde radyoyu onarıverdi!" Parlak kırmızı tırnaklarını havada şöyle bir salladı ve küçük bir çocuk gibi kahkahalar atmaya başladı.

Herr Siedler telefonu kapattı. Kadın oturma odasına geçip, radyonun önünde diz çöktü. Ayakları çıplaktı ve beyaz, pürüzsüz baldırları etek ucunun altından görünüyordu. Düğmeyi çevirdi. Bir cızırtı oldu, daha sonra canlı bir müzik sel gibi akmaya başladı. Radyodan hayat dolu, tok bir ses geliyordu: O güne kadar hiç böyle bir ses duymamıştı.

"Ah!" Kadın yine güldü.

Werner aletlerini topladı. Herr Siedler radyonun önünde durdu ve Werner'in başını okşayacakmış gibi yaptı. "Olağanüstü," dedi. Yemek masasına doğru Werner'e yol gösterdi ve hizmetçiye kek getirmesini söyledi. Kek hemen getirildi: Düz beyaz bir tabağın üzerinde beş dilim vardı. Her bir dilimin üzerine pudra şekeri serpiştirilmiş ve kocaman bir topak çırpılmış krema koyulmuştu.

Werner yutkundu. Herr Siedler güldü. "Kremanın yasak olduğunu biliyorum," dedi bir elini sallayarak, "ama her şeyin bir çaresi var. Hadi, ye."

Werner bir parça aldı. Pudra şekeri çenesinin üzerine çağlayan gibi döküldü. Öteki odada, kadın radyonun dalga boyu kadranını çevirdi: Hoparlörden sesler çıkmaya başladı. Bir süre kulak verdi, sonra çıplak ayaklarıyla yere diz çöküp alkışladı. Teneke tabaka üzerine çekilmiş fotoğraflardaki ciddi yüzler aşağıya, ona doğru bakıyordu.

Werner bir dilim kek yedi, sonra bir tane daha, daha sonra bir üçüncüyü aldı. Herr Siedler başını hafifçe yana eğmiş, eğleniyormuş ve bir şeyler düşünüyormuş gibi onu seyrediyordu. "İlginç bir görünümün var, öyle değil mi? Şu saçlara ne demeli? Korkunç bir şok geçirmiş gibisin. Baban kim senin?"

Werner olumsuz anlamda başını salladı.

"Tamam. Çocuklar Evi. Ne aptalım. Hadi bir tane daha al. Şimdi de üstüne biraz daha krema koy."

Kadın yine el çırptı. Werner'in midesinden gurultular geliyordu. Adamın bakışlarını üzerinde hissediyordu.

"İnsanlar burada, madenlerde olmanın pek iç açıcı bir atama olmadığını söylerler," dedi Herr Siedler. "Şöyle diyorlar: 'Berlin'de olmayı tercih etmez miydiniz? Veya Fransa'da? Cephede bir yüzbaşı olmayı, taburların ilerlemesini seyretmeyi ve bütün bunlardan uzakta olmayı istemez miydiniz?" Eliyle pencereyi gösterdi. "Yani bu isten, kurumdan uzakta olmayı? Ama ben onlara her şeyin merkezinde yaşadığımı söylüyorum. Onlara yakıtın ve çeliğin buradan geldiğini söylüyorum. Burası ülkenin endüstriyel fırını diyorum."

Werner öksürerek boğazını temizledi. "Bizler barışın menfaati için uğraş veriyoruz." Bu, Werner'in ve Jutta'nın kelimesi kelimesine üç gün önce Deutshlandsender radyosunda duymuş oldukları bir cümleydi. "Dünyanın menfaati için uğraş veriyoruz."

Herr Siedler güldü. Werner onun o kadar çok, o denli küçük dişleri olmasından yine etkilendi.

"Tarihten almamız gereken en büyük ders nedir, biliyor musun? Tarihin zaferi kazananlar tarafından yazılıyor olması. İşte ders budur. Kazanan kim ise, tarih hakkında karar verecek olan da odur. Bizler kendi menfaatlerimiz uğruna uğraş veririz. Tabii ki öyle yaparız. Bana öyle davranmayan tek bir kişi göster."

Tek bir dilim kek kalmıştı. Radyo pırlamaya, kadın gülmeye ve Herr Siedler ise sanki orada değilmiş gibi durmaya devam ediyordu. Komşuları gibi, diye düşündü Werner, ihtiyatlı ve endişeli yüzleriyle, her sabah sevdiklerinin kömür kuyularının içinde kayboluşunu izlemeye alışmış insanlar gibiydi... Adamın temiz ve davasına derinden bağlı olduğunu gösteren bir yüzü vardı; ayrıcalıklarına fevkalade güvenen biriydi o. Ve beş metre ötede diz çökmüş olan bu tırnakları cilalı ve baldırları tüysüz kadın, Werner'in daha önce gördüklerinden o kadar uzaktı ki, sanki başka bir gezegenden gelmiş gibiydi. Philco'nun içinden çıkmış gibiydi.

"Aletlerle aran iyi," dedi Herr Siedler. "Yaşına göre çok akıllısın. Senin gibi çocuklar için birtakım yerler var. General Heissmeyer'in okulları gibi. En iyilerin arasında en iyisi. Mekanik bilimleri de öğretiyorlar. Şifre kırma, roket fırlatma, en güncel ne varsa."

Werner bakışlarını nereye çevireceğini bilemedi. "Bizim paramız yok."

"Bu kurumların dehası da bu işte. Onlar işçi sınıflarını ve emekçileri istiyorlar." Herr Siedler elini salladı. "Orta sınıfa ait zırvalıkların ezemediklerini... Yani, sinemaların ve benzeri şeylerin. Onlar çalışkan erkekleri istiyor. Olağanüstü erkekleri."

"Evet, efendim."

"Olağanüstü erkekleri," diye tekrarladı, başını sallayarak, kendi kendine konuşur gibi.

Bir ıslık çaldı. Onbaşı elinde miğferiyle geri geldi. Asker geri kalan tek kek dilimine ve krema kasesine bir an için baktı ve bakışlarını hemen kaçırdı. "Essen'de bir askere alma kurulu var," dedi Herr Siedler. "Sana bir mektup vereceğim. Şunu da al." Werner'e yetmiş-beş mark verdi. Werner elinden geldiği kadar süratle banknotları cebine tıktı.

Onbaşı güldü. "Paralar parmaklarını yaktı galiba!"

Ama Herr Siedler dikkatini başka bir yere odaklamıştı. "Heissmeyer'e bir mektup göndereceğim," diye tekrarladı. "Bizim için de iyi, senin için de iyi. Bizler dünyanın menfaati için uğraş veriyoruz, öyle değil mi?" Göz kırptı. Sonra onbaşı, gece sokağa çıkma yasağı için Werner'e bir izin kağıdı verdi ve onu kapıya kadar geçirdi.

Werner az önce yaşadıklarının ihtişamını özümsemeye çalışarak, yağmura aldırmadan eve kadar yürüyerek gitti. Kok kömürü fabrikasının yanındaki kanalda dokuz balıkçıl, çiçek gibi dimdik duruyordu. Bir mavna berbat kornasını çaldı ve kömür arabaları gidip gelmeye başladı. Yük kaldırma makinelerinin düzenli patırtısı karanlıkta yankılandı.

Çocuk Evi'nde herkes yatağındaydı. Frau Elena, kucağında yıkanmış çoraplardan oluşan bir dağ, ayaklarının arasında da bir şişe mutfak şerisi olduğu halde girişin tam önünde oturuyordu. Onun gerisindeki masada oturan Jutta büyük bir heyecanla Werner'i izliyordu.

Frau Elena "Ne istiyormuş?" diye sordu.

"Sadece bir radyoyu onarmamı istedi."

"Başka bir şey istemedi mi?"

"Hayır, Frau Elena."

"Bir şeyler sordular mı? Senin hakkında? Veya çocuklar hakkında?"

"Hayır, Frau Elena."

Frau Elena, son iki saatten beri hiç nefes alıp vermemiş

gibi derin bir oh çekti. "Teşekkürler, tanrım." Şakaklarını iki eliyle ovaladı.

"Şimdi yatağına gidebilirsin, Jutta," dedi.

Jutta tereddüt etti.

"Radyoyu onardım," dedi Werner.

"Aferin oğluma," dedi Frau Elena ve büyükçe bir yudum şeri aldı. Gözlerini kapayıp başını geriye attı. "Senin için biraz yemek ayırdık." Jutta merdivenlere doğru ilerledi, gözlerinde tereddüt vardı.

Mutfakta, her şey kömüre bulanmış ve sıkıştırılmış gibiydi. Frau Elena bir tabak getirdi; içinde ikiye bölünmüş bir tanecik haşlanmış patates vardı.

"Teşekkür ederim," dedi Werner. Kekin tadı hâlâ damağındaydı. Eski duvar saatinin içindeki sarkaç hiç durmadan bir sağa bir sola gidip geliyordu. Kek, çırpılmış krema, kalın halı, Frau Siedler'in pembe tırnakları ve uzun baldırları, bütün bu hisler Werner'in kafasında bir dönme dolap gibi dönüyordu. Jutta'yı üst üste her akşam, babaları sanki ayaklarını sürüyerek asansörlerden birinden çıkıp gelecekmiş gibi, onun kaybolduğu Dokuzuncu Kuyu'ya götürdüğünü hatırladı.

Işık, elektrik, eter. Uzay boşluğu, zaman, kütle. Heinrich Hertz'in *Mekaniğin Prensipleri.* Heissmeyer'in ünlü okulları. Şifre çözme, roket fırlatma, en güncel ne varsa.

Gözlerinizi açın, diyordu radyodaki Fransız adam, *ve sonsuza kadar kapanmadan önce onlarla ne kadar çok şey görebilirseniz görün.*

"Werner?"

"Evet, Frau?"

"Aç değil misin?"

Frau Elena, hayatta sahip olabileceği, anne kavramına en yakın kişiydi. Werner aç olmamasına rağmen yemeğini yedi.

Sonra yetmiş beş markı ona verdi. Frau Elena paranın miktarını görünce gözlerini kırpıştırdı ve elli markını geri verdi.

Frau Elena'nın tuvalete gidip yatağına girdiğini duyduktan ve ev tamamen sessizliğe büründükten sonra, Werner yukarıda yüze kadar saydı. Sonra portatif karyolasından kalktı ve ilkyardım kutusunda duran kısa dalga radyosunu çıkarttı. Jutta'nın istasyon arama düğmesinin çevresine şehir adları yazdığı, kendisinin de kablolarını yenilediği, yeni bir sarmal bobin koyduğu ve altı yıllık olmasına rağmen yaptığı tüm değişikliklerle parlatmayı başardığı bu radyoyu aldı, evin arkasındaki dar sokağa götürdü ve bir tuğlayla parçaladı.

Toplu Göç

Parisliler şehir kapılarını zorlamaya devam ediyordu. Gece saat birde, kontrol jandarmaların elinden çıktı ve dört saat boyunca gelip giden tek bir tren olmadı. Marie-Laure babasının omzuna yaslanmış uyuyordu. Çilingir hiçbir düdük sesi veya hiçbir akupleman sesi duymuyordu: Yani hiçbir tren yoktu. Şafak vakti gelince, yaya olarak yola koyulmanın daha iyi olacağına karar verdi.

Tüm sabah boyunca yürüdüler. Paris, yavaş yavaş uzun ağaç dizilerinin birbirinden ayırdığı alçak evlere ve tek başına duran dükkanlara dönüşmüştü. Öğle vaktinde, kendilerini Vaucresson yakınlarındaki yeni otoyolun bloke olmuş trafiğinin içinde buldular. Evlerinden en az on beş kilometre uzakta, Marie-Laure'un bugüne kadar evden en uzakta olduğu bir noktadaydılar.

Alçak bir tepenin eteğine geldiklerinde, babası geriye dönüp baktı. Kaptıkaçtılar, kamyonetler, iki traktörün arasında tampon-tampona sıkışıp kalmış üstü açık şık bir yeni V12, tahta dingilliler, benzinsiz kalan veya tepelerine kayışlarla ev eşyaları bağlanmış olan arabalar, kafeslere tıkılmış tavuk ve domuzların yanında pat pat yürüyen inekler ve ön cama salyalarını akıtan köpekler de dahil olmak üzere, neredeyse tüm bir çiftliğin yüklenmiş olduğu treylerler, kısacası bilumum araç gözünün alabildiğince arka arkaya sıralanmış duruyordu.

Tüm bu tören alayı, yürüme hızının biraz üstünde bir hızla ilerlemeye çalışıyordu. Her iki şerit de tıkalıydı, insanlar yalpalayarak batıya doğru kaçıyordu. Boynuna düzinelerce taklit kolye takmış bisikletli bir kadın vardı. Bir adam el arabasında deri bir koltuk taşıyordu, ortadaki minderin üzerinde kara bir kedi yalanarak kendisini temizliyordu. Kadınlar porselen

yemek takımları, kuş kafesleri ve kristal eşyalarla dolu bebek arabalarını ittiriyorlardı. Smokinli bir adam "Tanrı aşkına, izin verin de geçeyim," diye bağırdı ama kimse ona yer vermedi; o da diğerleriyle aynı hızda gitmek zorunda kaldı.

Marie-Laure, elinde bastonu, babasının hemen yanından yürüyordu. Her adım atışında, çevreden sahibi belli olmayan yeni bir soru çarpıyordu kulaklarına: *Saint-Germain'e ne kadar kaldı? Yiyecek var mı, teyze? Kimin benzini var?* Karılarına bağıran kocaları ve bir çocuğun ilerideki yolda kamyon altında kaldığını duyuyordu. Öğleden sonra üçlü bir uçak grubu üstlerinden gürültüyle, hızla ve alçaktan yarış eder gibi geçti. Yürüyen insanlar yere çömeldi, bazıları bağrıştı, diğerleri kendilerini çukurlara attı ve yüzlerini otlara gömdüler.

Güneş batarken Versailles'm batısına vardılar. Marie-Laure'un topukları kanıyordu ve çorapları yırtılmıştı. Attığı her yüz adımda bir tökezliyordu. Artık daha ileriye gidemeyeceğini söylediğinde, babası onu yolun kenarına taşıdı, hardal çiçeklerinin arasından bir çiftlik evine birkaç yüz metre uzaklıktaki bir tarlaya gelene kadar tepelere doğru tırmandılar. Tarlanın sadece yarısı biçilmişti; kesilen otlar taraklanmamış ve balya haline getirilmemişti. Sanki çiftçi işini yarıda bırakıp kaçmış gibiydi.

Çilingir sırt çantasından bir somun ekmek ve birkaç beyaz sosis çıkardı. Sessizce bunları yediler, sonra babası kızın ayaklarını kucağına aldı. Doğuya doğru ilerleyen alacakaranlıkta, yolun kenarlarına kadar taşmış gri bir araç çizgisini görebiliyor, araba kornalarının tiz ve şaşkın melemesini duyabiliyorlardı. Birisi, kaybolan çocuğunu arar gibi bağırdı ve rüzgar bu sesi alıp götürdü.

"Bir şey mi yanıyor, baba?"

"Yanan bir şey yok."

"Duman kokusu alıyorum."

Adam topuklarını kontrol etmek için kızın çoraplarını çıkardı. Ellerinin arasında tuttuğu bu ayaklar kuşlar gibi hafifti.

"Bu ses ne?"

"Çekirgeler."

"Hava karardı mı?"

"Neredeyse."

"Nerede uyuyacağız?"

"Burada."

"Burada yatak var mı?"

"Hayır, *ma chérie*."

"Nereye gidiyoruz, baba?"

"Müdür bize yardımcı olabilecek birisinin adresini verdi."

"Nerede?"

"Evreux adlı bir kasabada. Orada Mösyö Giannot adlı bir adamı göreceğiz. Bir müze dostu kendisi."

"Evreux ne kadar uzaklıkta?"

"Oraya varmamız iki yıl sürecek."

Kız babasının kolunu yakaladı.

"Şaka yapıyorum, Marie. Evreux pek uzak değil. Eğer bir vasıta bulursak, yarın orada olabiliriz. Göreceksin."

Kız birkaç saniye sessiz kaldı. Sonra, "Ama ya şimdi?" diye sordu.

"Şimdi yatıp uyuyacağız."

"Yatak olmadan mı?"

"Çayırlar yatağımız olacak. Belki de hoşuna gider."

"Ama Evreux'de yataklarımız olacak, değil mi?

"Umarım."

"Ama eğer o adam bizim orada kalmamızı istemezse?"

"İster."

"Ama ya istemezse?"

"O zaman biz de amcama gideriz. Yani senin büyük amcana. Saint-Malo'ya."

"Etienne Amca'ya mı? Onun deli olduğunu söylemiştin."

"Birazcık delidir, evet. Yaklaşık olarak yüzde yetmiş altı deli olduğunu söyleyebiliriz."

Kız gülmedi. "Saint-Malo ne kadar uzaklıkta?"

"Bu kadar soru yeter, Marie. Mösyö Giannot bizim Evreux'de kalmamızı isteyecektir. Hem de kocaman, yumuşak yataklarda."

"Ne kadar yiyeceğimiz var, baba?"

"Biraz. Hâlâ karnın aç mı?"

"Aç değilim. Sadece yiyeceği idareli kullanmak istiyorum."

"Tamam. Yiyeceği idareli kullanalım. Şimdi de susalım ve dinlenelim."

Kız sırt üstü yattı. Adam bir sigara daha yaktı. Geriye altı tane sigarası kalmıştı. Yarasalar pike yaparak kemirgenlerin arasına dalıyor, böcekler kaçışıyor, sonra yine bir araya geliyorlardı. Bizler fareleriz ve gökyüzündeki atmacalar girdap gibi dönüp duruyor, diye düşündü adam.

"Çok cesursun, Marie-Laure."

Ama kız çoktan uykuya dalmıştı. Karanlık iyice çökmüştü. Sigarası bitince, kızın ayaklarını yavaşça yere bıraktı, üstünü paltosuyla örttü ve sırt çantasını açtı. El yordamıyla, tahta işleme gereçleriyle dolu kutusunu buldu. Minik testereler, çiviler, iskarpela, oymacı kalemleri, ince kumlu zımparalar... Bunların çoğu büyükbabasına aitti.

Kutunun astarının altından, kalın kumaştan yapılmış ve iple sımsıkı büzülmüş küçük bir torba çıkardı. Bütün gün boyunca onu kontrol etmemek için kendisini güç tutmuştu.

Sonra, torbayı açtı ve içindekini avcunun içine döktü.

Kestane büyüklüğündeki taş avucunda duruyordu. Bu geç vakitte ve sönük ışıkta dahi, muhteşem bir mavilikle parlıyordu. Tuhaf bir şekilde soğuktu.

Müdür üç tuzak yemi olacağını söylemişti. Gerçek elmas

da eklendiğinde ortada dört taş vardı. Bunlardan bir tanesi müzede kalacaktı. Diğer üç tanesi üç farklı yöne gönderilecekti. Bir tanesi genç bir jeolog tarafından güneye götürülecekti. Bir diğeri koruma şefiyle kuzeye gidecekti. Bir tanesi de burada, Versailles'ın batısındaki bir tarlada, Doğa Tarihi Müzesi'nin Baş Çilingiri Daniel LeBlanc'un alet torbasının içindeydi.

Taşların üçü sahte, biri hakikiydi. En iyisi, demişti Müdür, adamlardan hiçbirinin taşıdığı taşın gerçek mi, sahte mi olduğunu bilmemesi. Ve herkes, demişti, her birine ciddi bir bakış fırlatarak, hakiki taşı kendisi taşıyormuş gibi davranmalıydı.

Çilingir, taşıdığı taşın gerçek olmadığına kendisini inandırmaya çalıştı. Müdürün onun gibi bir zanaatkara bilinçli olarak yüz otuz üç karatlık bir elması vermesi ve onunla birlikte Paris'in dışına çıkmasına izin vermesi mümkün değildi. Ama taşa baktıkça, şu soruyu sormaktan da kendisini alamıyordu: *Olabilir mi?*

Gözleriyle tarlayı taradı. Ağaçlar, gökyüzü, samanlar. Karanlık, kadifeye benzer bir yumuşaklıkla iniyordu. Birkaç solgun yıldız görünmeye başlamıştı bile. Marie-Laure'un uyumakta olduğu, aldığı düzenli nefeslerden belli oluyordu. *Herkes hakiki taşı kendisi taşıyormuş gibi davranmalı.* Çilingir taşı yeniden torbanın içine koyup bağladı ve tekrar sırt çantasının içine koydu. Onun hafif ağırlığını hissediyordu; sanki onu kendi beyninin içine yerleştirmişti. Tıpkı bir düğüm gibi.

☽

Saatler sonra uyandığında, doğuya doğru son sürat giderken arkasında yıldıza benzer lekeler bırakan bir uçağın siluetini fark etti. Başının üzerinden geçen uçaktan yumuşak bir yırtılma sesi geliyordu. Daha sonra gözden kayboldu. Bir dakika sonra toprak şiddetle sarsıldı.

Bir ağaç duvarının ötesinde, karanlık gökyüzünün bir köşesi, kıpkırmızı kesildi. O dehşetli, titrek ışık altında, uçağın tek bir tane olmadığını, gökyüzünün onlarla kaynadığını, bir düzinesinin birden alçalıp yükseldiğini, tüm yönlere doğru yarış yaptıklarını fark etti. Yaşadığı bir anlık bir yönelim bozukluğunda, ona yukarıya değil aşağıya bakıyormuş gibi geldi. Sanki kanlı bir su birikintisi üzerine spot lambası tutulmuş gibiydi. Sanki gökyüzü deniz olmuştu, uçaklar da avlarına karanlıkta eziyet eden aç balıklar...

İki

Saint-Malo

Kapılar çerçevelerinden fırladı. Tuğlalar toz haline geldi. Tebeşirin, toprağın ve granitin oluşturduğu kocaman şişkin bulutlar havaya fışkırdı. On iki bombardıman uçağının tümü de, havaya uçan çatı taşları daha sokaklara dökülmeden, döne döne yükseklere tırmanmış ve Manş Denizi'nin üzerinde tekrar bir grup haline gelmişti.

Alevler duvarların üzerine tırmandı. Park halindeki arabalar da perdeler, abajurlar, divanlar ve şilteler gibi alev aldı. Halk kütüphanesindeki yirmi binden fazla kitabın çoğu da... Alevler birleşti ve bir çalımla ilerledi; kale duvarlarının yanlarını gelgit gibi sardı; şırıldayarak ara sokaklara, çatıların üzerine ve bir park yerine döküldü. Dumanlar tozları kovaladı; küller dumanın peşinden koştu. Yanmakta olan bir gazete büfesi suyun üzerinde yüzüyordu.

Malolular tüm şehirdeki bodrum katlarında ve mahzenlerde dualar okuyorlardı: *Tanrım bu kasabayı ve insanlarını koru, bizi görmezden gelme lütfen, amin.* Yaşlı adamlar fırtına lambalarını sıkıca tuttular; çocuklar çığlık attı; köpekler uludu. Sıra sıra evlerdeki dört yüz yıllık kirişler bir anda alevler altında kaldı. Batı duvarlarının arasında sıkışmış

olan eski şehrin bir bölümü, alevlerin mızrak gibi yüz metreye kadar yükseldiği bir ateş fırtınası haline geldi. Oksijen açlığı o boyuttaydı ki, bir kediden daha ağır olan şeyler bile alevlerin içine çekiliyordu. Dükkan tabelaları kancalarından kurtularak alevlere doğru uçtu; enkazın arasından, saksıya dikilmiş bir çalı kayarak geldi ve ters döndü. Bacalardan püsküren kırlangıçlar alev topları halinde kale duvarlarının ötesine fırladılar ve yanan bedenlerini söndürmek için kendilerini denize attılar.

De la Crosse Sokağı'ndaki Arılar Oteli bir an için adeta tüm ağırlığından kurtuldu ve parçaları yağmur gibi yere yağmadan önce, bir alev sarmalı halinde havaya uçuştu.

Vauborel Sokağı, No. 4

Marie-Laure sol avucunda taş ve sağ avucunda küçük ev, yatağının altında bir top gibi kıvrılmıştı. Tahtaların çivileri acı feryatlar veriyor ve inliyordu. Alçı, tuğla ve cam parçaları şelale gibi yere, masanın üstündeki maketin üzerine ve altına sığındığı şiltenin üzerine aktı.

"Baba baba baba baba," dedi Marie-Laure ama bedeni sesinden ayrı bir varlık haline gelmişti. Sözcükleri uzaklarda ümitsiz bir şekilde dalgalanıyordu.

Saint-Malo'nun altındaki toprağın, şehrin merkezinde, o güne kadar kimsenin onu götürmediği bir meydandaki devasa bir ağacın kök yapısının etrafına örülmüş olabileceği gibi bir hisse kapıldı. Kale duvarlarının ufalandığı, sokakların yok olduğu ve bloklar boyunca uzanan malikanelerin oyuncak evler gibi yerle bir olduğu bir sırada, gövdesinin büyümesini engellemeye çalışan taş kümelerine, yığınlarına ve topaklarına rağmen, bu devasa ağacın Tanrı'nın eliyle nasıl köklendiğini, kalın kök filizlerinin granite rağmen nasıl oluştuğunu düşündü. Dr. Geffard da bunu, baş aşağı toprağın içine sokuşturulmuş bir başka ağacın kök yapısı olarak tanımlamaz mıydı?

Dünya ağır ağır, bir minnet duygusuyla yerine yerleşti. Belki de cam parçacıklarından kaynaklanan, çın çın öten bir ışık geldi ötelerden ve sokakların üzerine çöktü. Bu ses hem güzel, hem de tuhaftı; gökyüzünden değerli taşlar dökülüyor gibiydi.

Büyük amcası her neredeyse, bunu hayatta kalarak atlatabilmiş miydi acaba?

Veya herhangi bir kişi atlatabilmiş miydi?

Ya kendisi?

Büyük amcasının evi gıcırdıyor, su sızdırıyor ve inliyordu.

Daha sonra yüksek otların arasından geçen rüzgarın uğultusuna benzeyen, ama ondan daha da doymak bilmeyen bir ses geldi. Perdeleri havalandırıyor, kulaklarının içindeki hassas yerleri çekiştirip duruyordu.

Marie-Laure bir duman kokusu duydu ve hemen anladı. Yangın. Yatak odasının pencereleri kırılmış, camlar odanın içine dolmuştu. Kız kepenklerin ötesinde bir şeyin yanarken çıkardığı sesi duydu. Devasa bir şeydi bu. Tüm mahalle, tüm şehir yanıyordu.

Duvar, zemin ve yatağının altı hâlâ serinliğini koruyordu. Ev henüz alevlere esir olmamıştı. Ama ne zamana kadar?

Sakin ol, diye düşündü. Akciğerlerini doldurmaya, onları temizlemeye odaklan. Sonra onları yine havayla doldur. Karyolasının altında bekledi. "*Ce n'est pas la realité,*"* dedi.

* *Ce n'est pas la realite: Bu gerçek değil, gerçek olamaz.* (Çev. N.)

Arılar Oteli

Neler hatırlıyordu? Mühendis Bernd'in mahzen kapısının yanına geldiğini, merdivenlere oturduğunu ve altın renkli kumaşla kaplı koltukta oturmakta olan dev yapılı Frank Volkheimer'ın pantolonundaki bir şeyi çekelediğini görmüştü. Sonra tavandaki ampul titreyerek sönmüş, Volkheimer arazi fenerini yakmış, tam o sırada da üstlerinde bir gümbürtü patlamıştı. Bu öylesine korkunç bir sesti ki, çevresindeki her şeyi yok eden, dünyanın kabuğunu bile sallayan bir silahın ta kendisi gibiydi. Bir an için Werner'in tüm görebildiği şey, Volkheimer'ın elindeki fenerin ışığının dehşete kapılmış bir böcek gibi sıçraya sıçraya uzaklaşması olmuştu.

Kendi başlarına kalmışlardı. Bir saniye, bir saat, belki bir gün sonra, (bunu tahmin etmek çok zordu) Werner düşüncelerinde Zollverein'e geri döndü. Bir tarlanın ucunda madencilerden birinin ölen iki katırı için kazdığı bir mezarın başında duruyordu. Kış aylarıydı. Werner beş yaşından fazla değildi ve katırların derisi kemikleri hafiften belli olacak şekilde şeffaflaşmıştı. Açık kalan gözlerinin içine çamur parçaları girmişti ve Werner de öylesine açtı ki, katırların üzerinde yenecek bir şey kalıp kalmadığını merak ediyordu.

Toprağı kazan bir kürek palasının taşlara çarptığını duydu.

Kız kardeşinin nefes alışını duydu.

Sonra, sonuna kadar çekilen bir lastiğin kopup geri dönmesi gibi, bir şey onu da alıp hızla tekrar Arılar Oteli'nin altındaki mahzene çekti.

Zemin artık sarsılmıyordu, ama ses azalmamıştı. Avucunu sağ kulağına götürdü. Kükremeye benzeyen o ses kulağının içindeydi. Binlerce arı vızıldıyormuş gibiydi.

"Bir ses mi var?" diye sordu, ama kendi sesini bile duya-

madı. Yüzünün sol tarafı ıslaktı. Taktığı kulaklıklar ortadan kaybolmuştu. İş tezgahı neredeydi, radyo neredeydi, bu üzerindeki ağırlıklar da neyin nesiydi?

Omuzlarından, göğsünden ve saçından sıcak taş ve tahta parçaları topladı. Arazi fenerini bul, dedi kendisine; diğerlerini kontrol et, radyoyu kontrol et. Çıkışı kontrol et. Kulaklarına ve işitme duyuna ne olduğunu anlamaya çalış. Atması gereken mantıklı adımlar bunlardı. Oturmaya çalıştı ama tavan alçalmıştı ve başını oraya çarptı.

Isı. Sıcaklık giderek artıyordu. Şöyle düşündü: *Bir kutunun içinde hapsolmuş durumdayız ve bu kutu bir volkanın ağzında duruyor.*

Saniyeler geçti. Belki de dakikalar. Werner diz çökmüş bir şekilde duruyordu. Işık. Sonra diğerleri. Sonra çıkış yolu. Sonra duyma duyusu. Yukarıdaki Luftwaffe erkekleri muhtemelen enkazı eşeleyerek yardım etmeye çalışıyorlardı. Ama fenerini bulamadı. Ayağa bile kalkamadı.

Zifiri karanlık içinde, uçuşan binlerce mavi ve kırmızı örümcek ağından görme duyusu da etkileniyordu. Bunlar alevler miydi? Hayaletler miydi? Yeri yalıyorlar, daha sonra tuhaf ve sakin bir şekilde tavana doğru yükseliyorlardı.

Karanlığa doğru "Biz ölü müyüz?" diye bağırdı. "Öldük mü biz?"

Altı Kat Aşağı

Bombardıman uçaklarının gidişinden sonra on dakika bile geçmemişti ki, bir topçu mermisi evin üzerinden ıslık çalarak geçti ve pek uzakta olmayan bir yere çakılarak infilak etti. Çatının üzerine patır patır bir şeyler döküldü. Mermi parçaları? Cüruf? Marie-Laure kendisine sesli olarak "Evin en yüksek katındasın," dedi. Karyolanın altından çıktı. Orada fazla bile kalmıştı. Taşı tekrar model evin içine koydu, evin çatısını oluşturan tahta panelleri yerlerine yerleştirdi ve bacasını bükerek eski yerine oturttu. Daha sonra onu giysisinin cebine koydu.

Ayakkabıları: Ayakkabıları neredeydi? Yerde emekleyerek onları aradı, ama parmakları sadece tahta parçalarıyla ve pencerelerden gelmesi muhtemel bazı cam parçalarıyla karşılaştı. Bastonunu buldu ve çoraplarına basarak kapıdan dışarı, koridora çıktı. Duman kokusu orada daha da keskindi. Zemin ve duvarlar hâlâ soğuktu... Altıncı kattaki tuvalette rahatladı ve tuvaletin tekrar dolmayacağını bildiği için sifonu çekmeden önce içgüdüsünün sesini dinledi. Yoluna devam etmeden önce, fazla sıcak olmadığından emin olmak için havayı tekrar kontrol etti.

Merdivene kadar altı adım. Başının üzerinden ikinci bir topçu mermisi cırlayarak geçti ve Marie-Laure da onunla birlikte bağırdı. Tepesindeki avizeden çan sesleri geldi. Topçu mermisi şehrin derinliklerinde bir yerde patladı.

Tuğlalar, çakıl taşları ve daha yavaş bir şekilde kurum yağıyordu. Aşağıya kadar kıvrıla kıvrıla inen sekiz merdiven vardı; ikinci ve beşinci basamaklar gıcırdıyordu. Merdiven direğini dönüş noktası olarak kullanmalıydı. Sekiz merdiven daha... Dördüncü kat. Üçüncü. Buraya gelince büyük amca-

sının sahanlıktaki telefon masasının altına kurduğu tetikleyici mekanizmayı kontrol etti. Çan hâlâ asılı duruyordu. Tel de iyice gergindi ve dikey olarak büyük amcasının duvarda açtığı küçük deliğin içinden geçiyordu. Demek ki, kimse gelip gitmemişti.

Koridordan aşağı üçüncü kat tuvaletine kadar sekiz adım. Küvet hâlâ doluydu. İçinde bir şeyler yüzüyordu, bunlar belki de tavandan düşen alçı parçalarıydı. Dizlerinin altında kum taneleri gibi taş parçacıkları vardı. Eğilerek küvetteki suya dudaklarını değdirdi ve kana kana içti. İçebildiği kadar...

Tekrar merdiven sahanlığına geldi ve ikinci kata indi. Sonra da birinci kata: Buradaki tırabzanlarda oyma asma yaprağı motifleri vardı. Portmanto yere kapaklanmıştı. Bir şeyin sivri parçaları koridora saçılmıştı. Bunlar yemek odasındaki çanak çömlekler olmalı diye düşündü. Mümkün olduğu kadar hafif adımlar atarak ilerlemeye çalıştı.

Burada da bazı camların patladığı anlaşılıyordu: Duman kokusu daha da kesifti. Büyük amcasının yün paltosu giriş holündeki askıda asılıydı; onu sırtına geçirdi. Orada da ayakkabılarından bir iz yoktu; onlara ne yapmış olabilirim diye düşündü. Mutfak, yere düşmüş tencerelerle ve raflarla tam bir karmaşa halindeydi. Yolunun üzerinde bir yemek kitabı çifteyle vurulmuş bir kuş gibi yüzükoyun yerde yatıyordu. Dolapta, yarım somun ekmek buldu, bir gün önceki ekmekten geriye kalandı bu.

Aşağıdaki kilerin kapısı burada, madeni halkasıyla birlikte zeminin tam orta yerinde duruyordu.

Küçük yemek masasını biraz yana kaydırdı ve kapının sürgüsünü güçlükle açtı.

Kiler farelerin cirit attığı rutubetli bir mekandı; orada mahsur kalan deniz kabuklularının kokusu öyle ağırdı ki, on yıllarca önce burayı devasa bir gelgit basmış ve bir daha git-

memişti sanki. Marie-Laure açık kapının önünde, dışarıdaki yangınların kokusu ve aşağıdan gelen neredeyse bunun tam tersi olan nemli ve soğuk hava karşısında, bir an için tereddüt etti. Duman: Büyük amcası dumanın bazı partiküllerin, milyarlarca karbon molekülünün havada asılı kalmasıyla oluştuğunu söylerdi. Oturma odalarının, kahvehanelerin, ağaçların partikülleridir bunlar, demişti. İnsanların da...

Doğudan gelen üçüncü topçu mermisi de şehre doğru çığlık atarak ilerledi. Marie-Laure giysisinin cebindeki küçük ev modelini tekrar yokladı. Sonra da ekmeği ve bastonunu aldı. Kilerin merdiveninden inmeye başladı ve kapak biçimindeki kapıyı arkasından çekerek kapattı.

Kapana Kısılmış

Bir ışık belirmişti. Werner bunun hayalinde canlandırdığı bir ışık olmaması, gerçek olması için dua etti: Tozların üzerinde dolaşan amber renkli bir ışındı bu. Işık enkazın arasında mekik dokuyor, yere yıkılmış iri bir duvar parçasını aydınlatıyor ve çarpılmış, ezilmiş ve dev bir el tarafından ikiye bölünmüş gibi duran bir çift metal dolabın üzerinde avare avare dolaşıyordu. Yerlere saçılmış alet torbalarının ve kırılmış delikli askı tahtalarının ve vidalarla, çivilerle dolu bir düzine sağlam kavanozun üzerinde ışıldıyordu.

Bu, Volkheimer idi. Arazi fenerinin ışığını uzak bir köşede yatan taş, beton ve parçalanmış tahtadan oluşan enkazın üzerinde dolaştırıyordu.

Werner'in buranın bir merdiven sahanlığı olduğunu anlaması biraz zaman aldı.

Daha doğrusu merdiven sahanlığından geriye ne kaldıysa.

Mahzenin o köşesi tamamen yok olmuştu. Işık, Werner'in oradaki durumu özümsemesine izin vermek istermiş gibi orada birkaç saniye daha kaldı, sonra sağa doğru meyletti, daha sonra da kararsız bir şekilde yakındaki bir şeye doğru titreyerek gitti. Werner, ışığın yansıdığı tozların arasından, Volkheimer'ın iri kıyım siluetinin aşağıya sarkan inşaat demirlerinin ve boruların arasından ilerlerken başını eğdiğini ve sendelediğini gördü. Işık sonunda bir yerde karar kıldı. El fenerini ağzına sıkıştırmış olan Volkheimer, o bulanık, uzun gölgelerin arasında tuğla, sıva ve alçı parçalarını, lime lime olmuş tahtaları tek tek kaldırıyordu. Werner bütün bunların, bu ağır şeylerin altında gömülü olan bir şeklin yavaş yavaş kendisini belli ettiğini gördü.

Bu, mühendis Bernd idi.

Bernd'in yüzü tozdan bembeyazdı, ama gözleri iki boşluk

ve ağzı da kestane renkli bir delik gibiydi. Bernd bağırıyordu, ama o testere gibi sesin kulaklarına verdiği zarar hâlâ devam ettiği için, Werner onu duyamıyordu. Arazi fenerini hâlâ dişlerinin arasında tutmakta olan Volkheimer mühendisi kaldırdı ve tavandan korunmak için yine başını eğerek, kollarında çocuk gibi kalan yaşlı adamı, yıkıntıların arasından bir uçtan bir uca geçirdi ve onu köşede ayakta durmaya devam eden ama tozdan bembeyaz kesilmiş olan altın renkli kanepenin üzerine oturttu.

Volkheimer kocaman elini Bernd'in çenesine götürdü ve adamın ağzını yumuşak ve nazik bir şekilde kapattı. Sadece birkaç adım ötede olan Werner, hiçbir şey duyamıyordu.

Çevrelerindeki yapı yeniden şiddetle sarsıldı ve sıcak tozlar her tarafa çağlayanlar gibi döküldü.

Kısa bir süre sonra, Volkheimer'ın feneri çatıdan geri kalanların üzerinde daireler çizmeye başladı. Üç devasa tahta kiriş çatlamıştı, ama hiçbiri tamamen kopmamıştı. Aralarındaki harç örümcek ağı gibi olmuştu ve iki yerden borular dışarı fırlamıştı.

Arkasındaki ışık yön değiştirdi, alabora olmuş iş tezgahını ve radyolarının ezilmiş kutusunu aydınlattı. Nihayet, Werner'i buldu. Werner bir avucunu kaldırarak ışığı bloke etmeye çalıştı.

Volkheimer yaklaştı: Kocaman, endişeli yüzünü yakınlaştırdı. Miğferin altında büyük, tanıdık, çöküк gözler... Belirgin elmacık kemikleri ve uyluk kemiğinin ucundaki topuzlar gibi geniş delikleri olan uzun bir burun. Kıta gibi bir çene. Volkheimer çok yavaşça ve dikkatle Werner'in yanağına dokundu. Parmak uçları kıpkırmızı oldu.

Werner "Dışarı çıkmamız gerek," dedi. "Dışarı çıkmak için başka bir yol bulmalıyız."

Dışarıya mı? dedi Volkheimer'ın dudakları. Başını hayır anlamında salladı. *Dışarıya çıkmak için başka bir yol yok.*

Üç

Şato

Paris'ten kaçtıktan üç gün sonra, Marie-Laure ve babası Evreux kasabasına girdiler. Restoranlar ya tahtalarla kaplı, ya da çok kalabalıktı. Gece giysisi giymiş olan iki kadın katedralin basamaklarında kalçaları birbirine değecek şekilde oturuyorlardı. Bir adam market tezgahlarının önünde yüzükoyun yatmaktaydı, ya bilincini kaybetmişti, ya da başına daha kötü bir şey gelmişti.

Posta hizmeti yoktu. Telgraf hatları çökmüştü. En güncel gazete otuz altı saat öncesine aitti. Kaymakamlıkta, petrol kuponu almak isteyen insanların oluşturduğu yılan gibi bir kuyruk, kapının dışına taşmış, binanın arkasına doğru kıvrılıyordu.

İlk iki otel doluydu. Üçüncüsünde ise kapıyı bile açmadılar. Çilingir ikide bir omzunun gerisine bakıyordu.

"Baba?" Marie-Laure sızlanmaya başladı. Şaşkındı. "Ayaklarım."

Babası bir sigara daha yaktı. Geriye üç sigarası kalmıştı.

"Fazla bir şey kalmadı, Marie."

Evreux'nün batı ucunda yol tenhalaştı ve kırsal bölgeler iyice dümdüz oldu. Adam, müdürün verdiği adresi tekrar tekrar kontrol etti. *Mösyö François Giannot, St Nicolas Sokağı,*

9. Ama Mösyö Giannot'nun evine vardıklarında, evin alevler içinde olduğunu gördüler. Rüzgarsız alacakaranlıkta, ağaçlardan iç karartıcı duman kümeleri yükseliyordu. Bekçi kulübesinin köşesine bir araba çarpmış ve evin kapısı da menteşelerinden fırlamıştı. Ev, daha doğrusu ondan geriye ne kaldıysa, azametli bir yapıydı: Ön cephesinde yirmi Fransız penceresi, yeni boyanmış kocaman panjurları, önünde de özenle kırpılmış çitler vardı. *Bir şatoydu bu.*

"Duman kokusu hissediyorum, baba."

Babası Marie-Laure'u çakıllık alana doğru yönlendirdi. Sırt çantası, belki de çantanın içindeki taş, attığı her adımla birlikte daha da ağırlaşıyor gibiydi. Ne çakıllıkta parlayan herhangi bir su birikintisi vardı, ne de ön tarafta karınca gibi kaynayan itfaiyeciler... Basamakların üzerinde ters dönmüş iki semaver gözüne çarptı. Girişteki merdivenlerin üzerine düşen avizenin parçaları her bir yana dağılmıştı.

"Ne yanıyor, baba?"

Adam dumanlı alacakaranlıkta onlara doğru bir erkek çocuğun geldiğini gördü. Çocuk Marie-Laure'dan daha büyük değildi, üstü başı külle kaplıydı ve çakıllı yolda tekerlekli bir el arabasını ittiriyordu. Arabadan sarkan gümüş maşalar ve kaşıklar çan gibi bir ses çıkarıyor, çamurun içinde debelenen tekerlekler de tıngırdıyordu. Arabanın her bir köşesindeki, sırıtan dört çocuk-melek heykelciği pırıl pırıl parlıyordu.

Çilingir, "Burası François Giannot'nun evi mi?" diye sordu.

Çocuk ne bu soruya yanıt verdi, ne de yanlarından geçerken soruyu soranı gördüğünü belli etti.

"Burada neler olduğunu biliyor musun?"

Arabanın tıngırdaması durdu.

Marie-Laure babasının paltosunun eteğini hızla çekti. "Baba, lütfen."

Simsiyah ağaçlarla kontrast oluşturan paltosuyla, yüzü ba-

basının o güne kadar görmediği kadar solgun ve korku doluydu. Ondan çok şey mi istemişti?

"Ev yanmış, Marie. Ve insanlar da eşyaları çalıyorlar."

"Hangi ev?

"Bizim şu ana kadar gelmek için uğraştığımız ev."

Kızın başının üzerinden ayakta kalabilen kapı çerçevelerinin için için yandığını ve meltemin esintisine göre parlayıp solduğunu görebiliyordu. Çatıdaki bir deliğin oluşturduğu çerçevenin arasından, kararmakta olan gökyüzü görülüyordu.

Kurumların arasından, kendilerinden iki misli büyük, altın yaldız çerçeveli bir portre taşıyan iki erkek çocuk daha çıktı. Kim bilir ne zaman ölmüş olan bir büyük büyükbabanın gece karanlığında çatık kaşlarla bakan portresiydi bu. Çilingir ellerini kaldırarak onlara engel olmaya çalıştı.

"Bunu uçaklar mı yaptı?"

Çocuklardan biri "Bunlardan içeride daha sürüyle var," dedi. Tablonun tuvali hafifçe dalgalandı.

"Mösyö Giannot'nun nerede olduğunu biliyor musunuz?"

Öteki çocuk, "Dün gece kaçtı," dedi. "Diğerleriyle birlikte. Londra'ya gittiler."

Birinci çocuk, "Ona bir şey anlatma," dedi.

Çocuklar araba yolundan aşağıya doğru ganimetleriyle birlikte ilerlediler ve kasvetli karanlıkta kayboldular.

"Londra mı?" diye fısıldadı Marie-Laure. "Müdürün arkadaşı Londra'da mıymış?"

Kömürleşmiş kağıt tabakaları ayaklarının arasından uçuşuyor, gölgeler ağaçlarda fısıldaşıyordu. Patlamış bir kavun, kesik bir baş gibi araba yolunun ortasında tembel tembel oturuyordu. Gözleri çok fazla şey görüyordu. Çilingir bütün gün kilometreler boyunca, burada yiyeceklerle karşılanacaklarını hayal etmişti. Onun ve Marie-Laure'un içlerine çatallar dolusu tereyağı dolduracakları sıcacık minik patatcslerle... Arpacık soğanları,

mantarlar ve dörde bölünmüş katı yumurtalar ve beşamel sosuyla... Kahve ve sigarayla... Mösyö Giannot'ya taşı verecek ve Giannot da iç cebinden katlanır gözlüğünü çıkarıp merceklerini sakin gözlerinin üzerine yerleştirecek ve taşın ona hakiki mi, sahte mi olduğunu söyleyecekti. Giannot daha sonra onu ya bahçeye gömecek veya duvardaki gizli bir panelin arkasına saklayacaktı ve bu iş de bitmiş olacaktı. Görev yerine getirilmiş olacaktı. *Je ne m'en occupe plus.** Onlara özel bir oda vereceklerdi, duş alabileceklerdi; belki birileri onların çamaşırını bile yıkayacaktı. Mösyö Giannot onlara arkadaşı olan Müdür hakkında komik hikayeler anlatacak, sabah olunca kuşlar ötmeye başlayacak ve o gün çıkan bir gazete işgalin bittiğini, makul bir uzlaşmaya varıldığını haber verecekti. Sonra anahtar deposuna geri dönebilecek, akşamlarını minik tahta evlerinin minik sürme pencerelerini yerleştirmekle geçirecekti. *Bonjour, bonjour.* Her şey eskiden olduğu gibi olacaktı.

Ama hiçbir şey eskisi gibi değildi. Ağaçlar rüzgarın altında köpürüp duruyor, ev için için yanıyordu. O anda, gün sona ererken, çakıllı araba yolunda dururken, çilingir rahatsız edici düşünceler içine girmişti. Birileri peşlerine düşebilirdi. Birileri ne taşıdığını biliyor olabilirdi.

Babası Marie-Laure'u hızlıca yürüterek tekrar yola çıkardı.

"Baba, ayaklarım."

Sırt çantasını önüne doğru çevirdi, kızın kollarını boynuna doladı ve onu sırtında taşımaya başladı. Ezilmiş bahçe kapısından, ezilmiş arabanın önünden geçtiler ve doğuya, Evreux'nün merkezine doğru değil, batıya doğru yöneldiler. Yanlarından bisiklete binmiş kişiler geçti. Hepsinin yüzleri şüpheyle veya korkuyla veya her ikisiyle örselenmiş çizgiler taşıyordu. Belki de bunlar çilingirin kendi gözlerinde oluşan çizgilerdi.

---

* *Je ne m'en occupe plus:* Bu konu artık beni ırgalamayacak; bu konuyla artık ilgilenmeyeceğim. (Çev. N.)

"Bu kadar hızlı değil," diye yalvardı Marie-Laure.

Yolun yirmi adım içlerindeki otların arasında dinlendiler. Çevrelerinde sadece derinlere dalan bir gece, ağaçlardan seslenen baykuşlar ve yolun kenarındaki bir çukurun üstünden, böceklere hayatı dar eden yarasalar vardı. Çilingir düşünüyordu: Bu elmas milyonlarca yıl boyunca toprağın karnında sıkışmış ve sonunda bir volkan bacasından dışarıya püskürtülmüş karbon parçasından başka bir şey değildi. Birileri onu tıraş eder ve birileri de cilalardı. Bir yaprağın veya bir aynanın veya bir hayatın olabileceğinden daha fazla lanetli olması mümkün değildi. Bu dünyada sadece şans vardı. Şans ve bir de fizik kuralları.

Zaten onun taşıdığı da cam parçasından başka bir şey değildi. Bir yanıltmacaydı...

Arkasına baktığında, Evreux'nün üzerinde, arada bir bulut duvarının yanıp söndüğünü gördü. Şimşek miydi? Önlerindeki yolda kilometre kareler boyunca uzanan kesilmemiş samanları görebiliyordu. Bir de ışıkları yanmayan bir ev ve bir ahırdan oluşan çiftlik binalarını... Hiçbir hareket yoktu.

"Marie, bir otel görüyorum."

"Otellerin dolu olduğunu söylemiştin."

"Burası dost bir yere benziyor. Gel. Çok uzakta değil."

Kızını yine sırtına aldı. Bir kilometre kadar daha gittiler. Yaklaşmalarına rağmen evin pencerelerinde ışık görünmüyordu. Ahır, evin yaklaşık yüz metre ötesindeydi. Kulaklarında zonklayan kanın sesini duymazdan gelip çevreyi dinlemeye çalıştı. Ne bir köpek, ne de ışık veren herhangi bir şey vardı. Belki de çiftlikte yaşayanlar da kaçmışlardı. Marie-Laure'u ahırın kapısının önüne bıraktı ve kapıyı hafifçe tıklattı. Biraz bekledi ve yeniden tıklattı.

Asma kilit tek-sürgülü Burguet türünde ve yepyeniydi; aletleriyle onu kolaylıkla açtı. İçeride yulaf taneleri ve su kovaları ve uykulu taklalar atan atsinekleri vardı, ama at yoktu.

Bir bölme açarak Marie-Laure'u köşeye oturttu ve ayakkabılarını çekip çıkarttı.

"*Voilà,*"* dedi. "Konuklardan biri atlarını az önce lobiye getirmiş, o yüzden biraz koku var. Ama kapıcılar şimdi onu kapı dışarı atıyorlar. Görüyor musun, gidiyor işte. Güle güle at! Sen git, ahırında uyu, lütfen!"

Kız gülmedi. Yüz ifadesi uzaklara dalmış gibiydi. Kaybolmuş gibiydi.

Evin arkasında bir sebze bahçesi vardı. Adam karanlıkta gülleri, pırasaları ve marulları seçebiliyordu. Çoğu daha yeşil olan çilekleri ve dokularının içinde hâlâ siyah toprak olan yumuşak beyaz havuçları da... Hareket eden hiçbir şey yoktu: Pencereden elinde tüfeğiyle herhangi bir çiftçi belirmedi. Bir gömlek dolusu sebzeyle geri döndü ve bir teneke kovayı suyla doldurdu. Ahırın kapısını kapatarak kızını karanlıkta besledi. Sonra paltosunu katladı, kızın başını oraya yatırdı ve yüzünü gömleğiyle sildi.

İki sigarası kalmıştı. Bir nefes çek, dışarıya ver.

Mantığının sesini dinle. Her sonucun bir nedeni ve her güçlüğün de bir çözümü vardır. Her kilidin bir anahtarı olduğu gibi... Paris'e geri dönebilirsin veya burada kalırsın ya da buradan devam edersin.

Dışarıdan baykuşların alçak sesi geliyordu. Bir de uzaklardan gök gürültüsü veya top sesleri veya her ikisi birden. "Bu otel çok ucuz, *ma chérie,*" dedi. Tezgahın gerisindeki otelci odamızın geceliğinin kırk frank olduğunu söyledi ama eğer karyolalarımızı kendimiz yaparsak yirmiye olurmuş."

Kızın nefes alışlarını dinledi.

"Ben de ona dedim ki 'Ah, biz karyolalarımızı kendimiz yapabiliriz,' dedim. O da 'Peki öyleyse, size çivi ve tahta getireyim,' dedi."

---

* *Voilà:* İşte.(Çev. N.)

Marie-Laure hâlâ gülümsemiyordu.

"Şimdi Etienne Amca'yı mı bulmaya gideceğiz?"

"Evet, Marie."

"Hani şu yüzde yetmiş altı deli olan?"

"Ağabeyi, yani senin büyükbaban öldüğünde onun yanındaydı. Savaşta... Sonra onun için 'kafasına biraz gaz kaçtı,' dediler. O olaydan sonra bir şeyler görmeye başlamıştı çünkü."

"Ne gibi şeyler?"

Gök gürültüsünün gümbürtüsü şimdi daha yakından geliyordu. Ahır hafiften sallandı.

"Gerçekte olmayan şeyler."

Örümcekler çatı kirişlerinin arasına ağlarını örüyordu. Pervanelerin kanatları camlara vuruyordu. Yağmur yağmaya başlamıştı.

Giriş Sınavı

Siyasal Eğitim Ulusal Enstitüleri'nin giriş sınavları Zollverein'in on sekiz mil güneyindeki Essen'de, arka duvara monte edilmiş, kamyon büyüklüğündeki üç kaloriferin ısıttığı bunaltıcı bir dans salonunda yapılmaktaydı. Bu kaloriferlerden bir tanesi, onu devreden çıkarmak için gösterilen bütün çabalara rağmen, tüm gün boyunca tıngırdamış ve buhar kusmuştu. Tank büyüklüğündeki Savaş Bakanlığı bayrakları çatı kirişlerinden sarkıyordu.

Hepsi de çocuk olan yüz aday vardı. Siyah üniformalı bir okul temsilcisi onları dörder kişilik sıralara soktu. Her adım attığında madalyaları şıngır şıngır ötüyordu.

"Sizler," diye beyan etti, "dünyanın en elit okullarına girmeye çalışıyorsunuz. Sınavlar sekiz gün sürecek. Sadece en yalın ve en güçlü olanları alacağız." İkinci bir temsilci beyaz gömlekler, beyaz şortlar ve beyaz çoraplardan oluşan üniformaları dağıttı. Çocuklar oldukları yerde üstlerindeki giysileri çıkardılar.

Werner kendi yaş grubunda yirmi altı tane daha çocuk saydı. İki tanesi hariç, hepsi ondan daha uzundu. Üçü hariç, hepsi sarışındı. Hiçbiri gözlük takmıyordu.

Çocuklar ilk gün tüm sabahı yeni kıyafetleri içinde geçirdiler ve panolardaki anket formlarını doldurdular. Salonda kalem gıcırtısının, mümeyyizlerin ayak seslerinin ve devasa kaloriferin çıkardığı takır tukur seslerin dışında herhangi bir ses duyulmuyordu.

Büyükbabanız nerede doğmuştur? Babanızın göz rengi nedir? Anneniz hiç bir ofiste çalıştı mı? Werner soyu sopu hakkındaki yüz on sorudan sadece on altı tanesini bilgilerine dayanarak yanıtlayabilmişti. Diğerleri hep tahmine dayalıydı.

Anneniz nerelidir?

Geçmiş zaman kipine yer verilmemişti. *Almanya* diye yazdı.

Babanız nerelidir?

Almanya.

Anneniz hangi dili konuşur?

Almanca.

O sabah erkenden göründüğü haliyle Frau Elena'yı hatırladı. Diğer çocuklar uyurken holdeki lambanın ışığında, üstünde geceliği olduğu halde, endişeli bir şekilde onun çantasını hazırlamıştı. Kaybolmuş gibiydi, şaşkındı, olayların bu kadar çabuk gelişmesini özümseyemiyormuş gibiydi. Onunla gurur duyduğunu söylemişti. Elinden gelenin en iyisini yapmasını söylemişti. "Sen akıllı bir çocuksun, Werner," demişti. "Başaracaksın." Yakasını tekrar tekrar düzeltmişti. Werner, "Sadece bir hafta," dediğinde, kadının gözleri, içinden gelen bir sel peyderpey ona hâkim oluyormuşçasına, yavaş yavaş yaşlarla dolmuştu.

Öğleden sonra, adaylar koştular. Engellerin altından sürünerek geçtiler, şınav çektiler, tavandan sarkan iplere tırmandılar. Beyaz üniformalı yüz çocuk, besi hayvanları gibi sınavcıların önünden geçtiler. Hepsi de pırıl pırıl ve birbirinin aynı gibiydi. Werner mekik koşusunda dokuzuncu oldu. İpe tırmanmada ise sondan ikinci geldi. Asla yeterli düzeyde iyi olamayacağını düşündü.

Akşam olunca çocuklar koridorlardan fırlayıp çıktılar. Bazıları gurur duydukları belli olan otomobilli ebeveynler tarafından karşılandı, diğerleri amaçlı olarak ikili ve üçlü gruplar halinde sokaklarda kayboldu: Hepsi de nereye gittiklerini biliyor gibilerdi. Werner ise tek başına altı blok ötedeki, bir yatak için gece başına iki mark ödediği sıradan bir otele yollandı, homurdanan gezginlerin arasında yattı; güvercinleri, çan seslerini ve Essen'in tüyler ürperten tra-

fiğini dinledi. Zollverein'in dışında geçirdiği ilk gecesiydi ve radyoyu parçaladığını keşfettiğinden beri onunla konuşmayan Jutta'yı düşünmeden edemiyordu. Öylesine suçlayan bir yüz ifadesiyle ona bakmıştı ki, Werner başını çevirmek zorunda kalmıştı. Gözleri *Bana ihanet ediyorsun,* der gibiydi, ama o her zaman Jutta'yı korumuyor muydu?

İkinci günün sabahında ırklarla ilgili sınavlar vardı. Werner'den fazla bir şey bekledikleri yoktu. Ona sadece kollarını kaldırmasını veya bir müfettiş gözbebeklerinin içine cep feneriyle ışık tuttuğu vakit gözlerini kırpıştırmadan durmasını söylediler. Werner terlemiş ve huzursuz olmuştu. Kalbi anlamsız bir şekilde gümbür gümbür atıyordu. Nefesi soğan kokan ve laboratuvar önlüğü takmış olan bir teknisyen Werner'in şakakları arasındaki mesafeyi, başının çeperini ve dudaklarının kalınlığını ve uzunluğunu ölçtü. Ayaklarını değerlendirmek, parmaklarının uzunluğunu ve gözleriyle göbek deliği arasındaki mesafeyi ölçmek için çap pergelleri kullandılar. Penisini ölçtüler. Burnunun açısı tahta bir iletkiyle ölçüldü.

İkinci teknisyen mavinin yaklaşık altmış tonunun sergilendiği bir renk skalası üzerinde Werner'in göz rengini saptadı. Werner'in rengi *himmelblau*, yani gök mavisiydi. Saç rengini saptamak için, adam Werner'in başından bir tutam saç kesti ve onu bir tahta üzerine tutturulmuş, koyudan açığa doğru giden otuz kadar örnekle karşılaştırdı.

"*Schnee,*" diye mırıldandı adam ve bir yere not düştü. Kar rengi. Werner'in saç rengi tahtanın üzerindeki en açık renkli saçtan bile daha açık tondaydı.

Sonra görmesini ölçtüler, kanını ve parmak izlerini aldılar. Öğlen olduğunda Werner ölçmeleri gereken bir şeyin kalıp kalmadığını merak etti.

Bunlardan sonra sözel sınavlar geldi. *Kaç tane National-*

politische Erziehungsanstalten (özel okul) vardır? Yirmi. *En büyük Olimpiyatçılarımız kimlerdir?* Werner bunu bilmiyordu. *Führer'in doğum tarihi nedir?* 20 Nisan. *En büyük yazarımız kimdir, Versailles Anlaşması nedir, ülkenin en hızlı uçağı hangisidir?*

Sonraki üç gün boyunca daha fazla koştular, daha çok tırmandılar, daha çok zıpladılar. Her şey zamana uygun işliyordu. Her biri belli belirsiz farklı tonlarda üniformalar giymiş olan teknisyenler, okul temsilcileri ve sınavı yapan kişiler, deste deste dar ölçekli grafik kağıdı üzerine notlar aldılar ve bu sayfalardan bir sürüsü üstlerinde altın renkli bir şimşek işareti olan deri dosyalara koyuldu ve dosyalar kapandı.

Adaylar hevesle, fısıltılarla yorumlar yaptılar.

"Bu okulların yelkenlileri ve atış poligonları varmış ve oralarda şahin yetiştiriciliği yapılıyormuş diye duydum."

"Her yaş grubundan sadece yedi çocuk alıyorlarmış."

"Ben de sadece dört tane alıyorlarmış diye duydum."

Bu okullar hakkında özlem ve gösterişle bahsettiler; hepsi de seçilmeyi çılgınca istiyordu.

Werner de içinden, *Ben de. Ben de istiyorum*, dedi.

Yine de tüm tutkusuna rağmen zaman zaman ani vertigo atakları geçiriyordu; Jutta'yı radyolarının ezilmiş parçalarını tutarken görüyor ve içinde ona tiksinti veren bir güvensizlik duygusunun sinsice yükseldiğini hissediyordu.

Adaylar duvarlara tırmanıyorlar ve birbiri ardına sürat koşuları yapıyorlardı. Beşinci gün, üç kişi yarışları terk etti. Altıncı gün, dört kişi daha... Her saat, dans salonu biraz daha fazla ısınır gibi oluyordu, böylece sekizinci güne geldiklerinde hava, duvarlar ve zemin, çocukların bol miktarda neşrettikleri sıcak kokuyla dolmuş bir hale gelmişti. Son sınav olarak, on dört yaşındaki her çocuk duvara raptedilmiş bir el merdiveninin en tepesine çıkmaya zorlandı. Yerden yirmi beş

ayak yükseklikteki merdivenin tepesinde başları çatı kirişlerine değen çocukların, oradan minik bir platforma atlamaları ve gözlerini kapayarak diğer adaylardan on ikisinin tuttuğu bir bayrağın üzerine kendilerini bırakmaları gerekiyordu.

İlk sırada Herne'den gürbüz bir çocuk vardı. Merdiveni oldukça süratle çıktı, ama o küçük platforma adım attığı ve herkese tepeden baktığı anda, bembeyaz kesildi. Dizleri tehlikeli bir şekilde titriyordu.

Birisi, "Korkak," diye mırıldandı.

Werner'in yanındaki çocuk fısıldadı. "Yükseklik korkusu var."

Bir katip serinkanlılıkla onları seyrediyordu. Çocuk platformun kenarından girdaplı bir uçuruma bakıyor gibiydi. Sonra gözlerini kapattı. Öne ve arkaya doğru sallandı. Uzun saniyeler geçti. Katip süreölçerli saatine baktı. Werner bayrağın dikişli kenarını sıkıca kavradı.

Kısa süre sonra, dans salonundaki hemen hemen herkes, diğer yaş gruplarındaki adaylar da dahil olmak üzere, seyretmekten vazgeçti. Çocuk bayılmak üzere olduğunu kesin olarak belli eden bir şekilde iki kez daha sallandı. O anda bile kimse ona yardım etmiyordu.

Çocuk platformdan düşerken yana doğru savruldu. Aşağıdaki adaylar bayrağın yerini değiştirmeyi tam zamanında başardılar, ama çocuğun ağırlığı bayrağın bir ucunu ellerinden kaçırmalarına neden oldu. Çocuk, kolları önde olarak ve bir deste çıranın diz üzerinde kırılmasına benzer bir ses çıkararak yere çarptı.

Yerde doğruldu, ama her iki kolu da insanın içini kaldıracak kadar kıvrık duruyordu. Bir an gözlerini kırpıştırarak onlara baktı; oraya nasıl geldiğini anlamasına yarayacak bir işaret görmek ister gibiydi.

Sonra haykırmaya başladı. Werner başını çevirdi. Çocuk-

lardan dördü, yaralanan çocuğu dışarıya çıkarmakla görevlendirildi.

Geri kalanlar tek tek merdiveni tırmandılar ve titreyerek aşağıya atladılar. Bir tanesi bütün bu süreç boyunca ağladı. Bir tanesinin yere çarpınca ayak bileği incindi. Bir diğeri atlamadan önce en az iki dakika bekledi. On beşinci çocuk ise dans salonunun karşı tarafına doğru kasvetli ve soğuk bir denize bakıyormuş gibi baktı ve atlamaktan vazgeçip merdivenlerden aşağı indi.

Werner bütün bunları bayrağı bir ucundan tuttuğu yerden izliyordu. Sıra ona gelince, kendisine tereddüt etmemesi gerektiğini telkin etti. Gözlerinin önüne Zollverein'in demirden yapılmış kafes işleri, ateş üfleyen değirmenleri, asansör şaftlarından çıkıp karıncalar gibi etrafa dağılan madencileri ve babasının öldüğü Dokuzuncu Kuyu'nun ağzı geldi. Jutta da salonun penceresinde, yağmurun arkasında mühürlenmiş gibi duruyor ve onun Herr Siedler'in evine giderken onbaşıyı takip etmesini izliyordu. Çırpılmış kremanın ve pudra şekerinin tadı, Herr Siedler'in karısının pürüzsüz baldırları da oradaydı.

Olağanüstü. Beklenmedik.

Sadece en güçlü olanları alacağız.

Küçük kız, ağabeyinin gidebileceği bir yer varsa, o da maden ocaklarıdır.

Werner merdiveni aceleyle tırmandı. Basamaklar testereyle gelişigüzel kesilmiş gibiydi ve tüm çıkış boyunca avuçlarına kıymıklar battı. Yüksekten bakınca, üzerinde beyaz daire içinde siyah bir haç olan kırmızı bayrak şaşırtıcı şekilde küçük görünüyordu. Yukarıya doğru bakan soluk yüzler gördü. Yukarısı daha da sıcak ve bunaltıcıydı, ter kokusundan sersemlemişti.

Werner tereddüt etmeden platformun ucuna geldi, gözlerini kapattı ve atladı. Tam ortasına düştüğü bayrağı tutan çocuklar hep birlikte inlediler.

Hiçbir tarafı incinmemişti; yuvarlanarak ayağa kalktı. Katip süreölçerli saatini durdurdu, not defterine bir şeyler yazdı ve yukarıya baktı. Gözleri yarım saniye için Werner'inkilerle buluştu. Belki de daha kısa bir süre için. Sonra yine notlarına döndü.

"Heil Hitler!" diye bağırdı Werner.

Bir sonraki çocuk merdiveni tırmanmaya başladı.

Bretanya

Sabahleyin eski bir mobilya kamyonu onları görünce durdu. Babası onu kucaklayarak kaldırdı ve su geçirmez bir brandanın altında birbirine sokulmuş bir halde duran bir düzine insanın yanına koydu. Motor bir patlama sesi çıkararak çalıştı; kamyon yürüme hızını ancak geçen bir hızla yola koyuldu.

Kamyonda Normandiya aksanıyla dua okuyan bir kadın vardı; bir kişi de patatesini onlarla paylaştı; her şey yağmur kokuyordu. Ateş etmeye hazır hiçbir Alman bombardıman uçağı onların tepesinden uçmuyordu. Kamyondaki kimse o güne kadar bir Alman görmemişti. Marie-Laure yarım gün boyunca, son birkaç günün babasının onun için hazırladığı bir tür sınav olduğuna kendisini inandırmaya çalışmıştı. Kamyon Paris'ten uzaklaşmıyor, tam tersine oraya doğru gidiyordu ve o gece oraya geri dönmüş olacaklardı. Döndüklerinde maket köşedeki iş tezgahının üzerinde, şeker kasesi de küçük kaşığıyla birlikte masanın ortasında duruyor olacaktı. Patriarches Sokağı'ndaki peynir satıcısı, kızın hatırlayabildiği her akşam yaptığı gibi, o güzelim kokuların üzerine kapısını ve kepenklerini kilitleyecek, kestane ağacının yaprakları çatırdayacak ve mırıl mırıl mırıldanacaktı. Babası da kahve yaptıktan sonra ona sıcak bir banyo hazırlayacak ve "Çok iyiydin, Marie Laure," diyecekti. "Seninle gurur duyuyorum."

Kamyon otoyoldan çıkıp bir köy yoluna, oradan da çamurlu bir yola girdi. Kenarlarda otlar vardı. Gece yarısından epeyce sonra, Cancale'in batısında, benzinleri bitti.

"Fazla bir şey kalmadı," dedi babası fısıldayarak.

Marie-Laure yarı uyur, yarı uyanık bir durumda, ayaklarını sürüyerek ilerledi. Yol bir patikadan daha geniş değildi. Havada ıslak tahıl ve yeni budanmış çit kokusu vardı; ayak

seslerinin arasında derin ve neredeyse ses hızının altında bir uğultu duydu.

Durması için babasını çekiştirdi. "Tanklar mı?"

"Okyanus."

Kız başını dikleştirdi.

"Bu okyanus, Marie. Yemin ederim."

Kızı sırtına aldı. Şimdi de martıların kuru havlamayı andıran sesleri geliyordu. Islak taşların, kuş pisliklerinin ve kokusu olduğunu bugüne kadar bilmediği tuzun kokusunu duyuyorlardı. Deniz taşların, havanın ve gökyüzünün anladığı bir dilde mırıldanıyordu. Kaptan Nemo ne demişti? *Deniz tiranlara ait değildir.*

Eski Saint-Malo şehrine giden yoldan geçerlerken babası nefes nefese ona gördüklerini anlattı: Bir kale kapısı, sur adı verilen savunma duvarları, granitten yapılmış malikaneler ve binaların tepesinde külahlı kuleler vardı. Adımlarının yankısı yüksek binalara çarpıp sekiyordu. Babası onu zorla taşıyordu, ayrıca kızının onun hoş ve samimi olduğunu söylediği bir şeyin, aslında tuhaf ve sinir bozucu olduğunu bilecek yaşta olduğunun da farkındaydı.

Tepelerindeki kuşlar boğuluyormuş gibi sesler çıkarıyorlardı. Babası sola döndü, sonra da sağa... Marie-Laure bu son dört gün içinde döne döne içinden çıkılmaz bir labirentin merkezine doğru gittikleri ve şimdi de parmak uçlarına basarak, en içteki hücre gibi bir odanın ileri karakollarının yanından geçmekte oldukları hissine kapıldı. Bu odanın içinde pinekleyen veya pineklemeyen korkunç bir canavar vardı.

"Varborel Sokağı," dedi babası hızlı hızlı soluyarak. "Burada olmalı. Yoksa şurada mı?" Kendi etrafında döndü, geriye gitti, dar bir sokağa saptı ve yeniden geriye döndü.

"Sorabileceğin kimse yok mu?"

"Tek bir ışık bile yok, Marie. Herkes uyuyor veya uyuyormuş gibi yapıyor."

Sonunda bir bahçe kapısına geldiler. Babası onu yere, kaldırımın üzerine bıraktı ve elektrikli bir zile bastı. Kız zilin sesini evin derinliklerinden duydu.

Hiçbir şey olmadı. Babası zile tekrar bastı. Yine hiçbir şey olmadı. Üçüncü kez çaldı.

"Bizi tanımıyor ki," dedi kız.

"Uyuyordur. Aslında, bizim de şu anda uyumamız gerekirdi."

Sırtlarını bahçe kapısına yaslayarak oturdular. Bu kapı dövme demirden yapılmıştı ve soğuktu. Arkasında tahtadan yapılmış ağır bir kapı daha vardı. Kız başını babasının omzuna yasladı; babası onun ayakkabılarını çıkardı. Dünya hafif hafif bir sağa, bir sola sallanıyor gibiydi, sanki kasaba da yavaşça uzaklara kayıyordu. Sanki tüm Fransa'nın kıyıya yakın olan bölümü tırnaklarını yemeye, kaçmaya, tökezlemeye, ağlamaya ve neler olduğunu anlamaktan aciz olduğu duygusuz ve gri renkli bir şafağa uyanmaya terkedilmişti. Şu anda bu yolların sahibi kimdi? Ya tarlaların? Ağaçların?

Babası gömleğinin cebinden son sigarasını da çıkardı ve yaktı.

Arkalarında, evin derinlerinden bir yerden ayak sesleri geldi.

Madam Manec

Babası adını söyler söylemez, kapının diğer tarafındaki kesik kesik nefes sesleri ansızın kesildi. Bahçe kapısı gıcırdadı; onun arkasındaki kapı da açıldı. "Yüce Tanrım," dedi bir kadın sesi. "O kadar küçüktün ki..."

"Bu benim kızım Madam. Marie-Laure, bu Madam Manec."

Marie-Laure reverans yapmaya çalıştı. Yanağını avuçlayan el çok güçlüydü; bir jeologun veya bir bahçıvanın eli gibiydi.

"Tanrım, kaderin yakınlaştıramayacağı hiçbir mesafe yok... Ama sevgili çocuk, çorapların... Tabanların! Açlıktan ölüyor olmalısınız."

Dar bir antreye girdiler. Marie bahçe kapısının tangırdayarak kapandığını ve sonra da kadının arkalarındaki kapıyı sürgülediğini duydu. İki kilit dili ve bir zincir... Kadın onları taze ot ve kabarmakta olan ekmek hamuru kokan bir odaya götürdü: Burası bir mutfaktı. Babası onun paltosunun düğmelerini açtı ve oturmasına yardım etti. Kadına "Çok müteşekkiriz, ne kadar geç olduğunu biliyorum," dedi. Yaşlı kadın, yani Madam Manec, ilk anki şaşkınlığını üstünden atmış, iş bilir bir canlılığa kavuşmuştu. Onların teşekkürlerini bir el hareketiyle savuşturdu ve Marie-Laure'un sandalyesini aceleyle masaya yanaştırdı. Bir kibrit çaktı; çaydanlığı suyla doldurdu; buzdolabını açıp kapadı. Gazın mırıltısı ve ısınan metalin çıkardığı tik taklar duyuldu. Marie-Laure yüzünde aniden sıcak bir havlu buldu. Önünde de bir sürahi soğuk, şekerli su vardı. Her yudumu bir lütuf olan...

"Ah, kasaba tam anlamıyla tıka basa dolmuş durumda," dedi Madam Manec, bir yandan volta atarken hikaye anlatırmış gibi yavaş yavaş konuşarak... Kısa boyluydu; kaba ve ağır ayakkabılar giymişti. Sesi bir gemicinin veya çok sigara içen birinin

sesi gibi kısık ve çatlaktı. "Bazıları otellerde veya kiralık evlerde kalabiliyorlar, ama çoğunluk ardiyelerde ve samanlıklarda yatıp kalkıyor. Yeterli yiyecekleri yok. Bana kalsa, onları buraya getirirdim ama amcanı biliyorsun, bundan pek hoşlanmayabilir. Benzin yok, gaz yağı yok, İngiliz gemileri çoktan gitti. Arkalarında bıraktıkları her şeyi yaktılar. İlk başlarda, ben de gördüklerimin hiçbirine inanamamıştım, ama amcanın sürekli çalışan bir telsizi var."

Kadın sıcak tavada sıçrayan tereyağının içine yumurtaları kırdı. Bu arada Marie-Laure'un babası kaçışlarının kısaltılmış bir hikayesini anlatıyor, tren istasyonlarından, mızırdanan kalabalıklardan bahsediyordu ama Evreux faslını es geçti. Çok geçmeden Marie-Laure'un tüm dikkati küçük mutfakta giderek büyüyen kokulara odaklandı: Yumurta, ıspanak, eriyen peynir...

Önlerinde bir omlet buldular. Kız başını onun buharının üzerinde tuttu.

"Bir çatal alabilir miyim, lütfen?"

Yaşlı kadın güldü: Marie-Laure bu gülüşe hemen ısındı. Bir saniye içinde eline bir çatal tutuşturuldu.

Çok geçmeden, ikinci bir omlet geldi. Şimdi de hızlı hızlı yiyen babasıydı. "Şeftaliye ne dersin, canım?" diye mırıldandı Madam Manec. Marie-Laure bir şeyin açıldığını ve meyve suyunun bir tasa döküldüğünü duydu: Birkaç saniye sonra cennetten çıkma sulu şeftali dilimlerine yumulmuştu.

"Marie," dedi babası, "sofra adabına ne oldu?"

"Ama bunlar..."

"Bunlardan daha çok var, çocuğum, yemene devam et sen. Ben bunlardan her yıl yapıyorum." Marie-Laure dolu dolu tam iki şeftali konservesi yedikten sonra, Madam Manec onun ayaklarını bir bezle temizledi, paltosunu silkeledi ve bulaşıkları evyeye koyduktan sonra "Sigara?" diye sordu.

Babası minnetle dolu bir inilti çıkardı. Bir kibrit çakıldı ve iki yetişkin sigara içmeye koyuldular.

Bir kapı veya pencere açıldı ve Marie-Laure denizin büyüleyici sesini duydu.

Babası "Peki ya Etienne?" diye sordu.

Madam, "Bir gün kendisini bir ceset gibi bir yere hapsediyor, ertesi gün bir albatros gibi yemek yiyor," dedi.

"Hâlâ dışarıya..."

"Yirmi yıldan beri, hayır."

İki yetişkin aralarında belki de daha fazla bir şeyler konuşuyorlardı; belki de Marie-Laure'un olmayan şeyleri gören büyük amcasıyla ve o güne kadar tanıdığı herkesin ve her şeyin kaderiyle şimdi daha çok ilgileniyor olması gerekirdi ama karnı doymuş, damarlarında dolaşan kan artık parlak bir altın rengine bürünmüştü. Pencerenin dışında, duvarların ötesinde sahile vuran okyanusla arasında sadece Fransa'nın en ucundaki pencere denizliği, bir taş yığınından oluşan Bretanya çıkıntısı kalmıştı. Ve belki de Almanlar şu anda durdurulamayan bir lav hızıyla ilerliyorlardı ama Marie-Laure bir rüyaya veya bir rüyanın anısına dalmak üzereydi: Altı veya yedi yaşlarında olmalıydı. Daha yeni kör olmuştu. Babası onu yatağının yanındaki bir sandalyede oturtmuştu ve bir yandan sigarasını içerken bir yandan da minik bir tahta parçasını yontuyordu. Paris'in yüzbinlerce çatısının ve bacasının üzerine akşam çökmek üzereydi. Etrafındaki duvarlar erimeye başladı, tavan da... Tüm şehir ufalanarak duman haline geldi ve nihayet uyku onun üzerine bir gölge gibi indi.

Kabul Edildiniz

Werner'in hikayelerini herkes dinlemek istiyordu. Sınavlar nasıldı, size neler yaptırdılar, bize her şeyi anlat... Küçük çocuklar onun gömlek kollarını çekiştiriyorlardı. Daha büyük olanlar ise kurumun içinden çıkan, kar gibi beyaz saçlı bu yalnız çocuğa karşı aniden saygılı ve itaatkar olmaya başlamışlardı.

"Benim yaş grubumdan sadece iki çocuğu alacaklarını söylediler. Belki de üç..." Jutta'nın dikkatli bakışlarındaki sıcaklığı masanın diğer ucundan bile hissedebiliyordu. Herr Siedler'in verdiği paranın geri kalanıyla otuz dört mark seksen feniğe bir Halk Radyosu almıştı. Deutscher Klein Empfänger, çift-tüplü ve komşuların evlerinde tamir ettiği, devlet-destekli türden düşük güçlü bir radyoydu. Siyah renkli kasası pırıl pırıl parlıyordu; modifiye edilmemiş haliyle, *Deutschlandsender*'den sadece yurt genelinde yayın yapan büyük ve uzun dalga programları alabilirdi. Başka hiçbir şeyi alamazdı. Yabancı olan hiçbir şeyi...

Çocuklar radyoyu gösterdiğinde keyifle bağrıştılar, ama Jutta hiç ilgi göstermedi.

Martin Sachse "Çok matematik ödevi var mıydı?" diye sordu.

"Peynir verdiler mi? Kek var mıydı?"

"Tüfekle atış yapmanıza izin verdiler mi?"

"Tanklara bindiniz mi? Bahse girerim ki, binmişsinizdir."

Werner, "Sordukları soruların yarısını bile bilemedim. Beni asla almazlar," dedi.

Ama aldılar. Essen'den dönüşünden beş gün sonra, Çocuk Evi'ne elden bir mektup geldi. Gevrek zarfın üzerinde bir kartal ve haç resmi vardı. Pul yoktu. Sanki Tanrı'dan gelen bir mektuptu bu...

Frau Elena çamaşır yıkıyordu. Küçük çocuklar yeni radyolarının etrafına doluşmuşlardı: Yarım saatlik Çocuk Kulübü adlı programı dinliyorlardı. Jutta ve Claudia Förster küçük kızlardan üçünü çarşıdaki kukla gösterisine götürmüşlerdi; Jutta döndüğünden beri Werner'le altı sözcükten fazla konuşmamıştı.

Mektupta *Kabul Edildiniz* diye yazıyordu. Werner'in Schulpforta'daki 6 numaralı Siyasal Eğitim Ulusal Enstitüsü'ne başvurması gerekiyordu. Werner, Çocuk Evi'nin salonunda ayakta durduğu yerde, okuduğunu özümsemeye çalıştı. Çatlak duvarlar, alçak tavan, peş peşe, arka arkaya madenin öksüz ve yetim bıraktığı sayıda çocuk taşıyan ikiz sıralar... Ve şimdi eline buradan ayrılma şansı geçmişti.

Schulpforta. Saksonya'da, Naumburg yakınlarında, haritada minik bir noktaydı. Üç yüz kilometre doğuda... Bu kadar uzaklara seyahat etmeyi ancak en cesur rüyalarında görmeyi ümit edebilirdi. Kağıdı Frau Elena'nın buram buram tüten dumanların arasında çamaşır kaynattığı sokak arasına götürdü. Kadın mektubu birkaç kez okudu.

"Bunu ödeyemeyiz," dedi.

"Ödememiz gerekmiyor."

"Orası ne kadar uzaklıkta?"

"Trenle beş saat. Yol parasını ödemişler bile."

"Ne zaman?"

"İki hafta sonra."

Yanaklarına yapışan saç telleri, gözlerinin altındaki mor halkalar, burun deliklerinin etrafındaki pembe çizgilerle Frau Elena... Nemli boynuna astığı ince haç... Gurur duyuyor muydu? Gözlerini ovuşturdu ve dalgın dalgın onaylar gibi başını salladı.

"Bunu kutlayacaklardır." Mektubu geri uzattı ve çamaşır askılarıyla kömür teknelerinin sıra sıra dizildiği sokak arasına baktı.

"Kim, Frau?"

"Herkes. Komşular." Ani ve ürkütücü bir kahkaha patlattı. "İnsanlar o bakan yardımcısını seviyorlar. Hani şu senin kitabını alan."

"Jutta sevmiyor."

"Doğru. Jutta sevmiyor."

Werner içinden kız kardeşine sunacağı argümanın provasını yapıyordu. *Pflicht.* Bu, 'görev' anlamına geliyor. Sorumluluk. Her Alman'ın üzerine düşeni yapması demek. Çizmelerini giy ve işe git. *Ein Volk, ein Reich, ein Führer.** Hepimizin oynaması gereken roller var, küçük kız kardeş. Ama daha kızlar gelmeden, okula kabul edildiği haberi tüm mahallede yankılandı. Komşular birbiri ardına geldiler, bağrıştılar ve gevezelik ettiler. Madenci eşleri domuz paçası ve peynir getirdi; okumayı bilenler okuma yazması olmayanlara mektubu yüksek sesle okudu. Jutta eve döndüğünde kendisini kalabalık ve coşkulu bir odada buldu. Hanna ve Susanne Gerlitz isimli ikizler divanın etrafında hızla koşuşturuyor ve o heyecanla arada bir düğüm haline geliyorlardı. Altı yaşındaki Rolf Hupfauer *Güneş Gibi Doğ! Tüm Zaferler Atayurda!* şarkısını söylüyor ve birkaç diğer çocuk da ona eşlik ediyordu. Werner, Frau Elena'nm salonun bir köşesinde Jutta ile konuştuğunu ve Jutta'nın yukarıya koştuğunu görmedi.

Jutta akşam yemeği zili çaldıktan sonra da aşağı inmedi. Frau Elena Hannah Gerlitz'e duayı okumasını söyledi ve Werner'e Jutta ile konuşacağını, onun aşağıda beklemesi gerektiğini, çünkü oradaki insanların hepsinin orada onun için orada bulunduğunu söyledi. Her nefes alışında şu sözcükler beyninde kıvılcımlar halinde yanıp sönüyordu sanki: *Kabul Edildiniz.*

---

* *Ein Volk, ein Reich, ein Führer:* Bir halk, bir devlet, bir önder. (Çev. N.)

Her geçen dakika, o evde geçen dakikalardan bir tane eksilmesi demekti. O hayatta.

Yemekten sonra, beş yaşından büyük olmayan küçük Siegried Fischer, masanın etrafından dolaştı ve Werner'in gömleğinin kolunu çekiştirerek ona bir gazeteden kestiği bir fotoğrafı gösterdi. Bu, altı bombardıman uçağını bir bulut silsilesinin üzerinden geçerken gösteren bir fotoğraftı. Havada süzülmekte olan uçakların gövdeleri üzerine düşen güneş pırıltıları donmuş gibi görünüyordu. Pilotların fularları yana doğru savrulmuştu.

Siegfried Fischer, "Onlara günlerini göstereceksin, değil mi?" dedi. Yüzünde inancının vahşileştirdiği bir ifade vardı. Werner'in Çocuk Evi'nde fazladan bir şeyler yaşama ümidiyle geçirdiği bütün saatlerin etrafına bir daire çizmiş gibiydi.

"Göstereceğim," dedi Werner. Tüm çocukların gözü üzerindeydi. "Tabii ki göstereceğim."

İşgal

Marie-Laure çan sesleriyle uyandı: İki, üç, dört, beş. Havada hafif bir küf kokusu vardı. Eski kuş tüyü yastıkları ve tamamen harap durumda olan bir tavan arası... Üzerinde oturmakta olduğu yamru yumru karyolanın arkasındaki ipek duvar kağıdı... Kollarını açtığında, iki yanındaki duvarlara neredeyse dokunabiliyordu.

Çan seslerinin yankısı kesildi. Günün neredeyse tamamını uyuyarak geçirmişti. Peki, şimdi duyduğu o derinden gelen uğultu da neydi? Kalabalıklar mı? Ordular mı? Yoksa hâlâ deniz mi?

Ayaklarını yere bastı. Tabanlarındaki yaralar nabız atar gibi zonkluyordu. Bastonu neredeydi? Onu yatağa babası taşımış olmalıydı. Bir şeye takılmamak için ayaklarını sürüyerek yürüdü. Perdelerin arkasında, erişemediği yükseklikte bir pencere vardı. Pencerenin tam karşı tarafında, karyolaya çarpmadan ancak yarıya kadar açılabilen çekmeceleri olan bir şifonyer vardı.

Bu mekandaki havayı parmaklarınızın arasında hissetmeniz mümkündü.

El yordamıyla bir kapının arasından geçti. Ama nereye? Bir koridora mı? Uğultu oradan daha az duyuluyordu; bir mırıltı gibiydi.

"Orada kimse var mı?"

Sessizlik. Sonra çok aşağılarda bir koşuşturma oldu ve Madam Manec'in dar ve dönemeçli basamakları tırmanan ağır ayakkabılarının sesi duyuldu. Kadının sigara kokan ağzından çıkan nefesi giderek daha da yakınlaşıyordu. Üçüncü kat, dördüncü kat... hâlâ çıkıyordu. Bu ev kaç katlı diye düşündü kız. Sonra Madam'ın sesi duyuldu, "Matmazel." Onu

elinden tutarak uyandığı odaya geri götürdü ve karyolanın kenarına oturttu.

"Tuvalete gitmen gerekiyor mu? O zaman banyo yapmalısın. Mükemmel bir uyku çektin. Baban telgraf ofisine gitmek için kasabaya indi. Hem de benim ona iğneyle kuyu kazsan daha iyi olur dememe rağmen... Aç mısın?"

Madam Manec vurarak yastıkları kabarttı, yorganı silkeledi. Marie-Laure küçük ve somut olan bir şeye odaklanmaya çalıştı. Paris'teki bir numuneye... Dr. Geffard'ın laboratuvarındaki tek bir deniz kabuğuna...

"Bütün bu ev büyük amcam Etienne'e mi ait?"

"Son odasına varıncaya kadar."

"Onu nasıl satın alabilmiş?"

Madam Manec güldü. "Hemen de sadede geliyorsun, değil mi? Bu ev büyük amcana babasından, yani senin büyük büyükbabandan miras kaldı. O çok zengin ve çok başarılı bir adamdı."

"Siz onu tanıyor muydunuz?"

"Ben Etienne Beyefendi'nin çocukluğundan beri burada çalışıyorum."

"Peki, benim büyükbabamı? Onu da tanıyor muydunuz?"

"Evet, tanıyordum."

"Şimdi ben Etienne Amca'yla tanışabilecek miyim?"

Madam Manec tereddüt etti. "Muhtemelen hayır."

"Ama o burada, öyle değil mi?"

"Evet, çocuğum. O hep buradadır."

"Her zaman mı?"

Madam Manec'in büyük ve kalın elleri onun ellerini avuçları içine aldı.

"Şimdi biz banyo işine bakalım. Baban döndüğünde sana anlatır."

"Ama babam bana hiçbir şey anlatmıyor. Sadece onun savaşta büyükbabamla birlikte bulunduğunu söyledi."

"Aynen öyle. Ama büyük amcan eve geri döndüğünde..." Madam doğru sözcükleri arıyor gibiydi, "gittiği zamanki gibi değildi."

"Yani her şeyden daha çok mu korkuyordu?"

"Kendini kaybolmuş gibi hissettiğini söylemek istedim. Kapana kısılmış bir fare gibi... Duvarlardan ölü insanların geçtiğini görüyordu. Sokak köşelerinde korkunç şeyler olduğunu... O yüzden büyük amcan şimdi hiç dışarı çıkmıyor."

"Hiç mi?"

"Yıllardır hiç çıkmıyor... Ama göreceksin, Etienne harikadır. O her şeyi bilir."

Marie-Laure evdeki kirişlerin çıtırdamasına, martıların çığlıklarına ve camlara çarpan yumuşak uğultuya kulak verdi.

"Çok mu yüksekteyiz, Madam?"

"Altıncı kattayız. Karyolan iyi, değil mi? Babanın ve senin burada güzel güzel dinlenebileceğinizi düşündüm."

"Camlar açılıyor mu?"

"Açılıyor, canım. Ama şu aralar kepenkleri açmamak daha iyi olabilir..." Ama Marie-Laure yatağın üzerine çıkmış ve duvarları avuçlarıyla yoklamaya başlamıştı bile.

"Buradan deniz görülebiliyor mu?"

"Kepenkleri ve camları kapalı tutmamız gerekiyor. Ama belki bir dakika için..." Madam Manec bir kolu çevirdi, menteşeli iki pencere camını içeriye doğru çekti ve kepengi hafifçe iteleyerek açtı. İçerisi hemen parlak, tatlı ve ışık dolu bir rüzgarla doldu. Uğultu bir yükseliyor, bir azalıyordu.

"Oralarda salyangozlar var mı, Madam?"

"Salyangozlar mı? Denizde mi?" Yine aynı şekilde güldü. "Yağmur damlaları kadar hem de... Salyangozlara meraklı mısın?"

"Evet, evet, evet. Ben ağaç salyangozları ve bahçe salyangozları bulmuştum. Ama hiç deniz salyangozu bulmadım."

"O vakit," dedi Madam Manec, "doğru yerdesin."

Üçüncü kattaki banyonun küvetini sıcak suyla doldurdu. Marie-Laure Madam'ın kapıyı kapattığını, daracık banyonun suyun ağırlığı altında inlediğini ve duvarların Kaptan Nemo'nun *Nautilus*'undaki kamaranın duvarları gibi gıcırdadığını duydu. Topuklarındaki ağrı hafiflemişti. Başını suyun içine soktu. Hiç dışarı çıkmamak! Bu tuhaf, dar evin içinde on yıllar boyunca saklanmak!

Akşam yemeğinde kendisini en az on yıllık, kolalı bir giysi içine sıkıştırarak mutfak masasında oturdu. Masa kare şeklindeydi ve babasıyla Madam Manec karşılıklı olarak, dizleri birbirine değecek şekilde, pencereler sıkı sıkıya kapalı ve kepenkler indirilmiş şekilde oturmuşlardı. Bir telsiz cihazından gelen ses bezgin ve kesik kesik bir sesle bakanların adlarını mırıldanıyordu. De Gaulle Londra'da... Petain, Reynaud'nun yerini alıyor... Yeşil domatesle pişmiş balık yediler. Babası üç gündür postaneye herhangi bir mektup gelip gitmediğini söyledi. Telgraf hatları da düşman eline geçmişti. En güncel gazete bile altı günlüktü. Radyodaki spiker o arada kamu hizmeti ilanlarını okumaya başladı.

Orange'da sığınmacı olan Mösyö Cheminoux eşyalarıyla birlikte Ivry-sur-Seine'de bıraktığı üç çocuğunu arıyor.

Geneve'den Francis, en son Gentilly'de görülen Marie-Jeanne hakkında bilgi bekliyor.

Her neredelerse, anneleri Luc ile Albert'e dualarını gönderiyor.

L. Rabier, en son d'Orsay Garı'nda görülen karısıyla ilgili haber bekliyor.

A. Cotteret, annesinin onun Laval'da emniyette olduğunu bilmesini istiyor.

Madam Meyzieu, trenle Redon'a gönderdiği altı kızının nerede olduğunu öğrenmek istiyor.

"Herkes birilerini kaybetmiş," diye mırıldandı Madam Manec. Marie-Laure'un babası telsizi kapattı ve soğuyan tüpler tık tık diye ses çıkarmaya başladı. Yukarıda da, aynı ses bazı adları okumaya devam ediyordu. Yoksa bu onun hayal gücünün yarattığı bir şey miydi? Madam Manec'in ayağa kalkıp kaseleri topladığını ve babasının sigara dumanını akciğerlerine ağır gelmiş ve ondan kurtulduğu için mutluymuş gibi üflediğini duydu.

O gece, o ve babası altıncı kattaki ipek duvar kağıtlı aynı yatak odasında, aynı yamru yumru karyolada yan yana uyumak için sarmal merdivenden döne döne çıktılar. Babası sürekli sırt çantasıyla, kapının sürgüsüyle, kibritleriyle uğraşıyordu. Kısa bir süre sonra, sigarasının tanıdık kokusu geldi: Mavi Gauloises... O arada pencerenin iki kanadı açılırken tahtanın çıkardığı hoplama ve inildeme sesini duydu. Rüzgarın mutlulukla karşılanan tıslaması odayı doldurdu. Bu belki de rüzgar ile denizin karışımı bir şeydi, kulakları ikisini birbirinden ayırt edemiyordu. Onunla birlikte tuz ve saman kokusuyla balık pazarının ve uzaktaki bataklıkların kokuları da geldi. Ortalıkta ona savaş kokusuymuş gibi gelen hiçbir koku yoktu.

"Yarın denize gidebilir miyiz, baba?"

"Muhtemelen yarın olmaz."

"Etienne Amca nerede?"

"Beşinci kattaki odasında olduğunu sanıyorum."

"Var olmayan şeyleri görüyor mu hâlâ?"

"Onun olması bizim için büyük bir şans, Marie."

"Madam Manec'in olması da... O bir yemek sihirbazı, öyle değil mi, baba? Yemek pişirme konusunda belki senden birazcık daha iyidir, ne dersin?"

"Belki çok azıcık öyledir." Marie-Laure babasının sesinden gülümsediğini hissedince mutlu oldu. Ama bu gülümse-

menin altında ökseye tutulmuş kuşlar gibi çırpınan düşünceleri olduğunu da hissediyordu.

"Bizi *işgal* edecekler ne demek, baba?"

"Kamyonlarını bizim meydanlarımıza park edecekler demek."

"Bizi kendi dillerinde konuşmaya zorlayacaklar mı?"

"Saatlerimizi bir saat ileriye almamız için zorlayabilirler."

Ev çıtırdıyordu. Martılar bağrışıyordu. Babası bir sigara daha yaktı.

"Bu *iştigal* etmekle aynı anlama mı geliyor, baba? Hani bir kişinin bir mesleği olması gibi?"

"Bu, askeri kontrol gibi, Marie. Şimdilik bu kadar soru yeter."

Sessizlik. Yirmi kalp atışı. Otuz.

"Bir ülke başka bir ülkenin saatlerini nasıl değiştirebilir? Ya herkes birden itiraz ederse?"

"O zaman pek çok kişi işine ya geç gelecektir ya da erken."

"Evimizi hatırlıyor musun, baba? Kitaplarımı, maketimizi ve pencere kenarındaki çam kozalaklarımızı?"

"Tabii ki..."

"Kozalakları büyükten küçüğe doğru dizmiştim."

"Hâlâ oradadırlar."

"Öyle mi dersin?"

"Öyle olduğunu biliyorum."

"Öyle olduğunu bilmiyorsun."

"Öyle olduğunu bilmiyorum. Ama öyle olduğuna inanıyorum."

"Montmartre'daki evimizdeki yataklarımızda şimdi Alman askerler mi yatıyordur, baba?"

"Hayır."

Marie-Laure sakin olmaya gayret ediyordu. Babasının beyninde dönüp duran makinenin sesini duyar gibiydi. "Her

şey iyi olacak," diye fısıldadı. Elleriyle araştırarak babasının kolunu buldu. "Bir süre burada kalacağız, sonra evimize döneceğiz ve kozalaklarımı bıraktığımız yerde bulacağız. *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* da anahtar deposunda, bıraktığımız yerde duruyor olacak ve yataklarımızda da kimse yatıyor olmayacak."

Denizin şükran ilahisi uzaklardan duyuluyordu. Aşağıdan da, birisinin çizmelerinin çakıl taşları üzerinde çıkardığı klok klok sesi... Çaresizce babasının *Evet, tam da öyle olacak, ma chérie,* demesini bekliyordu, ama babası bir şey söylemedi.

Yalan Söyleme

Werner, ödevlerine veya basit sohbetlere ya da Frau Elena'nın angaryalarına bir türlü odaklanamıyordu. Gözlerini her kapattığında, Schulpforta'daki okulun bir imgesi benliğine hâkim oluyordu: Parlak kırmızı renkli bayrakları, heybetli atları ve pırıl pırıl parlayan laboratuvarları... Almanya'daki en klas erkek çocuklar... Bazı anlarda, kendisini tüm gözlerin üzerinde olduğu bir fırsat amblemi olarak görüyordu. Ama bazen de giriş sınavındaki o kocaman çocuk gözünün önünde bir ışık gibi yanıp sönüyordu: Dans salonunun tepesindeki platforma çıktığında kanı çekilmiş, bembeyaz yüzüyle... Nasıl da düşmüştü... Nasıl kimse ona yardım etmek için parmağını bile kıpırdatmamıştı...

Kız kardeşi onun için neden mutlu olamıyordu? Neden, tam buralardan kaçma fırsatı önüne çıktığı bir anda, zihninin en ücra bir köşesinde küçücük ve izah edilmesi güç bir ikaz mırıltısı duyuyordu?

Martin Sachse, "Bize yine el bombalarını anlatsana!" diyordu.

Küçük Siegfried Fischer "Şahin yetiştirdikleri yerleri de!" diyordu.

Tam üç kez Jutta'ya sunmak için bir argüman hazırlamıştı, ama üç seferde de Jutta topuklarının üzerinde geri dönerek ondan uzaklaşmıştı. Günün her saatinde çocuklara bakarak Frau Elena'ya yardım ediyor veya markete kadar gidiyor veya birilerine yardımcı olmak, bir şeylerle meşgul olmak veya dışarıya çıkmak için bir bahane buluyordu.

Frau Elena "Beni dinlemiyor," demişti Werner'e.

"Yine deneseniz..."

Günler göz açıp kapayıncaya kadar geçmiş, ayrılma vaktine

sadece bir gün kalmıştı. Werner o gün güneş doğmadan önce uyandı ve Jutta'yı kızlar yatakhanesindeki portatif karyolasında uyurken buldu. Kollarını başına dolamış ve yün battaniyesiyle karnını sarmıştı. Yastığı şilte ile duvar arasındaki aralığa sıkışmıştı. Uykuda bile bir uyuşmazlık tablosuydu. Karyolasının arkasındaki duvara, Frau Elena'nın köyünün resimlerini ve kendi yaptığı gökyüzünde dönerek uçan kuş sürüleri altındaki binlerce beyaz kulesiyle Paris'in muhteşem kara kalem resimlerini yapıştırmıştı.

Ona seslendi.

Kız battaniyesine daha sıkı bir şekilde sarıldı.

"Ben yürüyüşe çıkıyorum."

Onun yatağın içinde doğrularak oturduğunu görünce şaşırdı. Kimseyi uyandırmadan dışarıya çıktılar. Werner onun önünde gidiyor ve hiç konuşmuyordu. Bir çitin üzerinden atladılar, sonra bir tanesinin daha... Jutta'nın bağlanmamış ayakkabı bağcıkları arkasından sürünüyordu. Isırgan otları bacaklarını ısırıyor, doğmakta olan güneş ufukta minik bir benek gibi duruyordu.

Bir sulama kanalının kenarında durdular. Önceki kışlarda, Werner onu el arabasıyla tam buraya getirir ve birlikte donmuş kanalın üzerinde beşli veya altılı gruplar halinde aynı anda depara kalkarak kasabalar arasındaki on beş, on altı kilometrelik mesafede buz pateni yarışları yapan insanları ve ayaklarına paten bıçakları bağlamış, sakalları kırağı tutmuş çiftçileri seyrederlerdi. Kayanların yüzünde uzun mesafe koşusuna katılmış atlarınkine benzer bir ifade olurdu. Werner onları seyretmekten, onların hızından rahatsız olan rüzgarı hissetmekten ve patenlerin giderek hafifleyen şaklama sesini dinlemekten büyük bir heyecan duyardı. Ruhunun bedeninden kurtulduğunu ve patencilerle birlikte kıvılcımlar saçtığını hissetmek gibi bir şeydi bu... Ama dönemeçten döndükleri ve buzun üzerinde geriye sadece patenlerinin beyaz izleri

kaldığı vakit, heyecanı söner ve eskisinden daha da yalnız, unutulmuş ve kapana kısılmış gibi hissederek Jutta'yı Çocuk Evi'ne geri götürürdü.

"Geçen kış hiç patenci gelmemişti," dedi.

Kız kardeşi hendeğe doğru baktı. Gözleri leylak rengiydi. Saçları gür, vahşi ve belki de onun saçlarından daha da beyazdı. *Schnee.*

"Bu yıl da kimse gelmeyecek," dedi.

Maden kompleksi kızın arkasında için için yanan, siyah bir dağ silsilesi gibi görünüyordu. Werner uzaklardan gelen mekanik bir davul sesinin patırtısını duydu. Bu ses, yorgun bakışlı ve yüzü kuruma bulanmış çocuklardan oluşan gece vardiyasının güneşle buluşmak için asansörlerle yukarı çıktığını ve birinci vardiyanın aşağıya indiğini haber veriyordu. Werner bir an için sabahın da ötesinde, devasa ve dehşet verici bir varlığın mevcudiyetini hisseder gibi oldu.

"Öfkeli olduğunu biliyorum..."

"Sen de aynen Hans ve Herribert gibi olacaksın."

"Olmayacağım."

"Onlara benzeyen çocuklarla biraz vakit geçirirsen, sen de onlar gibi olursun."

"O zaman benim kalmamı mı istiyorsun? Madenlere mi inip çalışayım?"

Bisikletli birisinin yolun aşağılarına doğru gidişini seyrettiler. Jutta ellerini koltuk altlarına sıkıştırmıştı. "Ben neleri dinliyordum biliyor musun? Radyomuzda? Sen onu parçalamadan önce?"

"Sus, Jutta. Lütfen."

"Paris'ten yapılan yayınları. Onlar *Deutsclandsender*'in söylediklerinin tam tersini söylüyorlar. Bizim şeytan olduğumuzu, *zulüm* yaptığımızı söylüyorlar. *Zulüm* ne demek, biliyor musun sen?

"Lütfen, Jutta."

"Bir şeyi sadece başkaları yapıyor diye," dedi Jutta, "yapmak doğru mu?"

Şüpheler: Yılan balığı gibi kaygan... Werner onları geri püskürttü. Jutta henüz on iki yaşındaydı, henüz bir çocuktu. Ama kendisi yakında on beş yaşında olacaktı.

"Sana mektup yazacağım, hem de her hafta. Haftada iki kez, eğer becerebilirsem. İstemezsen onları Frau Elena'ya da göstermezsin."

Jutta gözlerini kapattı.

"Sonsuza kadar orada kalacak değilim, Jutta. Belki iki yıl... Kabul edilen çocukların yarısı zaten mezun bile olamıyor. Ama belki ben bir şeyler öğrenebilirim; belki doğru düzgün bir mühendis olmayı bana öğretirler. Küçük Siegfried'in dediği gibi belki de uçak kullanmayı bile öğrenirim. Başını öyle sallama, biz hep bir uçağın içini görmek isterdik, hatırlamıyor musun? Batıya doğru uçacağız, sen ve ben, eğer isterse Frau Elena da... Veya trene de binebiliriz. Ormanların ve Fransızların *villages de montagnes* dedikleri dağ köylerinin arasından geçeriz, küçükken Frau Elena'nın bize anlattığı tüm yerlerden... Belki de Paris'e kadar gidebiliriz."

Tomurcuklanan bir ışık... Otların yumuşak hışırtısı... Jutta gözlerini iyice açtı ama ona bakmadı.

"Yalan söyleme. Kendini aldatabilirsin, Werner, ama bana yalan söyleme."

Werner on saat sonra trendeydi.

Etienne

Büyük amcası üç gün boyunca hiç görünmedi. Sonra, geldiklerinin dördüncü sabahı tuvalete gittiğinde, Marie-Laure'un ayağı küçük ve sert bir şeye takıldı. Eğildi ve el yordamıyla arayarak onu buldu.

Bu helezonik ve pürüzsüz bir şeydi. Gittikçe incelen bir sarmal, dikey kıvrımları olan bir heykel gibiydi... Ağız açıklığı geniş ve oval şekilli...

"Bir deniz salyangozu," diye fısıldadı kız.

Birinci deniz salyangozunun bir adım ötesinde, bir tane daha buldu. Sonra bir üçüncüyü ve dördüncüyü... Salyangozların izlediği yol, tuvaletin ötesine doğru bir kavis yaparak, büyük amcanın yaşadığını öğrenmiş olduğu beşinci kata iniyordu. Bu katta, birkaç piyanodan aynı anda yükselen uyumlu fısıltılar kulağa çarpıyordu.

Bir ses "İçeri gir," dedi.

Kız, içeride kokuşmuşluk ve dehşet içinde oturan bir ihtiyar bekliyordu, ama oda tam tersine sabun, kitap ve kurumuş yosun kokuyordu. Dr. Geffard'ın laboratuvarındakilerden pek farklı değildi bu kokular.

"Büyük amca?"

"Marie-Laure." Sesi kısık ve yumuşaktı: Çekmecede bulundurduğunuz ve sadece parmaklarınızın arasında hissetmek istediğiniz için özel durumlarda dışarı çıkardığınız bir ipek parçası gibiydi. Kız elini boşluğa doğru uzattı ve soğukça ve kuş kemikli bir el onunkini tuttu. Adam kendisini daha iyi hissettiğini söyledi ve "Seninle daha önce tanışamadığım için üzgünüm," dedi.

Piyanolar birlikte yumuşakça tınlamaya devam ediyorlardı; sanki bir düzinesi birlikte çalışıyor, sesleri pusulanın tüm yönlerinden geliyor gibiydi.

"Kaç radyonuz var, amca?"

"Gel, sana göstereyim." Kızın elini bir rafa doğru çekti. "Bu stereodur. Heterodindir. Onu ben monte ettim." Marie-Laure smokin giymiş minicik bir piyanistin cihazın içinde çalmakta olduğunu hayal etti. Adam kızın ellerini büyük bir dolaplı radyonun üzerine, daha sonra da bir tost makinesinden daha büyük olmayan bir üçüncü radyonun üzerine koydu. Sesinde erkek çocuklarına özgü bir gurur ifadesiyle tam on bir radyosu olduğunu söyledi. "Denizdeki gemilerin seslerini duyarım. Madrid. Brasil. Londra. Bir keresinde Hindistan'ı bile duymuştum. Burada şehrin kenarında ve yüksek bir evde olduğumuz için, radyo yayınlarını muhteşem bir şekilde alabiliyoruz."

Biri elektrik sigortalarıyla, diğeri devre anahtarlarıyla dolu kutulara elini sokup karıştırması için kıza izin verdi. Daha sonra onu raflara doğru götürdü: Bunların üzerinde yüzlerce kitap cildi, bir kuş kafesi, kibrit kutuları içinde kınkanatlı böcekler, elektrikli bir fare kapanı, içinde bir akrebin gömülü olduğunu söylediği camdan bir prespapye, çeşitli boylarda bağlantı aparatı içeren kavanozlar ve ne olduğunu saptayamadığı daha yüzlerce şey duruyordu.

Merdiven sahanlığı hariç olmak üzere büyük bir odadan oluşan tüm beşinci kat Etienne'e aitti. Ön tarafta Vauborel Sokağı'na açılan üç pencere vardı; arka tarafta da yine üç pencere sokak arasına bakıyordu. Odada parlak ve sıkı dokunmuş bir örtüyle kaplı küçük ve eski bir yatak vardı. Bir de küçük bir yazıhaneyi andıran tertipli bir çalışma masası...

"İşte bir tur yaptık," dedi, mırıldanır gibi. Büyük amcası nazik, meraklı ve tamamen aklı başında bir adam gibi duruyordu. Sessizlik: Her şeyden fazla bunu yansıtıyor gibiydi. Bir ağacın sessizliği... Karanlıkta gözlerini kırpıştıran bir farenin sessizliği...

Kısa süre sonra, Madam Manec sandviçler getirdi. Etienne'de Jules Verne kitapları yoktu ama Darwin'in olduğunu söyledi ve kıza Fransızcadan İngilizceye tercüme ederek, *The Voyage of the Beagle* adlı kitaptan bölümler okudu. *Zıplayan örümcekler arasında sayısız tür çeşitliliği var gibi görünmektedir.* Radyolardan yükselen müzik adeta helezonlar çizerek odada yayılıyordu ve bu çalışma masasının üzerinde uyuklamak, karnı tok olmak, üşümemek öylesine muhteşemdi ki. Cümlelerin onu havalara uçurup, başka yerlere taşıması da...

D

Altı blok ötedeki telgraf ofisinde, Marie-Laure'un babası yüzünü cama dayamış, sepetli iki motosikletin Saint-Vincent Kapısı'ndan büyük bir gürültüyle geçmesini seyrediyordu. Her yerde kepenkler kapalıydı ama pervazları örten kepenk çubuklarının arasından dışarıyı gözleyen binlerce göz vardı. Motosikletlerin arkasından iki kamyon gidiyordu. En arkada da tek bir siyah Mercedes kayar gibi onları takip ediyordu. Güneş ışınları arabanın kaportasındaki aksesuarların ve krom süslerin üzerinde parlıyordu. Arabalar Saint-Malo Şatosu'nun yükseklere tırmanan, yosun tutmuş duvarlarının önündeki çakıl taşlı araba yolunda kayarak durdular. Çevreden birinin belediye başkanı olduğunu söylediği, yaşlıca, yapay bronz tenli ve bileklerinde belli belirsiz bir titreme olan bir adam kocaman gemici ellerinde beyaz bir mendille bekliyordu.

Almanlar arabalarından çıktılar. Sayıları bir düzineden fazlaydı. Çizmeleri parlıyordu ve üniformaları tertemizdi. İki tanesinin ellerinde karanfiller vardı; içlerinden biri ipe bağlı bir av köpeğini çekiştirip duruyordu. Bazıları yarı açık ağızlarla Şato'nun ön yüzünü inceliyorlardı.

Sahra yüzbaşısı üniforması içindeki kısa boylu bir adam Mercedes'in arka koltuğundan indi ve fırçalar gibi bir hareketle, ceketinin kolundaki görünmeyen bir şeyi silkeledi. Emir subayına bir şeyler söyledi, emir subayı da bunları belediye başkanına tercüme etti. Belediye başkanı onaylar gibi başını salladı. Sonra kısa boylu adam kocaman kapılardan geçerek ortadan kayboldu. Dakikalar sonra, emir subayı üst kat pencerelerinden birinin kepenklerini ittirerek açtı ve kırmızı bir bayrağı tuğla duvarın üzerinden fora etmeden ve ipleri pencerenin pervazına bağlamadan önce çatıların ötesine doğru bir anlık bir bakış fırlattı.

Jungmänner*

Hikaye kitaplarından fırlamış bir şato gibiydi burası: Tepelerin altına sığınmış sekiz veya dokuz bina... Pas renkli çatılar, dar pencereler, külahlı ve mazgallı kuleler, kiremitlerin arasından filizlenen otlar... Spor sahalarının arasından bükülerek geçen sevimli, küçük bir ırmak... Zollverein'in en berrak gününde bile Werner bu kadar tozdan arınmış bir havayı teneffüs etmemişti.

Tek kollu bir ranza amiri saldırgan bir tonla kuralları yağdırdı. "... Bu sizin tören üniformanız, bu arazi üniformanız, bu da jimnastik üniformanız. Pantolon askıları arkada çapraz, önde ise paralel olacak. Kollar dirseklere kadar sıvanacak. Her çocuk kemerinin sağ tarafındaki kının içinde bir bıçak taşıyacak. Bir şey söylemek istediğinizde sağ kolunuzu kaldıracaksınız. Her zaman on kişilik gruplar halinde sıralanacaksınız. Kitap yok, sigara yok, yemek yok, kişisel eşya yok, dolabınızda sadece üniformalarınız, çizmeleriniz, bıçağınız ve cilanız olacak. Işıklar söndükten sonra konuşmak yasak. Eve yazdığınız mektuplar Çarşamba günü postalanacak. Burada zayıflıklarınızdan, korkaklığınızdan ve tereddütlerinizden arınacaksınız. Bir şelale gibi, yaylım ateşindeki kurşunlar gibi olacaksınız. Hepiniz aynı hızla ve aynı amaçla aynı yöne doğru dalgalar halinde yayılacaksınız. Konforu unutacaksınız; sadece görev aşkıyla yaşayacaksınız. Ülkeniz yediğiniz yemek, vatanınız ise aldığınız nefes olacak."

Anlıyorlar mıydı?

Çocuklar bağırarak anladıklarını söylediler. Dört yüz çocuk, ayrıca otuz eğitimci ve astsubaylardan, aşçılardan, seyislerden ve saha bakıcılarından oluşan elli kişilik bir per-

* *Jungmänner:* Genç erkekler (Çev. N.)

sonel vardı... Öğrencilerin bazıları henüz dokuz yaşındaydı. En büyük öğrenciler ise on yedi. Gotik yüzlü, uzun burunlu, sivri çeneliydiler. Hepsi de mavi gözlüydü.

Werner, on dört yaşındaki yedi öğrenciyle birlikte küçük bir yatakhanede kalıyordu. Üstteki ranza Frederick'e aitti: Kamış gibi, ot sapı gibi incecikti bu çocuk. Teni krema gibi soluktu. O da yeni öğrencilerdendi. Berlin'den geliyordu. Babası bir büyükelçinin yardımcısıydı. Frederick konuşmaya başladığı vakit Werner'in de dikkati sanki havada süzülür, bir şeyler bulmayı ümit edercesine gökyüzünü taramaya başlardı.

O ve Werner ilk yemeklerini, yepyeni ve kolalı üniformaları içinde, yemekhanedeki uzun masada birlikte yemişlerdi. Bazı çocuklar fısıldaşarak konuşuyorlardı, bazıları yalnız oturuyor, bazıları yemeklerini sanki günlerden beri aç kalmış gibi yiyorlardı. Şafak, kemerli üç pencerenin arasından bir tomar kutsanmış, altın renkli ışın gönderiyordu.

Frederick bir ara parmaklarını kanat çırpar gibi hızlı hızlı sallayarak, "Kuşları sever misin?" diye sordu.

"Tabii."

"Leş kargasını bilir misin?

Werner olumsuz anlamda başını salladı.

"Leş kargaları pek çok memeliden daha akıllıdır. Maymunlardan bile... Kıramadıkları fındıkları yolun ortasına bıraktıklarını ve kırılmaları için arabaların geçmesini beklediklerini gördüm. Werner, sen ve ben çok iyi arkadaş olacağız, bundan eminim."

Führer'in ters ters bakan bir portresi tüm sınıflarda asılıydı. Eğitim arkalıksız sıralarda, onlardan önceki toprak sahipleri, keşişler, zorunlu askerler ve askeri öğrencilerin sıkıntıdan üzerlerinde oluklar açtığı tahta masalarda gerçekleşiyordu. Werner oradaki ilk gününde, teknik bilimler laboratuvarının yarı açık kapısının önünden geçerken, Zollverein'deki eczane

kadar büyük olan ve yepyeni evyelerle ve pırıl pırıl deney şişeleri, tüpler, teraziler ve ocaklar içeren camlı dolaplarla dolu bir odaya bakmadan edememişti. Öyle ki Frederick onu oradan zorla çekip çıkarmak zorunda kalmıştı.

İkinci günlerinde, bir frenolojist tüm öğrencilere bir sunum yaptı. Yemekhanedeki ışıklar karartıldı, bir projektörün vınlama sesi duyuldu ve uzaktaki duvarın üzerinde dairelerle dolu bir şema göründü. Projektör ekranının altındaki yaşlı adam, elindeki istekayı birbirini kesen çizgilerin üzerinde sallamaya başladı.

"Beyaz daireler saf Alman kanını temsil ediyor. İçlerinde siyah renk olan daireler ise yabancı kan oranını gösteriyor. İkinci gruptaki beş numaraya dikkat edin." İstekayla vurduğu ekranın üzerinde kırışıklıklar oluştu. "Gördüğünüz gibi, saf kan bir Alman ile dörtte bir Yahudi arasındaki evliliklere hâlâ izin veriliyor."

Yarım saat sonra Werner ve Frederick, şiir dersinde Goethe'nin şiirlerini okudular. Sonra da alan egzersizlerinde dikiş iğnelerini mıknatıslamayı öğrendiler. Daha sonra, ranza amiri Bizans entrikalarını andıran programları ilan etti: Pazartesi günleri mekanik bilimi, resmi tarih ve ırk bilimlerine ayrılmıştı. Salı günlerinde ise binicilik, koşarak hedef bulma ve askeri tarih dersleri olacaktı. Dokuz yaşında olanlar da dahil olmak üzere, herkes bir mavzer tüfeğini temizlemeyi, parçalara ayırmayı ve ateşlemeyi öğrenecekti.

Öğleden sonraları, bellerine arapsaçı gibi birbirine dolanmış fişeklikler bağlayıp koşuyorlardı. Çukurlara koş; bayrağa koş; yokuş yukarı koş... Birini sırtında taşıyarak koş, tüfeğini başının üzerinde tutarak koş. Koş, sürün, yüz... Sonra yine koş.

Yıldız akınına uğrayan geceler, çiylerle ıslanmış şafaklar, dingin gezinti yolları, zorunlu olarak yaşanan sade bir hayat...

Werner o güne kadar hiç bu kadar dürüst ve hilesiz bir şeyin parçası olmamıştı. Bir şeye ait olmak için hiç bu kadar hevesli olmamıştı. Sıra sıra yatakhanelerde, Alp disiplininde kayak yapmaktan, düellolardan, caz kulüplerinden, mürebbiyelerden ve yabani domuz avlarından bahseden çocukların yanı sıra, virtüözlere özgü bir beceriyle küfür sözcükleri kullanan, sinema yıldızlarının adını taşıyan sigaralardan, "albaya telefon etmek"ten bahseden ve anneleri barones olan çocuklar da vardı. Herhangi özel bir konuda iyi oldukları için değil, babaları bakanlıklarda çalıştıkları için kabul edilenler de vardı. Öyle bir konuşma tarzları da vardı ki! "Devedikeninde incir bulmayı umma!" "O kızı bir saniyede zımbalarım, seni pislik!" "Dayan oğlum, çık bunalımdan!" Öte yandan, her şeyi doğru yapan öğrenciler de vardı: Bunlar dimdik dururlardı ve mükemmel nişancıydılar. Çizmeleri öyle cilalıydı ki, bulutları bile yansıtırdı. Tenleri tereyağı ve göz bebekleri safir gibi olan çocuklar da vardı. Bunların ellerinin üstünde dantel gibi incecik mavi damar ağları olurdu. Ama şu an için, yönetimin kırbacı altında hepsi aynıydı, hepsi *Jungmänner* idiler. Kapılardan geçerken hep birlikte itişip kakışıyorlar, yemekhanede kızarmış yumurtaları hep birlikte mideye indiriyorlar, kare avluda topluca uygun adım yürüyorlar, yoklamalar yapıyorlar, bayrağı selamlıyorlar, tüfekle atış yapıyorlar, koşuyorlar, banyo yapıyorlar ve birlikte ıstırap çekiyorlardı. Onların her biri bir kil parçası idi; iri yapılı, parlak yüzlü komutanları da birbirinin tıpatıp aynısı olan dört yüz çömlek yapan çömlekçiler...

Biz genciz diye şarkı söylüyorlardı, *sözümüzden dönmeyiz, hiç taviz vermeyiz, daha fethedecek çok kaleler var önümüzde.*

Werner aşırı yorgunluk, zihin karışıklığı ve mest olma arasında gidip geliyordu. Bir hayatın bu denli yeniden yönlendirilebilmesine hayret ediyordu. Şarkı sözlerini veya sınıflara

giden yolları ezberinde tutarak veya dokuz masası, otuz tabu-resi ve bobinlerin, değişken kondansatörlerin, amplifikatörlerin, pillerin ve lehim havyalarının pırıl pırıl dolapların içinde kilit altında tutulduğu teknik bilimler laboratuvarını gözlerinin önüne getirerek şüphelerini geçiştirmeye çalışıyordu.

Üstündeki ranzada dizlerinin üzerinde oturan Frederick, açık pencereden antika bir arazi dürbünüyle bakıyor ve gözüne çarpan kuşların adlarını karyola başlığının üzerine kaydediyordu. *Kızıl-boyunlu batağanın* altına bir çentik... *Çalı bülbülünün* altına altı çentik... Aşağıda on yaşındakilerden oluşan bir grup meşaleler ve üzerlerinde svastikalar olan bayraklar taşıyarak nehre doğru gidiyorlardı. Bu tören alayı birden durdu ve ani bir rüzgar meşalelerinin alevlerine saldırdı. Şarkıları yükselip parlak ve titreşen bir bulut gibi pencereden içeri girerken, onlar da yürüyüşlerine devam ettiler.

Beni al, beni al saflarına ki,
Ölümüm sıradan olmasın!
Beyhude yere ölmek istemem,
Kurban yığınının üstüne düşmektir dileğim!

Viyana

Başçavuş Reinhold von Rumpel kırk bir yaşındaydı, ama terfi edemeyecek bir yaş değildi. Islak kırmızı dudakları, neredeyse çiğ dil balığı gibi soluk ve şeffaf yanakları vardı ve onu hiçbir vakit yanıltmayan bir dürüstlük önsezisine sahipti. Evde olmayışına şikayet etmeden katlanan, Stuttgart'taki evlerinin oturma odasındaki iki ayrı raf üzerinde porselen kedi biblolarını en açıktan en koyusuna doğru, renklerine göre dizen bir karısı ve dokuz aydır görmediği iki de kızı vardı. Veronica adlı en büyüğü oldukça ağırbaşlı bir kızdı. Babasına yazdığı mektuplar *kutsal karar, gurur veren başarılar ve tarihte eşi emsali olmayan* gibi ifadeler içerirdi.

Von Rumpel'in özel yeteneği elmaslar üzerineydi: Taşları Avrupa'daki herhangi bir Aryan mücevherci kadar ustalıkla tıraşlayabiliyor, cilalayabiliyor ve sahte olanları genellikle bir bakışta anlayabiliyordu. Münih'te kristal bilimi eğitimi almış, Anvers'te cilacı olarak staj görmüş ve hatta muhteşem bir öğleden sonra, Londra'daki Charterhouse Sokağı'nda göze pek batmayan bir elmas evinin içine bile girmişti. Oraya gittiğinde ona ceplerini ters yüz etmesini söylemişler ve kilitli üç kapıdan geçirip üç kat yukarıya çıkarmışlardı. Daha sonra onu bir masaya oturtmuşlar ve bıçak ucu gibi sivri bıyıkları olan bir adamın karşısında Güney Afrika'dan gelen doksan iki karatlık tıraşlanmamış bir elması incelemesine izin vermişlerdi.

Savaştan önce Reinhod von Rumpel'in oldukça hoş bir hayatı vardı: Stuttgart'ın eski yüksek mahkeme binasının arkasındaki iki katlı dükkanda ekspertiz işi yapan bir değerli taş uzmanıydı. Müşteriler taşlar getirir, o da onlara taşların değerini söylerdi. Bazen elmasları yeniden tıraşlar veya yüksek-düzey yontma projelerinde danışmanlık yapardı. Arada

bir, bir müşteriye kazık atarsa, kendisine bunun oyunun bir parçası olduğunu söylerdi.

Ama savaş işlerini açmıştı. Başçavuş von Rumpel şimdi, asırlar boyu hiç kimsenin, Han Hanedanı'ndan beri Moğolların bile yapamadığı bir şeyi yapma şansını elde etmişti. Belki de tarihte ilk kez... Fransa'nın şartlı tesliminden sadece birkaç hafta sonra, on ömür boyunca görmeyi hayal edemeyeceği şeyler görmüştü. Üzerinde yanardağların yakutlarla, kutupların safirle ve ülke başkentlerinin elmaslarla işaretlendiği, on yedinci asırdan kalma, küçük bir araba büyüklüğündeki bir yer küre bunlardan biriydi. En azından dört yüz yıllık, beyaz yeşimden yapılma zümrüt kakmalı bir hançeri elinde tutmuştu. Evet, tutmuştu! Daha önceki gün, Viyana'ya giderken her bir parçasının ağız kısmına markiz-kesimli tek bir elmas kakılmış olan beş yüz yetmiş beş parçalık bir porselen yemek takımına el koymuştu. Polisin bu hazineleri nereden ve kimden haczettiğini hiç sormazdı. Kendisi bunları kendi elleriyle küçük bir sandığa yerleştirmiş, sandığı bir kayışla bağlamış, beyaz boyayla numaralandırmış ve günün yirmi dört saati koruma altında kalacağı bir tren vagonuna yüklenmesini sağlamıştı.

Bunlar Başkomutanlık Karargahı'na gönderilmeyi bekliyorlardı. Hatta daha bile fazlasını...

Bu özel yaz öğleden sonrası, Başçavuş von Rumpel Viyana'daki tozlu bir jeoloji kütüphanesindeki bir dergi yığının arasından geçerek, kahverengi ayakkabılar, kahverengi çoraplar, kahverengi bir etek ve kahverengi bir bluz giymiş olan sıska bir sekreteri takip etti.

Sekreter bir tabure merdiveni açarak tırmandı ve yukarıya doğru uzandı.

Tavernier'in 1676 tarihli *Travels in India* adlı kitabı.

P.S. Pallas'ın 1793 tarihli *Travels through the Southern Provinces of the Russian Empire* adlı kitabı.

Streeter'in 1898 tarihli *Precious Stones and Gems* adlı kitabı.

Führer'in Avrupa ve Rusya'nın her tarafından elde etmek istediği değerli eşyaların bir listesini yaptığı söylentileri vardı. Bir Avusturya kasabası olan Linz'i semavi bir şehre dönüştürmeye ve dünyanın kültür başkenti haline getirmeye niyetlendiği söyleniyordu. Burada göz alabildiğince uzanan yürüyüş yolları, tamamı mermerden ve granitten yapılmış tertemiz ve kusursuz bir mozole, bir akropol, bir planetaryum, bir kütüphane ve bir de opera binası inşa edecekti. Asıl yapmayı planladığı şey, bir kilometre uzunluğunda bir müzeydi: İnsan kültürünün yarattığı en önemli eserlerin koleksiyonu burada sergilenecekti.

Bu belgenin gerçek olduğunu duymuştu. Dört yüz sayfa uzunluğunda bir belgeydi...

Von Rumpel kütüphanedeki kitaplıklar arasındaki bir masada oturdu. Bugün kasığında hafif bir şiş vardı: Tuhaftı ama ağrı vermiyordu. Kahverengi bir fareye benzeyen kütüphaneci kitapları getirdi. Tavernier'in, Streeter'in kitaplarına ve Murray'in *Sketches in Persia* adlı kitabının sayfalarını şöyle bir karıştırdı. Moskova'dan gelen 300 karatlık Orloff elması ve Nour-al-Ain adlı 48 ½ karatlık Dresden yeşili hakkındaki girdileri okudu. Akşama doğru, aradığını buldu. Öldürülemeyen bir prensle, onu bir Tanrıça'nın öfkesine karşı ikaz eden bir rahip ve o taşı asırlar sonra satın aldığına inanan Fransız bir piskoposla ilgili bir hikayeydi aradığı...

Alev Denizi. Ortasında kırmızı bir nokta olan gri-mavi renkli bir taş. Kayıtlarda yüz otuz üç karat olduğu yazılıydı. 1738 yılında ya kaybedilmiş veya iki yüz yıl kilit altında tutulmak kaydıyla Fransa kralına verilmesi vasiyet edilmişti. Başını kaldırdı. Asılı lambalara, solgun ve tozlu bir altın rengine bürünmekte olan raflar dolusu ciltli kitaba baktı. Koca Avrupa'nın büklümleri arasına gizlenmiş bir çakıl taşını bulmaktı hedefi.

Almanlar

Babası onların çok iyi motosiklet kullandığını söylüyordu. Çizmeleri temiz, üniformaları da pırıl pırılmış. Klimalı tren vagonlarından yeni çıkmış gibi görünüyorlarmış.

Madam Manec'in mutfağının kapısının önünde tek tek veya ikili gruplar halinde duran kasabalı kadınlar, Almanların (onlara *Boches,* yani Leşler adını takmışlardı) tüm eczanelerdeki tüm kartpostalları satın aldıklarını söylüyorlardı; bunlar içi saman dolu küçük bebekleri ve pastanenin vitrinindeki kayısı şekerlemelerini ve bayat kekleri bile satın alıyorlarmış. *Leşler* Mösyö Verdier'den gömlekler ve Mösyö Morvan'dan kadın iç çamaşırları alıyorlarmış; *Leşler* gülünç miktarlarda tereyağı ve peynir alıyorlarmış: *Leşler, caviste*'in* sattığı şampanyaların tümünü gövdeye indirmişler.

Hitler, diye fısıldıyordu kadınlar, Paris'teki anıtları geziyormuş.

Geceleri dışarı çıkma yasağı uygulanıyordu. Dışarıdan duyulabilen her tür müzik yasaklanmıştı. Uluorta dans etmek yasaktı. Ülke yas içinde, o yüzden hepimiz saygılı davranmalıyız, diye ilan etmişti belediye başkanı. Gerçi onun da yetkileri tartışılırdı ya...

Marie Laure, işitme mesafesinde olduğu vakit babasının yeni bir kibrit çaktığında çıkardığı fısst sesini duyabiliyordu. Elleri ceplerinin arasında bocalıyordu. Sabahları Madam Manec'in mutfağı ile tütün dükkanı ve telefon etmek için upuzun kuyruklarda beklediği postane arasında gidip geliyordu. Öğleden sonraları da Etienne'in evindeki gevşemiş bir dolap kapağı, gıcırdayan bir merdiven basamağı gibi şeyleri tamir ediyordu. Madam Manec'e komşuların ne kadar güvenilir olduğunu soruyordu. Marie-Laure artık yapmamasını

* *Caviste:* Gece kulübü sahibi. (Çev. N.)

rica edene kadar alet kutusunun kilidini döndürüp duruyordu.

Bir gün Etienne Marie-Laure'la oturmuş, yumuşak sesiyle ona kitap okuyordu. Aniden başının ağrıdığını söyledi ve kilitli bir kapının arkasındaki çalışma odasının bir köşesine çekildi. Madam Manec, Marie-Laure'a gizlice çikolatalar ve birkaç dilim kek getirdi; o sabah şekerli su dolu bardaklara limon sıktılar ve kadın Marie-Laure'un bundan dilediği kadar içmesine izin verdi.

"Orada ne kadar kalacak, Madam?"

"Bazen sadece bir, iki gün kalır," dedi Madam Manec. "Bazen daha fazla."

Saint-Malo'da kalmayı umdukları bir hafta, iki haftaya uzamıştı. Marie-Laure hayatının aynen *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* kitabında olduğu gibi, ikiye bölündüğünü düşünmeye başladı. Hayatının Birinci Cilt'inde babası ve o Paris'teydiler ve işe gidiyorlardı, ama şimdi İkinci Cilt'i yaşıyordu ve Almanlar bu tuhaf, dar sokaklarda motosikletlerle geziniyorlardı ve amcası kendi evinin içinde ortadan kaybolmuştu.

"Baba, ne zaman gideceğiz?"

"Paris'ten haber alınca."

"Neden bu küçük odada yatmak zorundayız?"

"İstersen aşağıdaki odalardan birini temizleyebileceğimizden eminim."

"Tam karşımızdaki oda olmaz mı?"

"Etienne ve ben orayı kullanmayacağımıza dair birbirimize söz vermiştik."

"Neden?"

"Orası büyükbabana aitti."

"Denize ne zaman gidebilirim?"

"Bugün değil, Marie."

"Sokakta biraz yürüyüş yapabilir miyiz?"

"Çok tehlikeli."

Marie-Laure haykırmak istiyordu. Ne gibi tehlikeler vardı? Yatak odasının penceresini açtığında, kulağına herhangi bir çığlık veya bir patlama sesi gelmiyordu; büyük amcasının sümsük kuşu dediği kuşun, denizin ve başlarının üzerinde uçan bir uçağın arada sırada onlara ulaşan titreşiminden başka bir ses duymuyordu.

Marie-Laure vaktini evi tanımaya çalışarak geçiriyordu. Birinci kat Madam Manec'e aitti: Burası temiz ve gidiş gelişe uygun bir yerdi ve her zaman küçük kasaba skandallarıyla ilgili dedikoduları aktarmak için mutfak kapısından giren konuklarla dolu olurdu. Yemek odası, giriş salonu, yanından birisi geçtiği vakit sallanmaya başlayan antika tabaklarla dolu dolabın olduğu bir koridor ve mutfaktan açılan bir kapıyla Madam'ın bir yatak, bir musluk ve bir de portatif tuvaletten oluşan yatak odası bu kattaydı.

Örümcek ağlarıyla dolu ve yitirilmiş bir görkemin kokularını hâlâ taşımakta olan ikinci kata on bir basamaklı sarmal bir merdivenle çıkılıyordu. Burada eskiden dikiş odası olarak kullanılan bir oda ve bir de hizmetçi odası vardı. Tam şuradaki merdiven sahanlığında, demişti Madam Manec, Etienne'in büyük halasının içinde olduğu tabutu yere düşürmüşlerdi. "Tabut ters döndü ve kadın tüm katı patır patır kayarak indi. Herkes dehşete düşmüştü ama onun kılı bile kıpırdamamıştı..."

Üçüncü kat ise tıka basa doluydu; kutu kutu kavanozlar, madeni plakalar, paslı kıl testereleri; kovalar dolusu elektrikli cihazlara ait olmaları muhtemel parçalar; bir tuvaletin etrafında durmakta olan mühendislik kitapçıkları... Dördüncü kattaki odalarda, koridorlarda ve merdiven boyunca da her şey üst üste yığılmıştı: Makinelere ait olması muhtemel parçalar, vidalarla dolu ayakkabı kutuları, büyük büyükbabasının yaptığı antika bebek evleri... Etienne'in kocaman çalışma odası ise tüm be-

şinci katı adeta sömürgesi haline getirmişti; burası ya tamamen sessizliği gömülmüş, ya da insan sesiyle veya müzikle veya parazit sesiyle dolu olurdu.

Bir de altıncı kat vardı: Sol tarafta büyükbabasının tertipli yatak odası vardı, tuvalet tam karşıdaydı, babasıyla birlikte yattıkları minik yatak odası da sağ taraftaydı. Rüzgarlı havalarda, duvarlar gıcırdar ve kepenkler çarpardı. Fazla eşya yüklü odaları ve kendi merkezini iyice sarmalayan merdivenleriyle, ev amcasının iç görünüşünün maddi eşdeğeri haline gelirdi: Endişeli, bir başına ama mucizelerle dolu...

Mutfakta, Madam Manec'in arkadaşları Marie-Laure'un saçlarından ve çillerinden bahsediyorlardı. Paris'te, diyordu kadınlar, insanlar bir somun ekmek için kuyrukta beş saat bekliyorlarmış. İnsanlar ev hayvanlarını yiyorlar, çorba yapmak için güvercinleri tuğlalarla eziyorlarmış. Domuz eti yokmuş, tavşan eti yokmuş, karnabahar yokmuş. Arabaların farları da hep maviye boyanmış, diyorlardı. Geceleri şehir mezarlık gibi sessiz oluyormuş: Otobüs yokmuş, tren yokmuş, benzin de hiç yok gibiymiş... Marie-Laure önünde bir tabak kurabiye, kare masada oturuyor ve yaşlı kadınların elleri damarlı, bulanık gözlü ve kocaman kulaklı olduklarını hayal ediyordu. Mutfak penceresinden bir kır kırlangıcının *vit vit vit* sesi, kale duvarlarından ayak sesleri, bayrak direklerine vuran bayrak iplerinin sesi, limandan menteşe ve zincir gıcırtıları geliyordu. Hayaletler. Almanlar. Salyangozlar.

Hauptmann

Doktor Hauptmann isimli ufak tefek ve pembe yanaklı teknik bilimler eğitmeni pirinç düğmeli paltosunu çıkardı ve bir sandalyenin arkasına astı. Werner'in sınıfındaki öğrencilere laboratuvarın arka tarafındaki dolaptan menteşeli, metal birer kutu almalarını söyledi.

Bu kutuların her birinde Werner'in hayatı boyunca kullanma şansını bulamadığı alet edevat, mercekler, sigortalar, yaylar, zincirler, kablolar ve rezistanslar, ayrıca koca bir tomar bakır tel, bir enstrüman tokmağı, ayakkabı büyüklüğünde bir iki-uçlu pil gibi hassas malzemeler vardı. Küçük profesör yazı tahtasının önünde dikilmiş, basit bir Mors alfabesi çalışması için bir devre şeması çiziyordu. Tebeşirini bıraktı, narin parmak uçlarını beşi diğer beşle karşılıklı gelecek şekilde birbirine bastırdı ve çocuklara kutularındaki parçaları kullanarak devreyi kurmalarını söyledi.

"Bir saatiniz var."

Çoğunun beti benzi atmıştı. Masalarının üzerine her şeyi boca ettiler ve parçaları sanki gelecek zamandan ithal edilmiş cici bicilermiş gibi, temkinli bir şekilde karıştırmaya başladılar.

Werner bir an için gerilere, beyninin sorularla dolup taştığı günlere ve Çocuk Evi'nin tavan arasındaki küçük odasına gitti. *Yıldırım nedir? Mars'ta yaşasaydınız ne kadar yükseğe zıplayabilirdiniz? İki çarpı yirmi beş ile iki çarpı beş ve yirmi arasındaki fark nedir?* Sonra kutusundan pili, iki dikdörtgen sac levhayı, birkaç küçük çiviyi ve enstrüman tokmağını aldı, Bir dakikadan daha az bir zaman içinde şemada gösterilene uygun bir osilatör yapmıştı bile.

Ufak tefek profesör kaşlarını çattı. Werner'in devresini kontrol etti. Çalışıyordu.

"Doğru," dedi ve ufak ellerini arkasında kavuşturup Werner'in masasının önünde durdu. "Şimdi de kutunun içinden disk şeklindeki mıknatısı, bir tel, bir vida ve pilinizi alın." Söyledikleri tüm sınıfa yönelik olmasına rağmen sadece Werner'e bakıyordu. "Tüm kullanabileceğiniz bunlar. Aranızdan kim basit bir motor yapabilir?"

Çocuklardan bazıları yüreksiz olarak kutularının içindeki parçaları şöyle bir karıştırdılar. Bazıları ise sadece seyrediyordu.

Werner, Doktor Hauptmann'm dikkatinin projektör gibi onun üzerine odaklandığını hissediyordu. Mıknatısı vidanın başına batırdı ve vidanın ucunu pilin artı ucuna tuttu. Teli pilin eski ucundan vidanın başına doğru çektiği vakit, hem mıknatıs hem de vida dönmeye başladı. Bu işlem sadece on beş saniyesini almıştı.

Doktor Hauptmann'ın ağzı açık kalmış, yüzü de kıpkırmızı olmuştu. Sanki adrenalin içinde yüzüyordu.

"Senin adın ne, asker?"

"Pfennig, efendim."

"Başka neler yapabilirsin?"

Werner masasının üzerindeki parçaları inceledi. "Bir kapı zili, efendim. Veya bir Mors radyofarı. Bir direnç ölçer."

Diğer çocuklar kafalarını çevirip ona baktılar. Doktor Hauptmann'ın dudakları pembeleşmiş, göz kapakları inanılmaz derecede incelmişti. Gözlerini kırptığı vakit bile Werner'i izliyor gibiydi.

"O dediklerinin hepsini yap," dedi.

Uçan Sedir

Çarşıda, Chateuabriand Meydanı'ndaki ağaçların üzerine posterler yapıştırılmıştı. Silahların gönüllü olarak teslim edilmesi isteniyordu. İşbirliği yapmayan herkes vurulacaktı. Ertesi gün öğle vaktinde, bazı Bretonlar silahlarını bırakmak için toplandılar. Bunların arasında çok uzaklardan gelen çiftçiler, zorlukla yürüyen, silahları pas tutmuş yaşlı denizciler ve teslim ettikleri tüfeklere öfke dolu bir ifadeyle bakan birkaç avcı da vardı.

Sonunda belki topu topu üç yüz silahtan hazin bir yığın oluştu. Bunların yarısı paslanmıştı ve üstlerinde sahiplerinin adını taşıyan etiketler vardı. İki genç jandarma bunları bir kamyonun arkasına istiflediler. Sonra dar sokaktan geçerek otoyola çıktılar ve gözden kayboldular. Ne bir konuşma, ne de herhangi bir açıklama...

"Lütfen, baba, biraz dışarı çıkamaz mıyım?"

"Yakında, küçük güvercinim." Ama o da dalgındı; o kadar çok sigara içiyordu ki, kendisini küle dönüştürmek ister gibiydi. Son sıralarda akşam geç vakitlere kadar, kızı için yaptığını söylediği Saint-Malo'nun bir maketi üzerinde çalışıyor, kızın Paris'teki evlerinin civarını öğrendiği gibi bu kasabayı da öğrenebilmesi için her gün yeni evler ekliyor, kale duvarlarının iskeletlerini hazırlıyor ve sokakları belirliyordu.

Tahta, tutkal, çiviler, zımpara taşı: Babasının bu çılgınca gayretinden çıkan sesler ve kokular kızı rahatlatmak yerine, daha da endişelendiriyordu. Saint-Malo'nun sokaklarını neden öğrenmesi gerekiyordu ki? Burada daha ne kadar kalacaklardı?

Marie-Laure beşinci kattaki çalışma odasında büyük amcasının ona *The Voyage of the Beagle* kitabından bir sayfa daha okumasını dinliyordu. Darwin Patagonya'da Amerikan

devekuşları avlamış, Buenos Aires'in dışındaki baykuşları incelemiş ve Tahiti'de bir şelaleyi ölçeklemişti. Yeni Zelanda'daki kölelere, kayalara, şimşeklere, ispinozlara ve "burun sürtme" törenlerine dikkat etmişti. Marie-Laure en fazla, Güney Amerika'nın ağaçların içinden geçilmez duvarlar oluşturduğu ormanlarıyla, çürüyen yosunların kokularını taşıyan kıyıdan esen rüzgarlarıyla ve yavrulayan fokların çığlıklarıyla dolu karanlık sahilleriyle ilgili şeyleri dinlemeyi seviyordu. Geceleri, Darwin'in geminin küpeştesindeki parmaklıklara dayanıp dirimle ışıldayan dalgalara baktığını ve penguenlerin arkalarında coşkulu yeşil izler bıraktığı suları izlediğini hayal etmeyi seviyordu.

Çalışma odasındaki yazı masasının üzerine çıkıp Etienne'e "Bonsoir," derdi. "Sadece on iki yaşında küçük bir kız olabilirim, ama ben, maceralarınızda size yardımcı olmak üzere gelen cesur bir Fransız seyyahım."

Etienne de İngiliz aksanını benimseyerek ona "İyi akşamlar, Matmazel," diye yanıt verirdi. "Neden benimle birlikte cangıla gelip şu kelebeklerden yemiyorsunuz? Bakın, hepsi tabak büyüklüğünde ve belki de zehirli bile değillerdir, kim bilir?"

"Sizin kelebeklerinizden yemek isterdim, Mösyö Darwin, ama önce şu kurabiyelerden yemeliyim."

Diğer akşamlar Uçan Sedir oyununu oynuyorlardı. Çalışma masasının üzerine çıkıyorlar ve yan yana oturuyorlardı. Etienne "Bu gece nereye gidiyoruz, Matmazel?" diye sorardı ona.

"Cangıla!" Veya: "Tahiti'ye!" Veya: "Mozambik'e!"

"Ah, bu seferki yolculuk bir hayli uzaklara demek ki," derdi Etienne, bu kez tamamen farklı, yumuşacık, kadife gibi bir sesle ağır ağır konuşarak. "Şu aşağıda gördüğün Atlantik Okyanusu, ay ışığı altında parlıyor, kokusunu duyabiliyor

musun? Buraların ne kadar serin olduğunu hissedebiliyor musun? Ya saçlarındaki rüzgarı?"

"Şimdi neredeyiz, amca?"

"Şimdi Borneo'dayız, fark etmedin mi? Şimdi ağaçların tepesini sıyırarak geçiyoruz, altımızda kocaman yapraklar hafif hafif parıldıyor, şurada da kahve çalılıkları var, kokularını duyabiliyor musun?" Marie-Laure gerçekten bazı kokular duyar gibi oluyordu, ama bunları amcasının onun burnunun altından kahve telvesi geçirdiği için mi, yoksa gerçekten de Borneo'daki kahve ağaçlarının üzerinden uçtukları için mi duyduğuna karar vermek istemiyordu.

Sonra İskoçya'ya, New York'a, Santiago'ya gidiyorlardı. Kışlık paltolarını giyip birkaç kez aya bile gittikleri olmuştu. "Ne kadar hafif olduğumuzu hissetmiyor musun, Marie? Parmağını bile oynatmadan hareket edebilirsin burada!" Sonra onu tekerlekli çalışma sandalyesinin üzerine oturtuyor ve Marie-Laure'un gülmekten karnı ağrıyana kadar nefes nefese onu fırıl fırıl döndürüyordu.

"Al, biraz ye bundan, çok güzel, taze ay eti," diyor ve kızın ağzına tadı peynire çok benzeyen bir şey tıkıştırıyordu. En sonunda, her zaman, yine yan yana oturuyorlar, minderleri kabartıyorlar ve odayı yine eski haline sokuyorlardı. "Ah," diyordu Etienne, aksanını terk ederek, daha sakin bir tonla ve sesine hafiften bir korku girmiş gibi, "işte döndük. Evimize döndük."

Açıların Toplamı

Werner Teknik Bilimler profesörünün ofisine çağrıldı. Odaya girdiğinde parlak tüylü, uzun bacaklı üç av köpeği onun etrafında dönmeye başladı. Odayı bir çift yeşil-abajurlu masa lambası aydınlatıyordu ve Werner gölgelerin arasından ansiklopediler, değirmen modelleri, minyatür teleskoplar ve prizmalarla dolu raflar görebiliyordu. Kendisi de az önce gelmiş gibi görünen ve pirinç düğmeli paltosunu giymiş olan Doktor Hauptmann büyük çalışma masasının arkasında duruyordu. Gür kakülleri fildişi rengindeki alnını çerçeveliyordu. Parmaklarını deri eldivenlerinden tek tek çıkardı.

"Şömineye bir odun at, lütfen."

Werner rotasını değiştirerek odayı bir boydan bir boya adımladı ve kömürleri karıştırarak canlandırdı.

Köşede üçüncü bir kişinin oturmakta olduğunu fark etti. Kendisinden çok daha küçük yapılı biri için yapılmış olan bir koltukta uykulu bir şekilde oturmakta olan bu iri yarı genç, Frank Volkheimer idi. Kuzey köylerinden birinden gelen, yüksek tabakaya mensup, on yedi yaşındaki bu iri yarı çocuk, daha genç askeri öğrenciler arasında bir efsane olmuştu. Volkheimer'ın üç tane birinci sınıf öğrencisini başının üzerinde tutarak nehrin karşı kıyısına geçirdiği, lastiğinin altına kriko koyulabilsin diye Komutan'ın arabasını kuyruğundan tutup kaldırdığı söyleniyordu. Rivayete göre, bir komünistin gırtlağını elleriyle paralamıştı. Bir başka rivayete göre de, başkalarına zarar vermesini önlemek için burnundan yakaladığı başıboş bir köpeğin iki gözünü birden çıkarmıştı.

Ona Dev adını takmışlardı. Werner, loş ve titreşen ışıkta bile Volkheimer'ın kollarındaki damarların asma filizi gibi yükseldiğini görebiliyordu.

"Hiçbir öğrenci bugüne kadar motor yapmayı başarama-

dı," dedi Hauptmann, sırtı kısmen Volkheimer'a dönük olarak. "Yardım almadan yani."

Werner ne diyeceğini bilemediği için sesini çıkartmadı. Ateşi bir kez daha karıştırdı, bacanın içinde kıvılcımlar yükseldi.

"Trigonometriden anlıyor musun, asker?"

"Sadece kendi kendime öğrenebildiğim kadar, efendim."

Hauptmann çekmeceden bir kağıt çıkardı ve üzerine bir şeyler yazdı.

"Bunun ne olduğunu biliyor musun?"

Werner gözlerini kısarak baktı.

$$\ell = \frac{d}{\tan \alpha} + \frac{d}{\tan \beta}$$

"Bir formül, efendim."

"Neye yaradığını anlayabiliyor musun?"

"Sanırım, iki bilinen noktayı kullanarak bilinmeyen üçüncü bir noktanın yerini saptamaya yarayan bir yöntem bu."

Hauptmann'ın mavi gözleri parıldadı; yerde, tam önünde duran çok değerli bir şeyi keşfetmiş birisine benziyordu.

"Eğer sana bilinen noktaları ve aralarındaki mesafeyi verirsem, asker, bunu çözebilir misin? Üçgeni çizebilir misin?"

"Sanırım, evet."

"Benim çalışma masamda otur, Pfennig. Benim sandalyemi al. Al, bir de kalem."

Sandalyede otururken Werner'in çizmelerinin ucu yere değmiyordu. Şömineden çıkan alevler odaya ısı pompalıyordu. Devasa çizmeleri ve cüruf briketi gibi çenesiyle dev Frank Volkheimer'ı bir kenara bırak, diye düşündü. Ateşin önünde gezinmekte olan küçük profesörü, vaktin bu kadar geç olmasını, köpekleri ve ilginç şeylerle parıldayan rafları da bir kenara bırak. Şu anda sadece şuna odaklan.

$$\tan \alpha = \sin \alpha \ / \cos \alpha$$

$$\text{Ve } \sin (\alpha + \beta) = \sin \alpha \cos \beta + \cos \alpha \sin \beta$$

Şimdi *d*, denklemin ön tarafına getirilebilir.

$$d = \frac{\ell \sin \alpha \sin \beta}{\sin (\alpha + \beta)}$$

Werner, Hauptmann'ın verdiği sayıları denkleme yerleştirdi. Belirli bir alanda, aralarındaki mesafeyi adımlayan ve gözlerini bir yelkenli veya bir gemi bacası gibi uzaktaki belirli bir noktaya diken iki gözlemci hayal etti. Bir sürgülü hesap cetveli isteyince, profesör bunu bekliyormuş gibi çalışma masasının üzerine hemen bir tane koydu. Werner ona hiç bakmadan cetveli aldı ve sinüsleri hesap etmeye koyuldu.

Volkheimer izliyordu. Ufak tefek doktor da elleri arkasında volta atıyordu. Şöminenin ateşi birden harladı. Sadece köpeklerin nefes alıp verişleri ve hesap cetvelinin ibresinin tıklama sesi duyuluyordu.

Werner sonunda, "On altı-nokta-dört-üç, Herr Doktor," dedi. Üçgeni çizdi ve her bir bölüt arasındaki mesafeyi tanımlayarak kağıdı geri verdi. Hauptmann deri kaplı bir deftere bakarak kontrol etti. Volkheimer hafifçe sandalyesinde kıpırdandı; bakışı hem ilgi duyar gibi hem de üşengeçti. Küçük profesör defterdekileri okurken avuçlarından birini masaya dayadı, bir düşüncenin geçmesini bekliyormuş gibi hafifçe gülümsüyordu. Werner bir an için aniden gelen, önsezisel bir korkuya kapıldı, ama sonra Hauptmann ona tekrar bakınca bu duygusu geçer gibi oldu.

"Başvuru kağıtlarında, buradan ayrıldığında Berlin'de elektrik mekaniği okumak istediğin yazılı... Ayrıca, öksüzsün, doğru mu?"

Tekrar Volkheimer'a bir bakış fırlattı. Werner onaylar gibi başını salladı. "Kız kardeşim..."

"Bir bilim adamının neyi araştıracağını iki şey tayin eder, asker. Kendisinin ve çağının ilgi alanları... Anlıyor musun?"

"Sanırım."

"Olağanüstü bir dönemden geçiyoruz, asker."

Werner'in içini bir heyecan kapladı. Kitaplarla dolu şöminenin ısıttığı odalar... Önemli şeyler hep o tür yerlerde olur, diye düşündü.

"Akşam yemeğinden sonra laboratuvara çalışmaya geleceksin. Her gece. Pazar günleri de dahil."

"Peki, efendim."

"Yarın başla."

"Peki, efendim."

"Volkheimer sana göz kulak olacak. Şu bisküvileri al." Kurdeleyle bağlanmış teneke bir kutu çıkarttı. "Bir de nefes al, Pfennig. Nefes al. Laboratuvarıma her geldiğinde nefesini böyle tutamazsın."

"Peki, efendim."

Koridorlarda ıslık çalan hava öylesine temizdi ki, Werner'in başı dönmeye başladı. Üçlü bir pervane grubu yatakhanenin tavanına yakın bir yerde uçuşuyordu. Werner karanlıkta çizmelerini çıkarttı ve pantolonunu katladı. Bisküvi tenekesini de üstüne yerleştirdi. Ranzasının köşesinden Frederick onu izliyordu.

"Nereye gittin?"

"Bisküvi aldım," diye fısıldadı Werner.

"Bugün bir puhu baykuşunun sesini duydum."

"Şşşş," diye tısladı iki ranza ötedeki bir çocuk.

Werner bir bisküvi uzattı. Frederick, "Onlarla ilgili hiç bilgin var mı? Çok nadir ve planör kadar büyük türlerdir. Bu duyduğum, muhtemelen kendisine yeni bir alan arayan genç bir erkekti. Tören alanının yanındaki kavak ağaçlarından birinin üstündeydi."

"Oh," dedi Werner, Gözlerinin önünde Yunan alfabesinden harfler uçuşuyordu: İkizkenar üçgenler, betalar, sinüs eğrileri... Kendisini beyaz bir kıyafet içinde, makinelerin arasından geçerken görüyordu.

Günün birinde muhtemelen büyük bir ödül kazanacak.

Şifre-kırma, roket ateşleme, güncel olan her şey.

Olağanüstü bir dönemden geçiyoruz.

Koridordan ranza amirinin çizmelerinin topuk seslerinin tıkırtısı geldi. Frederick hemen ranzasına arka üstü devrildi. "Onu göremedim," diye fısıldadı, "ama onu gayet iyi duydum."

"Kapa çeneni!" diye bağırdı ikinci bir çocuk. "Hepimizi kamçılatacaksın."

Frederick başka bir şey söylemedi. Werner çiğnemeyi bıraktı. Ranza amirinin çizmelerinin sesi duyulmaz oldu: Ya gitmişti ya da kapının dışında duruyordu. Civarda birisi odun yarıyordu ve Werner takoza vuran baltanın çınlamasını ve etrafındaki tüm çocukların korku dolu nefeslerinin sesini dinliyordu.

Profesör

Marie-Laure'a Darwin'i okuyan Etienne aniden bir hecenin ortasında durdu.

"Amca?"

Amcası büzük dudaklarının arasından, bir kaşık sıcak çorbaya üfler gibi sinirli sinirli nefes alıyordu.

"Burada birisi var," diye fısıldadı.

Marie-Laure hiçbir şey duymuyordu. Ne bir ayak sesi, ne de bir kapı zili... Madam Manec bir kat yukarıda merdiven sahanlığını süpürüyordu.

Etienne ona kitabı verdi. Kız onun bir radyoyu fişten çektiğini ve birbirine girmiş kordonlarıyla mücadele ettiğini duydu. Tekrar "Amca?" diye seslendi, ama Etienne çalışma odasını terk etmiş, sendeleyerek aşağıya iniyordu. Tehlikede miydiler? Onu mutfağa kadar takip etti ve masayı yolun üzerinden kaydırarak çekmeye çalıştığını duydu.

Adam zeminin orta yerindeki halkayı çekti. Kapağın altında ıslak ve korkunç bir kokunun yayıldığı kare şeklinde bir delik vardı.

"Aşağıya doğru bir adım at, acele et."

Burası bir kiler miydi? Amcası ne görmüştü? Madam Manec'in kaba ayakkabıları nal sesleri çıkarır gibi mutfağa girdiği sırada o da aşağıya inen portatif merdivenin en üst basamağına bir ayağını koymuştu.

"Yapmayın, Etienne Beyefendi, lütfen!"

Aşağıdan Etienne'in sesi geldi: "Bir ses duydum. Birisinin sesini."

"Onu korkutuyorsunuz. Bir şey yok, Marie-Laure. Hadi gel."

Marie-Laure geri geri gitmeye devam etti. Aşağıda büyük amcası kendi kendine çocuk şarkıları söylüyordu.

"Onunla birlikte biraz oturabilirim, Madam. Belki kitabımızdan biraz daha okuruz, değil mi amca?"

Kız kilerin yerin altında küf kokulu bir oda olduğu sonucunu çıkardı. Bir süre rulo haline getirilmiş bir kilimin üzerinde oturdular. Üstlerindeki döşeme kapağı açık olduğu için Madam Manec'in mutfakta çay yaparken mırıldandığını duyabiliyorlardı. Etienne kızın yanında hafif hafif titriyordu.

"Bir insana yıldırım çarpma ihtimalinin," dedi Marie-Laure, "milyonda bir olduğunu biliyor muydun? Bunu bana Doktor Geffard öğretti."

"Bir yıl içinde mi, yoksa bir ömür boyunca mı?

"Ondan emin değilim."

"Sorman gerekirdi."

Yine o hızlı ve ağzını büzermiş gibi nefes alıp veriş sesleri başlamıştı. Tüm bedeni onu kaçmaya sevk eder gibiydi.

"Dışarı çıksan ne olur, amca?"

"Rahatsız oluyorum." Sesi hemen hemen hiç duyulmuyordu.

"Ama seni rahatsız eden şey ne?"

"Dışarıda olmak."

"Dışarıda olmanın nesi kötü?"

"Büyük alanlar."

"Tüm alanlar büyük değil ki... Sizin sokağınız hiç de büyük sayılmaz, öyle değil mi?"

"Senin alışkın olduğun sokaklar kadar büyük değil."

"Sen yumurtalardan ve incirlerden hoşlanıyorsun. Ve domatesten. Öğle yemeğinde de yedik. Onlar dışarıda yetişiyor."

Etienne hafifçe güldü. "Tabii ki öyle."

"Dünyayı özlemiyor musun?"

Ses çıkarmadı; o da. İkisi de anı sarmallarının içine girmişlerdi.

"Tüm dünya burada benim ellerimin altında," dedi Darwin'in kitabının kapağına hafif hafif vurarak. "Ve radyolarımda. Parmaklarımın tam uçlarında."

Amcası bir çocuk gibiydi, ihtiyaçları konusunda gösterdiği tevazuda bir keşiş gibiydi ve dünyevi sorumluluklardan bütünüyle özgür... Buna rağmen kız onun ne denli muazzam ve çok yönlü korkular yaşadığını görebiliyor ve onun içinde nabız gibi atan dehşeti hissedebiliyordu. Sanki bir yaratık sürekli olarak onun zihninin pencerelerinde nefes alıp veriyordu.

"Biraz daha okur musun, lütfen?" diye sordu. Etienne kitabı açtı ve *Bir Brezilya ormanında ilk kez kendi başına dolaşan bir doğa bilimcinin hissettiklerini tanımlamak için keyif sözcüğü bile zayif kalır* diye fısıldadı. Ve birkaç paragraf sonra Marie-Laure herhangi bir önsöze gerek duymadan, "Bana yukarıdaki yatak odasından bahsetsene. Hani benim yattığım odanın tam karşısındaki..." dedi.

Adam durdu. Yine hızlı ve sinirli bir şekilde nefes almaya başlamıştı.

"O odanın arka tarafında bir kapı var," dedi Marie-Laure, "ama hep kilitli. O kapının arkasında neler var?"

O kadar uzun bir sessizlik oldu ki, Marie-Laure onu üzmüş olmaktan korktu. Ama adam sonra ayağa kalktı ve dizleri ince dallar gibi çıtırdadı.

"Yine o her zamanki baş ağrılarından biri mi, amca?"

"Gel benimle."

Merdivenlerin en tepesine kadar çıktılar. Altıncı katın merdiven sahanlığında sola döndüler. Amcası bir zamanlar kızın büyükbabasına ait olan odaya açılan kapıyı ittirerek açtı. Marie-Laure bu odanın içindekileri pek çok kez elleriyle yoklamıştı: Duvara çivilenmiş tahta bir kürek ve uzun perdeli bir de pencere vardı. Tek kişilik bir yatak. Bir rafın üzerinde bir gemi maketi. En arkada kocaman bir gardırop. Öyle büyük bir gardıroptu ki, Marie-Laure ne onun tepesine erişebiliyor, ne de kollarını uzattığında her iki tarafına aynı anda dokunabiliyordu.

"Bunlar onun eşyaları mı?"

Etienne küçük kapının sürgüsünü açtı.

"Devam et."

Kız el yordamıyla ilerledi. Odada kuru ve boğucu bir sıcaklık vardı. Fareler kaçışmaya başladı. Parmakları portatif bir merdiven buldu.

"Çatı katına çıkıyor. Çok yüksek değil."

Yedi basamak. En tepede, ayakta durdu; buranın kalkan duvarının altına sıkışmış uzun ve eğimli bir duvarı olan bir alan olduğunu hissetti. Tavanın en üst sınırı onun boyunu biraz geçiyordu.

Etienne de hemen onun arkasından tırmandı ve elini tuttu. Kızın ayaklarına yerdeki kablolar takıldı. Tozlu kutuların arasından kavisler çizerek geçtiler, bir bıçkı tezgahını aştılar. Etienne, Marie-Laure'u bu karmaşanın arasından geçirdi ve en dipte kızın üstü kumaş kaplı bir piyano taburesine benzettiği bir şeye kadar götürdü ve onun üzerine oturmasına yardım etti.

"Burası tavan arası. Önümüzde duran şey bir baca. Ellerini masanın üzerine koy, işte böyle..." Masanın üstü metal kutularla kaplıydı: Tüpler, bobinler, elektrik anahtarları, metreler, en azından bir gramofon... Marie-Laure tavan arasının bu bölümünün bir tür makine gibi olduğu fark etti. Tepelerindeki levhaları güneş ısıtıyordu. Etienne Marie-Laure'un kulaklarına bir mikrofonlu kulaklık yerleştirdi. Kız kulaklıktan onun bir kolu çevirdiğini, bir düğmeyi açtığını duydu. Sonra da sanki kafasının tam merkezinde, piyanoda çalan tatlı ve basit bir melodinin sesini duydu.

Şarkının sesi giderek azaldı ve parazitli bir ses devreye girdi. *Evinizdeki sobada parlayan kocaman, tek bir parça kömürü düşünün çocuklar, onu görür gibi oluyor musunuz? O kömür bir zamanlar bir ağacın parçasıydı, milyonlarca yıl, belki de iki milyon ve belki de yüz milyon yıl önce yaşayan bir ağacın...*

Kısa bir süre sonra, ses yerini tekrar piyanoya bıraktı. Amcası kulaklığı çekti.

"Ağabeyim," dedi, "küçük bir çocukken her konuda iyiydi, ama insanlar en çok onun sesine yorum yaparlardı. St. Vincent'taki rahibeler bu sesin kullanılabileceği korolar kurmayı düşünüyorlardı. Henri ile benim hayallerimiz vardı, plak yapıp satacaktık. Onun sesi, benim de aklım vardı ve o dönemlerde herkes bir gramofona sahip olmak istiyordu. Ve hemen hemen hiç kimse çocuklar için programlar yapmıyordu. O yüzden Paris'teki bir plak şirketiyle iletişim kurduk. Bize ilgi gösterdiler. Ben bilim hakkında on ayrı senaryo hazırladım. Henri bunları prova etti ve en sonunda kayıt yapmaya başladık. Baban o sıralarda küçük bir çocuktu ama bizi dinlemeye gelirdi. O günler benim hayatımın en güzel günleriydi."

"Sonra savaş başladı, değil mi?"

"Biz işaret memurları olmuştuk. Benim ve büyükbabanın görevi telgraf tellerini arka taraftaki komutanlıktan, yüksek rütbeli subayların bulunduğu ön tarafa bağlamaktı. Düşman, çoğu geceler paraşütlerden siperlerin üzerinde havada kısa ömürlü yıldızlar gibi asılı kalan ve bizim 'çok hafifler' dediğimiz piston fişeklerini fırlatırdı. Bunlar, keskin nişancılar için olası hedefleri aydınlatırdı. Bu göz kamaştırıcı parıltının yakınında olan askerler hiç kıpırdamadan put gibi dururlar ve parıltının geçmesini beklerlerdi. Bazı saatler, bu fişeklerden birbiri ardına seksen veya doksan tane fırlatılır ve gece bu magnezyum kızıllığı içinde tuhaf bir karamsarlığa dönüşürdü. Her yer öylesine sessiz olurdu ki, sadece fişeklerin fışırtısı duyulurdu. Sonra da bir keskin nişancının kurşununun karanlığı ıslık sesiyle yırtarak yıldırım gibi geçtiğini ve çamurlara gömüldüğünü duyardınız. Birbirimize olabildiğince yakın durmaya çalışırdık, ama ben bazen felç geçirmiş gibi olurdum; bedenimin hiçbir tarafını oynatamazdım. Henri be-

nim yanı başımda durur ve kayıt ettiğimiz o senaryoları bana fısıldardı. Bazen bütün gece boyunca... Tekrar tekrar... Etrafımıza bir tür koruyucu paravan örer gibi. Sabaha kadar..."

"Ama o öldü."

"Bense ölmedim."

İşte, diye düşündü kız. Korkusunun, tüm korkularının temelinde yatan buydu işte... Durdurma gücünüzün olmadığı bir ışık üzerinize tutuluyor ve birileri bir mermiyi hedefine gönderiyor.

"Bunu kim yaptı, amca? Bu makineyi?"

"Ben yaptım. Savaştan sonra. Yıllarımı aldı."

"Nasıl çalışıyor?"

"Bu, bir radyo vericisi. Şuradaki anahtar," kızın elini alarak oraya götürdü, "mikrofona güç veriyor, bu da fonografı çalıştırıyor. Bu, premodülasyon amplifikatörü. Bunlar da vakum lambaları. Şunlara da bobin denir. Anten boydan boya bacanın içinden geçer. On iki metredir. Levyeyi hissedebiliyor musun? Enerjinin bir dalga olduğunu ve vericinin de bu dalgaların pürüzsüz döngülerini neşrettiğini düşün. Senin sesin bu döngülerde bir karışıklığa neden olur..."

Kız dinlemekten vazgeçti. Amcasının anlattıkları sıkıcı ve akıl karıştırıcıydı, ama aynı zamanda büyüleyiciydi. Bütün bunlar ne zaman olmuştu? On yıl önce mi? Yirmi yıl mı?

"Ne yayını yapıyordunuz?"

"Ağabeyimin kaydettiklerini. Paris'teki gramofon şirketi artık bizimle ilgilenmiyordu, ama her gece ben yaptığımız on kaydı da, çoğu iyice eskiyene kadar yayınladım, onun şarkısını da..."

"Piyanoyla çaldığını mı?"

"Debussy'nin 'Clair de Lune' parçasını." Tepesinde bir küre olan metal bir silindire dokundu. "Mikrofonu gramofonun içine iyice sokuştururdum ve *voilá*."

Kız mikrofona doğru eğildi ve "Merhaba, millet," diye bağırdı. Amcası o yumuşacık kahkahasını attı.

"Çocuklara ulaşabiliyor muydunuz bari?"

"Hiç bilmiyorum."

"Sesler ne kadar uzaklara gidebilirdi, amca?"

"Uzaklara."

"İngiltere'ye?"

"Kolaylıkla."

"Paris'e?"

"Evet. Ama amacım İngiltere'ye ulaşmak değildi. Paris'e de. Yayını çok güçlü yapabildiğim takdirde ağabeyimin beni duyabileceğini düşünüyordum. Bu, ona biraz huzur verecekti, onu, onun beni her zaman koruduğu gibi koruyacaktı."

"Yani ağabeyine onun kendi sesini mi dinlettin? Öldükten sonra mı?"

"Bir de Debussy'yi."

"Seninle hiç konuştu mu peki?"

Çatı odasında çıtırtılar oldu. Onları gizlice dinlemeye çalışan ne gibi hayaletler vardı acaba duvarların içlerine kadar sokulan? O anda büyük amcasının havaya sinen korkusunu o da tadar gibi oldu.

"Hayır," dedi. "Hiç konuşmadı."

Sevgili kız kardeşim Jutta'ya...

Bazı çocuklar Doktor Hauptmann'ın çok etkili bakanlarla bağlantısı olduğunu fısıldıyor. O ise herhangi bir yanıt vermiyor. [redacted] *Ama hep benim ona yardımcı olmamı istiyor! Akşamları onun atölyesine gidiyorum ve orada beni, test ettiği bir radyonun devreleri üzerinde çalıştırıyor. Trigonometri de. Mümkün olduğu kadar yaratıcı olmamı söylüyor; yaratıcılığın Reich'ı ateşlediğini söylüyor. Onun yanında yüksek tabakaya mensup Dev adını verdikleri iri yarı bir adam var, ne kadar hızlı hesap yaptığımı ölçmek için başımda süreölçerli bir saatle bekliyor. Üçgenler üçgenler üçgenler... Gecede belki elli hesaplama yapıyorum. Neden olduğunu bana söylemiyorlar. Buradaki bakır telleri görsen, inanamazsın; onlarda* [redacted] *var. Dev geldiği vakit herkes ortalıktan kayboluyor.*

Doktor Hauptmann bizim her şeyi yapabileceğimizi, her şeyi inşa edebileceğimizi söylüyor. Führer'in hava koşullarını kontrol etmek için bilim adamları tuttuğunu söylüyor. Führer'in Japonya'ya kadar gidebilecek bir roket geliştireceğini söylüyor. Führer'in ayın üzerinde bir şehir inşa edeceğini söylüyor.

Sevgili kız kardeşim Jutta'ya...

Bugün Arazi Talimi'nde, Komutan bize Reiner Schicker'den bahsetti. Genç bir onbaşıymış ve yüzbaşısı düşman hatlarının gerisine gidip onların savunmalarını saptayacak birisini arıyormuş. Yüzbaşı gönüllüler istemiş ve Reiner Schicker bu göreve talip olan tek kişi olmuş. Ama ertesi gün Reiner Schicker enselenmiş. Tam ertesi gün hem de! Polonyalılar onu yakalamışlar ve elektrikle işkence etmişler. Ona o kadar elektrik vermişler ki, beyni akmış, dedi Komutan, ama işkenceden önce Reiner Schicker şaşırtıcı bir şey yapmış. "Bir tek, ülkem için verebileceğim tek bir hayatım olduğu için hayıflanıyorum," demiş.

Herkes önemli bir sınavın yaklaşmakta olduğunu

söylüyor. Diğer sınavlardan çok daha zor bir sınavmış.

Frederick Reiner Schicker'le ilgili bu hikayenin [redacted] *olduğunu söylüyor. Dev'in yakınlarında olmak bile – bu arada, adamın adı Frank Volkheimer – diğer çocukların bana saygı göstermesi için yeterli. Ben adamın ancak beline kadar geliyorum. O bir adam gibi, bir çocuk gibi değil. Onda Reiner Schicker'in vefakarlığı var. Ellerinde, yüreğinde, kemiklerinde... Lütfen Frau Elena'ya söyle, burada çok yemek yiyorum ama hiç kimse onunkiler gibi hamurlu kekler yapamıyor, aslında hiç yapmıyorlar. Küçük Siegfried'e de biraz canlı görünmesini söyle. Seni her gün düşünüyorum. Sieg Heil.**

Sevgili kız kardeşim Jutta'ya...

Dün Pazar'dı ve Arazi Talimleri için ormana gittik. Avcıların çoğu cephede olduğu için, ağaçlık alanlar ağaçsansarlarıyla ve geyiklerle dolu. Diğer çocuklar gölgelerin altında oturdular ve muhteşem zaferlerden, Manş Denizi'ni ne kadar süratle geçeceğimizden ve [redacted] *nasıl yok edeceğimizden bahsettiler ve Doktor Hauptmann'ın üç köpeğinin her biri birer tavşanla geri döndü ama Frederick, gömleğinin içinde belki de binlerce böğürtlen getirdi. Gömleğinin kolları çalılardan paralanmıştı ve dürbün torbası da yırtılmıştı ve ben ona çok fena fırça yiyeceksin dedim ve o da ilk kez görüyormuş gibi giysilerine baktı! Frederick sadece ötüşlerini dinleyerek tüm kuşları tanıyabiliyor. Gölün üzerindeki martıların ve deniz serçelerinin ve yağmur kuşlarının ve bir mavi doğan ve adlarını unuttuğum belki on tane başka kuşun sesini işittik. Frederick'ten hoşlanırdın sanırım. O başkalarının göremediğini gören bir çocuk. Öksürüğünün geçmiş olduğunu umuyorum, Frau Elena'nınkinin de... Sieg Heil.*

---

* *Sieg Heil:* Zafere selam olsun. (Çev. N.)

Parfümcü

İsmi Claude Levitte idi, ama ona herkes Koca Claude derdi. Vauborel Sokağı'nda on yıldır bir parfümeri dükkanı işletiyordu: Morina balığı piyasaya çıkıp tuzlandığı ve kasabadaki tüm taşların pis pis kokmaya başladığı zaman iyi giden, düzensiz bir işti...

Ama yeni fırsatlar oluşmuştu ve Koca Claude fırsat kaçıracak birisi değildi. Cancale yakınlarındaki çiftçilere kuzuları ve tavşanları kesmeleri için para vermişti; bunların etini karısının birbiriyle uyumlu vinil bavullarına doldurmuş ve kendisi şahsen trenle Paris'e götürmüştü. Kolay bir işti bu; bazı haftalar beş yüz franga varan miktarda kâr yapabiliyordu. Arz ve talep meselesi... Tabii, her zaman evrak işleri olurdu; bazen de üst kademeden bir görevli koku alır ve yüzde isterdi. Bu işin güçlükleri arasında dümen tutmak için Claude gibi akıllı olmak gerekirdi.

O gün acayip bir sıcak vardı; terler sırtından ve koltuk altlarından fışkırıyordu. Saint-Malo sıcaktan kavruluyordu. Ekim ayı gelmişti, taze ve serin rüzgarların okyanusa akıyor olması gerekirdi; yaprakların dönerek sokak aralarına dökülmesi gerekirdi. Ama rüzgar gelmiş ve gitmişti. Sanki oradaki değişikliklerden hoşlanmamıştı...

Bütün akşamüstü, Claude dükkanının vitrinindeki pembe, parlak kırmızı ve bebek mavisi renklerdeki çiçek ve doğu motifleriyle bezeli, *fougère** kokularıyla dolu yüzlerce küçük şişeyle uğraşmıştı, ama tek bir kişi bile gelmemişti. Küçük bir salınımlı elektrikli vantilatör bir soldan, bir sağdan yüzüne üflüyordu; Claude ne bir şey okuyabiliyor, ne de belirli aralıklarla bir elini taburesinin altındaki yuvarlak teneke kutuya uzatıp, oradaki bisküvilerden bir avuç almanın ve bunları ağ-

* *fougère:* eğrelti otu (Çev. N.)

zına atmanın dışında herhangi bir şekilde kıpırdanabiliyordu.

Öğleden sonra saat dört gibi, küçük bir Alman askeri bölüğü Vauborel Sokağı'nda gezinmeye başladı. Bunlar zayıf, sarımsı pembe yüzlü ve ağırbaşlı görünümlüydüler; ciddi ciddi bakıyorlardı. Silahlarını namluları aşağıda kalacak şekilde ve bir klarnet taşır gibi omuzlarına atmışlardı. Aralarında gülüşüyorlar, miğferlerinin altında iyiliksever gibi görünüyorlardı.

Claude onlardan nefret etmesi gerektiğini biliyordu, ama becerilerine, davranışlarına ve hareket ederken gösterdikleri kusursuz yeterliliğe hayran kalmıştı. Bunlar her zaman bir yerlere gidiyor gibiydiler ve gittikleri yerin doğru olduğuna dair sanki hiçbir şüpheleri yoktu. Kendi ülkesinde olmayan bir özellikti bu.

Askerler St. Phillippe Sokağı'na doğru döndüler ve gözden kayboldular. Claude'un parmakları vitrinindeki oval şişelerin üzerinde dolaştı. Yukarıda karısı elektrik süpürgesini çalıştırmıştı; makinenin ileri geri gidip geldiğini duyabiliyordu. Etienne LeBlanc'ın üç kapı aşağıdaki evinde bir süredir yaşamakta olan Parislinin evden çıktığını gördüğünde neredeyse uyumak üzereydi. Telgraf ofisinin önünde sinsice dolaşan ve küçük tahta evler yontan, zayıf, gaga burunlu bir adamdı bu.

Parisli, bir ayağının ucu diğer ayağının topuğuna değecek şekilde Alman askerlerle aynı yönde yürüyordu. Sokağın sonuna gelince, bir not defterine bir şeyler karaladı ve yüz seksen derece geriye döndü. Bloğun sonuna gelince, başını yukarıya kaldırıp Ribaultlar'ın evine baktı ve birkaç not daha aldı. Bir yukarıya, bir aşağıya doğru bakıyordu. Ölçüm yapıyordu. Tedirgin bir şekilde kaleminin ucundaki silgiyi ısırıyordu.

Koca Claude pencerenin yanma gitti. Bu da bir fırsat olabilirdi. İşgalciler bir yabancının buralarda dolaştığını ve evlerin resmini çizdiğini öğrenmek isteyebilirlerdi. Onun neye benzediğini, bu davranışına kimin sponsorluk ettiğini, kimin izin verdiğini bilmek isteyebilirlerdi.

Bu, çok iyiydi. Mükemmeldi.

Devekuşlarının Zamanı

Hâlâ Paris'e döneceklermiş gibi görünmüyordu. Marie-Laure, Etienne'in evinde kapalı kaldığı her günü tek tek sayıyordu. Yüz yirmi. Yüz yirmi bir. Tavan arasındaki verici radyoyu ve büyükbabasının sesini denizin ötesine nasıl götürdüğünü düşünüyordu. Plymouth Sound'dan Cape Verde'ye, Patagonya'ya ve Falkland Adaları'na yelken açan Darwin gibi, o da dalgaları ve sınırları aşmıştı: *Evinizdeki sobada parlayan kocaman, tek bir parça kömürü düşünün çocuklar.*

"Maketi bitirmen, benim de artık dışarı çıkabileceğim anlamına mı geliyor?" diye babasına sordu.

Babası zımpara yapmaya devam etti.

Madam Manec'in mutfağına gelenlerin anlattığı hikayeler ürkütücü ve inanılması güçtü. İnsanların on yıllardan beri haber almadığı Parisli kuzenler şimdi mektup yazıp iğdiş edilmiş horoz, jambon ve tavuk istiyorlardı. Bu konukların dediğine göre, dişçi bile postayla şarap satıyordu. Parfümcü Claude kuzular kesiyor, bunların etini Paris trenlerinde bavullarda taşıyıp müthiş kârlar elde ediyordu.

Kapılarını kapatan, güvercin besleyen ve et stoklayanlar cezalandırılıyordu. Çikolata topları ortadan kaybolmuştu. Köpüklü şarap yok olmuştu. Kimse kimseyle göz temasına girmiyordu. Kapı aralarında yapılan gevezelikler bitmişti. Güneş banyoları, şarkı söylemeler, akşamları kale duvarlarında gezinen sevgililer yoktu artık. Bu kurallar yazılı değildi ama yazılıymış gibi geçerliydi. Sokak aralarında yapraklar uçuşuyor, buz gibi rüzgarlar döne döne Atlantik'ten geliyordu. Öyle günlerde Etienne, ağabeyinin eski odasına sığınıyor, Marie-Laure da saatlerce çisil çisil yağan yağmura, ancak parmaklarını onun çalışma odasındaki deniz kabuklarının üzerinde gezdirerek katlanabiliyordu. Onları boylarına, türlerine, mor-

folojilerine göre diziyor ve bir yanlış yapmadığından emin olmak için yaptığı sıralamayı tekrar tekrar kontrol ediyordu.

Bir yarım saat dışarı çıksaydı ne olurdu ki? Babasının kolu giriverseydi? Ama babası her itiraz ettiğinde, belleğinde bir ses yankılanmaya başlıyordu: *Kör kızları muhtemelen topallardan önce alırlar.*

Şehir surlarının dışında, birkaç askeri tekne deniz üzerinde seyrediyordu, keten lifleri paketleniyor ve ip veya kablo veya paraşüt ipi haline getirilmek üzere gemilere yerleştiriliyordu. Martılar istiridye veya midye veya kum midyelerini ağızlarından düşürüyorlardı. Marie-Laure çatıda ani bir tıkırtı duyduğunda uyanıp yatağının içinde doğruluyordu. Belediye başkanı yeni bir vergi konduğunu ilan etmişti ve Madam Manec'in arkadaşlarından bazıları adamın onları sattığını ve ihtiyaçları olan şeyin *un homme à poigne** olduğunu mırıldanıyorlardı. Ama diğer bazıları ise belediye başkanının görevlerini tartışıyorlardı. Bu döneme devekuşlarının zamanı diyorlardı.

"Başını kuma gömenler biz miyiz, Madam? Yoksa onlar mı?"

"Belki de herkes," diye mırıldandı Madam Manec.

Madam Manec, bir süredir Marie-Laure ile otururken masada uyuma âdeti edinmişti. Etienne'in yemeğini götürürken hırıltıyla soluyor ve beş kat yukarıya çıkması eskisinden daha uzun sürüyordu. Çoğu sabahlar, Madam herkesten önce kalkıp yemek yapıyor, öğleden önce şehre gidip ağzında sigarası hastalara ve çaresizlere kekler ve kaseler dolusu çorba götürüyordu. Babası da yukarıda maketiyle uğraşıyordu, zımparalıyor, çivi çakıyor, kesiyor, ölçüyor ve sanki sadece onun bildiği bir son teslim tarihi varmış gibi, her gün bir önceki günden daha telaşlı bir şekilde çalışıyordu.

---

* *un homme à poigne:* Güçlü bir adam (Çev. N.)

En Zayıf Halka

Komutan, Arazi Talimleri'nden sorumlu olan kıdemli bir subaydı. Her şeye burnunu sokan ve kabara kabara yürürken paltosundaki madalyaları titreten, yuvarlak göbekli bu adamın adı Bastian idi. Yüzü çiçek bozuğu izleriyle kaplıydı ve omuzları yumuşak kilden yoğrulmuş gibiydi. Her gün ve günün her saatinde kabaralı süvari çizmeleri giyerdi; öyle ki askeri öğrenciler onun annesinin karnından bile bu çizmelerle çıktığını söyleyerek dalga geçerlerdi.

Bastian onların haritaları ezberlemelerini, güneşin açısını incelemelerini ve kemerlerini köseleden yapmalarını istiyordu. Her öğleden sonra, hava nasıl olursa olsun, arazinin orta yerinde durur ve öğrencilere devlet tarafından belirlenen bir özdeyişi söylerdi: "Refah şiddete bağlıdır. Değerli anneanneleriniz sizin yumruklarınız sayesinde çay içip kurabiye yapmaya devam edebileceklerdir."

Kemerinden antika bir tüfek sarkardı; en hevesli öğrenciler gözleri parıldayarak onu seyrederlerdi. Werner'e göre ise, bu adam ciddi ve kronik bir şekilde şiddet uygulayabilecek bir kişiydi.

"Askeri bir birlik insan bedeni gibidir," diyordu Bastian, lastik bir hortumu ucu bir çocuğun burnundan birkaç santim uzakta olacak şekilde havada döndürürken. "İnsan bedeninden farklı değildir. Nasıl ki her birinize bedenlerinizdeki zayıflıklardan arınmanızı telkin ediyorsak, aynı şekilde askeri açıdan da zayıflıklarınızdan kurtulmanız gerekir."

Werner on iki hafta kadar bir süredir Schulpforta'daydı. Ekim ayında bir öğleden sonra, Bastian sıraya girmiş çocukların arasından ayakları içe basan bir çocuğu seçti.

"İlk sen gideceksin. İsmin ne?"

"Bäcker, efendim."

"Bäcker. Söyle bize, Bäcker. Bu gruptaki en zayıf halka kim?"

Werner'in yüreği hopladı. Sınıfındaki en ufak tefek çocuk o idi. Göğsünü şişirmeye ve olabildiğince uzun boylu görünmeye çalıştı.

Bäcker'in gözleri sıraların üzerinde gezindi.

"O mu, efendim?"

Werner derin bir oh çekti; Bäcker Werner'in sağında ve oldukça uzakta durmakta olan siyah saçlı birkaç çocuktan bir tanesini seçmişti. Ernst diye birini... Oldukça iyi bir seçimdi bu aslında: Ernst gerçekten de hızlı bir koşucu değildi. At gibi bacaklara sahip olmak için biraz daha büyümesi gereken bir çocuktu.

Bastian, Ernst'e sıranın önüne çıkmasını söyledi. Gruba doğru bakarken, çocuğun alt dudağı titremeye başlamıştı.

"Zırlamak işe yaramaz," dedi Bastian ve umursamaz bir şekilde arazinin bir dizi ağacın otları kestiği uzaktaki bir köşesini gösterdi. "Sana on saniyelik fazladan bir zaman veriyorum. Onlar seni bulmadan önce, sen beni bul. Tamam mı?"

Ernst ne onayladı, ne de itiraz etti. Bastian sabırsızlanmış gibi yaptı.

"Sol elimi kaldırdığımda koşmaya başlayacaksın. Sağ elimi kaldırdığımda da bu aptallar koşacaklar." Bastian, lastik hortum boynunda, yanından sarkan tüfeğiyle paytak paytak yürümeye başladı.

Altmış çocuk, nefes nefese bekliyorlardı. Werner yanardöner gibi ışıldayan saçları, pervasız halleri ve hayat dolu gözleriyle kız kardeşi Jutta'yı düşündü: O, yanlışlıkla bile olsa, asla en zayıf halka olarak seçilemezdi. Ernst artık el ve kol bileklerine kadar iyice titremeye başlamıştı. Bastian yaklaşık iki yüz metre kadar gittikten sonra geri döndü ve sol elini kaldırdı.

Ernst kolları hemen hemen dümdüz ve bacakları sınır tanımaz bir şekilde koşmaya başladı. Bastian ondan geriye doğru

saymaya başladı. "Üç," diye bağıran sesi uzaklardan geliyordu. "İki. Bir." Sıfıra geldiğinde, sağ kolunu kaldırdı ve grup öne fırladı. Siyah saçlı çocuk onlardan en az elli metre kadar ilerdeydi, ama arkadan gelen grup süratle arayı kapatmaya başladı.

Elli dokuz tane on dört yaşındaki çocuk, ciğerleri patlarcasına tek bir çocuğun arkasından koşturuyorlardı. Werner depara kalktıklarında grubun ortalarında kaldı; kalbi kafa karışıklığıyla çarpıyordu, Federick'in nerelerde olduğunu merak ediyor, bu çocuğun peşinden neden gittiklerini ve onu yakaladıkları takdirde ne olacağını kestirmeye çalışıyordu.

Beyni, atalarından kalma bir bölümünün dışında, onların ne yapacaklarını bal gibi biliyordu.

Birkaç çocuk olağanüstü bir hızla koşuyordu; yalnız başına koşan çocuğa ulaşmalarına ramak kalmıştı. Ernst tüm gücünü çılgınlar gibi kaslarına pompalıyordu ama sürat koşusu yapmaya alışkın olmadığı için sürekli ter atıyordu. Otlar dalgalanıyor, güneş ışıkları ağaçları kesiyor ve grup giderek yaklaşıyordu. Werner aniden kendisini rahatsız hissetmeye başladı: Ernst neden daha hızlı koşamıyordu? Neden pratik yapmamıştı? Peki, giriş sınavında nasıl başarılı olmuştu?

En önde giden öğrenci, çocuğun gömleğini arkadan yakalamak için bir hamle yaptı. Eli neredeyse ona değiyordu. Siyah saçlı Ernst yakalanmak üzereydi. Werner içinden bir tarafının bunu isteyip istemediğini düşündü. Ama çocuk arkadakiler ona yetişmeden kıl payı farkla Komutan'ın olduğu yere vardı.

Zorunlu Dize Geliş

Marie-Laure'un bildiriyi yüksek sesle okusun diye babasını üç kez taciz etmesi gerekmişti.

"Nüfusu oluşturan insanların sahip oldukları tüm radyo alıcılarını teslim etmeleri gerekmektedir. Radyo setleri yarın öğleden önce Chartres Sokağı 7 numaraya bırakılmalıdır. Bu emri yerine getirmeyen herkes sabotajcı olarak tutuklanacaktır."

Bir an için kimse sesini çıkartmadı, ama Marie-Laure'un içinde eski bir endişe baş kaldırdı.

"Peki ya o...?"

"Büyükbabanın eski odasında," dedi Madam Manec.

Yarın öğleye kadar. Evin yarısı, diye düşündü Marie-Laure, kablosuz alıcılarla ve onların parçalarıyla doluydu...

Madam Manec, Henri'nin odasının kapısını tıklattı, ama bir ses gelmedi. Öğleden sonra Etienne'in odasındaki ekipmanı kutulara koydular, Madam ve babası radyoları fişlerden çektiler ve sandıkların içine koydular. Marie-Laure çalışma masasının üzerinde oturup setlerin birbiri ardına gitmesini dinledi: Eski Radiola Beş; bir G.M.R. titan, bir G.M.R. Orphée. Etienne'in 1922 yılında ta Amerika'dan gemiyle getirttiği 32 voltluk bir Delco çiftlik radyosu...

Kızın babası en büyük olanları bir karton kutuya koydu ve çift tekerlekli eski bir yük taşıyıcıyı kullanarak aşağıya indirdi. Marie-Laure parmakları kucağında hissizleşmiş bir halde oturuyor ve tavan arasındaki makineyi, onun kablolarını ve anahtarlarını düşünüyordu. Hayaletlere konuşsun diye yapılmış bir verici... Ondan bahsetmeli miydi? Babası ve Madam Manec biliyorlar mıydı? Pek biliyormuş gibi görünmüyorlardı. Akşam olunca, şehre sis indi, beraberinde de soğuğu ve balık kokusunu getirdi... Mutfakta hep birlikte patates ve havuç yediler. Madam Manec, Henri'nin kapısının önüne bir

tabak bıraktı. Tıklatmasına rağmen kapı açılmamıştı; yemek dokunulmadan öylece kaldı.

"Radyolarla," diye sordu Marie-Laure, "ne yapacaklar?"

"Almanya'ya göndereceklerdir," dedi babası.

"Veya denize atacaklardır," dedi Madam Manec. "Gel, çocuğum, çayını iç. Dünyanın sonu değil. Gece yatağına fazladan bir battaniye bırakacağım."

Etienne, sabahleyin de ağabeyinin odasından dışarı çıkmadı. Evinde neler olup bittiğini biliyor muydu acaba, diye düşündü Marie-Laure. Saat on olunca babası yükleri Chartres Sokağı'na taşımaya başladı. Bir sefer, iki sefer, üç... Sonra geri döndü ve iki tekerlekli yük arabasına en son radyoyu koydu. Etienne hâlâ ortalıklarda değildi. Marie-Laure bahçe kapısının kapanışını, babasının Vauborel Sokağı'nın aşağılarına doğru ittirdiği yük arabasının dingilinden çıkan hoplama sesini ve o gittikten sonra ortalığa hâkim olan sessizliği dinlerken, Madam Manec'in elini tuttu.

Müze

Başçavuş Reinhold von Rumpel sabah erkenden uyandı. Hemen üniformalarını sırtına geçirdi, büyütecini ve cımbızını cebine attı ve beyaz eldivenlerini taktı. Saat altı olduğunda dört başı mamur bir şekilde giyinmiş, çizmeleri cilalanmış ve tabancasının kılıfı kapatılmış olarak otel lobisindeydi. Tombul otel sahibi ona koyu renk hasırdan yapılmış ve pamuklu bir bezle üstü güzelce örtülmüş bir sepetin içinde ekmek ve peynir getirdi: Her şey çok muntazam ve derli topluydu.

Güneş doğmadan önce şehre inmiş olmak büyük bir keyifti. Sokak lambaları hâlâ yanıyordu ve yeni bir Paris gününün uğultusu daha yeni başlıyordu. Cuvier Sokağı'nda yürüyüp Jardin des Plantes'a döndüğünde, ağaçların buğulu ve kayda değer görüntüsü onu karşıladı: Tam onun için hazırlanmış güneş şemsiyeleri gibiydiler.

Böyle erkenci olmayı seviyordu.

Büyük Galeri'nin girişindeki iki bekçi onu görünce kaskatı kesildiler. Yakasındaki ve kollarındaki şeritlere baktılar: Baston yutmuş gibi dimdik kalakaldılar. Siyah penyeden tişört giymiş ufak tefek bir adam Almanca özür dileyerek merdivenlerden aşağı indi; müdür yardımcısı olduğunu söyledi. Başçavuşu daha bir saat kadar beklemiyordu.

"Fransızca konuşabiliriz," dedi von Rumpel.

Onun arkasında yumurta kabuğu tenli ve göz temasına girmekten dehşet duyduğu belli olan ikinci bir adam vardı.

"Size koleksiyonları göstermekten onur duyarız, Başçavuş," dedi müdür yardımcısı nefes nefese. "Bu, maden bilimci Profesör Hublin." Hublin birkaç kez kirpiklerini kırpıştırdı. Bu haliyle ağıla konmuş bir hayvana benziyordu. İki bekçi koridorun diğer ucundan onları izliyordu.

"Sepetinizi alabilir miyim?"

"Zahmet etmeyin."

Maden Bilimi Galerisi o kadar uzundu ki, von Rumpel sonunu göremiyordu bile. Vitrinlerdeki keçe kaplı rafların üzerinde müzeden götürülen nesnelerin siluetlerini belli eden içleri boş şekiller vardı. Von Rumpel kolunda sepeti, bakmaktan başka bir şey yapmayı unutarak dolaşmaya koyuldu. Geride ne hazineler bırakmışlardı! Gri renkli bir matris üzerindeki sarı topazdan bir kristal seti... Kristal bir beyni andıran kocaman pembe bir beril... Madagaskar'dan gelen turmalin sütunun, göz kırpan kahverengi-menekşe rengiyle öyle zengin bir görüntüsü vardı ki, ona dokunma dürtüsüne karşı koymak mümkün değildi. Burnonit; muskovit üzerinde apatit; renk cümbüşü içindeki doğal zirkon ve adlarını bile bilmediği düzinelerce başka mineral. Bu adamlar, diye düşündü, onun tüm hayatı boyunca görebildiği değerli taşlardan çok daha fazlasını bir haftada ellerinden geçiriyorlardı.

Her bir parça, düzenlemesi asırlar süren muhteşem dosyalara kaydedilmişti. Benzi atmış Hublin ona sayfaları gösterdi. "Louis XIII bu koleksiyonu Ecza Dolabı olarak başlatmış. Örneğin, yeşim taşı böbrekler için, kil mide için kullanılırdı. 1850 yılına gelindiğinde katalogda 200,000 girdi bulunuyordu, paha biçilmez bir mineral miras..."

Von Rumpel arada bir not defterini cebinden çıkarıp not alıyordu. Hiç acelesi yok gibiydi. Müze gezisinin sonuna geldiklerinde, müdür yardımcısı parmaklarını kemerinin üzerinde gezdirdi.

"Etkilendiğinizi umuyoruz, Başçavuş. Tur hoşunuza gitti mi?"

"Hem de çok."

Tavandaki elektrik lambaları birbirinden uzakta ve bu muazzam mekandaki sessizlik çok bunaltıcıydı. "Ama," dedi sözcükleri çok yavaş telaffuz edcrek, "halka açık olmayan diğer koleksiyonlardan ne haber?"

Müdür yardımcısı ve maden bilimci birbirleriyle bakıştılar.

"Gösterebileceğimiz her şeyi görmüş bulunuyorsunuz, Başçavuş."

Von Rumpel saygılı bir ses tonuyla konuşuyordu. Uygar bir adamdı. Ne de olsa Paris Polonya değildi. Dikkatli olmak gerekiyordu. Her şey öyle kolaylıkla elde edilemezdi. Babası hep ne derdi? *Engelleri fırsatlar olarak gör, Reinhold. Engeller insana ilham verir.*

"Burada," diye sordu, "konuşabileceğimiz bir yer var mı?"

Müdür yardımcısının ofisi üçüncü katın bahçeye bakan tozlu bir köşesindeydi: Ceviz panelli ve fazlasıyla sıcak bir yerdi. Çerçevelerin içinde değişmeli olarak iğnelenmiş kelebekler ve kınkanatlı böcekler vardı. Yarım tonluk çalışma masasının arkasındaki duvarda tek bir resim duruyordu: Fransız biyolog Jean-Baptiste Lamarck'ın kara kalem yapılmış bir portresi.

Çalışma masasının bir tarafına müdür yardımcısı, diğer tarafına da sepetini ayaklarının arasında tutan von Rumpel oturdu. Maden bilimci ayakta duruyordu. Uzun boyunlu bir sekreter çay getirdi.

Hublin "Biz her zaman yeni şeyler alıyoruz," dedi. "Dünyanın her tarafında sanayileşme mineral yataklarını tehlikeye atıyor. Mevcut olan her tür minerali topluyoruz. Bir küratör için bunların hiçbiri diğerlerinden daha üstün değildir."

Von Rumpel güldü. Oyun oynamaya çalıştıklarının farkındaydı. Ama bunlar hangi tarafın kazandığının çoktan belli olduğunu bilmiyorlar mıydı?

Çay fincanını masanın üstüne koydu. "En çok korunan numunelerinizi görmek istiyorum. En fazla da sizin kısa bir süre önce kasalarınızdan çıkarmış olduğunuza inandığım özel bir numuneyle ilgileniyorum."

Müdür yardımcısı sol elini saçlarının arasında gezdirince sürüyle kepek uçuştu. "Başçavuş, gördüğünüz mineraller

elektroşimide ve matematiksel kristallografide bazı keşiflerin yapılmasına yardımcı oldu. Ulusal bir müzenin rolü koleksiyoncuların kaprislerini ve davranış tarzlarını aşacak şekilde çalışmak ve gelecek kuşaklar için..."

Von Rumpel güldü. "Bekleyebilirim."

"Bizi yanlış anladınız, Mösyö. Size gösterebileceğimiz her şeyi gördünüz zaten."

"Gösteremediklerinizi görmek için bekleyeceğim zaten."

Müdür yardımcısı gözlerini çayına dikmişti. Maden bilimci olduğu yerde şöyle bir kıpırdandı; içinde uyanan öfkeyle mücadele ettiği belli oluyordu. Von Rumpel bacak bacak üstüne attı. "Bekleme konusunda çok yetenekliyim. Atletizmde veya matematikte fazla iyi değildim ama küçük bir çocukken bile inanılmaz bir sabrım vardı," dedi, Fransızca konuşmaya devam ederek. "En büyük becerim de bu zaten. Annem saçını yaptırırken onunla birlikte beklerdim. Sandalyede oturur ve saatlerce beklerdim. Düşünün, dergi yok, oyuncak yok, bacaklarımı öne arkaya sallamak bile yok. Diğer bütün anneler benden çok etkilenirlerdi."

Her iki Fransız da yerinde duramıyordu. Ofisin kapılarının ardında, hangi kulaklar onları dinliyordu acaba?

"Dilerseniz oturun lütfen," dedi Hublin'e ve yanındaki sandalyenin üzerine pat pat vurdu.

Ama Hublin oturmadı. Dakikalar geçti. Von Rumpel çayının son yudumunu da içti ve fincanı büyük bir dikkatle müdür yardımcısının çalışma masasının kenarına koydu. Bir yerlerde elektrikli bir vantilatör vızıldayarak çalışmaya başladı ve biraz çalıştıktan sonra durdu.

Hublin "Ne için beklediğimizi pek anlayamadım, Başçavuş," dedi.

"Dürüst olmanızı bekliyorum."

"İzin verirseniz..."

"Durun," dedi von Rumpel. "Oturun. Eminim ki ikinizden

biri talimat verecek olursa, o zürafaya benzeyen Matmazel sizi duyar, öyle değil mi?"

Müdür yardımcısı bacaklarının yerini değiştirdi ve tekrar bacak bacak üstüne attı. Öğlen olmuştu bile...

"Belki de iskeletleri görmek istiyordunuz?" diye denedi müdür yardımcısı. "İnsan Salonu gerçekten de çok etkileyicidir. Ve zoolojik koleksiyonumuz da her türlü..."

"Ben halka göstermediğiniz mineralleri görmek istiyorum. Özellikle de bir tanesini."

Hublin'in boynunu pembe ve beyaz lekeler basmıştı. Yine de oturmamakta direniyordu. Müdür yardımcısı bir çıkış yolu olmadığının farkındaydı ve boyun eğecek gibiydi. Bir çekmeceden kalın ve mükemmel bir şekilde ciltlenmiş bir yığın kağıt çıkardı ve okumaya başladı. Hublin yerinden kalkıp gidecek gibi oldu, ama von Rumpel "Lütfen, bu işi çözümleyene kadar bekleyin," dedi.

Beklemek de, diye düşündü von Rumpel, bir tür savaş değil mi? Kendinize sadece kaybetmemeniz gerektiğini söylersiniz. O esnada müdür yardımcısının telefonu çaldı. Adam açmak için uzandı ama von Rumpel elini kaldırdı. Telefon on veya on bir kere çaldı ve sonra sustu. Muhtemelen tam bir yarım saat daha geçti, Hublin ayakkabı bağcıklarına bakıyor, müdür yardımcısı gümüş bir dolma kalemle elindeki metne notlar düşüyordu. Von Rumpel ise tamamen hareketsiz bir şekilde duruyordu. Sonra birisi hafifçe kapıyı tıklattı.

"Beyler?" diye bir ses geldi.

Von Rumpel, "İyiyiz, teşekkürler," diye yanıtladı.

Müdür yardımcısı, "Yapmam gereken başka işler var, Başçavuş," dedi.

Von Rumpel sesini yükseltmeden, "Burada bekleyeceksiniz," dedi. "İkiniz de. Görmek için geldiğim şeyi görene kadar burada benimle bekleyeceksiniz. Sonra, her birimiz o önemli işlerimize geri döneceğiz."

Maden bilimcinin çenesi titriyordu. Vantilatör yine çalışmaya başladı ve sonra durdu. Beş dakikaya kurulu, diye tahmin etti von Rumpel. Sonra sepetini kucağına aldı. Sandalyeyi gösterdi. Sesi nazikti. "Oturun, Profesör," dedi. "Daha rahat edersiniz."

Hublin oturmadı. Saat iki olmuştu ve yüzlerce kilisede çanlar çalmaya, yollarda insanlar yürümeye başlamıştı. Sonbaharın son yaprakları döne döne dünyaya düşüyordu.

Von Rumpel kucağındaki peçetenin katlarını açtı, peynirini çıkardı. Peçetenin üzerine bol miktarda kabuk kırıntısı saçarak ekmeğini yavaşça böldü. Lokmasını çiğnerken neredeyse onların karınlarının guruldamasını bile duyabiliyordu. Ama onlara hiçbir şey vermedi.

Bitirince ağzının köşelerini sildi. "Beni yanlış anlıyorsunuz, beyler. Ben bir hayvan değilim. Buraya sizin koleksiyonlarınızı ortadan kaldırmak için gelmedim. Bunlar bütün Avrupa'ya ait, bütün insanlığın malı, öyle değil mi? Ben küçük bir şey için buradayım. Dizkapağınızdaki kemikten bile daha küçük bir şey için..."

Bunları söylerken maden bilimciye bakıyordu. O ise kıpkırmızı olmuş, bakışlarını başka bir yere dikmişti.

Müdür yardımcısı "Bu çok saçma, Başçavuş," dedi.

Von Rumpel peçetesini katladı ve tekrar sepetin içine koydu. Sepeti de yere bıraktı. Parmağının ucunu yalayarak ceketinin üzerine düşen kırıntıları tek tek toplamaya başladı. Sonra doğrudan müdür yardımcısına baktı.

"Charlemange Lisesi, değil mi? Charlemange Sokağı'ndaki..."

Müdür yardımcısının gözlerinin kenarı gerildi.

"Kızınızın gittiği okul, öyle değil mi?" Von Rumpel sandalyesinde döndü. "Ve Stanislas Koleji, Doktor Hublin, ikiz oğullarınızın gittiği okul... Hani şu Notre Dame des Champs

Sokağı'ndaki. Bu yakışıklı çocuklar şu anda evlerine gitmek için yola çıkmış olmalılar."

Hublin ellerini yanındaki boş sandalyenin arkasına koydu. Parmaklarının eklem yerleri bembeyaz kesilmişti.

"Biri keman, diğeri viyola çalıyor, doğru mu? Bütün o kalabalık caddelerden geçiyorlar... On yaşındaki çocuklar için oldukça uzun bir yol..."

Müdür yardımcısı şimdi dimdik oturuyordu. Von Rumpel, "Onun burada olmadığını biliyorum, beyler," dedi. "En alt sınıftaki kapıcı bile elması burada bırakacak kadar aptal olamaz. Ama onu nerede muhafaza ettiğinizi görmek istiyorum. Nasıl bir yeri yeterince güvenli olarak gördüğünüzü merak ediyorum."

Fransızların ikisi de sesini çıkartmadı. Müdür yardımcısı yeniden elindeki metne gözlerini dikti ama von Rumpel onun artık bir şey okumadığının farkındaydı. Saat dörtte, sekreter kapıyı tıklattı ve von Rumpel onu tekrar geri yolladı. Sadece gözlerini kırpıştırmaya odaklanmış gibiydi. Nabız atışları boğazındaki damardan belli oluyordu. Tok tok tok tok. Diğerleri, diye düşündü, durumu onun kadar ustalıkla idare edemezlerdi. Onlar tarayıcılar, patlayıcılar, tabancalar ve kaslarını kullanırlardı. Von Rumpel ise en ucuz malzemeyi kullanıyordu. Yani dakikaları, ağır damlalar halinde akan saatleri...

Saat beş olmuştu. Işık bahçelerden çekilmeye başlamıştı. "Başçavuş, lütfen," dedi müdür yardımcısı. Ellerini dümdüz çalışma masasının üzerine dayamıştı. Başını kaldırarak, "Çok geç oldu. Tuvalete gitmem gerek."

"Çekinmeyin." Von Rumpel bir eliyle çalışma masasının yanında durmakta olan madeni çöp sepetini gösterdi.

Maden bilimci yüzünü buruşturdu. Telefon yine çalmaya başladı. Hublin tırnaklarının çevresindeki ölü deriyi kemiriyordu. Müdür yardımcısının yüzünde acı dolu bir ifade vardı. Vantilatör vınlıyordu. Dışarıdaki bahçelerde, güneş ışıkları ağaçları terk ediyor ve von Rumpel hâlâ bekliyordu.

"Meslektaşınız," dedi maden bilimciye, "mantıklı bir adamdır, değil mi? Efsanelere inandığını sanmam. Ama siz, siz daha atılgan birine benziyorsunuz. İnanmak istemiyorsunuz ve kendinize inanmamanız gerektiğini söylüyorsunuz. Ama inanıyor musunuz?"

Adam hayır anlamında başını salladı.

"Elması elinizde tuttunuz. Gücünü hissettiniz."

"Çok saçma," dedi Hublin. Gözleri dehşete düşmüş bir tayınki gibi yuvalarında dönüyordu. "Bu uygar bir davranış değil. Çocuklarımız güvende mi, Başçavuş? En azından çocuklarımızın emniyette olduğunu bilmemize izin verin."

"Bir bilim adamısınız, yine de mitlere inanıyorsunuz. Mantığın gücüne inanıyorsunuz, ama aynı zamanda peri masallarına da inanıyorsunuz. Tanrıçalar ve lanetler..."

Müdür yardımcısı derin bir nefes aldı. "Yeter," dedi. "Yeter."

Von Rumpel'in nabzı deli gibi atmaya başladı: Yoksa başarmış mıydı? Bu kadar kolayca mı? Sürüyle insan dalgalar halinde üstüne üstüne gelseler dahi, orada iki gün, hatta üç gün daha beklemeye hazırdı oysaki.

"Çocuklarımız güvende mi, Başçavuş?"

"Bu, size bağlı."

"Telefonu kullanabilir miyim?"

Von Rumpel tamam der gibi başını salladı. Müdür yardımcısı ahizeye uzandı. "Sylvie," dedi, biraz dinledi ve ahizeyi yerine koydu. Kadın elinde bir tomar anahtarla içeri girdi. Müdür yardımcısının çalışma masasındaki bir çekmecenin içinden, zincire bağlı bir anahtar daha çıkardı. Basit, zarif ve uzun saplı bir anahtardı bu.

Ana kattaki galerinin arka tarafında küçük ve kilitli bir kapının önüne geldiler. Kapı iki anahtarla açılıyordu ve müdür yardımcısı kilitler konusunda pek deneyimli gibi görünmüyordu. Von Rumpel'i döner basamaklı taş merdivenlerden

aşağı indirdiler ve müdür yardımcısı ikinci bir kapının kilidini açtı. Döne döne bir sürü koridordan, sandalyesinde dimdik oturmuş bir şekilde uyuyan ve onlar geçerken elindeki gazeteyi yere düşüren bir bekçinin yanından geçtiler. Mobilya örtüleri ve kızaklı arabalar ve sandıklarla dolu, gösterişsiz bir depo odasına girdiler. Maden bilimci, kontrplak bir levhanın arkasında duran şifreli bir kasayı gösterdi ve müdür yardımcısı onu gayet kolaylıkla açtı.

Alarm yoktu. Sadece bir tanecik bir bekçi!

Kasanın içinde çok daha ilginç olan ikinci bir kutu vardı. Oldukça ağır olan bu kutuyu müdür yardımcısı ve maden bilimci ancak birlikte dışarı çıkarabildiler.

Zarif bir kutuydu; doğrama izleri hiç belli olmuyordu. Büyük olasılıkla içi boştu, ama fark edilebilir herhangi bir menteşesi veya çivi, ya da bir ekleme parçası yoktu. Ustaca cilalanmış, yekpare bir tahta parçası gibi duruyordu. Özel bir yapım olduğu belliydi.

Maden bilimci alttaki neredeyse görülmeyecek kadar minik olan deliğe bir anahtar soktu; onu döndürdüğünde karşı tarafta iki delik daha belirdi. Müdür yardımcısı bu deliklere de uygun anahtarları soktu; birbirinden farklı gibi görünen beş şaft açıldı.

Her biri bir sonrakine tabi olan, üst üste geçmiş üç silindir kilit...

Von Rumpel, "Dâhiyane," diye fısıldadı.

Kutu yavaşça tamamen açıldı.

İçinde keçeden yapılmış küçük bir kese vardı.

"Onu açın," dedi.

Maden bilimci müdür yardımcısına baktı. Müdür yardımcısı keseyi aldı, ağzındaki ipi çözdü ve pakete sarılı bir çıkını avcunun içine boşalttı. Tek parmağıyla kıvrımları açtı. Çıkının içinde güvercin yumurtası büyüklüğünde mavi bir taş vardı.

Gardırop

Kasabada yaşayanlardan karartmaya uymayanlar para cezası yiyor veya sorgulanmaya çağırılıyordu, ama Madam Manec Dieu Oteli'inde ışıkların tüm gece boyunca yandığını, pantolonlarını düzeltip gömleklerini kemerlerinin içine sokuşturan Almanların diledikleri saatlerde otele girip çıktıklarını söylüyordu. Marie-Laure amcasından herhangi bir hareket sesi gelir diye uyanık kalmaya çalışıyordu. Sonunda, koridorun karşı tarafındaki kapının açıldığını ve ayaklarının tahtalarda çıkardığı sürtünme sesini duydu. Masal kahramanı bir farenin deliğinden çıktığını hayal etti.

Babasını uyandırmamaya gayret ederek, yatağından indi. "Amca," diye fısıldadı. "Korkma."

"Marie-Laure?" Yaklaşmakta olan kış gibi, mezar gibi, zamanın ağır uyuşukluğu gibiydi kokusu.

"İyi misin?"

"Daha iyiyim."

Merdiven aralığında duruyorlardı. "Bir bildiri vardı," dedi Marie-Laure, "Madam onu senin çalışma masanın üzerine bırakmıştı."

"Bildiri mi?"

"Radyolarla ilgili."

Adam beşinci kata indi. Kız onun çabuk ve anlaşılmaz bir şekilde konuştuğunu duyuyordu. Parmakları yeni boşaltılmış olan rafların üzerinde geziniyordu. Eski dostlarının hepsi gitmişti. Kız kendisini onun öfkeli bağırışlarına hazırladı ama onun nefes nefese kalmış gibi çocuk şarkıları söylediğini duydu. *"... à la salade je suis malade, au célerie je suis guéri..."**

---

* *à la salade je suis malade, au célerie je suis guéri:* Salata yedim hastalandım, kereviz yedim iyileştim.(Çev. N.)

Marie-Laure onu dirseğinden tutarak çalışma masasına kadar götürdü. O hâlâ kendisini bir uçurumun kenarından atlamamaya ikna etmek ister gibi kendi kendine mırıldanıyordu. Kız onun içinden yükselen o zehirli ve ölümcül korku dalgasını hissedebiliyordu; Zooloji Bölümü'ndeki formalin fıçılarından yükselen dumanları hatırlamıştı.

Yağmur pencere eteklerinde tıp tıp sesleri çıkarmaya başlamıştı. Etienne'in sesi çok uzaklardan geldi. "Hepsi mi?"

"Tavan arasındaki radyo hariç. Ondan hiç bahsetmedim. Madam Manec onu biliyor muydu?"

"Ona hiç bahsetmemiştik."

"O bir yerde saklı mı, amca? Evi arayan biri onu görebilir mi?"

"Evi kim arayacak ki?"

Uzun bir sessizlik oldu ve Marie-Laure büyük amcasının panik halinde nefes alıp verişini dinledi.

"Onu hâlâ verebiliriz. Unutmuşuz deriz," dedi amcası.

"Son teslim etme saati dün öğlene kadardı."

"Anlayış gösterebilirler."

"Amca, İngiltere'ye kadar ulaşabilen bir radyoyu teslim etmeyi unutmana anlayış göstereceklerine gerçekten de inanıyor musun?"

"Bana yardım et," dedi amcası. Üçüncü kattaki bir odada bir araba krikosu buldu. Birlikte altıncı kata çıktılar. Büyükbabasının odasının kapısını arkalarından kilitlediler. Tek bir mumun dahi ışığını riske etmeden devasa gardırobun yanında diz çöktüler. Amcası krikoyu gardırobun altına soktu ve sol yanını kaldırdı. Oraya katlanmış paçavralar koydu; daha sonra da diğer tarafı kaldırıp aynı şeyi yaptı.

"Şimdi, Marie-Laure, ellerini şuraya koy. Sonra da ittir." Marie-Laure hemen anladı ve heyecanlandı: Gardırobu tavan arasına açılan küçük kapının önünc yerleştireceklerdi.

"Var gücünle it, tamam mı? Bir, iki, üç."

Koca gardırop birkaç santim kaydı. Aynalı, ağır kapakları kayarken hafifçe çarparak ses çıkardı. Sanki bir evi buz üzerinde kaydırıyor gibiydiler.

"Babam," dedi Etienne, nefes nefese, "İsa'nın bile bu gardırobu buraya taşıyamayacağını söyler dururdu. Evi bunun etrafında inşa etmiş olmalılar derdi. Hadi şimdi bir kere daha, hazır mısın?"

İttiler, biraz dinlendiler, tekrar ittiler. Sonunda gardırobu küçük odanın kapısına kadar getirdiler ve tavan arasının girişi bu şekilde bloke edilmiş oldu. Etienne gardırobun her bir ayağını yeniden tek tek krikoyla kaldırdı, paçavraları çekip çıkardı ve yine nefes nefese kalarak yere yığıldı. Marie-Laure onun yanına oturdu. Şafak şehrin üzerinde sökmeden önce ikisi de uykuya dalmışlardı.

Karatavuklar

Yoklama. Kahvaltı. Frenoloji, tüfek alıştırması, tatbikatlar... Siyah saçlı Ernst, Bastian'ın yaptırdığı tatbikattaki en zayıf halka seçildikten beş gün sonra okuldan ayrılmıştı. Diğer ikisi de ondan sonraki hafta... Böylece, altmış çocuk elli yediye düşmüştü. Werner her akşam Doktor Hauptmann'ın laboratuvarında çalışmaya devam etti, ya sayıları üçgenleme formüllerine uyarlıyordu ya da mühendislik yapıyordu: Hauptmann tasarımını yaptığı yönlü bir telsizin etkisini ve gücünü geliştirmesini istiyordu. Telsizin süratle farklı frekanslarda yayın yapacak şekilde ayarlanması gerekiyor, demişti küçük doktor ve aldığı yayınların da açısını ölçebilmeliydi.

Werner bunu başarabilir miydi?

Werner, tasarımdaki hemen hemen her şeyi yeniden ayarladı. Bazı geceler Hauptmann'ın gevezeliği tutuyor ve ona bir sarmal bobinin veya bir rezistansın rolünü ayrıntılarıyla anlatıyor, hatta çakı kirişinden sarkan bir örümceğin türüyle veya bilim adamlarının Berlin'de toplanmasıyla ilgili bilgiler veriyordu. Bu toplantılarda yapılan her bir sohbetin yeni birtakım imkanlara kapı açtığını söylüyordu. İzafiyet, kuantum mekaniği – öyle gecelerde Werner'in sorularına ağır ağır konuşarak yanıt vermekten mutlu görünüyordu.

Ama ertesi gece, Hauptmann ürkütücü bir şekilde içine kapanırdı; hiçbir soruya izin vermez ve Werner'in sessizce çalışmasını kontrol ederdi. Doktor Hauptmann'ın çok uzaklarda onca tanıdığının olması ve çalışma masasının üzerindeki telefonun onu yüz elli kilometre ötedeki, bir parmak sallayışıyla bir düzine Messerschmitt uçağını bir havaalanından arka arkaya havalandırıp herhangi bir şehri bombalamak üzere gönderebilen kişilerle iletişime sokuyor olması Werner'i adeta büyülüyordu.

Olağanüstü bir dönemden geçiyoruz.

Werner, Jutta'nın onu affedip etmediğini merak ediyordu. Mektupları genellikle çok sıradandı – çok koşturuyoruz, Frau Elena selam söylüyor –; veya mektuplar onun eline geçene kadar öyle çok sansür ediliyordu ki, bir anlam çıkarmak mümkün olamıyordu. Onun eksikliğini hissedip üzülüyor muydu? Yoksa duyguları nasır mı tutmuştu, ya da onun da yavaş yavaş öğrenmekte olduğu gibi, kendisini korumak için mi öyle davranıyordu?

Hauptmann gibi Volkheimer da çelişkilerle dolu gibi görünüyordu. Diğer çocuklar için Dev, bir kabadayı ve katışıksız şiddetin bir temsilcisiydi ama Hauptmann Berlin'e gittiğinde, Volkheimer doktorun ofisine giriyor, dışarıya Grundig marka, küçük bir tüplü radyo ile çıkıyor ve kısa dalga antenini takıp, laboratuvarı klasik müzikle dolduruyordu. Mozart, Bach ve hatta İtalyan besteci Vivaldi... Parça ne kadar duygusal olursa, o kadar mutlu oluyordu. Bu dev çocuk, iri yarı gövdesi altında protesto gıcırtıları çıkaran bir sandalyede geriye doğru kaykılarak oturur ve gözleri yarı kapalı bir şekilde müziği dinlerdi.

Neden hep üçgenler? Bunlar ne tür bir alıcı kuruyorlardı? Hauptmann'ın bildiği iki nokta neydi ve üçüncü noktayı bilmesi neden gerekiyordu?

"Bunlar sadece sayılar, asker," demişti Hauptmann: Bu, onun favori özdeyişiydi. "Saf matematik. Kendini bu şekilde düşünmeye alıştırmalısın."

Werner, Frederick'le ilgili olarak da çeşitli teoriler denemişti, ama gördüğü kadarıyla Frederick bir rüyanın pençesi altındaymış gibi beline çok bol gelen ve paça uçları yere değen pantolonuyla ortalıklarda dolaşıyordu. Bakışları hem derin, hem de bulanıktı; atıcılık egzersizlerinde hedefi kaçırdığının bile farkında değilmiş gibiydi. Çoğu geceler Frede-

rick uykuya dalmadan önce kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu: Şiir parçaları, kazların alışkanlıkları, penceresine çullandığını gördüğü yarasalar...

Kuşlar, hep kuşlar.

"...şimdi Werner, kutup balıkçınları güney kutbundan kuzey kutbuna uçarlar, bütün dünyayı dolaşan gerçek seyyahlardır onlar, muhtemelen bugüne kadar yaşayan en göçmen yaratıklardır, yılda yetmiş bin kilometre yaparlar..."

Ahırların, üzüm bağlarının ve atış talim yerinin üzerine metalik bir sonbahar ışığı iniyordu ve ötücü kuşlar tepelerin üzerinde çubuk gibi çizgiler çizerek uçuyorlardı; güneye giden tüneyen kuşlar ise kocaman, gelişigüzel ağlar oluşturuyorlardı; bu, göçmen kuşlar için okulun kulelerinin tam üzerinden geçen bir otoyoldu sanki... Bir kuş sürüsü arada bir buradaki ıhlamur ağaçlarından birinin üzerine iner ve yapraklarla kaynaşırdı.

On altı, on yedi yaşlarındaki daha büyükçe olan çocuklar mühimmatın olduğu yerlere daha özgürce girip çıkabiliyorlardı. Bunlar kaç tane kuş vurabileceklerini görmek için bu ağaçlara yaylım ateşi açmaktan keyif alırlardı. Ağaç ıssız ve sakin dururdu ama birisi ateş ettiğinde ve tepesi oraya buraya saçıldığında, yarım saniye içinde yüzlerce kuş, sanki ağacın tamamı havaya uçmuş gibi bağrışarak kaçışmaya başlardı.

Bir gece, Frederick başını yatakhane penceresinin camına dayamıştı, "Onlardan nefret ediyorum," dedi. "Bunu yaptıkları için onlardan nefret ediyorum."

Yemek zili çaldı ve herkes yola koyuldu. Karamel renkli saçları, incinmiş gibi duran gözleri ve arkasından sürüklenen ayakkabı bağcıklarıyla Frederick en arkadan gidiyordu. Werner, Frederick'in sefertasını onun için yıkamış, ev ödevinin yanıtlarını, ayakkabı cilasını ve Doktor Hauptmann'ın verdiği şekerleri onunla paylaşmıştı; Arazi Talimleri'nde de yan yana

koşmuşlardı. Her bir çocuğun ceket yakasında pirinçten yapılmış hafif bir rozet vardı; yüz on dört adet yontulmamış çizme yoldaki çakıl taşlarının üzerinde parlıyordu. Kale, kuleleri ve mazgallı siperleriyle geçmişte kalan bir görkemin puslu bir hayali gibi görünüyordu. Werner'in kanı yüreğinin içinde yarış yapar gibi akıyordu, düşünceleri ise Hauptmann'ın telsizinde, lehimlerde, sigortalarda, pillerde ve yönlü antenlerdeydi; onun ve Frederick'in çizmeleri tıpatıp aynı anda yere basıyordu.

SSG35 A NA513 NL WUX
FONOTELGRAF İKİNCİ KOPYA

10 ARALIK 1940
M. DANIEL LEBLANC
SAINT-MALO FRANSA

= ÇARŞAMBA GÜNÜ PARİS'E DÖN = GÜVENLİ YOLCULUKLAR =

Banyo

Tutkallama ve zımparalamayla geçen son bir çılgın geceden sonra, Marie-Laure'un babası Saint-Malo'nun maketini tamamladı. Maket henüz boyanmış değildi; altı farklı tahtadan yapıldığı için mükemmel de değildi. Tabii ki ayrıntılardan da yoksundu, ama gerektiği vakit kızının kullanabilmesi için hazırdı: Adanın surlarla çevrili yamuk poligon şekli verilmişti ve sekiz yüz altmış beş binasının her biri yerleştirilmiş durumdaydı.

Kendisini çok bitkin hissediyordu. Haftalardır mantığını kaybetmiş gibiydi. Müzenin ondan muhafaza etmesini istediği taş, tabii ki hakiki değildi. Eğer hakiki olsaydı, müze şu ana kadar birisini gönderip taşı aldırtırdı. Peki o zaman, büyüteçle baktığı vakit neden taşın derinliklerinde alev gibi minik hançerler görüyordu? Hiç kimse olmadığı halde neden arkasında ayak sesleri duyar gibi oluyordu? Cebindeki küçük bez torbanın içinde taşıdığı taşın ona uğursuzluk getirdiği, Marie-Laure'u tehlikeye attığı ve tüm Fransa'nın işgal edilmesini hızlandırdığı gibi aptalca fikirler neden zihnini kemirip duruyordu?

Budalaca. Saçma.

Başka birilerini işin içine sokmadan olabilecek her türlü şeyi denemişti.

Keçenin içine koyarak çekiçle üstüne vurmuştu, ama taş parçalanmamıştı.

İkiye böldüğü bir kuvarsit parçasıyla çizmeyi denemişti, ama taş çizilmemişti.

Mum alevine tutmayı, suyun içine bırakmayı, kaynatmayı denemişti. Taşı şiltenin altına, alet kutusunun, ayakkabısının içine saklamıştı. Bir gece birkaç saatliğine, Madam Manec'in pencerenin önünde sardunyalarının saksısının içine tıkıştır-

mış ama sardunyaların solmakta olduğu inancına kapılarak taşı oradan da çıkarmıştı.

O gün öğleden sonra tren istasyonunda tanıdık bir sima fark etti. Kuyrukta beşinci veya altıncı sırada bekleyen bu adamı daha önce görmüştü. Kısa boylu, tombul, ter içinde, çift gerdanlı bir adamdı bu. Bir an için bakışları kilitlendi; adam hemen başka tarafa baktı.

Etienne'in komşusuydu bu kişi. Parfümcü.

Haftalar önce, maket için ölçü alırken, bu adamı elinde bir fotoğraf makinesi surların üzerinden denize bakarken görmüştü. Madam Manec onun güvenilir bir kişi olmadığını söylemişti. Ama sadece bilet almak için kuyrukta bekleyen şişman bir adamdı bu.

Mantık. Geçerlilik ilkesi. Her kilidin bir anahtarı vardır.

Günlerdir müdürün telgrafı kafasında yankılanmaktaydı. Verdiği son talimatta insanı delirtecek kadar belirsiz olan sözcükler seçmişti – *Güvenli yolculuklar*. Bu, taşı yanında getir mi, yoksa orada bırak anlamına mı geliyordu? Marie-Laure'u da getir mi, yoksa getirme mi demekti? Trenle yolculuk et mi demek istiyordu, yoksa başka bir yol, teorik olarak daha güvenli olabilecek bir vasıta seç mi?

Peki, ya bu telgrafı müdürün kendisi yollamamış ise?

Bu sorular beyninde dönüp duruyordu. Bilet alma sırası ona gelince, Paris'e Rennes üzerinden giden sabah treni için tek yön ve tek kişilik bir bilet aldı ve dar, güneş almayan sokaklardan geçerek Vauborel Sokağı'na doğru gitmeye başladı. Bunu da yaptıktan sonra artık bu iş bitecekti. *Je ne m'en occupe plus.* Bu konu artık beni ırgalamayacak, diye düşündü. İşine dönecek, anahtar deposuna gidecek ve yine her şeyi kilit altına alıp saklayacaktı. Bir hafta içinde yükünden kurtulmuş olarak Bretanya'ya dönebilecek ve Marie-Laure'u alabilecekti.

Madam Manec akşam yemeğinc yahni ve baget hazırla-

mıştı. Daha sonra, Marie-Laure'u çürük çarık merdivenlerden çıkararak üçüncü kattaki banyoya götürdü. Demir küveti doldurdu ve kızı önünde soyunurken arkasını döndü.

"Dilediğin kadar sabun kullanabilirsin," dedi. "Fazladan aldım." Tren bileti cebinde katlanmış bir şekilde bir ihanet belgesi gibi duruyordu,

Marie-Laure babasının, saçlarını yıkamasına izin verirdi. Kendisi de ellerini sürekli olarak ağırlıklarını ölçmek ister gibi sabun köpüklerinin arasından geçiriyordu. Kızı mevzu bahis olduğu vakit, adamın içinde her zaman az da olsa bir panik duygusu vardı: İyi bir baba olamama ve her şeyi yanlış yapıyor olma korkusu... Kuralları hiçbir zaman tam olarak anlamamış olma korkusu... Jardin des Plantes'da bebek arabalarını iten ve büyük mağazalarda örme yün ceketleri inceleyen bütün o Parisli anneler, sanki onun bilmediği gizli bilgilere sahiplermiş gibi, karşılaştıkları vakit birbirlerini onaylar gibi başlarını sallıyorlardı. İnsan doğru şeyleri yaptığından kesin olarak nasıl emin olabilirdi?

Bu arada gurur duymuyor da değildi, tabii... Her şeyi tek başına yapmış olmanın verdiği bir gurur hissediyordu. Kızının o denli ilgili, o kadar dirençli olmasının verdiği bir gurur. Bu kadar güçlü bir kişinin babası olmanın verdiği tevazu da vardı; kızını bir başka, daha büyük bir şeye götürmeye yarayan bir kanaldı sanki. O anda, onun yanında diz çökmüş saçını yıkarken tam olarak öyle hissettiğini düşünüyordu; kızına olan sevgisi sanki bedeninin sınırlarını aşacak, ondan üstün çıkacaktı. Duvarlar, hatta tüm şehir yıkılabilirdi ama bu duygunun parlaklığı asla sönmeyecekti.

Sular delikten aşağı inler gibi akıyordu; sıkış sıkış olan ev daha da sıkışık bir hal almıştı sanki. Marie ıslak yüzünü ona doğru çevirdi.

"Gidiyorsun. Değil mi?"

Kızı o anda onu göremediği için çok mutluydu.

"Madam bana telgraftan bahsetti."

"Çok kalmayacağım, Marie. Bir hafta. En fazla on gün."

"Ne zaman?"

"Yarın. Sen uyanmadan önce."

Kız babasının dizlerine doğru eğildi. Uzun ve beyaz bir sırtı vardı ve omurgasının boğumları belli oluyordu. Bebekken babasının işaret parmağını avcunun içinde tutarak uyurdu. Anahtar deposundaki sıranın altında kitaplarıyla birlikte yayılır yatardı ve ellerini sayfaların üzerinde örümcekler gibi gezdirirdi.

"Ben burada mı kalacağım?"

"Madam ve Etienne'le kalacaksın."

Ona bir havlu uzattı ve ayaklarını yere koymasına yardımcı oldu. Geceliğini giyerken dışarıda bekledi. Rehberlik etmesine gerek olmadığını bilmesine rağmen onu altıncı kata, küçük odalarına götürdü, yatağın kenarında oturdu. Kız da maketin yanında diz çöktü ve üç parmağını katedralin çan kulesinin üzerine koydu.

Babası ışığı açmaya gerek duymadan saç fırçasını buldu.

"On gün mü dedin, baba?"

"En fazla." Duvarlar çıtırdadı. Perdelerin arasından görünen cam siyah bir renge bürünmüştü; kasaba uyumaya hazırlanıyordu. Oralarda bir yerlerde Alman denizaltıları denizin altındaki kanyonlarda kayıyorlar ve dokuz metrelik mürekkep balıkları kocaman gözleriyle buz gibi karanlıklarda dolaşıyorlardı.

"Hiçbir gecemizi ayrı geçirdik mi?"

"Hayır." Adamın bakışları ışıksız odanın içinde hızla dolaştı. Cebindeki taş şu anda sanki bir yürek gibi atıyordu. Eğer bu gece uyumayı başarırsa, nasıl bir rüya görecekti acaba?

"Sen yokken dışarı çıkabilir miyim, baba?"

"Ben gelir gelmez çıkabilirsin. Söz veriyorum."

Saç fırçasını elinden geldiğince nazik bir şekilde kızının ıslak saçlarının arasında dolaştırmaya başladı. Fırça darbelerinin aralarında denizden esen rüzgarın pencereyi tıkırdattığını duyuyorlardı.

Sokakların adlarını ezberlerken Marie-Laure'un elleri evlerin üzerinde fısıldaşarak geziniyordu.

"Cordier Sokağı, Jacques Cartier Sokağı, Vauborel Sokağı..."

Babası, "Bir hafta içinde hepsini öğreneceksin," dedi.

Marie-Laure'un parmakları dış surlara doğru gitti. Ötesi denizdi.

"On gün," dedi.

"En fazla."

En Zayıf Halka (#2)

Aralık ayı kalenin tüm ışıklarını alıp götürmüştü. Güneş bile batmadan önce ufuklara artık ışık vermiyordu. Kar bir kez yağmıştı, ikinci kez yağdıktan sonra da çimlerle kaplı alanların üzerinde kilitlenip kalmıştı. Werner hiç bu kadar beyaz, yağar yağmaz kül ve kömür tozuna bulanmamış bir kar görmemişti. Dış dünyadan buralara bir tek dörtgen avlunun ötesindeki ihlamurlara gelen, uzaklardaki bir fırtınanın veya savaşın veya her ikisinin buralara uçurduğu tek tük ötücü kuşlar gelirdi, bir de aşağı yukarı her hafta yemekhaneye uğrayan iki tüyü bitmemiş onbaşı... Bunlar her zaman duadan hemen sonra ve çocuklar akşam yemeğinin ilk lokmasını ağızlarına atar atmaz, armaların altından geçerler ve bir öğrencinin arkasında durarak kulağına babasının görev esnasında öldüğünü fısıldarlardı.

Diğer geceler, sınıf başkanı *Achtung!** diye bağırınca çocuklar hemen ayağa kalkarlar ve Komutan Bastian paytak paytak yürüyerek içeri girerdi. Bastian işaret parmağını çocukların sırtlarına sürterek sıraların arasından geçerken, onlar da sessizce yemeklerine devam ederlerdi.

"Evinizi mi özlediniz? Evimizi kendimize sıkıntı etmemeliyiz. Sonuçta, Führer hepimizin evi değil mi? Başka eve ne gerek var?"

"Gerek yok!" diye bağırırdı çocuklar.

Her gün öğleden sonra, hava nasıl olursa olsun, Komutan düdüğünü çalar ve çocuklar hızlı hızlı yürüyerek dışarı çıkarlardı. Göbeğinin üzerinde zor kapanan paltosu, çan gibi ses çıkaran madalyaları ve fırıl fırıl döndürdüğü kauçuk hortumuyla çocukların üzerine kabus gibi çökerdi.

"İki tür ölüm vardır," derdi, nefesinin buharı soğuk ha-

---

* *Achtung:* Dikkat. (Çev. N.)

vanın içine dalarken. "Bir aslan gibi savaşabilirsiniz. Ya da tereyağından kıl çeker gibi kolayca gidebilirsiniz. Kolay ölenler, bir hiç olanlardır." Sonra gözleriyle çocukların oluşturduğu sıraları tarar, hortumunu sallar ve gözlerini abartılı bir şekilde açardı. "Ya siz nasıl öleceksiniz çocuklar?"

Rüzgarlı bir öğleden sonra Helmut Rödel'i sıradan çekip çıkardı. Helmut güneyden gelen çelimsiz, gelecek vaat etmeyen ve uyanık olduğu vakitler ellerini hep yumruk gibi tutan bir çocuktu.

"Sence kim, Rödel? Senin. Fikrine. Göre. Grubun en zayıfı kim?

Komutan hortumu çevirmeye başladı. Rödel hiç vakit kaybetmedi.

"O, efendim."

Werner içinden bir şeylerin koptuğunu hissetti. Rödel doğrudan Frederick'i göstermişti.

Bastian, Frederick'in öne çıkmasını emretti. Arkadaşının yüzünü korku sarmış mıydı, Werner bunu tam olarak anlayamıyordu. Frederick dalgın gibiydi. Neredeyse filozofça... Bastian hortumu boynundan sarkıttı ve hiç acelesi yokmuş gibi ve en uçta siyah bir topak gibi görünene dek ağır adımlarla, bileklerine kadar gelen karların arasından araziyi bir uçtan diğer uca geçti. Werner Frederick ile göz teması kurmayı denedi ama onun gözleri kilometrelerce ötedeydi.

Komutan sol elini kaldırarak "On!" diye haykırdı. Rüzgar bu sözcüğü alıp enginlere taşıdı. Frederick okulda ona bir şey sorulduğu zaman yaptığı gibi birkaç kez gözlerini kırpıştırdı. İç dünyasının dış dünyaya yetişmesini bekler gibiydi.

"Dokuz!"

"Koş," diye tısladı Werner.

Frederick iyi bir koşucuydu, Werner'den de iyi koşuyordu, ama Komutan bugün hızlı sayıyor gibiydi ve Frederick'e

tanınan fazladan zaman kısalmıştı. Kar da onu engelliyordu. Ve Bastian sağ elini kaldırdığı vakit sadece yirmi metre kadar uzaklaşabilmişti.

Çocuklar infilak eder gibi harekete geçtiler. Koşarken tüfekleri sırtlarına ritmik bir şekilde çarpıyordu. Werner diğerleriyle birlikte koşuyor ama grubun sonunda kalmaya özen gösteriyordu. En hızlı koşan çocuk da, herkesten hızlı koşmaktan bıkmış gibi, her zamankinden de hızlı koşuyor gibiydi.

Frederick bütün gücüyle koşuyordu. Ama grubun içindeki en hızlı koşan çocuklar tazı gibiydi, bunlar ülkenin dört bir yanından hızlı koştukları ve itaat etmeye hevesli oldukları için bir araya getirilen çocuklardı, ayrıca birisi yakalandığı vakit ona ne olacağını merak ediyorlardı. Werner onların her zamankinden daha tutkulu bir şekilde ve kesin sonuca ulaşmak istercesine koştuklarını düşündü.

Çocuklar üzerine çullandığında Frederick, Bastian'dan sadece yirmi adım uzaktaydı.

Frederick ve onu yakalayanlar ayağa kalktılar, hepsi de kara bulanmıştı. Grubun geri kalanı en önde koşanlarla bir araya geldi. Bastian uzun adımlarla yürüyerek yanlarına geldi. Öğrenciler eğitmenlerinin etrafını sardı, göğüsleri inip kalkıyordu, pek çoğu ellerini dizlerine dayamıştı.

Rüzgar onların nefeslerini uçup giden bir bulut gibi çabucak alıp götürdü. Frederick ortada duruyordu, hızlı hızlı soluk alıp veriyor ve uzun kirpiklerini kırpıştırıyordu.

Bastian kendi kendine konuşur gibi, "Genellikle ilk kişinin yakalanması," dedi, "pek uzun sürmez."

Frederick gözlerini kısarak gökyüzüne doğru baktı.

Bastian, "Söyle asker," dedi. "En zayıf halka sen misin?"

"Bilmiyorum, efendim."

"Bilmiyor musun?" Bir sessizlik oldu. Bastian'ın yüzünde düşmanca bir ifade belirdi. "Konuşurken bana bak."

"Bazı insanlar bazı konularda zayıftır, efendim. Başkaları da başka yönlerde."

Komutan'ın dudakları iyice inceldi, gözleri kısıldı ve yüzünü ağır ve güçlü bir kötülük ifadesi kapladı. Sanki bir bulut kayarak gitmiş ve Bastian'ın gerçek ve biçimsiz karakteri bir anda kendisini belli etmişti. Hortumu boynundan çıkardı ve Rödel'e verdi.

Rödel onun cüssesi karşısında gözlerini kırpıştırdı. Bastian, "Hadi bakalım," diye onu kışkırttı. Sesi, ürkek bir çocuğu soğuk suya girmesi için teşvik eder gibiydi. "Yap ona bir iyilik."

Rödel hortuma baktı: Siyah, bir metre uzunluğunda, soğuktan kaskatı olmuş... Werner'e saatler gibi uzun gelen birkaç saniye geçti. Rüzgar donmuş otları yararak esiyor ve beyazlıkların üzerine baştan çıkarıcı sirenler gibi küçük meltemler ve belli belirsiz kar tutamları gönderiyordu. Werner'in içinde müthiş bir Zollverein özlemi kabardı: Kuruma bulanmış mahallelerde öğleden sonraları küçük kız kardeşini el arabasıyla dolaştırdığı çocukluk günlerini hatırladı. Sokak aralarındaki bataklık çamuru, kısık sesli işçilerin bağırışları, paltoları ve pantolonları duvarlardaki çengellere asılı olan ve yatakhanede kafaları diğerlerinin ayaklarına değecek şekilde yatan çocuklar aklına geldi. Frau Elena'nın gece yarıları bir melek gibi yatakların arasından geçişi ve *Biliyorum, çok soğuk. Ama bakın, ben sizin yanınızdayım*, deyişini hatırladı.

Jutta kapat gözlerini.

Rödel ileriye doğru bir adım attı, hortumu salladı ve Frederik'in omzuna doğru savurdu. Frederick bir adım geriye gitti. Rüzgar araziyi boydan boya dövüyordu.

Bastian "Bir daha," dedi.

Her şey iğrenç ve hayret verici bir ağır çekim gibi gerçekleşiyordu. Rödel geriledi ve tekrar vurdu. Bu kez Frederick'i çenesinden yakalamıştı. Werner zihnini eviyle ilgili imgelere odaklamaya çalışıyordu: Çamaşırhane, Frau Elena'nın pem-

be, yorgun parmakları; sokak aralarındaki köpekler, çatılardan çıkan buharlar... Bedeninin her hücresi haykırmak istiyordu: Bu yaptıkları yanlış değil miydi?

Ama burada doğruydu.

Her şey öyle uzun sürüyordu ki... Frederick üçüncü bir darbe yedi. "Tekrar," diye emretti Bastian. Dördüncü darbede Frederick kollarını kaldırdı ve hortum çarpınca sendeledi. Rödel hortumu sallarken, Bastian "Yüce Tanrım, parlayan bir örnek olarak bize yol göster, her zaman ve daima yol göster," diye bağırdı. Tüm bir öğleden sonra bu şekilde allak bullak ve lime lime oldu. Werner bu sahnenin bitişini sanki bir tünelin öteki ucundan seyrediyormuş gibi izledi: Küçük beyaz bir tarlada, bir grup çocuk, çıplak ağaçlar, oyuncak bir şato... Frau Elena'nın Alsace'de geçen çocukluğuyla ilgili olarak anlattığı hikayeler ve Jutta'nın yaptığı Paris resimleri gibi, hiçbiri gerçek olmayan bir sürü şey... Werner, Rödel'in hortumu altı kez daha salladığını, hortumun ıslık çaldığını ve Frederick'in ellerine, omuzlarına ve yüzüne çarpan kauçuğun çıkardığı o tuhaf, acımasız şaplağın sesini duydu.

Ormanda saatlerce yürüyebilen, ötüşünü bir kere dinlemekle elli metreden çalıbülbülünü teşhis edebilen Frederick... Kendisini hiç düşünmeyen Frederick... Ondan akla gelebilecek her bakımdan daha güçlü olan Frederick... Werner ağzını açmaya yeltendi ama vazgeçti; boğulur gibiydi; gözlerini kapattı, zihnini de...

Bir noktada dayak sona erdi. Frederick yüzükoyun karların üzerine düşmüştü.

"Efendim?" dedi Rödel nefes nefese. Bastian hortumu Rödel'den aldı ve tekrar boynuna astı. Göbeğinin altına düşmüş olan kemerine uzanarak yukarı doğru çekti. Werner Frederick'in yanına çömeldi ve onu yana doğru çevirdi. Burnundan veya gözünden veya kulağından veya üçünden birden kan akıyordu. Bir

gözü tamamen kapanmıştı; diğeri açıktı. Werner onun dikkatini gökyüzüne verdiğini fark etti. Oradaki bir şeyi izliyor gibiydi.

Werner de riski göze alarak yukarıya doğru baktı: Tek bir atmaca, rüzgarın üstüne binmiş gibi uçuyordu.

Bastian "Ayağa kalk," dedi.

Werner ayağa kalktı. Frederick kıpırdanmadı.

Bastian "Ayağa kalk," dedi, bu kez daha sakin bir şekilde. Frederick bir dizi üzerinde doğruldu. Sallanarak ayağa kalktı. Yaralı yanağından ince çizgiler halinde kan sızıyordu. Gömleğinin üzerinde, karın eridiği yerlerde ıslak lekeler görünüyordu. Werner kolunu Frederick'e uzattı.

"Söyle asker, en zayıf halka sen misin?"

Frederick Komutan'a bakmadı. "Hayır, efendim."

Atmaca hâlâ tepelerde dönüp duruyordu. İri yarı komutan bir an için düşündü. Sonra çınlayan bir sesle gruba koşmalarını emretti. Elli yedi öğrenci araziyi boydan boya geçerek ormana giden karlı yolda koşmaya başladı. Frederick her zamanki yerinde, Werner'in yanında koşuyordu. Sol gözü iyice şişmişti, her iki yanağından akan kanlar örümcek ağı şeklinde kurumuştu, yakası ıslanmış ve koyu bir renge bürünmüştü.

Ağaç dalları kudurmuş gibi sallanıp takırdıyordu. Elli yedi çocuk tek bir ağızdan şarkı söylüyordu.

İleriye doğru yürüyeceğiz,
Her şey paramparça olsa bile;
Çünkü artık ülkemiz bize kulak veriyor,
Yarın da tüm dünya verecek!

Eski Saksonya ormanlarındaki Aralık ayı... Werner arkadaşına bir kez daha bakma riskini göze alamadı. Sırtında doldurulmamış beş-atımlık tüfekle, hızlı adımlarla soğukta ilerledi. On beş yaşına basmak üzereydi.

Çilingirin Tutuklanışı

Onu Paris'e birkaç saat mesafedeki Vitré çıkışında yakaladılar. Sivil kıyafetteki iki polis, düzinelerle yolcunun bakışları altında onu trenden palas pandıras aldılar. Önce bir kamyonette, daha sonra da okyanusa açılan gemileri gösteren kötü suluboya resimlerin asılı olduğu buz gibi bir giriş katında onu sorguladılar. İlk sorgulayıcılar Fransız idi; ama bir saat sonra Alman olmuşlardı. Not defterini ve alet kutusunu sağa sola savurdular. Anahtar demetini incelediler ve yedi farklı maymuncuk buldular. Bunların hangi kilitleri açtığını ve şu küçük törpü ve testereleri ne amaçla kullandığını bilmek istiyorlardı. Sürüyle mimari ölçümlerle dolu olan o not defteri de ne oluyordu?

Kızım için bir maket.

Çalıştığım müzeye ait anahtarlar.

Lütfen.

Onu karga tulumba bir hücreye götürdüler. Kapının kilidi ve menteşeleri o kadar büyük ve antikaydı ki, XIV. Louis zamanından kalma olmalı diye düşündü. Belki de Napolyon... Müdür veya adamlarından biri şimdi gelecek ve her şeyi onlara anlatacaktı. Kesinlikle öyle olacaktı.

Ertesi sabah, Almanlar onu yeniden, daha kısa ama öz bir sorgulamaya aldılar. Bir köşede de bir daktilograf tıkır tıkır bir şeyler yazıyordu. Onu Saint-Malo Şatosu'nu yıkmayı planlamakla suçladılar, ama bunu neden yapmak isteyeceği hakkında belirgin bir fikirleri yoktu. Fransızcaları ancak yeterliydi; onun yanıtlarından çok kendi sordukları sorularla ilgileniyormuş gibiydiler. Kağıt, kumaş ve telefon gibi şeyleri yasaklamışlardı. Fotoğraflarını çektiler.

Canı çok sigara çekiyordu. Yerde sırt üstü yatıyor ve uyur-

ken Marie-Laure'u her iki gözünden de öptüğünü hayal ediyordu. Tutuklanmasından iki gün sonra, Strasbourg'un birkaç kilometre dışındaki bir tutuklama evine götürdüler. Sunta perdelerin arasından, üniformalı okullu kızların kış güneşi altında, çift sıra halinde yürümelerini izledi.

Gardiyanlar paketlenmiş sandviçler, sert peynir ve yeterli miktarda su getirdi. Hapishanede belki de otuz kadar kişi, donmuş çamurların üzerine koyulan samanların üzerinde uyuyordu. Bunların çoğu Fransız'dı, ama aralarında Belçikalılar, dört Flaman ve iki de Valon vardı. Hepsi de onlara sorduğu sorularda bir tuzak olur korkusuyla, itham edildikleri suçlardan çok temkinli olarak bahsediyorlardı. Gece olunca, duydukları söylentileri fısıldaşarak birbirleriyle paylaşıyorlardı. "Almanya'da sadece birkaç ay kalacakmışız," diyordu birisi ve bu sözler hemen oradan oraya yayılıyordu.

"Kendi adamları savaşırken, ilkbahar ekimlerine yardımcı olmak için buradaymışız."

"Sonra bizi evlerimize göndereceklermiş."

Aslında her biri bunun mümkün olmadığını biliyordu ama ya doğruysa? Sadece birkaç ay. Sonra herkes evine...

Resmen atanmış bir avukat yoktu. Askeri mahkeme yoktu. Marie-Laure'un babası üç gün tutuklama evinde titreyerek bekledi. Müzeden bir yardım gelmedi, müdürden gelen herhangi bir limuzin yolun başında belirmedi. Mektup yazmasına da izin vermiyorlardı. Telefon kullanmak istediğinde, gardiyanlar gülmeye bile tenezzül etmediler. "En son *bizim* ne vakit telefon kullandığımızı bilmek ister misin?" Her saat Marie-Laure için dua ediyordu. Her nefesinde.

Dördüncü gün, tüm mahkumları bir sığır kamyonuna doldurdular ve doğuya götürdüler. Adamlar "Almanya'ya çok yakın bir yerdeyiz," diye fısıldaşmaya başladı. Nehrin öte yakasına baktıklarında bu belli oluyordu. Karla kaplı tarlaların

arasında birkaç çıplak ağaç grubu görülüyordu. Siyah sıralar halinde uzanan üzüm bağları. Beyaz gökyüzünde eriyen, birbirinden bağımsız, dört gri duman şeridi.

Çilingir gözlerini kısarak baktı. Almanya mı? Karşı taraf nehrin bu yakasından bakılınca hiç de farklı görünmüyordu.

Bir uçurumun kenarı bile olabilirdi orası.

Dört

La Cité Kalesi

Başçavuş von Rumpel karanlıkta portatif bir merdivene tırmanıyordu. Boynunun iki tarafındaki lenf bezlerinin yemek borusunu ve nefes borusunu sıkıştırdığını hissediyordu. Merdiven basamağındaki ağırlığı bir bez parçası kadardı.

Periskop kulesindeki iki nişancı miğferlerinin altından onu izliyorlardı. Ne yardım teklifinde bulunuyorlardı, ne de selam veriyorlardı. Kulenin tepesinde çelikten bir kubbe vardı. Burası öncelikle aşağıda konuşlandırılmış daha ağır silahların menzilini ayarlamak için kullanılıyordu. Batıdan denize bakıyordu; aşağıdaki kayalıklar, birbirine dolanmış kablolarla doluydu. Doğrudan suyun karşı tarafında, yaklaşık bir kilometre ötede, alevler içindeki Saint-Malo şehri vardı.

Topçu ateşi bir an için durmuştu ve surların içindeki şafak öncesi yangınları durağan bir orta yaşa, yetişkinliğe ulaşmış gibiydi. Şehrin batı kenarı birden fazla duman kulesinin yükseldiği, kızıl ve vişne çürüğü renklerine bürünmüş bir yangın faciasıydı. Bunların en büyüğü patlayan bir volkandan çıkan kül, buhar ve tefra bulutuna benzeyen bir sütun şeklini almıştı. Uzaktan bakınca, duman tuhaf bir biçimde ışıldayan tahtadan yapılmış, içi dolu katı bir cisim gibi görünüyordu. Her tara-

fından kıvılcımlar fışkırıyor ve küller dökülüyordu. Aralarında kamu hizmet planları, satın alma talimatları ve vergi kayıtları da olan kamu belgeleri de yanıyordu.

Von Rumpel dürbünle surların üzerinde alev alarak ve yan yatarak uçuşan küçük yarasalar olduğunu tahmin ettiği şeyleri seyrediyordu. Evlerin birinden sıcak su fiskiyesi gibi kıvılcımlar fışkırdı. Bu elektrikli bir transformatör veya birikmiş petrol veya gecikmeli bir bombadan kaynaklanıyor olabilirdi. Sanki şimşekler kasabayı içten kırbaçlıyordu.

Nişancılardan biri dumanla, duvarların dibinde gördüğü ölü bir atla ve bazı bölgelerdeki yangınların şiddetiyle ilgili bir yorum yaptı. Kendilerini Haçlılar döneminde, kaleler arasındaki savaşları tribünlerden seyreden soylulara benzetiyordu. Von Rumpel yakasını boğazındaki şişliklerin üstüne doğru çekiştirdi ve yutkunmaya çalıştı.

Ay batıyordu ve gökyüzünün doğusu aydınlanmaya başlamıştı, gece eteklerini geri çekiyordu, tek tek yıldızları da yanında götürerek... İki tanesi dışında... Muhtemelen Vega. Belki de Venüs. Bunu hiçbir zaman bilemiyordu.

"Kilisenin çan kulesi gitti," dedi nişancılardan biri.

Daha bir gün önce, katedralin çan kulesi, çevredeki tüm yapıları aşarak zikzaklı çatıların üzerinden sipsivri yükseliyordu. Ama o sabah değil. Az sonra güneş ufukta yükseldi ve alevlerin turuncusu yerini batı surları boyunca yükselen ve kaleyi boydan boya bir duvak gibi saran dumanın siyahına bıraktı.

Bir ara dumanlar, von Rumpel'in şehrin girintili çıkıntılı labirentine dikkatle bakmasına ve aradığı şeyi bulmasına yetecek birkaç saniyelik bir süre için dürbünün önünden çekildi: Bu, geniş bacalı, yüksek bir binanın üst bölümüydü. İki penceresi görünüyordu, camları yoktu. Bir kepenk sallanıyordu, diğer üç tanesi yerinde duruyordu.

Vauborel Sokağı, 4 numara. Hasarsız bir şekilde hâlâ duruyordu. Saniyeler geçti; duman onu yine perdeledi.

Tek bir uçak giderek mavileşen gökyüzünde inanılmaz bir yükseklikte uçuyordu. Von Rumpel portatif merdivenden geri geri aşağıdaki kalenin tünellerine doğru indi. Topallamamaya ve kasığındaki şişlikleri düşünmemeye çalışıyordu. Yeraltındaki askeri kantinde insanlar sırtlarını duvarlara dayamış, miğferlerinin içindeki yulaf ezmesini kaşıklıyorlardı. Elektrik lambalarından çıkan ışık onları yer yer göz kamaştırıcı bir parlaklık ve yer yer de gölge birikintisi içinde bırakıyordu.

Von Rumpel bir cephane sandığının üzerinde oturdu ve tüp peynirini sıkarak yemeye başladı. Saint-Malo'yu savunmakla görevli albay, buradaki adamlara konuşmalar yapmıştı. Bu konuşmalarda onlara mertlikten ve Hermann Göring Bölüğü'nün Avranche'daki Amerikan hatlarını kaç saatte yaracağından bahsetmiş, İtalya'dan ve muhtemelen Belçika'dan da tanklarla ve Alman bombardıman uçaklarıyla gelecek olan destekten söz etmişti. Ayrıca kamyonlar dolusu elli milimetrelik havan toplarından, Berlinlilerin onlara bir rahibenin Tanrı'ya inandığı gibi inandığından, hiç kimsenin görev yerini asla terk etmeyeceğinden ve eğer terk ederse asker kaçağı olarak kurşuna dizileceğinden de bahsetmişti. Ama şu anda von Rumpel içindeki sarmaşıktan başka bir şey düşünecek halde değildi. Bacaklarında ve kollarında dal budak salan kara bir sarmaşık... İçini içten içe kemiren bir sarmaşık. Burada, geri çekilme hatlarından kopuk olan Saint-Malo'nun hemen dışındaki bu yarımada kalesinden, Seksen Üçüncü Bölük'teki Kanadalıların ve İngilizlerin ve parlak gözlü Amerikalıların şehirde dolup taşmasının, yağmacı Hunları ele geçirmesinin ve onları esir aldıkları vakit, esirlere ne yapılıyorsa onları yapmalarının an meselesi olduğu görülmekteydi.

O siyah sarmaşığın yüreğini boğması da an meselesiydi.

"Ne?" dedi yanındaki bir asker.

Von Rumpel burnunu çekti. "Bir şey söylediğimi sanmıyorum."

Asker gözlerini kıstı ve tekrar miğferinin içindeki yulaf ezmesine baktı.

Von Rumpel tüpün içindeki kötü ve tuzlu peyniri sonuna kadar sıktı ve boş tüpü ayaklarının arasına fırlattı. Ev hâlâ yerli yerinde duruyordu. Kendi ordusu şehri hâlâ elinde tutuyordu. Yangınlar birkaç saat daha devam edecekti. Almanlar daha sonra karıncalar gibi tekrar kendi mevzilerine dönecekler ve bir gün daha savaşacaklardı.

O ise bekleyecekti. Duman çekilene kadar bekleyecek, bekleyecek, bekleyecek ve sonra evin içine girecekti.

Tamir Atölyesi

Mühendis Bernd acı içinde kıvranıyor ve yüzünü altın renkli kumaşla kaplı koltuğa sürtüyordu. Bacağında bir sorun vardı, göğsündeki sorun daha da büyük gibiydi.

Radyodan ümit yoktu. Güç kablosu kopmuştu ve yerüstü antenine giden ara kablosu kayıptı. Selektör panelinin de kırık olması Werner'i hiç şaşırtmayacaktı. Volkheimer'ın giderek zayıflayan el fenerinin amber renkli ışığı altında, ezilmiş olan fişlere bakakalmıştı.

Bombardıman sol kulağının işitme duyusunu harap etmişti. Görebildiği kadarıyla sağ kulağı giderek normale dönmekteydi. Çınlamanın dışında, işitmesi geri geliyor gibiydi.

Yangınların sönerken çıkardığı tık tık sesi.

Üstteki otelden gelen inleme sesleri.

Türlü türlü, tuhaf damlama sesleri.

Bir de merdivenleri bloke eden yıkıntının orada, aralıklı olarak, kuru kuru, çılgın gibi öksüren Volkheimer'ın sesi... Görebildiği kadarıyla Volkheimer katlanmış gibi duran tavanın altına sinmişti, kesik kesik nefes alıyordu. Bir elinde eğrilmiş bir inşaat demiri vardı. Werner arazi fenerinin ışığını açtı ve çıkarabileceği bir şey olup olmadığını anlamak için ağzına kadar dolu olan merdiven aralığının önünü taradı. Her şeyin yerini ezberlemeye çalışıyordu. Sonra pili fazla harcamamak için ışığı söndürdü ve işini karanlıkta yapmaya koyuldu.

Işığı tekrar yaktığında, merdiven aralığındaki rezaletin aynen yerinde durduğunu gördü. Metal, tuğla ve kalas öylesine bir karmaşayla birbirinin içine girmişti ki, yirmi adamın bile makinelerle burayı açması mümkün değildi.

Lütfen, dedi Volkheimer. Werner, onun bunu yüksek sesle söylediğinin farkında olup olmadığını kestiremiyordu. Ama

Werner bu sözcüğü sağ kulağıyla uzaklardan gelen bir dua gibi duymuştu. *Lütfen. Lütfen.* Sanki yirmi bir yaşındaki Frank Volkheimer için savaşta o ana kadar tüm olup bitenler hoş görülebilirdi, ama bu son haksızlık kabul edilemezdi.

Yukarıdaki yangınların bu delikteki oksijeni son damlasına kadar emmiş olması gerekirdi. Hepsinin havasızlıktan boğulmuş olması gerekirdi. Borçlar ödenmiş, hesaplar görülmüş olurdu. Ama her şeye rağmen, nefes alabiliyorlardı. Tavandaki parçalara bölünmüş üç kirişin taşımakta olduğu yükü ancak Tanrı bilirdi: Kömürleşmiş onlarca ton otel yıkıntısı ve sekiz uçaksavar personelinin cesetleri ve patlamamış mühimmat. Muhtemelen buradaki üç kişiyle ilgili olarak henüz verilmemiş olan nihai hükümler vardı. On bin küçük ihaneti nedeniyle Werner'in, sayısız suçları nedeniyle Bernd'in ve emirlerin infazından sorumlu olan ve Reich'ın kılıcı rolünü oynayan Volkheimer'ın ödemesi gereken daha büyük bedeller olmalıydı.

Burası önce altın, silah ve eksantrik bir adamın arıcılıkla ilgili ekipmanının muhafaza edilmesi için inşa edilmiş bir korsan mahzeniydi. Sonra şarap mahzeni olarak kullanılmıştı. Daha sonra da bir tamircinin kuytu köşesi... *Tamir atölyesi*, diye düşündü Werner, onarım yapmak için kullanılan bir oda. Her yer kadar uygun bir yer. Dünyada bu üç kişinin bazı onarımlar yapması gerektiğini düşünen insanlar kesinlikle çıkacaktı.

İki Konserve Kutusu

Marie-Laure uyandığında, minik ev modeli göğsünün üzerinde mıhlanmış gibi duruyordu. Kendisi de büyük amcasının paltosunun altında ter içinde kalmıştı.

Şafak vakti miydi? Portatif merdiveni tırmandı ve kulağını yerdeki kapak şeklindeki döşeme kapısına dayadı. Hiç siren sesi duyulmuyordu. Belki de o uyurken ev yanmış ve yerle bir olmuştu. Veya savaşın son saatlerini uyuyarak geçirmiş ve şehir özgürlüğüne kavuşmuştu. Sokaklarda insanlar vardı: Gönüllüler, Fransız jandarmalar, itfaiyeciler... Hatta Amerikalılar. Gizli kapıdan yukarı çıkmalı ve ön kapıdan geçerek Vauborel Sokağı'na erişmeliydi.

Ama ya şehri Almanlar ele geçirdiyse? Ya Almanlar şu anda ev ev dolaşıp diledikleri kişileri kurşuna diziyorlarsa?

Biraz daha beklemeliydi. Etienne her an onun yanına gelebilirdi; son nefesini ona varabilmek için verene dek, mücadele ederek gelebilirdi.

Ama belki de bir yere çömelmiş, iki eli arasına aldığı başını sallıyordu. İblisler görüyordu...

Belki de ölmüştü.

Ekmeğin birazını ayırmayı düşündü, ama öyle açtı ki. Ekmek de bayatlamaya yüz tutmuştu zaten. Sonra, farkına varmadan tamamını yedi.

Keşke romanını da yanında aşağıya getirseydi.

Marie-Laure ayaklarında çoraplarıyla, küçük kilerde avare avare dolaştı. Şurada ortadaki boşluğu talaş kokan bir şeyle dolu, rulo halinde bir halı duruyordu. Fareler. Şurada da yüzlerce eski kağıtla dolu bir sandık. Antika bir lamba. Madam Manec'in konserve malzemeleri. Ve burada da, tavana yakın bir rafın arka tarafında, iki küçük mucize. İçi dolu iki konserve tenekesi! Mutfakta biraz mısır unu, bir demet lavanta ve iki üç şişe ekşimiş Beaujolais'nin dışında hemen hemen hiç yiyecek

bir şey kalmamıştı, ama burada, içi dolu iki kutu konserve vardı.

Bezelye mi? Fasulye mi? Belki de tane mısır? Umarım yağ değildir, diye dua etti: Yağ tenekeleri bunlardan daha küçük olmaz mıydı? Onları salladı ama tenekeler bir belirti vermedi. Marie-Laure bunların Madam Manec'in sandık sandık satın aldığı, ayıklayıp dörde böldüğü ve şekerle kaynattığı Languedoc'tan gelen şeftalilerinden olması ihtimalini hesap etmeye çalıştı. Bütün mutfak onların kokusuyla dolardı. Marie-Laure'un parmakları onlardan yerken yapış yapış olurdu... Bir mest olma durumuydu bu.

Etienne'in fark etmediği iki konserve kutusu.

Ama çıtayı yükseltmek, ümidin gerçekleşmesini riske atmak demekti. Bezelye. Veya fasulye. Bunları da mutlulukla kabul edecekti. Tenekelerin her birini amcasının paltosunun birer cebine koydu ve giysisinin cebindeki minik evi bir kez daha kontrol etti. Sonra bir sandığın üzerine oturdu ve bastonunu iki eliyle kavradı. Onu sıkıştırmaya başlamış idrar kesesini düşünmemeye çalışıyordu.

Sekiz veya dokuz yaşlarındayken bir kez babası onu Foucault sarkacını anlatmak için Paris'teki Panthéon'a götürmüştü. Onun şakülü, demişti, çocuk başına benzeyen altın bir küre şeklindedir. Altmış yedi metre uzunluğundaki bir tele bağlıdır. Zaman içinde gezingesi değiştiği için, Dünya'nın dönmekte olduğu şüpheye yer bırakmayacak şekilde kanıtlanmış oluyordu, diye açıklama yapmıştı. Ama Marie-Laure'u en çok etkileyen şey, parmaklıkların önünde onun ıslık çalarak geçişini izlerken, babasının Foucault sarkacının asla durmayacağını söylemiş olmasıydı. Anladığı kadarıyla, babasıyla o Panthéon'u terk ettikten ve gece olunca uyuduktan sonra bile sarkaç sallanmaya devam edecekti. Onu unuttuktan sonra bile...

Şimdi de, önündeki havayı delerek gidip gelen o sarkacı duyar gibiydi: O devasa altın şakül, bir fıçı kadar geniş, sürekli sallanan ve hiç durmayan... İnsanlık dışı gerçeğini tekrar tekrar yere kazıyarak...

Vauborel Sokağı, No. 4

Küller, küller: Ağustos ayında kar yağar gibi... Bombardıman kahvaltıdan sonra yeniden başlamış ve akşamüstü 6'da durmuştu. Bir yerden bir makineli tüfek sesi geliyordu, parmakların arasından geçirilen bir boncuk dizisinin çıkardığı sese benziyordu bu ses. Başçavuş von Rumpel'in ellerinde bir matara, bir düzine kadar morfin ampulü ve bir de arazi tüfeği vardı. Tahkimat duvarını ve Saint-Malo'nun için için yanmakta olan devasa kale duvarlarını geçti. Limandaki iskele birkaç yerinden parçalanmıştı. Yarısına kadar batmış bir balıkçı teknesi kıç tarafı havada sulara kapılmış, sürüklenip duruyordu.

Eski şehrin içindeki Dinan Sokağı'nda taş bloklar, torbalar, kepenkler, dallar, demir ızgara işleri ve baca külahları dağlar gibi yığılmıştı. Her yer ezilmiş çiçek saksıları, kömürleşmiş pencere çerçeveleri ve kırık camlarla doluydu. Bazı binalardan hâlâ duman çıkıyordu. Von Rumpel ıslak bir mendille ağzını ve burnunu kapatmıştı ama nefesini toparlamak için arada bir durmak zorunda kalıyordu.

Tam şurada şişmek üzere olan ölmüş bir at vardı. Şurada da çizgili yeşil kadife kaplı bir sandalye... Bir gölgelikten geri kalan parçalar ise buranın bir zamanlar bir *brasserie** olduğunu gösteriyordu. Kırık pencerelerdeki perdeler, yanıp sönen tuhaf bir ışık altında tembel tembel sallanıyordu; bütün bunlar von Rumpel'in sinirini bozuyordu. Kaybolan yuvalarını arayan serçeler bir oraya, bir buraya uçuşuyordu ve sanki çok uzaklardan birisinin çığlık sesi geliyordu, ama belki de rüzgarın sesiydi bu; kulaklarına kaçan dumanın sesi de olabilirdi tabii. Büyük patlamalarda pek çok dükkanın tabelası kancalarından fırlamıştı, bel kirişleri de terk edilmiş bir şekilde oradan buradan sarkıyordu.

---

* *brasserie:* Birahane (Çev. N.)

Schnauzer türü bir köpek inleyerek arkasından geldi. Pencerelerden kimse çıkıp da mayınlara dikkat etmesi için ikaz etmiyordu. Gerçekten de, dört blok gitmesine rağmen, sadece tek bir kişi görmüştü. O da, daha bir gün önce kasabanın sineması olan binanın önünde duran bir kadındı. Bir elinde bir faraş tutuyordu, ama ortalarda süpürge filan yoktu. Kadın ona hayretler içinde baktı. Arkasındaki açık kapıdan, büyük tavan parçaları altında ezilmiş sinema koltukları görünüyordu. Onların da ötesinde, hiç hasar görmemiş olan perde. Dumandan bile lekelenmemiş bir perde...

Breton aksanlı Fransızcasıyla "Film saat sekizden önce başlamaz," dedi kadın. Von Rumpel topallayarak onun yanından geçerken başını tamam der gibi salladı. Vauborel Sokağı'na geldiğinde, çatılardan pek çok damtaşının düşerek sokaklarda parçalanmış olduğunu gördü. Başının üzerinden yanmış kağıt parçaları geçiyordu. Hiç martı yoktu. Ev alevler içinde kalmış olsa bile, diye düşündü, elmas hâlâ oralarda bir yerde olmalıydı. Onu küllerin arasından sıcak bir yumurta gibi alıverecekti.

Ama yüksek ve narin ev hemen hemen hiçbir şey olmamış gibi ayaktaydı. Ön yüzündeki on bir pencerenin neredeyse tamamının camları kırılmıştı. Eski gri ve bronz renkli granitten yapılmış mavi pencere çerçeveleriyle ayaktaydı. Altı çiçek kutusunun dört tanesi yerinde asılı duruyordu. Ön kapıda, evde yaşamakta olanların zorunlu olarak yapılmış listesi asılıydı.

Mösyö Etienne LeBlanc; 63 yaşında.

Matmazel Marie-Laure LeBlanc, 16 yaşında.

Göze almaya gönüllü olduğu tüm tehlikeleri düşündü. Reich için. Kendisi için.

Ama onu kimse durduramayacaktı. Islık çalarak gelen mermiler bile. Bazen fırtınanın göbeğinde olmak, en güvenli yerde olmak demekti.

Neleri Neleri Vardı...

Ne zaman gündüz oluyordu, ne zaman gece? Saatin kaç olduğu yanıp sönen ışıkla daha iyi anlaşılıyormuş gibi Volkheimer'ın arazi feneri bir yanıyor, bir sönüyordu.

Werner, Bernd'in üzerine doğru eğilip yardımcı olmaya çalışan Volkheimer'ın ışıkta yansıyan küllü, tozlu yüzüne baktı. İç, diyordu Volkheimer'ın ağzı, matarasını Bernd'in dudaklarına götürürken... Gölgeler, şölen yapmaya hazırlanan halka halinde dizilmiş hayaletler gibi, bir ucundan diğer ucuna kadar, çöken tavanın üzerinden hücuma geçmişlerdi.

Bernd, gözlerinde panikle yüzünü diğer tarafa çevirdi ve bacağını kontrol etmeye çalıştı.

Fenerin ışığı söndü ve karanlık koşa koşa geri geldi.

Werner'in silindir şeklindeki sırt çantasında çocukluk notları, battaniyesi ve kuru çorapları vardı. Üç öğün de yemeği. Bütün yemekleri bu kadardı. Volkheimer'ın hiçbir şeyi yoktu. Bernd'in de. Sadece iki matara suları vardı ama mataralar yarıya kadar doluydu. Volkheimer bir köşede bir kova boya fırçası bulmuştu. Kovaların dibinde sulu çamur vardı, ama onu içmek için ne kadar çaresiz kalmış olmaları gerekecekti?

Bir de, iki adet stik el bombası vardı. 245 Model, her biri Volkheimer'ın paltosunun yan ceplerinin içindeydi. İçi boş tahta sapları altta, çelik bir kutu içindeki yüksek güçlü patlayıcı şarjları üstte olan ve Schulpforta'daki çocukların patates ezicisi adını verdikleri küçük el bombalarıydı bunlar. Bernd şu ana kadar tam iki kez Volkheimer'a bunlardan birini onlara dışarı çıkış yolu açıp açamayacağını görmek üzere tamamen tıkanmış olan merdiven aralığında denemesini söylemişti. Ama böylesine kısa mesafede ve muhtemelen 88 milimetrelik mermilerin cirit attığı yıkıntıların arasında bir el bombası kullanmak, intihar etmekle eş anlamlıydı.

Sonra bir de tüfek vardı: Volkheimer'ın mekanizmalı, beş atımlık 98K Karabiner'i idi. Yeterli, diye düşündü Werner. Çok bile. Üç taneye ihtiyaçları vardı. Her biri için birer tane.

Werner bazen karanlıkta beklerken mahzenin, belki de yıkıntının kendisinden çıkan, kendisine özgü hafif bir ışığı olduğunu düşünüyordu. Yukarılarındaki bu Ağustos günü alacakaranlığa dönüşürken, bulundukları yer de giderek bir kızıllığa bürünmekteydi. Bir süre sonra zifiri karanlığın bile tam olarak karanlık olmadığını fark etti; öyle ki parmaklarını gözlerinin önünden geçirdiğinde birkaç kez onları gördüğünü bile düşünmüştü.

Werner çocukluğunu düşünüyordu; kış sabahlarında havada asılı kalan ve sonra pencere kenarlarında, çocukların kulaklarında, ciğerlerinde karar kılan yumak yumak kömür tozlarını hatırlıyordu... Buradaki delikte ise, tam tersine beyaz bir toz vardı ve sanki kendisi de babasının öldüğü maden ocağının hem aynısı, hem de tersi olan derin bir kuyuda tutsak kalmıştı.

Yine karanlık. Tekrar aydınlık. Volkheimer'ın soytarımsı, küle bulanmış yüzü Werner'in gözlerinin önünde şekil buldu. Bir omzundaki rütbe işaretlerinin bazıları gitmişti. Fenerinden çıkan ışık huzmesiyle Werner'e iki tane tornavida ve bir kutu da elektrik sigortası tutmakta olduğunu gösterdi.

"Radyo," dedi Werner'in duyan kulağına doğru.

"Hiç uyudunuz mu?"

Volkheimer ışığı onun yüzüne tuttu.

Pilimiz bitmeden önce, dedi Volkheimer'ın dudakları.

Werner başını olumsuz anlamda salladı. Radyodan hiç ümit yoktu. Gözlerini kapatmak, unutmak ve her şeyden vazgeçmek istiyordu. Şakağına dayanacak bir tüfek namlusunu beklemek istiyordu, ama Volkheimer'ın hayatın yaşanmaya değer olduğunu kanıtlamaya niyeti vardı anlaşılan.

Arazi fenerinin içindeki ampulün ince telleri sarı sarı parlıyordu: Zayıflamaya başlamıştı bile. Volkheimer'ın ışık vu-

ran ağzı karanlıkta kıpkırmızı görünüyordu. Çok az vaktimiz kaldı, diyordu dudakları. Bina inlemeye başladı. Werner'in gözlerinin önüne yemyeşil otlar, çıtırdayarak uçan sinekler ve gün ışığı geldi. Yazlık bir malikanenin bahçe kapısı yavaş yavaş açılıyordu. Ölüm Bernd için geldiğinde, keşke onun için de gelseydi... İkinci bir yolculuk yapmamış olurdu.

Kız kardeşin, dedi Volkheimer. *Kız kardeşini düşün.*

Tetikleyici Mekanizma

İdrar torbasına daha fazla hâkim olamıyordu. Nefesini tutarak kilerin basamaklarını çıktı ve bu süre içinde hiçbir ses duymadı. Kırk. Sonra kapak şeklindeki kapıyı ittirerek açtı ve mutfağa çıktı.

Ona kimse ateş etmemişti. Hiçbir patlama sesi de duymamıştı.

Marie-Laure yerlere düşmüş rafların arasından takur tukur sesler çıkararak ilerledi ve Madam Manec'in minik dairesine geçti. Büyük amcasının paltosunun ceplerindeki iki konserve kutusu epeyce ağırlık yapıyordu. Boğazı batmaya başlamıştı, burun delikleri de kaşınıyordu. Duman burada biraz daha azdı.

Madam Manec'in yatağının dibinde duran lazımlığa çişini yaptı. Çoraplarını yukarı çekti ve büyük amcasının paltosunun düğmelerini yeniden iliklediği. Saat kaçtı acaba? Bugün belki de bininci kere babasıyla konuşmayı istemişti. Eğer hâlâ gündüzse, şimdi sokağa çıkıp şehre gitmek ve birilerini bulmak iyi bir fikir olabilir miydi?

Bir asker ona yardım ederdi herhalde. Herkes ederdi. Ama bunu söylerken bile şüphe içindeydi.

Bacaklarındaki dermansızlığın açlıktan kaynaklandığını biliyordu. Mutfağın karışıklığı nedeniyle konserve açacağını bulamadı, ama Madam Manec'in bıçak çekmecesinde bir patates soyma bıçağı ve Madam'ın şöminenin ızgarasını çekmek için kullandığı geniş ve kaba tuğlayı buldu.

Bu iki konservenin içinde ne olursa olsun yiyecekti. Sonra bir süre için, amcasının eve gelmesini bekleyecekti. O arada belki birinin yoldan geçtiğini duyardı: Kasaba tellalı, bir itfaiyeci, aklında bir kadına incelik etmek olan Amerikalı bir asker... Ama tekrar acıkana kadar kimse gelmezse, sokağa çıkacaktı. Daha doğrusu, sokaktan geriye ne kaldıysa oraya...

İlk olarak, küvetten su içmek için üçüncü kata tırmandı. Dudakları suya değince, kana kana içti. Karnını suyla doldurana ve midesi gürüldeyene kadar içti. O ve amcası Etienne'in yeterli olmayan yüzlerce yemekte öğrendikleri bir şey vardı: İçebildiğin kadar su iç, o zaman daha çabuk doyarsın.

"En azından, baba," dedi yüksek sesle, "su konusunda akıllı davrandım."

Sonra sırtını telefon masasına dayayarak üçüncü katın merdiven sahanlığında oturdu. Konserve kutularından birini bacaklarının arasına sıkıştırdı, bıçağın ucunu kapağına dayadı ve bıçağın kabzasına vurmak üzere tuğlayı kaldırdı. Ama tuğlayı indiremeden, arkasındaki tetikleyici mekanizmanın teli titredi, küçük zil çınladı ve eve birisi girdi.

Beş

Ocak Ayı Tatili

Komutan onur, aile ve Schulpforta çocuklarının her gittikleri yere taşıdıkları sembolik ateşle ilgili bir konuşma yapmış ve bu ateşin ülkedeki ocakları canlandıracak olan bir tas saf alev olduğunu söylemişti. Führer şöyle, Führer böyle diye anlatırken kullandığı sözcükler Werner'in kulaklarına aşina olduğu bir vurmalı çalgı sesi gibi geliyordu. En cesur çocuklardan biri daha sonra, "Ah, benim de ta içimde bir tas sıcak bir şey var," diye mırıldanmıştı.

Yatakhanede Frederick yatağından aşağı sarktı. Yüzü morluklardan ve sarılıklardan oluşmuş bir harita gibiydi. "Neden Berlin'e gelmiyorsun? Babam çalışıyor, ama annemle tanışabilirsin."

Frederick iki hafta boyunca etrafta yara bere içinde, yüzü gözü şiş, ağır adımlarla topallayarak dolaşmıştı, ama kendisine özgü telaşlı nezaket sözcüklerinin dışında bir kez olsun Werner'le konuşmamıştı. Ne Frederick dövülürken ne de daha sonra hiçbir şey yapmamış olmasına rağmen, onu bir kere bile olsun hıyanetle suçlamamıştı: Werner Rödel'in peşine düşebilir veya Bastian'ın üzerine tüfeğini doğrultabilir veya Doktor Hauptmann'ın kapısına kızgın bir şekilde vurup

adalet isteyebilirdi. Ama Frederick'in, her birinin kendilerine uygun rotalarda seyretmesi gerektiğinin ve başka yerlere sapmanın mümkün olmadığının farkına vardığı belli oluyordu.

Werner "Benim pa..."

"Annem yol paranı öder." Frederick geriye doğru yaslandı ve gözlerini tavana dikti. "Önemli bir şey değil."

Cuma günkü geçit töreni teftişinden sonra yola çıktılar. Dört yüz çocuk okuldan top güllesi gibi hızla fırlamış ve istasyona giden yolun üzerine yağmur gibi yağmışlardı. Tren yolculuğu altı saatlik uykulu bir destandı. Her saat başı içinde yolculuk ettikleri köhne vagon bir yan hatta geçiriliyor ve cepheye giden askerlerin doldurduğu trenlerin geçmesine izin veriliyordu. Nihayet, Werner ve Frederick loş ve kömür renkli bir istasyonda indiler, her basamağında *Berlin Junos sigarası içiyor!* yazılı upuzun bir merdivenden çıkarak Werner'in o güne kadar gördüğü en büyük şehrin sokaklarına kendilerini attılar.

Berlin! Bu şehrin adı bile sanki bir çift şan ve şeref çanı çağrışımı yapıyordu. Bilimin başkenti, Führer'in merkezi, Einstein'ı, Straudinger'i ve Bayer'i yetiştiren yer... Buralarda bir yerlerde plastik icat edilmişti, X-ışınları keşfedilmişti, kıtasal sürüklenmenin mevcudiyeti saptanmıştı. Bilim burada şimdi ne gibi harikalar üretmekteydi acaba? Süpermen askerler, diyordu Doktor Hauptmann. Belirli hava şartları yaratan makineler ve Jüpiter'e kadar gidebilecek gücü olan roketler...

Gökyüzünden gümüş renkli iplikleri andıran karla karışık yağmur yağıyordu. Gri renkli evler birbirine sokulmuş sıralar halinde, soğuktan korunmak için kamburlaşmış gibi ufka doğru uzanıyorlardı. Asılı etlerle dolu dükkanların, kucağında kırık bir mandolin olan bir sarhoşun ve bir tentenin altında kıvrılmış yatan ve sokaktan geçen üniformalı çocukları ıslıklayarak yuhalayan üç fahişenin önünden geçtiler.

Frederick onları Knesebeckstrasse adlı şık bir caddenin bir blok ötesinde, beş katlı bir Charlottenburg malikanesine götürdü. 2 numaralı zili çaldı, içeride bir vızıltı sesi yankılandı ve kapının sürgüsü açıldı. Loş bir antreye girdiler ve birbirinin aynısı olan bir çift kapının önünde durdular. Frederick bir düğmeye bastı ve binanın içinde bir şey katur kutur sesler çıkararak yükselmeye başladı. Werner "Asansörünüz mü var?" diye fısıldadı.

Frederick gülümsedi. Makine aşağıya doğru indi ve asansör önlerinde durdu. Frederick küçük tahta kapıyı içeriye doğru itti. Werner binanın gözlerinin önünden geçen iç kısmını ağzı açık bir şekilde seyrediyordu.

İkinci kata geldiklerinde, "Bir kere daha çalıştırabilir miyiz?" diye sordu.

Frederick güldü.

Aşağıya indiler. Yukarıya çıktılar. Aşağıya, yukarıya derken dördüncü kez lobiye indiler... ve Werner kablolara ve asansör kabinin üzerindeki ağırlıklara bakakaldı, nasıl çalıştıklarını anlamaya çalıştı. Tam o sırada ufak tefek bir kadın binaya girdi ve şemsiyesini silkelemeye başladı. Diğer eliyle de kağıt bir torba taşıyordu. Bakışları süratle çocukların üniformalarına, Werner'in saçlarının inanılmaz beyazlığına ve Frederick'in gözlerinin etrafındaki koyu morluklara takıldı. Paltosunun göğsünde özenle dikilmiş, hardal renkli bir yıldız vardı. Mükemmel bir düzgünlükte, bir ucu aşağıda, diğeri yukarıda...

Damlalar kadının şemsiyesinin ucundan pıtır pıtır dökülüyordu.

"Tünaydın, Frau Schwartzenberger," dedi Frederick. Sırtını asansör kabininin duvarına dayadı ve kadına içeri girmesi için başıyla işaret etti.

Kadın asansörün bir ucuna ilişti, Werner de arkasından girdi.

Kadının torbasının tepesinden bir demet pörsümüş sebze sarkıyordu. Görebildiği kadarıyla, iplikleri sökülmüş olan yakası paltosundan ayrılmak üzereydi. Werner'e doğru dönecek olsaydı, gözleri birbirinden bir karış mesafede olurdu.

Frederick önce 2'ye, sonra da 5'e bastı. Kimse konuşmuyordu. Yaşlı kadın titreyen bir işaret parmağıyla kaşının üstünü kaşıdı. Asansör tangırdayarak bir kat çıktı. Frederick bu kafes gibi yerin kapısını açtı, Werner de hemen ondan sonra asansörden indi. Yaşlı kadının gri ayakkabılarının burnunun ucundan geçerek yukarı çıkmasını izledi. Tam o sırada 2 numaralı dairenin kapısı açıldı ve sarkık kollu, tüylü yüzlü, önlüklü bir kadın dışarı çıkarak Frederick'e sarıldı. Onu her iki yanağından öptü, sonra başparmaklarıyla çürük yerlerine dokundu.

"Önemli bir şey değil, Fanni. Bir eşek şakası..."

Daire şık ve pırıl pırıldı; her tarafta gürültüyü emen halılar vardı. Büyük arka pencereler dört çıplak ıhlamur ağacının tam orta yerine bakıyordu. Dışarıda hâlâ sulu kar yağıyordu.

Fanni "Annen henüz gelmedi," dedi, iki avucuyla önlüğünü düzeltirken... Bakışları Frederick'e takıldı. "İyi olduğundan emin misin?"

"Tabii," dedi Frederick. Werner'le birlikte sessizce sıcacık, temiz kokulu bir yatak odasına girdiler. Frederick bir çekmece açtı ve yüzünü döndüğünde gözlerinde siyah çerçeveli gözlükler vardı.

Mahcup bir şekilde Werner'e baktı.

"Ah, yapma. Bilmiyor muydun ki?

Gözlüklerini takınca Frederick'in yüz ifadesi rahatlamıştı; yüzü sanki bu şekilde daha bir anlamlıydı. Bu, diye düşündü Werner, Frederick işte bu... Gözlüklü, yumuşak tenli, karamel renkli saçlı ve bıyıkları henüz terlemekte olan bir çocuk... Kuşları seven... Zengin.

"Atıcılıkta hiçbir hedefi vuramıyorum. Gerçekten de bilmiyor muydun?"

"Belki," dedi Werner, "belki de biliyordum. Göz testlerini nasıl geçtin?"

"Harf tablolarını ezberlemiştim."

"Farklı farklı değiller miydi?"

"Hepsini ezberlemiştim. Babam onları önceden bulmuştu, annem de çalışmama yardım etti."

"Peki, ya dürbünün?"

"O reçeteli. Bir servete mal oldu."

Üstü mermerle kaplı kasap tezgahına benzeyen büyük bir masada oturdular. Fanni adındaki hizmetçi koyu renkli bir ekmek ve yuvarlak bir dilim peynir getirdi. Bunları masanın üzerine koyarken Frederick'e gülümsedi. Dolgun dudakları ve yuvarlak bir çenesi vardı. Noel hakkında konuştular, Frederick, Noel'de orada olmadığı için ne kadar üzgün olduğunu söyledi. Hizmetçi sonra çarpma bir kapıdan geçti ve iki beyaz tabakla geri döndü. Tabaklar öyle narindi ki, masanın üzerine koyduğunda şıngırdadılar.

Werner sersemlemişti: Bir asansör! Bir hizmetçi! Berlin! Ama bunların tümü Frederick'in yatak odasına girdiklerinde geri planda kaldı. Oda kurşun askerlerle, uçak maketleriyle ve içinde çizgi romanlar olan tahta sandıklarla doluydu. İkisi birden gösterişli panolara karşı yüzükoyun yattılar. Her ikisi de okuldan uzak olmanın keyfini çıkarıyor ve arkadaşlıklarının başka yerlerde de devam edip etmeyeceğini anlamak istercesine arada bir birbirlerine bakıyorlardı.

Fanni, "Ben gidiyorum," diye bağırdı ve kapı kapanır kapanmaz Frederick Werner'i kolundan tutup oturma odasına götürdü. Sert tahtadan yapılmış yüksek raflara doğru uzanan bir portatif merdivene çıktı, merdiveni büyük bir hasır sepetin yanma kadar kaydırdı ve arkasından kocaman bir kitap

indirdi: Altın renkli bir kılıfa sarılmış ve her biri beşik şiltesi büyüklüğünde iki ciltli bir kitaptı...

"İşte." Sesi de parlıyordu; gözleri de... "Sana göstermek istediğim şey buydu."

Kitapların içinde cafcaflı renklerle boyanmış kuş resimleri vardı. İki şahin gagaları açık bir şekilde birbirinin üzerine çullanıyordu. Kan kırmızısı renkli bir flamingo siyah uçlu gagasını durgun suların üzerinde tutuyordu. Göz kamaştırıcı kazlar denize uzanan bir burun üzerinde durmuş, bulutlu gökyüzüne doğru bakıyordu. Frederick iki parmağıyla gözlüğünün kenarlarını tutarak sayfaların başında dikiliyordu. Kara sinekkapan. Göğsü devetüyü renkli ördek. Kırmızı kokartlı ağaçkakan. Bir çoğu kitapta gerçek hayatta olduğundan daha büyük gösterilmiş sürüyle kuş...

"Audubon," dedi Frederick, "bir Amerikalıydı. Tüm ülke bataklıklardan ve ormanlardan oluştuğu dönemde, yıllarca bataklıklarda ve ormanlarda yürüdü. Tek bir kuşu izlemek için bütün gününü harcardı. Sonra onu vurur, tellerle ve çubuklarla ayakta tutar ve resmini yapardı. Muhtemelen kendisinden önceki ve sonraki tüm kuşçulardan daha çok şey biliyordu. Resimlerini yaptıktan sonra da kuşların çoğunu yerdi. Düşünebiliyor musun?" Frederick'in sesi coşkuyla titriyordu. Yukarıya doğru baktı. "O parlak sisler arasında, omzunda silahın olduğunu ve gözlerini tek bir şeye odakladığını hayal et..."

Werner, Frederick'in gördüğünü görmeye çalıştı: Fotoğrafın olmadığı, dürbünün olmadığı bir dönemden bahsediyordu. O dönemde, bilinmezlerle dolu, el değmemiş bir doğada gönüllü olarak gezinen ve bizlere oradan resimler getiren bir adamdan... Bu kitap sadece kuşlarla ilgili olmakla kalmıyordu. Dünyadaki parlaklıkların ve mavi-kanatlıların, boru seslilerin yaratabileceği tüm imkanların da yitirilmekte, kaybolmakta olduğunu gösteriyordu.

Fransız adamın radyo programını, Heinrich Hertz'in *Mekaniğin Prensipleri* adlı kitabını düşündü. Frederick'in yüzündeki müthiş heyecanı tanımaması mümkün müydü?

"Kız kardeşim görse, bunlara bayılırdı," dedi.

"Babam bunu evde tutmamamız gerektiğini söylüyor. Onu oradaki sepetin arkasında saklı tutmalıymışız çünkü kitabın yazarı Amerikalı ve İskoçya'da basılmış. Halbuki bunlar sadece kuş!"

Ön kapı açıldı ve antrede ayak sesleri duyuldu. Frederick kitapları telaşla kılıflarının içine soktu; "Anne?" diye seslendi. Bacaklarının yanlarından beyaz çizgi geçen yeşil bir kayak giysisi giymiş olan bir kadın ağlayarak içeri girdi. "Fredde! Fredde!" Oğluna sarıldıktan sonra kollarını uzatarak onu geriye doğru itti ve alnındaki hemen hemen iyileşmiş olan yaraya parmağının ucuyla dokundu. Frederick yüzünde hafif bir panik ifadesiyle annesinin omzunun üzerinden ileriye doğru baktı. Annesi hiçbir şey demeden bakışlarını Werner'e dikti. Werner'in tahmin etmekte güçlük duyduğu bazı düşünceler içindeymiş gibiydi. Kadın sonunda hatırladı.

"Sen Werner olmalısın!" Yüzünde yine bir gülücük belirdi. "Frederick senin hakkında bize çok şeyler yazdı! Şu saça bir bakın! Ah, biz konuklara bayılırız." El merdivenine tırmanarak sinir bozucu bir şeyleri ortadan kaldırıyormuş gibi bir tavırla, Audubon ciltlerini tek tek rafa yerleştirdi. Üçü birlikte meşe ağacından yapılmış devasa masaya oturdular. Werner tren bileti için teşekkür etti, kadın da "az önce karşılaştığı, inanılmaz derecede gerçek olan" ve anlaşıldığı kadarıyla ünlü bir tenis oyuncusu olan bir adamla ilgili bir hikaye anlattı. Anlatırken ikide bir uzanıp Werner'in kolunu sıkıyordu. Birkaç kez "Görseydin hayretler içinde kalırdın," dedi. Werner de o sırada gerçekten hayretler içinde kalıp kalmayacağını anlamak için arkadaşının yüzünü inceliyordu. Derken, Fanni

şarap ve biraz daha Rauchkäse getirdi ve Werner bir saat için Schulpforta'yı, Bastian'ı ve siyah kauçuk hortumu ve yukarı kattaki Yahudileri unuttu. Bu insanların *neleri neleri* vardı! Köşede bir ayaklığın üzerine konmuş bir keman görüyordu. Ayrıca krom çeliğinden yapılmış şık mobilyalar, pirinçten yapılmış bir teleskop, vitrinde duran som gümüşten bir satranç takımı ve füme tereyağı gibi kokan bu muhteşem peynir...

Şarap Werner'in midesinde uykulu bir ışıltı yayarken ve sulu kar ıhlamur ağaçlarından aşağı süzülürken, Frederick'in annesi dışarı çıkacakları haberini verdi. "Kravatlarınızı düzeltirsiniz, değil mi?" dedi. Frederick'in gözlerinin altına pudra sürdü. Werner'in içine girmeyi hayal dahi edemediği küçük bir bistroya gittiler. Onlardan biraz büyük gibi duran beyaz ceketli bir çocuk, şarap getirdi.

Restoranda yemek yemekte olan pek çok kişi akın akın masalarına gelip Werner'in ve Frederick'in elini sıktılar ve Frederick'in annesine alçak ve yaltaklanan bir sesle kocasının son başarılarını sordular. Werner köşede, yüzünü tavana dikmiş bir şekilde mutlulukla kendi kendine dans eden bir kız gördü. Kızın gözleri kapalıydı. Yemekler muhteşemdi ve Frederick'in annesi sık sık gülüyordu. "Fredde o okulda her şeyin en iyisine sahip, en iyisine," derken Frederick dalgın bir şekilde yüzündeki makyaja dokundu. Her an yanlarına yeni yüzler geliyor ve Frederick'in annesini her iki yanağından öperek, kulaklarına bir şeyler fısıldıyorlardı. Werner bir ara Frederick'in annesinin bir kadına "Ah, o Schwartzenberger kocakarısı yılsonuna kadar gitmiş olacak, o vakit üst kat da bizim olacak, *du wirst schon sehen,*"* dediğini duydu. Frederick'e baktı, mum ışığında gözlüklerinin camları donuklaşmıştı. Makyajı artık tuhaf ve bayağı görünüyordu. Çürükler kapanacağı yerde daha da belirgin bir hal almıştı sanki. Werner kendisini çok rahatsız

* *du wirst schon sehen:* Şimdiden göreceksin. (Çev. N.)

hissetti. Rödel'in salladığı hortumun kollarını yukarı kaldıran Frederick'in avuçlarına hızla çarptığını duyar gibi oluyordu. Zollverein'deki arkadaşlarının *İnançlı yaşa, kahramanca savaş ve gülerek öl* şarkısını söylediklerini de... Kafe aşırı kalabalıktı; herkesin ağzı fazla hızla hareket ediyor gibiydi; Frederick'in annesiyle konuşan kadın mide bulandırıcı bir parfüm sürmüştü ve dans eden kızın boynundan sarkan fular ıslak ışık altında bir kement gibi duruyordu.

Frederick, "İyi misin?" diye sordu.

"Evet, her şey çok lezzetli," dedi ama içinden bir şey onu giderek daha fazla sıkıştırmaya başlamıştı.

Eve dönerken Frederick ve annesi önden yürüdüler. Annesi narin kolunu onunkine geçirmiş, alçak sesle bir şeyler söylüyordu. Fredde şöyle, Fredde böyle... Sokak boştu, pencereler cansızdı, ışıklı işaretler söndürülmüştü. Sayısız dükkanlar, yataklarında uyuyan milyonlarca insan vardı, ama nerelerdeydi bütün bu insanlar? Frederick'in evinin olduğu bloka geldiklerinde, elbiseli bir kadın bir binanın duvarına yaslanarak öne doğru eğildi ve kaldırımın üzerine kustu.

Konağa girdikten sonra, Frederick jöle yeşili ipekten yapılmış pijamalarını üstüne geçirdi, gözlüklerini katlayıp komodinin üstüne koydu ve çıplak ayaklarıyla çocukluğundan kalma pirinç karyolasına tırmandı. Werner, o güne kadar hayatında yattığı en rahat şilteye sahip olmasına rağmen Frederick'in annesinin tam üç kez özür dilediği tekerlekli bir karyolada yattı.

Bina derin bir sessizliğe büründü. Frederick'in odasındaki raflarda model model otomobiller parlayıp duruyordu.

"Geri dönmemeyi," dedi, "istediğin hiç oldu mu?"

"Babam Schulpforta'da olmamı istiyor. Annem de. Benim ne istediğim önemli değil."

"Nasıl önemli değil? Ben bir mühendis olmak istiyorum.

Sen de kuşları incelemek... Bataklıklardaki o ressam gibi olmalısın. Dilediğimiz şeyi olamayacaksak, bütün bunların ne anlamı var?"

Odada yeniden bir sessizlik oldu. Frederick'in odasının ötesindeki ağaçlarda yabancı bir ışık asılı duruyordu.

"Senin sorunun, Werner," dedi Frederick. "Kendi hayatına hâkim olduğuna hâlâ inanmak senin sorunun."

Werner uyandığında şafak çoktan ağarmıştı. Başı ağrıyordu ve göz yuvalarında bir ağırlık vardı. Frederick giyinmişti bile; üstüne pantolonunu ve ütülü bir gömlek geçirmiş, kravatını takmıştı. Diz çökmüş ve burnunu cama dayamıştı.

"Dağ kuyruksallayanı," diyerek işaret etti. Werner çıplak ıhlamur ağaçlarına doğru baktı.

"Pek ahım şahım bir şeye benzemiyor, değil mi?" diye mırıldandı Frederick. "Yüz gram kadar tüy ve kemik... Ama bu kuş Afrika'ya kadar gidebilir ve geri dönebilir. Gücünü böceklerden, solucanlardan ve tutkusundan alarak..."

Kuyruksallayan daldan dala konuyordu. Werner ağrıyan gözlerini ovaladı. Bu sadece bir kuş diye düşündü.

"On bin yıl önce," diye fısıldadı Frederick, "buralara milyonlarcası gelirdi. Buralar bir bahçeyken, bir uçtan bir uca sonsuz bir bahçeyken..."

O Geri Gelmeyecek

Kız silkindi. Babasının ayaklarını sürüyerek geldiğini ve anahtar destesini şıngırdattığını düşünmüştü. Dördüncü kat beşinci kat altıncı kat. Kapı tokmağının dönmesini bekledi. Yanındaki sandalyeye iliştiğinde babasının bedeninden hafif ama hissedilir bir koku saçılırdı. Küçük aletleriyle tahtaları törpüler ve tutkal, zımpara ve mavi Gaulois kokardı.

Ama duyduğu sesler sadece evin çıkardığı inilti sesleriydi. Denizin kayalara köpüklerini fırlatırken çıkardığı sesler. Bir zihin yanılgısı...

Babası gittikten sonraki yirminci günün sabahında Marie-Laure yataktan çıkmadı. Artık büyük amcasının eski kravatına ve ön kapıda durup tam iki kez kendi kendine *à la pomme de terre, je suis par terre; au haricot, je suis dans l'eau...** gibi tuhaf çocuk şarkıları fısıldamasına da aklını takmıyordu. Dışarıya çıkma cesaretini toplamaya çalışıyor ama bunu başaramıyordu. Artık Madam Manec'i onu tren istasyonuna götürmesi, yeni bir mektup yazması veya bir öğleden sonrayı daha işgal güçleri babasının nerede olduğunu bulsunlar diye Polis istasyonunda başvuruda bulunarak geçirmek için de yalvarmıyordu. Ulaşılmaz ve öfke doluydu, ama sessizleşmişti. Banyo yapmıyor, mutfaktaki ocağın önünde kendisini ısıtmıyor, dışarıya gidebilir miyim diye sormuyordu. Hemen hemen hiçbir şey yemiyordu. "Müze onu aradıklarını söylüyor, çocuğum," diye fısıldıyordu Madam Manec, ama dudaklarını kızın alnına değdirmek istediğinde o bir tarafı yanmış gibi kendisini geriye atıyordu.

Sonunda Etienne'in başvurularına müzeden bir yanıt geldi. Marie-Laure'un babası müzeye hiç uğramamıştı.

"Hiç gelmemiş mi?" diye bağırdı Etienne.

---

* *à la pomme de terre, je suis par terre; au haricot, je suis dans l'eau:* Patates yedim, yere düştüm; yeşil fasulye yedim, suya düştüm.(Çev. N.)

İşte bu soru Marie-Laure'un beynini kemiriyordu. Babası Paris'e neden gidememişti acaba? Eğer gidemediyse, neden Saint-Malo'ya geri dönmemişti?

Seni asla bırakmayacağım, bir milyon yıl bile olsa bırakmayacağım.

Marie-Laure sadece evine geri dönmek, dört odalı dairelerinde olmak, penceresinin dışındaki kestane ağacının çıkardığı hışırtıları ve peynir satıcısının tentesini kaldırmasını duymak ve babasının parmaklarını yakınında hissetmek istiyordu.

Keşke babasına gitmemesi için yalvarsaydı.

Artık evdeki her şey onu korkutuyordu: Çıtırdayan merdivenler, kepenkli pencereler, boş odalar, gürültüler ve sessizlik. Etienne onu eğlendirmek için aptalca şeyler yapıyordu: Sirke püskürten bir yanardağ, şişenin içinde bir kasırga... "Duyabiliyor musun onu, Marie-Laure? Orada dönüp duran şeyi?" Marie-Laure ilgileniyormuş gibi numara çekemiyordu. Madam Manec ona omletler, kazuletler ve şişte balıklar getiriyor, rafları boşaltıyor ve karneyle verilen malzemelerden mucizeler yaratıyordu. Ama Marie-Laure yemeyi reddediyordu.

Kapısının önünde Etienne'in "Bir salyangoz gibi," dediğini duymuştu. "Orada öylesine büzüşmüş bir halde ki..."

Ama o öfkeliydi. Etienne'in çok az çaba göstermesine, Madam Manec'in çok fazla şey yapmasına, yokluğunun nedenini anlamasına yardımcı olmak için babasının yanında olmayışına öfke duyuyordu. Herkese ve her şeye... Sevginin insanı öldüreceğine kim inanırdı? Altıncı katta açık pencerenin önünde yere çömelerek, uyuşana kadar parmaklarını Saint-Malo'nun maketi üzerinde gezdiriyor ve denizin odanın içine kutup rüzgarlarını püskürtmesini dinleyerek saatler geçiriyordu. Dinan Kapısı'nın güneyi. Môle Plajı'nın batısı. Sonra gerisin geriye Vauborel Sokağı. Etienne'in evi her geçen saniye daha da soğuyordu; her geçen saniye babasının daha da uzaklara doğru kaydığını hissediyordu.

Mahkum

Bir Şubat sabahı, askeri öğrenciler sabahın saat ikisinde yataklarından kaldırılıp buzlu yağmurun altına çıkarıldılar. Dörtgen avlunun ortasında, karların arasında meşaleler yanıyordu. Fıçı göğüslü Bastian paltosunun altından görünen çıplak bacaklarıyla paytak paytak yürüyerek dışarı çıktı.

Çok geçmeden, Frank Volkheimer gölgelerin arasından göründü. Üstü başı yırtık pırtık, ayaklarına büyük gelen ve birbirine uymayan ayakkabılar giymiş, iskelet gibi bir adamı sürüklüyordu. Volkheimer adamı Komutan'ın yanına, bir kazığın çakılı olduğu yere bıraktı ve çok metodik bir şekilde gövdesinden bu kazığa bağladı.

Üstlerinde yıldızlarla kaplı bir gökyüzü vardı; öğrencilerin nefesleri yavaşça avlunun yukarılarına doğru bir kabus gibi yükseliyordu.

Volkheimer geri çekildi. Komutan ağır adımlarla yürümeye başladı.

"Bunun nasıl bir yaratık olduğunu sizler bilemezsiniz," dedi. "İğrenç bir hayvan, insan başlı bir at, bir *Untermensh*'dir* o..."

Herkes daha iyi görmek için boynunu uzattı. Mahkumun ayak bilekleri kelepçeliydi ve elleri bileklerinden dirseklerine kadar bağlıydı. İnce gömleği dikiş yerlerinden ayrılmıştı. Soğuktan uyuşmuş bir şekilde fazla uzak olmayan bir yerlere bakıyor gibiydi. Polonyalıya benziyordu. Belki de Rus... Zincirlerine rağmen hafifçe ileri geri sallanabiliyordu.

Bastian "Bu adam bir çalışma kampından kaçtı," dedi. "Bir çiftliğe izinsiz girmeye ve bir litre taze süt çalmaya yeltendi. Daha da alçakça bir şey yapmasına fırsat verilmeden

* *untermensh:* Alt insan; insan dışı yaratık. (Çev. N.)

yakalandı neyse ki. Belli belirsiz bir el hareketiyle duvarları gösterdi. "İzin versek, bu barbar adam sizin de boynunuzu kopartmakta bir saniye bile tereddüt etmez."

Berlin ziyaretinden beri, Werner'in içinde büyük bir korku filizlenmeye başlamıştı. Bu korku, güneşin gökyüzünü bir uçtan bir uca geçişi gibi yavaş yavaş gelmişti, ama şimdi Jutta'ya mektup yazarken kendisini gerçeklerin üstünü örtmek ve işler yolunda gitmese bile her şeyin iyi olduğunu ileri sürmek zorundaymış gibi hissediyordu. Rüyalarında Frederick'in annesinin mutasyona uğrayıp kötü niyetli ve minik ağızlı bir ifrite dönüştüğünü ve Doktor Hauptmann'ın üçgenlerini başının üzerinde sallandırdığını görüyordu.

Binlerce donmuş yıldız avlunun üzerinde hüküm sürüyordu. Saldırgan ve delice bir soğuk vardı.

"Şu görünüşe bir bakın," dedi Bastian ve şişman elini salladı. "Hayatta hiçbir şeyi kalmamış gibi, değil mi? Bir Alman askeri asla bu noktaya gelmez. Bu görünüşe verilen bir ad var. Biz buna 'Lağım çukurunun kenarında dolaşmak' deriz."

Çocuklar titrememeye çalışıyorlardı. Mahkum, olan biteni çok yükseklerden bir yerden izliyormuş gibi gözlerini kırpıştırıyordu. Volkheimer bir yığın takırdayan kovayla birlikte geri geldi; iki kıdemli subay avlunun bir köşesinde kangal halinde duran su hortumunu açtı. Bastian anlattı: Önce eğitmenler. Sonra üst sınıftakiler. Herkes sıra olacak ve tutsağın üzerine geçerken birer kova su dökecek. Okuldaki her erkek.

Sırayla, tek tek başladılar. Tek tek, her eğitmen suyla dolu bir kovayı Volkheimer'dan aldı ve birkaç adım ötede duran mahkumun üzerine boşalttı. Buz tutmuş gecenin içinde sevinç çığlıkları yükseldi.

İlk bir, iki duştan sonra, mahkum canlanır gibi oldu, topuklarının üzerinde geriye doğru sallanmaya başladı. Gözlerinin

arasında dikey çizgiler belirmişti; hayati bir şeyi hatırlamak isteyen birine benziyordu.

Werner siyah pelerinli, kambur eğitmenler arasındaki Doktor Hauptmann'ı fark etti ve önünden geçerken onu izledi. Profesör eldivenli parmaklarıyla boğazının üzerinden yakasını kavramıştı. Hauptmann kovayı aldı, suyu fırlattı, ama suyun nereye gittiğine bakmadan yürümesine devam etti.

Su bitmiyor, tükenmiyordu. Mahkumun yüzünde boş bir ifade vardı. Birden ona destek veren iplerin üzerine pat diye düştü, gövdesi de direkten aşağıya doğru kaymaya başladı. Volkheimer yine gölgelerin arasından süzülerek çıktı, tuhaf bir şekilde iri yarı görünüyordu. Mahkum tekrar doğruldu.

Üst sınıftakiler şatonun içinde kayboldular. Kovalar tekrar doldurulurken boğuk takırtı sesleri çıkartıyordu. On altı yaşındakilerin işi bitince, sıra on beş yaş grubuna geldi. Ama tezahüratlar coşkusunu kaybetmişti. Oradan kaçma isteği bir sel gibi Werner'in tüm benliğini sardı. Kaç. Kaç.

Ona sıra gelene kadar üç çocuk vardı. İki çocuk. Werner gözlerinin önünden bazı imgeler geçirmeye çalışıyordu: Dokuzuncu Kuyu'daki çekme makinesi; kamburu çıkmış madencilerin dağlar kadar büyük zincirleri çekiyormuş gibi yürümeleri... Giriş sınavındaki çocuğun düşmeden önceki titreyişi... Rollerinin esiri olmuş herkes: Yetimler, askeri öğrenciler, Frederick, Volkheimer, üst katta yaşayan Yahudi kadın. Hatta Jutta...

Sıra ona geldiğinde, Werner de diğerleri gibi suyu boşalttı. Su mahkumun göğsüne çarptı. Üstünkörü bir tezahürat oldu. Oradan ayrılmak için bekleyenlerin arasına katıldı. Çizmeleri ıslak, kol ağızları ıslaktı; elleri öyle hissizleşmişti ki, sanki kendi elleri değildi.

Beş çocuk sonra sıra Frederick'e gelecekti. Gözlüğü olmadan iyi göremediği apaçık belli olan Frederick... Her su dolu

kova hedefini bulduğunda tezahürat yapmayan Frederick. Sanki onda tanıdığı bir şey varmış gibi, mahkuma kaşlarını çatan Frederick.

Werner, Frederick'in ne yapacağını biliyordu.

Frederick'in hareket etmesi için arkasındaki çocuğun onu itmesi gerekti. Üst sınıftakilerden biri ona bir kova verdi ve Frederick suyu yere boşalttı.

Bastian ileriye doğru bir adım attı. Yüzü soğuktan kıpkırmızı olmuştu. "Başka bir tane verin."

Frederick bunu da ayaklarının dibindeki buzun üzerine döktü. Alçak bir sesle, "Bu adam zaten bitmiş, efendim," dedi.

Üst sınıftaki çocuk üçüncü bir kova verdi. "Dök," diye emretti Bastian. Gece akıyor, yıldızlar yanıyor, mahkum ayakta sallanıyor, çocuklar seyrediyor, Komutan başını yana eğmiş bekliyordu.

Frederick suyu yere boşalttı. "Dökmeyeceğim," dedi.

Môle Plajı

Marie-Laure'un babasından tam yirmi dokuz gündür haber yoktu. Kız o sabah, Madam Manec'in kaba ayakkabılarıyla üçüncü kata, dördüncü kata, beşinci kata tırmanırken çıkardığı sesle uyandı.

Çalışma odasının dışındaki merdiven sahanlığından Etienne'in sesi geldi: "Yapma."

"O bilmeyecek."

"Kız benim sorumluluğum altında."

Madam Manec'in sesi umulmadık bir şekilde sertleşti. "Bu duruma bir dakika bile daha fazla seyirci kalmayacağım."

Son kata kadar çıktı. Marie-Laure'un kapısı gıcırdayarak açıldı; yaşlı kadın içeri girdi ve iri kemikli elini Marie-Laure'un alnına koydu.

"Uyanık mısın?"

Marie-Laure kendisini yatağın köşesine doğru yuvarladı ve çarşafların arasından "Evet, Madam," dedi.

"Seni dışarıya çıkarıyorum. Bastonunu getir."

Marie-Laure giysilerini kendi başına giydi; Madam Manec elinde bir ekmeğin uç tarafı, merdivenlerin dibinde onu bekliyordu. Marie-Laure'un başına bir eşarp bağladı, paltosunu iliklediı ve ön kapıyı açtı.

Şubat ayının sonlarına doğru bir sabahtı; hava alışılmadık derecede ılıktı ve etrafta bir yağmur ve sükûnet kokusu vardı.

"Henüz sokaklarda hiç kimse yok, canım," diye fısıldadı Madam Manec. "Hem biz yanlış bir şey yapıyor değiliz."

Bahçe kapısı gıcırdadı.

"Bir basamak aşağı, şimdi dümdüz. İşte bu kadar." Parke taşı döşeli sokak Marie-Laure'un ayakkabılarına göre değildi; bastonunun da ucu oraya buraya takılıyor, titriyor ve tekrar takılıyordu. Damların üzerine yağan yağmur oluklardan süzülü-

yor ve kızın eşarbının üzerinde boncuk gibi minik damlacıklar oluşturuyordu. Sesler yüksek evlerin arasından adeta sekerek geçiyordu; Marie-Laure buraya ilk geldiği günkü gibi hissediyordu. Sanki bir labirentin içine düşmüştü.

Epeyce üstlerinde birisi pencereden bir toz bezi silkeledi. Bir kedi miyavladı. Burada ne gibi dehşet verici şeyler dişlerini bileyip bekliyordu? Babası onu ne gibi bir şeyden koruma endişesi içindeydi? Bir yere gelince döndüler, sonra bir kere daha ve sonra Madam Manec hiç ummadığı bir anda onu sola doğru yönlendirdi. Yosun tutmuş şehir surları hiç kesilmeden uzanıyordu. Birden küçük bir geçide geldiler.

"Madam?"

Şehrin dışına çıkmışlardı.

"Burada basamaklar var. Dikkat et; bir tane aşağıya doğru, iki, işte o kadar. Çocuk oyuncağı gibi..."

Okyanus. Okyanus! Tam karşısındaydı! Meğer ne kadar yakınmış. Kendisini içine doğru çekiyor, ilerliyor, şakırdıyor ve gümbürdüyordu; sonra kayıyor, kabarıyor ve kendi üstüne düşüyordu; Saint-Malo'nun labirenti bir anda onun hayatı boyunca duymuş olduğu en yüksek sesin bile ötesinde anıtsal bir kapı haline gelmişti. Jardin des Plantes'dan, Seine'den, müzenin en büyük galerilerinden bile daha büyüktü. Tam olarak hayal edemiyordu; büyüklüğünü kestiremiyordu.

Yüzünü gökyüzüne çevirdiğinde, iğne gibi binlerce minik yağmur damlasının yüzünde, alnında eridiğini hissedebiliyordu. Madam Manec'in rahatsız edici nefes alışını, kayaların arasındaki denizin gür sesini ve sahilden birisinin yüksek duvarlarda yankılanan sesini duyuyordu. Babasının kilitleri cilalarken çıkardığı sesi de... Doktor Geffard'ın sıra sıra çekmecelerin önünden geçişini de aynı anda duyuyordu. Ona böyle olacağını neden söylememişlerdi?

"Bu Mösyö Radom," dedi Madam Manec, "köpeğine

sesleniyor. Endişelenmeni gerektirecek bir durum yok. Bak, kolum burada. Şuraya otur ve ayakkabılarını çıkar. Paltonun kollarını da sıva."

Marie-Laure ona söylendiği gibi yaptı. "Bizi seyrediyorlar mı?"

"*Leşler* mi? Seyrederlerse ne olur sanki? Yaşlı bir kadınla genç bir kız? Onlara midye topladığımızı söylerim. Ne yapabilirler ki?"

"Amcam sahillere bombalar gömdüklerini söyledi."

"O konuda hiç merak etme. O karıncadan bile korkar."

"Ayın okyanusu geriye çektiğini söylüyor."

"Ayın mı?"

"Bazen güneş de çekermiş. Gelgit, adaların arasında tekneleri olduğu gibi yutan huniler oluşturuyormuş."

"Biz oralara kadar gitmeyeceğiz, canım. Biz sadece sahilde kalacağız."

Marie-Laure eşarbını çıkardı ve Madam Manec onu aldı. Tuzlu, yosunlu ve kurşun renkli bir hava yakasından içeriye doğru kayarak girdi.

"Madam?"

"Evet?"

"Şimdi ne yapacağım?"

"Sadece yürü."

Ve kız yürüdü. Ayaklarının altında şimdi yuvarlak, soğuk çakıl taşları vardı. Sonra, daha düzgün bir şey hissetti: Islak ve pürüzsüz kum. Bir adım daha attı, eğildi ve parmaklarını kumun üzerine sürdü. Soğuk ipek gibiydi. Denizin çakıl taşlarını, deniz kabuklarını ve kaya midyelerini bağış olarak sunduğu soğuk ve pahalı bir ipek... Minik kıyı yosunu öbekleri. Parmakları araştırıyor ve onları buluyordu; yağmur damlaları ensesine ve ellerinin arkasına dokunuyordu. Kum parmak uçlarındaki, tabanlarındaki ısıyı emip götürüyordu.

Marie-Laure'un bir aydan beri içinde oluşan düğüm yavaş yavaş çözülüyordu. Gelgit boyunca yürüdü. Önce neredeyse emekler gibiydi. Sahilin her iki yöne de uzandığını, dağlık burnu çember gibi sardığını, adaları kucakladığını, vahşi çıkıntıları, harap durumdaki top mevzileri ve sarmaşıkların ürediği harabeleriyle telkariye benzeyen Breton sahil şeridini hayal etti. Arkasındaki surla çevrili şehri, göğe yükselen kale duvarlarını, bilmece gibi olan sokaklarını gözlerinin önüne getirmeye çalıştı. Bunların hepsi bir anda babasının yaptığı maket kadar küçüldü, ama maketi çevreleyen şey değildi babasının ona iletmek istediği... Asıl zorlu olan şey, maketin ötesindeydi.

Bir grup martı yükseklerde yaygara koparıyordu. Avucundaki yüz binlerce minik kum tanesinin her biri komşusunu sıkıştırıyordu. Babasının onu havalara kaldırıp üç kez kendi etrafında döndürdüğünü hayal etti.

Hiçbir işgal ordusu askeri onları tutuklamak için gelmedi; hiç kimse onlarla konuşmadı bile. Marie-Laure'un hissiz parmakları üç saat içinde sahile vurmuş bir deniz anası, yosun tutmuş bir şamandıra ve binlerce cilalı taş buldu. Dizlerinin üzerine çöktü ve giysisinin eteğini sulara bıraktı. Madam Manec onu nihayet, ıslanmış ve büyülenmiş bir halde Vauborel Sokağı'na geri götürdüğünde, Marie-Laure beş katı bir hamlede çıktı ve Etienne'in çalışma odasının kapısına vurdu. Yüzüne yapışmış ıslak kumlarla karşısına dikildi.

"Çok uzun kaldınız," diye mırıldandı Etienne. "Merak ettim."

"Al, amca." Ceplerinden deniz kabuklarını çıkardı. Kaya midyeleri, deniz salyangozları, hâlâ kumlu olan on üç topak kuvarsit... "Sana bunu getirdim. Ve bunu ve bunu ve bunu..."

Elmas Kesicisi

Başçavuş von Rumpel üç ay içinde Berlin'e ve Stuttgart'a gitmiş ve müsadere edilen yüz adet yüzüğün, bir düzine elmas bileziğin ve bir dizi mavi topazın pırıl pırıl parladığı bir Leton sigara kutusunun değerini biçmişti. Şimdi Paris'e geri dönmüş, bir hafta Grand Otel'de kalmış ve minik kuşlar gibi araştırmalarına devam etmişti. Her gece o anı yaşıyor gibiydi. Pertavsızının merceğinde büyüttüğü ve yüz otuz altı karatlık Alev Denizi olduğuna inandığı o armut şekilli elması başparmağıyla işaret parmağı arasında tuttuğu anı düşünüyordu.

Buz-mavisi renkli taşı ışığa tutup da çevirdiğinde içinde adeta ateş saçan minyatür dağ silsileleri, koyu kırmızılıklar, mercanlar, menekşeler, ışıldayan ve titreşen çokgenler görmüş ve duyduğu hikayelerin doğru olduğuna kendisini inandırmıştı. Evet, yüzyıllar önce bir sultanın oğlu görenleri kör eden bir taç giymişti, bu ünlü elmasa sahip olan kişi asla ölmeyecekti ve işte o taş, tarihin kıskaçlarından kurtulup onun avucuna damlamıştı.

O anın içinde mutluluk vardı, zafer duygusu vardı. Ama umulmadık bir korku da vardı; insan gözünün görmemesi gereken büyülü bir şey gibi duruyordu bu taş. Bir kere bakıldığında, unutulması asla mümkün olmayan bir nesneydi sanki.

Ama sonunda mantığı üstün geldi. Elmasın yontulmuş yüzündeki birleşme yerleri olması gerektiği kadar keskin değildi. Eklem desteği belli belirsiz mumlu gibiydi. Dahası, taşın içinde narin çatlaklar, iğne ucu kadar küçük noktalar ve tek bir yabancı madde bile yoktu. *Hakiki elmas*, derdi babası, *asla tamamen yabancı maddelerden arı olamaz. Hakiki elmas asla mükemmel değildir.*

Taşın hakiki olduğuna gerçekten de inanmış mıydı? Tam

da beklediği yerde muhafaza edilmesine? Tek bir gün içinde böyle bir zafer kazanabilmesine?

Tabii ki hayır.

Normal şartlar altında von Rumpel'in hüsrana uğraması gerekirdi, ama hiç de öyle olmadı. Tam tersine, oldukça keyifliydi. Paris'teki son bir iki hafta içinde, diğer görevlerinden arta kalan saatlerde, listesindeki yedi taş yontma ustasını üçe düşürmüş ve nihayet gitmesi gereken tek bir usta kalmıştı: Bu kişi, Dupont adında, kendisini opal yontucusu olarak kanıtlamış olan yarı Cezayirli bir ustaydı. Anlaşıldığı kadarıyla Dupont, savaştan önce zengin dul kadınlar ve baronesler için kaba lal taşlarını sahte elmaslara dönüştürecek şekilde yontarak para kazanmıştı. Müzeler için de...

Şubat ayında bir gece yarısı von Rumpel, Dupont'un Sacré Coeur'den pek de uzak olmayan cicili bicili dükkanına girdi; orada bulduğu Streeter'in *Precious Stones and Gems* adlı kitabının 1898 kopyasını, dilinim düzlemlerinin çizimlerini ve değerli taş yontarken kullanılan trigonometrik çizelgeleri inceledi. Müzenin kasasındaki elmasın ebadına ve armut şekline tıpatıp uyan özenle yapılmış birkaç deneme kalıbını bulunca, aradığı adamın Dupont olduğundan emin oldu.

Von Rumpel'in girişimiyle Dupont'a sahte yiyecek karnesi verildi. Von Rumpel artık bekliyordu. Sorularını hazırlamıştı bile: Başka replikalar da yaptın mı? Kaç tane yaptın? Onların şimdi kimde olduğunu biliyor musun?

1941 Şubat'ının son günü, sarsak yürüyüşlü, düzgün giyimli, ufak tefek bir Gestapo görevlisi von Rumpel'e gelerek, hiçbir şeyden haberi olmayan Dupont'un sahte yiyecek karnesini kullanmayı denediği haberini getirdi. Adam tutuklanmıştı. *Kinderleicht:* Çocuk oyuncağı.

Yağmurun çiselediği hoş bir geceydi. Eriyen karlardan geri kalanlar Concorde Meydanı'nın yanlarında birikmişti; camla-

rında mücevher gibi parlayan yağmur damlalarıyla, şehir bir hayalet gibi görünüyordu. Saçları kısacık kesilmiş bir onbaşı, von Rumpel'in kimliğini kontrol etti ve onu bir hücreye değil, bir daktilograf kızın çalışma masasında oturduğu üçüncü kattaki yüksek tavanlı bir ofise götürdü. Kızın arkasındaki duvarın üzerinde büküle büküle bir çardağa dolanan ve karmakarışık, modernist bir boya püskürtmesine dönüşen bir mor salkım tablosu von Rumpel'i rahatsız etti.

Dupont odanın ortasındaki ucuz bir yemek sandalyesine kelepçelenmişti. Yüzünde tropik ağaçların rengi ve parlaklığı vardı. Von Rumpel onda korku, öfke ve açlık karışımı bir şeyler bulacağını sanmıştı, ama Dupont dimdik oturmaktaydı. Gözlüğünün bir camı şimdiden kırıktı, ama bunun dışında gayet iyi görünüyordu.

Daktilograf kız, ucunda parlak kırmızı ruj izi olan sigarasını bir küllüğe bastırdı. Küllük silme doluydu: İçinde belki elli tane izmarit cansız ve neredeyse kan dondurucu bir şekilde duruyordu...

"Siz gidebilirsiniz," dedi von Rumpel, başıyla işaret ederek. Dikkatini taş kesicisine verdi.

"Almanca konuşamıyor, efendim."

"Tamam, idare ederiz," dedi von Rumpel Fransızca. "Kapıyı kapatın lütfen."

Dupont başını kaldırıp baktı; içindeki minik bir his kanına cesaret pompalamış gibiydi. Von Rumpel gülümsemek için kendisini zorlamadı; gülümsemesi kolayca geldi. Öğrenmeyi umduğu bazı isimler vardı, ama ona asıl gereken şey bir rakamdı.

Çok sevgili Marie-Laure...

Biz şimdi Almanya'dayız ve her şey iyi gidiyor. Bu mektubu sana ulaştıracak bir melek buldum. Buradaki kış köknarları ve gürgenler çok güzel. Ve – inanmayacaksın belki ama bana güvenmelisin – bize harika yemekler veriyorlar. Bütün yemekler birinci sınıf: Keklik, kaz ve tavşan yahnisi. Tavuk budu, domuz pastırmalı kızarmış patates ve kayısı turtası. Haşlanmış sığır eti ve havuç. Pilav üzerine coq au vin. Erikli turtalar... Meyveler ve crème glacée.** Hem de doyuncaya kadar. Yemek vakti gelsin diye nasıl sabırsızlıkla beklediğimi anlatamam!*

Amcana ve Madam'a karşı terbiyeli ol. Bu mektubu sana okudukları için onlara teşekkür et. Ve bil ki, hep seninleyim, her zaman senin yanındayım.

Baban

---

* *coq au vin:* Şarapta pişmiş tavuk (Çev. N.)

** *crème glacée:* Dondurma (Çev. N.)

Entropi

Ölü mahkum tam bir hafta boyunca, avludaki direğe bağlı bir şekilde kaldı; donmuş cesedi gri bir renk almıştı. Çocuklar durup cesede yol soruyorlardı; birisi beline bir kartuş geçirmiş, başına da bir miğfer takmıştı. Birkaç gün sonra, birkaç karga omuzlarına konmaya ve gagalarıyla didiklemeye başladı. Nihayet sorumlu kişi iki üçüncü sınıf öğrencisiyle birlikte gelip, ahşap bir tokmak yardımıyla cesedin ayaklarını buzun içinden çıkardılar ve bir yük arabasına atıp götürdüler.

Frederick Arazi Talimleri'nde, dokuz gün içinde tam üç kez en zayıf halka seçilmişti. Bastian her zamankinden daha uzaklara gidiyor, sayıları her zamankinden daha hızlı sayıyordu. Böylece Frederick'in genellikle oldukça kalın olan bir kar tabakasının üstünde dört veya beş yüz metre koşması gerekiyordu. Diğer çocuklar da hayatta kalmaları sanki bu yarışa bağlıymış gibi onun arkasından koşturuyorlardı. Frederick her seferinde yakalanıyordu; o her dayak yediğinde Bastian seyrediyordu ve Werner bunu durdurmak için hiçbir şey yapmıyordu.

Frederick önceleri yere düşmeden önce yedi darbeye kadar dayanabiliyordu. Sonra bu sayı altı oldu. Sonra üç... Hiçbir zaman ağlamadı, hiçbir zaman durmalarını istemedi. Bütün bunlar Komutan'ın adam öldürmeye meyleden bir hayal kırıklığıyla titremesine neden oluyordu. Frederick'in bir rüya âlemindeymiş gibi davranması ve herkesten başka oluşu, onun üzerine herkesin kolaylıkla fark ettiği bir koku gibi sinmişti.

Werner, Hauptmann'ın laboratuvarında kendisini işe vererek oyalanmaya çalışıyordu. Telsizin bir prototipini yapmayı başarmıştı ve elektrik sigortalarını, supapları, ahizeleri ve fişleri kontrol ediyordu, ama o geç saatlerde bile, gökyüzü kararmış ve okul daha karanlık ve her zamankinden daha şeytani bir yer halini almış gibi görünüyordu. Midesi rahatsız-

dı. İshal olmuştu. Gecenin olmadık saatlerinde uyanıyor ve Frederick'i Berlin'deki evindeki yatak odasında görür gibi oluyordu. Gözlükleriyle, kravatıyla... O devasa kitabın sayfaları içinde tutsak olan kuşları özgür bırakırken...

Sen akıllı bir çocuksun, Werner. Başaracaksın.

Bir gün, Hauptmann koridorun aşağılarındaki ofisindeyken, Werner uykulu gözlerle otoriter bir tavırla köşede durmakta olan Volkheimer'a baktı ve "O mahkum," dedi.

Volkheimer gözlerini kırpıştırdı. Ete kemiğe bürünmüş bir taş gibiydi. "Bunu her yıl yaparlar," dedi. Kepini çıkardı ve bir elinin parmaklarını tıraşı gelmiş saçlarının arasından geçirdi. "Onun Polonyalı olduğunu söylüyorlar, Kızıllardanmış, bir Kazak'mış... İçki veya gaz yağı veya para çalmış. Her yıl aynı şey..."

Çocuklar saatler boyu bir düzine farklı arenada mücadele ediyorlardı. Bıçak sırtında sürünerek giden dört yüz çocuk...

"Her zaman da aynı deyiş kullanılır," dedi Volkheimer. "Lağım çukurunun kenarında dolaşmak."

"Tamam da, onu öyle dışarıda bırakmak yakışık alır bir davranış mıydı? Ölmüş olsa bile..."

"Onlar için bir şeyin yakışık alır olmasının önemi yoktur." Tam o sırada Hauptmann'ın çizmelerinin topuk sesleri odanın içine yayıldı. Volkheimer tekrar köşesine yaslandı, göz yuvaları yeniden gölgelere teslim oldu ve Werner ona *onlar* sözcüğüyle kimleri kastettiğini sormaya fırsat bulamadı.

Çocuklar Frederick'in çizmelerinin içine ölü fareler bırakıyorlardı. Ona nonoş ve oral seksçi gibi, gençlerin kullandığı sayısız lakaplar takmışlardı. Bir beşinci sınıf öğrencisi tam iki kez onun reçeteli arazi gözlüğünü almış ve camlarını dışkıyla sıvamıştı.

Werner sürekli olarak kendisine gayret etmekte olduğunu telkin ediyordu. Her gece Frederick'in çizmelerini derinlemesine parlayana kadar cilalıyor ve hiç olmazsa ranza amirinin veya

Bastian'ın veya üst sınıflardan bir öğrencinin onun üzerine atlamasına neden olabilecek bir nedeni ortadan kaldırmaya çalışıyordu. Pazar sabahları yemekhanede pencereden giren eğik ışığın altında sessizce oturuyorlar ve Werner ödevini yapması için ona yardımcı oluyordu. Frederick ona ilkbaharda okul duvarlarının ötesindeki otların arasında martı yuvaları bulmayı umduğunu fısıldıyordu. Bir keresinde de kalemini yukarı kaldırmış ve boşluğa bakarak, "küçük ağaçkakan," demişti ve Werner de uzaklardaki bir kuşun trampet çalan ötüşünün okul arazisine kadar yolculuk yaparak duvarların arasından geçtiğini duymuştu.

Teknik Bilimler bölümünde Doktor Hauptmann termodinamik kanunlarını anlatıyordu. "Bana kim entropinin ne olduğunu söyleyebilir?" diye sordu.

Çocukların hepsi kamburlaşarak sıralarının üzerine doğru eğildi. Hiç kimse elini kaldırmadı. Hauptmann sinsice sıraların arasına sokuluyordu. Werner tek bir adalesini bile kıpırdatmamaya çalışıyordu.

"Pfennig."

"Entropi, bir sistemdeki rastlantısallık veya düzensizlik derecesidir, Doktor."

Adamın gözleri bir an için Werner'in üzerinde kilitlendi. Hem ısıtan, hem de donduran bir bakıştı. "Düzensizlik. Komutan'ın da bu sözcüğü kullandığını sıklıkla duyuyorsunuzdur. Ranza amirinizin de... Düzen gerekli bir şeydir. Yaşam bir kaostur, beyler. Ve bizler işte o kaosa bir düzen getirmekle sorumluyuz. Genlerimize kadar. O yüzden türlerin evrimini düzene koymaya çalışıyoruz. İtaatsiz olanları itaatli olanlardan, sapı samandan ayırmalı, harman makinesinde savurmalıyız. Reich'ın büyük projesi budur, insanoğlunun bugüne kadar giriştiği en büyük proje..."

Hauptmann kara tahtaya yazıyor, öğrenciler de onun yazdıklarını defterlerine geçiriyorlardı. *Kapalı bir sistemin entropisi asla azalmaz. Her sürecin tabiatında mutlaka bir çöküş vardır.*

Ziyaretler

Etienne'in tüm itirazlarına rağmen, Madam Manec Marie-Laure'u her sabah sahile götürmeye devam ediyordu. Kız ayakkabı bağcıklarını kendisi bağlıyor, tutuna tutuna merdivenlerden iniyor ve elinde bastonu, Madam Manec'in mutfaktaki işini bitirmesi için antrede bekliyordu.

Dışarı çıktıklarında da "Yolumu ben kendim bulabilirim," diyordu. "Beni yönlendirmenize gerek yok."

Estrée Sokağı'yla kesişen noktaya kadar yirmi iki adım. Küçük kapıya kadar da kırk adım daha. Dokuz basamak aşağı. İşte, kumun üzerindedir ve okyanusun yirmi bin sesi onu sarmalamaktadır.

Kim bilir ne kadar uzaklardaki ağaçlardan düşen çam kozalaklarını topluyordu. Deniz sularının cilaladığı ip çilelerini... Sahile vurmuş pürüzsüz polip küreciklerini... Bir keresinde de boğulmuş bir serçe bulmuştu. Ona en çok keyif veren şey, sular çekildiğinde plajın kuzey ucuna doğru yürümek ve Madam Manec'in Le Grand Bé adını verdiği adacığın önlerinde çömelip parmaklarını minik su birikintilerinin içine daldırmaktı. Ancak ayakları ve elleri suyun içine girdiği vakit, babasının mektubunda yazdıklarının ne kadarının gerçek olduğunu, bir kere daha ne zaman yazacağını, neden hapse girdiğini düşünmekten kurtarabiliyordu kendisini. Ancak o zaman dinliyor, duyuyor ve nefes alıyordu.

Yatak odasını çakıl taşları, camlar ve deniz kabuklarıyla doldurmuştu: Pencere pervazında kırk tane deniztarağı kabuğu vardı, gardırobun üzerinde de altmış bir tane deniz salyangozu... Mümkün olduğu vakit onları türlerine, daha sonra da büyüklüklerine göre ayırıyordu. En küçükler solda, en büyükler sağda... Kavanozları, kovaları, tepsileri dolduruyordu; odada tam bir deniz kokusu vardı.

Çoğu sabahlar, sahilden sonra, Madam Manec'le birlikte dışarı çıkıyor, sebze pazarını ve arada bir de kasabı ziyaret ediyorlar ve Madam Manec'in en fazla ihtiyaç içinde olduğuna karar verdiği komşulara yiyecek dağıtıyorlardı. Çok basamaklı ve gıcırtılı bir merdiveni tırmanıyorlar ve bir kapıya hafifçe vuruyorlardı. Yaşlı bir kadın onları içeriye davet ediyor, yeni haberleri soruyor ve üçünün birlikte birer yüksük şeri içmeleri için ısrar ediyordu. Marie-Laure, Madam Manec'in enerjisinin olağanüstü olduğunu öğrenmişti; çok verimli çalışıyor, sebzeleri ayıklıyor, erken kalkıyor, geç vakte kadar çalışıyor, tek bir damla krema koymadan koyu çorbalar pişirebiliyordu. Dar sokaklarda, Marie-Laure Madam'ın önlüğünü arkadan tutuyor, onun yaptığı yahnilerin ve keklerin kokusunu içlerine çekerek birlikte pat pat yürüyorlardı. Öyle zamanlarda Madam hareket eden, gül ağacından kocaman bir duvar gibiydi. Dikenli, kokulu ve arılarla çıtır çıtır...

Madam Blanchard adlı yaşlı dula sıcacık bir ekmek... Mösyö Saget'ye çorba. Marie-Laure'un beyni yavaş yavaş heyecan verici referans noktaları içeren üç boyutlu bir harita haline gelmişti: Place aux Herbes'deki kalın gövdeli, çınar yapraklı akçaağaç; Continental Oteli'nin önündeki saksıya dikilmiş dokuz tane meyve veren bodur ağaç; altı basamak yukarıda Connétable Sokağı adlı küçük bir geçit...

Madam, haftanın birkaç günü, yaz kış demeden kütüphanenin arka tarafındaki kameriyede uyuyan Birinci Dünya Savaşı gazilerinden Deli Hubert Bazin'e yemek getirirdi. Bazin birinci savaşta, bir top ateşinde burnunu, sol kulağını ve gözünü kaybetmişti. Yüzünün yarısını emaye kaplı bakır bir maskeyle örtüyordu.

Hubert Bazin, Saint-Malo'nun surlarından, büyücülerinden ve korsanlarından bahsetmeyi pek severdi. Yüzyıllar boyunca, demişti Marie-Laure'a, bu kale duvarları kana susamış yağmacıları, Romalıları, Keltleri, İskandinavları şehir halkın-

dan uzak tutmuştu. Bazıları bunlara deniz canavarları derdi. Bin üç yüz yıl, bu duvarlar kıyıdan uzak yerlere demir atarak evlere alev saçan gülleler fırlatan, her şeyi yakıp yıkmak ve herkesi açlıktan öldürmek isteyen ve öldürmeden içleri rahat etmeyen, kana susamış İngiliz gemicileri de uzak tutmuştu diye anlatıyordu.

"Saint-Malolu anneler," demişti, "çocuklarını 'Dik dur. Terbiyeli ol. Yoksa gece bir İngiliz gelir ve boğazını keser,' diye korkuturlardı."

"Hubert, lütfen," dedi Madam Manec. "Kızı korkutacaksın."

Mart ayında, Etienne altmış yaşına girdi ve Madam Manec *palourdes* adı verilen minik kum midyelerinden soğanlı yahni yapıp mantarla ve dörde bölünmüş iki katı yumurtayla birlikte servis etti: Dediği kadarıyla bunlar şehirde bulabildiği tek iki yumurtaydı. Etienne o gece yumuşacık sesiyle Krakatoa volkanının patlamasından bahsetmişti. İlk çocukluk anıları arasında, Doğu Hint Adaları'ndan gelen küllerin Saint-Malo'nun gün batımlarını kan kırmızı bir renge bulaması ve her akşam denizin üstünde kıpkırmızı damarların kor gibi parlaması da yer etmişti. Ama cepleri kuma bulanmış ve yüzü rüzgardan alev alev yanan Marie-Laure için işgal, bir an için, binlerce kilometre uzaklarda gibi görünmüştü. Babasını, Paris'i, Dr. Geffard'ı, bahçeleri, kitaplarını, kozalaklarını özlüyordu. Bunlar artık hayatındaki eksikliklerdi. Ama son birkaç hafta, hayatta olmak onun için daha dayanılır bir hale gelmişti. En azından, yokluğunu hissettiği şeyler ve korkuları, sahillerdeki rüzgar ve ışık tarafından yıkanıp temizleniyordu.

Marie-Laure çoğu öğleden sonraları, Madam'la birlikte sabah ziyaretlerini yaptıktan sonra, camı açıp yatağının üzerinde oturuyor ve ellerini babasının yaptığı maketin üzerinde dolaştırıyordu. Parmakları hep Chartres Sokağı'ndaki gemi yapımcısının sundurmasının ve Madam Ruelle'in Robert Sur-

couf Sokağı'ndaki fırınının yanından geçiyordu. Fırıncıların, buzda kayanların yaptığını tahmin ettiği hareketlerle, unla kaplı zemin üzerinde kaydıklarını ve Mösyö Ruelle'in büyük-büyük-büyükbabasının kullandığı dört yüz yıllık fırında ekmek pişirdiklerini hayal ediyordu. Parmakları daha sonra katedralin merdivenlerini buluyordu. Burada, yaşlı bir adam bir bahçede güllerini buduyordu; burada ayrıca kütüphanenin yanında, tek gözüyle boş bir şarap şişesine bakan Deli Hubert Bazin kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu: Manastır şuradaydı; şuradaki balıkçının yanında da Chez Chuche adlı lokanta vardı... Vauborel Sokağı'ndaki 4 numaralı ev de, hafifçe içerlek kapısıyla işte buradaydı. Ayakkabılarını çıkararak küçük yatağının yanında çömelmiş, dua tesbihini parmaklarının arasından geçiren ve şehirdeki tüm insanlar için dua okuyan Madam Manec de o evin içindeydi. Bu evin beşinci katındaki bir odada Etienne boş rafların yanında dolaşıyor, parmaklarını bir zamanlar radyolarının durduğu yerlerde gezdiriyordu. Maketin sınırları dışında kalan bir yerlerde, Fransa'nın sınırlarının ötesinde kalan bir yerlerde, parmaklarının ulaşamadığı bir yerlerde, babası bir hücrede oturmaktaydı, modellerinin bir düzine kadarı bir pencere kenarında durmakta, bir gardiyan davet yemekleri olmasını umduğu bir şeylerle birlikte ona doğru gelmekteydi – *keklik, kaz ve tavşan yahnisi. Tavuk budu, pastırmalı kızarmış patates ve kayısı turtası* – bir düzine tepsi, bir düzine tabak ve doyuncaya kadar yiyebileceği yemeklerle birlikte...

Nadel im *Heuhaufen**

Gece yarısıydı. Doktor Hauptmann'ın av köpekleri nehir boyunca uzanan donmuş tarlaların arasından zıplaya zıplaya ve beyazlıkların üzerine cıva damlaları gibi sular sıçratarak geçiyorlardı. Arkalarından kürklü şapkasıyla ve uzun bir yolculuktaki hızını ayarlamak istermiş gibi kısa adımlar atan Hauptmann geliyordu. En arkada ise aylardır Doktor Hauptmann ile birlikte test ettikleri bir çift telsizi taşıyan Werner vardı.

Hauptmann arkasını döndü. Yüzü parlıyordu. Ruh hali her zaman kafa karıştırırdı ama bu gece çocuklar gibi heyecanlıydı.

"Şurada güzel bir nokta var, iyi bir görüş hattı. Onu oraya koy, Pfennig. Dostumuz Volkheimer'ı önden gönderdim. Tepelerde bir yerlerde olmalı." Werner herhangi bir yol görmüyordu, sadece çukurda kalmış kıvrımlı bir patikanın ay ışığındaki pırıltısı ve onun ötesindeki orman göze çarpıyordu.

"KX vericisini bir mühimmat kutusunun içine koydu," dedi Hauptmann. "Kendisini gizleyecek ve onu biz bulana kadar durmadan yayın yapacak, yoksa pili biter. Ben bile onun nerede olduğunu bilmiyorum." Eldivenli ellerini birbirine vurdu, nefesleri duman haline gelen köpekler onun etrafında dönüp duruyorlardı.

"On kilometre kare. Vericinin yerini bul, dostumuzun yerini bul."

Werner karla kaplı on binlerce ağaca doğru baktı.

"Orada mı, efendim?"

"Evet, orada." Hauptmann cebinden küçük bir şişe çıkardı ve bakmadan kapağını açtı. "İşin eğlenceli tarafı bu işte, Pfennig."

---

* *Nadel im Heuhaufen:* Samanlıkta iğne aramak. (Çev. N.)

Hauptmann ayağıyla kardaki bir açıklığa sertçe vurdu. Werner ilk telsizi oraya ve bir ölçme şeridi kullanarak ikinci telsizi iki yüz metre öteye yerleştirdi. Kangal halinde duran topraklama kablolarını çözdü, antenleri dikti ve onlara akım verdi. Parmakları hissizleşmişti bile...

"Seksen metreyi dene, Pfennig. Genellikle ekipler hangi bandı arayacaklarını bilmezler tabii ki. Ama bu gece arazi üzerindeki ilk testimizi yapıyoruz, o nedenle biraz kopya çekeceğiz."

Werner kulaklıkları taktı ve aynı anda kulakları parazit sesiyle doldu. Tekrar RF'yi aradı ve filtreyi düzeltti. Az sonra, her iki alıcıyı da Volkheimer'ın vızıldayan cihazına ayarlamıştı bile.

"Onu buldum, efendim."

Hauptmann artık ciddi bir şekilde gülümsemeye başlamıştı. Köpekler hoplayıp zıplıyor ve heyecandan tıksırıyorlardı. Hauptmann paltosundan bir yağlı kalem çıkardı. "Cihazın üzerinde yap. Ekiplerin her zaman yanlarında kağıt olmaz, arazide yani." Werner denklemi telsizin madeni kasasının üzerine çiziktirdi ve sayıları girmeye başladı. Hauptmann ona sürgülü bir hesap cetveli verdi. Werner iki dakika içinde vektörü ve mesafeyi buldu: İki buçuk kilometre.

"Ya harita?" Hauptmann'ın küçük aristokrat yüzü keyifle parıldıyordu.

Werner çizgileri çizmek için bir iletki ve pergel kullandı.

"Önden git, Pfennig."

Werner haritayı beceriksizce katlayıp paltosunun cebine koydu, telsizleri paketledi ve birbirine uyan iki bavul gibi, her birini bir eline alarak taşımaya başladı. Minik kar kristalleri ay ışığında bir elekten geçer gibi dökülüyordu. Az sonra okul ve yan binaları, aşağıdaki beyaz arazi üzerinde oyuncak gibi görünmeye başladı. Ay aşağılara kaymıştı, yarı açık bir göz gibi

görünüyordu. Ağızlarından buharlar çıkan köpekler artık sahiplerinin yanından ayrılmıyorlardı ve Werner terliyordu.

Dar ve derin bir vadiden tırmanarak çıktılar. Bir kilometre. İki.

"Yücelik," dedi Hauptmann kesik kesik soluk alarak, "bunun ne olduğunu biliyor musun, Pfennig?" Çakırkeyifti, hayat doluydu, saçmalıyor denebilirdi, Werner onu o güne kadar hiç öyle görmemişti. "Bir şeyin başka bir şey olmak üzere olduğu andır. Günün gece, tırtılın kelebek olması gibi. Karacanın geyik olması... Deneyin sonuçlanması... Oğlan çocuğunun erkek olması gibi."

Üçüncü tırmanışın sonunda Werner haritayı tekrar açtı ve konum açılarını pergelle bir kez daha kontrol etti. Sessiz ağaçlar her tarafa ışın yağdırıyordu. Onlarınkinin dışında etrafta görünen başka bir yol yoktu. Arkalarındaki okul tamamen kaybolmuştu.

"Telsizleri tekrar kurayım mı, efendim?"

Hauptmann parmaklarını dudaklarına götürdü.

Werner bir üçgenleme daha yaptı ve sonuçların ilk okumaya ne kadar yakın olduğuna baktı. Yarım kilometreden daha az. Telsizleri tekrar paketledi ve iz üzerindeki bir avcı gibi, aynı heyecanı duyan üç köpekle birlikte hızlı adımlarla yürümeye başladı. Bir yandan da düşünüyordu: Bir yol buldum, çözüyorum, sayılar gerçek oluyor. Ağaçlar düşen karları elekten geçiriyor, köpekler donuyor ve sanki bir keklik kokusuna odaklanmış gibi burunlarını oynatıyorlardı. Hauptmann bir avucunu yukarı kaldırdı ve nihayet Werner, kocaman kutuları güçlükle taşıyarak ağaçların arasındaki bir boşluktan çıktı ve ayaklarının dibinde antenleri alçak dallara uzanan bir haberleşme cihazı olan bir adamın karların üstünde yüzükoyun yatmakta olduğunu gördü.

Bu, Dev idi.

Köpekler durdukları yerde titriyorlardı. Hauptmann bir

avucunu hâlâ yukarıda tutuyordu. Diğer eliyle tüfeğini kılıfından çıkardı.

"Bu kadar yakından, tereddüt etmemelisin, Pfennig."

Volkheimer'ın sol tarafı onlara doğru dönüktü. Werner onun nefesinin buhar halinde yükselip kaybolduğunu görebiliyordu. Hauptmann, Walther'ini Volkheimer'a doğru hedefledi. Uzun ve ürkütücü bir an için, Werner hocasının çocuğu kesinlikle vuracağını, tüm öğrencilerin büyük bir tehlike altında olduğunu sandı. Jutta'nın kanalın yanında dururken ona söylediklerini hatırlamadan edemedi: *Bir şeyi sadece başkaları yapıyor diye yapmak doğru mu?* Werner'in içinde kabuk kabuk olmuş bir şey, olan biteni görmemek için gözlerini kapadı ve küçük profesör tüfeğini kaldırıp havaya ateş etti.

Volkheimer kendisini derhal çömelir duruma getirdi. Köpekler ona doğru koşarken, o da yavaş yavaş başını kaldırdı. Werner'in yüreği göğsünün içinde infilak ederek paramparça olmuş gibi acıyordu.

Köpekler saldırıya geçince Volkheimer kollarını kaldırdı, ama köpekler onu tanıyorlardı; onun etrafında havlayarak, oyun oynar gibi zıplayıp hoplamaya başladılar. Werner bu dev gibi gencin köpekleri ev kedileriymiş gibi oraya buraya fırlatmasını seyretti. Doktor Hauptmann gülüyordu. Tüfeğinden dumanlar çıkıyordu, cep şişesinden bir yudum alarak Werner'e uzattı. Werner şişeyi dudaklarına götürdü. Profesörü mutlu etmişti ne de olsa; Telsizler çalışıyordu; ay ışığının aydınlattığı bir gecede dışarıdaydı ve konyağın sızlatan alevinin akışını en derinlerinde hissediyordu.

"İşte," dedi Hauptmann, "bizim üçgenlerle yaptığımız şey bu."

Köpekler bir daire oluşturmuşlar, başlarını eğip kaldırıyorlar ve gürültüyle oynaşıyorlardı. Hauptmann ağaçların altında çişini yaptı, KX cihazını arkasından çeken Volkheimer Werner'e doğru güçlükle yürüyordu; giderek daha da

irileşiyor gibiydi; kocaman bir eldiven geçirmiş olduğu elini Werner'in başlığının üzerine koydu.

"Bunlar sadece sayılar," dedi, Hauptmann'ın duyamayacağı kadar alçak bir sesle.

"Saf matematik, asker," dedi Werner, Hauptmann'ın belirgin aksanını taklit ederek. Eldivenli beş parmağını, diğer beş parmağıyla uç uca getirdi. "Kendini böyle düşünmeye alıştırmalısın."

Volkheimer'ın güldüğünü ilk kez görüyordu. Yüzünün ifadesi değişmişti; daha az tehditkar ve çok daha müşfik bir dev çocuk olmuştu. Yeniden, müzik dinlerken dönüştüğü adama dönüşmüştü sanki.

Tüm ertesi gün boyunca, elde ettiği başarının verdiği keyif Werner'in kanını coşturmaya devam etti, şatoya geri dönerlerken donmuş ağaçların arasından dev Volkheimer'ın yanında yürümek ve bir kasa dairesindeki altın külçeleri gibi dizilmiş uyuyan çocukların odalarının yanından onunla birlikte geçmek ona kutsal bir görevi yerine getiriyormuş gibi gelmişti. Kendi ranzasının önünde soyunurken, bu çocukları neredeyse bir baba gibi korumak istediğini fark etti. Volkheimer ise, meleklerin arasındaki bir dev ve geceleri mezar taşlarıyla dolu tarlalardan geçen bir bekçi gibi, üst sınıftakilerin yatakhanelerine doğru hantal adımlarla yürümeye devam etti.

Teklif

Marie-Laure artık mutfakta bir gelenek haline getirdiği gibi, ateşe en yakın köşede oturuyor ve Madam'ın arkadaşlarının şikayetlerine kulak veriyordu.

"Uskumrunun fiyatı!" dedi Madam Fontineau. "Duyan da onları almak için Japonya'ya gittiklerini sanır."

"Doğru düzgün bir eriğin," dedi postane müdiresi Madam Hébrard, "tadını bile unuttum ben."

"Ya o komik ayakkabı kamelerine ne demeli?" dedi fırıncının karısı Madam Ruelle, "Theo'ya verdikleri sıra numarası 3,501 ve daha 400'e bile gelmemişler."

"Artık genelevler de sadece Théverad Sokağı'nda değil... Bütün yazlık evleri serbest çalışanlara veriyorlarmış."

"Koca Claude ve karısı daha da şişmanlamışlar."

"Lanet olası *Leşler*, bütün gün ışıkları açık bırakıyorlar!"

"Kocamla birlikte eve tıkılacağım tek bir geceye bile dayanacak gücüm kalmadı."

Dokuzu birden küçük, kare masanın etrafında toplanmış, dizleri birbirine değecek şekilde oturuyorlardı. Kamne kısıtlamaları, berbat pudingler, giderek kalitesi düşen tırnak cilaları... Özlerini etkileyen suçlar bunlardı. Bu kadar çok kadının bir odada olması Marie-Laure'u hem heyecanlandırıyor, hem de onun zihnini karıştırıyordu: Bu kadınlar ciddi olmaları gerektiği vakit uçarı oluyorlar, şaka yapıldığında durgunlaşıyorlardı. Madam Hébrard, Demerara şekerini bulamadığı için ağlıyordu; bir kadın tütün hakkında şikayet ederken daha cümlesini bitirmeden isterik bir şekilde parfüm satıcısının olağanüstü büyüklükteki poposundan bahsediyordu. Hepsinin üzerine bayat ekmek ve Breton'a özgü koyu renkli ve hantal mobilyalarla döşenmiş odaların kokusu sinmişti.

Madam Ruelle "Gautierler'in kızı da evlenmek istiyormuş. Ailenin altın bir nişan yüzüğü almak için tüm mücevherlerini eritmesi gerekecek. İşgal güçleri altına yüzde otuz vergi koymuş. Ayrıca, kuyumcudan da bir yüzde otuz daha alıyorlarmış. Anlayacağınız, bütün ödemeler yapıldıktan sonra ortada yüzük müzük kalmıyor."

Döviz kurları şaka gibiydi, havucun fiyatı mazur görülemezdi, her yerde ikiyüzlülük ve düzenbazlık hüküm sürüyordu. Nihayet Madam Manec mutfak kapısının sürgüsünü sonuna kadar çekti ve boğazını temizledi. Kadınlar ancak ondan sonra seslerini kestiler.

"Onların dünyasını döndüren bizleriz," dedi Madam Manec. "Siz, Madam Guiboux, oğlunuz ayakkabıları tamir ediyor. Madam Hébrard, siz ve kızınız onların mektuplarını tasnif ediyorsunuz. Ve siz Madam Ruelle, onların ekmeklerinin çoğu sizin fırınınızda pişiyor."

Hava giderek gerginleşmekteydi. Marie-Laure onların ince buz üzerinde giden birisinin kaymasını veya avucunu alevin üzerine tutmasını seyrettikleri hissine kapıldı.

"Yani, ne demek istiyorsunuz?"

"Ayakkabılarına bomba mı koyalım onların?"

"Hamurun içine kaka mı yapalım?"

Gevrek gevrek gülüştüler.

"O kadar da değil. Ama küçük şeyler yapabiliriz. Daha basit şeyler."

"Ne gibi?"

"Önce sizin evet diyeceğinizden emin olmalıyım."

Gergin bir sessizlik oldu. Marie-Laure hepsinin harekete geçmeye hazır olduğunu hissediyordu. Dokuz zihin hafif bir salınım içine girmişti sanki. O da babasını düşündü: Neden hapsedildiğini bile bilmiyordu. İçi acıdı.

İki kadın torunlarını bahane edip ayrıldılar. Diğerleri bluz-

larının kollarını çekiştirip durdular ve mutfaktaki ısı artmış gibi huzursuzca kıpırdanıp sandalyelerini tıngırdattılar. Geriye altı kadın kalmıştı. Marie-Laure kimin pes edeceğini, kimin gammazlayıcı ve kimin en cesur olacağını merak ederek onların arasında oturdu. Bakalım içlerinden hangisi sırt üstü yatıp, son nefesinin işgalcilerin üzerine bir lanet gibi büklüm büklüm çökmesini bekleyecekti?

Senin Başka Arkadaşların Var

"Dikkat et, hanım evladı," diye bağırdı Martin Burkhard Frederick avludan geçerken. "Bu gece yanına geleceğim!" Bir yandan da kalçalarını manyak gibi kıvırıyordu.

Birisi Frederick'in ranzasının üzerine kaka yapmıştı. Werner Volkheimer'ın sesini duyar gibi oldu: *Onlar için bir şeyin yakışık alır olmasının önemi yoktur.*

"Yatak boklayıcısı," diye tükürdü bir çocuk, "bana çizmelerimi getir.

Frederick duymuyormuş gibi yaptı.

Werner her gece Hauptmann'ın laboratuvarına sığınıyordu. Şimdiye kadar üç kere Volkheimer'ın vericisini bulmak için karlara çıkmışlar ve her seferinde de kolayca bulmuşlardı. En sonuncu arazi sınavında, Werner telsizleri kurmayı başarmış, yayının nereden geldiğini saptamış ve Volkheimer'ın bulunduğu noktayı haritanın üzerinde beş dakikanın altında bir süre içinde bulmuştu. Doktor Hauptmann Berlin'e bir gezi sözü vermiş ve Avusturya'daki bir elektronik fabrikasının şemalarını açarak, "Başkomutanlık Karargahı projemize yakın ilgi gösterdi," demişti.

Werner başarı yolunda ilerliyordu. Sadakat gösteriyordu. Herkesin iyi olarak tanımladığı gibiydi. Yine de, her sabah uyanıp da düğmelerini iliklediği vakit, bir şeye ihanet ettiğini biliyordu.

Bir gece, o ve Volkheimer güçlükle çamurların arasında ilerlemeye çalışıyorlardı. Volkheimer vericiyi, her iki alıcıyı ve katlanmış anteni bir kolunun altına sıkıştırmıştı. Werner onun dümen rüzgarında gidiyor, gölgesi altında olmaktan mutluluk duyuyordu. Ağaçlar damla damla akıyordu; dalları sanki tomurcuklanmalarına birkaç saniye kalmış gibiydi.

İlkbahar gelmişti. İki ay sonra Volkheimer'ın atama emri gelecek ve savaşa gidecekti.

Volkheimer dinlensin diye biraz durdular. Werner telsizlerden bir tanesini incelemek için öne doğru eğildi, cebinden küçük bir tornavida çıkardı ve gevşemiş bir menteşe plakasını sıkıştırdı. Volkheimer onu büyük bir sevecenlikle izliyordu.

"Sen neler olabilirdin," dedi.

Werner o gece yatağına tırmandığında Frederick'in şiltesinin alt tarafına gözlerini dikti. Şatoya doğru ılık bir rüzgar esiyordu, bir yerlerde bir kepenk çarptı ve eriyen karlar yağmur oluklarından aşağı tıngırdayarak aktı. Elinden geldiğince alçak bir sesle, "Uyanık mısın?" diye fısıldadı.

Frederick ranzasından aşağı sarktı. Werner, neredeyse zifiri olan karanlıkta bir an için o ana kadar birbirlerine söyleyemedikleri bazı şeyleri nihayet konuşabileceklerini düşündü.

"Evine gidebilirsin, biliyorsun, Berlin'e. Buradan uzaklaşabilirsin."

Frederick sadece gözlerini kırpıştırdı.

"Annen bir şey demez. Belki de senin yakınlarda olmandan mutlu bile olur. Fanni de. Bir ay için. Belki de bir hafta. Bakarsın buradakiler de biraz yumuşarlar ve başka biriyle uğraşırlar. Babanın bilmesi dahi gerekmez."

Ama Frederick kendisini gerisin geriye yatağına attı. Werner artık onu göremiyordu. Sesi tavana çarpıp yankılandı.

"Belki artık arkadaş olmasak daha iyi olur, Werner." Çok yüksek sesle, tehlikeli olabilecek kadar yüksek bir sesle konuşmuştu. "Biliyorum, benimle birlikte yürümek, yemek yemek, giysilerimi katlamak ve çizmelerimi parlatmak ve dağınıklıklarımı toplamakla sorumlu hissediyorsun kendini. Ama artık derslerini düşünsen daha iyi olur."

Werner gözlerini sıkıca yumdu. Tavan arasındaki küçük yatak odasının anıları üzerine yağıyordu sanki: Fare ayakla-

rının duvarlarda çıkardığı çıtırtılar, camlara vuran sulu sepkenin sesi... Tavan öylesine meyilliydi ki, sadece kapıya en yakın olan yerde ayakta durabiliyordu. Ve bu imgelerin arkasında bir yerlerde, annesi, babası ve radyodaki Fransız adam aynen bir salondaki izleyiciler gibi, tıngırdayan camların arasından ne yapacağını görmek için sanki onu seyrediyorlarmış gibi geldi ona.

Jutta'nın kırık radyolarının parçalarına doğru eğilen, hayal kırıklığına uğramış yüzünü gördü. Aniden, çok büyük ve anlamsız bir şeyin onları parçalayacağı gibi bir duyguya kapıldı.

"Benim söylemek istediğim bu değildi," dedi Werner battaniyesinin altından. Ama Frederick başka hiçbir şey söylemedi ve her iki çocuk da uzunca bir süre hiç kıpırdamadan ay ışığının mavi parmaklarının odanın içinde bir devir yapmasını seyrettiler.

Yaşlı Kadınlar Direniş Kulübü

Genellikle taze maya, ama bazen de pudra veya dilimlenmiş elma kokan, güzel sesli bir kadın olan fırıncının karısı Madam Ruelle, Madam Guiboux ile birlikte tepesine seyyar bir merdiven bağladığı kocasının arabasında akşam karanlığında Carentan Yolu'ndan gitti ve arada bir durup bir cırcırlı makara yardımıyla yol levhalarının yerini değiştirdi. Vauborel Sokağı 4 numaraya ikisi de sarhoş bir vaziyette geri geldiler.

"Dinan şimdi kuzeye doğru 20 kilometre ötede," dedi Madam Rouelle.

"Yani denizin tam ortasında!"

Üç gün sonra Madam Fontineau Alman Garnizon Komutanı'nın altınbaşak otuna alerjik olduğunu duydu. Çiçekçi Madam Carré, Şato'ya giden bir aranjmanın içine bunlardan birkaç avuç sıkıştırdı.

Kadınlar bir yapay ipek siparişini bilerek yanlış adrese gönderdiler ve bir tren tarifesini yanlış bastılar. Posta müdiresi Madam Hébrard, Berlin'den gelen ve oldukça önemli gibi görünen bir mektubu külotunun içine sakladı ve eve götürerek akşam şöminenin ateşini onunla başlattı.

Etienne'in mutfağına akın akın geliyorlar ve Garnizon Komutanı'nın hapşırık krizine tutulduğu veya bir genelev merdivenine bırakılan köpek kakasının mükemmel bir şekilde hedefini bulduğu ve bir Alman'ın ayakkabısının tabanına başarıyla yapıştığı haberlerini rapor ediyorlardı. Madam Manec kadehlere hemen şeri veya elma şırası veya Muscadet dolduruyordu; içlerinden biri bekçi olarak kapının önünde oturuyordu. Ufak tefek ve düşük omuzlu Madam Blanchard Şato'nun telefon santralini bir saat boyunca kilitli tuttuğunu söylüyordu; rüküş ve iri yarı Madam Guiboux erkek torunlarına başıboş bir köpeği Fransız bayrağının renklerinde boyamaları için yardım

ettiğini ve köpeği koşturarak Chateaubriand Meydanı'na gönderdiklerini söylemişti.

Kadınlar keyifle kıkırdadılar. "Ben ne yapabilirim?" diye sordu yıllardır dul olan Madam Blanchard. "Ben de bir şey yapmak istiyorum."

Madam Manec herkese paralarını Madam Blanchard'a vermelerini söyledi. "Geri alacaksınız," dedi, "merak etmeyin. Şimdi, Madam Blanchard, sizin harika bir el yazınız var. Bay Etienne'e ait olan şu dolma kalemi alın. Her beş franklık banknotun üzerine *Fransa'ya Özgürlük, Şimdi* diye yazmanızı istiyorum. Kimsenin bir parayı yok etme lüksü yoktur, bu mesajımız tüm Bretanya'ya yayılacak."

Kadınlar bu sözleri alkışladılar. Madam Blanchard Madam Manec'in elini sıktı ve parlak gözlerini keyifle kırpıştırdı.

Etienne bazen ayağında tek bir ayakkabı, söylene söylene aşağıya geliyordu. Madam Manec ona çay hazırlarken tüm mutfak sessizliğe bürünüyordu. Çayı bir tepsiye koyuyor, Etienne de onu tekrar yukarıya taşıyordu. Ondan sonra kadınlar tekrar planlar yapmaya ve çabuk çabuk anlaşılmaz bir şekilde konuşmaya başlıyorlardı. Madame Manec dalgın fırça darbeleriyle Marie-Laure'un saçlarını tararken "Yetmiş altı yaşındayım," diye fısıldıyordu, "ve kendimi hâlâ nasıl böyle hissedebiliyorum? Gözlerinde yıldızlar olan küçük bir kız gibi?"

Teşhis

Askeri doktor, Başçavuş von Rumpel'in ateşini ölçtü. Tansiyon aletini pompaladı. Bir cep feneriyle boğazına baktı. O sabah von Rumpel on beşinci yüzyıldan kalma bir çalışma masasını incelemiş ve Mareşal Göring'in av köşküne götürülmek üzere trene bindirilmesine nezaret etmişti. Masayı ona getiren er, evi yağmalamalarını "alışveriş yaptık" diye anlatmıştı.

Bu çalışma masası von Rumpel'e o hafta başında incelediği, pirinç ve bakırdan yapılmış, minik elmaslarla süslü on sekizinci yüzyıldan kalma, Hollanda menşeli bir tütün kutusunu hatırlatmıştı. Bu tütün kutusu da düşüncelerini yerçekimi gibi merhametsiz bir şekilde, Alev Denizi'ne götürmüştü. Zayıf anlarında kendisini Linz'deki büyük Führermuseum'un sütunlu kemerleri altında yürürken görüyor, yüksek pencerelerden içeriye altın renkli zayıf bir ışık süzüldüğünü ve topuklarının mermerin üzerinde çıkaracağı sert sesi hayal ediyordu.

Şöyle bir deyiş vardı: *Baş meleklerin kaşlarından* fırla*yan* yıldızlar gibi...

Ve hayallerinde galerinin tam orta yerindeki bir kaidenin üzerine tavandan bir projektör ışığı iniyordu; oradaki küp şeklindeki bir camekanın içinde, kor gibi parlayan küçük, mavi bir taşın üzerine...

Doktor, von Rumpel'e pantolonunu indirmesini söyledi. İşleri savaş nedeniyle hiç azalmış değildi, ama buna rağmen von Rumpel aylardır kendisini oldukça mutlu hissediyordu. Sorumlulukları iki misli olmuştu; anlaşıldığı kadarıyla Reich'da pek fazla Aryan taş uzmanı yoktu. Sadece üç hafta önce, Batı Bratislava'nın güneşli, küçük bir istasyonunun dışında, düzgün tıraşlanmış, çok temiz elmaslarla dolu bir zarfı incelemişti; tam arkasında, ambalajlanmış ve hasırlara sarılmış tablolarla dolu bir kamyon duruyordu. Nöbetçiler, tabloların arasında bir Rembrandt ve Krakow'daki ünlü altar

panosundan bazı parçalar olduğunu fısıldamışlardı. Bunların hepsi Avusturya'nın derinliklerine, Altaussee adlı bir köydeki tuz madenine gönderiliyordu. Madenin içindeki iki kilometre uzunluğundaki bir tünelin açıldığı kemerli bir avluda, üç kat yükseklikte raflar vardı. Üst komuta Avrupa'nın en eşsiz sanat eserlerini işte bu rafların üzerine istifliyordu.

Her şeyi tek bir çatı altında toplayarak burayı insan emeğinin bir tapınağı haline getirmek istiyorlardı. İnsanlar burayı binlerce yıl boyunca hayranlıkla gezeceklerdi.

Doktor von Rumpel'in kasığına bastırdı. "Acıyor mu?"

"Hayır."

"Burası?"

"Hayır."

Paris'teki taş yontucusundan birkaç isim öğrenebileceğini ummakla fazla ümitlenmişti. Dupont, replikaların kimlere verildiğini nereden bilecekti? Üstelik müzenin son anda almış olduğu güvenlik önlemlerinden de haberi olamazdı. Ama Dupont yine de işine yaramıştı; von Rumpel ondan bir rakam almayı umuyordu ve bunu başarmıştı.

Üç.

Doktor "Giyinebilirsiniz," dedi ve ellerini muslukta yıkadı.

Fransa'nın işgal edilmesinden önceki iki ay içinde, Dupont müze için üç replika hazırlamıştı. Onları yapmak için hakiki elması mı kullanmıştı? Hayır, adam bir kalıp kullanmıştı. Hakiki elması hiç görmemişti. Von Rumpel ona inandı.

Üç replika. Artı, hakiki elmas. Bu gezegendeki sekstilyon kum tanesi arasında...

Dört taş. Biri müzenin bodrum katında, bir kasada kilitli. Geriye üç tane kalıyordu. Von Rumpel zaman zaman, sabırsızlığın içinde bir safra gibi yükseldiğini hissediyor, ama kendisini bunu yutmaya zorluyordu. Yine de bu duygunun geri geleceğinden emindi.

Kemerini bağladı. Doktor, "Bir biyopsi yapmamız gerek," dedi. "Belki karınızı arasanız iyi olur."

En Zayıf Halka (#3)

Gaddarlığın derecesi en uç noktaya kadar gelmişti. Bastian belki de bir kan davasının son hesaplarını görmek istiyordu, belki de Frederick can havliyle bir çıkış yolu arıyordu. Werner'in kesin olarak bildiği bir şey varsa, bir Nisan sabahı uyandığında her yer on santim kalınlığında çamurla kaplıydı ve Frederick ranzasında değildi.

Frederick kahvaltıya ve şiir dersine gelmedi, Arazi Talimi'ne de katılmadı. Werner'in duyduğu her bir hikayenin kendine göre açıkları ve çelişkileri vardı. Sanki gerçek, çark dişlileri birbirine geçmeyen bir makine gibiydi. Önce, bir grup çocuğun Frederick'i dışarı çıkardıklarını ve karların üzerinde yaktıkları meşaleleri tüfeğiyle vurmasını istediklerini duymuştu. Böylelikle onlara gözlerinin sağlam olduğunu kanıtlayacaktı. Daha sonra, göz muayenesinde kullanılan şemaları getirdiklerini ve Frederick onları okuyamayınca bunları ona zorla yedirdiklerini duydu.

Ama böyle bir yerde gerçeğin ne önemi vardı? Werner yirmi kadar çocuğun fareler gibi Frederick'in üstüne üşüştüğünü hayal etti; komutanın şişman, parıltılı yüzünü, yakasından dışarı taşan gırtlağını ve yüksek arkalı meşeden yapılmış bir sandalyeye bir kral gibi kaykılarak oturduğunu görür gibi oldu; kan her tarafa yayılıyor, adamın önce bileklerine, sonra da dizlerine kadar geliyordu...

Werner öğle yemeğini atladı ve sersem sepelek okulun revirine gitti. Aslında gözaltına alınma veya daha da kötü bir cezaya çarptırılma riskini de göze almış oluyordu; güneşli ve parlak bir öğlendi, ama Werner'in kalbi mengeneler arasında eziliyor gibiydi. Her şey ağırlaşmış ve uyuşmuştu adeta. Kolunun kapıyı çekip açmasını, mavi bir suyun içinden bakıyormuş gibi izledi.

Odada kanlar içinde tek kişilik bir yatak vardı. Yastığın üze-

rinde kan, çarşafların üzerinde kan, hatta karyolanın emayc metalinin üzerinde bile kan vardı. Bir leğenin içinde pembe paçavralar duruyordu. Yerde de yarıya kadar açılmış bir sargı bezi. Hemşire oradan oraya koşuştururken Werner'e gülümsedi. Mutfakların dışında, okuldaki tek kadın oydu.

"Neden bu kadar kan var?"

Hemşire dört parmağını dudaklarına götürdü. Ona anlatmak ile bilmiyormuş gibi yapmak arasında nasıl bir seçim yapacağını düşünüyor olmalıydı. Suçlamalı mıydı veya teslim mi olmalıydı veya suç ortaklığı mı yapmalıydı...

"O nerede?"

"Nürnberg'de. Ameliyat için." Uygunsuz denebilecek bir şekilde titreyen parmağıyla üniformasındaki yuvarlak, beyaz bir düğmeye dokundu. Onun dışında, hali tavrı gayet haşindi.

"Ne oldu?"

"Şu anda öğle yemeğinde olman gerekmiyor mu?"

Gözlerini her kırpıştırdığında çocukluğundaki erkekleri görüyordu: Eğrilmiş, işe yaramaz parmakları ve yuvalarında göz yerine boşluk olan, ara sokaklarda dolanıp duran işten çıkarılmış madenciler... Führer, halk, anavatan. Bedeniniz çelik gibi sağlam olsun, ruhunuz da...

"Ne zaman geri dönecek?"

"Ah," dedi kadın. Yeterince yumuşak bir sözcüktü bu. Başını hayır der gibi salladı.

Masanın üzerinde bir sabun kutusu vardı. Hemşirenin yüzü birkaç katmandan oluşmuş gibiydi. Bir maskenin üzerinde bir maske, onun üzerinde bir başka maske vardı sanki... Jutta tam şu anda ne yapıyordu acaba? Yeni doğmuş ağlayan bir bebeğin burnunu mu siliyordu, gazete mi topluyordu veya ordudaki hemşirelerin sunumlarını mı dinliyordu, yoksa bir çorabını mı onarıyordu? Onun için dua mı ediyordu? Ona inanıyor muydu?

Ona bu olayı asla anlatamayacağını düşündü.

Çok Sevgili Marie-Laure...

Hücremdeki diğer insanlar çok nazik. Bazıları fıkralar anlatıyor. İşte bir tanesi: Wehrmacht egzersiz programını duydunuz mu? Evet, her sabah ellerinizi havaya kaldırıyor ve onları orada bırakıyorsunuz!

Ha ha. Meleğim bana bu mektubu tüm tehlikelere rağmen sana ulaştıracağına dair söz verdi. Kısa bir süre için bile olsa, "Gasthaus"un dışarısında olmak hem güvenli, hem de güzel. Şimdi bir yol yapımı ile uğraşıyoruz ve gayet de iyi iş çıkarıyoruz. Bedenim daha da güçleniyor. Bugün kestane ağacı kılığına girmiş bir meşe ağacı gördüm. Sanırım ona kestane meşesi diyorlar. Eve döndüğümde bahçedeki botanikçilere bu ağaçla ilgili birkaç soru sormayı çok isterim.*

Senin, Madam'ın ve Etienne'in bana bir şeyler yollamaya devam edeceğinizi umuyorum. Her birimizin bir paket almamıza izin verecekleri söyleniyor, sonuçta elime bir şekilde bir şeyler geçmiş olacak. Herhangi bir alet bulundurmama izin vereceklerini sanmıyorum, ama verselerdi çok harika olurdu. Buranın ne kadar güzel olduğuna inanamazsın, ma chérie; tehlikeden ne kadar uzak olduğumuza. Son derece güvendeyim, bundan daha güvenli bir yer olamaz.

Baban

* *Gasthaus:* Misafirhane, otel. (Çev. N.)

Yeraltı Odası

Yaz gelmişti ve Marie-Laure kütüphanenin arkasındaki kemer altında Madam Manec ve Deli Hubert Bazin ile birlikte oturuyordu. Bakır maskesinin altından bir kaşık çorba alan Hubert "Sana bir şey göstermek istiyorum," dedi.

Marie-Laure ve Madame Manec'i, Marie-Laure'un Boyer Sokağı olduğunu tahmin ettiği bir yere götürdü, ama burası Vincent de Gournay Sokağı veya Hautes Salles Sokağı da olabilirdi. Kale duvarlarının dibine ulaştıklarında, Marie-Laure'un daha önce hiç gitmediği bir yolu takip ederek sağa döndüler. İki basamak indiler, bir sarkık sarmaşık perdesinin arasından geçtiler ve Madam Manec "Hubert, lütfen, nedir bu?" dedi. Sokak giderek daha da darlaşıyordu, nihayet tek sıra halinde yürümek zorunda kaldılar: Her iki tarafta da duvarlar vardı. Sonra, durdular. Marie-Laure iki yanından yükselen taş bloklarını hissedebiliyordu: Sonsuzluğa uzanır gibiydiler. Eğer babası maketinde bu sokak arasını yapmış idiyse bile, parmakları onu henüz keşfetmemiş olmalıydı.

Hubert maskesinin arkasında derin derin nefes alarak, kirli pantolonunun ceplerini didikliyordu. Marie-Laure sol taraftan, kale duvarlarının olması gereken yerden gelen bir kilit sesi duydu. Omuzlarından daha geniş olmayan bir kapı açıldı. "Başına dikkat et," dedi Hubert ve onun geçmesine yardım etti. Bin bir güçlükle dar, rutubetli ve kesinlikle deniz kokan bir yere indiler.

"Duvarın altındayız. Üstümüzde yirmi metre granit var."

Madam "Hadi, Hubert, burası mezarlık gibi kasvetli," dedi ama Marie-Laure biraz ilerlemeye cesaret etti, ayakkabıları kayıyordu, zemin aşağıya doğru eğilimliydi ve az sonra tabanlarına sular değdi.

"Şunu bir hisset," dedi Hubert Bazin ve yere çömelerek

kızın elini tamamen salyangozlarla kaplı olan eğimli bir duvarın üzerine getirdi. Yüzlerce salyangoz. Binlerce.

"Ne kadar çok," diye fısıldadı kız.

"Nedenini bilmiyorum. Burada martılardan uzakta, güvende oldukları için olabilir mi? Şuna bir dokun, sonra sana vereyim."

Dikenli ve kabartılı bir başın altında, kıpır kıpır kıpırdanan, yüzlerce minik, hidrolik ayak: Bir deniz yıldızı.

"Mavi midyeler burada. İşte çoktan ölmüş bir yengeç. Kıskacının mekanizmasını hissedebiliyor musun? Şimdi başına dikkat et." Dalgalar yakınlarda kıyıya çarpıp çatlıyor, boş yerleri çağıldayarak dolduruyordu. Marie-Laure güçlükle ilerledi; odanın zemini kumluydu, su ancak ayak bileklerine kadar geliyordu. Anlayabildiği kadarıyla burası tahminen dört metre uzunluğunda ve yarısı kadar genişlikte, ekmek somunu şeklinde bir yeraltı odasıydı. En uçta denizden gelen canlı ve temiz rüzgarın yaladığı kalın kafesli bir pencere vardı. Kızın parmakları orada kaya midyeleri, yosunlar ve daha binlerce salyangoz buldu.

"Burası neresi?"

"Bekçi köpekleri diye bir şey duydun mu? Bundan uzun zaman önce, şehirdeki köpek bakıcıları mastı adı verilen köpekleri burada tutarlarmış. Bunlar at kadar büyük köpeklermiş. Geceleri, dışarı çıkma yasağı başladığında bu köpekler kıyıya çıkmaya cesaret eden gemicileri yesin diye sahile salıverilirmiş. Şu midyelerin altında bir yerde, üstünde 1165 tarihi çiziktirilmiş bir taş olmalı."

"Ama su?"

"En yüksek olduğu anlarda bile sular bel hizasını geçmez. O dönemlerde gelgitler daha da düşük seviyelerde olmalıydı. Biz çocukken buralarda oynardık. Ben ve senin büyükbaban... Bazen büyük amcan da..."

Sular ayaklarının dibinden akıyordu. Her taraf çıtırdayan ve iç çeker gibi sesler çıkaran midyelerle doluydu. Marie-Laure

burada eskiden yaşamış, karanlık sularda yelken açmış ve on binlerce mercan kayası arasında gemilerini yüzdürmüş olan gemicileri, korsanları ve kaçakçıları düşündü.

"Hubert, artık dönmeliyiz," dedi Madam Manec. Sesi yankılanıyordu. "Burası genç bir kız için uygun bir yer değil."

Marie-Laure, "Önemli değil, Madam," dedi. Keşiş yengeci... Dürtüldüğü vakit minik bir deniz suyu jeti gönderen anemonlar... Salyangozlar galaksisi... Her birinin doğasında var olan farklı bir hikaye söz konusuydu.

Nihayet, Madam Manec onları bu köpek evinden çıkmaya razı etti ve Deli Hubert Marie-Laure'u kapıdan geçirip arkalarından kilitledi. Broussais Meydanı'na daha varmadan, Madam Manec'in önden gitmesinden faydalanarak Marie-Laure'un omzuna vurdu. Sol kulağına doğru fısıldıyordu; nefesi ezilmiş böcek kokuyordu.

"Orayı tekrar bulabilir misin, ne dersin?"

"Sanırım."

Kızın eline demirden bir şey koydu.

"Bunun ne olduğunu biliyor musun?"

Marie-Laure avcunu sıktı. "Bu, bir anahtar."

Sarhoş

Her gün yeni bir zafer, yeni bir ilerleme haberi geliyordu. Rusya bir akordeon gibi katlanmıştı. Ekim ayında, öğrenci birliği hoparlörlere bağlanmış koca bir telsizin etrafında toplanarak Führer'in Tayfun Operasyonu'nu ilan etmesini dinledi. Alman şirketleri Moskova'dan kilometrelerce uzaklara bayrak dikmeye başladılar; Rusya onların olacaktı.

Werner on beş yaşında olmuştu. Frederick'in yatağında artık başka bir çocuk uyuyordu: Rolf Huphaufer. Werner bazı geceler, Frederick yokken bile onu görür gibi oluyordu. Üstteki ranzanın köşesinden bakarken veya dürbünlerini pencere camına dayamış bir şekilde görüyordu. Frederick ölmemişti ama tam olarak iyileşmemişti de. Çene kemiği kırıktı, kafatası çatlamıştı, beyin travması geçirmişti. Kimse sorgulanmamış, kimse cezalandırılmamıştı. Werner, Frederick'in annesinin mavi bir arabayla yalnız başına okula geldiğini ve komutanın konutuna girip Frederick'in silindir şeklindeki çantasının ağırlığı altında küçücük kalmış bir şekilde çıktığını görmüştü. Kadın arabasına binmiş ve hemen oradan uzaklaşmıştı.

Volkheimer da gitmişti; onun Wehrmacht'ta herkesin korktuğu bir onbaşı olduğuna dair söylentiler vardı. Moskova yolundaki son kasabayı alan müfrezenin başında olduğu da söyleniyordu. Ölü Rus askerlerinin parmaklarını doğradığı ve onları piposuna koyup tüttürdüğü de söylentiler arasındaydı.

Son gelen gruptaki öğrenciler kendilerini kanıtlamak için vahşi bir telaş içindeydiler. Tam gaz koşuyor, bağırıyor ve engellerin üzerinden uçar gibi atlıyorlardı; arazi talimlerinde on çocuğun kırmızı, on çocuğun da siyah kol bandı taktığı bir

oyun oynuyorlardı. Oyun bir takımdaki oyuncu sayısı yirmi kişiye ulaştığında bitiyordu.

Werner'e etrafındaki tüm çocuklar sarhoşmuş gibi geliyordu. Sanki her öğün yemekte, bunlar teneke kupalarını Schulpforta'nın soğuk maden suyuyla değil, onları donuk ve şaşkın yapan bir tür alkollü içecekle dolduruyorlardı; devasa ve kaçınılmaz bir endişe dalgasından kurtulmak için, sonsuza dek güç sarf ederek, egzersiz yaparak ve çizme parlatarak sarhoş olmaları gerekiyormuş gibiydiler... En inatçı olanların çoğunun gözleri, olağanüstü bir kararlılıkla parlıyordu: Dikkatlerinin her bir gramı zayıflıkları ortaya çıkarmaya odaklanmıştı. Bunlar Hauptmann'ın laboratuvarından döndüğü vakit Werner'i kuşkuyla izliyorlardı. Onun bir yetim olduğuna güvenmiyorlar ve aksanının çocukken öğrendiği Fransızcadan az da olsa etkilenmiş olduğunu düşünüyorlardı.

Biz kurşun yağmuruyuz, diye şarkı söylüyorlardı yeni gelenler, *biz top ateşiyiz. Biz kılıcın ucuyuz.*

Werner sürekli olarak evini düşünüyordu. Çatı penceresinin üstündeki çinko dama vuran yağmur damlalarının sesini, yetimlerin vahşi enerjisini, Frau Elena'nın oturma odasında çatlak sesiyle bir bebeğe ninni söylemesini özlüyordu. Şafakla birlikte kok haneden gelmeye başlayan ve her günün ilk güvenilir kokusu olan kokuyu da... Ama en fazla Jutta'yı özlüyordu: Onun sadakatini, inatçılığını, her zaman doğru olan şeyi bilme becerisini...

Zayıf anlarında ise, kız kardeşinin bu özelliklerinden nefret ediyordu. Jutta belki de onun kendi içindeki kirlilikti; okuldaki zorbaların hissetmekte zorluk çekmediği parazit sesiydi; o belki de tümüyle teslim olmasına engel olan tek şeydi. Bir kız kardeşiniz varsa, normal olan onu düşünürken aklınıza bir propaganda afişindeki gibi pembe yanaklı, cesur ve sebatlı bir kız gelmesidir. Sizin uğruna mücadele verdiğiniz kişidir o. Onun uğruna ölürsünüz. Ama Jutta? Jutta, okul idaresinin

neredeyse tamamını sansürlediği mektuplar yolluyordu. Sorulmaması gereken sorular soruyordu hep. Werner'i güvende tutan şey, Doktor Hauptmann ile olan ilişkisi, yani teknik bilimler profesörünün favorisi olmanın getirdiği ayrıcalıklı konum idi. Berlin'deki bir şirket onların cihazından üretmeye başlamıştı bile. Zaman zaman da Hauptmann'ın "arazi" olarak tanımladığı bir yerden parçalanmış veya yanmış veya çamurda kullanılmaz hale gelmiş cihazlar geliyordu. Werner'in görevi, Hauptmann telefonda konuşurken veya yedek parça talebinde bulunurken veya haftalarca okuldan uzakta olduğu vakitler bunları işler hale getirmekti.

Jutta'ya mektup yazmadığı pek çok hafta oluyordu. Bazen de yüzeysel bilgilerle dolu basmakalıp sözcükler kullanarak dört satırlık bir şey yazıyor – İyiyim; Öyle meşgulüm ki – ve ranza amirine veriyordu. Ama bazen de aniden gelen korkulara yenik düşüyordu.

"Hepinizin aklı var," demişti Bastian bir akşam yemekhanede. Parmağını üniformasının arkasına sürterken, çocuklar hemen kamburlaşarak yemeklerine gömülmüşlerdi. "Ama akla her zaman güvenilmez. Tam da kuşkusuzluğa ihtiyacınız olduğu zaman, akıl daima belirsizliğe ve sorulara doğru kayar. Amacınız olmalı. Açık seçik olmalısınız. Aklınıza güvenmeyin."

Werner laboratuvarda gece geç vakitlere kadar yalnız başına oturuyor ve Volkheimer'ın Hauptmann'ın ofisinden müzik veya eko veya ne için olduğundan emin olmadığı bir şey için ödünç aldığı küçük Grundig marka tüplü radyonun frekansları üzerinde çalışıyordu. Devrelerin koptuğunu görüyor, onları düzeltiyordu. Sayfalarından kuşlar fırlayana ve tavana karşı kanat çırpana kadar Frederick'in bir kitaba baktığını görüyordu. Zollverein'de bulunan madenlerdeki öfkeyi, manevra yapan arabaları, güm diye çarpan kilitleri, yuvarlanan konveyörleri, gece gündüz gökyüzünü dumana bulayan bacaları

görüyordu; Jutta'yı görüyordu. Her yönden inen karanlıkta elinde bir lambayla hızlı hızlı oraya buraya giderken onu görüyordu... Bunları düşünürken laboratuvarın duvarlarını rüzgar zorlardı. Komutan'ın ta Rusya'dan geldiğini ve bir Kazak rüzgarı olduğunu sürekli hatırlattığı rüzgar, Alman kızlarının kanını emmeden duramayan, mum-yiyici domuz kafalı barbarların rüzgarı... Dünya yüzünden silinmesi gereken gorillerin rüzgarı...

Parazit. Parazit.

Orada mısın?

Sonunda radyoyu kapatıyordu. Sessizliğin içine efendilerinin sesleri giriyordu. Onların sesi kafasının bir yanında yankılanırken, diğer tarafında da belleği konuşuyordu.

Gözlerinizi açın, çocuklar ve sonsuza kadar kapanmadan önce onlarla ne kadar çok şey görebilirseniz görün.

Bıçak Ağzı ve Deniz Salyangozu

Dieu Oteli'nin büyük ve kasvetli yemek salonu, Cebelitarık açıklarındaki Alman denizaltılarından, döviz kurlarındaki adaletsizlikten ve dizel deniz motorlarından bahseden insanlarla doluydu. Madam Manec, Marie-Laure'la birlikte süratle bitirdikleri iki tas balıklı sebze çorbası ısmarladı. Şimdi ne yapması gerektiğini bilmediğini söyledi. Beklemeli miydiler? O yüzden iki tas çorba daha ısmarladı. Nihayet, hışırtı sesleri çıkaran bir kıyafet giymiş olan bir adam yanlarına oturdu.

"Adınızın Madam Walter olduğundan emin misiniz?"

Madam Manec, "Siz de adınızın René olduğundan emin misiniz?"

Sessizlik.

"Ya o?"

"Benim suç ortağım. Bir dinleyişte birisinin yalan söyleyip söylemediğini anlayabilir."

Adam güldü. Havadan sudan konuştular. Adamın giysilerinden deniz kokusu geliyordu, onu oraya sanki bir fırtına fırlatmıştı. Konuşurken biçimsiz hareketler yapıyordu ve masaya her vurduğunda tasların içindeki kaşıklar takır takır takırdıyordu.

Adam nihayet "Çabalarınızı takdir ediyoruz, Madam," dedi.

Adının Réne olduğunu söyleyen bu adam birden son derece yumuşak bir sesle konuşmaya başladı. Marie-Laure onun söylediklerinden sadece bir iki cümlecik yakalayabilmişti: Araba plakalarındaki özel işaretlere dikkat edin. WH Kara, WL Hava ve WM Deniz Kuvvetleri içindir. Ayrıca limana giren ve çıkan her gemiyi bir yere not edebilirsiniz veya not edebilecek birini bulabilirsiniz. Bu bilgiye çok ihtiyaç var."

Madam Manec sessiz duruyordu. Marie-Laure bu ikisinin kendi aralarında bir pantomim oynanıp oynamadıklarını, onun

duyamadığı bazı şeyler konuşup konuşmadıklarını, birbirlerinden notlar alıp vermediklerini ve bazı stratejilerde mutabık kalıp kalmadıklarını bilemiyordu. Ama bir tür anlaşmaya varılmış olmalıydı ki, Marie-Laure ve Madam Manec kısa süre içinde Vauborel Sokağı 4 numaralı evin mutfağına geri döndüler. Madam Manec kilerde biraz tıkırtı yaptı ve yukarıya konserve malzemeleri çıkardı. Dediğine göre, tam da bu sabah, muhtemelen Fransa'daki son iki kutu şeftaliyi satın almayı başarmıştı.

Madam Manec şeftalileri soyan Marie-Laure'a yardım ederken, bir yandan da bir şarkı mırıldanıyordu.

"Madam?"

"Evet, Marie."

"Takma isim nedir?"

"Sahte isimdir, yani kişinin kendi ismi dışında kullandığı farklı bir isim..."

"Benim öyle bir isim kullanmam gerekseydi, nasıl bir isim seçerdim?"

"Şey," dedi Madam Manec, çekirdeğini çıkarttığı bir şeftaliyi daha dörde bölerken. "Her şey olabilirsin. İstersen Denizkızı olabilirsin. Veya Papatya? Menekşe?"

"Peki, Deniz Salyangozu'na ne dersiniz? Sanırım ben Deniz Salyangozu olmak isterim."

"Deniz Salyangozu. Bu mükemmel bir takma isim."

"Ya siz, Madam? Siz ne olmak isterdiniz?"

"Ben mi?" Madam şeftali kesmeyi bıraktı. Mahzenin içinde cırcır böcekleri ötüyordu. "Sanırım ben de Bıçak Ağzı olmak isterdim."

"Bıçak Ağzı mı?"

"Evet." Şeftalilerden çıkan parfümlü koku, parlak ve pembe bir bulut haline gelmişti.

"Bıçak Ağzı mı?" diye tekrarladı Marie-Laure. Sonra ikisi birden gülmeye başladılar.

Sevgili Werner,

Neden yazmıyorsun? [redacted] *Dökümhane gece gündüz çalışıyor, bacalardan hiç durmadan duman çıkıyor ve burası çok soğuk, herkes ısınmak için ne varsa yakıyor. Talaş, sert kömür, yumuşak kömür, çöp... Kocası savaşta ölen* [redacted] *ve her geçen gün daha başkaları da oluyor. Ben Hannah ve Susanne adlı ikizlerle ve Claudia Förster'le birlikte çamaşırhanede çalışıyorum, onu hatırlarsın sanırım, daha çok tunikleri ve pantolonları onarıyoruz. Dikiş konusunda daha iyi olmaya başladım, en azından kendime sürekli iğne batırmıyorum artık. Az önce ödevimi bitirdim. Senin ödevin oluyor mu? Burada kumaş sıkıntısı var, insanlar kanepe kılıflarını, perdelerini ve eski paltolarını getiriyorlar. Kullanılabilecek ne varsa kullanalım diyorlar. Buradaki hepimiz gibi. Bu arada... Senin eski karyolanın altında bunu buldum. Sen de bunu kullanabilirsin sanırım.*

Sevgiler, Jutta.

Evde hazırlandığı belli olan zarfın içinde Werner'in kapağının üzerine *Fragen** diye yazdığı çocukluk defteri vardı. Sayfalarda da Werner'in çocukken yaptığı tasarımların çizimleri... Frau Elena için yapmak istediği bir yatak ısıtıcısı, bir bisikletin her iki tekerleğini de döndüren bir zincir... *Mıknatıslar sıvıları da etkiler mi? Kayıklar nasıl yüzüyor? Döndüğümüz vakit başımız neden döner?*

Mektubun en sonunda bir düzine boş sayfa vardı. Jutta, sansürü atlatabileceğini düşünecek kadar naifti...

Etrafında çizme patırtıları, tüfek tıkırtıları oldu. Malzemeleri yere koy, varilleri duvara daya. Kancalara asılı kaplardan bir tane al, raflardan da bir tabak. Haşlanmış sığır eti için sıraya gir... Üstüne öylesine şiddetli bir sıla hasreti çöktü ki, gözlerini sıkı sıkı yummak zorunda kaldı.

* *Fragen:* Sorular (Çev. N.)

Ölmeden Önce Yaşa

Madam Manec, Etienne'in beşinci kattaki çalışma odasına gitti. Marie-Laure merdivenlerde onu dinliyordu.

"Sen de yardım edebilirsin," diyordu Madam Manec. Birisi – muhtemelen Madam Manec – bir pencere açtı ve denizden gelen taze ve canlı hava, merdiven sahanlığını doldurarak her şeyi coşkuyla yerinden oynattı: Etienne'in perdelerini, kağıtlarını, tozlarını ve Marie-Laure'un babasına olan hasretini...

Etienne, "Lütfen, Madam," dedi. "Pencereyi kapatın. Karartmaya uymayanları topluyorlarmış."

Ama camı kapatan olmadı. Marie-Laure sessizce bir kat daha aşağıya indi.

"Kimleri topladıklarını sen nereden bilebilirsin, Etienne? Rennes'deki bir kadın, beslediği domuzlardan birine Goebbels adını verdiği için iki yıl hapse mahkum oldu. Bunu biliyor muydun? Cancale'deki bir el falcısı da de Gaulle'ün baharda geri geleceği öngörüsünde bulunduğu için kurşuna dizildi. Kurşuna!"

"Bunlar sadece söylentiler, Madam."

"Madam Hébrard, Dinardlı bir adamın – hem de adam bir büyükbabaymış, Etienne – yakasının altına Lorraine haçı taktığı için iki yıla mahkum olduğunu söyledi. Tüm şehri koca bir mühimmat çöplüğü haline getireceklerini de duydum ben."

Marie-Laure, büyük amcasının hafifçe güldüğünü duydu. "Bütün bunlar altıncı sınıftaki bir çocuğun uyduracağı türden şeyler."

"Ateş olmayan yerden duman çıkmaz, Etienne."

Marie-Laure, Madam Manec'in Etienne'in tüm yetişkin hayatında yaşadığı korkuları yatıştırmaya çalıştığını fark etti. Onların etrafından dolanıyor ve onları hafifletmeye gayret ediyordu. Sessizce bir kat daha indi.

Madam Manec "Sen bilgilisin, Etienne," dedi. "Haritalar, gelgitler, radyolar hakkında çok şey biliyorsun."

"Bu iş artık çok tehlikeli bir hal aldı. Eve gelen o kadınlar... İnsanların gözleri var, Madam."

"Kimlerin?"

"Örneğin, şu parfümcü..."

"Claude?" Sesinde bir küçümseme vardı. "Küçük Claude sadece kendisini koklamakla meşguldür..."

"Claude artık eski küçük Claude değil. Ben bile onun ailesinin her şeye diğer insanlardan fazla sahip olduğunu görebiliyorum. Daha fazla et, daha fazla elektrik, daha fazla tereyağı... Bu ödüllerin nasıl kazanıldığını biliyorum ben."

"O zaman bize yardım et."

"Sorun yaratmak istemiyorum, Madam."

"Hiçbir şey yapmamak da bir anlamda sorun yaratmak değil mi?"

"Hiçbir şey yapmamak, hiçbir şey yapmamaktır."

"Hiçbir şey yapmamak, suça ortak olmak anlamına gelir."

Aniden sert bir rüzgar başladı. Marie-Laure rüzgarın yön değiştirerek ışıldadığını, havaya minik iğneler ve dikenler savurduğunu hayal etti. Gümüş renkli, sonra yeşil ve sonra yine gümüş renkli iğneler ve dikenler...

"Benim bazı yöntemlerim var," dedi Madam Manec.

"Ne yöntemleri? Güven duyabileceğiniz biri var mı ki?"

"Bazen birisine güven duymak zorunda kalabilirsiniz."

"Eğer sizin kanınız, yanınızdaki kişinin kollarında ve bacaklarında dolaşan kanla aynı değilse, hiçbir şeye güvenemezsiniz. Hatta o kan aynı olsa bile... Sizin mücadele etmek istediğiniz şey, bir insan değil, Madam, bir sistem. Bir sistemle nasıl mücadele edilir?"

"Bunu sen deneyebilirsin."

"Benim ne yapmamı istiyorsunuz?"

"Mahzendeki o eski şeyi çıkart. Kasabada radyoları senden daha iyi tanıyan kimse yoktu bir zamanlar. Belki de tüm Bretanya'da..."

"Tüm alıcıları alıp götürdüler."

"Hepsini değil. İnsanların hepsi bir şeyler sakladılar. Benim anladığım, sen sadece rakamları okuyacaksın, minik bir kağıt üzerindeki rakamları... Birisi – ben de kim olduğunu bilmiyorum ya, belki de Hubert Bazin – onları Madam Ruelle'e getirecek. O da bu mesajları alacak ve ekmekleri pişirirken içlerine yerleştirecek. Tam içlerine!"

Güldü; sesi Marie-Laure'a yirmi yaş gençleşmiş gibi geldi.

"Hubert Bazin mi? Güvendiğiniz kişi Hubert Bazin mi yoksa? Ekmeğin içinde gizli mesajlar mı pişireceksiniz?"

"Zaten hangi şişko Kraut, o korkunç somunlardan yer ki? Bütün iyi unları kendilerine ayırıyorlar. Biz ekmeği eve getireceğiz, sen rakamları bize vereceksin ve biz de sonra o küçük kağıtları yakacağız."

"Bu, çok komik bir şey... Çocuklar gibi davranıyorsunuz."

"Hiçbir şey yapmamaktan iyidir. Erkek yeğenini düşün. Marie-Laure'u düşün."

Perdeler dalgalanıyor, kağıtlar hışırdıyor ve iki yetişkin çalışma odasında ayakta, soğuk bir açmaz yaşıyordu. Marie-Laure büyük amcasının odasına, kapı çerçevesine dokunabilecek kadar yaklaşmıştı.

Madam Manec, "Ölmeden önce yaşamak istemiyor musun?" diye sordu.

"Marie artık on dört yaşında, madam. Çok da küçük sayılmaz, savaşta olduğumuz göz önüne alındığında... On dört yaşındakiler de diğerleri gibi ölebiliyorlar. Ama ben on dört yaşın genç olduğuna inanmak istiyorum. Ben istiyorum ki..."

Marie-Laure arkaya doğru bir adım kaydı. Onu görmüşler miydi? Deli Hubert Bazin'in onu götürdüğü küçük, taştan kö-

pek evini düşündü ve bir araya gelmiş binlerce salyangozu... Babasının onu binlerce kez bisikletin üzerine oturttuğunu... O, bisiklet oturağında kendisini dengelemeye çalışırken babası da pedalların üzerinde ayakta durur ve birlikte Paris'in kükreyen bulvarlarından birine dalarlardı. Dizlerini bükerek babasını belinden tutar ve arabaların arasından, yokuş aşağı, bir koku, gürültü ve renk cümbüşü arasından uçarak giderlerdi.

Etienne, "Şimdi ben kitabıma geri dönüyorum, Madam," dedi. "Sizin de akşam yemeğini hazırlamanız gerekmiyor mu?"

Çıkış Yolu Yok

1942 yılının Ocak ayında, Werner Doktor Hauptmann'ın kor gibi parlayan şömineyle ısıtılmış ve şatodaki diğer yerlerin tümünden daha sıcak olan ofisine gitti ve eve gitmek istediğini söyledi. Küçük doktor, önündeki tabakta anemik görünümlü bir kuş rostosu, kocaman çalışma masasında oturuyordu. Keklik veya güvercin veya orman tavuğu... Sağ tarafında rulo halinde şemalar duruyordu... Av köpekleri şöminenin önündeki kilimin üzerinde yayılmışlardı.

Werner elinde kepi ayakta duruyordu. Hauptmann gözlerini kapattı ve parmaklarını bir kaşının üzerinde gezdirdi.

Werner, "Tren biletini ödemek için çalışacağım, efendim," dedi.

Hauptmann'ın alnındaki kafes işi gibi mavi damarlar zonklamaya başladı. Gözlerini açtı.

"Sen mi?" Köpeklerin üçü birden aynı anda başlarını kaldırdı, üç başlı su yılanı gibilerdi. "Her şeye sahip olan sen mi? Buraya gelip konserler dinleyen, çikolata kemiren ve şömine karşısında kendisini ısıtan sen mi?"

Hauptmann'ın yanağında kuş rostosundan bir parça dans ediyordu. Werner, belki de ilk kez, öğretmeninin seyrelmekte olan sarı saçlarında, siyah burun deliklerinde, küçük ve neredeyse bir perininkilere benzeyen kulaklarında acımasız ve insani olmayan, sadece hayatta kalmaya odaklanmış bir şey sezdi.

"Belki de sen şimdi kendini matah biri sanıyorsundur? Önemli biri gibi?"

Werner omuzlarının titremesini engellemek için kepini arkadan sıkıca yakaladı.

"Hayır, efendim."

Hauptmann peçetesini katladı.

"Sen bir yetimsin, Pfennig, müttefiki olmayan bir yetim. Ben seni istediğim şey haline getirebilirim. Bir baş belası, bir cani, bir yetişkin... Seni cepheye gönderebilirim ve Ruslar senin ellerini kesip sana yedirene kadar bir çukurda buzların içinde çatırdamanı sağlayabilirim."

"Evet, efendim."

"Okul seni atamaya hazır olduğu vakit ataman yapılacak. Daha önce değil. Reich'a biz hizmet ediyoruz, Pfennig. O bize değil."

"Evet, efendim."

"Bu gece laboratuvara geleceksin. Her zamanki gibi."

"Evet, efendim."

"Artık sana çikolata yok. Ayrıcalıklı muamele de..."

Werner, kapı kapandıktan sonra koridor duvarına alnını yasladı ve babasının son anları gözünün önüne geldi. Tünellerin ezici baskısı ve yere inen tavanın altında yere yapışan çenesini, paramparça olan kafatasını... Eve gidemem, diye düşündü. Burada da kalamam.

Hubert Bazin'in Kayboluşu

Marie-Laure, Place aux Herbes'den geçerken Madam Manec'in çorbasının kokusunu takip etti ve Madam kapıyı çalarken kütüphanenin arkasındaki duvar girintisinde sıcak tencereyi tuttu.

Madam, "Mösyö Bazin nerede?" diye sordu.

"Bir yere gitmiş olmalı," dedi kütüphaneci ama sesindeki şüpheyi ancak kısmen saklayabilmişti.

"Hubert Bazin nereye gitmiş olabilir ki?"

"Bilmiyorum, Madam Manec. Lütfen, hava çok soğuk."

Kapı kapandı. Madam Manec bir küfür salladı. Marie-Laure, Hubert Bazin'in anlattığı hikayeleri düşündü: Deniz köpüğünden oluşan, asık suratlı canavarlar, edep yerleri balıklarınki gibi olan denizkızları, İngiliz kuşatmalarının romantizmi... "Geri gelecektir," dedi Madam Manec, hem kendisiyle hem de Marie-Laure ile konuşurmuş gibi. Ama ertesi sabah Hubert Bazin geri gelmedi. Ne de bir sonraki gün.

Toplantıya grubun sadece yarısı katıldı.

"Onun bize yardım ettiğini mi sandılar acaba?" diye fısıldadı Madam Hébrard.

"Yardım ediyor muydu?"

"Mesaj taşıdığını sanıyordum."

"Ne gibi mesajlar?"

"Bu iş çok tehlikeli olmaya başladı."

Madam Manec volta atıp duruyordu; Marie-Laure onun yaşadığı hayal kırıklığının ateşini odanın diğer ucundan bile hissedebiliyordu. "Gidin o zaman." Sesi için için yanan bir ateş gibiydi. "Hepiniz."

"Acele etmeyin," dedi Madam Ruelle. "Biraz ara verelim, bir iki hafta bekleyelim. Durumun yatışmasını bekleyelim."

Bakır maskeli, küçük bir çocuk gibi hırslı ve nefesi ezilmiş böcek kokan Hubert Bazin... Marie-Laure insanları nereye götürüyorlar acaba, diye düşünüyordu Babasının da götürüldüğü "*Gasthaus*"a mı?* Muhteşem yemekler ve efsanevi ağaçlar hakkında yazı yazdıkları o yere mi? Fırıncının karısı onları dağlardaki kamplara gönderdiklerini söylüyordu. Bakkalın karısı ise Rusya'daki naylon fabrikalarına... Ama Marie-Laure'a sanki bu insanlar ortadan kayboluyorlarmış gibi geliyordu. Askerler ortadan kaldırmak istedikleri kişilerin başına çuval geçiriyorlar veya elektrik şoku veriyorlardı, ondan sonra o kişiler bir daha görünmüyor, ortadan kayboluyorlardı. Başka bir dünyaya sürgün edilmiş oluyorlardı...

Marie-Laure'a göre, şehir yavaş yavaş üst kattaki makete daha çok benziyordu. Sokaklar birer ikişer boşalıyordu. Şimdi dışarı her çıkışında, üstündeki tüm pencerelerin daha çok farkına varıyordu. Sessizlik ters ve doğal olmayan bir şeydi. Deliğinden dışarıya bir adım atıp, ince ve uzun otlu bir çayıra çıkan ve tepesinde nasıl bir gölgenin gezindiğini bilmeyen bir fare de öyle hissediyordur mutlaka, diye düşündü.

* *Gasthaus:* Misafirhane; otel. (Çev. N.)

Her Şey Zehirli

Yemekhanedeki masaların üzerinde sloganlarla ışıl ışıl ışıldayan yeni ipek afişler asılmıştı.

Bunlarda *Düşmek değil yalan söylemek ayıptır* diye yazıyordu.

İnce ve uzun ol, bir av köpeği kadar hızlı ol, bir kösele kadar sağlam ol, Krupp çeliği kadar sert ol diye yazıyordu.

Her birkaç haftada bir, eğitmenlerden biri savaş makinesinin içine emilmiş gibi ortadan kayboluyordu. İtidali ve eğilimleri güvenilir olmayan yaşlı kasabalı erkeklerden yeni eğitmenler geliyordu. Werner bunların hepsinin bir şekilde engelli olduğunu fark etmişti; topallayarak yürüyorlardı veya bir gözleri kördü veya yüzleri felçten veya bir önceki savaştan yamulmuştu. Öğrenciler yeni eğitmenlere daha az saygı gösteriyorlar, yeni eğitmenler ise eskilerine göre daha çabuk sinirleniyorlardı. Werner bir süre sonra okulun kendi kuyruğunu yiyen bir yılan veya pimi çekilmiş bir el bombası gibi olduğunu düşünmeye başladı.

Elektrikle de ilgili olarak tuhaf şeyler olmaya başlamıştı. On beş dakika kesiliyor, sonra aniden geliyordu. Saatler daha hızlı çalışıyor, ampuller parlıyor, alazlanıyor ve patlayarak koridorlara ince bir cam yağmuru şeklinde düşüyordu. Arkadan, prizlerin çalışmadığı, şebekenin ölü olduğu karanlık günler geliyordu. Ranza odaları ve duşlar buz gibi oluyordu; yönetici ışık için el fenerlerine ve mumlara başvuruyordu. Tüm benzin savaş için harcanıyordu ve okul kapılarına artık pek az araba geliyordu; yemeklerini arkasındaki arabayı çekerken kaburgaları görünen aynı pörsük katır taşıyordu.

Werner sosisini kestiğinde içinden pembe kurtçukların çıktığına bir değil, birkaç kez tanık olmuştu. Yeni öğrencilerin üniformaları kendisininkinden daha kaba ve ucuz ku-

maştan yapılmıştı; artık atış taliminde onlara gerçek mermi de vermiyorlardı. Bastian yakında onlara mermi yerine taş ve sopa verirse, Werner hiç şaşırmayacaktı.

Buna rağmen tüm haberler iyiydi. *Kafkas kapılarına dayandık* diyordu Hauptmann'ın radyosu. *Petrol yataklarını ele geçirdik, şimdi de Svalbard'ı alacağız. Şaşırtıcı bir hızla hareket ediyoruz. Beş bin yedi yüz Rus'u öldürdük, kırk beş Alman kaybedildi.*

Her altı veya yedi günde bir, aynı donuk görevliler yemekhaneye giriyor ve yüzleri kül gibi kesilen dört yüz çocuk onları izlememek için büyük bir gayret gösteriyorlardı. Çocuklar sadece gözlerini oynatıyorlar, bu iki görevlinin babası savaşta ölen çocukları bulmak için masaların arasında dolaşmasını yalnızca düşüncelerinde canlandırıyorlardı.

Arkasında durdukları öğrenci, bir an için onların mevcudiyetini fark etmemiş gibi görünürdü. Çatalını ağzına koyar ve lokmasını çiğnerdi. Genellikle tam o anda daha uzun boylu olan görevli, bir onbaşı, bir elini çocuğun omzu üzerine koyardı. Çocuk ağzı dolu bir şekilde ve titreyen bir yüzle onlara bakar, onları takip ederek dışarı çıkardı. Meşe ağacından yapılmış çift kapılar gıcırdayarak kapanır, yemekhanede kalanlar derin bir nefes alır ve hayata geri dönerlerdi.

Reinhard Wöhlmann'ın babası ölmüştü. Karl Westerholzer'in babası ölmüştü. Martin Burkhard'ın da babası ölmüştü ve Martin, omzuna dokunulduğu günün gecesinde, herkese mutlu olduğunu söylemişti. "Her şey," demişti, "er geç ve beklenenden önce ölmüyor mu? Kim savaşta ölmek istemez? Kim nihai zafer yolunda bir taş döşemek istemez?" Werner, bir rahatsızlık belirtisi bulmak için Martin'in gözlerine baktı ama bulamadı.

Werner artık düzenli olarak şüphe duyguları yaşıyordu. Irksal arılık, siyasal arılık... Bastian her türlü yozlaşmanın kor-

kunçluğunu sürekli vurguluyordu ama Werner gecenin sessizliğinde, hayat da bir tür yozlaşma değil mi, diye düşünmekten kendisini alamıyordu. Bir çocuk doğuyor ve dünya onun üzerine şiddet ve süt ve lisan şeklinde çöküyordu. Ondan bir şeyler alıyor ve ona bir şeyler sokuşturuyordu. Bedeninin arılığı yediği her bir lokmayla veya gözlerine değen en küçük bir ışık zerresiyle bile bozulmuyor mu? Ama Komutan Reich'ın onların burunlarını neden ölçtüğünü ve saç renklerini neden kontrol ettiğini, ısrarla arı olmanın önemiyle izah ediyordu.

Kapalı bir sistemin entropisi asla azalmaz.

Werner geceleri gözlerini Frederick'in ranzasına, ince çıtalarına ve içler acısı, kirli şiltesine dikiyordu. Ama şimdi orada Dieter Ferdinand adlı yeni bir çocuk uyuyordu. Frankfurt'tan gelen, ufak tefek, adaleli ve ondan istenileni dehşet verici bir vahşilikle yerine getiren bir çocuktu bu.

Birisi öksürdü; bir başkası inledi. Göllerin ötesinde bir yerlerde bir tren yalnız ıslığını çala çala ilerliyordu.

Doğuya, trenler hep tepelerin eteklerini takip ederek doğuya giderlerdi; cephenin devasa ve sık kullanılan sınır bölgelerine doğru... O uyurken bile trenler hareket halindeydi. Tarihin mancınıkları takırdaya takırdaya geçip gidiyorlardı.

Werner çizmelerinin bağcıklarını bağladı, şarkılar söyledi ve marş adımlarıyla yürüdü, görev aşkından ziyade eskimiş bir sorumluluk arzusuyla yaptı bunları. Bastian yemek yiyen çocukların arasında dolaşmaya devam ediyordu.

"Ölümden kötü olan şey nedir, çocuklar?"

Zavallı bir öğrenciyi hazır ol durumuna davet etti.

"Korkaklık!"

"Korkaklık," diye katıldı Bastian ve mutlu bir şekilde onaylar gibi başını sallayarak ilerlerken, çocuk da yerine oturdu. Son sıralarda Führer'den ve Führer'in istediği duadan, petrol ve sadakat gibi şeylerden daha samimi bir şekilde

bahsetmeye başlamıştı. On altı yaşına yaklaşan Werner, yavaş yavaş Führer'in gerçekte ihtiyacı olan şeyin genç erkekler olduğunu görmeye başlamıştı. Upuzun kuyruklarda konveyör kayışına tırmanmak için sıra bekleyen çocuklar... Führer için kremadan, Führer için süet çizmelerden, Führer için alüminyumdan vazgeçen... Führer için Reinhard Wöhlmann'ın babasından, Karl Westerholzer'in ve Martin Burkhard'ın babasından vazgeçen...

1942 yılının Mart ayında, Doktor Hauptmann Werner'i ofisine çağırdı. Yerde yarı paketlenmiş sandıklar duruyordu. Av köpekleri ortada yoktu. Küçük adam volta atıyordu ve Werner geldiğini haber verene kadar yürümeye devam etti. Yavaş yavaş kontrolü dışında bir şeyin içine çekiliyormuş gibi bir hali vardı.

"Berlin'e çağırıldım. İşime orada devam etmemi istiyorlar."

Hauptmann raftan bir kum saati aldı, sandıklardan birinin içine koydu ve solgun, gümüş renkli parmak uçları havada kaldı.

"Her şey hayal ettiğiniz gibi olacak, efendim. En iyi ekipman, en akıllı kişiler..."

"Gidebilirsin," dedi Doktor Hauptmann.

Werner koridora çıktı. Karın tozdan bir örtü gibi yayıldığı avluda, nefesleri havada kısa ömürlü duman bulutları oluşturan otuz tane birinci sınıf öğrencisi, yerlerinde sayarak yavaş tempoda koşuyorlardı. Tombul, kaygan çeneli, iğrenç Bastian da bir şeyler haykırıyordu. Bir kolunu kaldırmasıyla birlikte, çocuklar topuklarının üzerinde döndüler, tüfeklerini başlarının üzerinde tutarak, daha da hızlı koşar adımlarla yerlerinde saymaya başladılar; dizleri ay ışığında yanıp sönüyordu.

Konuklar

Vauborel Sokağı 4 numaralı evin elektrikli zili çaldı. Etienne LeBlanc, Madam Manec ve Marie-Laure aynı anda lokmalarını çiğnemeyi durdurdular. Her biri kendi kendine düşünüyordu: Beni buldular. Tavan arasındaki verici, mutfaktaki kadınlar, sahile yapılan yüzlerce ziyaret...

Etienne "Birisini bekliyor muydunuz?" diye sordu.

Madam Manec, "Hiç kimseyi," dedi. Kadınlar zaten mutfak kapısına geliyorlardı.

Zil yine çaldı.

Üçü birden antreye gittiler; Madam Manec kapıyı açtı.

Gelenler iki Fransız polisiydi. Paris'teki Doğa Tarihi Müzesi'nin talebi üzerine geldiklerini söylediler. Çizmelerinin topuklarının antredeki tahtaların üzerinde çıkardığı kulak tırmalayıcı ses pencereleri bile takırdatacak kadar güçlü gibiydi. Polislerden biri bir şey yiyordu. Marie-Laure bunun bir elma olduğuna karar verdi. Adamın dişlerini elmanın etine geçirdiğini duyabiliyordu. İkincisi tıraş balsamı kokuyordu. Ve de rosto et... Sanki bir ziyafetten gelmişti.

Beşi birden – Etienne, Marie-Laure, Madam Manec ve bu iki adam – mutfaktaki küçük kare masanın etrafında oturdular. Adamlar bir kase yahniyi reddettiler.

Birinci adam boğazını temizledikten sonra "Ne kadar doğru bilemem," dedi, "ama hırsızlık ve komplodan tutuklanmış."

"Tüm mahkumlara, politik olsun olmasın," dedi ikincisi, "hüküm giymemiş olsalar dahi ağır hapis cezası veriliyor."

"Müze Almanya'nın her tarafındaki hapishane ve tutukevi müdürlerine yazı yazdı."

"Tam olarak hangi hapishanede olduğunu bile bilmiyoruz."

"Breitenau olabilir diye düşünüyoruz."

Etienne'in ivme kazanan sesi Marie-Laure'un yanından

geldi. "İyi bir cezaevi mi orası? Yani, biraz daha iyi olanlardan biri mi?"

"Üzgünüm, ama iyi Alman hapishanesi diye bir şey yok."

Sokaktan bir kamyon geçti. Marie-Laure babasını portatif bir karyolanın ucunda otururken gözlerinde canlandırdı. Denizin dalgaları elli metre ilerideki Môle Plajı'na doğru katlanıyordu. Sözcükler, diye düşündü, sözcükler bu adamların nefesleriyle birlikte şekillendirdikleri seslerden başka bir şey değil ki... dağılsınlar ve sonra da ölsünler diye mutfaktaki havaya gönderdikleri küçük ve ağırlıksız buharlar... "Bu kadar yolu bizim zaten bildiğimiz şeyleri bize söylemek için gelmişsiniz," dedi.

Madam Manec elini tuttu.

Etienne, "Breitenau denen o yeri bilmiyorduk," diye mırıldandı.

Birinci polis, "Müzeye onun iki mektubu dışarı çıkarmayı başardığını söylemişsiniz," dedi.

İkincisi, "Onları görebilir miyiz?" diye sordu.

Etienne birisinin bu işle meşgul olduğuna inanmanın verdiği mutlulukla ayağa kalktı. Marie-Laure da mutlu olmalıydı belki ama bir şeylerden şüpheleniyordu. Babasının Paris'te, işgalin ilk gecesinde tren beklerken ona söylediği bir şeyi hatırlamıştı. *Herkes kendi başının çaresine bakıyor.*

Birinci polis elmadan bir ısırık daha aldı. Acaba ona mı bakıyorlardı? Onların bu kadar yakınında olmak Marie-Laure'a kendisini zayıf hissettiriyordu. Etienne iki mektupla birlikte geri döndü. Marie-Laure onların sayfaları karıştırdıklarını duyabiliyordu.

"Gitmeden önce size bir şeyden bahsetti mi?"

"Yani bizim bilmemiz gereken bir aktivite veya iş konusunda mı?"

Fransızcaları iyiydi, Paris aksanıyla konuşuyorlardı, ama politik bağlılıklarının hangi yönde olduğunu kim bilebilirdi

ki? *Eğer sizin kanınız, yanınızdaki kişinin kollarında ve bacaklarında dolaşan kanla aynı değilse, hiçbir şeye güvenemezsiniz.* O anda her şey Marie-Laure'a çok sıkıştırılmış gibi geldi. Her şeyi suyun altından seyrediyor gibiydi. Beşi birden tıka basa balıkla dolu, bulanık sulu bir akvaryuma atılmışlardı ve yüzgeçleri her kıpırdanışlarında birbirine değiyordu sanki.

"Benim babam bir hırsız değil," dedi.

Madam Manec elini sıktı.

Etienne, "İşine ve kızına düşkün biriydi. Fransa'ya da tabii ki. Kim öyle olmaz ki?"

"Matmazel," dedi birinci adam. Doğrudan Marie-Laure'a konuşuyordu. "Size söylediği özel bir şey yok muydu?"

"Yoktu."

"Müzedeki her şeyin anahtarı babanızdaydı."

"Oradan ayrılmadan önce anahtarları teslim etmişti."

"Buraya getirdiklerini görmemiz mümkün mü?"

"Sırt çantasını yanına almıştı," dedi Marie-Laure. "Müdür geri dönmesini istediği vakit yanında götürmüştü."

"Yine de bir bakabilir miyiz?"

Marie-Laure odanın içindeki yerçekiminin giderek arttığını hissediyordu. Tam tepesinde bir radyo ekipmanının durduğunu hayal etti: Mikrofon, telsiz, bütün o kadranlar ve anahtarlar ve kablolar... Büyükbabasının eski yatak odasına sürünerek gitmek ve parmaklarını gardırobun kapılarında dolaştırmak istiyordu.

Etienne, "Bakabilirsiniz," dedi.

Bütün odalara girdiler. Üçüncü kat, dördüncü kat. Altıncı katta, büyükbabasının eski yatak odasında durdular ve ağır kapılı devasa gardırobu açtılar. Koridora çıkıp Marie-Laure'un odasındaki Saint-Malo'nun maketine baktılar, birbirleriyle fısıldaştılar ve tekrar aşağıya indiler.

Topu topu tek bir soru sormuşlardı: İkinci kattaki dolapta

rulo halinde duran üç adet Fransızlara Özgürlük bayrakları hakkında... Etienne neden onları muhafaza ediyordu?

"Bunları tutarak kendinizi tehlikeye atıyorsunuz," dedi ikinci polis.

"Otoritelerin sizin terörist olduğunuzu düşünmesini istemezsiniz herhalde," dedi birinci polis. "İnsanları daha küçük şeyler için bile tutukluyorlar." Bunun iyilik için mi, yoksa gözdağı vermek için mi söylendiği belli değildi. Marie-Laure düşündü: Babamı mı kastediyorlar?

Polisler aramalarını bitirip, son derece terbiyeli bir şekilde veda edip gittiler.

Madam Manec bir sigara yaktı.

Marie-Laure'un yahnisi soğumuştu.

Etienne şöminedeki odunları karıştırdı. Bayrakları teker teker ateşe attı.

"Bu, bir daha olmayacak. Bu, bir daha olmayacak," dedi. İkincisini daha kuvvetlice söylemişti. "Burada olmayacak."

Madam Manec, "Hiçbir şey bulamadılar. Burada bulacakları bir şey yok," dedi.

Yanan kumaşın asitli kokusu mutfağı sardı. Büyük amcası "Siz kendi hayatınızla ne isterseniz onu yapın, Madam," dedi. "Siz her vakit benim yanımda oldunuz, ben de her vakit sizin yanınızda olmaya çalışırım. Ama bundan böyle bu evde bu tür şeyler yapamazsınız. Bunları benim yeğenimin kızıyla yapamazsınız."

Sevgili Kız Kardeşim Jutta'ya...

Şimdi işler çok zorlaştı. Kağıt bile [redacted] *Isıtmamız yoktu* [redacted] *Frederick hür irade diye bir şey yoktur ve her insanın yolu önceden* [redacted] ***gibi*** *belirlenmiştir derdi. Benim en büyük hatam* [redacted] *idi.* [redacted] *Umarım bir gün bunu anlayabilirsin.*

*Sana ve Frau Elena'ya sevgiler. Sieg Hail.**

---

* *Sieg Hail:* Zafere selam olsun. (Çev. N.)

Kurbağa Pişer

Daha sonraki haftalarda Madam Manec son derece içten davrandı; çoğu sabah Marie-Laure ile birlikte sahile iniyor, onu çarşıya götürüyordu. Etienne'e ve Marie-Laure'a nasıl olduklarını sorarken son derece nazikti ama sanki orada değilmiş ve günaydın derken bile sanki bir yabancıyla konuşuyormuş gibiydi. Bazen yarım gün ortadan kaybolduğu oluyordu.

Marie-Laure'un öğleden sonraları giderek daha uzun ve daha yalnız geçmeye başladı. Bir akşam, büyük amcası yüksek sesle okurken, o da mutfaktaki küçük masada oturuyordu.

"Bir salyangoz yumurtasındaki yaşama gücü inanılmaz boyutlardadır... Bazı türlerin, sert buz bloklarının arasında dondurulan yumurtalarının ısıya tabi tutuldukları vakit yeniden aktif hale geldiklerine pek çok kez tanık olmuş bulunuyoruz."

Etienne durdu. "Akşam yemeğini hazırlamalıyız. Madam bu gece geri gelecekmiş gibi görünmüyor." Ama ikisi de kıpırdanmadılar. Etienne bir sayfa daha okumaya başladı. *"Bu hayvanlar y*ıllarca hap kutularında muhafaza edil*dikten sonra bile, rutubetli ortamda, her zamanki kadar iyi görünerek etrafta sürünmeye başlarlar... Kabukları kırılmış, hatta bazı kısımları koparılmış bile olabilir, buna rağmen belirli bir süre sonra zarar gören kısmın üzeri kabuk gibi bir maddenin birikimiyle kaplanarak iyileşir."*

"Ooh, o zaman benim için hâlâ ümit var demektir!" dedi Etienne ve güldü. Marie-Laure büyük amcasının her zaman korkular içinde olmadığını ve bu savaştan önce ve ilk savaştan sonra onun da bir hayatı olduğunu anladı; o da zamanında bu dünyada yaşayan ve aynen onun gibi dünyayı seven genç bir adamdı.

Madam Manec nihayet mutfak kapısında göründü. İçeri girdi ve kapıyı arkasından kilitledi. Etienne gayet soğuk bir şekilde iyi akşamlar dedi ve Madam Manec de biraz sonra,

aynı sözcüklerle yanıt verdi. Şehirde bir yerlerde Almanlar silah yüklüyor veya konyak içiyor olmalıydılar ve tarih, Marie-Laure'un çaresiz bir şekilde uyanmak istediği bir kabus halini almıştı.

Madam Manec kancalı raftan bir tencere aldı ve suyla doldurdu. Elindeki bıçak Marie-Laure'un patates olduğunu tahmin ettiği bir şeylerin üzerine düştü ve bıçağın ağzı alttaki kesme tahtasına çarptı.

Etienne, "Lütfen Madam," dedi. "İzin verin de ben yapayım. Siz çok yorgunsunuz."

Ama Etienne ayağa kalkmadı ve Madam Manec patatesleri kesmeye devam etti. İşini bitirdiğinde Marie-Laure onun bıçağın sırtıyla sürüyle patatesi suyun altına ittirdiğini duydu. Odadaki gerilim Marie-Laure'un hafiften başını döndürmüştü, gezegenin döndüğünü hisseder gibiydi.

"Bugün hiç Alman denizaltısı batırdınız mı?" diye mırıldandı Etienne. "Veya Alman tanklarından havaya uçurduğunuz oldu mu?"

Madam Manec buzdolabının kapağını pat diye açtı. Marie-Laure onun çekmecelerden birini karıştırdığını duyabiliyordu. Bir kibrit çakıldı; bir sigara yandı. Marie-Laure az sonra önünde bir kap iyi pişmemiş patates buldu. Masanın üzerini yoklayarak bir çatal bulmaya çalıştı ama bulamadı.

Madam Manec mutfağın diğer ucundan aniden, "Etienne, bir kurbağayı," dedi, "kaynar suyla dolu bir kabın içine atarsan ne olur, biliyor musun?"

"Eminim, siz bize söylersiniz."

"Can havliyle dışarıya fırlar. Ama bir kurbağayı soğuk suya atar da suyu yavaş yavaş kaynama noktasına getirirsen? O zaman ne olur, onu biliyor musun?"

Marie-Laure bekledi. Patateslerden buhar çıkıyordu.

Madam, "O zaman kurbağa pişer," dedi.

Emirler

Werner üniformasında rütbe işaretleri taşıyan on bir yaşındaki bir çocuk tarafından Komutan'ın ofisine çağırıldı. Tahta bir sıra üzerinde oturdu ve beklemeye başladı. Yavaş yavaş panikliyordu. Belki de anne ve babasıyla ilgili kendisinin bilmediği bir şeyler öğrenmişlerdi, onu mahvedecek bir şey... Er ile onbaşı arasında bir rütbesi olan bu çocuk, Çocuk Evi'nin kapısından geçip onu Herr Siedler'e götürmek için geldiğinde şunu hatırlamıştı: Reich'ın enstrümanları duvarların arasından geçebiliyor, insan teninin altını ve hatta ruhunun içini bile görebiliyordu.

Birkaç saat sonra komutanın asistanı onu çağırdı ve elindeki tükenmez kalemi bırakarak, sanki düzeltmesi gereken bir dizi önemsiz işten bir tanesi Werner'miş gibi, çalışma masasının üzerinden baktı.

"Yaşının doğru kayıt edilmemiş olduğu dikkatimize sunuldu, asker."

"Efendim?"

"Sen on sekiz yaşındasın. İddia ettiğin gibi on altı değil."

Werner şaşırdı. Bu apaçık bir saçmalıktı. Hâlâ on dört yaşındakilerden bile küçük duruyordu.

"Bir önceki bilim profesörümüz, Doktor Hauptmann, bu konuya dikkatimizi çekti. Senin Wehrmacht'taki özel bir teknoloji bölümüne gönderilmeni sağlayacak."

"Bir bölüm mü, efendim?"

"Sen burada sahte beyanla bulunuyorsun." Sesi yağlı ve mutluydu; çenesi kaybolmuş gibiydi. Dışarıda okul bandosu bir zafer marşı çalıyordu. Trampetler, klarnetler, davullar... detone bir müzik. Werner tubasının altında bocalayan Nordik görünümlü bir çocuğu seyretti.

"Komutan disiplin cezası önermişti, ama Doktor Hauptmann senin becerilerini Reich'ın hizmetine sunmayı isteyebileceğini söyledi."

Asistan sırasının arkasından katlanmış bir üniforma çıkarttı. Barut renginde, göğsünde kartal resmi olan, yakasında Litzen yazan... Ayrıca bir bakışta bile çok büyük olduğu belli olan, kömür kovasına benzeyen yeşil-siyah bir miğfer...

Bando bir süre daha bangır bangır çaldıktan sonra durdu. Bando eğitmeni bazı isimler okumaya başladı.

Komutanın asistanı "Çok şanslısın, asker," dedi, "bu hizmet bir onurdur."

"Ne zaman, efendim?"

"On beş gün içinde emrin gelir. Çıkabilirsin."

Zatürree

Bretanya'ya bahar gelmiş ve müthiş rutubetli bir hava saldırıya geçerek tüm sahilleri ele geçirmişti. Denizin üzerinde sis, sokaklarda sis, zihinlerde sis vardı. Madame Manec o günlerde hastalandı. Marie-Laure elini Madam'ın göğsünün üzerine koyduğu vakit, göğüs kafesinden öyle bir ateş yayılıyordu ki, yaşlı kadın sanki içten içe pişiyordu. Nefes alışı okyanus dalgalarının öksürmesi gibiydi.

"Sardalyaları izliyorum," diye mırıldanıyordu Madam, "kanatlı karıncaları ve kargaları izliyorum."

Etienne bir doktor çağırdı. Doktor dinlenmesini, aspirin içmesini ve menekşe renkli, aromalı, minik şekerlemelerden yemesini önerdi. Marie-Laure gecenin olmadık saatlerinde elleri buz kesen ve tüm dünyadan sorumlu olduğunu sayıklayan Madam'ın en kötü anlarında hep yanında bekledi. Her şey benim sorumluluğum altında diyordu Madam, ama kimse bunu bilmiyor. Her bir şeyden sorumlu olmak, çok büyük bir yük... Her yeni doğan bebekte, her bir ağaçtan düşen her bir yapraktan, sahile vuran her bir dalgadan, her bir karıncanın yaptığı yolculuktan...

Madam'ın sesinin derinliklerinde, Marie-Laure su sesi duyar gibi oluyordu. Mercan adalarının ve takımadaların ve lagünlerin ve fiyortların sesini...

Etienne iyi bir hastabakıcı olmuştu. Minik havlular, et suyu, arada bir de Pasteur veya Rousseau'dan bir sayfa... Hali tavrı, Madam'ın gelmiş geçmiş tüm hatalarını affettiğini gösteriyordu. Madam'ı yorganlara sardı ama Madam öylesine içten ve derinden titriyordu ki, sonunda yerdeki kilimi alıp onun üzerine koydu.

Çok sevgili Marie-Laure...

Birkaç ay arayla gönderdiğin iki paket geldi. Mutluluk sözcüğü hissettiklerimi anlatmaya yetmez. Diş fırçasını ve tarağı muhafaza etmeme izin verdiler ama onları sardığın kağıdı değil... Sabunu da. Sabuna izin vermiş olmalarını nasıl isterdim! Bir çikolata fabrikasında çalışacağımızı söylemişlerdi ama mukavva fabrikasıymış. Bütün gün mukavva yaptık. Bu kadar çok mukavvayla ne yapıyorlar acaba?

Bütün hayatım boyunca, Marie-Laure, anahtarları taşıyan ben olmuştum. Şimdi ise sabahları bizi almaya geldikleri vakit onların şıngırtısını duyuyor ve elimi hemen cebime atıyorum, ama cebim bomboş!...

Rüya gördüğüm vakit, hep müzede görüyorum kendimi.

Doğum günlerini hatırlıyor musun? Sabah uyandığında masanın üzerinde her zaman iki şey bulduğunu? İşlerin bu duruma gelmesine çok üzülüyorum. Eğer anlamak istiyorsan, Etienne'in evinin içine bak, evinin içine. Doğru şeyi yapacağını biliyorum. Hediyemin daha iyi bir şey olmasını isterdim tabii ki.

Meleğim gitmek üzere, bu mektubu sana ulaştırması için ona vereceğim. Seni merak etmiyorum, çünkü sen çok akıllı bir kızsın ve kendine dikkat ettiğini biliyorum. Ben de güvendeyim, o yüzden sen de merak etme. Etienne'e bu mektubu sana okuduğu için teşekkür et. Bu mektubu benden alıp sana getiren o cesur yüreğe de içinden teşekkür et.

Baban

Tedaviler

Von Rumpel'in doktoru hardal gazıyla ilgili olarak çok ilginç araştırmalar yapıldığını ve tüm kimyasalların anti-tümör özelliklerinin araştırıldığını söylüyordu. Prognoz iyiye gidiyor, diyordu. Deneye tabi tutulan hastaların lenflerindeki tümörlerin küçüldüğü görülüyordu. Ama yaptığı iğneler von Rumpel'i sersemletiyor ve güçsüz bırakıyordu. İğneden sonraki günler, saçını bile tarayamıyor veya paltosunu bile ilikleyemiyordu.

Beyni de ona oyunlar oynuyordu; bir odaya giriyor ama neden orada olduğunu hatırlamıyordu. Amirlerinden birine bakıyor ama adamın ne dediğini hemen unutuyordu. Gelen geçen arabaların çıkardığı sesler, sinirlerinin üzerine sivri çatallar batırılıyormuş gibi hissetmesine neden oluyordu.

Bu gece kendisini otel battaniyelerine sarmıştı. Bir çorba ısmarladı ve Viyana'dan gelen paketi açtı. O fare kılıklı kütüphaneci kadın Tavernier ile Streeter'in kitaplarının birer kopyasını, ama daha da önemlisi, DeBoodt'un 1604 tarihli tamamen Latince kaleme almış olduğu *Gemmarum et Lapidum Historia* adlı kitabının stensil bir kopyasını göndermişti. Alev Denizi hakkında bulabildiği her şeyi de... Toplam dokuz paragraf...

Tüm dikkatini toplayarak metne odaklanmaya çalıştı. Deniz tanrısına aşık olan bir toprak tanrıçası... Korkunç yaralardan kurtulan ve ülkesini bir ışık huzmesi içinde yöneten bir prens... Von Rumpel gözlerini kapattı ve alev rengi saçları olan bir tanrıçanın yerin altından geçtiği tünellere enerji saçtığını ve kor gibi parlayan alevler damlattığını görür gibi oldu. Dili kesilmiş bir rahibin *Bu taşın sahibi sonsuza dek yaşayacak* dediğini duydu. Babasının, *Engelleri fırsatlar olarak gör, Reinhold. Engeller insana ilham verir,* dediğini duydu.

Cennet

Madam Manec birkaç hafta içinde daha iyi oldu. Bundan böyle yaşını hatırda tutacağına, herkes için her şeyi yapmaya çalışmayacağına ve savaşla tek başına mücadele etmeyeceğine dair Etienne'e söz verdi. Fransa'nın işgalinden hemen hemen iki yıl kadar sonra, Haziran ayının ilk günlerinden birinde, o ve Marie-Laure, Saint-Malo'nun doğusundaki beyaz çiçekli havuç tarlasında yürüyüşe çıktılar. Madam Manec, Etienne'e Saint-Servan pazarında çilek olup olmadığına bakacaklarını söylemişti ama Marie-Laure yol üzerinde bir kadınla selamlaştıkları vakit, Madam'ın onunla bir zarf alış verişinde bulunduğundan kesinlikle emindi.

Madam'ın önerisi üzerine otların arasında yattılar ve Marie-Laure bal arılarının çiçekleri araştırıp bulmasını dinledi ve Etienne'in onların nasıl bir yolculuk yaptıklarını anlatırken söylediklerini düşündü. Her işçi arı, çiçeklerdeki morötesi kalıpları bulmak için bir koku dereciğini takip eder ve arka ayaklarının üzerindeki minik sepetleri polen tanecikleriyle doldurur, sonra da sarhoş ve karnı tok bir vaziyette evine geri döner diye anlatmıştı büyük amcası.

Bu minik yaratıklar hangi rolü oynayacaklarını nasıl biliyorlardı?

Madam Manec ayakkabılarını çıkardı, bir sigara yaktı ve mutlu bir şekilde inledi. Etraf silme böcekle doluydu: Yaban arıları, süprüntü sinekleri, helikopter böcekleri... Etienne bunları çıkardıkları seslerden tanımayı öğretmişti ona.

"Roneo makinesi nedir, Madam?"

"Broşür basmaya yarayan bir makine."

"O karşılaştığımız kadınla ne ilgisi var?"

"Senin dert etmene değecek hiçbir ilgisi yok, canım."

Atlar hafifçe kişnedi ve denizden yumuşak, serin ve kokularla dolu bir rüzgar esmeye başladı.

"Madam? Ben neye benziyorum?"

"Senin binlerce, binlerce çilin var."

"Babam onların cennetteki yıldızlar gibi olduğunu söylerdi. Ağaçtaki elmalar gibi..."

"Onlar minik, kahverengi noktalar, çocuğum. Binlerce minik ve kahverengi nokta."

"Kulağa çirkin geliyor."

"Ama sende güzel duruyor."

"Madam, cennette Tanrı ile yüz yüze geleceğimize inanıyor musunuz?"

"Olabilir."

"Ama ya körseniz?"

"Sanırım, Tanrı bizim bir şeyi görmemizi isterse, onu görürüz."

"Etienne Amca, cennet bebeklerin sımsıkı tuttuğu bir battaniye gibidir diyor. İnsanlar yerin on bin metre üzerinden giden uçaklarla yolculuklar yapıyorlar ama oralarda herhangi bir krallık filan bulamadılar diyor. Ne kapılar varmış, ne de melekler."

Madam Manec sinir krizine tutulmuş gibi öylesine çatır çatır öksürdü ki, Marie-Laure'un içinde küçük korku titreşimleri yayıldı.

Madam Manec nihayet, "Babanı düşünüyorsun," dedi. "Ama babanın geri döneceğine inanmalısın."

"Bazen inanmaktan yorulduğunuz olmuyor mu, Madam? Bazen somut bir şeyler beklemiyor musunuz?"

Madam Manec elini Marie-Laure'un alnına koydu. Önceleri ona bir bahçıvanın veya bir jeologun elini hatırlatan kalın elini... "İnanmaktan asla vazgeçmemelisin. En önemli şey budur."

Beyaz çiçekli havuçlar, kökleri üzerinde salınıyor, arılar

da günlük işlerini yapıyorlardı. Hayat Jules Verne'in kitabındaki gibi olsaydı, diye düşündü Marie-Laure ve istediğiniz anda arkadaki sayfalara bir göz atıp ileride neler olacağını görebilseydiniz...

"Madam?"

"Evet, Marie."

"Cennete gidenler ne gibi yemekler yiyor?"

"Cennette yemek yemek gerektiğinden pek emin değilim."

"Yemek yememek mi? Bu sizin hoşunuza gitmez, öyle değil mi?"

Ama Madam, Marie-Laure'un beklediği gibi gülmedi. Hiçbir şey de söylemedi. Gürültüyle nefes alıp veriyordu.

"Sizi gücendirdim mi, Madam?"

"Hayır, çocuğum."

"Tehlikede miyiz?"

"Her günkünden daha fazla değil."

Otlar çalkalanıyor ve titrek bir ışıkla parıldıyordu. Atlar hafifçe kişniyordu. Madam Manec, neredeyse fısıldar gibi, "Düşündüm de çocuğum," dedi, "sanırım cennet de buraya çok benzeyen bir yer olmalı."

Frederick

Werner son parasını da tren bileti için harcadı. Oldukça parlak bir öğleden sonraydı, ama Berlin sanki güneş ışıklarını kabul etmek istemiyor gibiydi, sanki binaları son gördüğünden beri daha da kasvetli, kirli ve lekeli olmuştu. Ama belki de değişen şey, onlara bakan gözlerdi.

Werner zili hemen çalmak yerine, bloğu üç kez dolandı. Dairenin pencereleri homojen bir biçimde karanlıktı. Werner ışıkların mı kapalı olduğunu, yoksa karartma mı yapıldığını anlayamadı. Yaptığı her turun belirli bir yerinde, çıplak mankenlerle dolu bir dükkanın önünden geçiyor ve bir ışık oyunu olduğunu bilmesine rağmen, gözlerinin her seferinde onları tellere takılı cesetlere benzetmesine engel olamıyordu.

Nihayet 2 numaralı dairenin zilini çaldı. Hiç kimse kapı açma düğmesine basmadı. Ad plakalarına baktığında, onların adının artık 2 değil, 5 numaralı dairede olduğunu fark etti.

Zili çaldı. Yukarıdan kapı açma düğmesine basıldı.

Asansör bozuk olduğu için yukarıya yürüyerek çıktı.

Kapı açıldı. Fanni. Aynı tüylü yüzlü ve sarkık kollu kadın... Kapana kısılmış bir kişinin aynı durumda olan başka birine baktığı gibi baktı ona; sonra Frederick'in annesi tenis kıyafetiyle yan odalardan birinden vınlayarak çıktı.

"Sen, Werner..."

Kadın bir an için tedirgin bir dalgınlık içine düşmüş gibi oldu, etrafta bazıları kalın yün battaniyelerle üstleri örtülmüş şık mobilyalar vardı. Frederick'in annesi onu suçluyor muydu? Olan bitenden kısmen de olsa onun sorumlu olduğunu mu düşünüyordu? Belki de, gerçekten öyleydi. Ama sonra silkinerek kendisine geldi ve Werner'i iki yanağından da öptü. Alt dudağı

belli belirsiz titriyordu. Sanki Werner'in oradaki varlığı bazı rahatsız edici duyguları uzakta tutmasını engellemişti.

"Seni tanımayacak," dedi. "Hatırlatmaya çalışma. Bu, onu sadece daha fazla üzer. Ama seni buradasın. Sanırım bu önemli bir şey. Ben çıkmak üzereydim, kalamayacağım için üzgünüm. Ona yolu göster, Fanni."

Hizmetçi onu tavanlarında alçı süsler olan ve duvarları çok uçuk mavi, kibar bir renkte boyanmış bir konuk odasına götürdü. Hiç asılı tablo yoktu, raflar bomboş bekliyordu ve yerde açık, karton kutular vardı. Frederick odaya sırtı dönük bir halde, üstü camlı bir masada oturuyordu. Hem o, hem de masa onca eşya arasında küçük görünüyordu. Saçı iyice bir yana doğru taranmıştı ve bol gömleği yakası yana kayacak şekilde arkasında toplanmıştı. Gözlerini kaldırıp da konuğun kim olduğuna bakmadı bile.

Aynı siyah çerçeveli gözlüğünü takmıştı. Biri onu beslemiş olmalıydı, camla kaplı masanın üzerinde bir kaşık vardı. Favorilerine ve önünde duran üzerinde tahta ayakkabılar giymiş, pembe yanaklı mutlu çocuk resimleri olan tabak altlığına lapa parçaları yapışmıştı. Werner'in içinden onlara bakmak gelmedi.

Fanni eğildi ve Frederick'in ağzına üç kaşık daha yemek tıkıştırdı, çenesini sildi, tabak altlığını katladı ve çarpma bir kapıdan geçerek mutfak olması gereken bir yere girdi. Werner elleri kemerinin önünde çapraz bir şekilde tutarak ayakta duruyordu.

Bir yıl. Daha da fazla. Frederick'in artık tıraş olması gereken yaşta olduğunu fark etti Werner. Veya birinin onu tıraş etmesi...

"Merhaba, Frederick." Frederick başını devirerek, burnunun üzerine düşmüş, kirli gözlük camlarının arkasından Werner'e doğru baktı.

"Ben Werner'im. Annen hatırlamayabileceğini söyledi. Senin okuldan arkadaşınım."

Frederick Werner'e değil, sanki Werner'in içine doğru bakıyormuş gibiydi. Masanın üzerinde bir küme kağıt duruyordu. En üstteki kağıdın üzerine beceriksizce çizilmiş bir helezon resmi vardı.

"Bunu sen mi yaptın?" dedi Werner, en üstteki çizimi alarak. O sayfanın altındaki sayfada ve onun altındakinde de başka bir çizim vardı. Belki otuz, belki de kırk tane, sayfanın tamamı büyüklüğünde. Hepsi de hantalca çizilmiş helezon resmi... Frederick çenesini göğsüne indirdi, muhtemelen bu onun onay verme işaretiydi. Werner etrafı kolaçan etti: Bir sandık, bir kutu çarşaf, duvarların soluk mavisi ve lambrilerin zengin beyazı... Batmakta olan güneşin ışıkları yüksek Fransız pencerelerinden içeriye kayıyordu ve havada bir gümüş parlatma ilacı kokusu vardı. Bu beşinci kat dairesi gerçekten de ikinci kattakinden daha güzeldi. Tavanlar daha yüksekti ve yalancı mermer bezemelerle kaplıydı. Meyveler, çiçekler, muz yaprakları...

Frederick'in dudakları kıvrıldı ve üst dişleri göründü. Çenesinden kağıdın üzerine sicim gibi bir salya aktı. Werner buna bir an daha fazla tahammül edemeyerek hizmetçiyi çağırdı. Fanni çarpma kapının oradan başını uzattı.

Werner, "Nerede?" diye sordu. "O kitap nerede? İçinde kuş resimleri olan? Altın renkli kabı olan?"

"Bizim öyle bir kitabımız olduğunu hatırlamıyorum ben."

"Hayır, vardı..."

Fanni başını olumsuz anlamda sallamakla yetindi ve ellerini önlüğünün üzerinde gezdirdi.

Werner kutuların kapaklarını kaldırarak içlerine bakmaya başladı. "Eminim ki buralarda bir yerde olmalı."

Frederick boş sayfanın üzerine yeniden kocaman bir helezon çizmeye başladı.

"Belki de bu kutuda."

Fanni Werner'in başında bekliyordu ve kutunun kapağını açmak üzereyken onun bileğini yakaladı. "Bizim öyle bir kitabımız olduğunu," diye tekrarladı, "hatırlamıyorum ben."

Werner'in tüm bedeni kaşınmaya başlamıştı. Yüksek pencerelerin ardındaki ıhlamur ağaçları öne ve arkaya doğru sallanıyordu. Işık zayıflamıştı. İki blok ötedeki bir binanın üzerindeki ışıklandırılmamış tabelada *Berlin Junos sigarası içiyor* yazılıydı.

Fanni mutfağa geri dönmüştü bile.

Werner, Frederick'in avcunun içinde kilitlediği bir kalemle kaba bir helezon daha yapmasını seyretti.

"Ben Schulpforta'dan ayrılıyorum, Frederick. Beni cepheye gönderiyorlar."

Frederick kalemini kaldırdı, inceledi ve tekrar kullanmaya başladı.

"Bir haftadan daha az vaktim kaldı."

Frederick havayı çiğner gibi ağzını açıp kapıyordu. "Çok güzel görünüyorsun," dedi. Doğrudan Werner'e bakmıyordu ve ağzından çıkan sözcükler iniltiye benziyordu. "Çok güzel görünüyorsun, çok güzel, anne."

Werner, "Ben senin annen değilim," diye tısladı. "Nerden çıktı bu..." Frederick'in yüz ifadesinde hiçbir yapmacıklık yoktu. Hizmetçi mutfakta bir yerlerden onları dinliyordu. Hiçbir yerden başka bir ses gelmiyordu: Ne trafik, ne uçak, ne tren, ne radyo, ne de Frau Schwarzenberger'in asansör kabininde vırvır eden hayaleti...

Werner uçuk mavi renkli duvarlara baktı ve *Birds of America* adlı kitabı, sarı-taçlı balıkçılı, Kentucky çalıbülbülünü, kırmızı tangarayı ve o muhteşem kuşları tek tek düşündü, ama Frederick'in bakışları odanın orta yerinde bir yere çakılmıştı, her bir gözü Werner'in bakmaya tahammül edemediği durgun bir su birikintisi gibiydi.

Hastalığın Tekrarı

1942 yılının Haziran ayının sonuna doğru bir gün, Marie-Laure uyandığı vakit, geçirdiği ateşli hastalıktan beri Madam Manec'ı ilk kez mutfakta bulamadı. Çarşıya gitmiş olabilir miydi? Marie-Laure gidip kapısını tıklattı, yüreği yüzlerce kere heyecanla atarken bekledi. Arka kapıyı açıp sokak arasına doğru seslendi. Ilık ve muhteşem bir Haziran şafağı sökü-yordu. Güvercinler ve kediler. Komşu bir pencereden tiz bir kahkaha sesi.

"Madam?"

Kalp atışları giderek hızlanıyordu. Madam'ın kapısını bir kez daha tıklattı.

"Madam?"

Sonunda içeriye girdi. İlk olarak hırıltı sesini duydu. Sanki yorgun bir gelgit yaşlı kadının ciğerlerindeki taşları yerinden oynatıyordu.

Yataktan ekşi bir ter ve idrar kokusu yükseldi. Kızın elleri nihayet Madam'ın yüzünü buldu. Yaşlı kadının yanakları öyle sıcaktı ki, Marie-Laure ellerini yanmış gibi geri çekti. Merdivenleri sürünerek, tökezleyerek ve "Amca! Amca!" diye bağırarak çıktı. Bütün evin kor gibi kıpkırmızı olduğunu, çatıdan dumanların yükseldiğini, duvarları alevlerin yuttuğunu hayal ediyordu.

Etienne dizleri çıtlayarak Madam'ın yanına çömeldi, sonra aceleyle telefona koştu ve bir şeyler söyledi. Daha sonra hızla Madam Manec'in yatağının yanına geldi. Sonraki bir saat içinde mutfak kadınlarla doldu: Madam Ruelle, Madam Fontineau, Madam Hébrard... Birinci kat çok kalabalık olmuştu; Marie-Laure merdivenleri bir aşağı, bir yukarı indi çıktı, sanki dev bir deniz kabuğunun helezonuna tırmanıp iniyor gibiydi. Doktor gelip gitti, kadınlar kemikli ellerini Marie-Laure'un

omzuna koydular ve katedral saati tam ikiyi çalınca, doktor 'tünaydın'ın dışında hiçbir söz etmeyen, pislik ve yonca kokan bir adamla birlikte geldi. Adam Madam'ı kaldırıp sokağa taşıdı ve onu değirmenlenmiş yulafla dolu bir torba gibi bir at arabasına yerleştirdi. Atların nal sesleri uzaklaşırken, doktor yatak çarşaflarını kaldırdı. Marie-Laure, Etienne'in mutfağın köşesinde bir şarkı mırıldandığını duydu:

Un, deux, trois, nous irons au bois
Quatre, cinq, six, cueillir des cerises,
Sept, huit, neuf dans un panier neuf
*Dix, onze, douze elles seront toutes rouges.**

* Bir, iki, üç, biz gideriz ormana
Dört, beş, altı, kiraz toplamaya
Yedi, sekiz, dokuz, yeni bir sepetin içinde
On, on bir, on iki, olacak kıpkırmızı hepsi de... (Çev. N.)

Altı

Evin İçinde Birisi Var

Birisi, bir nefes sesi... Marie-Laure bütün duyularını evin üç kat aşağısındaki girişe odaklamıştı.

İnleyerek kapanan dış kapının ardından ön kapı da kapandı.

Babasının mantığıyla düşünmeye çalıştı: *Dış kapı ön kapıdan önce kapandı, daha sonra değil. Bunun anlamı, gelen her kim ise, önce dış kapıyı kapattı, sonra da diğer kapıyı. Demek ki o kişi evin içinde.*

Bütün tüyleri diken diken oldu.

Etienne kapıları açtığında çanı tetikleyeceğini bilirdi, Marie. Etienne olsaydı, çoktan sana seslenirdi.

Giriş holünde çizme sesleri. Ayak altında ezilen cam parçaları.

Gelen Etienne değil.

Yaşadığı gerilim öyle güçlüydü ki, dayanabileceğini sanmıyordu. Zihnini toparlamaya çalıştı, kaburga kemiklerinin tam orta yerinde yanan bir mumun ve kabuğunun helezonları içine çekilmiş bir salyangozun imgelerine odaklanmaya gayret etti, ama kalbi göğsünde hızla atıyor ve omurgasına korku dalgaları gönderiyordu. Aniden içine bir şüphe girdi. Gözleri gören bir kişi, giriş holünde başını yukarı kaldırıp merdivenin dönemeç-

lerinin arasından baktığında üçüncü kata kadar görebilir miydi acaba? Büyük amcasının sözleri geldi aklına: Yağmacılara karşı dikkatli olmak gerekir. Havada aldatıcı hışırtılar ve akımlar oluşuyordu. Marie-Laure üçüncü kattaki banyoyu büyük bir hızla geçip, örümcek ağlarıyla dolu dikiş odasına gitmeyi ve kendisini pencereden aşağı fırlatmayı düşündü.

Holden ayak sesleri geldi. Tekmelenen bir tabağın zeminde sürüklenirken çıkardığı sesi duydu. Bir itfaiyeci, bir komşu, ya da yiyecek avına çıkmış bir Alman askeri miydi?

Kurtarmak için gelen bir kişi, kimse var mı diye seslenir, canım. Hareket etmelisin. Saklanmalısın.

Adımlar Madam Manec'in odasına doğru yöneldi. Ağır ağır ilerliyorlardı; belki de karanlıktı. Gece olmuş olabilir miydi?

Kalbi dört, beş, altı veya on milyon kere atıyordu. Bastonu, Etienne'in paltosu, iki konserve kutusu, bir bıçak ve tuğla yanındaydı. Model ev de giysisinin cebinde duruyordu. Taş da onun içindeydi. Koridorun sonundaki küvette su vardı.

Hareket et. Git.

Muhtemelen bombardımanda asıldığı yerden fırlamış olan bir tencere veya bir tava mutfak karolarının üzerinde çınladı. Adam mutfaktan çıktı. Giriş holüne geri döndü.

Ayağa kalk, canım. Şimdi ayağa kalk.

Ayağa kalktı. Sağ eliyle merdiven tırabzanını buldu. Adam o anda tam merdivenlerin dibindeydi. Neredeyse bir çığlık atacaktı. Ama adımını ilk basamağa koyduğu anda, adamın yürüyüşünün ritimli olmadığını fark etti. Bir-bekle-iki bir-bekle-iki. Bu yürüyüşü daha önce de duymuştu. Bu, topal bir Alman başçavuşunun cansız yürüyüşüydü.

Git.

Marie-Laure attığı her adıma elinden geldiğince özen gösteriyordu. Ayakkabıları ayağında olmadığı için seviniyordu.

Kalbi göğüs kafesinin içinde öyle hızlı atıyordu ki, aşağıdaki adamın bu sesi duyacağını düşünüp korkuyordu.

Dördüncü kata kadar çıktı. Her adımı bir fısıltı gibiydi. Sonra beşinci kat. Altıncı katın merdiven sahanlığında, avizenin altında durdu ve etrafı dinledi. Alman'ın üç veya dört basamak daha çıktığını ve astımlı bir duraklama yaptığını duydu. Sonra yine devam etti. Tahta basamaklardan biri onun ağırlığından şikayet edercesine çıtırdadı; bu ses ona küçük bir hayvanın ayak altında ezilmesini çağrıştırdı.

Adam, kızın üçüncü kat merdiven sahanlığı olduğunu tahmin ettiği yerde durdu. Az önce onun oturmakta olduğu yerdi orası. Telefon masasının yanındaki tahta zeminde muhtemelen onun sıcaklığı hâlâ duruyordu. Havaya karışan nefesi de...

Kaçabileceği neresi kalmıştı?

Saklan.

Sol tarafında büyükbabasının eski odası vardı. Sağında ise kendi küçük yatak odası... Pencereleri patlayan. Tam karşıda da tuvalet. Kötü bir duman kokusu hâlâ her tarafta...

Adamın ayak sesleri merdiven sahanlığını boydan boya geçti. Bir-bekle-iki bir-bekle-iki. Hırıltılı bir şekilde nefes alıp veriyordu.

Eğer bana dokunacak olursa, diye düşündü, gözlerini oyarım.

Büyükbabasının odasının kapısını açtı ve durdu. Aşağıdaki adam da durdu. Onu duymuş muydu? Şimdi daha sessizce mi merdivenleri tırmanıyordu? Dışarıdaki dünyada sürüyle sığınacak yer vardı, parlak yeşil rüzgarlarla dolu bahçeler; çitlerin hüküm sürdüğü alanlar; sadece nektar düşünen kelebeklerin süzülür gibi uçtuğu derin havuzları andıran orman gölgelikleri... Ama bunların hiçbirine gitmesi mümkün değildi.

Henri'nin odasının arka tarafındaki koca gardırobu buldu

ve aynalı iki kapıyı açtı. İçinde asılı duran eski gömlekleri ortadan ayırdı ve sahte kapıyı araladı. Portatif merdivenin çatı katına uzandığı minik alana kendisini sıkıştırdı. Sonra gardırobun kapaklarına uzandı ve onları kendine doğru çekerek kapattı.

Şimdi beni koru, ey taş, eğer gerçekten de bir koruyucu isen.

Sessiz ol, dedi babasının sesi. *Gürültü etme.* Bir eliyle sahte kapının kulpunu buldu. Etienne gardırobun arkasındaki panele bu kulpu yerleştirmişti. Paneli santim santim, yavaş yavaş, tık sesini duyana kadar kaydırarak kapattı. Sonra derin bir nefes aldı ve elinden geldiği kadar içinde tutmaya çalıştı.

Walter Bernd'in Ölümü

Bernd bir saat boyunca saçma sapan şeyler mırıldandı. Sonra sessizleşti. Volkheimer, "Tanrım kuluna merhamet eyle," dedi. Ama Bernd birden doğruldu ve ışıkların açılmasını istedi. Birinci mataradaki son suyu ona verdiler. Werner suyun bir kısmının bir sicim gibi onun sakallarından süzülmesini izledi.

Bernd arazi fenerinin ışığı altında oturdu ve bakışlarını Volkheimer'dan Werner'e çevirdi. "Geçen yıl izindeyken," dedi, "babamı ziyaret etmiştim. Yaşlıydı; tüm hayatım boyunca yaşlıydı, ama o gün her zamankinden daha yaşlı görünüyordu. Mutfağın içinde bile bir uçtan bir uca gitmesi yıllar alıyordu. Bir paket kurabiyesi vardı. Minik bademli kurabiyeler... Onları bir tabağa koydu; paket tabağın üzerinde çaprazlamasına duruyordu. İkimiz de bir tane bile yemedik. Bana, 'Kalman gerekmez,' dedi, 'kalmanı isterim ama kalman gerekmez. Muhtemelen yapılacak işlerin vardır. İstersen arkadaşlarınla gidebilirsin.' Bana hiç durmadan bunu söyledi."

Volkheimer ışığı söndürdü. Werner, orada, o karanlıkta, çok acı veren bir olayın cereyan etmek üzere olduğunu anladı.

Bernd, "Ben de gittim," dedi. "Merdivenlerden indim ve sokağa çıktım. Ne gidecek bir yerim vardı, ne de görecek bir kimsem... O kasabada hiçbir arkadaşım yoktu. Bütün lanet olası gün boyunca trende onu görmek için yolculuk yapmıştım. Ama evden çıkıp gittim, öylece..."

Sonra sessizleşti. Volkheimer onu yere yatırıp Werner'in battaniyesini üstüne örttü ve az sonra Bernd öldü.

Werner radyo ile uğraşmaya başladı. Bunu belki Volkheimer'ın önerdiği gibi Jutta için, belki de Volkheimer'ın Bernd'i bir köşeye taşıyıp ellerinin, göğsünün ve yü-

zünün üzerine tuğlalar koyduğunu aklından çıkarmak için yapıyordu. El fenerini ağzına alarak etrafta bulabildiklerini toparlamaya çalıştı: Küçük bir çekiç, üç kavanoz vida ve parçalanmış bir çalışma masası lambasından bir on sekizli-hat kordonu buldu. Çarpılmış bir dolap çekmecesinden, mucize kabilinden yan tarafında siyah bir kedi resmi olan bir adet çinko-karbon on bir voltluk pil çıktı. Bu bir Amerikan piliydi, üstündeki slogan da dokuz canlı olmakla ilgiliydi. Werner şaşkınlık içinde onu titremekte olan portakal renkli ışığın altına tuttu.

Pilin uçlarını kontrol etti. Daha epeyce şarjı vardı. Arazi fenerinin pili bittiği takdirde, diye düşündü, onu kullanabilirlerdi.

Alabora olan masayı düzeltti. Ezilen telsizi onun üzerine koydu. Çalışacağından pek ümitli değildi ama zihnini meşgul etmek için yeterli bir uğraş, çözmesi için bir problem oluşturabilirdi. Volkheimer'ın fenerini dişlerinin arasına sıkıştırdı. Açlığı veya susuzluğu, sol kulağındaki tıkanıklığın yarattığı boşluğu, köşede yatmakta olan Bernd'i, yukarıdaki Avusturyalıları, Frederick'i, Frau Elena'yı, Jutta'yı... Bunların hiçbirini düşünmemeye çalıştı.

Altıncı Kattaki Yatak Odası

Von Rumpel solmuş beyaz kornişleri, eski gaz yağı lambaları, nakışlı perdeleri, Belle Epoque aynaları, cam şişeler içinde gemileri ve hiçbiri çalışmayan basma düğmeli elektrikli şalterleri olan odalarda topallayarak dolaşıyordu. Akşam karanlığı dumanların ve ahşap kepenklerin çubukları arasından geniş ve kırmızı çizgiler halinde odaların içine süzülüyordu.

İkinci İmparatorluk'un bir tapınağı gibiydi bu dar ev. Üçüncü katta dörtte üçü soğuk suyla dolu olan bir küvet vardı. Dördüncü katta ise tıka basa dolu odalar. Henüz oyuncak bebek evini bulamamıştı. Beşinci kata tırmanırken fena terlemeye başlamıştı. Her şeyi yanlış mı hesaplamıştı diye endişe içindeydi. Karnındaki ağrı aşağılara doğru sarkıyordu sanki. Ivır zıvırla, sandıklarla, kitaplarla ve makine parçalarıyla tıklım tıklım dolu, geniş ve şatafatlı bir odaya geldi. Her bir duvarında üçer pencere olan odada bir çalışma masası ve bir de divan. Maket yoktu.

Altıncı kata çıktı. Sol tarafta, tek pencereli ve uzun perdeli, tertipli bir yatak odası vardı. Duvarda bir çocuk kasketi asılıydı; arka tarafta içinde naftalinlenmiş gömleklerin asılı olduğu koca bir gardırop vardı.

Tekrar merdiven sahanlığına çıktı. Orada küçük bir tuvalet vardı, klozeti idrarla dolu. Onun biraz ilerisinde de son bir yatak odası...

Burada mümkün olan her yüzeyi kaplamış olan deniz kabukları vardı. Pencere pervazlarında ve komodinin üzerinde deniz kabukları, yerdeki kavanozlar içinde çakıl taşları... Hepsi de pek belirgin olmayan bir sisteme göre sıralanmıştı. İşte burada, buradaydı! Yatağın ayakucundaki küçük masada aradığı şey duruyordu. Şehrin tahtadan yapılmış bir maketi, bir armağan gibi oraya sıkıştırılmış onu bekliyordu.

Maket bir yemek masası kadar büyüktü. Minik evlerle doluydu. Sokaklarının üzerine dökülmüş yapraksı alçı parçaları dışında, bu küçük şehir hiçbir hasar almamıştı. Bu haliyle aslında şehrin orijinal haliyle daha çok örtüşüyordu. Tek sözcükle muhteşem bir eserdi...

Kızın odasında. Belli ki onun için yapılmıştı. Öyle ya...

Von Rumpel nihayet zafer elde ettiğini düşünüyordu. Yatağın ucunda otururken, aniden her iki kasığından yükselen ağrıya rağmen, burada daha önce bulunmuş, bir zamanlar bu odada yaşamış, buna benzeyen yamru yumru bir yatakta uyumuş ve buradakiler gibi cilalı taşlar toplayıp onları aynı şekilde dizmiş olduğu gibi tuhaf bir hisse kapıldı. Sanki bir şekilde bütün bu düzeni kendisi kurmuştu.

Kendi kızlarını düşündü, bir şehri böyle masanın üzerinde görmeyi ne kadar isterlerdi. En küçük kızı babasının onun yanında çömelmesini isterdi. Şimdi tüm insanların akşam yemeklerini yediklerini hayal edelim derdi. *Bizi hayal edelim, baba,* derdi.

Kırık pencerenin, sürgülü kepenklerin dışarısında, Saint-Malo öylesine sakindi ki, von Rumpel kendi kalbinin hışırtısının iç kulağındaki tüyleri ayaklandırdığını hisseder gibiydi. Çatıların üzerinden dumanlar üfürüyordu. Küller ağır ağır dökülüyordu. Silah sesleri her an başlayabilirdi. Acele etmeye gerek yok diye düşündü. Şuralarda bir yerde olmalıydı. Çilingir hep kendisini tekrarlardı. Maketin içinde... Aradığı şey maketin içinde olmalıydı.

Radyo Yapmak

Telin bir ucunu, yerden çapraz bir şekilde yükselen kesik bir borunun etrafına doladı. Tükürüğüyle teli boydan boya temizledi ve onu borunun dip tarafının etrafında yüz kere sararak yeni bir bobin oluşturdu. Telin diğer ucunu, bombardımandan sonra tavanları haline gelen tahta, taş ve alçı yığının içine geçmiş olan eğrilmiş bir payandanın üzerinden geçirdi.

Volkheimer gölgelerin arasından onu seyrediyordu. Şehirde bir yerde bir top mermisi infilak etti. Aşağıya ağır ağır bir toz bulutu indi.

Diyot iki telin açık uçlarından geçiyor, pilin kutup başlarıyla buluşarak devreyi tamamlıyordu. Werner Volkheimer'ın fenerinin ışığını tüm bu işlemler süresince açık tutmuştu. Toprak, anten, pil... Nihayet feneri dişlerinin arasına sıkıştırdı ve kulaklığın ikiz uçlarını gözlerinin hizasına getirdi, bir vidanın dişlerinin yardımıyla kablolarını soydu ve diyotun çıplak uçlarına dokundurdu. Görünmeyen elektronlar tellerin içinde seyahat etmeye başladı.

Üstlerindeki otelden, daha doğrusu otelden geriye kalan yıkıntıdan, durmadan tüyler ürpertici inilti sesleri çıkıyordu. Tahtalar, harabe halini alan bina son bir taşıma noktası üzerinde bocalıyormuş gibi minik minik parçalanıyordu. Sanki tek bir yusufçuk böceği onun üzerine konarsa, onları sonsuza dek gömecek bir çığı tetikleyebilecekmiş gibiydi...

Werner kulaklığın küçük topuzunu sağ kulağına bastırdı.

Çalışmıyordu.

Radyoyu tersine çevirdi, içine baktı. Volkheimer'ın sönmeye yüz tutan fenerini sallayarak hayata geri döndürdü.

Aklını çalıştır dedi kendisine. Akımın dağılımını gözünün önüne getir. Sigortaları, tüpleri, priz pimlerini tekrar kontrol

etti. Alma/gönderme anahtarını açıp kapadı, metre selektörünün tozunu üfledi. Kutup uçlarını tekrar pilin içine yerleştirdi.

Sonra sesi duydu. Sanki sekiz yaşındaymış ve Çocuk Evi'nin zemininde kız kardeşinin yanına çömelmiş gibiydi: Parazit sesi. Gür ve sabit. Jutta'nın onun adını söylediğini hatırladı ve hemen arkasından da gözlerinin önüne ikinci ve pek de beklemediği bir imge geldi: Herr Siedler'in evinin önündeki iki ip ve oradan sarkan büyük kaygan kırmızı bayrak... Tertemiz ve kıpkırmızı.

Werner frekansları taradı. Gürültü bastırması yoktu, Mors alfabesi çıtırtısı, ses de yoktu. Parazit parazit parazit parazit. Duyabilen kulağını radyoya ve havaya odaklamıştı. Volkheimer'ın gözleri onun üzerindeydi. Tozlar fenerden çıkan zayıf ışığın içinde yüzüyordu: On binlerce partikül, havada asılı duran kar taneleri gibi yumuşakça dönüyor ve göz kırpar gibi parıldıyordu.

Kilerde

Alman adam gardırobun kapaklarını kapattı ve topallayarak oradan uzaklaştı. Marie-Laure portatif merdivenin en alt basamağında kırka kadar saydı. Altmış. Yüz. Kalbi oksijenli kan için, beyni de durumu anlayabilmek için çırpınıyordu. Aklına Etienne'in bir zamanlar ona yüksek sesle okuduğu bir cümle geldi: *Daha gelişmiş hayvanların kalbi, tedirginlik veren durumlarda, artan bir enerjiyle daha hızlı çarpmaya başlar ama salyangozlarda durum farklıdır. Onların kalbi aynı şartlar altındayken daha yavaş çarpar.*

Kalbinin atışını yavaşlat. Ayaklarını esnet. Hiç ses çıkartma. Kulağını gardırobun arkasındaki sahte panele yapıştırdı. Ne duyuyordu? Büyükbabasının eski smokinlerini yiyen güvelerin sesini mi? Hiçbir şey.

Marie-Laure yavaş yavaş, dayanılmaz bir şekilde uykusunun geldiğini hissetti.

Cebindeki konserve tenekelerini yokladı. Bunlardan birini nasıl açabilirdi? Gürültü çıkarmadan...

Yapılacak tek şey tırmanmaktı. Çatı katının üçgen tüneline uzanan basamaklardan yedi tanesini çıktı. Ham tahtadan yapılmış tavan, iki yandan yükselerek başının hemen üzerinde sivri bir tepe halinde birleşiyordu.

Sıcaklık sanki burada yuva yapmıştı. Pencere yoktu, herhangi bir çıkış yoktu. Kaçabileceği başka bir yer de yoktu. Geldiği yolun dışında başka bir çıkış yolu yoktu.

Öne doğru uzattığı parmakları eski bir tıraş tası, bir şemsiye ayaklığı ve içinde kim bilir neler olan bir sandık buldu. Ayağının altındaki döşeme tahtalarının genişliği ellerininki kadardı. Onların üzerinde dolaşan bir kişinin ne kadar ses çıkaracağını deneyimlerinden biliyordu.

Hiçbir şeyi devirme.

Alman adam gardıroba tekrar bakacak olur ve asılı duran

giysileri kenara çekip küçük kapıyı açar ve tavan arasına geçerse ne yapacaktı? Şemsiye ayaklığıyla kafasına bir tane geçirecek miydi? Meyve soyma bıçağını mı saplayacaktı?

Çığlık mı atacaktı?

Ölecek miydi?

Baba.

Dar döşeme tahtalarının çıktığı orta kiriş boyunca, diğer uçtaki bacanın taş gövdesine doğru emekledi. Ortadaki kiriş daha kalındı ve daha az ses çıkarırdı. Yön duygusunu kaybetmemiş olmayı ümit ediyordu. Adamın, elinde bir tüfekle onun arkasında olmayacağını ümit ediyordu.

Yarasalar tavan arasının havalandırma deliğinde neredeyse duyulmayacak kadar hafif çığlıklar atıyorlardı. Uzaklardan bir yerlerden, belki de askeri bir gemiden, Paramé'nin ötelerinden atılan bir top ateşi sesi geldi.

Çat. Sessizlik. Çat. Sessizlik. Ve sonra top mermisinin uçarken çıkardığı çığlık ve adalardan birinin üzerinde patladığı an çıkardığı *güm* sesi...

Akla hayale gelmeyecek derecede dehşet verici bir korku sinsice tüm benliğine yayıldı. Hemen üzerine atılıp, tüm gücüyle üstüne abanması ve kilitlemesi gereken ta derinlerdeki bir tuzak kapısıydı bu... Paltoyu üzerinden çıkarttı ve yere serdi. Dizlerinin tahtalar üzerinde ses çıkaracağı korkusuyla ayağa kalkamıyordu. Vakit geçti. Aşağıdan herhangi bir ses gelmiyordu. Adam gitmiş olabilir miydi? Bu kadar çabuk mu?

Ama tabii ki gitmiş olamazdı. Adamın neden orada olduğunu biliyordu çünkü.

Sol yanında, birkaç elektrik kordonu yerde kıvrılmış bir şekilde yatıyordu. Az ötede Etienne'in eski plakları koyduğu kutu vardı. Kurmalı Victrolası. Onun eski ses kayıt makinesi. Anteni şömine boyunca kaldırmak için kullandığı kaldıraç.

Dizlerini karnına doğru çekti ve teninden nefes almaya çalıştı. Ses çıkarmadan, bir salyangoz gibi. İki tane konservesi vardı. Ayrıca tuğlası ve bıçağı...

Yedi

Mahkumlar

Sağlıksız bir şekilde zayıf olan bir onbaşı, üzerinde havı dökülmüş bir kışla giysisiyle, yürüyerek Werner'e doğru geldi. Uzun parmaklı biriydi, seyrelmeye yüz tutmuş darmadağın saçları kepinin altından belli oluyordu. Çizmelerinden tekinin bağcığı yoktu ve dili bir yamyam dili gibi dışarıya sarkmıştı.

"Çok küçüksün," dedi.

Yeni arazi tuniğini giymiş, başına büyük gelen miğferini takmış ve kemerinin tokasında *Gott mit uns** düzenlemesi olan Werner omuzlarını geriye doğru kaldırdı. Adam şafak vaktinde devasa görünen okula gözlerini kısarak baktı, sonra eğildi ve Werner'in sırt çantasının fermuarını açtı. Özenle katlanmış olan NPEA üniformalarının üçünü de iyice yokladı. Bir pantolonu ışığa doğru kaldırdı. Kendi bedenine uygun olmadığı için hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyordu. Çantayı kapattıktan sonra, omzuna attı; Werner adamın çantayı sahiplendiği için mi, yoksa sadece taşımak için mi öyle yaptığını anlayamadı.

"Benim adım Neumann. Bana İki derler. Bir Neumann daha var, şoför. Onun adı da Bir'dir. Sonra bir mühendis, bir çavuş var ve bir de sen. Yani, nereden bakarsan bak, beş kişiyiz."

---

* *Gott mit uns:* Tanrı bizimle. (Çev. N.)

Ne trampet vardı, ne de tören. Werner'in Wehrmacht'a girişi işte böyle olmuştu. Okuldan kasabaya kadarki beş kilometreyi yürüdüler. Karasineklerin altı kadar masanın üzerinde vızır vızır uçuştuğu bir mezeci dükkanına girdiler. İki Numaralı Neumann, iki porsiyon dana ciğeri ısmarladı ve küçük, yuvarlak esmer ekmekleri tabaklardaki kanlara banmak suretiyle, ikisini de kendisi yedi. Dudakları parlıyordu. Werner bir açıklama bekledi, nereye gidiyorlardı, nasıl bir birliğe katılacaktı, ama tıs yoktu. Onbaşının omzundaki ve yakasındaki şeritlerin altında şarap kırmızısı renkte armalar vardı, ama Werner bu rengin neyi temsil ettiğini hatırlayamıyordu. Zırhlı piyade miydi? Kimyasal savaş mı? Yaşlı bir kadın tabakları topladı ve İki Numaralı Neumann paltosundan küçük bir teneke çıkardı. Üç yuvarlak hapı masaya boca etti ve bir hamlede hepsini yutuverdi. Tenekeyi sonra paltosunun içine koydu ve Werner'e baktı.

"Sırt ağrısı için. Paran var mı?"

Werner olumsuz anlamda başını salladı. İki Numaralı Neumann birkaç buruşuk ve kirli Reichsmark çıkardı. Oradan ayrılmadan önce, kadından bir düzine katı pişmiş yumurta istedi ve bunlardan dördünü Werner'e verdi.

Schulpforta'dan trene bindiler ve Leipzig'den geçerek Lodz'un batısındaki bir aktarma istasyonunda indiler. Bir piyade taburundan askerler platform boyunca yerlerde yatıyordu ve bir cadı kadın onlara büyü yapmış gibi, hepsi de uyuyordu. Loş ışıkta, rengi solmuş üniformalarıyla hortlaklara benziyorlardı. Aynı anda nefes alıp veriyor gibiydiler. Bu görüntü sinir bozucuydu ve insana hayalet öykülerini hatırlatıyordu. Arada sırada, bir hoparlörden Werner'in o güne kadar hiç duymadığı varış noktalarının adları okunuyordu: *Grimma, Wurzen, Grossenbain...* Buna rağmen, herhangi bir trenin gelip gittiği yoktu, kimse de yerinden kıpırdamıyordu.

İki Numaralı Neumann bacaklarını iki yana açmış oturuyor ve tersine çevirdiği kepinin içine kabuklardan bir kule dikerek yumurtaları birbiri ardına mideye indiriyordu. Akşam karanlığı iniyordu. Uyuyan askerlerden yumuşak gelgit dalgaları gibi bir horlama sesi geliyordu. Werner, İki Numaralı Neumann ve kendisinin o anda dünya üzerinde uyanık olan yegane kişiler oldukları hissine kapılmıştı.

Karanlık iyice çöktükten sonra, doğu yönünden bir ıslık sesi geldi ve uyuklayan askerler kıpırdanmaya başladı. Werner de bir yarı-rüya âleminden çıkıp, dik oturdu. İki Numaralı Neumann yanında dimdik oturuyordu bile, ellerinin içinde karanlıktan oluşan bir küre tutmaya çalışıyormuşçasına avuçlarını bir kap gibi birleştirmişti.

Bağlantı manşonları tıkırdadı, fren takozları tekerlekler üzerinde gıcırdadı ve karanlığın içinden hızla gelen bir tren belirdi. Önce kapkara olmuş bir lokomotif göründü, zırhla kaplıydı ve kalın bir duman ve buhar fıskiyesi fışkırtıyordu. Lokomotifin arkasında birkaç kapalı vagon bir gümbürtüyle geliyordu ve sonra da silah bölmesinde bir makineli tüfek ve yanında çömelmiş iki nişancı...

Nişancıların vagonundan sonraki tüm vagonlar açık yük vagonuydu ve tıka basa insan doluydu. Bazıları ayakta duruyordu, bazıları ise diz çökmüştü. İki vagon geçti, üç, dört... Vagonların her birinin ön tarafında rüzgarı kesmesi için yerleştirilmiş çuvallardan oluşan bir duvar vardı.

Platformun aşağısında donuk donuk parlayan raylar trenin ağırlığı altında hopluyordu. Dokuz yük vagonu, on, on bir... Hepsi de doluydu. Çuvalların tuhaf bir görünümü vardı: Kilden yapılmış gri renkli heykeller gibi duruyorlardı.

İki Numaralı Neumann çenesini kaldırdı. "Mahkumlar," dedi.

Werner vagonlar hızla geçerken insanların yüzlerini seç-

meye çalıştı: Avurtları çökmüş bir yüz, bir omuz, parıltılı bir göz görebildi. Üniforma giyiyorlar mıydı? Çoğu sırtlarını vagonların ön tarafındaki çuvallara dayamış bir şekilde oturuyordu: Korkunç bir bahçede kazığa oturtulmak üzere batıya gönderilen bostan korkuluklarına benziyorlardı.

Werner mahkumlardan bazılarının uyumakta olduğunu fark etti.

Bir yüz flaş gibi önünden geçti, solgun ve mum gibiydi... Bir kulağını vagonun zeminine dayamıştı.

Werner gözlerini kırpıştırdı. Bunlar çuval değildi. Bunlar uyumuyordu. Bu vagonların her birinin önünde olan şey cesetlerden bir duvardı.

Trenin durmayacağı belli olunca, çevredeki tüm askerler yerlere oturdular ve yeniden gözlerini kapattılar. İki Numaralı Neumann esnedi. Vagon vagon askerler geldi, gecenin içinden bir insan nehri gibi akıyorlardı. On altı on yedi on sekiz: Neden sayıyordu ki? Yüzlercesi, yüzlercesi vardı. Binlercesi. Nihayet, karanlığın içinden hayatta olanların cesetlere yaslanmış olduğu son bir vagon daha çıktı. Onu silah bölmesindeki bir diğer makineli tüfeğin gölgesi ve dört veya beş nişancı takip etti ve tren ortadan kayboldu.

Dingil sesleri giderek hafifledi; ormana yeniden mühürlenmiş gibi bir sessizlik çöktü. Trenin gittiği yönde bir yerlerde Schulpforta vardı, karanlık kuleleriyle, geceleri altını ıslatanları, uyur gezerleri ve zorbalarıyla... Onun da ötesinde bir yerde, Zollverein adı verilen o inleyen dev deniz canavarı ve Çocuk Evi'nin tıkırdayan pencereleri... Bir de Jutta.

Werner, "Ölülerin üzerinde mi oturuyorlardı?" dedi. İki Numaralı Neumann bir gözünü kapattı ve başını yana eğerek, bir piyade eri gibi trenin kaybolduğu karanlığa doğru nişan aldı.

"Dan," dedi. "Dan, dan!"

Gardırop

Madam Manec'in ölümünü takip eden günlerde, Etienne çalışma odasından dışarı çıkmadı. Marie-Laure, onun çalışma masasında kamburu çıkmış bir şekilde oturup çocuk şarkıları mırıldandığını ve duvarların arasından geçen hayaletleri izlediğini hayal ediyordu. Kapının arkasındaki sessizliği öyle mükemmeldi ki, kızın onun dünyayı büsbütün terk etmeyi başardığını düşünüp endişelendiği bile oluyordu.

"Amca?"

"Etienne?"

Madam Blanchard, Madam Manec için düzenlenen törene katılmak üzere Marie-Laure'u St. Vincent'a götürdü. Madam Fontineau bir hafta yetecek kadar patates çorbası pişirmişti. Madam Guiboux reçel getirdi. Madam Rouelle ise mucizevi bir kırıntı pastası yapmıştı.

Yorgun düşen saatler geçip gidiyordu. Marie-Laure, Etienne'in kapısına geceleri dolu bir tabak bırakıyor ve sabahları aynı yerden boş bir tabak alıyordu. Bazen Madam Manec'in odasında yalnız başına ayakta duruyor, onun altmış yıllık sadakatinin temsilcisi olan nane şekeri ve mum kokularını içine çekiyordu. Oda hizmetçisi, hastabakıcı, anne, müttefik, danışman, aşçı... Madam Manec'in Etienne için binlerce anlamı vardı. Aslında hepsi için... Öte yandan, Alman gemiciler sokaklarda sarhoş şarkıları söylüyorlar, ocağın üzerindeki bir ev örümceği her gece yeni bir ağ örüyordu. Marie-Laure için bu katmerli bir insafsızlıktı: Diğer her şeyin yaşıyor olması ve güneşin etrafında yaptığı yolculukta dünyanın dönüşünün bir an bile durmaması...

Zavallı çocuk.

Zavallı Mösyö LeBlanc.

Lanetlenmiş gibiler.

Babası mutfak kapısından bir görünseydi... Oradaki kadınlara bir gülümsese ve Marie-Laure'un yanaklarını avuçlasaydı. Onunla beş dakika geçirebilseydi. Bir dakikaya bile razıydı.

Dört gün sonra Etienne odasından çıktı. Aşağıya inerken basamaklar gıcırdadı ve mutfaktaki kadınlar bir anda sessizleştiler. Ciddi bir ses tonuyla herkesin evine gitmesini rica etti. "Veda etmek için zamana ihtiyacım vardı. Artık kendime ve yeğenime bakmalıyım. Teşekkür ederim."

Mutfak kapısı kapanır kapanmaz, sürgüleri çekti ve Marie-Laure'un ellerini tuttu.

Sandalyeleri çekti. Mutfak masasını çekti. Marie-Laure onun zeminin orta yerindeki halkayı beceriksizce yokladığını duyabiliyordu. Sonunda, yerdeki kapı açıldı. Amcası kilere indi.

"Amca? Neye ihtiyacın var?"

"Buna," diye seslendi aşağıdan.

"Nedir o?"

"Elektrikli bir testere."

Kız karnında ona heyecan veren bir şeyin kıpırdandığını hissetti. Etienne merdivenleri çıkmaya başladı, Marie-Laure da arkadan onu takip ediyordu. İkinci kat, üçüncü, dördüncü beşinci altıncı... Altıncı kata gelince sahanlıktan sola döndüler ve büyükbabasının odasına girdiler. Etienne devasa gardırobun kapılarını açtı, ağabeyinin eski kıyafetlerini alıp yatağın üzerine koydu. Merdiven sahanlığına bir kordon uzattı ve fişe soktu.

"Çok ses çıkacak," dedi.

"İyi," dedi kız.

Etienne gardırobun arkasına geçti ve testere bir kedi gibi miyavlamaya başladı. Bu ses duvarların, yerin ve Marie-Laure'un içine işliyordu. Acaba kaç komşu bu sesi duyuyor diye düşündü. Kim bilir, kahvaltısını yapan bir Alman da şu anda kulaklarını dikmiş bu sesi dinliyor olabilirdi.

Etienne gardırobun arka tarafından dikdörtgen bir parça kesip çıkardı, sonra da onun arkasındaki tavan arasına çıkan

kapıyı kesti. Testereyi fişten çekti, eğilip bükülerek kendisini delikten geçirdi, arkadaki portatif merdivene tırmanarak çatı katına çıktı. Kız da onu takip etti. Tüm sabah Etienne tavan arasının zemini üzerinde kablolarla, penselerle ve kızın parmaklarının tanımadığı aletlerle uğraştı ve kızın karmaşık bir elektronik ağ olarak hayal ettiği bir şeyin merkezine kendisini adeta dokudu. Kendi kendine mırıldanıyor ve alt kattaki odalara inip kalın kitapçıklar veya elektrikli alet parçaları getiriyordu. Tavan arası çıtırdıyordu; sinekler havada meneviş mavisi taklalar atıyordu. Marie Laure nihayet, akşamın geç saatlerinde portatif merdivenden aşağı indi ve büyük amcasının yukarıda çalışırken çıkardığı sesleri dinlerken büyükbabasının yatağında uykuya daldı.

Uyandığında baca kırlangıçları saçakların altında ötüşüyor ve tavandan aşağıya bir müzik sesi yağmur gibi iniyordu.

Kanat çırpan yapraklar gibi bir müzikti "Clair de Lune." Sular çekildiğinde ayaklarının altında kalan sert, kum şeritleri gibiydi. Sinsi sinsi başlıyor, yükseliyor ve nihayet yeryüzüne geri dönüyordu. Marie-Laure o zaman çok eskiden ölmüş olan büyükbabasının gençliğindeki sesini duyuyordu: *"Çocuklar, bir insan bedenindeki damarların uzunluğu tam doksan altı bin kilometredir! Yani, dünyanın çevresinde neredeyse iki buçuk kez dolaşabilecek kadar..."*

Etienne portatif merdivenin yedi basamağını inerek kendisini gardırobun arkasına sıkıştırdı ve Marie-Laure'un elini tuttu. Konuşmasından önce, Marie-Laure onun ne söyleyeceğini biliyordu.

"Baban benden seni güvende tutmamı istedi."

"Biliyorum."

"Bu tehlikeli bir iş... Bir oyun değil."

"Bunu yapmayı istiyorum. Madam da bunu..."

"Şimdi bana anlat. Ne yapacağını tam olarak anlat bana."

"Vauborel Sokağı'ndan aşağıya d'Estrées Sokağı'na kadar

yirmi iki adım. Sonra sağa doğru on altı rögar geçeceğim. Robert Surcouf Sokağı'na gelince sola. Ekmek fırınına kadar dokuz rögar daha. Tezgaha gidip 'Bir somun normal ekmek, lütfen,' diyeceğim."

"O sana ne diyecek?"

"Şaşırmış gibi yapacak. Ama ben ona 'Bir somun normal ekmek' deyince, o da bana 'Amcan nasıl?' diye soracak."

"Benim nasıl olduğumu mu soracak?"

"Öyle yapması gerekiyor. Ancak o zaman senin de yardım etmeye gönüllü olduğunu anlayabilecek. Madam öyle yapmamızı istemişti. Bu, anlaşmanın bir parçası."

"Sen ne diyeceksin?"

"Ben de 'Amcam iyi, teşekkür ederim,' diyeceğim. Somunu alıp sırt çantama koyacağım ve eve döneceğim."

"Yani bu işi şimdi bile yapmalısın, öyle mi? Madam olmadan bile?"

"Neden olmasın?"

"Parasını nasıl ödeyeceksin?

"Karneyle."

"Karnemiz var mı?"

"Aşağıdaki çekmecede. Ama senin paran var, değil mi?"

"Evet. Biraz paramız var. Eve nasıl geleceksin?

"Dosdoğru geri geleceğim."

"Hangi yoldan?"

"Robert Surcouf Sokağı'ndan aşağı dokuz rögar. D'Estrées Sokağı'na gelince sağa. Vauborel Sokağı'na kadar on altı rögar. Hepsini biliyorum amca, hepsini ezberledim, fırına da üç yüz kere gittim."

"Başka hiçbir yere gitmemelisin. Sahile de."

"Dosdoğru eve geleceğim."

"Söz veriyor musun?"

"Veriyorum."

"O zaman git, Marie-Laure. Rüzgar gibi git."

Doğu

Yolculuklarını üstü kapalı yük vagonlarında Lodz, Varşova, Brest'ten geçerek yaptılar. Kilometrelerce boyunca, Werner açık olan kapıdan dışarıya baktı ve arada bir rayların yanında devrilmiş duran, bükülmüş ve bir tür patlamayla delik deşik olmuş birkaç vagonun dışında, insanlarla ilgili hiçbir işarete rastlamadı. Zayıf, solgun benizli ve her biri bir denk, tüfek ve çelik miğfer taşıyan askerler vagona güçlükle binip iniyordu. Gürültüye rağmen, soğuğa rağmen, açlığa rağmen uyuyorlardı. Mümkün olduğu kadar uzun bir süre uyanık olan dünyadan kendilerini soyutlamak için...

Uçsuz bucaksız metal renkli ovaları sıra sıra çamlar bölüyordu. Güneşsiz bir gündü. İki Numaralı Neumann uyandı ve kapıdan dışarı işedi, paltosundan hap kutusunu aldı ve iki veya üç hap daha yuttu.

"Rusya," dedi. Oraya geçtiklerini nasıl anladığını Werner tahmin edemedi.

Havada çelik kokusu vardı.

Akşam karanlığı çöktüğünde tren durdu ve İki Numaralı Neumann Werner'i yaya olarak harabe haline gelmiş evlerin ve kömürleşmiş yığınlar halinde yatan kirişlerin ve tuğlaların arasından geçirdi. Hâlâ ayakta kalabilen duvarlarda makineli tüfeklerin açtığı siyah tarama izleri vardı. Werner'i, sadece tahta iskeleti ve yayları kalmış bir divanın üzerinde tek başına yemek yiyen adaleli bir yüzbaşıya teslim ettiklerinde neredeyse tamamen karanlık olmuştu. Yüzbaşının kucağındaki teneke tas içinde buharı tüten gri renkli bir et parçası duruyordu.

Yüzbaşı bir süre hiçbir şey söylemeden Werner'i inceledi. Yüzünde hayal kırıklığı değil, hem eğleniyormuş hem de bezmiş gibi bir ifade vardı.

"Bunların daha büyüğünü artık yapmıyorlar anlaşılan," dedi.

"Hayır, efendim."

"Kaç yaşındasın?"

"On sekiz, efendim."

Yüzbaşı güldü. "On iki desen, daha iyi olurdu."

Etten yuvarlak bir parça kesti, uzun uzun çiğnedi, sonra da iki parmağını ağzına sokarak ip gibi bir kıkırdak parçası çıkardı.

"Ekipmanla haşır neşir olmalısın. Umarım son gönderdiklerinden daha iyi iş çıkarırsın."

İki Numaralı Neumann Werner'i yıkanmamış bir Opel Blitz'in arkasına yönlendirdi. Bu, ülkeyi boydan boya geçebilecek güçte, arkasına tahtadan, oda gibi bir bölüm eklenmiş üç tonluk bir kamyondu. Bir yanına eğri büğrü benzin tenekeleri bağlanmıştı. Diğer yanında ise aşağıya kadar gelişigüzel kurşun delikleri vardı. Kasvetli karanlık yavaş yavaş dağılıyordu. İki Numaralı Neumann Werner'e bir gazyağı lambası getirdi.

"Zamazingolar içeride," dedi.

Sonra ortadan kayboldu. Herhangi bir açıklama yapmadan... Savaşa hoş geldiniz! Minik pervaneler lambanın ışığı altında fırıl fırıl dönüyordu. Bitkinlik Werner'in tüm bedenini sarmıştı. Bu bir ödül müydü, yoksa bir ceza mı? Çocuk Evi'nin sıralarında tekrar oturmak, Frau Elena'nın şarkılarını dinlemek, koca göbekli sobadan pompalanan ısıyı hissetmek, hayat dolu sesiyle Alman denizaltılarından ve savaş uçaklarından bahseden Siegfried'i dinlemek ve masanın bir ucunda hayalindeki şehrin binlerce penceresini çizen Jutta'yı seyretmek burnunda tütüyordu.

Kamyonun sonradan eklenen bölmesinde bir koku vardı: Kil gibi, dökülmüş dizel gibi, leş gibi bir koku... Kare şeklinde üç pencerenin camlarına lambanın ışığı vuruyordu. Bu bir radyo-kamyondu. Sol duvar boyunca uzanan sıranın üzerinde her biri yastık büyüklüğünde bir çift, kirli dinleme sandalyesi

vardı. İçeriden yükseltilebilen veya alçaltılabilen, katlanabilir bir RF anteni... Ayrıca, üç kulaklıklı telefon, bir silah rafı, malzeme dolapları... Mumlu kalemler, pergeller, haritalar. Bir de paralanmış kutular içinde Doktor Hauptmann'la birlikte dizayn ettikleri telsizlerden iki tane...

Onca yoldan sonra bunları görmek onu rahatlatmıştı, kendisini denizin ortasında yüzerken arkasını dönüp de yakın bir arkadaşının yanında yüzmekte olduğunu gören biri gibi hissediyordu. İlk telsizi kılıfından çıkardı ve arkadaki vidaları söktü. Göstergesi çatlamış, birkaç sigortası atmıştı ve verici fişi kayıptı. Etrafta alet bulmaya çalıştı, bir soket anahtarı, bakır tel... Açık kapıdan, binlerce yıldızın gökyüzünü boydan boya kapladığı sessizliğe doğru baktı.

Rus tankları orada mı bekliyordu? Lamba ışığında mı atış talimi yapıyorlardı?

Herr Siedler'in büyük, ceviz kasalı Philco'sunu hatırladı. Kendisine tellere bak, konsantre ol, değerlendirme yap diye telkin etti. Ne gibi bir sorun varsa, sonunda kendisini belli edecektir diye düşündü.

Daha sonra dışarı baktığında, uzaktaki bir dizi ağacın arasında yanan bir şey varmış gibi, yumuşak parlamayı gördü. Şafak söküyordu. Bir kilometre kadar uzakta, ellerinde sopalar olan iki çocuk kemikleri çıkmış bir sığır sürüsünün peşinden hımbıl hımbıl yürüyordu. Werner ikinci cihazın kılıfını açmak üzereyken, kamyonun arkasında bir dev belirdi.

"Pfennig."

Adam uzun kollarıyla kamyon tentesinin en üst demir çubuğuna tutunmuş ve kendisini aşağıya sarkıtmıştı; iri gövdesi harabe halindeki köyü, tarlaları ve yükselmekte olan güneşi kapatıyordu.

"Volkheimer?"

Bir Somun Ekmek

Perdeleri çekilmiş mutfakta duruyorlardı. Kız hâlâ sırt çantasında ekmeğin sıcak ağırlığıyla fırıncıdan çıktığı anın heyecanını yaşıyordu.

Etienne ekmeği parçaladı. "Al." Kızın avucuna bir deniz kabuğundan büyük olmayan rulo edilmiş minik bir kağıt koydu.

"Kağıtta ne yazıyor?"

"Rakamlar. Bir sürü. İlk üçü frekanslar olabilir, emin olamıyorum. Dördüncüsü ise 2300. Saat olabilir mi?"

"Şimdi mi yapacağız?"

"Karanlık basana kadar bekleyeceğiz."

Etienne evin tamamını kablolarla döşedi, onları duvarların arkasından geçirdi, bir tanesini üçüncü kattaki telefon masasının altındaki küçük bir zile, bir tanesini tavan arasındaki ikinci bir zile, üçüncüsünü de ön kapıya bağladı. Bunları Marie-Laure'a üç kere denetti. Kız sokağa çıkıp dış kapıyı ittirip açınca, evin içinden iki hafif zil sesi geliyordu.

Etienne daha sonra gardırobun arkası için sahte bir plaka yaptı. Her iki yönden de açılabilmesi için onu kayar kapı tarzında yerleştirdi. Akşam karanlığı çökünce çay içtiler ve Ruelle'lerin fırınından gelen bol unlu, sakız gibi ekmeği yediler. İyice karanlık olunca, Marie-Laure amcasını takip ederek altıncı kattan portatif merdivenle tavan arasına çıktı. Etienne ağır, teleskopik anteni bacanın dibi boyunca uzattı. Şalterleri açtı ve tavan arası hafif çıtırtılarla doldu.

"Hazır mısın?" Sesi, babasının ona saçma bir şey söylemek istediği vakit kullandığı sese benziyordu. Marie-Laure iki polisi hatırladı: İnsanlar çok daha küçük şeyler için bile tutuklanıyorlar.

Bir de Madam Manec'i hatırladı: Ölmeden önce yaşamak istemiyor musun?

"Evet."

Etienne öksürüp boğazını temizledi. Mikrofonu açtı ve "567, 32, 3011, 2300, 110, 90, 146, 7751," dedi.

Rakamlar böylece çatıların ve boylu boyunca denizin üzerinden geçerek, kim bilir nereye kanat çırpa çırpa gittiler. İngiltere'ye mi, Paris'e mi, ölülere mi?

Etienne ikinci bir frekansa geçti ve aktarımı tekrarladı. Sonra üçüncü frekansa geçti. Sonra da cihazı tamamen kapattı. Makine soğurken tik tak sesleri çıkarıyordu.

"Bunlar ne anlama geliyor, amca?"

"Bilmiyorum."

"Sözcüklerin yerine mi geçiyorlar?"

"Öyle olmalı."

Tekrar portatif merdivenden indiler, güçlükle gardırobun içinden çıktılar. Koridorda onları ellerinde tüfeklerle bekleyen askerler yoktu. Hiçbir şey farklı görünmüyordu. Marie'nin aklma Jules Verne'den bir satır geldi: *Bilim, evladım, hatalardan oluşur, ama bunlar yararlı hatalardır, çünkü insanı adım adım gerçeğe götürür.*

Etienne bıyık altından güldü. "Madam'ın haşlanan kurbağa için söylediğini hatırlıyor musun?"

"Evet, amca."

"Düşünüyorum da, acaba kurbağa olan hangi taraf? Biz mi? Yoksa Almanlar mı?"

Volkheimer

Mühendis çok az konuşan, kahverengi saçlı, gözbebekleri farklı yönlere bakan, Walter Bernd adlı bir adamdı. Şoför ise Bir Numaralı Neumann adını verdikleri dişleri aralıklı, otuz yaşlarında biriydi. Werner, onların çavuşu olan Volkheimer'ın, yirmi yaşından büyük olamayacağını biliyordu, ama şafağın merhametsiz ve kurşun renkli ışığı altında, iki misli yaşlı duruyordu. "Partizanlar trenlere saldırıyor," diye anlattı. "Organize olmuşlar ve yüzbaşı onların saldırılarını birtakım radyolarla koordine ettiklerini düşünüyor."

"Son teknisyen," diye atıldı Bir Numaralı Neumann, "hiçbir şey bulamadı."

"Cihazlar iyi durumda," dedi Werner. "Onları bir saat içinde çalışır hale getirebilirim."

Volkheimer'ın gözlerinde beliren yumuşak ifade, bir an için orada takılıp kaldı. "Pfennig," dedi Werner'e bakarak, "daha önceki teknisyenlere benzemez."

Yola çıktılar. Opel, patikadan daha geniş olmayan yollarda zıplaya zıplaya gidiyordu. Her birkaç kilometrede bir durup telsizlerden bir tanesini bir sırta veya tepeye yerleştiriyorlardı. Bernd'i ve sıska ve kötü bakışlı İki Numaralı Neumann'ı, birini elinde bir tüfekle, diğerini de kulaklıklarla orada bırakıyorlardı. Sonra bir üçgen tabanı oluşturmaya yetecek kadar birkaç yüz metre daha gidiyorlar, mesafeleri ölçüyorlardı. Werner sonra ana alıcıyı açıyor, kamyonun antenini yükseltiyor, kulaklıklı telefonu takıyor, devletten izinsiz yapılan herhangi bir yayın var mı diye spektrumları tarıyordu. İzin verilmeyen herhangi bir ses...

Göz alabildiğince dümdüz uzanan ufukta her zaman yanan bir yerler oluyordu. Çoğu zaman Werner kamyonda ters

oturarak gidiyor, Polonya'ya doğru, Reich'a doğru giderken geride bıraktıkları yerleri seyrediyordu.

Kimse onlara ateş açmadı. Parazitlerin arasından pek az insan sesi duyabilmişti ve duydukları da Almanlara aitti. Bu harap olmuş ülkede anlaşılan kimsenin, verici bir yana, bir radyosu bile yoktu. Gece olunca Bir Numaralı Neumann mühimmat kutularının içinden küçük sosislerin olduğu tenekeleri çıkarıyor ve İki Numaralı Neumann da tanıdığı veya hayalinden uydurduğu birtakım fahişelerle ilgili kanıksanmış şakalar yapıyordu. Werner ise kabuslarında Frederick'in üzerine çullanan çocukların hayallerini görüyor ama onlara yaklaştığı vakit Frederick Jutta'ya dönüşüyor ve çocuklar Jutta'yı paramparça ederken, Jutta suçlayan bakışlarla Werner'e bakıyordu.

Volkheimer her saat başı, kafasını içeri sokarak Opel'in arka tarafına bir göz atıyor ve Werner'in bakışlarıyla karşılaşıyordu.

"Hiçbir şey yok mu?"

Werner olumsuz anlamda başını salladı. Pilleri kurcalamış, antenlere tekrar tekrar bakmış ve sigortaları en az üçer kez kontrol etmişti. Schulpforta'da Doktor Hauptmann'la birlikteyken bu iş çocuk oyuncağı gibiydi. Volkheimer'ın frekansını tahmin edebiliyordu, Volkheimer'ın vericisinin sinyal yaydığını her zaman biliyordu. Ama şimdi burada herhangi bir yayının yapılıp yapılmadığını veya nasıl, ne zaman, nerede yapıldığına dair hiçbir bilgisi yoktu: Burada bu iş, hayalet kovalamaktan beterdi. Giderek daha huzursuz olan Volkheimer dev gibi eliyle kısacık kesilmiş saçlarını sıvazlarken, yaptıkları tek şey için için yanan kır evlerinin, tuzla buz olmuş topçu silahlarının ve isimsiz mezarların önünden geçmek ve bol bol benzin harcamaktı. Ağır topların gümbürdemesini kilometrelerce öteden duyabiliyorlardı. Buna rağmen, Alman nakliye trenleri yine de

vuruluyor, demir yolları yamuluyor, küçükbaş hayvan taşıyan vagonlar devriliyor ve Führer'in askerleri sakatlanıyordu. Ve bütün bunlar Alman subaylarını öfkeden deli ediyordu.

Şu elinde testere ağaç kesen yaşlı adam bir partizan mıydı? Peki ya arabanın motoruna eğilen şu adam? Dereden su alan şu üç kadın?

Geceleri don oluyor ve çevreyi boydan boya gümüşümsü bir örtüyle kaplıyordu. Werner sabah ellerini koltuk altlarına sıkıştırmış bir halde kamyonun arka tarafındaki bölmede uyandığında, nefesi havada buhar haline geliyor, cihazın tüpleri soluk bir mavilikle parlıyordu. Kar kalınlığı ne kadar olacaktı acaba? İki metre, üç metre? Otuz?

Kilometrelerce, diye düşündü Werner. Bir zamanlar var olan şeylerin üzerinden kilometrelerce gideceğiz.

Sonbahar

Fırtınalar gökyüzünü, duvarları ve sokakları yıkamış ve kırmızı bir güneş Saint-Malo'nun batıya bakan tüm granit kayalarını ateşe bulayarak denize dalmıştı. Egzozlarına susturucu takılmış üç limuzin De la Crosse Sokağı'ndan aşağıya hayaletler gibi süzüldü ve yaklaşık bir düzine Alman subayı, sahne ışıkları ve film makineleri taşıyan adamlarla birlikte Bastion de la Hollande'ın merdivenlerini çıktılar ve o soğukta kale duvarları boyunca dolanmaya başladılar.

Etienne beşinci kattaki penceresinden pirinçten yapılmış teleskobuyla sayıları yirmi kadar olan bu adamları izliyordu. Aralarında yüzbaşılar, binbaşılar ve hatta paltosunun yakasını kavrayarak adalardaki kaleleri işaret eden bir yarbay ve rüzgarda sigarasını yakmaya çalışan ve şapkası mazgallı siperlerin üzerinden uçup gidince diğerlerinin güldüğü gönüllü bir asker de vardı. Karşıdaki sokakta, Claude Levitte'in evinde de üç kadın gülmekten katılıyordu. O bloktaki evlerde elektrik olmamasına rağmen Claude'un pencerelerinde ışık vardı. Birisi üçüncü kattaki pencerelerden birini açtı ve dışarıya bir tek atma kadehi fırlattı. Kadeh topaç gibi dönerek Vauborel Sokağı'na doğru uçtu ve gözden kayboldu.

Etienne bir mum yakıp altıncı kata çıktı. Marie-Laure uyuyordu.

Cebinden rulo yapılmış küçük bir kağıt çıkarıp açtı. Şifreyi çözme çabalarından vazgeçmişti: Rakamları yazmış, alt alta koymuş, toplamış ve çarpmıştı, ama bir sonuca varamamıştı. Aslında, vardığı bir sonuç vardı. Bunlarla uğraşırken öğleden sonra bulantıları kesilmişti, görüşü berraklaşmıştı ve kalbi sorunsuz çalışıyordu. Gerçekten de, bir aydan fazla bir zamandan beri, çalışma odasının duvarlarının dibinde büzüşüp kalmamış, duvarların içinden ayaklarını sürüyerek

çıkan hayaletleri görmemek için dualar etmemişti. Marie-Laure elinde ekmekle ön kapıda belirdiğinde ve rulo halindeki minik kağıdı parmaklarıyla açıp ağzını mikrofona dayadığı vakit, kendisini sapasağlam hissediyor, canlanıyordu.

56778. 21. 4567. 1094. 467813.

Daha sonra, bir sonraki yayının vaktini ve frekansını ayarlamaya geliyordu sıra.

Bu işe başlayalı birkaç ay olmuştu, her birkaç günde bir yeni fişler geliyordu ve Etienne son sıralarda müzik çalmaya başlamıştı. Hep geceleri ve hiçbir zaman bir parçadan fazla değil... En fazla altmış veya doksan saniye. Debussy veya Ravel veya Massenet veya Charpentier. Küçük mikrofonu, yıllar önce yaptığı gibi, elektrofonunun ziline bağlıyor ve plağı dönmeye bırakıyordu.

Etienne insanların kısa dalga alıcılarını yulaf kutularına dönüştürdüğünü ve döşeme tahtalarının altında gizlediğini hayal ediyordu hep. Yassı kaldırım taşlarının altında gömülü duran veya çocuk beşiklerinde saklanmış alıcılar... Şu anda da sahil boyunca iki veya üç düzine İngiliz dinleyici olduğunu, bunların müzik değil, sayıları beklediğini ve *Neden?* diye merak ettiklerini hayal ediyordu. Kim bilir, belki de denizde bile, domates veya mülteci veya silah taşıyan serbest gemilerin kaptanlarının kullandığı küçük radyolarda tetikte bekleyen başka dinleyiciler de vardı.

O gece Vivaldi çalıyordu. *L'Autunno – Allegro.* Ağabeyinin kırk yıl önce, kırk beş santime Sainte-Marguerite Sokağı'ndaki bir dükkandan satın aldığı bir plaktı bu...

Klavsenler çalıyor, kemanlar derin barok süslemeler yapıyordu. Tavan arasının alçak ve köşeli alanı sesle dolup taşıyordu. Aynı anda, damtaşlarının altında, bir blok ötede ve otuz metre aşağıda, on iki Alman subayı gülümseyerek bir fotoğraf makinesine poz veriyordu.

Bunu dinleyin, diye düşündü Etienne. *Buna kulak verin.*

Birisi omzuna dokundu. Düşmemek için kendisini eğimli duvara dayamak zorunda kaldı. Arkasında, geceliğiyle Marie-Laure duruyordu.

Kemanlar hızla inişe geçtiler, sonra yine yükseldiler. Etienne, Marie-Laure'un elini tuttu ve alçak, eğimli çatının altında birlikte dans ettiler. Plak dönerken, verici de müziği kale duvarlarının üzerinden, Almanların tam içlerinden geçirerek denizin açıklarına yayıyordu. Etienne onu fırıl fırıl döndürüyordu. Kızın parmakları ilahi müzik aletleri gibi havada kanat çırpıyordu. Mum ışığında, yüzündeki çiller ve çillerin arasında örümceklerin yumurta kapsülü gibi hiç kıpırdanmayan o iki gözüyle, başka bir dünyaya aitmiş gibi görünüyordu. O gözler Etienne'i izlemiyordu, ama onu rahatsız da etmiyordu; başka, apayrı, çok daha derin bir yere, sadece müzikten oluşan bir dünyaya bakıyor gibiydi.

Hoştu. Zarifti. Müzikle bir dönüyordu. Dans etmenin ne olduğunu nereden öğrenmişti ki? Etienne'in bunu anlaması mümkün değildi.

Müzik devam etti. Bu kez plağın uzunca çalmasına izin vermişti. Anten hâlâ takılıydı, belki de gökyüzüne bakan birisi onun belli belirsiz göründüğünü fark edebilirdi; tüm tavan arası da bir deniz fenerini andırırcasına kor gibi parlıyordu muhtemelen. Ama mum ışığında, konçertonun o tatlı ve hızlı akışında, Marie-Laure alt dudağını ısırdı ve yüzü Etienne'e kasaba surlarının ötesindeki bataklıkları hatırlatacak şekilde bir kere daha parladı. Kış aylarında, insana nice hayatlar yaşanmışçasına uzun gelen yıllar önce, ağabeyi ile birlikte gittikleri bu yerlerde, akşam karanlığı basmadan ve gökyüzü güneşi tam olarak yutmadan önce, sazlıklardan oluşan geniş toprak parçaları, kırmızı renkli ışık havuzlarını yakalarlar ve kor gibi yanarlardı.

İşte, dedi, rakamların anlamı bu...

Konçerto sona erdi. Yaban arısının teki tavana *tıp tıp tıp* diye çarpıp duruyordu. Verici hâlâ açıktı; mikrofon elektrofonun ziline sokuşturulmuş halde duruyordu ve iğne plağın en sonuna gelmişti. Marie-Laure gülümsüyor ve derin derin nefes alıyordu.

O uyuduktan sonra, Etienne mumu üfleyerek söndürdü ve uzunca bir süre yatağının yanında diz çökmüş halde kaldı. O sırada, Ölüm'ün kemikli bedeni aşağıdaki sokaklarda kol geziyordu, arada bir durup pencerelerden içeriye bakarak... Başının üzerinde alevden boynuzlar vardı, burnundan dumanlar çıkıyordu ve iskelet elinde yeni adresler içeren bir liste tutuyordu. Önce limuzinlerinden çıkıp Şato'ya girmek üzere olan subay grubuna gözünü dikerek baktı.

Sonra parfümcü Claude Levitte'in parlak ve canlı odalarına...

Sonra da Etienne LeBlanc'ın karanlık, yüksek evine...

Bizi es geç, Atlı. Bu evi es geç.

Ayçiçekleri

Çevresinde kilometre kareler boyunca cansız ve neredeyse ağaç boyunda ayçiçekleri uzanan tozlu bir yoldan gidiyorlardı. Ayçiçeklerinin sapları kurumuş ve sertleşmişti, yüzleri dua okuyan bir insanın başı gibi hızlı hızlı sallanıyordu. Opel hızla yanlarından geçerken Werner on binlerce göz tarafından izleniyorlarmış hissine kapıldı. Bir Numaralı Neumann fren yaptı. Bernd tüfeğini omzundan indirip ikinci telsizi aldı. Onu kurmak için tek başına güçlükle ilerleyerek ayçiçeklerinin arasına girdi. Werner büyük anteni yükseltti ve kulaklıklı telefonunu takarak Opel'in içindeki bölmedeki her zamanki yerinde oturdu.

Kamyonun içinde İki Numaralı Neumann, "Sen spermini hiç onun memelerine boşaltmadın, değil mi, moruk..." dedi.

"Kapa çeneni," dedi Bir Numaralı Neumann.

"Geceleri uyumadan önce otuz bir çekiyorsun. Kıçını kanatana kadar..."

"Ordunun yarısı aynı şeyi yapıyor. Almanlar da yapıyor, Ruslar da."

"Küçük ergen seni. Oradaki Aryan da kesinlikle mastürbasyon yapanlardan..."

Bernd telsize yüksek sesle birtakım rakamlar okudu. Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey.

Bir Numaralı Neumann, "Gerçek Aryan Hitler kadar sarışın, Göring kadar zayıf ve Goebbels kadar uzun boylu olur," dedi.

İki Numaralı Neumann'dan bir kahkaha geldi. "Si...r et..."

Volkheimer, "Yetişir," dedi.

Akşam olmak üzereydi. Bütün gün boyunca o tuhaf ve ıssız bölgeden geçmişler ve ayçiçeklerinden başka bir şey görmemiş-

lerdi. Werner ibreyi frekansların üzerinde dolaştırdı, bantları değiştirdi, telsizi yeniden ayarladı, paraziti temizledi. Hava, gece, gündüz bu parazit sesiyle doluydu; çok hüzün verici ve insanların onu nasıl duyacaklarını kestirmelerinden çok öncesinden beri orada var olan kötü amaçlı bir Ukrayna parazitiydi bu.

Volkheimer güçlükle kamyondan indi ve pantolonunu indirerek çiçeklerin arasına işedi. Werner anteni kısaltmaya karar vermişti ama bunu daha yapamadan önce Rusların bir yaylım ateşine giriştiğini duydu. Duyduğu ses, güneş altında parlayan bir bıçağın sırtı gibi keskin, parlak ve tehdit ediciydi.

*Adin, şest, vosim.** Sinir sistemindeki tüm sinirler ayağa kalkmıştı.

Sesi olabildiğince yükseltti ve kulaklıkları kulaklarına bastırdı. Yine aynı şey. *Ponye*-bir şey-*feshky, shere*-bir şey-*doroshoi*... Anlaşılması güç sözcüklerdi bunlar. Volkheimer kamyonun arkasındaki bölmeden bir şeyler hissetmiş ve sanki aylardır ilk kez uyanmış gibi ona bakıyordu. Aynen Werner'in telsizi çalıştırdığını anladıkları vakit Hauptmann'ın karlar arasında tüfeğini ateşlediği o geceki gibi...

Werner ince ayar düğmesini milim milim kaydırdı ve ses aniden kulaklarında bir bomba gibi patladı. *Dve-nat-sat, şest-nat-sat, dvat-sat-adin,*** doğrudan beynine akıtılan bir saçmalık, düpedüz korkunç bir saçmalıktı bu; silme pamukla dolu bir çuvala elini daldırıp da bir ustura bulmak gibi bir şeydi, her şey muntazam ve şaşmadan yolunda giderken, aniden o tehlikeli şeyin elinize gelmesi gibiydi. Derini deldiğini fark etmeyeceğin kadar keskin olan o şey...

Volkheimer iki Neumann'ı susturmak için Opel'in yan tarafına kocaman yumruğuyla vurdu ve Werner öteki telsizin

---

* *Adin, şest, vosim:* Bir, altı, sekiz. (Çev. N)

** *Dve-nat-sat, şest-nat-sat, dvat-sat-adin*: On iki, on altı, yirmi bir. (Çev. N)

yanındaki Bernd'e kanalı aktardı. Bernd de onu bulup açıyı ölçtü ve Werner'e geri aktardı. Werner'e şimdi işin matematiğini yapmak kalmıştı.

Sürgülü cetvel, trigonometri, harita... Werner kulaklıkları boynuna indirdiğinde Rus hâlâ konuşuyordu.

"Kuzey kuzeybatı."

"Ne kadar uzakta?"

Sadece rakamlar. Saf matematik.

"Bir buçuk kilometre."

"Şu anda yayın yapıyorlar mı?"

Werner kulaklıklardan bir tanesinin yuvarlak kısmını kulağına yapıştırdı. Başını evet der gibi salladı. Bir Numaralı Neumann Opel'i bir gürültüyle çalıştırdı. Bernd ilk telsizle ayçiçeklerinin arasından hızla koşarak geri geldi, Werner anteni çekti. Kamyon yoldan çıkarak doğrudan ayçiçeği tarlasına daldı ve onları eze eze ilerledi. En uzunları neredeyse kamyonun yüksekliğindeydi ve kocaman kurumuş kafaları vasıtanın motor kapağına ve kasasının yanlarına çarpıyordu.

Bir Numaralı Neumann odometreyi ölçtü ve yüksek sesle mesafeleri okudu. Volkheimer silahları dağıttı. İki karabina 98K. Yarı-otomatik, teleskoplu bir Walther. Yanında duran Bernd, mavzerinin şarjörüne kartuşları doldurdu. Ayçiçeklerinden *bom* diye sesler geliyordu. *Bom bom bom*... Bir Numaralı Neumann'ın çamurlardan çıkmak için ikna etmeye çalıştığı kamyon, denizdeki bir gemi gibi yalpalıyordu.

"Bin yüz metre," diye seslendi Bir Numaralı Neumann. İki Numaralı Neumann güçlükle arabanın kaportasına tırmandı ve dürbünle tarlayı taradı. Güneyde, ayçiçekleri karmaşık bir salatalık tarlasına yol veriyordu, onun ötesinde de etrafı çer çöple çevrili, çatısı sazdan yapılmış ve duvarları sıvalı, küçük ve güzel bir kulübe duruyordu.

"Civanperçeminden bir sınır. Tarla burada sona eriyor."

Volkheimer dürbününü yukarı kaldırdı. "Duman var mı?"

"Yok."

"Anten?"

"Pek anlaşılmıyor."

"Motoru durdur. Buradan sonra yaya gideceğiz."

Ortalık sessizliğe büründü.

Volkheimer, İki Numaralı Neumann ve Bernd silahlarıyla birlikte çiçeklere doğru yürüdüler ve ortadan kayboldular. Bir Numaralı Neumann direksiyonun başında kalmıştı, Werner de kamyonun arka bölmesinde. Önlerinde hiçbir mayın patlamadı. Opel'in çevresindeki ayçiçekleri gıcırtılı sesler çıkarıyor ve güneşi izleyen yüzlerini hüzün veren bir karar almışçasına sallıyorlardı.

"Aşağılık herifler çok şaşıracak," diye fısıldadı Bir Numaralı Neumann. Sağ kalçasını birkaç kez hızlı hızlı salladı. Arkasında duran Werner anteni cesaret edebildiği kadar yükseltti, kulaklıkları bastırarak taktı ve telsizi açtı. Rus hâlâ yayın yapıyor ve harflere benzeyen bir şeyler okuyordu.

*Peh zheh kah çeh myakee znak.**

Werner'in kulaklığına ulaşan bu sözcükler, söylendikleri anda eriyip gidiyordu. Bir Numaralı Neumann'ın titreyen bacağı Opel'i hafifçe sallıyordu ve güneş camlara yapışan böcek kalıntılarının üzerine titrek bir ışık veriyordu. Soğuk rüzgar tüm tarlayı hışırdatıyordu.

Bunların hiç nöbetçisi yok muydu? Gözcüleri? Kamyonu arkadan saracak olan partizanlar neredeydi? Radyodaki Rus tam bir arı kovanıydı, *zvou kaz vukalov...*** Kim bilir şu anda ne gibi kirli işler peşindeydi, bölüklerin konumu, tren tarife-

---

* *Peh zheh kah çeh myakee znak:* P, Z, K, Ç, Türkçe'de olmayan bir harf. (Çev. N)

** *zvou kaz vukalov:* Kilise çanları çalıyor. (Çev. N)

leri... Topçulara kamyonun bulunduğu yeri veriyor olabilirdi. Volkheimer ayçiçeklerinin arasından çıktı, tüfeğini baston gibi tutmuştu ve iri cüssesiyle mümkün olabilecek en büyük canlı hedefi oluşturuyordu. Bu küçücük kulübenin onu barındırması mümkün görünmüyordu, tam tersine Volkheimer onu kucaklayacakmış gibi duruyordu.

Silah sesleri önce kulaklığın çevresindeki havadan geldi. Saniyenin onda biri gibi bir süre sonra da kulaklıkların içinden... Ses o kadar yüksekti ki, Werner neredeyse onları çıkarıp fırlatacaktı. Sonra parazit sesi bile gitti, kulaklıklarda öyle bir sessizlik vardı ki, sanki hayaletimsi bir uzay gemisi yavaş hareketlerle gökyüzünden açık alana iniyordu...

Bir Numaralı Neumann tüfeğinin sürgüsünü açıp kapattı.

Werner, Fransız adam yayını bitirdikten sonra, portatif yatağının yanında Jutta ile birlikte çömeldikleri, yakınlardan geçen kömür treninin pencereleri salladığı, yayın bittikten sonra bile yankısının bir an için havada titreştiği ve sanki elini uzatırsa onu yakalayabilecekmiş gibi hissettiği günleri hatırladı.

Volkheimer yüzünde mürekkep lekeleriyle geri döndü. İki kocaman parmağını alnına götürdü, miğferini geriye attı. Werner onların mürekkep lekesi olmadığını fark etti.

"Evi ateşe verin," dedi. "Çabuk. Benzin harcamayın." Werner'e baktı.

Werner kulaklıkları çıkarıp miğferini taktı. Hiç vakit kaybetmeden ayçiçeklerinin üstüne çullandı. Dengesiyle ilgili bir sorun varmış gibi, başı dönüyor, takla atıyormuş gibi oluyordu. Elinde bir petrol tenekesi taşıyan Bir Numaralı Neumann Werner'in önünde, ayçiçeklerinin sapları arasında ilerlerken bir yandan da bir şeyler mırıldanıyordu. Ayçiçeklerini yardıktan sonra, soğuktan donmuş deve dillerini, yabani havuçları ve diğer bitkileri geçerek kulübeye doğru ilerlediler. Ön kapının yanında tozların arasında, çenesini patilerine dayamış

bir köpek yatıyordu. Werner bir an için köpeğin uyuduğunu sandı.

İlk gördükleri ölü adam yerde yatıyordu, bir kolu altında kalmıştı. Başının olması gereken yerde boktan, kırmızı bir leke vardı. İkinci adam masanın üzerindeydi: Bir kulağının üzerine uyur gibi düşmüştü. Fahişe moru bir renk almış olan yarasının sadece kenarları görünüyordu. Masanın üzerine yayılmış olan kan donmuş balmumu gibi koyulaşmıştı. Rengi neredeyse simsiyah olmuştu. Adamın sesinin başka bir ülkede, her bir kilometrede biraz daha zayıflamasına rağmen, hâlâ havada yüzüyor olduğunu düşünmek tuhaf bir duyguydu.

Pantolonları yırtık, ceketleri kirliydi. Birinin pantolonu askılıydı; üniforma giymemişlerdi.

Bir Numaralı Neumann patates çuvalından yapılmış bir perdeyi yırtarak indirdi ve dışarıya çıkardı. Werner onun perdenin üzerine benzin döktüğünü duyabiliyordu. İki Numaralı Neumann ikinci ölünün pantolon askılarını çekerek çıkardı, kapının üst eşiğine örgü halinde asılmış soğanlardan aldı, sarıp sarmaladıktan sonra dışarıya çıktı.

Mutfakta yarısı yenmiş, küçük bir peynir kalıbı duruyordu. Yanında da rengi uçmuş tahta saplı bir bıçak. Werner mutfaktaki tek dolabı açtı. Burası bir hurafe mağarası gibiydi: Koyu renkli sıvıyla dolu kavanozlar, etiketsiz ağrı ilaçları, pekmezler, tahtalara saplanmış kaşıklar, üzerine Latince *belladonna** yazılmış bir şey, *X* harfiyle işaretlenmiş başka bir şey...

Odadaki verici zayıftı, yüksek frekanslıydı: Muhtemelen bir Rus tankından kurtarılmıştı. Bir kutuya tıkıştırılmış bir avuç tamamlayıcı parçadan biraz hallice gibi görünüyordu. Kulübenin yanına yerleştirilmiş toprak anteni, yayınlarını taş çatlasın elli kilometre öteye taşımış olabilirdi.

Werner dışarıya çıktı, geriye dönüp, zayıflamaya başlayan

* *belladonna:* Güzelavrat otu. (Çev. N.)

ışık altında kemik beyazı gibi görünen eve baktı. Mutfaktaki tuhaf iksirlerle dolu dolabı düşündü. Görevini yerine getirmeyen köpeği... Bu partizanlar bir tür karanlık, orman büyüleri yapıyor olabilirlerdi ama radyo denen daha büyük bir sihirle uğraşmalarına ne gerek vardı... Tüfeğini omzuna astı ve büyük, parçalanmış vericiyi, bağlantı kabloları ve düşük kalite mikrofonuyla birlikte çiçeklerin arasından geçerek motoru çalışmakta olan Opel'e kadar taşıdı. Bir Numaralı Neumann ile Volkheimer kamyona girmişlerdi bile. Werner, Doktor Hauptmann'ı duyar gibi oldu: *Bir bilim adamının neyi araştıracağını iki şey tayin eder. Kendisinin ve çağının ilgi alanları*... Sonunda her şey buna gelip dayanmıştı: Babasının ölümü; Tavan arasında Jutta ile birlikte o küçük, kristal radyoyu saatlerce, uykusuz kalarak dinlemeleri; Hans ve Herribert'in pazıbentlerini Frau Elena görmesin diye gömleklerinin altına takmaları; Schulpforta'da tam dört yüz karanlık ama ışıltılı gece boyunca Doktor Hauptmann için telsizler yapması... Frederick'in mahvolması. Her şey şu anı hazırlamıştı. Werner, Kazak ekipmanını gelişigüzel kamyonun raflarına yerleştirdi ve sırtını sıraya dayayarak oturdu. Yanan kulübeden çıkan ışığın havada uzanmasını izledi. Bernd onun yanma tırmandı, tüfeğini kucağına koydu. Vitese alınan Opel hızla hareket ettiğinde ikisi de kamyonun arka kapısını kapatmayı dert etmedi.

Taşlar

Başçavuş von Rumpel, Lodz dışındaki bir depoya çağrılmıştı. Stuttgart'taki tedavisi bittikten sonra ilk kez yolculuğa çıkmıştı. Kemiklerinin yoğunluğu azalmış gibi geliyordu ona. Çelik miğferli altı koruma, dikenli bir tel bariyeri arkasında bekliyordu. Epeyce bir topuk vurma ve selam verme durumundan sonra paltosunu çıkardı ve üzerine cebi olmayan, fermuarlı bir tulum geçirdi. Üç kilit dilli bir kapıdan geçtiler. Birbirinin eşi olan tulumlar giymiş dört gönüllü asker, her birine mücevherci lambası monte edilmiş olan masaların arkasında ayakta duruyorlardı. Pencerelerin tümüne kontrplak çakılmıştı.

Koyu renk saçlı bir *Gefreiter** protokolü açıkladı. İlk adam taşları montaj yerlerinden sökecekti. İkinci adam onları bir deterjan banyosunda teker teker fırçalayacaktı. Üçüncü adam her birini tartacak, hacmini açıklayacak ve von Rumpel'e geçirecekti. Von Rumpel taşı bir kuyumcu merceğiyle inceleyecek ve berraklık derecesini söyleyecekti... İnklüzyonlu, hafif inklüzyonlu, mercekle bile neredeyse inklüzyonsuz. Beşinci bir adam, yani *Gefreiter* de değerlendirmeleri kayda geçirecekti.

"Hepsini bitirene kadar on saatlik vardiyalar halinde çalışacağız."

Von Rumpel onaylar gibi başını salladı. *Gefreiter* masasının altından asma kilit takılmış bir torba çıkardı, boynundaki zinciri çözdü ve kadife kaplı bir tepsinin üzerine boşalttı. Torbadan binlerce değerli taş döküldü: Zümrütler, safirler, yakutlar... Sitrin. Peridot. Krisoberil. Bunların arasında da çoğu hâlâ kolyelerin, bileziklerin, kol düğmelerinin veya küpelerin üzerinde olan yüzlerce, yüzlerce küçük elmas parıldıyordu.

---

* *Gefreiter:* Onbaşı (Çev. N.)

Birinci adam tepsiyi kendi bölgesine taşıdı, mengenesine bir nişan yüzüğü taktı ve taşları tutan tırnakları cımbızla arkaya doğru açtı. Sıra elmasa gelmişti. Von Rumpel masanın atındaki diğer torbaları saydı: Dokuz tane vardı.

"Bunları," diye başladı, "nereden ..."

Ama bunların nereden geldiğini biliyordu.

Yeraltı Odası

Madam Manec'in ölümünden aylar sonra bile, Marie-Laure yaşlı kadının yukarıya gelmesini, onun güçlükle nefes alıp vermesini ve sözcükleri uzata uzata konuşmasını duymayı bekledi. *Yüce Tanrım, burası kaz damı gibi olmuş, çocuk! O kaşkolü sıkıca sar.* Ama o asla gelmedi.

Yatağının dibinde, maketin altında ayakkabıları duruyordu. Bastonu köşedeydi. Birinci kata kadar indi. Sırt çantası askıda asılıydı. Dışarıya çıktı. Vauborel Sokağı'dan aşağıya yirmi iki adım. Sonra sağa doğru on altı rögar. Robert Surcouf Sokağı'na gelince sola. Ekmek fırınına kadar dokuz rögar daha.

Bir somun normal ekmek, lütfen.

Amcan nasıl?

Amcam iyi, teşekkür ederim.

Somunun içinde küçük bir rulo kağıt bazen oluyordu, bazen olmuyordu. Madam Ruelle bazen Marie-Laure'a ufak tefek şeyler getirmeyi başarıyordu: Lahana, kırmızı biber, sabun... Marie-Laure, d'Estrées Sokağı'ndaki kesişme noktasına geldiği vakit, sola Vauborel Sokağı'na sapmak yerine düz devam etti. Kale duvarlarına kadar elli adım, yüz veya biraz daha fazla adım da giderek darlaşan sokağın başına kadar duvarları izleyerek ilerledi.

El yordamıyla kilidi buldu; paltosundan Hubert Bazin'in ona bir yıl kadar önce verdiği küçük demir anahtarı çıkardı. Su buz gibiydi ve kaval kemiğine kadar geliyordu; ayak parmakları bir anda buz kesip hissizleşmişti. Ama yeraltı odası kendisine özgü düzgün işleyen bir evrenden oluşuyordu ve bu evrenin içinde sayısız galaksiler dönüp duruyordu: Burada ters dönmüş tek bir yarım midye kabuğunun içinde bir kaya midyesi ve onun içinde de ondan daha küçük olan bir keşiş yengecinin yaşadığı minik bir iğsi deniz kabuğu vardı. Ya yengecin kabuğunda? Ondan da daha küçük bir kaya midyesi. Peki, o kaya midyesinin üzerinde?

Rutubetli eski köpek evinin içinde, denizin sesi diğer tüm sesleri alıp götürüyordu; Marie-Laure deniz salyangozlarıyla bir bahçedeki bitkilerle ilgilenir gibi ilgilendi. Dalgalar yükselip alçaldıkça ve anbean, bu yaratıkların çıkardığı emme sesini ve gıcırtıları dinledi, hücredeki babasını, yabani havuç tarlasındaki Madam Manec'i ve yirmi yıldan beri kendi evinde hapis olan amcasını düşündü.

Sonra el yordamıyla çıkış yolunu buldu ve dışarı çıkınca kapıyı arkasından kilitledi.

O kış, elektrik çok sık kesildi; Etienne elektrik olmadığı vakit de yayın yapabilmek için vericiye bir çift marin akümülatörü bağladı. Isınabilmek için sandıklar, kağıtlar ve hatta antik mobilyaları bile yakıyorlardı. Marie-Laure Madam Manec'in odasındaki ağır kırpıntı kilimini sürükleye sürükleye altıncı kata çıkarmış ve yorganının üzerine sermişti. Bazı geceler odası öyle soğuk oluyordu ki, odasının zeminine yağdığını sandığı karların neredeyse sesini duyduğuna inanıyordu.

Sokaktan gelen her ayak sesi bir polise ait olabilirdi. Duydukları her motor gürültüsü, onları alıp götürmek için gelen bir müfreze olabilirdi.

Etienne yukarıda yine yayın yapıyordu ve Marie Laure şöyle düşündü: Eğer birileri gelecek olursa, benim ön kapıya yakın olmam gerek. Etienne'e bu birkaç dakika kazandırır. Ama orası çok soğuktu. Yatakta, o halının ağırlığı altında olmak ve kendisini yeniden müzede olduğunu, hatırından çıkmayan o duvarlarda parmaklarını gezdirmek, yankı yapan Büyük Galeri'den anahtar odasına doğru yol aldığını hayal etmek çok daha iyiydi. O zaman tek yapması gereken şey, seramik zemini boydan boya geçip sola dönmekti. Babası tezgahın hemen arkasında, anahtar kesme bölmesinde ayakta duruyor olacaktı.

Ona, *Neden bu kadar geciktin, mavikuş?* diye soracaktı.

Ona, *Seni asla bırakmayacağım, bir milyon yıl bile olsa,* diyecekti.

Avlama

1943 yılının Ocak ayında Werner bombaların pek çok ağacı ikiye böldüğü bir bostandan yasa dışı yapılan bir yayın daha saptadı. İki hafta sonra bir üçüncü, sonra da bir dördüncü yayın buldu. Her yakaladığı yayın, bir öncekinin sadece bir değişkeni gibiydi: Üçgen küçülüyor, her bir kesit aynı anda kısalıyor, köşe noktaları birbirine daha yaklaşıyor, sonunda tek bir nokta haline geliyordu. Bu nokta genellikle bir ahır veya bir kulübe veya bir fabrika bodrumu veya buzun içindeki iğrenç bir karargah oluyordu.

"Şu anda yayın yapıyor mu?"

"Evet."

"O sundurmada mı?"

"Doğu duvarındaki anteni görüyor musun?"

Werner mümkün olduğu takdirde, partizanların manyetik şerite ne söylediklerini kaydediyordu. Gördüğü kadarıyla, herkes kendi sesini duymayı seviyordu. Kendini beğenmişlik, en eski hikayelerden biri... Anteni fazla yükseltiyorlar, çok uzun süre yayın yapıyorlar ve dünyanın onlara emniyet ve rasyonellik sunduğunu sanıyorlardı. Tabii ki, işler onların sandığı gibi değildi...

Yüzbaşı onların başarılarından büyük heyecan duyduğu haberini göndermişti. Tatiller, biftekler ve brendi sözleri vermişti. Tüm kış boyunca, Opel işgal edilen arazilerde dolandı. Jutta'nın radyo defterine kaydettiği şehirler artık Werner'in ayağının altındaydı – Prag, Minsk, Ljubljana...

Kamyon bazen bir grup mahkumun önünden geçiyor ve Volkheimer Bir Numaralı Neumann'a yavaşlamasını söylüyordu. Dimdik duruyor, onun kadar dev cüsseli birileri var mı diye bakmıyordu. Öyle birisi gözüne çarparsa, gösterge tablosuna vuruyor ve Bir Numaralı Neumann fren yapıyordu.

Volkheimer bir direk gibi karların arasına giriyor, muhafızlardan biriyle konuşuyor ve genellikle soğuğa rağmen sadece bir gömlek giymiş olarak mahkumların arasına karışıyordu.

"Tüfeği kamyonda," derdi Bir Numaralı Neumann. "Kahrolası tüfeğini burada bıraktı."

Bazen çok uzaklara gidiyordu. Diğer zamanlar Werner onu mükemmel bir şekilde duyabiliyordu. "*Ausziehen*,"* derdi Volkheimer. Nefesi minik duman bulutları oluştururdu ve hemen hemen her zaman o iri yapılı, koca Rus onu anlardı. Belki sadece kendisi gibi dev yapılı birisinin ona doğru geldiğini görmenin dışında, dünyadaki hiçbir şey artık onu şaşırtamazmış gibi bir yüz ifadesi olan küçük bir Rus...

Eldivenleri çıkarırlardı. Yün gömleklerini ve yıpranmış paltolarını da. Sadece çizmelerini de çıkarmasını söylediklerinde ifadeleri değişirdi: Başlarını olumsuz anlamda sallarlar, ürkmüş atlar gibi gözlerini devirirlerdi. Werner'in anladığı kadarıyla, onlar için çizmelerini kaybetmek, ölmek demekti. Ama Volkheimer durup beklerdi; iki koca adam karşı karşıya kalırdı... Ama boyun eğen daima mahkum olurdu. Ezilmiş karların üstünde perişan çoraplarıyla ayakta durur ve diğer mahkumlarla bir göz teması yakalamaya çalışırdı, ama kimse onun tarafına bakmazdı. Volkheimer eşyaları kaldırıp inceler, üstüne geçirip dener ve eğer uymazsa geri verirdi. Sonra ayaklarını hızlı hızlı yere vurarak kamyona geri döner ve Bir Numaralı Neumann Opel'i vitese takardı.

Çıtırdayan buzlar, yanan orman köyleri, kar bile yağamayacak kadar soğuk olan geceler... O kış Werner'in radyoda parazit aradığı, Jutta ile birlikte hazine avcılığına çıktıkları ve onu Zollverein'in mahallelerinde el arabasıyla çektiği günleri hatırlatan tuhaf ve tekin olmayan bir mevsim olmuştu. Kulaklıklarına gelen gürültünün arasından bir ses sıyrılıyor,

* *Ausziehen:* Soyunun. (Çev. N.)

sonra birden kayboluyordu, ama o sesin peşinden bir dedektif gibi gidiyordu. *Orada,* diye düşünüyordu, onu tekrar yakaladığında, *orada*... Bu, gözlerinizi kapatıp el yordamıyla bir kilometre uzunluğundaki bir ip üzerindeki minik bir düğümü bulmak gibi bir şeydi.

Bazen bir yayını yakaladıktan sonra bir ikinciyi yakalayana kadar aradan günler geçiyordu; bunlar Werner için çözümlenmesi gereken, zihnini meşgul etmesine yarayan sorunlardı: Bu durum, Schulpforta'daki yaşlı eğitmenlerin ilk savaşta savaştıkları gibi, buzlu, kokuşmuş ve bitle dolu bir siper içinde savaşmaktan daha iyiydi şüphesiz. Daha temiz, daha mekanikti: Havada, görünmeden yapılan ve cephe hatlarının her yerde olduğu bir savaştı. Böyle bir işin peşinden gitmenin insanın aklını başından alan bir keyfi yok muydu? Kamyon karanlıkta zıplaya hoplaya gidiyordu. Ağaçların arasında gördüğü, bir antenin ilk izleri miydi?

Seni duyuyorum.

Samanlıktaki bir iğne. Aslanın pençesindeki bir kıymık. Onları o buluyor, Volkheimer topluyordu.

Tüm kış boyunca Almanlar atlarını, kızaklarını, tanklarını ve kamyonlarını aynı yollar üzerinden geçirdiler. Karı bastırıp sıkıştırarak ve onu kaygan ve kan lekeli bir buz-betonu haline getirerek... Nihayet talaş ve ölü kokan Nisan ayı geldiğinde, vadiler oluşturan kar duvarları çözülmeye başladı, ama yollardaki buzlar erimiyor, işgalin parlak ve her iki taraf için de öldürücü ağını oluşturmakta inat ediyordu: Rusya artık çarmıha gerilmişti.

Bir gece Dinyeper Nehri'nin üzerindeki bir köprüyü geçiyorlardı. Kiev'in kubbeleri ve çiçek açmış ağaçları uzaktan görünmeye başlamıştı. Her tarafa küller yağıyordu. Fahişeler sokak aralarında toplanmıştı. Bir kafeye girip Werner'den fazla büyük olmayan bir piyade erinin iki masa aşağısında

oturdular. Genç asker önündeki gazeteye seğiren gözlerle bakıyor ve kahvesini içerken çok şaşırmış gibi görünüyordu. Hayretler içindeydi.

Werner onu incelemekten kendisini alamadı. Sonunda Bir Numaralı Neumann eğilerek, "Onun neden böyle baktığını biliyor musun?" diye sordu.

Werner hayır der gibi başını salladı.

"Soğuktan göz kapakları dondu da ondan. Zavallı hergele."

Posta onlara ulaşmıyordu. Aylar geçmişti ve Werner kız kardeşine yazmamıştı.

Mesajlar

İşgal kuvvetleri her evin kapısına evde yaşayanların adlarının yazılı olduğu bir listenin asılmasını emretmişti. *M. Etienne LeBlanc, 62 yaşında. Matmazel Marie-Laure LeBlanc, 14 yaşında.* Marie-Laure upuzun masalar üzerine yayılmış ziyafet yemeklerini düşünüp kendisine işkence ediyordu; tabak tabak dilimlenmiş domuz filetosu, fırınlanmış elmalar, flambe edilmiş muzlar, krem şantili ananaslar...

1943 yılının yazında, bir sabah hafifçe serpiştiren yağmur altında fırıncıya gitti. Kuyruk kapının dışına taşmıştı. Marie-Laure nihayet sıranın başına gelince, Madam Ruelle onun ellerini tutarak çok kısık bir sesle, "Bunu da okuyup okuyamayacağını bir sorar mısın?" dedi. Somunun altında katlanmış bir kağıt parçası vardı. Marie-Laure somunu sırt çantasına koydu ve kağıdı avucuna sıkıştırdı. Kullanabileceği bir yiyecek kartını es geçti ve doğrudan eve geldi. Kapıyı arkasından sürgüledi.

Etienne ayaklarını sürüyerek aşağıya geldi.

"Orada ne yazıyor, amca?"

"Şöyle yazıyor: *Mösyö Droguet, iyileşmekte olduğunu Saint-Coulomb'daki kızının bilmesini istiyor.*

"Madam Rouelle bunun önemli olduğunu söylemişti."

"Ne anlama geliyor?"

Marie-Laure sırt çantasını çıkardı, elini içine soktu ve irice bir somun ekmeği koparır gibi çıkardı. "Sanırım Mösyö Droguet iyi olduğunu kızının bilmesini istiyor," dedi.

Daha sonraki haftalarda, başka notlar geldi. Saint-Vincent'da bir doğum olayı. La Mare'da ölüm döşeğinde bir büyükanne. La Rabinais'de yaşayan Madam Gardinier onu affettiğini oğlunun bilmesini istiyor. Bunların içinde gizli birtakım mesajlar olup olmadığını, örneğin *'Mösyö Fayou bir kalp krizi geçirerek huzur içinde ruhunu teslim etti*'nin,

'Tro-Breiz'deki tren manevra istasyonunu havaya uçurun' anlamına mı geldiğini Etienne bilemiyordu. Önemli olan şey, insanların bunları dinlemesi, normal vatandaşın bir radyoya sahip olması ve birbirlerinden bir şeyler duyma ihtiyacını hissetmeleriydi. Etienne evden hiç çıkmıyor ve Marie-Laure'dan başka kimseyi görmüyordu. Yine de bir anda bir enformasyon ağının irtibat noktası oluvermişti.

Mikrofonu bir yere tespit ediyor, önce rakamları, sonra mesajları okuyordu. Bunları beş ayrı bantta yayınlıyor, bir sonraki yayınla ilgili bilgileri verdikten sonra da eski plaklardan birini çalıyordu. Hepsi hepsi toplam en fazla altı dakika tutuyordu.

Çok uzundu. Kesinlikle çok uzundu.

Yine de kimse gelmemişti. Tetikleyici mekanizmanın bağlı olduğu iki zil hiç çalmamıştı. Hiçbir Alman devriye, onların kafalarına kurşun sıkmak için merdivenleri haşat ederek yukarı çıkmamıştı.

Ezbere biliyor olmasına rağmen, Marie-Laure çoğu geceler Etienne'den babasının mektuplarını okumasını istiyordu. O gece de Etienne onun yatağının kenarına oturmuştu.

Bugün kestane ağacı kılığına girmiş bir meşe ağacı gördüm.
Doğru şeyi yapacağını biliyorum.
Eğer anlamak istiyorsan, Etienne'in evinin içine bak, evinin içine.

"Sence 'evinin içine' sözcüklerini neden iki kez yazmış olabilir?"

"Bu konuda defalarca konuştuk, Marie."

"Sence şimdi ne yapıyordur?"

"Uyuyordur, çocuğum. Bundan eminim."

Marie-Laure yan tarafına doğru döndü, Etienne onun yorganını omuzlarını geçecek şekilde yukarı çekti ve mumu üfledikten sonra, yatağının dibinde durmakta olan şehir ma-

ketindeki minik çatılara ve bacalara uzun uzun baktı. Hatıraları canlandı: Ağabeyi ile birlikte şehrin doğusundaki bir tarladaydı. Saint-Malo'ya ateşböceklerinin geldiği yaz idi ve babaları çok heyecanlaydı. Oğullarına uzun saplı ağ-kepçeler yapmış ve onlara kapakları telle tutturulacak kavanozlar vermişti. Yanıp sönen ateş böcekleri havada süzülüp uzaklaşırken, Etienne'le Henri uzun otlar arasında yarış eder gibi koşturup duruyorlardı. Sanki dünya için için yanıyordu ve ateşböcekleri de onların adımlarıyla özgür kalan ve hep onların erişemeyeceği yükseklere çıkan kıvılcımlardı.

Henri, gemiler onun yatak odasına kilometrelerce uzaktan görebilsinler diye penceresinin önüne bunlardan sürüyle koymak istediğini söylemişti.

Artık sadece gölgeler ve sessizlik vardı. Sessizlik işgalin bir meyvesiydi; dallarda asılı durur, çatı oluklarından sızardı. Ayakkabıcının annesi Madam Guiboux kasabayı terk etmişti. Yaşlı Madam Blanchard da... O kadar çok pencere karanlıktı ki... Sanki şehir bilinmeyen bir dilde yazılmış kitapların saklandığı tüm ışıkları söndürülmüş bir kütüphane, evler de okunamayan ciltlerin rafları olmuştu.

Ama tavan arasındaki makine yine iş başındaydı. Gecenin içindeki bir kıvılcım gibiydi.

Sokak arasından hafif bir patırtı sesi geldi ve Etienne Marie-Laure'un penceresinin kepenklerini aralayıp dışarı, altı kat aşağıya baktı. Madam Manec'in hayaleti, ay ışığında orada ayakta duruyordu. Bir elini uzatmıştı. Serçeler tek tek kollarına konuyorlardı ve o da onları alıp her birini paltosunun içine koyuyordu.

Loudenville

Pireneler parıldıyordu. Çukur yüzeyli bir ay, dağların tepesine oturtulmuş gibi duruyordu. Başçavuş von Rumpel platin renkli bir ay ışığı altında taksiye atlayarak *commissariat*ya* gitti ve sol elinin işaret ve orta parmağını sürekli olarak hacimli bıyıklarının arasından geçiren bir polis şefinin karşısında durdu.

Fransız polisi bir tutuklama yapmıştı. Paris'teki Doğa Tarihi Müzesi'yle bağlantısı olan hayır sahiplerinden birinin şalesine giren hırsız değerli taşlarla dolu olan bir valizle yakalanmıştı.

Von Rumpel orada çok bekledi. Başkomiser sol elinin, sonra sağ elinin, daha sonra da yine sol elinin tırnaklarını inceledi. Von Rumpel bu gece kendisini çok zayıf, hatta kusacak gibi hissediyordu. Doktor tedavilerinin bittiğini ve tümöre yaptıkları saldırının sonuçlarını görmek için beklemeleri gerektiğini söylüyordu ama bazı sabahlar ayakkabılarını bağladıktan sonra doğrulamadığı bile oluyordu.

Bir araba geldi. Başkomiser gelen kişiyi karşılamak için dışarı çıktı. Von Rumpel onları pencereden seyrediyordu.

İki polis arabanın arka koltuğundan bej takım giymiş, sol gözünün üzerinde belirgin bir morluk olan, zayıf yapılı bir adamı çıkardılar. Adamın elleri kelepçeliydi. Kötü adam rolünü oynadığı bir filmden henüz çıkmış gibiydi. Polisler adamı içeriye aldılar; bu arada, başkomiser arabanın bagajından bir el çantası çıkardı.

Von Rumpel cebinden beyaz eldivenlerini çıkardı. Başkomiser ofisin kapısını kapattı, çantayı çalışma masasının üzerine koydu ve güneşlikleri indirdi. Çalışma masasının üze-

---

* *commissariat:* Karakol (Çev. N.)

rindeki lambanın gölgeliğini yana doğru eğdi. Von Rumpel içerilerde bir yerde bir hücre kapısının gürültüyle kapandığını duydu. Başkomiser çantadan bir adres defteri, bir tomar mektup ve bir kadın pudriyeri çıkardı. Sonra çantanın dibindeki sahte tabanı kaldırdı ve altı tane kadife çıkını masanın üzerine koydu.

Von Rumpel çıkınları tek tek açmaya başladı. Birinci çıkında üç muhteşem beril parçası vardı: Pembe, tombul ve altıgen... İkincinin içinde açık deniz mavisi renginde, ince damarlı tek bir salkım Amazonit. Üçüncüde ise bir bebek yumruğu büyüklüğünde, armut şeklinde kesilmiş bir elmas...

Von Rumpel'in parmak uçlarına kadar bir heyecan dalgası yayıldı. Başkomiser, yüzünde belirgin bir açgözlülük ifadesiyle cebinden bir kuyumcu merceği çıkardı. Elması bir oraya, bir buraya çevirerek uzun uzun inceledi. Von Rumpel'in gözlerinin önünden göz alıcı kasaları, sütunların altındaki kameriyeler, camların arkasındaki mücevherleriyle Führermuseum'un görüntüleri geçiyordu.

Başkomiser sonunda başını kaldırdı, mercek gözünün etrafında koyu pembe renkli bir halka izi bırakmıştı. Lambanın ışığı ıslak dudaklarına bir parıltı veriyordu. Taşı yeniden havlunun üzerine koydu.

Von Rumpel çalışma masasının diğer tarafından uzanarak taşı aldı.

Doğru ağırlıktaydı. Eldivenlerine rağmen, parmaklarının arasındaki soğukluğunu hissedebiliyordu. Kenarlarına yoğun bir mavi renk hâkimdi.

İnanıyor muydu?

Dupont taşın içinde bir ateş yakmayı neredeyse başarmıştı ama mercekle bakınca, von Rumpel taşın iki yıl önce müzede incelediği taşla tıpatıp aynı olduğunu görebiliyordu. Röprodüksiyonu gerisin geriye masanın üzerine bıraktı.

"Ama en azından," dedi başkomiser Fransızca, asık bir suratla, "bir X-ray'den geçirmemiz gerekir, değil mi?"

"Ne isterseniz yapın, tabii. Ben şu mektupları alayım, lütfen."

Gece yarısı olmadan oteline varmıştı. İki sahte taş... Bu da bir başarı diye düşündü. İki tanesi bulunduğuna göre, geriye iki tane kalıyordu. Bunlardan birinin hakiki olması gerekti. Akşam yemeği için taze mantarlı biftek ısmarladı. Ve bir de bir tam şişe Bordeaux. Özellikle de savaş zamanında bu tür şeyler önem kazanıyordu. Uygar insanları barbarlardan ayıran da bunlardı zaten.

Otel esintiliydi ve geç olduğu için yemek salonu boştu, ama garson mükemmeldi. Şarabı zarafetle servis ettikten sonra bir adım geriye çekiliyordu. Kan gibi kırmızı olan Bordeaux, kadehe konar konmaz neredeyse yaşayan bir varlık haline gelmişti ve dünyada bir tek kendisinin bu şarabı tatma ayrıcalığına sahip olacağını bilmek Von Rumpel'e büyük bir keyif veriyordu.

Gri

1943 yılının Aralık ayı. Evlerin arasında soğuk hava vadileri oluşmuştu. Yakmak için artık sadece yeşil ağaçlar kalmıştı ve tüm şehir duman kokuyordu. On beş yaşındaki Marie-Laure ekmek fırınına giderken her zamanki gibi donuyordu adeta. Evlerin içinde durum sadece biraz daha iyiydi. Başıboş kar taneleri duvarlardaki açıklıklardan odaların içine akıntıya kapılmış gibi sürükleniyordu.

Tavandan büyük amcasının ayak seslerini ve *310 1467 507 2222 576881* diyen sesini duyabiliyordu, arkasından da büyükbabasının şarkısı "Clair de Lune" mavi bir sis gibi onu içine alıyordu.

Uçaklar şehrin üzerinde alçak ve tembel uçuşlar yapıyordu. Sesleri bazen o kadar yakından geliyordu ki, Marie-Laure gövdeleriyle çatıları uçuracaklarından, bacaları devireceklerinden korkuyordu. Ama ne bir uçak düşüyor, ne de bir ev infilak ediyordu. Marie-Laure'un büyümesi dışında hiçbir şeyin değiştiği yoktu. Üç yıl önce babasının sırt çantasının içinde getirdiği giysilerin hiçbirini giyemez olmuştu. Ayakkabıları vuruyordu; o yüzden Etienne'in püsküllleri yolunmuş eski mokasenlerini kullanıyor ve üst üste üç çift çorap giyiyordu.

Marie-Laure, günlük besin ihtiyacını bir anı dünyasında kendisini kaybederek karşılıyordu: Daha altı yaşında bile değilken, Paris'in büyük bir mutfak gibi olduğu günleri hayal meyal hatırlıyordu. Her yerde lahanalardan ve havuçlardan piramitler vardı; fırıncıların tezgahları pastalarla dolu olurdu; balıklar balıkçıların kulübelerinde yığma odun gibi istiflenirdi. Balıkların yıkandığı sular gümüş renkli pullarla minik dereler oluşturur, parlak, ak mermer renkli martılar atılan iç organları kapmak için baskınlar yapardı. Marie-Laure'un

döndüğü her köşe buram buram renk kokardı: Pırasaların yeşili, patlıcanların yoğun mor renkli parlaklığı...

Ama şimdi dünyası gri renge bürünmüştü. Gri renkli yüzler, gri renkli sessizlik ve ekmek fırınında kuyrukta beklerken yaşanan gri renkli sinir harbi... Tüm dünyada bundan farklı olan tek renk, Etienne'in etere bir dizi rakam ile Madam Ruelle'nin bir diğer mesajını daha okumak ve bir plak çalmak için dizleri çıtırdayarak tavan arasına çıkan merdivenleri tırmandığında kısa bir süre için alev alan renkti. Küçük tavan arası, işte o anda beş dakika boyunca kızılımsı bir mor, mavimsi bir yeşil ve altın renkleriyle tutuşurdu. Sonra radyo kapatılır, gri renk yeniden hücuma geçer ve amcası paldır küldür merdivenlerden aşağı inerdi.

Ateş

Tanınmayan bir Ukrayna lokantasında yediği yahniden olabilirdi. Belki partizanlar suya zehir katmışlardı, belki de sadece çok rutubetli yerlerde kulaklıklarla çok uzun süreler oturmasından kaynaklanıyordu. Nedeni her ne ise, o sonbahar ateşlendi ve feci şekilde ishal oldu. Werner, Opel'in arkasındaki çamurların içine çömeldiğinde, bedenindeki uygarlığın son damlasını da oraya dışkıladığını hissediyordu. Saatlerce, yanağını kamyonun kasasının duvarına dayayıp soğuk bir şeyler içmeyi hayal etmekten başka hiç bir şey yapamamıştı. Sonra titremeler başlamıştı, acımasız ve sıkı bir şekilde... ve bedenini ısıtmayı başaramıyordu; içinden bir ateşin ortasına atlamak geliyordu.

Volkheimer kahve getirmişti; İki Numaralı Neumann yine, Werner'in sırt ağrısına fayda etmediğini artık anlamış olduğu küçük haplardan vermişti. Werner her ikisini de reddetmişti. 1943 yılı 1944 olmuştu. Werner Jutta'ya neredeyse bir yıldan beri mektup yazmamıştı. Ondan en son altı ay önce bir mektup almıştı. Mektup şöyle başlıyordu: *Neden yazmıyorsun?*

Her iki haftada bir de olsa, yasa dışı yapılan yayınları yakalamayı hâlâ başarıyordu. Kıyıda köşede kalmış çelikten üretilen ve beceriksizce lehimlenmiş düşük kalite Sovyet ekipmanlarını değerlendiriyordu; bunlar o kadar sistemsiz bir şekilde üretilmişti ki... Ruslar böyle bir savaşı bu kadar berbat bir ekipmanla nasıl yürütüyordu? Direniş bile Werner'e daha organize gibi geliyordu; bunlar tehlikeli ve disiplinli direnişçilerdi; gözlerini budaktan sakınmayan, öldürücü liderlerin sözlerini dinliyorlardı. Ama Werner onların temelde etkisiz olmalarının nedeninin birbirleriyle olan bağların gevşekliğinden kaynaklandığını ilk elden görebiliyordu. Acına-

cak durumda ve iğrenilecek derecede pislerdi; deliklerde yaşıyorlardı. Her şeyi göze almış, kaybedecek şeyleri olmayan ayaktakımından insanlardı.

Hangi teorinin gerçeğe daha yakın olduğunu hiçbir zaman anlayamayacağını biliyordu. Çünkü, diye düşünüyordu Werner, gördükleri her kişi direnişçiydi, partizandı... Alman olmayan herkes, en dalkavuk olanlar bile, Almanların ölmesini istiyordu. Kamyon takur tukur bir kasabaya girdiğinde, onu görmezden geliyorlar, yüzlerini ve ailelerini saklıyorlardı; dükkanları ölülerden aşırılan ayakkabılarla doluydu.

Şunlara bir bakın.

Kamyonun, tüfeklerin ve radyoların tümden pas tuttuğu ve Alman bölüklerinin geri çekilmeye başladığı o acımasız kışın en kötü günlerinde, Werner önünden geçtikleri her insan için derinden bir küçümseme duygusu içine girdiğini hissediyordu. Her tarafından dumanlar tüten, harabe haline gelmiş köyler, sokaklardaki kırık tuğla parçaları, donmuş cesetler, un ufak olmuş duvarlar, tersine dönmüş arabalar, havlayan köpekler, hızla kaçışan fareler ve bitler... Bu insanlar nasıl böyle yaşayabiliyorlardı? Tüm bir ırk nasıl böyle zayıf olabilirdi? Ormanlardaki, dağlardaki ve köylerdeki düzensizliği kökünden söküp atmaları gerekmez miydi? Doktor Hauptmann herhangi bir sistemdeki entropinin ancak bir başka sistemdeki entropinin artmasıyla hafifleyeceğini söylemişti. Doğa, simetri olmasını gerektiriyordu. *Ordnung muss sein.**

Ama bu insanlar düzeni sağlamak için ne yapıyorlardı ki? Bavullar, kuyruklar, ağlaşan bebekler, akın akın şehirlere geri dönen, gözlerini kayıtsızlık bürümüş olan askerler... Düzen hangi sistemde artıyordu? Kesinlikle Kiev'de veya Lvov'da veya Varşova'da değildi. Her yer cehennemdi, her yer ölüler diyarıydı. O kadar çok insan vardı ki, sanki devasa Rus fab-

* *Ordnung muss sein:* Düzen olmak zorunda. (Çev. N.)

rikaları her an yeni insanlar üretiyordu. Bin tane öldürün, biz nasıl olsa on bin tane daha yaparız...

Şubat ayında dağlara çıktılar. Bir Numaralı Neumann dönemeçleri zorbaca dönerken, Werner kamyonun arkasında titriyordu. Siperler, Almanlarınki bir yanda, Ruslarınki biraz ötede, bitmez tükenmez bir ağ gibi altlarında kıvrıla kıvrıla uzanıyordu. Vadiden kalın duman şeritleri yükseliyordu; ağır silahların parlak alevleri ara sıra badminton topları gibi havada uçuşuyordu.

Volkheimer bir battaniyeyi kat yerlerinden açtı ve Werner'in omuzlarını onunla sardı. Werner kanının bedeninin içinde cıva gibi gidip geldiğini hissediyordu. Pencereden bakınca, sislerin arasından aşağıdaki siperleri ve topçu birliğini bir an için olduğu gibi gördü. Devasa bir radyonun devre sistemine bakıyormuş gibiydi. Aşağıdaki her bir asker, kendi elektrik hattı üzerinde tek sıra halinde akan ve olayların gidişatında sözü bir elektrondan fazla geçmeyen bir elektron idi. Sonra bir dönemece geldiler; birbiri ardına köprüler, tepeler ve bayırlar geçerken sadece Volkheimer'ın iri cüssesini ve pencerelerin dışındaki soğuk alacakaranlığı hisseder oldu. Metal renkli, lime lime bir ay ışığı yolu bir uçtan diğer uca kadar parçalara ayırıyordu. Bir tarlanın ortasında geviş getiren beyaz bir at duruyor, bir el feneri gökyüzünü tarıyordu. Gürültüyle geçerlerken Werner küçük bir dağ kulübesinin ışık yanan penceresinde Jutta'yı gördü. Bir masa başında oturuyordu. Etrafındaki diğer çocukların yüzleri parlıyordu. Frau Elena'nın oya işi musluğun üzerindeydi ve sobanın yanındaki bir varilin içinde, üst üste atılmış bir düzine çocuğun solgun cesedi duruyordu...

Üçüncü Taş

Paris'in kuzeyinde Amiens dışında bir şatodaydı. Bu büyük, eski ev karanlıkta inliyor gibiydi. Von Rumpel, Paris'teki müzenin koruma müdürünün, üç yıl önce Paris'in işgalinde çıkan kaos ortamında, emekli bir paleontoloğa ait olan bu eve kaçmış olabileceğini düşünüyordu. Huzurlu bir yerdi burası, çitlerle çevrili, tarlalarla çevreden soyutlanmıştı. Kütüphaneye gitmek için bir kat merdiven çıktı. Bir kitap rafı yerinden sökülmüştü, çelik kasa onun arkasındaydı. Gestapo görevlisi işini iyi yapan biriydi: Bir stetoskopu vardı ve el feneriyle uğraşma zahmetine katlanmıyordu. Birkaç dakika içinde kasa açılmıştı.

Eski bir tabanca, bir kutu sertifika, bir yığın kararmış gümüş para. Ve kadife bir kutunun içinde armut kesimli mavi bir elmas...

Taşın içindeki kırmızı kalp kendisini bir anda belli ediyor, anında kayboluyordu. Von Rumpel'in içinde ümit çaresizlikle yarışıyordu; başarmak üzereydi. İhtimaller onun lehindeydi, öyle değil mi? Ama taşı lambanın altında incelemeden dahi biliyordu. İçindeki coşku çökmüştü. Elmas hakiki değildi; o da Dupont'nun eseriydi.

Hakiki olmayan üç taşı da bulmuştu. Tüm şansını kullanmıştı. Doktor tümörün yeniden büyümeye başladığını söylemişti. Savaşla ilgili beklentiler de hızla kötüye gidiyordu. Almanya, İtalya'nın topuğuna kadar tüm Rusya'dan ve Ukrayna'dan geri çekiliyordu; hiç kimse bir şey söylemese de, herkes bunu biliyordu. Çok geçmeden, tüm kıtada gizli saklı kütüphaneler, duaların yazılı olduğu parşömenler, dolaplara tıkılmış empresyonist tablolar, mihrap parçaları ve şamdanlar arayan Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg'deki tüm adamların ellerine tüfekler

verilecek ve hepsi ateşe gönderilecekti. Von Rumpel de dahil olmak üzere...

Elinde tuttuğu müddetçe, taşın sahibi sonsuza dek yaşayacaktır.

Vazgeçmesi mümkün değildi. Ama elleri öyle ağırlaşmıştı ki. Başı kazan gibiydi.

Taşın bir tanesi müzedeydi, biri müzeye bağış yapan birinin evindeydi. Diğeri de bir koruma polisiyle gönderilmişti. Üçüncü kurye olarak nasıl bir adam seçmiş olabilirlerdi? Gestapo görevlisi, dikkatini taşın üzerinden ayırmadan ve sol elini hâlâ çelik kasanın kapısının üzerinde tutarak onu izliyordu. Von Rumpel, kim bilir kaçıncı kez müzede emniyette olan olağanüstü, küçük mücevher kasasını düşündü. O kasa bir yapboz kutusu gibiydi. Yaptığı hiçbir yolculukta öyle bir şey görmemişti. Kimin aklına gelirdi ki?

Köprü

Saint-Malo'nun en güneyindeki bir Fransız köyünde, köprüyü geçmekte olan bir Alman kamyonu havaya uçurulmuştu. Altı Alman askeri ölmüştü. Teröristler suçlanmıştı. Gece vaktiydi ve sis vardı, diye fısıldadı, Marie-Laure'u ziyaret eden kadınlar: Kaybedilen her bir Kraust için, bizden on kişiyi öldürür bunlar. Polis kapı kapı dolaşıp, bir günlük bir iş için, eli ayağı tutan erkekler arıyordu. Siperler kazılacak, trenlerin yük vagonları boşaltılacak, çimento torbaları taşınacak, bir tarlada veya sahilde işgal engelleri inşa edilecekti. Sağlam olan herkes Atlantik Duvarı'nın güçlendirilmesi için çalışmalıydı. Etienne, elinde doktorunun verdiği yazılar, gözlerini kısarak kapı eşiğinde duruyordu. Soğuk hava onun üzerinden içeriye doğru esiyor ve korku dalgalarını da birlikte getiriyordu.

Madam Ruelle, işgal kuvvetlerinin bu saldırıyı işgal-karşıtı radyo yayınları yapan organize bir şebeke tarafından gerçekleştirildiğini düşündüğünü fısıldadı. Söylediği kadarıyla, sahillere girişi akordeon biçimli dikenli tellerle ve *chevaux de frise* adı verilen devasa tahta perdelerle engelliyorlardı. Kale duvarlarının üzerindeki yürüme yollarına girişi kısıtlamışlardı bile.

Madam Ruelle bir somun ekmek verdi ve Marie-Laure onu eve getirdi. Etienne ekmeği bölünce, içinden bir kağıt daha çıktı.

Dokuz rakam daha.

"Biraz ara verirler diye düşünüyordum."

Marie-Laure babasını düşünüyordu. "Belki de," dedi, "şimdi bunlar eskisinden de daha önemli bir hal almıştır."

Etienne karanlık basana kadar bekledi. Marie-Laure gardırobun önünde oturdu. Sahte kapı açık duruyordu. Amcası-

nın tavan arasında mikrofonu ve vericiyi açtığını ve kibar bir sesle rakamları okuduğunu duydu. Sonra da, çellolarla dolu, yumuşak ve alçak sesli bir müzik başladı ama müzik yarıda kesildi.

"Amca?"

Etienne'in portatif merdivenden aşağı inmesi bir hayli sürdü. Kızın elini tuttu. "Büyükbabanı öldüren savaş on altı milyon başka insanı da öldürdü. Sadece bir buçuk milyon genç Fransız erkeği öldü. Onların birçoğu benden daha gençti. Almanlardan da iki milyon... Bunlar tek kişilik bir sıra yapsalar, tam on bir gün ve on bir gece hiç durmadan kapımızın önünden geçebilirlerdi. Bizim yaptığımız sokaklardaki yol işaretlerinin yerini değiştirmek değil, Marie. Veya bir mektubu yanlış bir yere postalamak değil. Bu rakamlar, rakam olmanın ötesinde şeyler. Anlıyor musun?"

"Ama iyi adamlar biziz. Öyle değil mi, amca?"

"Umarım. Umarım öyleyizdir."

Patriarches Sokağı

Von Rumpel, Montmartre'daki bir apartman dairesine girdi. Pişmiş kelle gibi sırıtan birinci kattaki ev sahibesi, onun verdiği bir tomar yiyecek kartelasını aldı ve paltosunun içine tıktı. Ayaklarının altında kediler dolanıyordu. Kurutulmuş elma çiçekleri, zihin karışıklığı ve ileri yaş kokan aşırı süslü bir dairenin kapısının önünde duruyordu.

"Ne zaman gittiler, Madam?"

"1940 yılının yazında." Tıslayacakmış gibi görünüyordu.

"Kirayı kim ödüyor?"

"Bilmiyorum, Mösyö."

"Çekler Doğa Tarihi Müzesi'nden mi geliyor?"

"Söyleyemem."

"Buraya birisi en son ne zaman geldi?"

"Kimse gelmez buraya. Çekler postayla geliyor."

"Nereden?"

"Bilmiyorum."

"Daireye kimse girmez ve çıkmaz, öyle mi?"

"O yazdan beri, hayır." Kadın böyle dedikten sonra akbaba suratı ve akbaba tırnaklarıyla güzel kokulu karanlığa doğru geri çekildi.

Yukarıya çıktı. Çilingirin dördüncü kattaki dairesinde tek bir sürgü vardı. İçeride, tahtayla kaplı pencerelere tahta cilası sürülmüştü. Tuhaf ve sedefsi bir ışık budak deliklerinden içeriye sızıyordu. Kendisini saf bir ışık sütununun içindeki karanlık bir kutudaymış gibi hissetti. Dolaplar hep açıktı, divan minderleri hafiften yamulmuştu ve mutfaktaki sandalyelerden biri de yan dönmüştü. Her şey, buradan aceleyle ayrıldıklarını veya dairenin iyice arandığını gösteriyordu. Veya her ikisinin de olduğunu...

Tuvaletteki suyun sıvışıp gittiği yerde, siyah bir yosun halkası oluşmuştu. Von Rumpel, içinde alev alev yanan ve hiç azalmayan o zalim ümitle, yatak odasını, banyoyu ve mutfağı kontrol etti.

Bir iş tezgahının üzerinde minik sıralar, minik sokak lambası direkleri, cilalı tahtadan yapılmış minik ikizkenar yamuklar duruyordu. Küçük mengeneler, küçük çivi kutuları, çoktan sertleşmiş küçük tutkal şişeleri de... Tezgahın yanındaki bir mobilya örtüsünün altından bir sürpriz çıktı: Montmartre'ın son derece karmaşık bir maketi... Binalar boyanmamıştı ama çok güzel ayrıntıları vardı. Kepenkler, kapılar, pencereler, rögarlar... Hiç insan yoktu. Bir oyuncak mıydı bu?

Dolapta birkaç tane güve yemiş kız giysisi ve çiçek yiyen keçileri gösteren işlemeli bir süveter vardı. Pencere kenarlarında büyükten küçüğe doğru sıralanmış kozalaklar duruyordu. Mutfak zemininde tahta yer döşemelerinin üzerine friksiyon şeritleri çivilenmişti. Huzurlu bir disiplinin hüküm sürdüğü bir yerdi burası. Sakin. Düzenli. Masa ile banyo arasında tek sıra bir ip gerilmişti. Ön yüzünde cam olmayan bir saat ölü gibi duruyordu. Ancak, Jules Verne'in bir kitabının Braille alfabesiyle yazılmış üç kalın, spiralli dosyasını bulunca olayı çözdü.

Kör bir çocuk.

Bir kasa imalatçısı, bir çilingir. Hiçbir şekilde bir bilim adamı değil. Ama kilitler konusunda muhteşem. Müzeye yürüyüş mesafesinde yaşıyor. Tüm yetişkin hayatı boyunca orada çalışmış. Mütevazı, zengin olmak için belirgin bir tutkusu yok. Kör bir kızı var. Sadık olmak için pek çok nedeni var.

"Nerede saklanıyorsun?" diye yüksek sesle seslendi odaya. Tozlar o şaşılası ışığın içinde uçuştu.

Bir torba veya bir kutu içinde olmalıydı. Süpürgeliğin altında veya döşeme tahtalarının altındaki bir bölmede zula-

lanmış veya sıvayla kaplanmış bir duvarın içinde olabilirdi. Mutfaktaki çekmeceleri açtı ve arkalarını kontrol etti. Ama daha önce buraları arayanlar doğal olarak bütün bunlara bakmış olmalıydılar.

Dikkati yavaş yavaş yeniden mahallenin maketine odakladı. Mansart çatılı ve balkonlu yüzlerce minik ev... Bu maket çevrenin renksiz, insansız ve minyatürleştirilmiş bir modeliydi. Onun minik bir görüntüsü. Özellikle bir ev, onu elleyen parmakların ısrarı nedeniyle parlamış ve aşınmıştı: Bu içinde bulunduğu binaydı. Adamın evi.

Gözlerini sokak seviyesine indirdi ve Montmartre'ı tepeden seyreden bir tanrı gibi oldu. İki parmağıyla hangisini dilerse oradan çıkarabilir, şehrin yarısını gölgelere teslim edebilirdi. Baş aşağı bile çevirebilirdi. Şu anda dizlerinin üzerine çöktüğü evin çatısına parmaklarını koydu. Sağa sola kıpırdatmaya başladı. Ev, sanki öyle olması gerekiyormuş gibi, maketten kolaylıkla kurtuldu. Onu gözlerinin önünde tutarak çevirdi: On sekiz küçük penceresi, altı balkonu ve minik bir giriş kapısı vardı. Tam burada, bu pencerenin arkasında, kedileriyle birlikte sevimli ev sahibesi pusuya yatmış bekliyordu. Ve şurada da, dördüncü katta, kendisi...

Evin alt kısmında, üç yıl önce müzede gördüğü mücevher kutusunun üzerindeki delikten pek farklı olmayan minik bir delik gözüne çarptı. Evin aslında içinin boş olduğunu fark etti. Bir kap gibiydi. Bir hazne. Olayı çözmek için biraz onunla oynadı. Ters çevirdi, alt kısmına tekrar bakıp yanları inceledi.

Kalp atışları iyice hızlanmıştı. Dilinin ucuna kadar ıslak ve ateşli bir şey geldi.

İçinde bir şey mi var senin?

Von Rumpel küçük evi yere koydu, ayağını kaldırdı ve onu ezdi.

Beyaz Şehir

Yıpranmış günlerdi. Küme küme pislik vardı her tarafta. Ukrayna'daki tüm bacalardan yağlı buharlar yükseliyordu. Güneş bile doğarken çelik rengine bürünüyordu. Werner yüzünü güneşe döndü ama hiçbir sıcaklık hissedemedi. Ateşi zaman zaman tekrarlıyordu: Öyle ki, ondan hiç kurtulamayacağını düşünmeye başlamıştı.

1944 yılının Nisan ayında, Opel marka kamyon boş pencerelerle dolu bir şehre girdi. Volkheimer "Viyana," dedi ve İki Numaralı Neumann Habsburg saraylarına, Viyana şnitzellerine ve vulvaları elma ştrudeli tadındaki kızlara verip veriştirmeye başladı. Mobilyaları duvarlara dayalı, mermer muslukların deliklerinin tavuk tüyleriyle tıkanmış ve pencerelerin kenarlarına beceriksizce gazeteler sıkıştırılmış olan, bir zamanların görkemli Old World süitinde kaldılar. Aşağıda, tren raylarından bir çöl haline gelmiş olan bir tren aktarma istasyonu vardı. Werner, kıvırcık saçları ve kürk astarlı eldivenleriyle Doktor Hauptmann'ı hatırladı. Onun gençliğinin, binaların çıkıntılarında gelen geçene hoşgörülü vaftiz ebeveynleri gibi bakan mermer heykellerle dolu Viyana'da, geleceğin bilim adamlarının Bohr ve Schopenhauer'den bahsettikleri parlak kafelerde geçmiş olacağını hayal ediyordu.

Hauptmann... Tahminen hâlâ Berlin'de olması gereken Hauptmann. Belki de herkes gibi cephede...

Şehir komutanının onlara ayıracak vakti yoktu. Astlardan biri Volkheimer'a Leopoldstadt'tan yapılan direniş yayınlarıyla ilgili raporlar olduğunu söylemişti. O nedenle o mıntıkada sürekli dönüp durdular. Soğuk sis tomurcuklanan ağaçların üzerinde asılı kalmıştı ve Werner kamyonun arkasında oturmuş, titriyordu. Buralardan geçerken burnuna bir katliam kokusu geliyordu sanki.

Beş gün boyunca telsizden milli marşlar, önceden kaydedilmiş programlar ve malzeme, benzin ve asker talebinde bulunan etrafı kuşatılmış albayların yaptığı yayınların dışında herhangi bir ses alamadı. Çözülüp dağılma noktasındaydılar. Werner bunu hissediyordu; savaşın dokusu parçalanıyordu.

"İşte Staatsoper," dedi İki Numaralı Neumann bir gece. Ön yüzü gömme ayaklı ve mazgallı, zarafetle yükselen büyük bir binayı göstererek. Binanın iki yanında her nasılsa hem hantal hem de hafif görünümlü olan iki görkemli çıkıntı vardı. Werner aniden, dünyanın sarsıcı ve bir girdap gibi insanı içine çeken kayıtsızlığı karşısında böyle muhteşem binalar inşa etmenin, müzik yapmanın, şarkı söylemenin ve renkli kuş resimleriyle dolu devasa kitaplar basmanın ne kadar boşuna olduğunu fark etti. İnsanların ne çok kuruntuları vardı! Sessizlik ve rüzgar bu kadar etkiliyken, insanlar neden müzik yapma zahmetine katlanıyorlardı ki? Karanlığın onları sonunda yutacağını bile bile lambaları yakmanın ne anlamı vardı? Alman erler ceplerine aktif el bombaları yerleştirip koşarken, Rus mahkumları üçer dörder tel örgülere zincirlemek de ne oluyordu?

Opera binaları! Ayın üzerinde şehirler! Gülünç şeylerdi bunlar. Her şeyden vazgeçip, kendilerine hâkim olsalar ve şehirden silme ceset dolu kızakları çekerek gelen çocukları bekleseler daha iyi olurdu.

Kuşluk vaktinde Volkheimer, Augarten'de park etmelerini söyledi. Güneş sisi dağıtmış ve ağaçların üzerindeki ilk tomurcukları ortaya çıkarmıştı. Werner, kapağının sürgüsü açılmış bir soba gibi yüksek ateşin içinde depreştiğini hissediyordu. Bir Numaralı Neumann – Müttefikler Normandiya'yı on hafta sonra işgal ettiklerinde ölmeyecek olsaydı – hayatının geri kalanını bir berber olarak geçirebilir diye düşündü. Talk pudrası ve viski kokabilir, işaret parmağını adamların kulaklarına sokup onların başlarının duruşunu ayarlayabilirdi. Pantolonları ve gömlekleri

her zaman kırpılmış saçlarla kaplı olabilir ve küçük dükkanında sallanan büyük ve ucuz aynanın üzerine Alplerin kartpostallarını yapıştırabilirdi. Şişko karısına hayatı boyunca sadık kalacak olan Bir Numaralı Neumann "Saç kesme vakti geldi," diye seslenirdi.

Kaldırımın üzerine bir tabure çekti, Bernd'in üzerine temiz sayılabilecek bir havlu fırlattı ve saçlarını kırpmaya başladı. Werner bu arada, valslar çalan devlet destekli bir istasyon buldu ve herkes dinlesin diye hoparlörü Opel'in açık olan arka kapısının önüne koydu. Bir Numaralı Neumann, Bernd'in saçını kesti, sonra da Werner'in ve İki Numaralı Neumann'ınkileri berbat etti. Werner Volkheimer'ın tabureye çıkmasını ve inleyen bir vals çalmaya başlayınca gözlerini kapatmasını izledi. Volkheimer, şu ana kadar yüz, belki de daha fazla adam öldürmüş olan Volkheimer... Kocaman çizmeleriyle yayın yapılan o küçük ve acınası barakalara giren ve kulaklarında kulaklıklar, ağzında bir mikrofon olan bir deri bir kemik kalmış bir Ukraynalının arkasından dolanıp kafasına bir kurşun sıkan, sonra da Werner'e gidip vericiyi almasını söyleyen ve adamın parçaları hâlâ vericinin üzerindeyken bile sakin ve uykulu bir şekilde düzeni sağlayan Volkheimer...

Werner'in her zaman yiyeceği olmasını sağlayan Volkheimer... Ona yumurtalar getiren, çorbasını onunla paylaşan ve Werner'in anlayabildiği kadarıyla, sadakati sarsılmamış olan Volkheimer...

Dar sokakları ve ince uzun binalarıyla, Augarten bulması zor bir yerdi. Yayınlar hem binaların arasından geçiyor, hem de onlardan geri yansıyordu. O öğleden sonra, tabure çoktan kaldırılmış ve valslar bitmişken, Werner telsiziyle oturmuş hiçbir şey dinlemezken, bordo pelerinli kızıl saçlı küçük bir kız bir kapı eşiğinde belirdi. Kız olsa olsa altı veya yedi yaşlarında olmalıydı, yaşına göre küçük görünüyordu ve Werner'e Jutta'yı hatırlatan gözleri vardı. Koşarak sokağın karşı tarafındaki parka gitti ve annesi köşede tırnaklarını kemirerek beklerken tomurcuk-

lanmış ağaçların altında oynamaya başladı, tek başına... Sonra salıncağa bindi ve bacaklarından güç alarak sallanmaya başladı. Onu seyretmek Werner'in ruhunda bir kapı araladı. İşte hayat buydu, bizler bunun için yaşıyoruz, kış nihayet pençelerini gevşettiğinde böyle bir günde oynamak için yaşıyoruz diye düşündü. İki Numaralı Neumann'ın kamyonun yakınına gelerek, her şeyi bozacak dangalakça bir şey söylemesini bekledi ama adam bir şey söylemedi, Bernd de... Belki de kızı ikisi de görmemişti, belki de onların pisliği bu yegane tertemiz şeyi kirletmeyi başaramamalıydı. Kız sallanırken şarkı söylemeye başladı, Werner'in bildiği neşeli bir şarkıydı bu. Çocuk Evi'nin arkasındaki sokak arasında kızların ip atlarken söyledikleri bir tür sayı sayma şarkısıydı, *Eins, zwei, Polizei, drei, vier, Offizier.** Ona katılmayı ne kadar isterdi, daha da yüksek sesle söylemesini ne kadar isterdi, *fünf, sechs, alte Hex' sieben, acht, gute Nacht!*** Sonra, kızın annesi Werner'in anlamadığı bir şey söyleyip kızı çağırdı ve elinden tuttu. Küçük kadife pelerin arkalarında uçuşurken köşeyi döndüler ve gözden kayboldular.

Bir saat bile geçmemişti ki, Werner parazitin arasından uçuşur gibi gelen bir ses yakaladı: İsviçre Almancasıyla yapılan basit bir yayındı bu. *Dokuz isabet, 1600'den aktarılıyor, burası KX46 duyuyor musun?* Konuşmanın tamamını anlayamıyordu. Sonra ses kesildi. Werner meydanın karşısına geçti ve ikinci telsizi kurdu. Tekrar konuşmaya başladıklarında, üçgenlemesini yaptı ve rakamları denkleme uyguladı. Sonra başını kaldırıp baktı ve çıplak gözle meydanla sınırdaş olan bir apartmanın yan tarafından anten teline benzeyen bir şeyin sarktığını gördü.

Bu kadar basit.

---

* *Eins, zwei, Polizei, drei, vier, Offizier:* Bir, iki, Polis, üç, dört Subay. (Çev. N.)

** *fünf, sechs, alte Hex' sieben, acht, gute Nacht!:* Beş, altı, ihtiyar cadı, yedi, sekiz, iyi geceler. (Çev. N.)

Volkheimer'ın da gözleri canlanmıştı, koku alan bir aslan gibiydi. Werner'le ikisinin anlaşmak için konuşmaları hiç gerekmiyordu.

"Oradan sarkan teli gördün mü?"

Volkheimer binaya dürbünle baktı.

"O pencereden mi?"

"Evet."

"Orası çok yoğun bir yer değil mi? Onca daire?"

"İşte o pencere," dedi Werner.

İçeri girdiler. Werner herhangi bir silah sesi duymadı. Beş dakika sonra onu da duvarlarında insanın başını döndüren çiçekli duvar kağıtları olan beşinci kattaki bir daireye çağırdılar. Her zamanki gibi ekipmana bakmasını isteyeceklerini düşünüyordu ama orada hiçbir şey yoktu: Ne bir ceset, ne bir verici, ne de en basitinden bir dinleme aygıtı. Sadece süslü püslü lambalar, işlemeli bir divan ve çiçeklerle dolup taşmış duvar kağıtları.

Volkheimer "döşeme tahtalarını kaldırın," diye emretti, ama İki Numaralı Neumann birkaç tahtayı kaldırdıktan sonra, bunların altında yalıtım için kullanılan onlarca yıllık at kılından başka bir şey olmadığı ortaya çıktı.

"Başka bir daire olabilir mi? Başka bir katta?"

Werner yatak odasına geçti, bir pencereyi açıp demir bir balkondan aşağı baktı. Onun anten sandığı şey, binanın duvar ayağının kenarından geçen ve muhtemelen bir çamaşır ipine dayanak noktası olmak üzere düşünülmüş, boyalı, ince bir çubuktu. Bir anten filan değildi. Ama bir yayın sesi duymuştu? Öyle değil mi?

Kafatasının dibine doğru bir ağrı hissetti. Ellerini başının arkasına dayadı ve dağınık bir yatağın üzerine oturarak oradaki giysilere baktı. Sandalyenin arkasına katlanarak konmuş bir külot, çalışma masasının üzerinde kurşun ve kalay alaşımı bir metalden sırtı olan bir saç fırçası, tuvalet masasının

üzerinde sıra sıra buzlu camdan yapılmış minik şişeler ve küçük kaplar, kesinlikle bir kadına ait olduğunu düşündüğü gizemli ve zihin karıştırıcı şeyler. Dört yıl önce eteğini sıyırarak kocaman radyosunun önünde eğilen Herr Siedler'in karısının onun zihnini karıştırdığı gibi...

Bir kadının odası. Kırışık çarşaflar, havada hâlâ mevcut olan vücut losyonu gibi bir koku ve makyaj masasının üzerinde genç bir erkeğin fotoğrafı... Erkek yeğeni miydi? Sevgilisi? Erkek kardeşi? Belki de yaptığı matematik yanlıştı. Belki de sinyal binalara çarpıp dağılmıştı. Önündeki duvar kağıtlarındaki güller kayar gibi, döner gibi, yer değiştirir gibi oluyordu.

Diğer odadan "Hiçbir şey yok mu?" diye seslendi Volkheimer. Bernd "Yok," diye yanıt verdi.

Belki de başka bir evrende, diye düşündü Werner, bu kadın ve Frau Elena arkadaştılar. O ankinden daha hoş olan bir gerçek olurdu bu. Sonra kapı kolunda asılı duran, kare şekilli, kapüşonlu, kahverengi kadife parçasını gördü. Bu, bir çocuk peleriniydi. Tam o sırada, diğer odadaki İki Numaralı Neumann'dan gargara sesini andıran, şaşkınlık dolu bir haykırma sesi geldi. Sonra tek el bir silah sesi ve bir kadın çığlığı duyuldu, sonra birkaç silah sesi daha... Volkheimer telaşla önünden geçti, diğerleri de onu izledi. İki Numaralı Neumann iki eli tüfeğinin üzerinde, bir dolabın önünde duruyordu. Her yerde barut kokusu vardı. Yerde bir kadın yatıyordu; bir kolu sanki yaptığı dans teklifi geri çevrilmiş gibi arkaya doğru kıvrılmıştı. Dolabın içinde de bir radyo değil, başında bir kurşun deliği olan, poposunun üzerine oturmuş bir kız çocuğu vardı. Aya benzeyen gözleri açıktı ve hâlâ nemliydi; ağzı oval bir şekil alarak hayretle yana doğru kaykılmıştı. Salıncakta sallanan kızdı ve yedi yaşından büyük değildi.

Werner çocuğun gözlerini kırpıştırmasını bekledi. Kırpıştır, diye düşündü Werner. Kırpıştır, kırpıştır, kırpıştır. Volkheimer dolabın kapısını kapatmıştı bile, ama kızın bir ayağı

dışarıda olduğu için tam olarak kapanmıyordu. Bernd kadını yatağa yatırmış, üstüne bir battaniye sermişti. İki Numaralı Neumann nasıl olur da bilmezdi, ama bilmiyordu tabii ki; çünkü İki Numaralı Neumann öyle bir adamdı; bu birlikteki, bu ordudaki, bu dünyadaki insanlar gibiydi, onlara söyleneni yapan, korkan, beyinlerinde sadece kendileri olan insanlar gibiydi. *Bana öyle olmayan bir kişinin adını söyle.*

Bir Numaralı Neumann omuzlarını silkti, gözlerinde kokuşmuş bir ifade vardı. İki Numaralı Neumann yeni saç kesimiyle orada duruyor, parmakları tüfeğinin üzerinde anlamsız melodiler çalıyordu.

"Neden saklandılar ki?" dedi.

Volkheimer çocuğun bacağını nazikçe dolabın içine ittirdi. "Burada radyo filan yok," dedi ve kapıyı kapattı. Werner'in nefes borusundan yukarı bulantı dalgaları yükseliyordu.

Dışarıda, sokak lambaları geç vakit çıkan rüzgarda tüyleri ürpermiş gibi titriyordu. Bulutlar şehrin batısına doğru ilerliyordu.

Opel'e tırmandı, çevresindeki binalar üstüne üstüne gelir gibiydi, daha da büyüyerek ve çarpılarak. Dinleme güvertesine başını dayayarak oturdu ve ayakkabılarının arasına kustu.

O yüzden, çocuklar, matematiksel olarak bizler aslında ışığın tümünü göremeyiz.

Bernd de arabaya tırmandı, kapıyı çekti ve Opel hayata geçti; bir köşeyi dönerken yana yattı ve Werner etraflarındaki sokakların havalara yükseldiğini hissetti. Yavaş yavaş dönerek bir girdabın içine giriyorlardı. Kamyonları bir kavis çizerek bu girdabın merkezine doğru uçacak ve hiç durmadan daha derinlere, daha derinlere çekilecekti.

Denizler Altında Yirmi Bin Fersah

Marie-Laure'un yatak odasının bulunduğu katta, kapının önünde yerde gazeteye sarılı, iple bağlanmış koca bir paket duruyordu. Etienne merdiven sahanlığından "On altıncı yaşın kutlu olsun," diye seslendi.

Kız gazeteyi yırttı. Üst üste duran iki kitap...

Babası Saint-Malo'dan gideli üç yıl ve dört ay olmuştu. Bin iki yüz yirmi dört gün. Braille okumayalı da neredeyse dört yıl olmuştu, yine de harfleri sanki daha dün okumayı bırakmış gibi hatırlıyordu.

Jules. Verne. Denizler. Altında. Yirmi. Bin. Fersah. Birinci. Bölüm. İkinci. Bölüm.

Büyük amcasının üzerine atıldı ve kollarını boynuna doladı.

"Bunu bitiremediğini söylemiştin. Ben de, ben sana okuyacağıma, sen bana okursun diye düşündüm, ne dersin?"

"Ama nasıl...?"

"Mösyö Hebrard. Kitapçı."

"Üstelik ortalıkta hiçbir şey bulunmuyorken... Ve bunlar o kadar pahalı ki..."

"Bu kasabada çok dostlar edindin, Marie-Laure."

Yere yayıldı ve ilk sayfayı açtı. "Ben bunu tekrar okuyacağım. Hem de en başından itibaren..."

"Mükemmel."

"Bölüm Bir," diye okumaya başladı. "Yer Değiştiren Resif... *1866 yılında tuhaf bir olay oldu, şüphesiz herkesin hâlâ hatırında olan ve açıklanması mümkün olmayan bir olay...*"

Marie-Laure ilk on sayfayı yarışır gibi okudu. Hikaye zihnine geri geliyordu: Efsanevi bir deniz canavarı olduğu tahmin edilen ve tüm dünyanın merak ettiği bir yaratık ve ünlü deniz biyoloğu Profesör Pierre Aronnax'ın gerçeği bulmak için bir se-

yahate çıkışı. Bu, bir canavar mıydı, yoksa yer değiştiren resif mi? Veya başka bir şey mi? Tam bu sayfalarda Arronax firkateynin tırabzanlarından denize atlayacaktır; kısa bir süre sonra da o ve Kanadalı zıpkıncı Ned Land kendilerini Kaptan Nemo'nun denizaltısında bulacaklardır.

Kartonla kaplanmış pencerenin ötesinde, platin renkli bir gökyüzünden yağmur yağıyordu. Bir güvercin *huu huu huu* diye bağırarak çatı oluğunu tırmalıyordu. Limanda da bir mersin balığı gümüş bir at gibi tek bir sıçrayış yaptıktan sonra gözden kayboldu.

Telgraf

Zümrüt Sahili'ne yeni bir garnizon komutanı atanmıştı. Bir albaydı bu kişi. Düzgün, akıllı ve yetenekli. Stalingrad'da madalya almıştı. Bir monokl takıyordu. Her zaman yanındaki, Rus soylularıyla düşüp kalkmış veya kalkmamış, muhteşem Fransız sekreter-çevirmeniyle dolaşıyordu.

Orta yapılı bir adamdı, saçları vaktinden önce ağarmıştı ama tutumundan ve duruşundan olsa gerek, yanına gelen kişiler kendilerini ondan daha küçük hissediyorlardı. Bu albayın savaştan önce koca bir otomobil şirketi yönettiğine dair bir söylenti vardı. Alman topraklarının gücünü anlayan, hücrelerinin içinde onun karanlık ve tarih öncesi sesini duyan bir kişi olduğu ve asla boyun eğmeyeceği de söyleniyordu.

Her gece Saint-Malo'daki bölge müdürlüğünden telgraflar gönderiyordu. 1944 yılının on üçüncü günü gönderilen on altı resmi bildirinin bir tanesi Berlin'e bir tezkere şeklindeydi.

= CÔTES D'ARMOR'DA TERÖRİSTLERİN YAYIN YAPTIĞI DİKKATİMİZE SUNULDU SAINT-LUNAIRE VEYA DINARD VEYA SAINT-MALO VEYA CANCALE OLDUĞUNU TAHMİN EDİYORUZ = YERİ SAPTAYIP YOK ETMEK İÇİN YARDIM TALEP EDİYORUZ

Nokta nokta çizgi çizgi ve bu mesaj Avrupa'daki tüm telgraf tellerine ulaştı.

Sekiz

Ulusal Kale

Saint-Malo'nun kuşatılmasının üçüncü günü öğleden sonra, top ateşi sanki tüm topçu subayları silahlarının başında uyuyakalmışlar gibi susmuştu. Ağaçlar yanıyordu, arabalar yanıyordu, evler yanıyordu. Alman askerleri koruganlarda şarap içiyorlardı. Üniversitenin kilerinde bir rahip duvarları kutsal suyla takdis ediyordu. İki at, hapsedildikleri garajın kapısını tekmeleyip çıkmışlar ve Grand Rue üzerindeki için için yanan evlerin arasında dörtnala koşuyorlardı.

Saat dörde doğru, üç kilometre ötedeki Amerikalı bir sahra obüsü, menzili yanlış hesaplanmış tek bir gülle ateşledi. Gülle şehir surlarının üzerinden geçerek üç yüz seksen Fransız'ın asgari korunmayla zorla alıkonulduğu Ulusal Kale'nin kuzey korkuluk duvarını parçaladı. Dokuz kişi anında öldü. Bunlardan biri gülle geldiği vakit oynamakta olduğu briç kağıtlarını hâlâ elinde tutuyordu.

Tavan Arasında

Marie-Laure'un Saint-Malo'da geçirdiği dört yıl boyunca, ona saatleri belli eden şey St. Vincent katedralinin çanları olmuştu. Ama artık çanlar da çalmıyordu. O sırada gece mi gündüz mü olduğunu bile bilmiyordu. Zaman akıcı bir şeydi: İpin ucu bir kere kaçtı mı, onu bir daha yakalamak mümkün olmayabiliyordu.

O kadar susamıştı ki, kolunu ısırıp oradan çıkacak sıvıyı içmeyi bile düşündü. Büyük amcasının paltosundan yiyecek konservelerini çıkardı ve dudaklarını kenarlarına götürdü. Her ikisi de teneke tadındaydı. İçindekiler ise sadece bir milimetre ötede...

Risk alma, diyordu babasının sesi. *Gürültü yapma riskini alma.*

Sadece bir tanesini, baba... Diğerini saklayacağım. Alman adam gitti. Şimdiye kadar mutlaka gitmiştir.

Tetikleyici mekanizma neden çalışmadı?

Çünkü o teli kesmişti. Veya uyuduğum için zili duymadım. Sana belki yarım düzine neden sayabilirim.

Aradığı şey burada olduğuna göre, neden burayı terk etsin?

Onun ne aradığını kim biliyor ki?

Onun ne aradığını sen biliyorsun.

O kadar acıktım ki, baba.

Başka bir şey düşünmeye çalış.

Uğultuyla akan tertemiz, soğuk sular...

Hayatta kalacaksın, ma chérie.

Nereden biliyorsun?

Şu anda paltonun cebinde olan o elmas yüzünden biliyorum. Çünkü ben onu oraya seni korusun diye bıraktım.

Ama onun yaptığı şey beni daha çok tehlikeye atmak oldu.

O zaman ev neden bombardımanda vurulmadı? Neden yanmadı?

O bir kaya parçası, baba. Bir çakıl taşı. Sadece talih vardır, kötü veya iyi talih. Şans ve fizik. Hatırlıyor musun?

Hâlâ hayattasın.

Sadece henüz ölmediğim için hayattayım.

Konserveyi açma. Seni duyabilir. Seni öldürmekten çekinmeyecektir.

Eğer benim ölmem mümkün değilse, o zaman beni nasıl öldürür?

Sorular beyninin içinde dönüp duruyordu. Marie-Laure'un başı çatlayacak gibiydi. Kendisini tavan arasının bir ucunda duran piyanonun taburesinin üzerine çekti. Düğmelerini ve bobinlerini bulmak için ellerini Etienne'in vericisi üzerinde dolaştırmaya başladı. İşte, fonograf buradaydı, mikrofon da şurada, bir çift pile bağlı olan dört uçtan biri de şurada... Tam o sırada, aşağıdan bir ses geldi.

Bir insan sesiydi bu.

Çok dikkatli davranarak, tabureden indi ve kulağını kapıya dayadı.

Adam tam alt kattaydı. Altıncı kattaki küçük tuvalette işiyordu. İdrarı kesintili bir şekilde, kederli ve damla damla akıyordu. İnlediğine bakılırsa bu işlem ona bir tür işkence gibi geliyor olmalıydı. İniltileri arasında, *"Das Häuschen fehlt, wo bist du Häuschen?"** diye bağırıyordu.

Bu adamın kesin bir derdi vardı.

"Das Häuschen fehlt, wo bist du Häuschen?"

Hiçbir yanıt gelmedi. Kiminle konuşuyordu?

Evin ötelerinden bir yerden top mermilerinin ateşlenme sesleri geldi ve gülleler başlarının üzerinden çığlık atarak geçmeye

* *Das Häuschen fehlt, wo bist du Häuschen?* .Küçük ev yok. Neredesin küçük ev? (Çev. N.)

başladı. Alman'ın tuvaletten çıkıp, onun yatak odasına doğru yürüdüğünü duydu. Aynı topallamayla. Kendi kendine mırıldanarak. Dengesizce. *Häuschen* ne demekti acaba?

Yatağının yayları gıcırdadı: O sesi nerede duysa tanırdı. Adam bu vakte kadar onun yatağında mı yatmıştı yoksa? Altı kuvvetli patlama oldu, üst üste. Daha uzaklardaki uçaksavar topundan daha da güçlüydü... Deniz topçu ateşiydi bu. Sonra da çatıların üzerinde kıpkırmızı bir kafes ören patlamaların davulları, çembaloları ve gongları başladı. Geçici sükûnet bitmişti.

Karnında uçurumlar, boğazında çöller oluşmuştu adeta. Marie-Laure paltosundaki iki konserveden birini çıkardı. Tuğla ve bıçak hâlâ burada, erişebileceği bir yerdeydi.

Yapma.

Seni dinlemeye devam edersem, elimdeki yiyeceklere rağmen açlıktan öleceğim, baba.

Alt kattaki yatak odasından ses gelmiyordu. Bombalar önceden kestirilebilir aralıklarla ve inatla gelmeye devam ediyor, çatının üzerinden hızla geçerken uzun ve kan kırmızısı bir parabol oluşturuyordu. Onların gürültüsünden yararlanarak konserve kutusunu açmaya girişti. Bomba İİİİİİİİİ diye geldiği vakit, tuğlayı bıçağın üzerine *ding* diye sapladı ve bıçak tenekenin içine girdi. Bir yerde korkunç bir patlama oldu. Bomba parçaları vınlayarak bir düzine evin duvarlarına saplandı. İİİİİİİİİ *ding.* İİİİİİİİİ *ding.* Her vuruşunda dua okuyordu. O duymasın.

Beş kere vurduktan sonra teneke su akıtmaya başladı. Altıncıdan sonra bıçağın ağzını testere gibi kullanarak kapağın dörtte birini açmayı ve kapağı büküp kaldırmayı başardı.

Yukarı kaldırıp içmeye koyuldu. Soğuk ve tuzlu: fasulye. Taze fasulye konservesi. Kaynatıldıkları su fevkalade lezzetliydi: Tüm bedeni onu özümsemek için hazırdı. Tenekenin içindekini sonuna kadar bitirdi. Zihninin içindeki babası da sesini kesmişti.

Başlar

Werner anteni yıkıntı halindeki tavanın orasından burasından geçirdi ve bükülmüş bir boruya dokundurdu. Hiçbir şey olmadı. Ellerinin ve dizlerinin üzerinde ilerleyerek, Volkheimer'ı altın renkli kumaşla kaplı koltuğa kementler gibi, anteni mahzenin tüm çeperi boyunca sürükledi. Hiçbir şey olmadı. El fenerinin ölmekte olan ışığını söndürdü, kulaklık setini iyi olan kulağına bastırdı. Karanlıkta gözlerini kapattı ve tamir ettiği telsizi açtı. Tüm duyularını bir araya getirerek, ibresini ayar bobininin üzerinde aşağı yukarı çevirmeye başladı.

Parazit parazit parazit parazit parazit.

Belki de çok derinlere gömülü durumdaydılar. Belki de otelin yıkıntısı elektromanyetik bir gölge oluşturuyordu. Belki de radyonun Werner'in fark edemediği temel parçalarından biri kırılmıştı. Veya belki de Führer'in süper bilim adamları tüm silahları yok edecek bir silah üretmişler ve Avrupa'nın tüm bu yakası tamamen yerle bir olmuştu ve geriye bir tek Werner ile Volkheimer kalmıştı.

Kulaklıklı telefonu çıkarıp bağlantıyı kesti. Tayınları çoktan bitmişti, mataralar boşalmıştı ve boya fırçalarıyla dolu olan kovanın içindeki çamurlu su içilecek gibi değildi. Hem o, hem de Volkheimer birkaç yudum almışlardı ama Werner bir yudum bile daha fazla içebileceğinden emin değildi.

Radyonun içindeki pil tükenmek üzereydi. O bittikten sonra, bir yanında siyah bir kedi resmi olan on bir voltluk büyük Amerikan pilini kullanabileceklerdi. Ama daha sonra?

Bir insanın solunum sistemi bir saatte ne kadar oksijen tüketip, ne kadar karbon dioksit veriyordu acaba? Werner'in hayatında bu bilmeceyi çözmekten büyük keyif alacağı bir dönem olmuştu. Şimdi ise, kucağında iki el bombası olan Volkheimer

ile oturmuş, içindeki son parlak duyguların yitip gitmesini seyrediyordu. Birinin şaftını çevirse, ondan sonra da diğerininkini... Bulundukları yeri aydınlatmak, tekrar bir şeyler görebilmek için bunların fitilini bile ateşlemeye razıydı.

Volkheimer el fenerinin ışığını açmış ve zayıf ışığını uzak köşedeki iki raf üzerinde duran ve birkaçı yana devrilmiş olan sekiz veya dokuz alçı kafaya odaklamıştı. Bunlar manken başları gibi duruyordu, yalnız daha özenle yapılmışlardı. Üçü bıyıklıydı, ikisi keldi, biri de bir asker başlığı takmıştı. Bu kafalar, ışık olmadan bile karanlıkta tuhaf bir güç yayıyordu: Werner'in retinasına, karanlık içinde adeta kor gibi yanan ne görünmez, ne de tam olarak görünür olan saf bir beyazlık gömülmüştü.

Sessiz ve dikkatliydiler. Gözlerini kırpmadan bakıyorlardı.

Bir akıl oyunu muydu bu?

Werner karanlıkta Volkheimer'a doğru emekledi: Onun kocaman dizini bularak rahatladı. Tüfeği de yanında duruyordu. Bernd'in cesedi oralarda bir yerde olmalıydı.

Werner, "Senin hakkında anlattıkları hikayeleri hiç duydun mu?" dedi.

"Kimin?"

"Schulpforta'daki çocukların."

"Birkaçını duydum."

"Hoşuna gitti mi? Dev olmak, yani? Herkesin senden korkması..."

"İnsana sürekli boyun ne kadar diye sorulması hiç hoş bir şey değil."

Yerin üstünde bir yerde, bir bomba patladı. Orada bir yerlerde şehir yanıyor, dalgalar sahile vuruyor, denizdeki eklembacaklılar minik, tüylü kollarını birbirine vuruyordu.

"*Gerçekten de*, boyun kaç senin?"

Volkeimer horuldar gibi bir ses çıkardı, havlama gibi bir kahkahaydı bu.

"El bombaları konusunda Bernd haklı mıydı sence?"

"Hayır," dedi Volkheimer. "Öyle yapsaydık ölürdük."

"Bir bariyer kursak dahi mi?"

"Ezilirdik. Bunu sen de biliyorsun."

Werner mahzenin diğer ucundaki kafaları karanlıkta seçmeye çalıştı. El bombalarını kullanmayacaklarsa, o zaman ne yapacaklardı? Volkheimer bir şeyin gelip onları kurtaracağına gerçekten inanıyor muydu? Ya kurtarılmayı hak ettiklerine?

"Yani böyle oturup bekleyecek miyiz?"

Volkheimer yanıt vermedi.

"Ne kadarlık bir süre için?"

Radyonun pilleri bitince, on bir voltluk Amerikan pili, telsizi bir gün daha çalıştırabilirdi. Veya Volkheimer'ın el fenerinin ampulünü ona takabilirdi. O pil de onlara bir günlük parazit daha verirdi. Veya bir günlük ışık... Ama tüfeği kullanmak için ışığa ihtiyaçları olmayacaktı.

Hezeyan

Von Rumpel'in gözlerinin önünde mor bir püskül sallanıp duruyordu. Morfinle ilgili bir sorun olmalıydı; belki de çok fazla almıştı. Belki de hastalık, görüşünü etkileyecek kadar ilerlemişti.

Pencerelerden içeri kar gibi kül yağıyordu. Şafak vakti miydi? Ufuktaki kızıllığın nedeni yangınlar da olabilirdi. Çarşaflar ter içindeydi, üniforması uykusunda suya girip yüzmüş gibi ıslaktı. Ağzında kan tadı vardı.

Yatağın ucuna doğru sürünerek gitti ve makete baktı. Her santimetre karesini incelemişti. Hatta bir şarap şişesiyle sertçe vurarak bir köşesini parçalamıştı. İçindeki minik yapıların hemen hemen tümünün içi boştu. Şato, katedral, çarşı... Ama aradığı tek bir tane, o minik ev eksik olduğuna göre, bunları parçalamanın ne anlamı vardı?

Unutulmuş şehirdeki diğer tüm yapılar ya yanıyordu, ya da yıkılmıştı ama karşısındaki makette hepsi minyatür olarak duruyordu: Şehir ayaktaydı, bir tek şu anda içinde bulunduğu ev yok olmuştu.

Kız kaçarken evi de birlikte götürmüş olabilir miydi? Mümkündü. Ulusal Kale'ye gönderdiklerinde, amcada kesinlikle öyle bir şey yoktu. İyice aranmıştı; üzerinde belgelerinden başka hiçbir şey yoktu... Von Rumpel bundan kesinlikle emindi.

Bir yerlerde bir duvar daha parçalandı, bin kiloluk bir duvarcı işi daha paramparça olarak yere indi.

Onca diğer bina yıkılmışken, bu evin ayakta kalması yeterli bir kanıttı. Taş, evin içinde olmalıydı. Vakit varken onu bulması gerekiyordu. Onu kalbine bastıracak ve tanrıçanın güçlü elinin bedenindeki tüm dertleri yakıp kül haline getirmesini bekleyecekti. Böylece kurtulacaktı. Yataktan kalkıp taşı araması yeterliydi. Bu kez daha metodik bir arama yapacaktı. Kaç saat sürerse sürsün. Evi tarumar edecekti. Mutfaktan başlayacaktı. Bir kere daha...

Su

Marie-Laure yatağındaki yayların inildediğini, Alman'ın topallayarak odadan çıktığını ve merdivenlerden aşağı indiğini duydu. Gidiyor muydu acaba?

Yağmur yağmaya başlamıştı. Binlerce minik damla trampet çalar gibi çatıya vuruyordu. Marie-Laure ayaklarının ucuna basarak ayağa kalktı ve kulağını damtaşlarının altındaki çatı örtüsüne odakladı. Damlaların aşağıya doğru süzülmesini dinledi. O dua nasıldı? Madam Manec'in Etienne'e sinirlendiğinde kendi kendine mırıldandığı dua?

Efendimiz Tanrımız, İnayetin arındırıcı bir ateştir.

Zihnini toparlaması gerekiyordu. Sezgilerini ve mantığını kullanmalıydı. Babası da öyle yapardı, Jules Verne'in ünlü deniz biyoloğu Profesör Pierre Aronnax da... Alman adamın tavan arasından haberi yoktu. Taş, paltosunun cebindeydi; bir konservesi daha vardı. Bunlar içinde bulunduğu durumun avantajlı yönleriydi.

Yağmur yağması da iyi bir şeydi: Yangınlar sönebilirdi. Damlaların birazını içmek için yakalayabilir miydi? Damtaşlarının arasından bir delik açarak? Yağmuru farklı bir şekilde kullanabilir miydi acaba? Yaptığı gürültüyü bastırmak için örneğin?

Galvanize iki kovanın tam olarak nerede olduğunu biliyordu. Yatak odasının içinde, kapının tam önündeydi. Oraya kadar gidebilirdi, hatta belki de bir tanesini yukarıya taşırdı.

Hayır, kovayı yukarı taşıması mümkün değildi. Hem çok ağırdı, hem de çok gürültü olurdu, sular da oraya buraya sıçrardı. Ama oraya giderse başını suya gömebilir, boş fasulye konservesi tenekesini suyla doldurabilirdi.

Dudaklarını suya dayamanın ve burnunun ucunu suya değdirmenin düşüncesi bile, içinde o güne kadar yaşadığı her

şeyin ötesinde biyolojik bir özlem yarattı. Bir göle düştüğünü hayal ediyordu; sular kulaklarına ve ağzına doluyordu; boğazı açılıyor, genişliyordu.

Bir yudum su içebilse, daha berrak düşünebilecekti. Zihninde, babasının sesinin itiraz etmesini bekledi ama herhangi bir şey olmadı.

Gardırobun ön yüzünden itibaren, Henri'nin odasının içinden ve merdiven sahanlığından geçmesi ve yatak odasının kapısına varması olsa olsa yirmi bir adım tutardı. Bıçağı ve boş konserve kutusunu yerden aldı ve cebine tıkıştırdı. Portatif merdivenin yedi basamağından sürünerek indi ve uzunca bir süre sırtını gardırobun arkasına dayayarak bekledi. Dinleyerek dinleyerek dinleyerek. Çömeldiği vakit, cebindeki minik ev kaburga kemiklerine batıyordu. Onun tavan arasında da etrafı dinleyen Marie-Laure'un minik bir benzeri var mıydı? O da onun gibi susuzluk çekiyor muydu?

Duyduğu tek ses, Saint-Malo'yu çamur haline getiren yağmurun patır patır sesiydi.

Adam bir numara hazırlıyor da olabilirdi. Belki de onun fasulye konservesini açarken çıkardığı sesi duymuş, gürültüyle aşağıya inmiş ama sessizce tekrar yukarıya çıkmıştı; belki de o anda tüfeği elinde büyük gardırobun önünde bekliyordu.

Efendimiz Tanrımız, İnayetin arındırıcı bir ateştir.

Avucunu gardırobun arkasına dayadı ve paneli kaydırarak açtı. Emekleyerek çıkarken gömlekler yüzüne sürtündü. Ellerini gardırobun içine, kapılarına doğru uzattı ve bir tanesini iteleyerek açtı.

Ateş eden olmadı. Hiçbir şey olmadı. Artık camsız olan pencereden içeri giren seslere, yanan evlerin üzerine düşen yağmur damlalarının yanı sıra, dalgaların yerinden oynattığı çakıl taşlarının sesi de eklenmişti. Marie-Laure büyükbabasının eski yatak odasına girdi ve ona seslendi: Deniz kokan, parlak saçlı

o meraklı oğlana... Oyuncu bir çocuktu o, zekiydi, enerji doluydu. Kızın bir elinden o tuttu, Etienne de diğer elinden: Ev elli yıl önceki haline döndü: Çocukların iyi giyimli anne ve babasının kahkaha sesleri aşağıdan geliyordu; bir aşçı mutfakta istiridyeler ayıklıyordu; kırsal kesimden yeni gelmiş, genç bir oda hizmetçisi olan Madam Manec, merdivenin üzerine çıkmış avizeleri temizlerken bir şarkı tutturmuştu...

Baba, her şeyin anahtarı sendeydi.

Banyoyu geçti.

Alman'ın kokusu odasına sinmişti: Vanilyaya benzeyen bir kokuydu. Onun altında da ekşi bir şey... Yağmurun ve şakaklarında zonklar gibi atan nabzının sesinden başka bir şey duymuyordu. Mümkün olduğu kadar sessizce dizlerinin üzerine çöktü ve parmak uçlarını yerdeki olukların üzerinde gezdirdi. Parmak uçlarının kovanın yan tarafına değdiği anda çıkan ses, ona bir katedral çanının gong sesinden daha da güçlüymüş gibi geldi.

Yağmur uğultuyla dama ve duvarlara vuruyordu. Damlalar camsız pencereden içeri giriyordu. Tüm çevresinde çakıl taşları ve deniz kabukları onu bekliyordu. Babasının yaptığı maket. Yorganları. Şuralarda bir yerde ayakkabıları olmalıydı.

Yüzünü eğdi ve dudaklarını suyun yüzeyine dokundurdu. Her içtiği yudumda bomba patlarmış gibi sesler çıkıyordu. Bir, üç, beş... İçti, nefes aldı; içti, nefes aldı. Artık başının tamamı suyun içindeydi.

Nefes alıyordu. Ölüyordu. Rüya görüyordu.

Bir ses mi duymuştu? Adam aşağıda mıydı? Tekrar yukarı mı çıkıyordu?

Dokuz, on bir, on üç. Doymuştu. Bütün karnı gerilmiş çalkalanıyordu; çok içmişti. Konserve tenekesini suya daldırdı, dolana kadar bekledi. Şimdi asıl sorun hiç gürültü yapmadan geri dönmekti. Bir duvara veya kapıya çarpmadan... Tökez-

lemeden. Döndü ve yerde emeklemeye başladı; sol elinde de içi dolu tenekeyi tutuyordu.

Marie-Laure odasının kapısını bulmuştu ki adamın çıkardığı sesi duydu. Üç veya dört kat aşağıdaydı. Odalardan birinin altını üstüne getiriyordu. Bir ara sanki bir sandık demir bilye yere dökülüyor gibi sesler geldi. Bunlar zıplıyor, takır takır sesler çıkararak yerde yuvarlanıyorlardı.

Sağ elini uzattı ve orada, tam kapı eşiğinin iç tarafında, üstü kumaşla kaplı, dikdörtgen şekilli, büyük ve sert bir şey keşfetti. Kitabı! Romanı! Orada, sanki babası onu oraya onun için koymuş gibi duruyordu. Adam onu yatağından aşağı fırlatmış olmalıydı.

Kitabı elinden geldiğince sessizce kaldırdı ve amcasının paltosunun üstüne bastırdı.

Aşağıya inebilecek miydi?

Onu atlatıp sokağa çıkabilecek miydi?

Ama içtiği su yavaş yavaş minik kan damarlarını dolduruyor ve kan akışını iyileştiriyordu; şimdi daha akıllıca düşünebilmeye başlamıştı bile. Ölmek istemiyordu; o ana kadar çok büyük riskler almıştı. Alman'ı mucizevi bir şekilde geçmeyi başarsa bile, sokakların evden daha güvenli olacağına dair bir garanti yoktu.

Merdiven sahanlığına geçti. Büyükbabasının yatak odasının kapı eşiğine kadar geldi. Gardıroba gitti, açık kapılardan içeri girdi ve kapıları arkasından kapattı.

Kirişler

Top mermileri başlarının üzerinden geçerken, mahzen yakınından bir yük treni geçiyormuşçasına sallanıyordu. Werner bunların Amerikalı topçular olduğunu düşündü. Kayaların üzerine veya tankların sırtına veya otellerin parmaklıklarına yerleşmiş teleskoplu gözcüler; rüzgarın hızını, namlu yüksekliğini ve havanın ısısını ölçen atış subayları; kulaklarına dayalı telefonlu alıcıları olan, hedefleri saptayan radyocular...

Sağa üç derece, menzili tekrarlayın. Açılan ateşe yön veren sakin ve yorgun sesler. Tanrı'nın belki de ruhları kendisine çağırırken kullandığı türden bir ses... Buradan, lütfen.

Sadece rakamlar. Saf matematik. Kendini böyle düşünmeye alıştırmalısın.

"Benim büyük büyükbabam," dedi birden Volkheimer, "buharlı gemiler çıkmadan önce, yani her şey yelkenlerle giderken, testereciymiş." Werner karanlıkta emin olamıyordu, ama Volkheimer'm ayakta durduğunu ve tavanı tutan üç parçalanmış kirişten birinin üzerinde parmaklarını gezdirdiğini sanıyordu. Duruşunu boyuna göre ayarlamak için dizlerini hafiften kırmış olmalıydı. Koşum kayışlarının içine girmek üzere olan Atlas gibiydi.

"O zamanlar," diye devam etti Volkheimer, "tüm Avrupa'nın donanmaları için gemi direklerine ihtiyacı varmış. Ama ülkelerin çoğu büyük ağaçlarını hep kesmişler. Büyük büyükbabam, İngiltere'nin tüm ada üzerinde tek bir işe yarar ağacı yoktu diye anlatırdı. O yüzden İngiliz ve İspanyol, bir de Portekiz donanmalarının gemi direkleri Prusya'dan, yani benim büyüdüğüm ormanlık yerlerden gelirmiş. Büyük büyükbabam, en devasa ağaçların nerede olduğunu bilirmiş. Bunların bazılarını kesmek için beş adamlık bir ekibin üç gün çalıştığı olurmuş. Önce takozlar saplanırmış. Bir filin derisine

iğne saplamak gibiydi, diye anlatırdı büyükbabam. En büyük ağaçların çatlaması için bazen yüz tane takoz gerekirmiş."

Topçu ateşi yine çığlık atmaya başlamıştı; mahzen tüyleri ürpermiş gibi sallanıyordu.

"Büyük büyükbabam büyük ağaçların Avrupa'yı, nehirleri ve denizi geçerek, atların çektiği kızaklarla İngiltere'ye taşındığını hayal etmekten keyif aldığını söylerdi hep. Orada gövdeleri soyulan ve elden geçirildikten sonra gemi direği olarak kullanılan bu ağaçlar, on yıllarca süren ikinci hayatlarını, nihayet yıkılıp, ikinci ölümlerini tadana kadar büyük okyanuslarda geçirirler ve deniz savaşlarına tanıklık ederek yaşarlarmış."

Başlarının üzerinden bir gülle daha geçti. Werner bu devasa kirişlerden birinin çatırdadığını duyduğunu sandı. *O iri kömür parçası, bir zamanlar yeşil bir bitki, bir milyon, iki milyon, belki de yüz milyon yıl önce yaşamış olan bir eğrelti otu veya bir saz idi. Yüz milyon yılı hayal edebiliyor musunuz?*

Werner, "Benim geldiğim yerde ise ağaçları kazıyıp çıkarıyorlar. Tarih öncesi olanları," dedi.

Volkheimer, "Ben oradan ayrılmak için can atıyordum," dedi.

"Ben de."

"Peki, ya şimdi?"

Bernd orada çürüyüp duruyordu. Jutta hareket halindeydi ve dünyanın bir yerinde, gölgelerin kendilerini karanlıktan sıyırmaya çalışmasını, madencilerin şafak vaktinde topallaya topallaya önünden geçmelerini izliyordu. Werner bir çocukken, bu dünya ona yetiyordu. Pas tutmuş, döküntü makine parçaları arasında tomurcuklanan yabani çiçeklerin dünyası... Böğürtlenlerin ve havuç kabuklarının ve Frau Elena'nın peri masallarının dünyası... Keskin katran kokusunun, bir yerden bir yere giden trenlerin ve pencere önlerindeki saksılarda vızıldayan arıların dünyası... Sicim, şiş, kablo ve rüyalarını örmek için gerekli olan dokuma tezgahını ona veren radyodaki sesler...

Verici Cihazı

Masanın üzerinde, bacaya yaslanmış şekilde duruyordu. İkiz deniz pilleri de onun altındaydı. Yıllar önce hayaletlerle konuşmak için üretilmiş, tuhaf bir makineydi. Marie-Laure, bu sessizliğiyle babasının ona belki de bir şey söylemek istediğini düşünüyordu.

Elinden geldiğince dikkat ederek, piyano taburesine kadar yerde sürüne sürüne gitti ve ayağa kalktı. Birilerinde hâlâ bir radyo olmalıydı. Eğer kaldıysa itfaiyede veya direnişte veya şehre füzeler fırlatan Amerikalılarda. Yeraltı kalelerindeki Almanlarda. Hatta Etienne'in kendisinde. Onu kamburu çıkmış bir vaziyette, hayalet bir radyonun dalga boyları kadranını parmaklarıyla çevirirken hayal etmeye çalıştı. Belki de Marie-Laure'un öldüğünü sanıyordu. Belki de onun da tek ihtiyacı olan şey bir ümit kıvılcımıydı.

Amcasının yerleştirdiği manivelayı bulana kadar, parmaklarını bacanın üzerinde gezdirdi. Bütün gücüyle ona asıldı. Anten çatının üzerinde yükselirken hafifçe gıcırdadı.

Çok ses, diye düşündü.

Bekledi. Yüze kadar saydı. Aşağıdan herhangi bir ses gelmiyordu.

Parmakları daha sonra masanın altındaki açma kapama anahtarlarını buldu: Biri mikrofon içindi, diğeri de verici cihazı için. Ama hangisinin hangisi için olduğunu hatırlamıyordu. Önce birini açtı, sonra diğerini. Büyük vericinin içindeki vakum lambaları patırdar gibi bir ses çıkardı.

Ses çok mu yüksek, baba?

Aslında ses bir melteminkinden daha yüksek değildi. Fısıltı halindeki bir silah sesi gibiydi.

Mikrofonun eline geldiğinden emin olana kadar, kabloları eliyle yoklayarak takip etti.

Körlüğün ne demek olduğunu anlamak için gözlerinizi kapatmanız yeterli olmazdı. Sizin gökyüzü, insan yüzleri ve binalarla dolu dünyanızın altında, yüzeylerin dağıldığı ve seslerin havada bir kurdele yumağı haline geldiği daha hassas ve daha eski bir dünya vardır. Marie-Laure sokağa çok yükseklerden bakan bir tavan arasında otursa da, dört kilometre ötedeki bataklıklarda hışırdayan zambakların sesini dinleyebilirdi. Amerikalıların küçük çiftlik arazileri boyunca koşuşturduklarını ve devasa toplarını Saint-Malo'nun duman tabakasına yönlendirdiklerini duyabilirdi. Ailelerin kilerlerdeki gemici fenerlerinin başında burunlarını çektiklerini, direkten direğe atlayan kargaları, hendeklerdeki cesetlerin üzerine konan sinekleri işitebilirdi; demirhindilerin soğuktan titrediğini, alakargaların çığlık attığını ve kum tepeciklerinin üzerindeki otların yandığını duyabilirdi. Saint-Malo'nun üzerine kurulduğu ve Dünya'nın kabuğuna gömülü bir granit kayadan oluşan o kocaman yumruğu ve onu dört bir taraftan ısıran okyanusu ve burgaçlı gelgite karşı taviz vermeden duran çevredeki adaları hissedebilirdi; ineklerin taş yalaklardan su içtiklerini ve yunusların Manş Denizi'nin yeşil sularında havalara sıçradıklarını duyabilirdi; tüm hayatlarını güneşten gelen tek bir foton bile görmeden geçirecek olan sürüyle yaratığa iliklerıyle yüz yıl yetecek kadar besin sunan ölü balinalara ait kemiklerin, denizin beş fersah altında kıpırdamasını duyabilirdi. Yeraltı odasındaki deniz salyangozlarının kayaların üzerinde sürünmesini de duyabilirdi.

Ben sana okuyacağıma, sen bana okursun diye düşündüm, ne dersin?

Boş olan eliyle kucağındaki romanın kapağını açtı. Satırları parmaklarıyla buldu. Mikrofonu dudaklarına götürdü.

Ses

Arılar Oteli'nin yıkıntısı altında geçirdiği dördüncü günün sabahında Werner ayar ibresini ileri geri oynatarak, onarmış olduğu telsizi deniyordu. İşiten kulağına doğrudan bir kızın sesi geldi: *Sabahın saat üçünde, şiddetli bir patlamayla uyandım* diyordu bu ses. Werner *Bunu açlıktan ve yüksek ateşten duyuyor olmalıyım* diye düşündü. Hayal görüyorum, zihnim parazitleri birleştirip bir ses haline getiriyor...

Kız *Yatağımda doğruldum ve ne olduğunu duymaya çalıştım, ama aniden odanın ortasına savruldum* diyordu.

Sakin bir şekilde ve mükemmel vurgulu bir Fransızcayla konuşuyordu kız; aksanı Frau Elena'nınkinden daha düzgündü. Werner kulaklıkları iyice kulağına yapıştırdı... *Belli ki,* Nautilus *bir şeyle çarpışmış ve keskin bir açıyla yana yatmıştı,* diyordu kız.

R'leri yuvarlayarak, S'leri uzatarak söylüyordu. Ağzından çıkan her bir hece, Werner'in zihninde giderek derinleşen bir iz bırakıyordu. Genç, canlı, fısıltıdan az yüksek bir sesti bu... Eğer bu bir halüsinasyonsa, varsın olsundu.

Bu buzdağlarından biri döndü ve denizin altında seyreden Nautilus'*a çarptı. Buzdağı daha sonra onun gövdesinin altına kaydı ve onu karşı koyulamaz bir güçle kaldırarak daha sığ sulara fırlattı...*

Werner kızın diliyle dudağını ıslattığını duyabiliyordu. *Ama o anda bariyerin alt tarafına çarpmayacağımızı ve öylece iki buz tabakası arasında korkunç bir şekilde ezilmeyeceğimizi kim söyleyebilirdi?* Parazit yeniden başlamıştı, kızın sesi tehdit altındaydı. Werner çaresiz bir şekilde bunu önlemeye çalıştı; o şu anda çatı katındaki pencerenin önündeki yatakta yatan bir çocuktu, bırakmak istemediği bir rüyaya sıkı sıkı sarılan...

Ama Jutta onun omzuna bir elini koymuştu ve onu uyandırmaya çalışıyordu.

Suyun içinde asılı kalmıştık, ama Nautilus*'un her iki yanından on metre uzaklıkta buzdan, parlak bir duvar yükselmişti. Aşağıda da, yukarıda da aynı duvar vardı.*

Kız aniden okumayı bıraktı ve parazit kükrer gibi çoğaldı. Tekrar konuşmaya başladığı vakit, sesi zorunlu bir tıslama halini almıştı. *O burada. Tam altımdaki katta.*

Sonra yayın kesildi. Werner ayar ibresini ileri geri oynattı, bantları değiştirdi; hiçbir şey olmadı. Kulaklıkları çıkardı ve karanlıkta Volkheimer'ın oturduğu yere doğru ilerledi ve onun kolu olduğunu tahmin ettiği şeyi yakaladı.

"Bir şey duydum, lütfen..."

Volkheimer yanıt vermedi; sanki taştan yapılmıştı. Werner tüm gücüyle onu çekti, ama çok küçük ve çok zayıftı; gücü onu geldiği hızla terk etmişti.

Karanlıkta Volkheimer'ın "Yeter," diyen sesi geldi. "Bir işe yaramaz artık." Werner yere oturdu. Yukarılarındaki yıkıntılarda bir yerlerde, kediler ulur gibi miyavlıyordu. Açlardı. Onun gibi. Volkheimer gibi.

Schulpforta'daki çocuklardan biri bir gün Werner'e Nürnberg'deki araba yarışlarını anlatmıştı: Binlerce afiş ve bayrak ve ışıkların altında kaynaşan sürüyle genç adam var demişti. Ve bir kilometre ötedeki bir platformun üzerinde Führer'in kendisi... Arkasındaki sütunlar projektörlerle ışıklandırılmış; atmosfer anlamla, öfkeyle ve dürüstlükle dolup taşmış durumdaymış. Hans Schilzer bunları duyunca keyiften dört köşe olmuş, Herribert Pomsel de... Schulpforta'daki tüm çocuklar da... Ve Werner'in hayatında, sahnelenen bu oyunu görmeyi başaran tek kişi, küçük kız kardeşi Jutta olmuştu. Nasıl olmuştu peki? Jutta dünyanın nasıl işlediğini nasıl daha iyi anlayabilmişti? Kendisi o kadar az bilirken?

Ama o anda bariyerin alt tarafına çarpmayacağımızı ve öylece iki buz tabakası arasında korkunç bir şekilde ezilmeyeceğimizi kim söyleyebilirdi?

O burada. Tam alttaki katta.

Bir şey yapın. Onu kurtarın.

Ama Tanrı sadece beyaz ve soğuk bir gözdü... Şehir yavaş yavaş un ufak olurken, dumanların üzerinde göz kırpar gibi yanıp sönen, yanıp sönen ve hareketsiz duran bir yarım aydı...

Dokuz

Dünyanın Ucu

Opel'in arkasında, Volkheimer yüksek sesle Werner'e okuyordu. Jutta'nın mektubunu yazdığı kağıt, onun dev gibi pençelerinin arasında küçücük bir bez parçası gibi duruyordu.

... Ha, bir de maden memuru Herr Siedler senin başarılarını kutlayan bir mesaj gönderdi, insanların bunları fark ettiklerini söyledi. Bu senin artık eve döneceğin anlamına mı geliyor? Hans Pfeffering de sana "kurşun cesurdan korkar" dememi istedi, ama bana kalırsa bu iyi bir öneri değil. Ve Frau Elena'nın diş ağrısı şimdi daha iyi ama sigara içemediği için çok asabi. Sana onun sigaraya başladığını söylemiş miydim?

Volkheimer'ın omzunun üzerinden, kamyonun özel bölmesinin kırık olan arka penceresinden, Werner kadife pelerinli, kırmızı saçlı bir çocuğun yolun iki metre üzerinden süzülerek geçtiğini gördü. Kız ağaçların ve yol işaretlerinin arasından geçiyor ve dönemeçlerde yön değiştiriyordu; bir mehtap kadar kaçınılmaz ve önlenemezdi.

Bir Numaralı Neumann Opel'i batıya doğru sürerken, Werner arkadaki sıranın altına kıvrıldı ve havada yüzen çocuk onu tüm yol boyunca takip ederken, saatlerce bir battaniyenin

altında, çay ve konserve et yemeyi reddederek kıpırdanmadan yattı.

Gökyüzünde bir Ölü Kız, pencerenin dışında, on santim ötesinde... Bir çift ıslak göz ve kurşunun açtığı, hiç kırpışmayan o üçüncü göz...

Budanmış ağaçların uykulu kanallar boyunca uzandığı bir dizi küçük ve yeşil kasabadan geçtiler. Bisikletli iki kadın yoldan çıkıp durdular ve önlerinden geçen kamyonun arkasından şaşkın şaşkın baktılar: Onlara göre bu kamyon kasabalarını mahvetmek için Cehennem'den gönderilmişti.

"Fransa," dedi Bernd.

Tomurcuklara gebe kiraz ağaçlarının oluşturduğu bir gök kubbenin arasından geçtiler. Werner birden arka kapıyı açtı ve ayaklarını arka tampondan aşağı sarkıttı. Topukları neredeyse yere değiyordu. Bir at sırt üstü yatmış otların arasında sağa sola dönüyordu; beş beyaz bulut gökyüzünü süslüyordu.

Épernay adlı bir kasabada yüklerini indirdiler. Otel sahibi şarap ve tavuk butları ve Werner'in kusmadan içebildiği bir et suyuna çorba getirdi. Etraflarındaki masalarda oturanlar, Frau Elena'nın çocukken ona fısıldadığı Fransız aksanıyla konuşuyordu. Bir Numaralı Neumann benzin bulmaya gitti. İki Numaralı Neumann ise, Bernd'i inek bağırsaklarının birinci savaşta zeplinlerin belirli bölmeleri için kullanılıp kullanılmadığına dair bir konuşmanın içine çekmişti. Bere giymiş üç çocuk kapı dikmesinin önünde durmuş etrafı dikizliyor ve Volkheimer'ı kocaman gözlerle izliyorlardı. Onların arkasında, alacakaranlıkta ölü kıza benzeyen bir şekle bürünen, daha sonra yeniden çiçek halini alan altı kadife çiçeği duruyordu.

Otel sahibi, "Daha ister misiniz?" diye sordu.

Werner istemediğini anlatmak için başını bile sallayacak halde değildi. O anda, delip geçerler korkusuyla, ellerini masanın üzerine bile koymaktan korkuyordu.

Bütün bir gece yola devam ettiler ve şafak vakti Bretanya'nın kuzey ucundaki bir kontrol noktasında durdular. Duvarlarla çevrili Saint-Malo şehri uzaktan görünüyordu. Bulutlar yumuşak grilerden ve maviliklerden oluşan dağınık şeritler halindeydi ve altlarındaki okyanus da aynen onlar gibiydi.

Volkheimer emir kağıtlarını nöbetçiye gösterdi. Werner izin istemeden kamyondan çıktı ve sahildeki alçak deniz seddi üzerinde yürümeye başladı. Kıvrıla kıvrıla bir dizi barikattan geçti ve gelgit çizgisine kadar geldi. Sağ tarafında işgale karşı çocuk oyuncakları gibi yerleştirilmiş, üstlerine dikenli tel gerilmiş, kumdan itibaren en az iki kilometre kadar uzanan engellerden oluşan bir hat vardı.

Kumun üzerinde hiç ayak izi yoktu. Minik çakıl taşları ve yosun parçaları yerde kenar fistosu şeklinde dizilmişlerdi. Dış adalardan üçünde taştan yapılmış, alçak kaleler vardı; küçük bir dalgakıranın ucunda yeşil ışıklı bir lamba yanıyordu. Kıtanın en ucuna gelip de önünde sadece kıyıyı dalgalarıyla döven bir denizle karşılaşmak son derece doğaldı. Sanki Zollverein'den ayrıldıktan sonra Werner'in hiç durmadan ulaşmak için yol aldığı yer, bu uç noktaydı.

Elini suya daldırdı ve tuzu tatmak için parmaklarını ağzına götürdü. Birisi onu çağırıyordu, ama Werner dönüp bakmadı; o anda dünyada tek istediği tüm sabah boyunca burada kalmak ve tümseklerin ışığın altında hareket etmelerini seyretmekti. Bernd ve Bir Numaralı Neumann bağırarak onu çağırıyorlardı, Werner nihayet arkasını döndüğünde onların el salladıklarını gördü, kumların üzerinden yola koyularak dikenli tel hattının arasından Opel'e doğru ilerlemeye başladı.

Bir düzine insan onu seyrediyordu. Nöbetçiler, bir avuç dolusu kasabalı... Birçoğu ellerini ağzına götürmüştü.

"Dikkat et, oğlum!" diye bağırdı Bernd. "Orada mayınlar var! Levhaları okumadın mı?"

Werner kamyonun arkasına tırmanıp kollarını kavuşturdu.

"Büsbütün keçileri mi kaçırdın?" diye sordu İki Numaralı Neumann.

Eski şehrin içinde gördükleri birkaç kişi sırtlarını duvarlara yaslayıp Opel'e yol verdi. Bir Numaralı Neumann uçuk mavi kepenkleri olan, dört katlı bir evin önünde durdu. "Kreiskommandantur," diye ilan etti. Volkheimer içeri girdi ve arazi üniforması içindeki bir albayla geri döndü: Adam Reichswehr paltosu giymiş ve yüksek bir kemer takmıştı. Uzun, siyah çizmeleri vardı. Onun hemen arkasından iki yaveri geliyordu.

"Burada onların bir şebeke kurduğunu sanıyoruz," dedi yaverlerden biri. "Şifreli rakamları bazı duyurular takip ediyor. Doğum, vaftiz, nişan ve düğün ilanları..."

"Sonra da müzik oluyor, hemen hemen her vakit," dedi ikinci yaver.

Albay iki parmağını mükemmel çenesinin üzerinde gezdirdi. Volkheimer, endişe içindeki bazı çocuklara uğradıkları haksızlığın giderileceğini söyleyecekmiş gibi bir tavırla önce ona, sonra da yaverlerine baktı. "Onları bulacağız," dedi. "Bu, çok uzun sürmeyecek."

Rakamlar

Reinhold von Rumpel Nürnberg'de bir doktora gitti. Doktorun dediğine göre, başçavuşun boğazındaki tümör dört santim çapına ulaşmıştı. İnce bağırsaktaki tümörün boyutunu saptamak ise daha zordu.

"Dört ay," demişti doktor, "belki de beş ay."

Von Rumpel bir saat sonra Lorenzkirche'deki bir davete katıldı. Dört ay. Yüz yirmi gün, şafak vakti uyanıp, berbat olmuş bedenini yüz yirmi kere daha yataktan zorla çıkarıp üniformasının içine düğmelemesinin gerektiği anlamına geliyordu. Masadaki subayların infial halinde konuştukları rakamlar ise farklıydı: Sekizinci ve Beşinci Alman Orduları İtalya'dan geçerek kuzeye doğru çekilmeye başlamışlardı, Onuncu Ordu kuşatılmış olabilirdi. Roma kaybedilebilirdi.

Kaç asker?

Yüz bin.

Kaç araç?

Yirmi bin.

Yemekte ciğer servis edildi. Ciğer küp şeklinde doğranmış, tuzlanmış ve biberlenmişti. Üzerine mor renkli bir sos dökülmüştü. Tabaklar toplandığında, von Rumpel ona dokunmamıştı bile. Üç bin dört yüz mark: Bütün parası bu kadardı. Bir de cüzdanında bir zarf içinde sakladığı üç minik elmas. Her biri belki birer karat...

Masasındaki bir kadın coşkuyla tazı yarışlarından bahsediyor, oradaki hızın ve onları seyretmenin ona nasıl bir elektriklenme verdiğini anlatıyordu. Von Rumpel ellerinin titrediğini belli etmemeye çalışarak kahve fincanının ilmek şeklindeki sapına uzandı. Bir garson koluna dokundu.

"Sizi arıyorlar, efendim," dedi. "Fransa'dan."

Von Rumpel istikrarsız adımlarla, çarpan bir kapıdan geçti. Garson telefonu bir masaya koydu ve geri çekildi.

"Başçavuşum? Ben Jean Brignon." Bu isim, von Rumpel'in belleğinde hiçbir çağrışım yapmadı.

"Elimde çilingirle ilgili bilgiler var. Hani geçen yıl sormuştunuz ya..."

"LeBlanc mı?"

"Evet, Daniel LeBlanc. Ama efendim, kuzenim... Bilmem hatırlıyor musunuz? Hani ona yardım edeceğinizi söylemiştiniz. Bilgi edinirsem, ona yardım edecektiniz..."

Üç kurye. İkisini bulmuştu, bilmeceyi çözmek için bir tane kalmıştı. Von Rumpel her gece Tanrıça'yı rüyasında görüyordu: Alevden saçları, köklerden oluşan parmaklarıyla... Telefonun başında durduğu şu anda bile, boynuna dolanan sarmaşıklar, kulaklarına doğru yükseliyordu.

"Evet, kuzeniniz. Ne buldunuz?"

"LeBlanc komplo yapmaktan suçlu bulunmuş, Bretanya'daki bir şatoyla ilgili olarak. 1941 Ocak ayında, yerli halktan birinin ihbarı üzerine tutuklanmış. Üzerinden birtakım çizimler, maymuncuklar çıkmış. Saint-Malo'da bazı ölçümler yaparken çekilmiş fotoğrafları varmış."

"Bir kampla mı ilgili?"

"Onu öğrenemedim. *Dulaglar, stalaglar, ilaglar.* Çok karmaşık bir sistem."

"Peki ya muhbir?"

"Levitte adlı bir Malolu. İlk adı Claude."

Von Rumpel şöyle bir düşündü. Kör bir kız, Patriarches Sokağı'ndaki daire. 1940 yılının Haziran ayından beri boş ama Doğa Tarihi Müzesi kirayı ödüyor. Bir yere kaçman gerekseydi nereye kaçardın? Taşıman gereken değerli bir eşyan olsaydı? Arkandan sürüklemen gereken kör bir kızla birlikte? Güvendiğin biri olmasa, neden Saint-Malo'ya gidesin ki?

"Kuzenime," dedi Jean Brignon, "yardım edecek misiniz?"

"Çok teşekkür ederim," dedi von Rumpel ve ahizeyi yerine koydu.

Mayıs

1944 yılının Mayıs ayı, Marie-Laure'a Paris'te geçirdiği 1940 yılının Mayıs ayının son günlerini hatırlatıyordu: Paris o günlerde kocaman, gösterişli ve güzel kokuluydu. Her canlı varlık, sanki felaket anı gelmeden önce kendine bir yer ayarlamak istermiş gibi acele içindeydi. Madam Ruelle'in fırınına giderken hava mersin ağacı, manolya ve güvercin otu kokuyordu; mor salkımların tomurcukları patlamıştı; her taraf kemerlerden ve duvarlardan sarkan çiçeklerle doluydu.

Rögarları saydı; yirmi birincide kasabın önünden geçti, bir hortumdan akıtılan suyun yere çarpan sesini duydu; yirmi beşincide fırıncıya gelmişti. Tezgahın üzerine bir karne kuponu koydu.

"Bir normal somun, lütfen."

"Amcan nasıl?" Sözcükler aynıydı ama Madam Ruelle'in sesi bir değişikti. Metalik gibiydi.

"Amcam iyi, teşekkür ederim."

Madam Ruelle daha önce hiç yapmadığı bir şey yaptı; tezgahın üzerinden uzanarak Marie-Laure'un yüzünü unlu elleriyle avuçladı.

"Sen ne harika bir çocuksun."

"Ağlıyor musunuz, Madam? Her şey yolunda mı?"

"Her şey mükemmel, Marie-Laure." Ellerini çekip somunu kıza verdi; ekmek ağır, sıcak ve normalden büyüktü. "Amcana söyle, vakit geldi. Denizkızlarının saçları ağarmış olacak."

"Denizkızları mı, Madam?"

"Geliyorlar, canım. Bu hafta içinde. Ellerini uzat." Tezgahın arkasından ıslak, soğuk, top güllesi kadar büyük bir lahana çıktı. Marie-Laure onu sırt çantasının ağız kısmından güçlükle soktu.

"Teşekkür ederim, Madam."

"Hadi, şimdi eve git."

"Önümde bir şey var mı?"

"Önün sular seller gibi. Hiçbir şey yok. Bugün güzel bir gün. Hatırlanacak bir gün."

Vakit gelmişti. *Les sirènes ont les cheveux décolorés.* Amcası ne zamandır radyosundan Manş Denizi'nin ötesinde, İngiltere'de muhteşem bir armadanın oluşturulduğu, gemilere tek tek el konulduğu, balıkçı teknelerinin ve arabalı vapurların bile silahlarla donatılarak savaşa uyarlandığı söylentilerini duyuyordu: Beş bir tekne, on bir uçak ve elli bin araç...

Marie-Laure, d'Estrées Sokağı'nın kesiştiği noktada eve doğru sola değil, sağa döndü. Kale duvarlarına kadar elli metre yürüdü, sonra duvarlar boyunca bir yüz metre kadar daha ilerledi: Cebinden Hubert Bazin'in demir anahtarını çıkardı. Sahiller birkaç aydır kapalıydı; her taraf mayınlanmış ve tel örgülerle çevrilmişti. Ama Marie-Laure bu eski köpek evinde gözlerden uzak, deniz salyangozlarının arasında oturabiliyor ve Kaptan Nemo'nun ülkelerden ve politikadan soyutlanmış, büyük ve tuhaf makinesinde büyük deniz biyoloğu Aronnax ile birlikte onur konuğu olduğunu ve denizin kaleydoskopik harikaları arasında yolculuk yaptığını hayal ediyordu. Oh, hür olmak! Babasıyla birlikte Jardin des Plantes'da yerlerde yuvarlanmak... Onun ellerini üzerinde hissetmek, lalelerin taç yapraklarının rüzgarda titreştiğini duymak... Babası onu kendi hayatının kor gibi yanan merkezi haline getirmişti; her attığı adımın çok önemli olduğunu ona hissettirmişti.

Hâlâ orada mısın, baba?

Geliyorlar. Bu hafta içinde.

---

* *Les sirènes ont les cheveux décolorés:* Denizkızlarının ağartılmış saçları var. (Çev. N.)

Avlama (Tekrar)

Gece gündüz aradılar. Saint-Malo, Dinard, Saint-Servan, Saint-Vincent. Bir Numaralı Neumann hırpalanmış Opel'i öyle dar sokaklardan geçmeye razı etti ki, kamyonun özel bölmesinin yanları duvarlara sürtündü. Pencereleri tuzla buz olmuş kasvetli, küçük *crêperie*lerden* ve kepenkleri sürgülü *boulangerie*lerden,** boş tavernalardan ve çimento karıştıran Rus askerlerle ve kuyudan çektikleri suyu döken iri kemikli fahişelerle dolu sırtlardan, bayırlardan geçtiler ama albayın yaverlerinin tarif ettiği türde bir yayına rastlamadılar. Werner kuzeyden BBC'yi ve güneyden de propaganda istasyonlarını alabiliyordu; bazen de hızla geçen rastlantısal Mors şifrelerini kapana kıstırmayı başarıyordu. Ama ne herhangi bir doğum, düğün veya ölüm ilanına, ne de bir vaaz veya müziğe rastlamamıştı.

Werner ve Bernd'e verilen oda, surların içindeki şehirdeki el konulan otellerden birinin üst katındaydı. Zamanın unuttuğu bir yerdi burası; tavanı alçıdan yapılmış üç yüz yıllık dört parçalı yapraklarla, palmiye şeklinde sütun başlarıyla ve beyaz meyvelerden oluşan helezonlu boynuzlarla süslüydü. Geceleri Viyana'daki ölü kız koridorlarda dolaşıyordu. Açık kapısının önünden geçerken Werner'e bakmıyordu, ama Werner kızın onu avlamak istediğini biliyordu.

Volkheimer lobide aç bırakılmış bir kurt gibi volta atarken otel sahibi ellerini ovuşturuyordu. Uçaklar Werner'e gökyüzünde inanılmaz derecede yavaş gidiyorlarmış, adeta sürünüyorlarmış gibi geliyordu. Sanki birinin durup aniden denize düşmesi an meselesiydi.

---

* *crêperie:* Krep evi (Çev. N.)

** *boulangerie:* Ekmek fırını (Çev. N.)

"Bizim uçaklardan biri mi?" diye sordu Bir Numaralı Neumann. "Yoksa onların mı?"

"Çok yüksekten uçtukları için anlamak zor."

Werner üst kattaki koridorlarda dolaştı. En üst katta, otelin belki de en güzel odasındaki altıgen küvetin içinde ayakta durarak, avucunun dip tarafıyla bir pencerenin kirini sildi. Yerden havalanan birkaç tohum rüzgarın girdabına takılıp döndü ve daha sonra evlerin arasındaki gölgeli uçurumlara düştü. Üstündeki tavanda, çok gözlü, karnında atın renkli tüyleri olan, dokuz ayak büyüklüğündeki bir kraliçe arı, karanlıkta kıvrılmış yatıyordu.

Saint-Malo ve civarındaki kasabaları iki haftadır aramaktaydılar. Nihayet, Haziran ayının dördüncü günü albay, Volkheimer'ı nehrin karşı yakasındaki kaleye çağırdı.

Sevgili Jutta,

Son aylarda sana yazamadığım için üzgünüm. Yüksek ateş hemen hemen geçti sayılır, o yüzden merak etme. Son zamanlarda çok berrak düşünebiliyorum ve bugün sana buradaki deniz hakkında yazmak istiyorum. O kadar çok rengi var ki onun. Şafak vaktinde gümüş rengi oluyor, öğlen yeşil, akşamları ise koyu mavi. Bazen neredeyse kıpkırmızı oluyor. Veya eski madeni paraların rengine bürünüyor. Şu anda bulutların gölgesi onun üzerinde oynaşıyor ve güneş ışınları ona yer yer dokunuyor. Martılardan oluşan beyaz çizgiler, onun üzerinde bir kolye gibi uzayıp gidiyor.

Bugüne kadar gördüklerim içinde, burası en sevdiğim yer oldu sanırım. Bazen görevlerimi unutup, gözlerimi buraya diktiğimi fark ediyorum. Bir insanın hissetmesi mümkün olan her şeyi içine alabilecek kadar büyük bir yer burası...

Frau Elena'ya ve hâlâ orada olan çocuklara benden selam söyle.

"Claire de Lune"*

O gece, eski şehrin güney surlarına sıkışmış bölümünde çalışıyorlardı. Yağmur öyle hafiften çiseliyordu ki, onu sisten ayırt etmek neredeyse imkansız gibiydi. Werner Opel'in arkasında oturuyordu; Volkheimer onun arkasındaki sıranın üzerinde uyukluyordu. Bernd ise bir pançoyla örttükleri birinci vericiyle birlikte siperin içindeydi. Saatlerdir ahizesine elini sürmediğine bakılacak olursa, çok büyük bir ihtimalle uyuyordu. Görünen tek ışık Werner'in sinyal göstergesinin içindeki amber renkli, minik lamba teliydi.

İlk başta, ses spektrumu sadece parazitten oluşuyordu ama sonra durum değişti.

Madam Labas kızının hamile olduğunu duyurmak istiyor. Mösyö Ferey Saint-Vincent'daki kuzenlerine sevgilerini yolluyor.

Güçlü bir parazit rüzgarı daha gelip geçti. Ses çok eski bir rüyadan kalma gibiydi. Breton aksanıyla okunan bu birkaç sözcük daha Werner'in içinden kanat çırpar gibi geçti. *Bir sonraki yayın Perşembe 23'de. Elli-altı yetmiş-iki* bir şey... Werner'in belleğinde altı vagonlu bir trenin aniden karanlıktan çıkması gibi bir şey canlandı. Bu yayının kalitesi ve sesin akışı her açıdan onun bir zamanlar dinlemiş olduğu Fransız adamın aksanıyla birebir örtüşüyordu. Konuşma bitince, piyanoda çalınan üç tane tek notadan sonra, bir tane de ikili nota geliyor ve akorlar huzur dolu bir şekilde yükseliyordu. Her bir nota, insanı bir ormanın derinliklerine doğru götüren bir mum ışığı gibiydi... Kendisini bildi bileli boğuluyormuş gibiyken, nihayet birisi hava alsın diye onu suyun yüzeyine çıkarmıştı sanki.

---

* *Claire de Lune:* Ay ışığı (Çev. N.)

Werner'in hemen arkasındaki Volkheimer'ın gözkapakları hâlâ kapalıydı. Kamyonun arkasındaki bölmeyle ön tarafı ayıran yerde, her iki Neumann'ın hareketsiz duran omuzlarını görüyordu. Werner göstergenin üstünü eliyle kapadı. Şarkı makaradan boşalmış gibiydi ve ses giderek yükseliyordu. Werner Bernd'in mikrofonuna el atmasını ve şarkıyı duyduğunu belli etmesini bekledi.

Ama hiçbir şey olmadı. Herkes uyuyordu. Volkheimer ile birlikte oturdukları bu küçük bölme kimsede heyecan uyandırmamış mıydı?

Piyano şimdi de uzun ve tanıdık bir tekrara geçmişti; piyanist iki eliyle farklı birer gam çalıyordu. Sanki üç, hatta dört el çalıyor gibiydi. Armoniler ipliğe dizilmiş, adım adım gelişen inci taneleri gibiydi. Werner kendisini kucağında kristal bir radyoyla gördü, ruhunun telleri henüz kopmamışken... Altı yaşındaki Jutta ona doğru eğilmişti, arka planda da Frau Elena ekmek hamuru yoğuruyordu.

Piyano bitiş notalarını da denize doğru akar gibi geçti ve hemen sonra yeniden fokurdayan bir parazit sesi geldi.

Duymuşlar mıydı? Kalp atışlarının göğüs kemiklerini dövdüğünü duyabiliyorlar mıydı? Yüksek evlerin üstünü yalayarak geçen hafif bir yağmur yağıyordu. Volkheimer oradaydı, çenesi geniş göğsünün üzerine düşmüştü. Frederick bizim seçme şansımız yok, hayatlarımızın sahibi biz değiliz demişti, ama sonunda seçeneği yokmuş gibi davranan Werner olmuştu. Frederick bir kova suyu ayaklarının dibine döktüğünde, Werner onu sadece seyretmişti. Frederick ise en azından *Yapmayacağım* diye bağırmıştı. O olayın sağanak gibi gelen sonuçlarını seyreden de yine Werner idi. Volkheimer arka arkaya evlere saldırırken ve o korkunç kabuslar üst üste, üst üste yaşanırken de seyreden yine o olmuştu.

Ahizeyi çıkardı ve Volkheimer'ın yanından geçip küçük

arka kapıyı açtı. Volkheimer bir gözünü açtı. Kocaman, altın renkli, aslan gibi...

"*Nichts?*"* dedi.

Werner birbirine yapışık duran, yüzleri ıslanmış, pencereleri karanlık, kendi halindeki yüksek taş evlere baktı. Hiçbir yerde lamba ışığı yoktu. Anten de yoktu. Yağmur son derece hafif ve çok sessiz yağıyordu, ama Werner için bu ses bile bir kükreme gibiydi.

Döndü. *"Nichts,"* dedi. Hiçbir şey.

* *Nichts:* Hiçbir şey (Çev. N.)

Anten

Avusturyalı bir uçak-savar teğmeni sekiz kişilik bir birliği Arılar Otel'inde konuşlandırmıştı. Diğer yedi kişi dördüncü kattaki duvarları balyozlarla parçalarken, aşçıları otelin mutfağında yulaf bulamacı ve domuz pastırması pişiriyordu. Volkheimer yemeğini yavaş yavaş çiğnerken, bir yandan da arada bir başını kaldırıp Werner'i inceliyordu.

Bir sonraki yayın Perşembe 23'de.

Werner herkesin duymayı beklediği sesi dinlemişti. Ne yapmıştı peki? Yalan söylemişti. Vatan hainliği yapmıştı. Bunun yüzünden kaç kişi hayatını kaybedecekti acaba? Ama o ses aklına gelince, o şarkıyı hatırlayınca, zevkten titriyordu.

Fransa'nın yarısı alevler içindeydi. Sahiller insanları yutuyordu, Amerikalıları, Kanadalıları, İngilizleri, Almanları, Rusları... ve tüm Normandiya'da ağır bombardıman uçakları kırsal kesimdeki kasabaları un ufak ediyordu. Ama burada, Saint-Malo'daki kumulların üzerinde uzun ve mavi renkli otlar büyüyordu; Alman gemiciler limanda hâlâ tatbikat yapıyordu; nişancılar De la Cité Kalesi'nin atındaki tünellerde hâlâ mühimmat stokluyorlardı.

Arılar Oteli'ndeki Avusturyalılar 88 milimetrelik bir topu kale duvarlarının üzerindeki bir burcun üzerine indirmek için bir vinç kullanmışlardı. Topu haç şeklindeki bir kaidenin üzerine yerleştirmişler ve üzerini kamuflaj brandasıyla örtmüşlerdi. Volkheimer'ın takımı iki gün üst üste çalışmıştı, öyle ki Werner'in belleği ona artık oyun oynamaya başlamıştı.

Madam Labas kızının hamile olduğunu duyurmak istiyor. Peki, çocuklar, o vakit en ufak bir ışık zerresi olmadan yaşayan beyin nasıl olur da bizim için ışık dolu bir dünya yaratır?

Eğer Fransız adam Zollverein'e kadar ulaşan aynı vericiyi kullanmış ise, antenin oldukça büyük olması gerekirdi. Veya-

hut yüzlerce metre kablo kullanılmış olmalıydı. Her iki türlü de, yüksek ve görülmesi mutlak olan bir şeyden yararlanmış olması gerekiyordu.

Yayını dinledikten sonraki üçüncü gece, yani Perşembe günü, Werner kraliçe arının altındaki altıgen küvetin içinde ayakta durdu. Kepenkleri iterek açtı ve sol tarafında bir karmaşa halinde uzanan taş tahtayla kaplı çatılara baktı. Yelkovan kuşları kale duvarlarının üzerinde sekiyor, buhar rondelaları çan kulesini sarmalayarak gizliyordu.

Werner eski şehri ne zaman düşünecek olsa, aklına ilk olarak bacalar geliyordu. Bunlar her bir blokta yirmi otuz tanelik sıralar halinde dizilmiş devasa şeylerdi. Berlin'de bile böyle bacalar yoktu.

Tabii. Fransız adam da bacasını kullanmış olmalıydı.

Aceleyle lobiye indi ve Forgeurs Sokağı'nı, daha sonra da Dinan Sokağı'nı arşınlamaya başladı. Kepenklere, su oluklarına baktı, gözleriyle tuğlalara tutturulmuş kabloları, kısacası vericiyi ele verebilecek her türlü şeyi aradı. Boynu ağrıyana kadar bir ileri bir geri dolanıp durdu. Epeydir dışardaydı. Muhtemelen azarlanacaktı. Volkheimer birilerinin eksik olduğunu çoktan fark etmiş olmalıydı. Ama saat tam 23.00'da Werner onu gördü, Opel'i park ettikleri yerden sadece bir blok ötedeydi: Bir bacaya yanaşık, sessizce geçen bir anten... Bir süpürge sapından daha kalın değildi.

Belki on iki metre kadar yükseliyor ve sonra sanki sihir yapılmış gibi basit bir T harfi şeklinde açılıyordu.

Deniz kenarında yüksek bir ev... Yayın yapmak için muhteşem bir mevki... Anteni sokak seviyesinden görmek hemen hemen imkansızdı. Jutta'nın sesini duyar gibi oldu: *Bahse girerim ki bu yayınları binlerce odası ve binlerce hizmetkarı olan kocaman, tüm bu bölgeyi içine alacak kadar büyük bir malikaneden yapıyordur."* Ev dar ve yüksekti, ön yüzünde on

bir pencere vardı. Duvarlarında benek benek portakal renkli taş mantarları vardı, temeli ise yosunla kaplanmıştı. Vauborel Sokağı'ndaki 4 numaralı ev...

Gözlerinizi açın ve sonsuza kadar kapanmadan önce onlarla ne kadar çok şey görebilirseniz görün.

Başı önünde ve elleri ceplerinde, hızla otele doğru yürümeye başladı.

Koca Claude

Parfümcü Levitte, sadece kendi önemini düşünen, lapacı ve şişko bir adamdı. Von Rumpel o konuşurken dengesini korumak için güç anlar yaşıyordu; adamın dükkanındaki birbirine karışmış onca koku onu şaşkına çevirmişti. Önceki hafta içinde, Breton sahilleri boyunca hepsi de birbirinden farklı bir düzine bahçeli malikaneyi ziyaret etmesi gerekmişti. Yazlık evlerde mevcut olan veya olmayan veya onu ilgilendirmeyen ve sadece oralara gitmiş olduğunu kanıtlayacak tablo ve heykelleri duvarlardan indirmişti.

Evet, evet, demişti parfümcü, gözleri von Rumpel'in rütbe işaretlerinin üzerinde gidip gelerek. Birkaç yıl önce, yetkililere binaların ölçüsünü alan kasaba yerlisi olmayan birini yakalamaları için yardımcı olmuştu. Sadece doğru bildiğini yapmıştı.

"Bu mösyö LeBlanc, o süre boyunca nerede yaşıyordu?"

Parfümcü hesap eder gibi gözlerini kıstı. Çevrelerinde mavi halkalar olan gözleri, sürekli olarak bir mesaj veriyordu. İstiyorum. Ver bana. Tüm bu acı çeken yaratıklar diye düşündü von Rumpel, farklı baskılar altında uğraşıp didinen... Ama burada avcı konumunda olan von Rumpel idi. Sadece biraz sabırlı olması gerekiyordu. Bıkmak yorulmak bilmeden, engelleri tek tek aradan kaldırmalıydı.

Tam ayrılmak üzereyken, parfümcünün kayıtsızlığı parçalanmaya başladı.

"Durun, durun, bekleyin."

Von Rumpel bir elini kapının üzerinde tuttu.

"Mösyö LeBlanc nerede oturuyordu?"

"Amcasıyla. İşe yaramaz bir adam. Keçileri kaçırmış dedikleri kadarıyla."

"Nerede?"

"Tam şurada." Parmağıyla gösterdi. "Dört numarada."

Ekmek Fırını

Tam bir gün geçmişti ama Werner geri dönecek vakit bulamamıştı. Tahta bir kapı ve karşısında demir bir bahçe kapısı. Pencerelerde mavi bordür... Sabah sisi öylesine yoğundu ki, evlerin çatılarını bile göremiyordu. Boş hayaller kurmaya başladı: Fransız adam onu içeri davet edecekti. Kahve içecekler, çok eskiden yapmış olduğu yayınları konuşacaklardı. Belki de onu yıllardır rahatsız eden önemli bir ampirik sorunundan bahsederlerdi. Belki de ona vericisini bile gösterebilirdi.

Çok komikti bunlar doğrusu. Zili çalsaydı, yaşlı adam bir terörist olarak tutuklanacağını zannederdi. Werner'in ona hemen oracıkta ateş açacağını düşünürdü. Bacadaki anten tek başına kurşuna dizilmek için bir neden oluşturuyordu.

Werner kapıya vurabilir, yaşlı adamı kargatulumba götürebilirdi. Kahraman olurdu.

Sis yavaş yavaş açılmaya başlamıştı. Bir yerde birisi kapıyı açtı ve sonra kapattı. Werner Jutta'nın iki ayağını bir pabuca sokarak yazdığı mektupları ve üzerine *Profesör, Fransa* diye çiziktirdiği zarfları meydandaki posta kutusuna atışını hatırladı. Onun sesini hayal etmek... On milyonda bir ihtimal.

Tüm gece boyunca zihninde Fransızca alıştırmaları yapmıştı. *Avant la guerre. Je vous ai entendu à la radio.** Tüfeğini omzunda tutacak, ellerini yanlarına koyacaktı; küçük bir cin gibi duracak, bir tehdit oluşturuyormuş gibi görünmeyecekti. Yaşlı adam çok şaşıracaktı, ama Werner onun korkusunu yatıştıracaktı. Onu dinleyecekti. Ama Werner, Vauborel Sokağı'nın sonuna doğru yavaş yavaş dağılmakta olan sisin ortasında, ne söyleyeceğinin alıştırmasını yaparken, dört nu-

---

* *Avant la guerre. Je vous ai entendu à la radio:* Savaştan önce. Sizi radyoda dinledim. (Çev. N.)

maralı evin kapısı açıldı ve dışarıya tanınmış ve seçkin, yaşlı bir bilim adamı değil, bir kız çıktı.

Narin yapılı, güzel, kumral saçlı, gözlüklü bir kızdı. Yüzü çillerle kaplıydı. Gri bir giysi giymişti, bir omzunda bir sırt çantası asılıydı. Sola, tam ona doğru ilerledi. Werner'in kalbi yerinden çıkacakmış gibi oldu.

Sokak çok dardı, kız çoktan ona baktığını fark etmiş olmalıydı. Ama başı tuhaf duruyordu, yüzü yana doğru eğilmişti. Werner sonra bastonu ve gözlüklerinin opak camlarını gördü ve kızın kör olduğunu anladı.

Bastonu kaldırım taşlarının üzerinde tık tık sesleri çıkarıyordu. Yirmi adım kadar uzağındaydı. Etrafta onları seyreden kimse yoktu: Tüm perdeler çekiliydi. On beş adım. Çoraplarında kaçıklar vardı ve ayakkabıları ayaklarına göre çok büyüktü. Yün giysisinin üzerinde lekeler vardı. On adım, beş. Kız hemen yakınından geçti; boyu Werner'den biraz uzundu. Werner, hiç düşünmeden, ne yaptığını bilmeden kızı takip etmeye başladı. Tüm rögarları bulan bastonunun ucu oluklara çarptıkça titriyordu. Dans ayakkabılarıyla dolaşan bir balerin gibiydi, ayakları da bir elin olabileceği kadar isabetliydi, sislerin içinde yürüyen bir zarafet teknesi gibiydi. Kız önce sağa, sonra sola döndü, yarım blok geçtikten sonra bir dükkanın açık duran kapısından içeri girdi. Dükkanın üst tarafında üzerinde *Boulangerie* yazan küçük, dikdörtgen bir levha vardı.

Werner durdu. Sis yer yer dağılıyordu ve yaz aylarına özgü yoğun safir renkli bir gökyüzü kendisini belli etmeye başlamıştı. Bir kadın çiçeklerini suluyordu; gabardin kumaştan bir takım giymiş olan yaşlı bir adam bir fino köpeğini dolaştırıyordu. Sıralardan birinin üzerinde asık suratlı, gözlerinin altı morarmış, guatrlı bir Alman başçavuş oturuyordu. Gazetesini indirip Werner'e baktı, sonra yine gazetesini kaldırdı.

Werner'in elleri neden titriyordu? Neden nefesine hâkim olamıyordu?

Kız fırıncıdan çıktı, dikkatli bir şekilde kaldırımdan indi ve tam ona doğru yürümeye başladı. Fino kaldırım taşlarının üzerine rahatlamak için çömeldi ve kız gayet düzgün bir şekilde sola doğru yön değiştirerek yanından geçti. İkinci kez Werner'e çok yaklaşmıştı, dudakları hafifçe kıpırdanıyordu. Kendi kendine *deux trois quatre** diye sayıyordu. Werner'in o kadar yakınına geldi ki, Werner onun çillerini sayabiliyor, sırt çantasındaki ekmeğin kokusunu duyabiliyordu. Yün giysisinin incecik tüyleri ve saçlarının kıvrımları üzerinde milyonlarca minik su damlacığı birikmişti ve ışıkta gümüşten bir silueti varmış gibi görünüyordu.

Werner yere mıhlanmış gibi duruyordu. Kızın uzun boynu, tam önünden geçerken, ona inanılmaz derecede savunmasız görünmüştü.

Kız onu hiç fark etmedi; bir tek sabahla ilgileniyormuş gibiydi. Werner bunun Schulpforta'da bahsettikleri arılığın ta kendisi olduğunu düşündü.

Sırtını bir duvara yasladı. Kızın bastonunun ucu neredeyse çizmesinin ucuna değecekti. Giysisi hafifçe uçuşan kız, bastonunu ileri geri hareket ettirerek geçip gitti. Werner onun d'Estrées Sokağı'na devam etmesini izledi. Kız sonra sislerin içinde kayboldu.

* *deux trois quatre*.İki üç dört. (Çev. N.)

Yeraltı Odası

Bir Alman uçaksavarı bir Amerikan uçağını vurmuştu. Uçak Paramé yakınlarında denize düşmüş, pilotu sahile çıkmış, ancak esir alınmıştı. Etienne bunun bir felaket olduğunu düşünüyordu ama Madam Ruelle neşe saçıyordu. Ekmeği eline tutuştururken "Film yıldızı gibi yakışıklı," diye fısıldamıştı Marie-Laure'un kulağına. "Bahse girerim ki, hepsi ona benziyordur."

Marie-Laure gülümsedi. Her sabah aynı şeyleri dinliyordu: Amerikalılar çok yakınlara gelmişlerdi, Almanlar etkinliklerini yitiriyorlardı. Marie-Laure her öğleden sonra Etienne'e *Yirmi Bin Fersah*'ın ikinci cildini okuyordu. Her ikisi de hiç bilmedikleri bir dünyada yaşıyor gibilerdi. Üç buçuk ay içinde on bin fersah, diye yazmıştı Profesör Arronax. Şimdi nereye gidiyorduk ve gelecek bizim için neler hazırlıyordu?

Marie-Laure fırıncıdan çıktı ve Hubert Bazin'in yeraltı odasına giden kale duvarlarına doğru yöneldi. Dış kapıyı kapattı, elbisesinin eteğini kaldırdı ve herhangi bir yaratığı ezmemek için dua ederek, ayaklarını sığ suların içine soktu.

Sular yükseliyordu. Kaya midyeleri ve ipek gibi yumuşak bir denizşakayığı buldu; Parmaklarını olabildiğince nazik bir şekilde bir *Nassarius*un üzerinde gezdirdi. Hayvan hemen hareket etmeyi durdurdu ve başını ve ayağını kabuğunun içine soktu. Sonra tekrar eski haline döndü, iki boynuzu meydana çıktı, sırtında taşıdığı kabuğunun içinde kızın tahmin edemediği bir av peşine düştü.

Neyin peşindesin, küçük salyangoz? Sadece bu anı mı yaşıyorsun, yoksa sen de Profesör Arronax gibi geleceğin için endişeli misin?

Salyangoz su birikintisini geçtikten ve karşı taraftaki duvara tırmanmaya başladıktan sonra, Marie-Laure bastonunu

aldı ve büyük boy mokasenlerinden sular akarak sudan çıktı. Dış kapıdan geçti ve tam arkasından kapatmak üzereyken bir erkek sesi, "Günaydın, Matmazel," dedi.

Kız sendeledi; az kalsın düşüyordu. Bastonu titremeye başladı.

"Çantanda ne var öyle?"

Düzgün bir Fransızca konuşuyordu, ama kız onun Alman olduğunu hemen anladı. Adamın bedeni onun yolunu tıkıyordu. Marie-Laure giysisinin eteğini bıraktı; ayakkabıları şlap şlap suyun içinden çıktı; her iki tarafında da dimdik duvarlar vardı. Giriş kapısının kilidinin olduğu parçayı sağ eliyle sıkıca kavramıştı.

"Nedir burası bir bakalım... Küçük bir gizlenme deliği mi?" Adamın sesi dehşet verecek şekilde yakından geliyordu, ama bu denli yankı yapan bir yerde mesafeleri kestirmek oldukça zordu. Marie-Laure, Madam Ruelle'den aldığı somunun sırt çantasının içinde canlı bir varlık gibi nabzının attığını hissediyordu. Onun içinde, çok büyük bir olasılıkla, rulo halinde, şifreli yeni bir kağıt vardı. Ölüm fermanları yazacak olan rakamlar... Amcası için, Madam Ruelle için. Hepsi için.

"Bastonum," dedi.

"Arkana yuvarlanmış, canım."

Adamın arkasında ince bir sokak arası ve perde gibi yere uzanan sarmaşıkların arasından şehir görünüyordu. İstese bağırır ve sesini duyurabilirdi.

"Geçebilir miyim, Mösyö?"

"Tabii."

Ama adam yerinden kıpırdamadı. Çıkış kapısı hafifçe gıcırdadı.

"Ne istiyorsunuz, Mösyö?" Sesinin titremesini durdurması mümkün değildi. Bir kez daha sırt çantasıyla ilgili bir şey soracak olursa, kalbi çatlayacaktı.

"Orada ne yapıyorsun?"

"Sahillere gitmemiz yasak."

"Onun için mi buraya geliyorsun?"

"Salyangoz topluyorum. Şimdi gitmem gerek, Mösyö. Lütfen bastonumu alabilir miyim?"

"Ama hiç salyangoz toplamamışsın, Matmazel."

"Geçebilir miyim?"

"Önce babanla ilgili bir soruyu yanıtla."

"Babam mı?" İçindeki soğuk bir şey, iyice buz kesti. "Babamın gelmesi an meselesi."

Adam güldü ve kahkahası duvarlarda yankı yaptı. "An meselesi, öyle mi? Beş yüz kilometre uzaktaki bir hapiste yatmakta olan babanın gelmesi mi an meselesi?"

İçinde bir dehşet duygusu kabardı. Babamı dinlemeliydim, asla sokağa çıkmamalıydım diye düşündü.

"Hadi, *petite cachotière*,"* dedi adam, "bu kadar korkma." Marie-Laure adamın ona doğru uzandığını hissetti; nefesinde kötü bir koku, sesinde umursamazlık vardı. Kendisini geriye doğru atıp, kapıyı adamın yüzüne kapatırken, bir şey, belki de adamın parmağı, bileğini sıyırıp geçti.

Adam kayarak yere düştü. Ayağa kalkması Marie-Laure'un beklediğinden daha uzun sürdü. Kız hemen kilidi çevirdi ve anahtarı cebine koydu. Bastonunu bularak yeraltı odasının alçak tavanlarının altına sığındı. Bedeni kapının diğer tarafında kalmış olsa da, adam onun arkasından çaresizce bağırıyordu.

"Matmazel, gazetemi düşürttünüz bana. Ben sadece bir soru sormak için buraya gelen düşük rütbeli bir başçavuşum. Sadece basit bir soru... Ondan sonra da gideceğim."

Gelgit uğuldamaya başlamıştı; salyangozlar ortalıkta cirit atıyordu. Demir parmaklıklar adamın geçmesine izin verecek genişlikte miydi? Menteşeler yeterince güçlü müydü? Öyle

---

* *petite cachotière:* Küçük sır saklayıcı; küçük sır kutusu (Çev. N.)

olması için dua ediyordu kız. Kale duvarlarının genişliği onu koruyordu. Yaklaşık her on saniyede bir, denizden yeni bir soğuk gelgit dalgası geliyordu. Marie-Laure adamın orada volta attığını duyuyordu, bir-bekle-iki bir-bekle-iki, yalpalar gibi bir topallama... Hubert Bazin'in burada yüzyıllar önce yaşadığını söylediği bekçi köpeklerini hayal etmeye çalıştı: At kadar büyük köpekleri. İnsanların baldırlarını koparan köpekleri... Dizlerinin üzerine çömeldi. Şimdi Deniz Salyangozu olmuştu. Zırhlı. Dayanıklı.

Agorafobi

Otuz dakika. Normal olarak Marie-Laure yirmi bir dakikada geri gelirdi; Etienne pek çok kez saymıştı. Bir kere yirmi üç olmuştu. Çoğunlukla daha kısa sürüyordu. Daha uzun hiç olmamıştı.

Otuz bir.

Ekmek fırınına kadar dört dakikalık bir yürüyüştü. Oraya kadar dört dakika ve dört de geri dönüş için, yolun üzerinde bir yerlerde de on üç veya on dört dakika geçerdi. Kızın genellikle denize gittiğini biliyordu, geri döndüğünde yosun kokardı, ayakkabıları ıslak olurdu, giysisinin kollarına su yosunları veya deniz rezeneleri veya Madam Manec'in *pioka* dediği türden bir yosun yapışmış olurdu. Onun nereye gittiğini tam olarak bilmiyordu ama kendisini güvende tuttuğundan her zaman emin olurdu. Merakına hâkim olduğundan da. Ve onun kendisine göre, binlerce yönden daha kapasiteli olduğunu da biliyordu.

Otuz iki dakika. Beşinci kattaki odasının pencerelerinden hiçbir şey göremiyordu. Parmaklarını şehrin kenarındaki duvarların üzerinde gezdirirken her saniye daha da uzaklaşmış ve kaybolmuş olabilirdi. Bir kamyonun önüne atlamış, bir su birikintisinde boğulmuş veya kötü niyetli bir askerin pençesine düşmüş olabilirdi. Birisi somunla, rakamlarla ve vericiyle ilgili bir şeyler öğrenmiş olabilirdi.

Fırın alevler içinde olabilirdi.

Aceleyle aşağı indi ve mutfak kapısından sokak aralığına baktı. Kedi uyuyordu. Doğuya bakan duvarın üzerinde güneş ışıklarından ikizkenar yamuk şekilli yamalar vardı. Bütün bunlar onun suçuydu.

Etienne o sırada hızlı ve derin nefes alıyordu. Kol saatine baktı, otuz dört dakika olunca ayakkabılarını giydi ve babası-

na ait olan bir şapkayı başına geçirdi. Antrede durarak cesaretini ve azmini toparlamaya çalıştı. Bundan neredeyse yirmi dört yıl önce, dışarı en son çıktığında, insanlarla göz temasına geçmek ve normal sayılabilecek davranışlarda bulunmak istemişti, ama ataklar çok sinsi ve korkunçtu. Önceden belli olmuyordu. Üzerine silahlı haydutlar gibi çöküyorlardı. Önce havayı dehşet verici bir uğursuzluk kaplıyordu. Sonra, göz kapaklarını kapatsa bile, her türlü ışık ona fazla geliyordu. Ayaklarının gök gürlemesi gibi ses çıkarması nedeniyle yürüyemiyordu bile. Kaldırım taşlarından minik göz küreleri ona göz kırpıyordu. Gölgelerde cesetler kıpırdanıyordu. Sonunda Madam Manec ona yardım ediyor ve eve geri getiriyordu. Yatağının en karanlık köşesine çekiliyor, kulaklarını yastıklarla kapatıyordu. Tüm enerjisini nabzının atışlarını duymazdan gelmek için harcıyordu.

Kalbi buz kesmişti ve uzaklarda bir kafeste atıyor gibiydi. Baş ağrısı da geliyor diye düşündü. Korkunç, korkunç, korkunç bir baş ağrısı...

Yirmi kalp atışı. Otuz beş dakika. Sürgüyü çevirip dış kapıyı açtı. Dışarıya bir adım attı.

Hiçbir Şey

Marie-Laure kilitler ve dış kapının üzerindeki sürgüyle ilgili olarak, parmaklarıyla hissettiği ve babasının ona öğretmiş olduğu tüm bildiklerini hatırlamaya çalıştı. Bu körelmiş mandallı, eski bir gömme kilitti; üç paslanmış ilmek içinden demir bir çubuk geçiyordu. Bir kurşun sıkılsa, açılır mıydı? Adam gazetesinin ucunu kapının parmaklıklarına sürterken, bir yandan da arada bir ona seslenmeye devam ediyordu. "Haziran'da gelmiş, Ocak ayına kadar tutuklanmamış. Tüm o süre boyunca ne yapıyordu? Binaların ölçüsünü neden alıyordu?"

Marie-Laure, yeraltı odasının bir duvarına dayanarak yere çömelmişti. Su dizlerine kadar geliyordu: Temmuz olmasına rağmen çok soğuktu. Adam onu görebiliyor muydu acaba?

Dikkatle sırt çantasını açtı, içinde sakladığı somunu çıkardı ve parmaklarıyla rulo şeklindeki kağıt parçasını aradı. Oradaydı. Üçe kadar saydı ve kağıdı ağzına attı.

"Bana sadece şunu söyle," diye seslendi Alman, "baban sana bir şey verdi mi veya eskiden çalıştığı müze için bir şey taşıdığını söyledi mi? Sonra buradan gideceğim. Bu yerden kimseye bahsetmeyeceğim. Tanrı'nın gerçeği üzerine söz veriyorum."

Kağıt dişlerinin arasında hamur gibi oldu. Ayaklarının dibindeki salyangozlar da işlerini yapmaya girişmişlerdi: Çiğniyorlar, yiyecek arama gezileri yapıyor veya uyuyorlardı. Etienne ona salyangozların ağızlarında seksen sıra diş olduğunu ve her bir sırada otuz tane diş bulunduğunu öğretmişti. Yani her bir salyangozun ot yiyen, ortalığı kazıyan ve gıcırdayan iki bin beş yüz dişi vardı. Kale duvarlarının yükseklerinde martılar sınırsız gökyüzünde uçuyorlardı. Tanrı'nın gerçeği? Bu tahammül

edilmez anların süresi acaba Tanrı için ne kadar? Bir saniyenin trilyonda biri mi? Her yaratığın hayatı, uçsuz bucaksız karanlık içinde bir anda sönen bir kıvılcım gibiydi. İşte Tanrı'nın gerçeği oydu.

"Bütün bu angarya işleri bana yaptırıyorlar," dedi Alman. "Saint Brieue'de bir Jean Jouvenet ve altı Monet var, Rennes yakınlarında bir belediye başkanının evinde de bir Fabergé yumurta... Öyle yoruldum ki... Ne kadar süredir arıyorum, biliyor musun?"

Babam burada kalamaz mıydı? Hani en önemli şey bendim?

Kağıt hamurunu yuttu. Sonra topuklarının üzerinde sallanmaya başladı. "Bana *hiçbir şey* bırakmadı." Ne kadar öfkeli olduğunu fark etmek onu şaşırtmıştı. "Hiçbir şey! Sadece bu kasabanın aptal bir maketi ve tutulmamış bir söz. Sadece, şimdi ölmüş olan Madam'ı. Bir de, bir karıncadan bile korkan büyük amcamı."

Kapının dışındaki Alman'dan ses çıkmıyordu. Belki de onun verdiği yanıtı düşünüyordu. Sesindeki çileden çıkmışlık belki de onu ikna etmişti.

"Şimdi de," diye bağırdı, "siz verdiğiniz sözü tutun ve buradan gidin."

Kırk Dakika

Sisin yerini alan güneş ışıkları kaldırım taşlarına, evlere ve pencerelere hücum ediyordu. Etienne teri buz kesmiş olarak fırına gitti ve kuyruğun en başına geçti. Madame Ruelle'in yüzü onu görünce bembeyaz kesildi.

"Etienne? Ama...?"

Etienne'in gözlerinin önünde kırmızı ışıklar yanıp sönüyordu.

"Marie-Laure..."

"Gelmedi mi?"

Etienne daha başını hayır anlamında sallamaya vakit bulamadan önce, Madam Ruelle menteşeli tezgahı kaldırmış ve Etienne'i dışarı çıkarmıştı bile. Onu kol altlarından tutmuştu; kuyrukta bekleyen kadınlar merakla veya utandıkları için veya her iki nedenden dolayı aralarında fısıldaşıyorlardı. Madam Ruelle onun Robert Surcouf Sokağı'na çıkmasına yardım etti. Etienne'in yüzü şişmiş gibiydi. Kırk dakika? Hesaplayacak durumda değildi. Kadın onu omzundan tuttu.

"Nereye gitmiş olabilir?"

Dili kurumuştu, beyni ağır işliyordu. "Bazen... denize... gider. Eve gelmeden önce."

"Ama sahiller kapalı. Kale duvarları da." Düşünür gibi onun başının üstünden baktı. "Başka bir şey olmalı."

İnsanlar sokağın ortasında toplanmaya başlamıştı. Bir yerlerden bir çekiç sesi geliyordu. Savaş, diye düşündü Etienne dalgın bir şekilde, hayatların herhangi bir mal gibi satıldığı bir Pazar yeri. Çikolata veya kurşun veya paraşüt ipeği. Kendisi de o rakamlar için Marie-Laure'un hayatını mı satmıştı?

"Hayır," dedi fısıldayarak, "hep denize giderdi."

"Ekmeği bulurlarsa," diye fısıldadı Madam Ruelle, "hepimiz ölürüz."

Etienne tekrar saatine baktı ama o sanki bir güneş gibiydi ve gözlerinin retinasını yakıyordu. Kasabın boş vitrininde sadece bir parça tuzlanmış bir domuz pastırması duruyordu. Okullu üç çocuk bir sıranın üzerine çıkmışlar, onu seyrediyorlardı, belki de düşmesini bekliyorlardı. Etienne sabahın bu şekilde heba olacağından eminken, birden aklına kale duvarlarının altındaki köhnemiş köpek evine giden pas tutmuş kapı geldi. Henri ve Hubert Bazin ile çocukken oynadığı yer... Bir erkek çocuğun dilediği gibi bağırabileceği ve hayal kurabileceği, içinde suların damladığı küçük bir mağara...

Sopa gibi zayıf, su mermeri gibi soluk yüzlü Etienne LeBlanc, Dinan Sokağı'ndan aşağı koşmaya başladı. Peşinden de fırıncının karısı Madam Ruelle: Bugüne kadar görülmüş en zayıf kurtarma takımıydılar... Katedralin çanları bir iki üç dört, sekize kadar, çaldı. Etienne Boyer Sokağı'ndan aşağı saptı ve sezgilerinin yardımıyla çocukken geçtiği yolu takip ederek kale duvarlarının hafiften köşeli diplerine ulaştı. Sağa döndü, bir perde gibi sallanan sarmaşıkların arasından geçti ve tanıdık kilitli kapının arkasındaki küçük yeraltı odasının içinde, kalçalarına kadar sırılsıklam ıslanmış ve titremekte olan Marie-Laure'u buldu. Hiçbir yerine bir şey olmamıştı. Kucağında bir somun ekmeğin parçaları duruyordu. "Geldin," dedi, onları içeri alırken ve Etienne onun yüzünü ellerinin arasına alırken, "Geldin..."

Kız

Werner istese de istemese de sürekli olarak kızı düşünüyordu. Bastonlu kız, gri giysili kız, buğu gibi olan kız. Saçlarının karmakarışık halinde ve adımlarındaki korkusuzlukta bile farklı bir dünyanın havası vardı sanki. Kız onun içini mesken edinmişti; onu her gece rahatsız eden o ölü Viyanalı kızın iyi bir *doppelgängeri*, yani görsel ikiziydi...

Kimdi bu kız? Yayın yapan o Fransız adamın kızı mıydı? Torunu muydu? Adam onu neden bu kadar tehlikeye atıyordu?

Volkheimer onları hep arazide tutuyordu. Sürekli aylak aylak Rance Nehri boyunca uzanan köyleri geziyorlardı. Bir olay olduğu takdirde yapılan yayınlara kabahat yükleneceği ve Werner'in suçlu bulunacağı kesin gibi görünüyordu. Mükemmel çeneli ve bol paça pantolonlu albayı düşündü; onu gazetesinin üzerinden dikizleyen asık suratlı başçavuşu düşündü. Acaba biliyorlar mıydı? Volkheimer biliyor muydu? Acaba şimdi onu ne kurtarabilirdi? Jutta ile birlikte Çocuk Evi'nin tavan arası penceresinden bakıp, kanallardaki buzun çözülmesi için dua ettikleri geceler olmuştu. Böylece tarlalara çıkıp madencilere ait minik evlerin etrafını sarabilecek, makineleri kırabilecek, her şeyin üzerini taşlarla kapayacak, böylece ertesi gün uyandıklarında bildikleri her şeyin gitmiş olduğunu görebileceklerdi. İşte şimdi, ihtiyacı olan aynen öyle bir mucizeydi.

Ağustos'un birinci günü, bir teğmen Volkheimer'a geldi. Cephedeki adam ihtiyacı büyük boyutlara ulaşmıştı. Saint-Malo'nun savunması için hizmetine gerek duyulmayan herkes cepheye gitmeliydi. En azından iki kişi. Volkheimer her birine ayrı ayrı baktı. Bernd çok yaşlıydı. Cihazları tamir edebilen tek kişi de Werner idi.

Bir Numaralı Neumann. İki Numaralı Neumann.

Bir saat sonra, ikisi de tüfekleri bacaklarının arasında, bir askeri vasıtanın arka tarafına oturmuşlardı. İki Numaralı Neumann'ın yüzünde büyük bir değişiklik olmuştu. Sanki eski arkadaşlarına değil, bu dünyadaki son saatlerine bakıyor gibiydi. Siyah bir atlı arabanın içinde, kırk beş derecelik bir açıyla bir uçurumdan aşağıya düşmeyi bekliyordu sanki.

Bir Numaralı Neumann bir elini kaldırdı. Eli titremiyordu. Gözlerinin kenarındaki kırışıklıklar dışında, ağzında da bir ifade yoktu ama Werner orada bir çaresizlik görüyordu.

"Sonunda," diye mırıldandı Volkheimer, kamyonla yola çıktıklarında, "hiçbirimiz için kaçış yok."

O gece Volkheimer Cancale'e doğru uzanan sahili takip ederek Opel'i doğuya doğru sürdü. Bernd birinci telsizi bir arazideki küçük bir tümseğin üzerine yerleştirdi ve Werner de kamyonun arka tarafında ikinciyi çalıştırdı. Volkheimer kocaman dizleri direksiyona dayanmış bir şekilde, iki büklüm şoför mahallinde oturdu.

Denizde yangınlar vardı; belki de gemiler yanıyordu. Takımyıldızlarını oluşturan yıldızlar ise titreşiyordu. Werner Fransız adamın saat ikiyi on iki geçe yayın yapacağını biliyordu. Telsizi kapatmalı veya sadece parazit duyuyormuş gibi yapmalıydı. Sinyal göstergesini avucuyla kapatabilirdi. Yüzünde de hiçbir ifade olmayacaktı.

Küçük Ev

Etienne onun bu kadar çok şey üstlenmesine asla izin vermemesi gerektiğini söyleyip duruyordu. Onu asla bu kadar tehlikeye atmamalıydı. Artık sokağa çıkamayacağını da söylüyordu. Aslında Marie-Laure'un içi rahatlamıştı. Alman adam hiç aklından çıkmıyordu: Kabuslarında üç metre boyunda bir denizörümceği oluyor, kıskaçlarını şaklatarak kulağına *Basit bir soru* diye fısıldıyordu.

"Somunlar ne olacak, amca?"

"Ben gideceğim. Aslında başından beri benim gitmem gerekirdi."

Ağustos'un dördüncü ve beşinci günlerinde, Etienne kendi kendine mırıldanarak ön kapıya geldi, sonra dış kapıyı iterek açtı ve dışarı çıktı. Hemen sonra üçüncü kattaki masanın altındaki ziller çalmaya başladı. Geri döndüğünde iki sürgüyü de çekti ve binlerce tehlike arz eden bir görevi başarmış gibi, giriş holünde hızlı hızlı nefes alıp vermeye başladı.

Ekmeğin dışında yiyecek bir şeyleri hemen hemen hiç yoktu. Kuru bezelye. Arpa. Süt tozu. Madam Monec'ten kalan birkaç sebze konservesi. Marie-Laure'un düşünceleri aynı soru üzerinde kan tazıları gibi koşturup duruyordu. Önce, iki yıl önce gelen polisler *Matmazel, size söylediği özel bir şey yok muydu?* diye sormuşlardı, şimdi de o ölgün sesli topal Alman başçavuş *Baban sana bir şey verdi mi veya eskiden çalıştığı müze için bir şey taşıdığını söyledi mi?* diye sorgulamıştı onu.

Babası gitmişti. Madam Manec gitmişti. Görme yeteneğini kaybettiği vakit Paris'teki komşularının söylediklerini hatırladı: *Lanetlenmiş gibiler.*

Korkuyu, açlığı ve soruları unutmak istiyordu. Salyangozlar gibi yaşamalıydı; anbean, santimetre santimetre yaşama-

lıydı. Ama Ağustos'un altıncı günü, çalışma odasındaki küçük masadan Etienne'e kitap okuyordu.

Kaptan Nemo'nun Nautilus*'u hiç terk etmediği doğru muydu? Onu haftalarca görmediğim oluyordu. Tüm o zaman boyunca ne yapıyordu? Benim hiç bilmediğim gizli bir görevi olması mümkün değil miydi?*

Kitabı şak diye kapattı. Etienne "Bu sefer kaçacaklar mı diye merak etmiyor musun?" dedi ama Marie-Laure zihninde babasının yazdığı o tuhaf üçüncü mektubu okuyordu. Ona son gelen mektubu.

Doğum günlerini hatırlıyor musun? Sabah uyandığında masanın üzerinde her zaman iki şey bulduğunu? İşlerin bu duruma gelmesine çok üzülüyorum. Eğer anlamak istiyorsan, Etienne'in evinin içine bak, evinin içine. Doğru şeyi yapacağını biliyorum. Hediyemin daha iyi bir şey olmasını isterdim tabii ki.

Matmazel, size söylediği özel bir şey yok muydu? Buraya getirdiklerini görmemiz mümkün mü? Müzedeki her şeyin anahtarı babanızdaydı.

Etienne yanılıyordu, onların aradığı şey verici değildi. Almanların peşinde olduğu şey radyo değildi. Başka bir şeydi, sadece onun bilebileceği bir şeydi.

Adam duymak istediği her şeyi duymuştu. Onun tek sorusuna Marie-Laure bir şekilde yanıt vermişti.

Sadece bu kasabanın aptal bir maketi.

O yüzden çekip gitmişti.

Etienne'in evinin içine bak.

"Ne oldu? Bir sorun mu var?" diye sordu Etienne.

Evin içinde.

"Biraz dinlenmem gerek," dedi ve basamakları ikişer ikişer çıkarak yatak odasının kapısını kapattı, parmaklarını min-

yatür evin içine soktu. Sekiz yüz altmış beş bina. Vauborel Sokağı'ndaki 4 numaralı dar ve yüksek ev, şurada bir köşede duruyor olmalı. Parmakları evin ön yüzü üzerinde dolaştı, ön kapının girintisini buldu. İçeri doğru itti, ev yukarıya ve dışarıya doğru fırladı.

Evi salladığında hiç ses çıkmadı. Ama onlar sallandığında hiç ses çıkarmazlardı ki...

Parmakları titriyordu; yine de bilmeceyi çözmek Marie-Laure'un çok vaktini almadı. Bacayı doksan derece bük, çatı panellerini kaydır, bir iki üç.

Dördüncü bir kapı ve beşinci bir kapı ve on üçüncü kapıya gelene kadar bu böyle devam eder. O da kilitlidir ve bir ayakkabıdan daha büyük değildir.

Peki, diye sordu çocuklar, *onun orada olduğunu nereden biliyorsunuz?*

Hikayeye inanmanız gerek.

Küçük evi tersine çevirdi. Arınut şeklinde bir taş avucuna düştü.

Rakamlar

Müttefik bombaları tren istasyonunu yerle bir etmiş, Almanlar limandaki tesisleri etkisiz hale getirmişlerdi. Uçaklar bulutların arasına bir giriyor, bir çıkıyordu. Etienne yaralı askerlerin akın akın Saint-Servan'a getirildiğini, Amerikalıların sadece kırk kilometre ötedeki Mont Saint-Michel'i ele geçirdiğini ve özgürlüğün artık gün meselesi olduğunu duymuştu. Madam Ruelle kapının kilidini tam açmak üzereyken fırına geldi.

Madam Ruelle onu içeri aldı. "Uçaksavar bataryalarının mevkilerini istiyorlar. Koordinatları. Becerebilir misin?"

Etienne homurdandı. "Marie-Laure var. Neden siz yapmıyorsunuz, Madam?"

"Ben haritalardan anlamıyorum, Etienne. Dakikalar, saniyeler, sapma ayarlamaları... Bunları sen biliyorsun."

"Elimde bir defter ve pergelle etrafta dolanmam gerek. Bunu yapmanın başka bir yolu yok. Beni kurşuna dizerler."

"Topların tam nerede olduğunu bilmeleri hayati bir önem taşıyor. Bunun kaç kişinin hayatını kurtarabileceğini düşünebiliyor musun? Ve bu işi bu gece yapman gerek. Yarın şehirdeki on sekiz ile altmış yaş aralığındaki tüm erkekleri toplayacaklarına dair söylentiler var. Herkesin kağıtlarını inceleyeceklermiş ve savaşabilecek ve direnişte görev yapabilecek yaşta olan her erkeği Ulusal Kale'ye hapsedeceklermiş."

Fırın fırıl fırıl dönüyordu; her tarafını örümcek ağları sarmış, bileklerine ve kalçalarına dolanmışlardı. Hareket ettiği vakit yanan kağıtlar gibi çatır çatır sesler çıkarıyorlardı. Her geçen an, ağlar onu daha çok sarıyordu. Fırının kapısına bağlı olan çan o sırada çaldı ve birisi içeri girdi. Madam Ruelle'in yüzü bir şövalyenin siperliği gibi geçit vermiyordu.

Etienne onaylar gibi başını salladı.

"İyi," dedi Madam Ruelle ve somunu Etienne'in kolunun altına sıkıştırdı.

Alev Denizi

Yüzlerce yüzü vardı. Pek çok kez eline alıp incelemek istemiş, ama sanki parmaklarını yakıyormuş gibi taşı hemen yerine koymuştu. Babasının tutuklanması, Hubert Bazin'in sırra kadem basması, Madam Manec'in ölümü... Bu çakıl taşı bütün bunların nedeni olabilir miydi? Doktor Geffard'ın hırıltılı ve alkol kokan sesini duyar gibi oldu: *Kraliçeler onu takıp geceler boyu dans etmiş olabilir. Hatta onun yüzünden savaşlar bile çıkmış olabilir.*

Taşı elinde bulunduran kişi sonsuza dek yaşayacaktır ama taş onda olduğu müddetçe sevdiği herkesin başına sürekli yağan yağmurlar gibi art arda talihsizlikler gelecektir.

Taşlar sadece taşlardır. Hikayeler de sadece hikayelerdir.

Alman adamın istediği tabii ki buydu. İçinden kepenkleri açıp taşı sokağa atmak geldi. Veya birisine vermeliydi. Kim olursa olsun... Evden dışarı sıvışmalı ve onu denize fırlatmalıydı.

Etienne portatif merdiveni tırmanarak tavan arasına çıktı. Marie-Laure onun yer döşemelerinin üzerinde yürüdüğünü ve vericiyi açtığını duyabiliyordu. Taşı cebine koydu, minik ev modelini alarak koridora çıktı. Ama gardıroba gelmeden önce durdu. O vakit, babası bu taşın gerçek olduğuna kesinlikle inanıyor demekti. Yoksa neden o kocaman yapbozu yapmıştı ki? Onu neden Saint-Malo'da bırakmıştı, eğer ele geçirilmesinden korkmuyor idiyse? Marie-Laure'u neden yanında götürmemiş ve orada bırakmıştı?

Taş, gerçekten de yirmi milyon frank değerindeki mavi bir elmas gibi görünüyordu. Babasını bile inandıracak kadar hakiki gibiydi. Hakiki gibi göründüğüne göre, amcasına taşı gösterdiğinde nasıl bir tepki verecekti acaba? Hele onu okyanusa atmaları gerektiğini söylediğinde?

Müzedeki çocuğun sesini duyabiliyordu: *Birisinin beş Eyfel Kulesi'ni denize attığı en son ne zaman görülmüş?*

Kim böyle bir şeyden isteyerek ayrılabilirdi? Peki, ya lanet? Ya lanet de gerçek idiyse? Onu amcasına verdiği vakit ne olurdu? Ama lanetler gerçek değildi. Dünya tamamen magmadan, kıtasal kabuktan ve okyanuslardan oluşmaktaydı. Bir de yer çekimi ve zamandan... Öyle değil mi? Yumruğunu sıktı, odasına geçti ve taşı minik evin içine yerleştirdi. Üç çatı panelini gerisin geriye yerlerine kaydırdı. Bacayı doksan derece döndürdü. Evi cebine koydu.

☽

Gece yarısını epeyce geçe, deniz muhteşem bir şekilde kabarmaya başladı, en büyük dalgalar kale duvarlarının diplerine vuruyordu. Deniz yeşildi ve ay ışığının aydınlattığı sürüyle köpük, havalandıran bir ağ gibi onun üzerine yayılmıştı. Etienne'in kapısına vurduğunu duyan Marie-Laure hayallerini terk etmek zorunda kaldı.

"Ben dışarı çıkıyorum."

"Saat kaç?"

"Şafak sökmek üzere. Bir saate kadar gelirim."

"Neden gitmek zorundasın?"

"Bilmesen daha iyi."

"Ya dışarı çıkma yasağı?"

"Çabuk dönerim." Büyük amcası, onu tanıdığı dört yıl boyunca hiçbir zaman çabuk olmayan büyük amcası...

"Ya bombardıman başlarsa?"

"Şafak sökmek üzere, Marie. Hava karanlıkken gitsem iyi olacak."

"Her evi vuracaklar mı, amca? Geldikleri vakit?"

"Hiçbir evi vurmayacaklar."

"Çabucak bitecek mi?"

"Hem de nasıl... Sen git dinlen, Marie. Uyandığında ben dönmüş olacağım. Göreceksin."

"Sana biraz kitap okuyayım mı? Henüz yatmamışken... Kitabın sonuna o kadar yaklaştık ki..."

"Döndüğümde okursun. Kitabı birlikte bitiririz."

Zihnini dinlendirmek, nefesini yatıştırmak istiyordu. Şu anda yastığının altında durmakta olan küçük evi ve içinde taşıdığı büyük yükü düşünmemeye çalışıyordu.

"Etienne," diye fısıldadı Marie-Laure, "biz buraya geldiğimiz için üzüldüğün oldu mu? Senin eline düştüğüm ve Madam Manec'le birlikte bana bakmak zorunda kaldığınız için? Sizin hayatınıza lanet getirdiğim gibi bir hisse hiç kapıldınız mı?"

"Marie-Laure," dedi Etienne hiç tereddüt etmeden. Elini iki eliyle sıktı. "Bugüne kadar benim hayatıma giren en güzel şey sensin."

Sessizliğin içinde bir şeyler yığılıyor gibiydi; sanki yükselen dalgaları karşılamaya hazırlanan dev bir dalgakıran oluşuyordu. Ama Etienne sadece ikinci kez "Sen git dinlen," dedi. "Uyandığında ben gelmiş olacağım." Kız onun basamaklardan inen adımlarını saymaya başladı.

Etienne LeBlanc'ın Tutuklanması

Etienne dışarı çıktığında tuhaf bir şekilde kendisini iyi ve güçlü hissediyordu. Madam Ruelle'in bu son görevi ona vermesinden dolayı mutluydu. Bir hava savunma bataryasının yerini yayınlamıştı bile. Bu, Arılar Oteli'nin yanındaki kaya tabakasında oluşan kale duvarının üzerindeki top idi. Şimdi sadece iki konum açısını daha saptaması gerekiyordu. İki bilinen noktayı almalıyım, diye düşündü. Katedralin çan kulesini ve dış adalardan biri olan Le Petit Bé adasını seçecekti, sonra da üçüncü ve bilinmeyen bir noktanın yerini saptayacaktı. Basit üçgen. Zihninin hayaletlerden başka odaklanabileceği bir şey...

D'Estrées Sokağı'na döndü, kolejin yanından dolandı, Dieu Oteli'nin arkasındaki sokak aralığına saptı. Bacakları gençleşmiş, ayakları hafiflemişti sanki. Etrafta kimse yoktu. Bir yerlerde güneş sisin arkasından kendisini göstermeye başlamıştı. Şafak öncesi, şehir ılık, güzel kokulu ve uykuluydu. Sokağın her iki tarafındaki evler hayal gibi görünüyordu. Bir an için kendisini koca bir trenin koltuklarının arasındaki koridordan geçerken gördü, tüm yolcular uyuyordu ve tren karanlığın içinden çok ışıklı bir şehre doğru yol alıyordu. Kor gibi yanan kemerli geçitler ve parıldayan kuleler vardı bu şehirde ve havai fişekler atılıyordu.

Kale duvarlarının koyu renkli dalgakıranına yaklaştığında, karanlığın içinden üniformalı bir adam topallayarak ona doğru geldi.

7 Ağustos 1944

Marie-Laure ağır top ateşinin şiddetli sarsıntısıyla uyandı. Merdiven sahanlığını geçti, gardırobu açtı ve bastonunun ucuyla asılı duran gömleklerin arasından gardırobun sahte arka paneline üç kere vurdu. Hiçbir şey. Sonra beşinci kata indi ve Etienne'in kapısını vurdu. Yatak boş ve soğuktu.

Etienne ikinci katta da, mutfakta da yoktu. Kapının yanında, Madam Manec'in anahtar destesini astığı çivi de boştu. Ayakkabıları orada değildi.

Bir saate kadar gelirim.

Paniğini kontrol altına almaya çalıştı. En kötü ihtimalleri düşünmek doğru değildi. Girişteki tetikleyici mekanizmayı kontrol etti. Bozulmamıştı. Sonra Madam Ruelle'in bir gün önce verdiği somun ekmeğin ucunu paralar gibi kopardı ve ayakta durup onu çiğnemeye başladı. Mucizevî bir şekilde su gelmişti; iki çinko kovayı doldurdu ve yukarıya taşıyarak yatak odasının köşesine koydu. Bir an düşündükten sonra üçüncü kata yürüdü ve banyodaki küveti tepesine kadar doldurdu.

Sonra romanını açtı. Kaptan Nemo bayrağını Güney Kutbu'na dikmişti ama denizaltıyı hemen kuzeye götürmezse, buzlar içinde tutsak kalmış olacaklardı. İlkbahar dönencesi yeni yaşanmıştı; onları altı ay sürecek olan acımasız bir gece bekliyordu.

Marie-Laure geriye kalan bölümleri saydı. Dokuz tane vardı. Okumaya devam etmek istiyordu, ama *Nautilus*'da Etienne'le birlikte seyahat ediyorlardı ve o gelir gelmez kitabı okumaya yeniden başlarlardı. Gelmesi an meselesiydi zaten.

Yastığının altındaki küçük evi kontrol etti ve taşı oradan çıkarıp yatağının dibinde duran şehir maketinin içindeki yerine koyma isteğine hâkim olmaya çalıştı. Pencerenin dışında, bir kamyon kükrer gibi bir sesle çalışmaya başladı. Martılar

eşek gibi anırarak geçiyorlardı ve uzaklarda top atışı bir gümbürtüyle yeniden başlamıştı. Kamyonun takur tukur sesi şimdi daha az duyuluyordu. Marie-Laure romanın daha önceki fasıllarından birini yeniden okumaya odaklanmayı denedi: Kabartma noktalardan harfler, harflerden sözcükler ve sözcüklerden cümleler...

Öğleden sonra tetikleyici mekanizmanın teli titredi ve üçüncü kattaki masanın altına gizledikleri çan tek bir çınlama sesi çıkardı. Tepesindeki tavan arasında da aynı sesin daha boğuk olanı duyuldu. Marie-Laure düşünceli bir şekilde parmaklarını kitaptan kaldırdı. *Sonunda,* diye düşündü ama aşağı indikten sonra kapı sürgüsünü tutup "Kim o?" diye bağırdığında, Etienne'in sakin sesini değil, sadece parfümcü Claude Levitte'in sesini duydu.

"İçeri girebilir miyim?"

Adamın yaydığı nane, misk ve aldehit kokularını kapının arkasından bile duyabiliyordu. Bu kokuların arkasında ise ter kokusu vardı. Korku vardı.

Marie-Laure her iki sürgüyü de açtı ve kapıyı araladı.

Adam yarı aralık kapıdan seslendi. "Benimle gelmen gerekiyor."

"Büyük amcamı bekliyorum."

"Ben onunla konuştum."

"Onunla konuştunuz mu? Nerede?"

Marie-Laure, Mösyö Levitte'in parmaklarını birbiri ardı sıra çıtlattığını duyabiliyordu. Güçlükle nefes aldığını da. "Evleri boşaltma emrini görmüş olmalısınız, Matmazel. Şehir kapılarının kilitlendiğini duymadınız mı?"

Kız yanıt vermedi.

"On altı ile altmış yaş aralığındaki tüm erkekleri tutukluyorlar. Şato'nun kulesinde toplanmalarını söylediler. Sular çekilince Ulusal Kale'ye gönderileceklermiş. Tanrı yardımcıları olsun."

Vauborel Sokağı'nda her şey sakin görünüyordu. Kırlangıçlar değecekmiş gibi evlerin üzerinden geçiyorlardı, iki güvercin de yükseklerdeki bir çatı oluğunun üzerinde didişiyordu. Bir bisikletli patır patır sesler çıkararak geçti. Sonra sessizlik oldu. Gerçekten şehir kapılarını kapatmışlar mıydı? Bu adam gerçekten Etienne ile konuşmuş muydu?

"Siz de onlarla birlikte gidecek misiniz, Bay Levitte?"

"Düşünmüyorum. Senin hemen bir sığınağa gitmen gerek," dedi Mösyö Levitte burnunu çekerek. "Veya Rocabey'deki Notre Dame kilisesinin altındaki mahzen-mezarlara gitmelisin. Ben de Madam'ı oraya gönderdim. Amcan bana öyle yapmamı söyledi. Şimdi, her şeyi bir kenara bırak ve benimle birlikte gel."

"Neden?"

"Amcan neden olduğunu biliyor. Herkes neden olduğunu biliyor. Burası güvenli değil. Hadi, gel."

"Ama şehir kapılarının kilitlendiğini söylemiştiniz."

"Evet, söyledim kızım. Şimdi bu kadar soru yeter." İçini çekti. "Güvende değilsin ve ben buraya sana yardım etmeye geldim."

"Amcam kilerimizin güvenli olduğunu söyledi. Beş yüz yıldan beri ayakta duruyor, birkaç gece daha dayanabilir dedi."

Parfümcü hafifçe öksürdü. Marie-Laure onun kalın boynunu uzatıp evin içine, asılı duran paltosuna ve mutfak masasının üzerindeki ekmek kırıntılarına baktığını hayal edebiliyordu. Herkes diğerlerinin nelere sahip olduğunu kontrol ediyordu. Amcası bu adamdan onu sığınağa götürmesini istemiş olamazdı. Etienne'in Claude Levitte ile konuştuğu en son ne zaman görülmüştü? Yukarıdaki küçük ev modelini ve içindeki taşı düşündü. Doktor Geffard'ın sesini duyar gibi oldu: *Bazen o kadar küçük bir şey öylesine güzel ve öylesine değerli olabilir ki...*

"Paramé'deki evler yanıyor, Matmazel. Limandaki gemileri batırıyorlar, katedrali bombalıyorlar ve hastanelerde su yok. Doktorlar ellerini şarapla yıkıyorlar! Şarapla!" Mösyö Levitte'in sesi çırpınır gibi titriyordu. Marie-Laure Madam Manec'in bir keresinde şehirde bir hırsızlık vakası olduğu vakit Mösyö Levitte'in geceleri cüzdanını bacaklarının arasına alıp yattığını söylediğini hatırladı.

Marie-Laure, "Ben burada kalacağım," dedi.

"Yüce İsa aşkına, zor kullanmamı mı istiyorsun?"

Biri ona bu görevi vermiş, diye düşündü Marie-Laure. Alman adamın Hubert Bazin'in yeraltı odasının kapısının önünde volta attığını, kapının parmaklıklarına gazetesini sürttüğünü hatırladı ve kapıyı biraz daha ittirdi. "Eminim ki, bu gece kendi çatıları altında uyuyacak olan kişiler sadece ben ve büyük amcam değiliz."

Umursamazmış gibi görünmek için elinden geleni yapıyordu. Mösyö Levitte'in kokusu öyle iç bayıltıcıydı ki...

"Matmazel," dedi. Bu kez rica eder gibiydi. "Mantıklı olun. Her şeyi bırakın ve benimle gelin."

"Büyük amcam döndüğü vakit onunla görüşürsünüz." Kapının sürgüsünü çekti.

Adamın orada durup beklediğini duyabiliyordu. Kendi kendine maliyet-kazanç hesapları yapıyor olmalıydı. Sonra döndü ve korkusunu peşinden sürükleyerek sokağın aşağılarına doğru yürüdü.

Marie-Laure holdeki masanın yanına doğru eğildi ve ipi bulup tetikleyici mekanizmayı yeniden kurdu. Adam içeriye baktığında neler görmüş olabilirdi? Bir palto, yarım somun ekmek? Etienne mutlu olacak diye düşündü. Mutfak penceresinin önünden böcek avına çıkmış kılıç kırlangıçları geçti ve bir örümcek ağının telleri güneşte bir an parlayıp söndü.

Yine de, ya parfümcü doğruyu söylüyorsa, diye düşünmeden edemedi.

Gün ışığı donuk bir altın rengine bürünmüştü. Kilerdeki birkaç çekirge şarkı söylemeye başladı: Ritmik bir *kri-kri*... Bir Ağustos akşamıydı. Marie-Laure yırtık pırtık çoraplarını yukarı çekerek mutfağa geçti ve Madam Ruelle'in somunundan bir parça daha kopardı.

El İlanları

Avusturyalılar, karanlık basmadan önce her birinin kenarında gümüş renkli kabartma bir arı resmi olan otele ait tabaklarda bütün domatesle pişirilmiş domuz böbreği servis ettiler. Herkes kum torbalarının veya mühimmat kutularının üzerinde oturuyordu. Bernd kasesinin üzerine kapaklanmış uyuyordu, Volkheimer ise kilerdeki radyoyla ilgili olarak bir köşede birisiyle konuşuyordu. Odanın tüm çeperi, çelik miğferlerinin altında sabit şekilde yemek çiğneyen Avusturyalılarla doluydu. Bunlar enerjik, deneyimli adamlardı. Amaçları konusunda şüpheleri olmayan kişilerdi.

Werner yemeğini bitirince, yine üst kata çıktı ve altıgen banyo küvetinin içinde ayakta dikildi. Kepengi ittirdi ve birkaç santimetre açtı. Akşam havası bir nimet gibiydi. Pencerenin altında, otelin denize bakan burçlu teraslarından birinde, büyük 88 bekliyordu. Topun ve pencere boşluklarının da altındaki kale duvarları, on beş metre aşağıdaki kuştüyüne benzeyen yeşil ve beyaz dalgaların arasına sanki balıklama dalıyordu. Sol tarafında şehir vardı, gri ve yoğun... En doğuda ise, şu anda görülmeyen bir çatışmadan kalan bir kırmızılık yükseliyordu. Amerikalılar onları denizde kıpırdayamaz hale getirmişlerdi.

Werner'e o ana kadar olup bitenlerle bundan sonra olacak olanlar arasında, bir tarafında bilinenler, diğer tarafında ise bilinmeyenler olan görünmez bir sınır bölgesi varmış gibi geliyordu. Arkasında görünen şehirde olup olmadığını bilmediği o kızı düşündü. Onun elindeki bastonla rögarların üzerinde gezindiğini hayal etti. Boş gözleriyle dünyaya bakan, dağınık saçlı ve parlak yüzlü kızı...

Hiç olmazsa onun evinin sırlarını saklamıştı. En azından onu tehlikeye atmamıştı.

Garnizon komutanının şahsen imzaladığı yeni emirler, kapıların, market tezgahlarının ve lamba direklerinin üzerine asılmıştı. *Hiç kimse eski şehrin dışına çıkmaya teşebbüs etmemelidir. Hiç kimse özel izni olmadan sokaklarda yürümemelidir.*

Werner kepengi kapatmak üzereyken, alacakaranlıkta tek bir uçak göründü. Gövdesinden yavaşça büyüyen yumağa benzeyen bir şey çıkıyordu.

Kuşlar?

Ama bu yumak bölünmeye ve dağılmaya başladı: Bunlar kağıtlardı. Binlerce minik sayfa. Damlardan aşağı sağanak halinde dökülüyor, siperlerin üzerinden uçuyor ve sahildeki gelgit girdaplarının üzerine yapışıyorlardı.

Werner lobiye indi, Avusturyalılardan biri, bunlardan birini almış ışığa tutuyordu.

"Fransızca," dedi.

Werner kağıdı aldı. Mürekkep o kadar tazeydi ki, parmaklarının dokunduğu yerler lekeleniyordu. *Bu kasabada yaşayanlar için acil mesaj* diyordu. *Derhal kırsal alana kaçın.*

On

Gömülü Durumda

Kız yine okuyordu:

... Bizim en kısa ne kadarlık bir süre içinde dışarı çıkabileceğimizi kim hesap edebilirdi ki? Nautilus *suyun üstüne çıkmadan havasız kalıp boğulmamız ihtimal dahilinde değil miydi? Tüm gemidekilerle birlikte bu buzdan mezar içine gömülmek bizim kaderimiz miydi? Durum çok vahimdi. Ama herkes mantıklı düşünmeye çalışıyordu ve sonuna kadar görevini yerine getirmeye karar vermişti...*

Werner dinliyordu. Tayfalar denizaltıyı tutsak alan buzları kırıyorlardı; denizaltı Güney Amerika sahilleri boyunca yol alıyordu. Amazon nehrinin ağzını geçmişler, Atlantik'te dev mürekkep balıkları tarafından kovalanmışlardı. Pervaneleri aniden durmuştu; Kaptan Nemo haftalardır ilk kez kamarasından çıkmıştı, çok ciddi görünüyordu.

Werner birden yerden kalktı; radyoyu bir eliyle taşırken diğer eliyle de pili sürükledi. Volkheimer'ı altın renkli kumaşla kaplı koltukta oturur bir halde bulana kadar kilerin içinde yürüdü. Pili yere bıraktı, elini dev adamın kolundan omzuna kadar gezdirdi. Başını buldu. Volkheimer'ın kulaklarına kulaklıkları yapıştırdı.

"Onu duyabiliyor musun?" dedi Werner. "İlginç ve güzel bir hikaye, keşke Fransızca anlayabilseydin. Dev bir mürekkep balığı denizaltının pervanelerini dev gibi burnuyla sıkıştırıyor. Kaptan da denizaltıyı yukarı çıkarıp canavarlarla yumruk yumruğa çarpışmak gerektiğini söylüyor." Volkheimer, derin bir nefes aldı. Hiç kıpırdanmadı.

"O kız bulmamız gereken vericiyi kullanıyor. Ben onu buldum. Haftalar önce. Onun teröristler tarafından kullanıldığını söylemişlerdi ama kullananlar sadece yaşlı bir adamla bir kız..."

Volkheimer hiçbir şey söylemedi.

"Başından beri biliyordun, değil mi? Benim bildiğimi de..."

Volkheimer kulaklıkları nedeniyle onu duymuyor olabilirdi.

O sırada kız "Bana yardım edin," diyordu. Babasına, büyük amcasına. "O burada," diyordu.

Yukarılarındaki yıkıntıdan tüyler ürperten bir inleme sesi geldi ve Werner karanlıkta kendisini bu sesin yirmi metre altında, *Nautilus*'un içinde tutsak kalmış gibi hissetti. Bir düzine deniz canavarı ahtapot kollarıyla denizaltının gövdesini kamçılıyordu. Vericinin evin yüksek bir yerinde olduğunu biliyordu. Bombardımana en açık olan yerinde. Kendi kendine "Ben meğer ölmesini dinlemek için onu kurtarmışım," dedi.

Volkheimer hiçbir şey anlamamıştı. Gitmek ile gitmeye karar vermek arasında bir fark var mıydı? Werner kulaklıkları geri aldı ve pilin yanında, tozların arasında yere oturdu.

Kız okumaya devam ediyordu. "*Birinci güverte zabiti,* Nautilus*'un yanlarından tırmanmakta olan diğer canavarlarla çok güçlü bir şekilde mücadele etmişti. Tayfalar baltalarını sağa sola sallıyorlardı. Ned, Conseil ve ben de silahlarımızı onların yumuşak bedenlerine sapladık. Havayı berbat bir misk kokusu kapladı.*

Ulusal Kale

Etienne onu hapse tıkanlara, kale muhafızına ve düzinelerce mahkuma yalvardı. "Yeğenimin kızı kör ve yapayalnız..." İddia edildiği gibi altmış değil, altmış üç yaşında olduğunu, kağıtlarına haksız yere el koyulduğunu ve bir terörist olmadığını da söyledi. Yetkili *Feldwebel*in karşısına çıktı ve bir araya getirebildiği kırık dökük Almancasıyla kekeleyerek yalan yanlış bir şeyler söylemeye çalıştı – *"Sie müssen mich helfen!" "Meine Nichte ist herein dort!"** Ama Feldwebel de diğerleri gibi omuzlarını silkti ve Böyle bir şey karşısında insan ne yapabilir? der gibi suyun öte tarafına, yanmakta olan şehre doğru baktı.

Daha sonra yolunu şaşırmış bir Amerikan top mermisi kaleyi vurdu. Yaralananları levazım kilerine indirdiler, ölüleri gelgit hattının hemen yukarısındaki kayaların altına gömdüler ve Etienne konuşmaktan vazgeçti.

Sular yükseliyor ve sonra geri çekiliyordu. Etienne geriye kalan enerjisini de beynindeki gürültüyü yatıştırmak için kullanıyordu. Bazen şehrin kuzeybatı köşesindeki sahil kesiminde için için yanan köşklerin iskeletlerinin arasından kendi evinin çatısını görebildiğine kendisini inandırıyordu. Evin hâlâ ayakta durduğuna da neredeyse inanmıştı, ama ev durmadan dumandan oluşan bir örtünün arkasında gözden kayboluyordu.

Ne yastık vardı, ne de battaniye. Tuvalet mahşer yeri gibiydi. Yiyecek düzenli aralıklarla gelmiyordu. Bunları muhafızın karısı, şehirde top mermileri patlarken, sular çekildiğinde birkaç yüz metrelik kayalık arazinden geçerek iç kaleden getiriyordu.

---

* *"Sie müssen mich helfen!" "Meine Nichte ist herein dort!":* "Bana yardım etmelisiniz!" "Yeğenimin kızı orada!" (Çev. N.)

Getirdikleri hiçbir zaman yeterli olmuyordu. Etienne oradan kaçma hayalleriyle kendisini oyalıyordu. Duvardan aşağı kay, birkaç yüz metre yüz, kendini dalgakıranın üzerine çek. Korunman olmadan mayınlı sahilden tüyerek kilitli kapılardan birine kadar git. Saçma!

Burada, mahkumlar güllelerin şehri tarumar ettiğini, daha ateşleme sesleri duyulmadan bile görebiliyorlardı. Son savaş sırasında, Etienne sırf dürbünleriyle bakarak, top ateşinin ne kadar zarar verdiğini gökyüzüne tırmanan renklerden anlayabilen topçular tanımıştı. Gri renk güllelerin taşa çarptığını gösterirdi. Kahverengi toprağa. Pembe ise insan etine...

Gözlerini kapattı. Mösyö Hébrard'ın kitapçı dükkanında ilk kez lamba ışığı altında saatler boyu radyo dinlediği günleri hatırladı. Henri'nin tavana kadar yükselen sesini dinlemek için katedral korusunun içine sızdığı günleri hatırladı. Anne ve babalarının onları götürdüğü, vitraylı pencereleri ve kumaş kaplı duvarları olan restoranları hatırladı; devlet izniyle korsanlık yapan kişilerin deniztarağı motifli duvar süsleri ve duvar harçlarının içine madeni paralar katılmış olan Dorik sütunlu villalarını hatırladı; tüfek ustalarının, gemi kaptanlarının, döviz tacirlerinin ve pansiyon sahiplerinin işlettiği dükkanların vitrinlerini hatırladı; Henri'nin kale duvarlarına *Buradan kurtulmayı dört gözle bekliyorum, buranın içine edeyim* diye yazdığı yazıları hatırladı. LeBlanclar'ın evini, kendi evini hatırladı! Ortasındaki sarmal merdivenin bir çan kulesi gibi yükseldiği, ağabeyinin hayaletinin zaman zaman duvarlardan geçtiği, Madam Manec'in yaşayıp öldüğü ve kısa bir süre öncesine kadar Marie-Laure ile çalışma masasının üzerine oturup Hawai'deki volkanların, Peru'daki bulut ormanlarının üzerinden uçtuklarını hayal ettikleri ve sadece bir hafta önce Marie-Laure'un bağdaş kurarak yerde oturduğu ve ona Kaptan Nemo ve Arronax'nın dalgıç kıyafetleriyle Seylan sahillerinde nasıl inci avladıklarını,

atılgan Kanadalı Ned Land'in bir köpekbalığının yan tarafına zıpkınını nasıl sapladığını okuduğu dar ve yüksek ev... Hepsi yanıyordu. Bugüne kadar birikmiş olan tüm anıları...

Ulusal Kale'nin üstünde, şafak yoğun ve öldüresiye bir berraklığa kavuşmuştu. Samanyolu rengi solmaya yüz tutan bir nehir gibiydi. Etienne yangınlara doğru baktı. Evren yakıtla dolu diye düşündü.

Kaptan Nemo'nun Son Sözleri

Ağustos'un on ikinci gününün öğle vaktine kadar, Marie-Laure geriye kalan dokuz bölümün yedisini mikrofona okumuştu. Kaptan Nemo gemisini dev mürekkep balığından kurtarmış ama bir tayfunun ortasında kalmışlardı. Daha sonraki sayfalarda ise, insanla dolu bir savaş gemisine çarpmışlar ve iğnenin beze geçtiği gibi gövdesinin tam ortasından geçmişlerdi. *Nautilus* artık denizin uçsuz bucaksız ıssızlığında uyurken, Kaptan orguyla insanın kanını donduran hüzünlü bir parça çalıyordu. Kitabın okunmayan sadece üç sayfası kalmıştı. Marie-Laure bu hikayeyi dinleyenlere huzur verip vermediğini bilemiyordu. Acaba nemli ve soğuk bir hücreye yüz kişiyle birlikte tıkılmış olan büyük amcası ve gece nöbetlerinde sırtlarını siperlere dayayan Amerikalı askerler silahlarını temizlerken, onunla birlikte *Nautilus*'un karanlık koridorlarında dolaşmış olabilirler miydi?

Ama kitabın sonuna geldiği için mutluydu.

Aşağıdaki Alman adam iki kez hayal kırıklığı içinde bağırmış, sonra sessiz kalmıştı. Gardıroptan çıksam ve küçük evi ona teslim etsem ne olur diye düşündü. En azından hayatta kalıp kalamayacağımı öğrenirdim...

Önce kitabı bitirecek, daha sonra karar verecekti.

Küçük evi açtı ve taşı avucuna bıraktı. Tanrıça laneti kaldırsaydı, ne olurdu? Bütün yangınlar söner miydi? Dünyadaki her şey daha mı iyi olurdu? Güvercinler pencere eşiklerine geri dönerler miydi?

Akciğerlerini doldur. Kalbinin atmasını sağla. Bıçağı yanında tutuyordu. Parmak uçlarını yeniden kitabın satırları üzerine bastırdı. Kanadalı zıpkıncı Ned Land hangi pencereden kaçacağını bulmuştu. *"Deniz bugün kötü,"* demişti Profesör Arronax'a, *"ve rüzgar da şiddetli esecek."*

"Seninle aynı fikirdeyim, Ned."

"Ama sana şunu da söyleyeyim, eğer yakalanırsak, kendimi savunacağım, öleceğimi bilsem bile."

"Birlikte ölürüz o zaman, Ned, dostum benim."

Marie-Laure, Hubert Bazin'in köpek evindeki on binlerce deniz salyangozunu düşündü; oraya buraya nasıl yapıştıklarını, helezonlu kabuklarının içine kendilerini nasıl çektiklerini; küçük yeraltı odasına saklandıklarında martıların onları gökyüzüne nasıl kaçıramadığını ve kayaların üzerinde nasıl parçalayamadığını...

Konuk

Von Rumpel mutfakta bulduğu vakti geçmiş şaraptan içti. Dört gündür bu evdeydi ve ne çok hata yapmıştı! Alev Denizi başından beri Paris Müzesi'nde duruyor olabilirdi. Oradan sürünerek, mantara basmış, aptal yerine konmuş ve kandırılmış bir şekilde ayrılırken, maden bilimcinin ve müdür yardımcısının onun arkasından pişmiş kelle gibi sırıttıklarını hatırladı. Veya o parfümcü ona ihanet etmiş olabilirdi. Belki de kızı evden çıkardıktan sonra taşı da o almıştı. Veya Levitte kızı şehirden uzaklaştırırken, belki de taş kızın o rüküş sırt çantasının içinde duruyordu veya yaşlı adam taşı rektumunun içine sokmuştu: Şimdi de yirmi milyon franklık bir taşı bir bok yığınının içine dışkılamakla meşguldü.

Veya taş belki de hakiki bile değildi. Her şey bir kandırmaca, bir masaldan ibaret olabilirdi.

O kadar emindi ki... Taşın saklandığı yeri bulduğundan ve bilmeceyi çözdüğünden adı gibi emindi. Taşın kesinlikle onu kurtaracağından. Kız bilmiyordu ama o yaşlı adamı sahneden indirmişti. Her şey mükemmel bir şekilde ayarlanmıştı. Ama şimdi geride kesin olan ne kalmıştı ki? Sadece içindeki o öldürücü tomurcuklanma ve onun tüm hücrelerine getirdiği çürüme... Kulaklarına babasının sesi geliyordu: *Sadece bir sınavdan geçiyorsun.*

Birisi ona Almanca seslendi.

*"Ist da wer?"**

Baba?

"Hey, sen, oradaki!"

Von Rumpel kulak kabarttı. Sesler dumanın arasından geçerek daha da yakına geliyordu. Pencereye doğru sürünerek

---

* *Ist da wer?* Orada kimse var mı? (Çev. N.)

gitti. Miğferini başına taktı. Başını parçalanmış pencere pervazından dışarıya çıkardı.

Bir Alman piyade onbaşısı sokaktan yukarıya doğru gözlerini kısarak bakıyordu. "Efendim, siz misiniz? Hiç beklemiyordum da... Ev temiz mi, efendim?"

"Evet, boş. Nereye gidiyorsunuz, onbaşı?"

"La Cité'deki kaleye, efendim. Burayı boşaltıyoruz. Her şeyi bırakıyoruz. Şato'yu ve Bastion de la Hollande'ı hâlâ tutuyoruz. Diğer tüm personel geri çekilecek."

Von Rumpel çenesini pencere pervazına dayadı. Başı boynundan ayrılacakmış ve infilak etmek üzere yuvarlanarak sokağa düşecekmiş gibiydi.

Onbaşı, "Tüm kasaba bomba emniyet hattı içerisinde kalacak."

"Ne kadar süreyle?"

"Yarın bir ateşkes olacak. Öğlen vaktinde, diyorlar. Sivillerin çıkarılması için. Sonra saldırı yeniden başlayacakmış."

Von Rumpel; "Şehri geri mi veriyoruz?"

Yakınlarda bir bomba patladı ve patlama yıkıntı halinde olan binalara çarparak yankılandı. Sokaktaki asker bir eliyle miğferini düzeltti. Kaldırım taşlarının üzerine taş parçaları düştü.

"Siz hangi birliktesiniz, Başçavuş?"

"Sen devam et, onbaşı. Benim buradaki işim de bitmek üzere."

Son Cümle

Volkheimer hareket etmiyordu. Boya kovasının dibindeki sıvı da ne kadar toksik olursa olsun bitmişti. Werner'in kızla ilgili olarak herhangi bir frekanstan bir şey yakalayamadığı ne kadar olmuştu? Bir saat mi? Daha mı fazla? Kız son olarak *Nautilus*'un girdaba ve evlerden bile büyük dalgalara kapılmasını, çelik iskeletinin çatırdamasını ve daha sonra da kitabın son satırı olduğunu tahmin ettiği cümleyi okumuştu.

Böylece, Ecclesiastes'in altı bin yıl önce sorduğu "Çok uzaklarda ve çok, çok derinlerde olan bir şeyi kim bulabilir?" sorusuna yanıt verme hakkına sahip olan iki adam olduğunu söyleyebiliriz: Kaptan Nemo ve ben.

Verici bu cümleden sonra kesilmiş ve Werner'in etrafını müthiş bir karanlık sarmıştı. Son birkaç günden beri – tam olarak kaç gün olduğunu o da bilmiyordu – açlık sanki içinde bir el idi; göğüs boşluğunda dolanıp duruyor, kürek kemiklerine kadar erişiyor ve sonra leğen kemiklerine iniyordu. Kemiklerini tırmalıyordu. Gerçi bugün – yoksa bu gece mi – açlık artık yakıtı kalmayan bir alev gibi miadını doldurmuştu sanki. Açlık ve tokluk, sonunda aynı şey olmuştu.

Werner, pelerinli küçük Viyanalı kızın tavandan bir gölge gibi inmesini seyretmek için gözlerini kırpıştırdı. Kız bir kesekağıdı dolusu yeşillik taşıyordu. Gelip yıkıntıların arasında oturdu. Etrafında arılardan oluşan bir bulut dönüyordu.

Werner hiçbir şey göremiyordu, ama onu görüyordu.

Kız parmaklarıyla bir şey sayıyordu. *Kuyruğa girmediği için*, diyordu. *Ağır çalıştığı için. Ekmek yüzünden kavga ettiği için. Kamp tuvaletinde fazla vakit geçirdiği için. Ağladığı için. İşlerini protokole göre düzenlemediği için.*

Kesinlikle saçma sapan bir şeydi bu söyledikleri, ama içinde anlam ifade eden şeyler de vardı, Werner'in anlamamak

için kendisini zorladığı bazı şeyler... Kız konuştukça yaşlanıyordu, başında şimdi gümüş renkli saçlar vardı, giysisinin yakası tarazlanmıştı; yaşlı bir kadın olmuştu. Bilincinin bir ucunda beklediğini bildiği kişi haline gelmişti.

Baş ağrılarından şikayet ettiği için.

Şarkı söylediği için.

Geceleri ranzasında konuştuğu için.

Akşam içtimasında doğum gününü unuttuğu için.

Gelen siparişleri boşaltırken ağırdan aldığı için.

Doğru anahtarları teslim etmediği için.

Yataktan geç kalktığı için.

Frau Schwartzenberger... Bu cümlelerde bahsi geçen kadın oydu. Frederick'in asansöründeki Yahudi kadın.

Kızın saydığı parmaklar bitmişti.

Ona hitap edildiğinde gözlerini kapattığı için.

Ekmek kabuklarını istiflediği için.

Parka girmeye teşebbüs ettiği için.

İltihaplı elleri olduğu için.

Bir sigara istediği için.

Hayal kurmayı başaramadığı için. Werner, aynen o büyük girdaba kapılan *Nautilus* veya maden ocağına inen babası gibi, karanlıkta topaç gibi dönerek daha derinlere gittiğini ve sonunda dibe vurduğunu hissediyordu. Zollverein'de,n sonra tek yönlü bir yola girmiş, Schulpforta ile Rusya'daki ve Ukrayna'daki dehşet verici olayları yaşamıştı. Viyana'daki o anne-kız geçmişte kalırken de tutkularıyla mahcubiyeti tek beden haline gelmişti. Ve şimdi kıtanın bir ucundaki bu hayalet, bu bodrum katının en dip noktasında saçmalarken, Frau Schwarzenberger'in ona doğru geldiğini görüyordu. Kadın ona yaklaştıkça yedi yaşındaki küçük bir kıza dönüşüyor, saçları yeniden kızıl, teni pürüzsüz oluyor ve yüzünü onun yüzüne dayıyordu. Alnının ortasında, Werner'in içinde bulunduğu ka-

ranlıktan daha da siyah olan bir delik, onun ötesinde de sokak aralarından, pencerelerden, için için yanan parklardan bakan on bin, beş yüz bin ruhla dolu karanlık bir şehir vardı. Ve Werner o anda göğün gürlediğini duydu.

Şimşek çaktı.

Top ateşi başladı.

Kız buhar olup uçtu.

Yer sarsılıyordu. Bedeninin içindeki organlar titriyordu. Kirişler inliyordu. Sonra sadece damla damla akan tozlar vardı, bir de bir metre ötedeki Volkheimer'ın hafif ve bozguna uğramış nefes alıp verişleri...

Müzik #1

Büyük amcasının küçük tavan arasında beş günden fazla hayatta kalmayı başaran Marie-Laure, 13 Ağustos gününün gece yarısında, sağ elinin parmaklarını sol eliyle tuttuğu bir plağın yüzünde yumuşakça dolaştırdı ve tüm şarkıyı zihninden geçirdi. Her bir yükselişi ve alçalışıyla birlikte... Sonra plağı Etienne'in elektrofonunun plak yuvasına yerleştirdi.

Bir buçuk gündür su içmemişti, iki gündür de açtı. Tavan arası sıcak, toz ve hapis kokuyordu. Bir de köşedeki tasın içinde biriken idrar...

Birlikte ölürüz, Ned, dostum benim.

Görüldüğü kadarıyla bu kuşatma asla sona ermeyecekti. Taş yapılar sokaklara yığılmıştı, şehir paramparça olmuştu; ama bu ev hâlâ ayaktaydı.

Büyük amcasının paltosunun cebinden, açmadan sakladığı konserve kutusunu çıkardı ve yere koydu. Ne kadar uzun bir süredir saklıyordu onu. Bunun nedeni bu kutunun belki de Madam Manec ile olan son bağı temsil etmesiydi. Belki de, açar ve konserveyi bozulmuş bulursa, bu hayal kırıklığı onu öldürebilirdi.

Kutuyu ve tuğlayı, tekrar bulacağından emin olduğu piyano taburesinin altına koydu. Sonra plağı tekrar kontrol etti. Kolu indirdi, iğneyi plağın en başına yerleştirdi. Sol eliyle mikrofonun, sağ eliyle de vericinin başlatma düğmelerini buldu.

Sesi sonuna kadar açacaktı. Alman hâlâ evin içindeyse, bu sesi duyacaktı. Piyano müziğinin üst katlardan nasıl akmakta olduğunu duyacak, başını kaldıracak ve bir şeytan gibi, salyasını akıtarak altıncı katta gezinmeye başlayacaktı. Sonunda, kulaklarını sesin en fazla geldiği gardırobun kapılarına dayayacaktı.

Dünyada insana hayret veren ne çok şey var diye düşündü. Ağaçların dalları, telkari işine benzeyen kökleri, kristallerin matrisi, babasının maketlerde yaptığı sokaklar... Deniz minarelerinin kabukları üzerindeki yumrucuklar, firavun inciri ağacının gövdesinin dokusu ve kartalların boş kemiklerinin içi... *Ama bunların hiçbiri insan beyni kadar karışık değil*, derdi Etienne, *insan beyni dünyadaki en karmaşık şey olabilir; hatta içinde evrenlerin döndüğü bir kilo ağırlığındaki ıslak bir şeydir o.*

Mikrofonu elektrofonun çan şekilli hoparlörünün üzerine koydu, pikabı çalıştırdı ve plak dönmeye başladı. Tavan arası çıtırdıyordu. Zihninde Jardin des Plantes'da dolaştığını hayal etti, altın renkli bir havada, yeşil bir rüzgar eserken ve söğütlerin uzun parmakları onun omuzlarında gezinirken... Tam karşıda babası duruyordu; bir elini uzatmıştı, onu bekler gibi...

Piyano müziği başladı.

Marie-Laure taburenin altına eğilip bıçağı aldı. Sonra yerde sürünerek yedi basamaklı merdivenin en üstüne çıktı, bacaklarını sarkıtarak oturdu. Cebindeki küçük evin içinde elmas, bir elinde de bıçak vardı.

"Gel de beni yakala," dedi.

Müzik #2

Şehrin üzerindeki yıldızların altında her şey uyumaktaydı. Nişancılar uyuyordu, katedralin bodrum katındaki rahibeler uyuyordu, eski korsan mahzenlerinde annelerinin kucaklarındaki çocuklar uyuyordu. Dieu Oteli'nin bodrum katındaki doktor uyuyordu. La Cité kalesinin altındaki tünellerdeki yaralı Almanlar uyuyordu. Ulusal Kale'nin duvarlarının arkasındaki Etienne uyuyordu. Kayalara tırmanan salyangozlar ve yığınakların arasında koşuşturan farelerin dışında her şey uyuyordu.

Arılar Oteli'nin yıkıntılarının altındaki bir delikte Werner de uyuyordu. Sadece Volkheimer uyanıktı. Werner'in radyosunu kucağına, pili de bacaklarının arasına almış oturuyor ve hafiften gelen parazit sesini dinliyordu. Bir şey duymayı umduğundan değil, Werner kulaklıkları onun kulaklarının üstünde bıraktığı için... Onları çıkaracak irade gücünden yoksun olduğu için... Eğer kıpırdanırsa mahzenin öteki ucundaki alçıdan kafaların onu öldüreceğine en başından beri inanmış olduğu için...

O anda olmayacak bir şey oldu ve parazit sesi müzik sesine dönüştü.

Volkheimer'ın gözleri fal taşı gibi açıldı. Karanlıkta başıboş gezen her bir fotonu yakalamak istercesine... Tek bir piyano yükselen gamlar çalıyor, sonra geri dönüyordu. Notalara ve onların arasındaki sessizliğe kulak vermişti; kendisini şafak vaktinde bir atın üzerinde ormanların içinden başka atlara yol gösterirken, omuzlarına kocaman bir testere asmış olan büyük büyükbabasının arkasında karların arasında güçlükle ilerlerken görüyordu. Karlar çizmelerinin ve atların ayakları altında ciyaklıyor, üstlerindeki tüm ağaçlar fısıldıyor ve gıcırdar gibi bir ses çıkarıyordu. Sonunda bir katedral kadar büyü-

müş olan bir çam ağacının olduğu donmuş bir su birikintisinin yanına geliyorlardı. Büyük büyükbabası af dileyen bir suçlu gibi dizlerinin üzerine çöküyor, testereyi ağacın gövdesindeki bir oyuğa sokuyor ve kesmeye başlıyordu.

Volkheimer ayağa kalktı. Karanlıkta Werner'in bacağını buldu ve kulaklıkları Werner'in kulağına dayadı. "Dinle," dedi, "dinle, dinle..."

Werner uyandı. Akorlar canlı dalgacıklar halinde kayıp gidiyordu.

Clair de Lune. Claire: İçini görebileceğiniz kadar saydam bir kızın adı.

Volkheimer, "Işığı pile bağla," dedi.

"Neden?"

"Yap."

Şarkı daha bitmeden önce, Werner radyoyu pilden ayırıp, ölü durumdaki arazi el fenerinin lamba çerçevesinin vidalarını ve ampulünü söktü ve ampulü pilin uçlarına değdirdi. Bir ışıkları olmuştu. Mahzenin arka köşesindeki Volkheimer yıkıntının arasından taşlar, tahta parçaları ve paramparça olmuş duvardan bazı blokları çekmeye başladı. Sadece dizlerine dayanmak ve nefes almak için arada bir duruyordu. Bunları bir bariyer haline getirdi. Sonra Werner'i bu eğreti sığınağın içine çekti, el bombasını çıkardı ve beş saniyelik ateşleme süresi olan çekme ipini hızla çekti. Werner bir elini miğferinin üzerine koydu. Volkheimer el bombasını bir zamanlar merdiven sahanlığı olan yere doğru fırlattı.

Müzik #3

Von Rumpel'in kızları tombul ve sinirli minik bebeklerdi, öyle değil mi? İkisi de her zaman çıngıraklarını ve emziklerini düşürür, kördüğüm haline getirdikleri battaniyelerinin içinde saklanırlardı. İşkence çeken küçük melekler gibilerdi. Ama büyümüşlerdi! Babalarının sürekli uzaklarda olmasına rağmen... Ve çok güzel şarkı söyleyebiliyorlardı, özellikle de Veronika. Belki ünlü olmayacaklardı ama bir baba için yeterince iyi söylüyorlardı. Kocaman keçe çizmelerini ve annelerinin onlar için diktiği yakalarında primulalar ve papatyalar işlenmiş olan o korkunç, şekilsiz giysilerini giyerler, ellerini arkalarında birleştirerek, anlayacak yaşta olmadıkları şarkı sözlerini okumaya başlarlardı.

Erkekler sarmış çevremi
Aleve koşan pervaneler gibi,
Kanatları yanarsa eğer,
Suç benim değil, bilin ki...

Von Rumpel, erkenden uyanmış, şafak öncesinin karanlığında Marie-Laure'un odasında yere çökmüş, anılarında mı yoksa rüyasında mı olduğunu bilmediği bir şekilde Veronika'yı seyrediyor, şehrin maketinin sokaklarında biri beyaz, diğeri gri giysili iki oyuncak bebeği gezdiriyordu. Bebekler önce sola, sonra sağa döndüler ve siyah giysili, bir eli havada duran üçüncü bir bebeğin beklediği katedral merdivenlerine geldiler. Düğün müydü, yoksa bir kurban töreni mi, bunu bilemiyordu. Sonra Veronika şarkı söylemeye başladı ama öyle hafif ve insan sesine değil, daha çok piyano tuşlarının çıkardığı sese benzeyen bir sesle söylüyordu ki, von Rumpel sözcükleri anlayamıyor, sadece melodiyi duyabiliyordu.

Bebekler dans ediyor, ayaklarının üzerinde bir yandan öbür yana sallanıyorlardı.

Müzik durdu. Von Rumpel ayağa kalktı. Yatağın dibindeki maket giderek kaybolmaya başlamıştı. Kendisini tekrar ona odaklanacakmış gibi hissetmiyordu. Tepesinden bir yerlerden, genç bir erkek sesi geldi. Adam ona kömür hakkında Fransızca bir şeyler söylüyordu.

Dışarıda

Werner'in etrafındaki alan bir anda ikiye bölünür gibi oldu. Sanki son oksijen molekülleri de içinden çekip alınmıştı. Sonra taş, metal ve tahta parçaları, önce trampet çalar gibi miğferine, sonra da müthiş hızla tıslayarak arkalarındaki duvara çarptı. Volkheimer'ın barikatı çökmüştü, karanlığın içindeki her şey dört bir yana uçuşuyordu. Werner nefes alacak hava bulamıyordu. Ama bu patlama binanın yıkıntısı arasında tektonik bir yer değiştirmeye neden olmuştu. Önce bir çarpma sesi oldu, daha sonra da havada uçuşan şeyler karanlık içinde birbirini takip eden çağlayanlar gibi dökülmeye başladı. Werner, öksürüğü geçtikten ve göğsünün üzerine düşen yıkıntıları silkeledikten sonra, Volkheimer'ın mor ışık saçan tek bir deliğe doğru baktığını gördü.

Gök. Gece göğü.

Yıldızlardan gelen ışık, tozları bir ok gibi deldi ve bir yıkıntı tepeciğinin yanından geçerek yere vurdu. Werner bir an için bu ışığı yuttuğu hissine kapıldı. Volkheimer ona geride durmasını söyledikten sonra yıkılmış merdivenin yarısına kadar çıktı ve açılan deliğin kenarlarına bir betonarme demiriyle vurmaya başladı. Demir eğrilmiş, elleri kanamış ve altı günlük sakalı tozdan bembeyaz kesilmişti ama Werner Volkheimer'ın süratli ilerleme sağladığını görebiliyordu: Işık çizgisi, Werner'in iki elinden daha geniş, menekşe renkli bir dilim halini almıştı.

Volkheimer bir darbe daha vurdu ve büyük bir parça molozu toz haline getirmeyi başardı. Parçalar miğferine ve omuzlarına dökülmüştü. Ama ondan sonrası eşelemek ve tırmanmaktan ibaret oldu. Üst bedenini delikten geçirdi, omuzları kenarlara sürtünmüş ve ceketi yırtılmıştı ama kalçalarını sağa

sola oynatarak sonunda tüm bedenini geçirmeyi başardı. Sonra Werner'i, onun branda bezinden yapılmış sırt çantasını ve tüfeğini tek tek yukarı çekti.

Bir zamanlar bir sokak arası olan yerde ikisi birden diz çöktüler. Yıldızlardan gelen ışık her tarafı kaplamıştı. Werner'in görebildiği bir ay yoktu. Volkheimer avuçlarından akan kanın yağmur suları gibi teninin içine akması için havayı yakalamak ister gibi ellerini kaldırdı.

Otelin sadece bir köşede birleşik kalan iki duvarı ayakta duruyordu, iç taraflarına alçı parçaları yapışmıştı. Otelin arkasındaki kale duvarları ayaktaydı, ama onun da en üstündeki mazgal deliklerinin çoğu parçalanmıştı. Öte yandaki denizin kıyıya vuran dalgalarının sesi belli belirsiz duyuluyordu. Diğer her şey yıkıntı ve sessizlikti. Yıldızlar kale duvarlarının üzerindeki her bir mazgallı siperi aydınlatıyordu. Buradaki taş yığınların altında kim bilir kaç adam çürümekteydi. Dokuz? Belki de daha fazla.

Rüzgar almayan kale duvarlarına yöneldiler, ikisi de sarhoş gibi yalpalıyordu. Duvara varınca, Volkheimer önce Werner'e, sonra da gökyüzüne bakıp göz kırptı. Yüzü tozdan öylesine beyazdı ki, pudradan yapılmış dev bir heykel gibi görünüyordu.

Güneye doğru beş blok ötedeki kız, acaba hâlâ plağını çalıyor muydu?

Volkheimer, "Tüfeğini al," dedi. "Git."

"Ya sen?"

"Yiyecek bulacağım."

Werner yıldızların ihtişamına karşı gözlerini ovuşturdu. Sanki yemek yeme derdinden kendisini sonsuza dek kurtarmışçasına, hiç açlık hissetmiyordu.

"Ama biz...?"

"Git," diye yineledi Volkheimer. Werner son bir kez ona,

yırtılmış ceketine ve kepçe gibi çenesine baktı. Kocaman ellerinin yumuşaklığına... *Sen neler olabilirdin.*

Biliyor muydu? Başından beri?

Werner harekete geçti. Sırt çantasını sol eline, tüfeği de sağ eline alarak koşmaya başladı. Beş tur daha... Zihninde kızın seslendiğini duyuyordu. *O burada.* Sol tarafında, yıkıntıların oluşturduğu bir vadiden geçti, bazıları hâlâ sıcak olan tuğlaların, tellerin ve dam taşlarının üzerinden güçlükle ilerledi. Sokaklar terk edilmiş gibi görünüyordu ama onu kepenkli pencerelerin arkasından hangi Alman'ın veya Fransız'ın veya Amerikalı'nın veya İngiliz'in seyretmekte olduğunu nereden bilebilirdi ki? Belki de tam şu anda bile bir keskin nişancının odağındaydı...

Şurada tek bir koşu ayakkabısı vardı. Şurada da arkası üstü düşmüş, kafes işinden yapılmış tahtadan bir aşçı duruyordu, tebeşirle günün çorbası yazılı bir tahta hâlâ elindeydi. Az ilerde de bir kangal dikenli tel... Ve her yerde ceset kokusu...

Werner bir zamanlar turistler için hediyelik eşya satan bir dükkanın girintisinin önünde diz çökerek şehrin neresinde olduğunu anlamaya çalıştı. Dükkanın birkaç rafında hâlâ kenarlarındaki isimlere göre alfabetik sırayla dizilmiş hatıra tabakları duruyordu. Sokağın karşısında üstünde *Coiffeur Dames* yazılı bir dükkan vardı. Pencereleri olmayan bir banka... Hâlâ arabasına bağlı olan ölü bir at... Orada burada ayakta kalmayı başarmış, kırık camlı tek tük bina vardı. Pencerelerinden yerinden sökülmüş bir sarmaşığın gölgelerine benzeyen filigran desenli dumanlar yükseliyordu.

Eğer geceler bu kadar ışıklıysa, gündüzler onu kör edebilirdi.

Werner, d'Estrées Sokağı olduğunu tahmin ettiği sokağa doğru, sağa döndü. Vauborel Sokağı'ndaki 4 numaralı ev hâlâ ayaktaydı. Ön yüzündeki tüm pencereler kırılmıştı, ama du-

varlar yanmamıştı: Tahta çiçek kutularından ikisi bile yerinde duruyordu.

Tam altımdaki katta.

Ona hep kesinliğe ihtiyacı olduğunu söylemişlerdi. Amacınız olmalı. Açık seçik olmalısınız. Ninesi gibi yürüyen, güvercingöğüslü o komutan Bastian, tereddütü içinden çekip çıkaracağını söylemişti.

Biz kurşun yağmuruyuz, biz top ateşiyiz. Biz kılıcın ucuyuz.

En zayıf halka kim?

Gardırop

Von Rumpel koca dolabın önünde bocalıyordu. İçindeki eski giysilere baktı. Trençkotlar, çizgili pantolonlar, yüksek yakalı ve komik denecek kadar uzun kollu, güve yeniği şambre gömlekler...

Neydi bu oda? Gardırobun kapaklarındaki büyük aynalar yılların getirdiği siyah noktalarla kaplıydı. Küçük bir çalışma masasının altında eski deri çizmeler duruyordu, bir askıdan da bir elbise fırçası sarkıyordu. Çalışma masasının üzerinde golf pantolonlu bir çocuğun alacakaranlıkta sahilde çekilmiş bir fotoğrafı vardı.

Kırık pencerenin ötesinde rüzgarsız bir gece yaşanmaktaydı. Tozlar yıldızların neşrettiği ışığın altında dönüp duruyordu. Tavandan süzülen bir ses kendisini tekrar ediyordu. *Tabii, beyin katışıksız bir karanlık içinde kilitlidir, çocuklar... ama onun yarattığı dünya...* diyordu bu ses, *azalmakta olan pile bağlı olarak alçak tonda ve zaman zaman çarpılarak...* Sanki bunları söyleyen genç adam bitap düştüğü için ders yavaşlamış ve nihayet sona ermişti.

Kalbi güm güm atıyor, başı dönüyordu. Bir elinde bir mum, diğer elinde de tüfeğini tutan von Rumpel tekrar gardıroba doğru gitti. İçine girilecek kadar genişti bu dolap. Bu koca şeyi altıncı kata nasıl çıkarmışlardı acaba?

Mumu biraz daha yaklaştırdı ve asılı duran gömleklerin gölgeleri arasında daha önce görmediği bir şey fark etti: Tozun üzerinde bazı izler vardı. Parmak izleri veya diz izleri veya her ikisi de... Tüfeğinin namlusuyla, giysileri ittirdi. Dolabın derinliği nereye kadar gidiyordu?

İyice içeriye kadar eğildi, ama bunu yaparken hem aşağıdan, hem de yukarıdan gelen ahenkli çan sesleri duydu. İrkilerek kendisini geriye attı ve başını gardırobun üst tarafına

vurdu, mum elinden düştü ve von Rumpel kendisini sırt üstü yerde buldu.

Mumum yerde yuvarlanmasını izledi, alevi hâlâ yukarıya bakıyordu.

Neden? Hangi tuhaf ilkeye göre, bir mumun alevi daima gökyüzüne bakardı?

Bu evde beş gün geçirmiş ve elması hâlâ bulamamıştı. Bretanya'da Alman kontrolü altındaki son liman da neredeyse elden çıkmak üzereydi, onunla birlikte Atlantik Duvarı da... Şu ana kadar doktorun ona verdiği son tarihi de geçmişti. Şimdi de o iki çan sesi? Ölüm dedikleri şey böyle mi geliyordu acaba?

Mum yavaşça yuvarlanıyordu. Pencereye doğru. Perdelere doğru.

Evin aşağıdaki kapısı açıldı ve içeri birisi girdi.

Yoldaşlar

Tüm giriş holü kırık çanak çömlek parçalarıyla doluydu. Gürültü yapmamak imkansızdı. Molozlarla kaplı olan mutfak, bir koridora açılıyordu. Orası da yarıya kadar küllerle dolmuştu. Tersine dönmüş bir sandalye... Merdiven sahanlığı tam ileride... Eğer son bir iki dakika içinde evden çıkmadıysa, vericinin yanında, evin üst katında olmalıydı.

Werner sırtında çantası ve tüfeğini her iki eliyle tutarak yukarı çıkmaya başladı. Her merdiven sahanlığına geldiğinde, karanlık biraz daha artıyor ve görmesi zorlaşıyordu. Ayaklarının dibinde açılıp kapanan lekeler vardı sanki. Basamaklara kitaplar, kağıtlar, kordonlar, şişeler ve oyuncak bir bebek evinden olması muhtemel parçalar saçılmıştı. İkinci kat üçüncü dördüncü beşinci: Her yer aynı durumdaydı. Ne kadar gürültü yaptığının farkında değildi, bunun önemli olup olmadığını bile bilmiyordu.

Altıncı katta merdivenler bitmiş gibi görünüyordu. Sahanlıkta yarı açık duran üç kapı vardı: Bir tanesi solda, diğeri karşıda, bir tanesi de sağda. Tüfeği havada sağa doğru ilerledi; bir iblisin çenesini kocaman açmasını, tabanca namlularının parlamasını yarı yarıya bekler gibiydi. Ama onun yerine odada kırık pencereden giren ışığın aydınlattığı eğilimli arkası olan bir yatak buldu. Gardıropta bir kız giysisi asılıydı. En altta yüzlerce minik şey dizilmişti. Çakıl taşı mıydı bunlar? Köşede suya benzer bir şeyle yarı yarıya dolu iki kova duruyordu.

Çok geç mi kalmıştı? Volkheimer'ın tüfeğini yatağa bırakıp kovayı kaldırdı ve bir kere, iki kere içti. Pencerenin dışında, komşu evlerin ilerisinde, kale duvarlarının da ötesinde, uzaklardaki dalgaların üzerinde seyreden bir sandalın tek göz ışığı bir görünüp bir kayboluyordu.

Arkasında bir ses, "Ah," dedi.

Werner geri döndü. Karşısında arazi üniformasıyla bir

Alman subayı sallanıyordu. Beş şerit ve üç yıldızlı bir başçavuş... Solgun, bereli ve zafiyet derecesinde zayıftı. Ayaklarını sürüyerek yatağa doğru ilerledi. Boğazının sağ tarafı, boynunu sıkan yakadan tuhaf bir şekilde taşmıştı.

"Morfini," dedi, "Beaujolais ile karıştırmanızı tavsiye etmem."

Adamın şakağındaki damarlardan biri hafifçe atıyordu.

"Ben sizi gördüm," dedi Werner. "Fırının önünde. Bir gazete tutuyordunuz."

"Sen, küçük asker... Ben de seni gördüm." Werner, gülümseyişinden adamın onu kendisiyle aynı türden, bir yoldaş gibi gördüğünü anladı. Suç ortağı idiler. Her ikisi de bu eve aynı şey için gelmişti.

Werner o anda başçavuşun arkasında, koridorun karşı tarafında, inanmakta güçlük çektiği bir şey gördü: Alevler. Merdiven sahanlığının hemen karşısındaki odanın bir perdesi alev almıştı. Alevler tavanı yalamaya başlamıştı bile. Başçavuş bir parmağını yakasının içine geçirdi ve esnetmeye çalıştı. Yüzü bir deri bir kemik kalmıştı ve canavar gibi dişleri vardı. Yatağa oturdu. Yıldızlardan gelen bir ışık tüfeğinin namlusuna bir titreşim dokundurdu.

Werner, yatağın dibinde minik evlerle dolu masa büyüklüğünde bir maketin durduğunu fark etti. Burası Saint-Malo muydu? Gözleri maketten koridorun aşağısındaki alevlere ve oradan da Volkheimer'ın yatağa dayalı tüfeğine gidip geldi. Subay öne doğru eğilmiş ve minyatür şehrin üzerine işkence edilen bir hilkat garibesi gibi çökmüştü.

Siyah duman filizleri yılan gibi kıvrıla kıvrıla koridora girmeye başlamıştı bile. "Perde, efendim. Yanıyor."

"Ateşkes öğle vaktinde olacakmış, öyle diyorlar," dedi von Rumpel bomboş bir ifadeyle. "Acele etmeye gerek yok. Çok vakit var daha." Bir elinin parmaklarını sokaklardan biri üzerinde gezdirdi. "Sen de ben de aynı şeyi istiyoruz, asker.

Ama ona sadece birimiz sahip olabiliriz. Onun yerini sadece ben biliyorum. Bu da senin için bir sorun oluşturuyor. Orada mı, burada mı, şurada mı?"

Ellerini ovuşturdu ve sonra sırt üstü yatağa yattı. Tüfeğini tavana doğru tutmuştu. "Yoksa şurada mı?"

Merdiven sahanlığının ucundaki odada hâlâ yanmakta olan perde nihayet çubuğundan kurtulup yere düştü. Belki söner, diye düşündü Werner. Belki kendi kendine söner.

Werner ayçiçeklerinin oradaki adamları ve yüzlerce diğerlerini düşündü: Hepsi yüzlerinde tanıdık bir şarkının melodisini yakalamış bir insanın ifadesiyle kulübelerinde, kamyonlarında veya yeraltı sığınaklarında ölmüşlerdi. Kaşlarının arasında bir kırışıklık, ağızları hafifçe sarkmış... Bu kadar erken mi? diye soran bir ifade. Ama bu oyun herkes için erken oynanmıyor muydu zaten?

Yıldızlardan gelen ışık koridorda oynaşıp duruyordu. Hâlâ sırtüstü yatakta yatmakta olan başçavuş tüfeğini iki eliyle tuttu ve sürgüyü açıp kapattı. "Biraz daha iç," dedi ve Werner'in elindeki kovayı işaret etti. "Ne kadar susuz olduğunu görebiliyorum. İçine işemedim, yemin ederim."

Werner kovayı yere bıraktı. Başçavuş yatakta doğruldu, boynundaki tutukluğu açmak ister gibi başını geriye doğru attı. Sonra silahını Werner'in göğsüne çevirdi. Koridorun aşağılarında, yanan perdenin olduğu odadan hafif tıkırtı sesleri geldi. Sanki birisi bir merdivenden inip yere atlamıştı. Başçavuşun dikkati bu seslere odaklandı ve tüfeğinin namlusu aşağıya indi.

Werner, başçavuşum tüfeğine doğru bir hamle yaptı. Bütün hayatınız boyunca bir şey beklemişsinizdir ve o an en sonunda gelmiştir. Peki siz hazır mısınızdır?

Anların Eşzamanlılığı

Tuğla şaklayarak yere düştü. Sesler kesildi. Marie-Laure itişip kakışma sesleri ve onun ardından nahoş bir kızıllığı andıran bir ateş sesi duydu: Krakatoa'nın patlaması gibi. Ev bir an için ikiye yarıldı.

Marie-Laure yarı kayarak, yarı düşerek portatif merdivenden indi ve kulağını gardırobun sahte arkasına dayadı. Ayak sesleri aceleyle merdiven sahanlığından geçip Henri'nin odasına girdi. Bir yere serpilen bir su sesi ve bir tıslama sesi geldi, etrafa duman ve buhar kokusu yayıldı.

Ayak sesleri şimdi daha temkinliydi; bunlar başçavuşun ayak sesleri değildi. Daha hafifti. Birisi bir adım atıyor, sonra duruyordu. Gardırobun kapılarını açtı. Düşünüyordu. Anlamaya çalışıyordu.

Gardırobun arkasında parmaklarını gezdirirken, Marie-Laure hafif bir sürtünme sesi duydu. Eliyle bıçağın sapını iyice sıktı.

Aynı anda, doğuya doğru üç blok ötede, Frank Volkheimer, Des Lauriers Sokağı ile Thèvenard Sokağı'nın kesiştiği köşedeki harap olmuş bir evde oturmuş, gözlerini kırpıştırarak parmaklarıyla bir konserve kutusundaki tatlı patateslerden yiyordu. Nehir ağzının karşı tarafında, dört ayak derinliğindeki betonun altında, bir yaver garnizon komutanının ceketini tutmuş, albay önce bir kolunu, sonra diğer kolunu cekete geçirmişti. Tam aynı anda, on dokuz yaşındaki bir Amerikalı izci, koruganlara giden tepeyi tırmanırken durmuş, dönmüş ve arkasındaki askere elini uzatmıştı. Yine aynı anda, bir yanağını Ulusal Kale'deki taş döşeme makinesine dayamış olan Etienne LeBlanc bir karar vermişti. Marie-Laure ile birlikte bu badireyi atlattıkları takdirde, ne olursa olsun, ekvatorda

bir yer seçecekler, gidip bilet alacaklar, gemiye binecekler, uçakta uçacaklar ve nihayet o güne kadar hiç koklamadıkları çiçeklerin çevrelediği bir yağmur ormanında yan yana durup, o güne kadar hiç dinlemedikleri kuşların ötüşünü dinleyeceklerdi. Ulusal Kale'den beş yüz kilometre ötede, Reinhold von Rumpel'in karısı kilise ayinine gitmek için kızlarını uyandırmış ve bir an için savaştan bir ayağını kaybetmiş olarak dönen komşusunun ne kadar yakışıklı olduğunu düşünmüştü. Ondan pek de uzakta olmayan Jutta Pfennig, deniz mavisi gölgeleri olan kızlar yatakhanesinde uyuyor ve rüyasında bir tarlanın üzerine boydan boya kar gibi yayılan ve giderek güçlenen bir ışık görüyordu. Jutta'dan da pek uzak olmayan bir yerde, tabağında bir dilim Oldenburg esmer ekmeği ve onun yanında bir elma olan Führer, ılık sütle (asla kaynamış değil) dolu bir bardağı dudaklarına götürmüştü; Kiev'in dışındaki bir dağ geçidindeki iki mahkum kayganlaşan avuçlarını kumla ovup taşıdıkları sedyeyi tekrar tutmuştu, aynı anda hemen altlarındaki bir *sonderKommando* çelik bir çubukla ateşi körüklüyordu; o anda bir kuyruksallayan kuşu Berlin'deki bir avluda, salyangoz bulmak için döşeme taşları üzerinde sekiyordu; Schulpforta'daki Nappola okulunda, şu andan tam sekiz ay sonra Rusların ilerlemesiyle birlikte, bir ada gibi tamamen sarılmış olan okulda mahsur kalan ve kendilerine Reich'ın son bitter çikolata kutusu ve ölen askerlerden alınan Wehrmacht miğferlerinden verilecek olan on üç yaşındaki yüz on dokuz çocuk bir kamyonun arkasında kuyruk yapmış, on beş kiloluk tank savar mayınlarından almak için bekliyordu; ülkenin bu son hasadında toplanan bu çocuklar daha sonra midelerinde eriyen bu çikolatayla ve büyük gelen bu miğferleri kırpılmış saçlarının üzerine giyerek, ellerinde altmış Panzerfaust roket fırlatıcısı, son bir beyhudelik örneği göstererek artık korunması bile gerekmeyen bir köprüyü korumak için, Beyaz Rus

ordusunun T-34 tankları son çocuğa kadar ortadan kaldırmak için gümbürdeyerek üstlerine gelirken aceleyle yola çıkacaklardı. Aynı anda, Saint-Malo'da şafak sökerken gardırobun arka tarafında bir tıkırtı oldu, Werner Marie-Laure'un nefes aldığını, Marie-Laure da Werner'in üç parmağının ucunu iğneyle buluşan bir plağın çıkardığı sese benzeyen bir sesle tahtanın üzerinde gezdirdiğini duydu. Yüzleri birbirinden sadece bir kol uzunluğu kadar uzaktaydı.

"*Est-tu là?*"* diye seslendi Werner.

* *Est tu là:* Orada mısın? (Çev. N.)

Orada mısın?

O bir hayaletti. Başka bir dünyadan gelmişti. O babası, Madam Manec, Etienne idi; onu terk eden ve sonunda geri dönmesi gereken herkesti o. Panelin arkasından, "Seni öldürmüyorum. Seni duyuyorum. Radyoda. O yüzden geldim," diye seslendi. Biraz durdu, Fransızca nasıl söyleyeceğini düşündü. "Şarkı, ayın ışığı?" Kız gülümser gibi oldu.

Hepimiz toz zerresinden bile küçük olan tek bir hücreden var olduk. Daha bile küçük... Böl. Çarp. Topla ve çıkart. Madde el değiştirir, atomlar içe ve dışa doğru akar, moleküller bir eksen üzerinde döner, proteinler birbirine yapışır, mitokondriler oksidatif emirlerini gönderir: Ve bizler mikroskobik ve elektriksel bir yığın olarak bu işe başlarız. Akciğerler beyin kalp. Kırk hafta sonra altı trilyon hücrelik bir varlık olarak annemizin doğum kanalının mengenesinde sıkışarak feryat ederiz. Sonra da, dünya üstümüze üstümüze gelmeye başlar.

Marie-Laure gardırobun kapısını kaydırarak açtı. Werner elinden tutarak dışarı çıkmasına yardım etti. Kızın ayakları büyükbabasının odasının zeminine değdi.

"*Mes souliers*,"* dedi. "Ayakkabılarımı bir türlü bulamadım."

---

* *Mes souliers:* Ayakkabılarım. (Çev. N.)

İkinci Konserve Kutusu

Kız çok sessiz bir şekilde köşede oturuyordu. Paltosuyla dizlerini sarmıştı. Ayak bileklerini poposunun altına kıvırışı... Parmaklarını havada kanat çırpar gibi hareket ettirişi... Bunların her biri Werner'in asla unutmamayı umduğu şeylerdi.

Top ateşi şehrin doğusunda yeniden başlamıştı; kale yine bombalanıyor ve karşı ateşle mukabele ediyordu.

Werner'in üstüne müthiş bir yorgunluk çökmüştü. "Bir... *Waffenruhe** olacak," dedi. "Dövüşmeyi durdurmak. Öğle vakti. İnsanlar çıksın diye şehirden. Seni çıkarabilirim."

"Bunun gerçek olduğundan emin misin?"

"Hayır," dedi. "Gerçek olduğunu bilmiyorum."

Şimdi sessiz duruyordu. Pantolonunu, tozlu paltosunu inceledi. Bu üniforma, kızın nefret ettiği her şeyle onu suç ortağı yapıyordu.

"Su var," dedi Werner ve altıncı kattaki diğer odaya geçti. Von Rumpel'in kızın yatağındaki bedenine bakmadı ve ikinci kovayı aldı. Kızın tüm başı kovanın içine gömüldü. Suyu yudumlarken, kibrit çöpü gibi kollarıyla kovayı sarılır gibi tutuyordu.

"Sen çok cesursun," dedi Werner.

Kız kovayı indirdi. "Adın ne?"

Werner adını söyledi. Kız, "Görme yeteneğimi kaybettiğimde herkes benim cesur olduğumu söyledi," dedi. "Babam gittiğinde de herkes benim cesur olduğumu söylemişti. Ama bu cesaret değil: Başka seçeneğim yok. Uyanıyorum ve hayatımı yaşıyorum. Sen de aynısını yapmıyor musun?"

"Yıllardır yapmıyorum," dedi Werner.

---

* *Waffenruhe:* Ateşkes. (Çev. N.)

Kızın gözlükleri yoktu, gözbebekleri sütle dolu gibiydi ama bu, tuhaf bir şekilde, Werner'i hiç rahatsız etmiyordu. Frau Elena'nın söylediği bir sözcük aklına geldi: *Belle laide*, yani hem güzel, hem çirkin.

"Bugün günlerden ne?"

Werner etrafına bakındı. Yanmış perdeleri, isle kaplanmış tavanı, pencerelerden sarkan kartonları ve şafak öncesinin içeriye sızan ilk solgun ışıklarını gördü.

"Bilmiyorum," dedi. "Ama sabah oluyor."

Evin üzerinden bir bomba çığlık atarak geçti. Werner binlerce saat onunla birlikte burada oturmak istiyorum diye düşündü. Ama bomba bir yere düşüp patladı, ev çatırdadı ve Werner, "senin kullandığın vericiyi kullanan bir adam vardı," dedi. "Bilimle ilgili küçük dersler anlatırdı. Ben küçük bir çocukken. Kız kardeşimle birlikte onları dinlerdim."

"O benim büyükbabamdı. Sen onu mu dinliyordun?"

"Hem de pek çok kez. O derslere bayılıyorduk."

Pencere kor gibi yanmaya başladı. Güneşin kum renkli ilk ışıkları yavaşça odaya yayılmaya başladı. Her şey geçici ve sancılıydı; her şey belirsizdi. Burada, bu oda içinde, bu evin en yüksek katında, mahzenin dışında, onunla birlikte olmak... Ona ilaç gibi geliyordu.

"Domuz pastırması yiyebilirim," dedi kız.

"Ne?"

"Bir domuzun tamamını bile yiyebilirim."

Werner gülümsedi. "Ben de bir ineğin tamamını yiyebilirim."

"Burada yaşayan kadın, yani evin kahyası; dünyanın en güzel omletlerini yapardı."

"Ben küçükken," dedi Werner, doğru söylediğini umarak, "Ruhr'un kıyılarında böğürtlen toplardık. Kız kardeşim ve ben. Başparmağım kadar büyük böğürtlenler bulurduk."

Kız sürünerek gardırobun içine girdi. Portatif merdiveni

tırmandı ve geri geldi. Sıkı sıkıya tuttuğu bir teneke konserve kutusu ve bir de tuğlayla birlikte...

"Ne olduğunu görebiliyor musun?"

"Üstünde etiket yok."

"Olmadığını tahmin etmiştim."

"Yiyecek mi?"

"Açalım ve anlayalım."

Werner bıçağın sapına tuğlayla bir kez vurdu ve tenekede bir delik açtı. Kokuyu hemen duydu: Öyle tatlı, öyle inanılmaz tatlı bir kokuydu ki, neredeyse kendisinden geçecekti. Neydi bunun adı? *Pêches. Les pêches.*

Kız öne doğru eğildi; nefes alırken yanaklarındaki çiller tomurcuk açıyor gibiydi. "Paylaşacağız," dedi. "Bana yaptıklarından dolayı."

Werner bıçağın üzerine ikinci kez vurdu, açılan deliği yana doğru büyüttü ve kapağı yukarıya doğru büktü. Kıza uzatırken "Dikkat et," dedi. Kız iki parmağını kutunun içine soktu ve ıslak, yumuşak ve kaygan bir şey çıkarttı. Sonra Werner de aynı şeyi yaptı. Birinci şeftali boğazından aşağı onu mest ederek indi. Ağzının içinde güneş doğmuştu sanki.

Birlikte yediler. Şurubunu içtiler. Kutunun içine parmaklarını sokup yaladılar.

Amerika'nın Kuşları

Bu evde ne harikalar vardı! Kız ona tavan arasındaki vericiyi gösterdi: Onun ikili pilini, eski model elektrofonunu, baca boyunca uzanan ve dâhiyane bir şekilde elle ayarlanan bir kaldıraç sistemiyle yükseltilebilen veya alçaltılabilen antenini. Hatta çocuklar için bilim dersi veren büyükbabasının sesini içerdiğini söylediği bir fonograf plağını da... Ya o kitaplar! Alt katlar tamamıyla onlarla kaplıydı: Becquerel, Lavoisier, Fischer... Bir ömür boyu okunabilecek kadar çok. Kepenklerin arkasında, bu yüksek ve dar evin gizemlerini araştırmak, kitaplarını okuyarak ve bu kıza bakarak on yıl geçirmek nasıl bir şey olurdu acaba?

"Kaptan Nemo'nun," diye sordu, "o girdaptan kurtulduğunu düşünüyor musun?"

Marie-Laure, beşinci katın merdiven sahanlığında, tren bekler gibi, kendisine büyük gelen paltoya sarınmış oturuyordu. "Hayır," dedi. "Evet. Bilmiyorum. Ama işte yapılmak istenen de bu değil mi? Bizi merakta bırakmak?" Başını yana eğdi. "O adam deliydi. Ama ben yine de onun ölmesini istemiyordum."

Werner kızın büyük amcasının çalışma odasının bir köşesinde, bir kitap karmaşışının arasında, *Amerika'nın Kuşları* kitabının bir kopyasını buldu. Bu ikinci baskıydı ve bir zamanlar Frederick'in oturma odasında görmüş olduğu kitap kadar büyük değildi, ama yine de çok muhteşemdi: Dört yüz otuz beş oymabaskı vardı içinde.

Kitabı sahanlığa getirdi. "Amcan bunu sana gösterdi mi?"

"Nedir o?"

"Kuşlar. Kuşlar, birbiri ardı sıra kuşlar, kuşlar..."

Dışarıda bombalar vızır vızır geçiyordu. "Evin alt katlarına inmeliyiz," dedi kız. Ama bir an ikisi de kıpırdanmadı.

California Kekliği.

Sümsük kuşu.

Firkateyn Pelikanı.

Werner, o anda Frederick'i pencerenin önünde diz çökmüş, burnunu cama dayamış olarak görüyordu. Daldan dala konan küçük gri bir kuş... *Pek ahım şahım bir şeye benzemiyor, öyle değil mi?*

"Bu kitabın bir sayfasını alabilir miyim?"

"Neden olmasın. Az sonra buradan çıkacağız, değil mi? Güvenli olduğu vakit."

"Öğlen olunca."

"Vaktin geldiğini nasıl anlayacağız?"

"Silah sesleri durduğunda."

Uçaklar geliyordu. Düzinelerce, düzinelerce... Marie-Laure onu küllerin ve isin her şeyin üstünü bir santim kapladığı birinci kata götürdü. Werner yere kapaklanmış mobilyaları yanlara doğru çekti. Kilerin kapısını açtı. Aşağıya indiler. Tepelerinde, yüklerini şehrin üzerine boşaltan otuz bombardıman uçağı vardı. Werner ve Marie-Laure ana kayanın sarsıldığını hissettiler ve nehir boyunca uzanan patlamaları duydular.

Bunu, mucizevi olarak, devam ettirebilirler miydi? Savaş bitene kadar burada saklanabilirler miydi? Savaş bittiğinde, tek yapmaları gereken şey kapıları sonuna kadar açıp, etrafa saçılan taşları temizlemek olurdu, bu ev de deniz kenarında bir köşk... Onun parmaklarını avuçlarının içine alır ve onu gün ışığına çıkarırdı. Bunu yapabilmek için her yere gitmeye, her şeye katlanmaya hazırdı. Bir yıl veya üç yıl veya on yıl sonra Fransa ve Almanya şimdikinden farklı anlamlar taşıyor olacaktı. Bu evi bırakır, bir turist restoranına gider, birlikte basit bir yemek ısmarlarlar ve sessizlik içinde yemeklerini yerlerdi. Birbirini seven iki kişinin paylaşması gereken huzur verici o sessizlik içinde...

"O adamın," dedi Marie-Laure, "buraya neden geldiğini biliyor musun? O yukarıdaki adam?"

"Radyo için mi?" Ama bunu söylerken bile tam emin değildi.

"Belki de," dedi kız. "Belki de onun içindir."

Bir dakika sonra, ikisi de uykuya dalmışlardı.

Ateşkes

Cesur yaz ışıkları açık döşeme kapağından kilerin içinde yayıldı. Muhtemelen öğleden sonraydı. Top ateşi sesi yoktu. Werner kısa bir süre için kızı seyretti.

Sonra acele etmeye başladılar. Werner, kızın istediği ayakkabıları bir türlü bulamadı, onun yerine bir dolabın içinde erkek mokasenleri buldu ve onları giymesine yardım etti. Üniformasının üzerine Henry'nin tüvit bir pantolonunu ve kolları çok uzun olan bir gömlek giydi. Almanlara rastladıkları takdirde, sadece Fransızca konuşacak ve kıza şehri terk etmesi için yardım ettiğini, Amerikalılarla karşılaşırlarsa da, firar ettiğini söyleyecekti.

"Bir toplama noktası olacaktır," dedi, "mültecileri topladıkları bir yer." Gerçi kendisi de doğru söylediğinden pek emin değildi. Karman çorman olmuş bir dolapta beyaz bir yastık kılıfı buldu ve katlayarak kızın cebine koydu. "Vakti gelince bunu mümkün olduğu kadar yukarıya kaldır."

"Gayret ederim. Bastonum?"

"Burada."

Giriş holüne gelince bir an için tereddüt ettiler. İkisi de kapının dışında onları neyin beklediğini bilmiyordu. Werner dört yıl önceki giriş sınavlarındaki aşırı sıcak dans salonunu hatırladı: Duvara tutturulmuş merdiven ve ortasındaki beyaz daire içinde siyah bir haç olan kırmızı bayrak... İleriye doğru bir adım atarsın; aşağı atlarsın.

Dışarıda, her tarafta molozlar dağ gibi yığılmıştı. Şurada tüm pencereleri uçup giden ama hâlâ ayakta duran tek bir ev vardı. Dumanlar tüm gökyüzünü boydan boya sıvamıştı. Werner top ateşinin doğudan geldiğini ve altı gün önce Amerikalıların neredeyse Paramé'ye ulaştıklarını biliyordu. O yüzden Marie-Laure'u oraya doğru yönlendirdi.

Artık her an, Amerikalılar veya onun kendi ordusu tarafından görülebilirler ve bir şeyler yapmaya zorlanabilirlerdi. Olasılıklar arasında çalıştırılmak, onlara katılmak, açıklamada bulunmak veya ölmek vardı. Bir yerden ateş sesi geldi: Avuç içinde ezilen kuru gül yapraklarının çıkardığı ses gibiydi. Başka hiçbir ses yoktu: Ne motor, ne de uçak sesi duyuluyordu. Uzaklardan gelen bir top ateşi de yoktu. Ne bir yaralı inlemesi, ne de köpeklerin boş boş havlamasını duyuyorlardı. Çöp yığınlarının üzerinden geçerken kıza yardım etti. Hiçbir bomba düşmedi, hiçbir tüfek patlamadı. Sadece küllerin delip geçtiği yumuşak bir ışık vardı.

Jutta, diye düşündü, *sonunda senin sözünü dinledim.*

İki blok boyunca kimseyi görmediler. Volkheimer belki de hâlâ bir şeyler yiyordu. Werner öyle olduğunu hayal etmek istiyordu. Dev Volkheimer denize karşı, küçük bir masada oturmuş, tek başına yemek yiyordu.

"Burası ne kadar sakin."

Kızın sesi gökyüzüne açılan parlak ve berrak bir pencere gibiydi. Yüzü ise bir çil tarlası... Seni bırakıp gitmek istemiyorum, diye düşündü.

"Bizi seyrediyorlar mı?"

"Bilmiyorum. Sanmam."

Werner bir blok ötede bir hareketlilik sezdi: Çıkınlar taşıyan üç kadın vardı. Marie-Laure onun kolunu çekiştirdi. "Burası hangi sokak kavşağı?"

"Des Lauriers Sokağı."

"Gel," dedi kız ve sağ elinde tuttuğu bastonunu yere vura vura yürümeye başladı. Önce sağa, sonra sola döndüler, toprağa saplanmış, kömürleşmiş devasa bir kibrit çöpü gibi duran bir ceviz ağacının ve ne olduğu belli olmayan bir şeyi gagalayan iki karganın yanından geçerek surların eteklerine vardılar. Dar bir sokak arasındaki bir kemerin altından, duvar

sarmaşıkları havada durur gibi sarkıyordu. Werner sağ tarafta mavi tafta giysili bir kadının tıka basa doldurulmuş bir bavulu kaldırımın üzerinde sürüklediğini gördü. Kendisine küçük gelen bir pantolon giymiş, bir tür parlak ceketli ve başında arkaya itilmiş bir bere olan bir çocuk onun arkasından gidiyordu.

"Buradan ayrılan siviller var, Matmazel. Onlara seslenevim mi?"

"Sadece bir dakikaya ihtiyacım var." Werner'i sokağın içlerine doğru götürdü. Tatlı ve özgür okyanus havası, görünmeyen bir delikten üfürüyor gibiydi: Hava sanki orada nabız gibi atıyordu.

Ara sokağın sonunda dar bir kapıya geldiler. Kız elini paltosunun cebine attı ve bir anahtar çıkardı.

"Dalgalar yükseliyor mu?"

Werner kapıdan sadece, bir ucunda kafesli bir penceresi olan alçak tavanlı bir oda görebiliyordu. "Orada su var," dedi. "Acele etmeliyiz, Matmazel."

Ama kız çoktan kapıdan geçmiş ve ayağındaki kocaman ayakkabılarla kendinden emin bir şekilde ve parmaklarını duvarların üzerinde, bir daha asla göremeyebileceği eski dostlarıymış gibi gezdirerek yeraltı odasına girmişti bile.

Yükselen sular, hafif bir dalgalanmayla su birikintisini çalkaladı ve kızın uyluk kemiklerine kadar gelerek giysisinin eteklerini ıslattı. Kız, paltosundan tahtadan, küçük bir şey çıkarıp suya bıraktı.

Alçak sesle konuşuyordu, sesi yankılanıyordu. "Bana söylemelisin, okyanusa erişti mi? Okyanusta olması gerekiyor."

"Evet, orada. Gitmeliyiz, Matmazel."

"Evet."

Kız nefes nefese geri tırmandı. Werner'i kapıdan ittirerek geçirdi ve kapıyı arkalarından kilitledi. Werner ona bastonu-

nu verdi. Sonra birlikte ara sokağa girdiler, yürürken kızın ayakkabıları şlap şlap sesler çıkarıyordu. Sarkan sarmaşıkların arasından geçtiler. Sola döndüler. Tam karşılarında pejmürde kılıklı sürüyle insan bir kavşakta karşıya geçiyordu: Bir kadın, bir çocuk, üçüncü bir adamı sedyede taşıyan iki adam... Üçünün de ağzında sigara...

Birden Werner'in gözleri karardı, bayılacak gibiydi. Az sonra bacakları onu kaldırmaz oldu. Yolda patisini yalayıp kulaklarının üzerinden geçiren bir kedi vardı, Werner'i seyrediyordu. Werner Zollverein'de seyrettiği, sandalyelerin veya sandıkların üzerine oturmuş, saatlerce kıpırdanmadan ölmeyi bekleyen yaşlı, beli bükük madencileri hatırladı. Bu tür insanlar için, zaman bir fazlalıktı, yavaş yavaş boşaldığını seyrettikleri bir varildi... Werner'e göre ise zaman, insanın avuçlarında taşıdığı kor gibi yanan bir su birikintisiydi. İnsan tüm enerjisini onu korumak için harcamalıydı. Onun için savaşmalıydı. Tek bir damlanın bile akmasına izin vermemeliydi.

"Şimdi," dedi, Fransızcasının çok anlaşılır olmasına gayret ederek. "Yastık kılıfı şurada. Elini şu duvarın üzerinde gezdir. Onu hissedebiliyor musun? Bir kavşağa geleceksin, dosdoğru gitmeye devam et. Sokaklarda genellikle fazla insan yok. Yastık kılıfını yüksekte tut. Tam önünde, şöyle. Anladın mı?"

Kız ona döndü. Alt dudağını ısırıyordu.

"Ateş ederler."

"Hayır, o beyaz bayrakla etmezler. Bir kıza ateş etmezler. Önümüzde başkaları da var. Bu duvarı takip et." Kızın elini bir kere daha duvara dokundurdu. "Acele et. Yastık kılıfını unutma."

"Ya sen?"

"Ben öteki yöne doğru gideceğim."

Kız, göremiyormuş gibi yüzünü iyice onun tarafına döndürdü, Werner de onun bakışını duyamadığını hissediyordu.

"Benimle gelmeyecek misin?"

"Yanımda olmasan senin için daha iyi olur."

"Ama seni tekrar nasıl bulacağım?"

"Bilmiyorum."

Kız elini uzatarak onun elini buldu, avucuna bir şey koydu ve onu sıkarak yumruk haline getirdi.

"Hoşça kal, Werner."

"Hoşça kal, Marie-Laure."

Sonra kız gitti. Bastonunun ucu her saniye sokaktaki kırık bir taşa çarpıyor ve yürümesini engelliyordu. Adım atıyor, adım atıyor duruyordu. Adım atıyor, tekrar adım atıyordu. Bastonu sürekli kontrol halindeydi, giysisinin ıslak eteği sallanıyordu, yastık kılıfını yukarı kaldırmıştı. Werner, kız kavşağa ulaşıp, bir sonraki bloğa gelene ve gözden kaybolana kadar gözleriyle onu takip etti.

Ateş seslerinin başlamasını bekledi. Top ateşinin.

Kıza yardım edeceklerdi. Etmeliydiler.

Avucunu açtığında, orada demirden, küçük bir anahtar olduğunu gördü.

Çikolata

Madam Ruelle o akşam Marie-Laure'u el konulan bir okulda buldu. Onun elini tuttu ve bırakmadı. Sivil İşler görevlilerinin elinde dikdörtgen karton kutularda sürüyle Alman çikolatası vardı. Madam Ruelle ve Marie-Laure sayamayacakları kadar çok çikolata yediler.

Sabah olunca, Amerikalılar Şato'yu ve son uçaksavar bataryasını da ele geçirip Ulusal Kale'deki mahkumları serbest bıraktılar. Madam Ruelle, Etienne'i işlem kuyruğundan çekip aldı. Etienne, Marie-Laure'u kollarına aldı. Tüm nehir boyunca uzanan yeraltı kalesinin albayı, Şimşek adlı bir Amerikan uçağının, milyonda bir olacak şekilde, bir havalandırma deliğine bir napalm tankı boşaltmasına kadar üç gün daha dayandı. Beş dakika sonra bir direğin üzerinde beyaz bir bez belirmiş ve Saint-Malo'nun kuşatılması sona ermişti. Tarama ve temizleme ekipleri bulabildikleri tüm yangın çıkarıcı cihazları topladılar, ordu fotoğrafçıları üç ayaklı sehpalarıyla koşuşturdular ve bir avuç vatandaş çiftliklerden, tarlalardan ve kilerlerden çıkıp harap olmuş sokaklara yığılmaya başladı. 25 Ağustos günü fırının durumunu kontrol etmesi için Madam Ruelle'e şehre inme izni verildi, ama Etienne ve Marie-Laure karşı yöne, Rennes'e doğru gittiler ve Evren adlı sıcak suyu olan bir otelde bir oda tutup ikişer saat banyo yaptılar. Gece olunca, Etienne kızın el yordamıyla yatağını bulmaya çalışmasını pencere camlarına düşen aksinden seyretti. Kız ellerini yüzüne bastırdı ve sonra çekti.

"Paris'e gidelim," dedi Etienne. "Oraya hiç gitmedim. Bana orayı sen gezdirebilirsin."

Işık

Werner, Saint-Malo'nun bir buçuk kilometre güneyinde, bir kamyonun içinde sokakları dolaşan, sivil kıyafetli üç Fransız direniş savaşçısı tarafından ele geçirildi. Önce, beyaz saçlı, yaşlı bir adam yakaladıklarını sanmışlardı. Sonra aksanını fark ettiler, Henri'nin gömleğinin altındaki tüniği gördüler ve harika bir iş başardıklarına, bir casus yakaladıklarına karar verdiler. Sonra, Werner'in ne kadar genç olduğunu gördüler. Onu el konularak bir silahsızlanma merkezi haline dönüştürülen bir oteldeki Amerikalı küçük bir memura teslim ettiler. Werner önce onu bodrum katında bir yere götüreceklerini sanıp endişelendi. Lütfen, bir kuyu daha olmasın diye dua etti. Ama onu bir aydan beri Alman mahkumları kayıt etmekten bitap düşmüş olan bir çevirmenin bulunduğu üçüncü kata çıkardılar. Adam onun adını ve rütbesini öğrendi ve sonra ezbere bir iki soru sordu. Bu arada Amerikalı küçük memur Werner'in sırt çantasını karıştırıp geri verdi.

"Bir kız," diye sordu Werner Fransızca, "gördünüz mü?" Ama çevirmen sadece pişmiş kelle gibi sırıtmakla yetindi ve sanki bugüne kadar görüştüğü Alman askerlerin hepsi bir kızla ilgili bir şeyler sormuş gibi, memura İngilizce bir şeyler söyledi.

Werner'i uzun çizmeler giymiş ve ellerinde yıpranmış mataralar tutan sekiz veya dokuz başka Alman'ın oturmakta olduğu dikenli telle çevrilmiş bir avluya çıkardılar. Bunlardan birinin üzerinde kadın giysileri vardı, belli ki bunların sayesinde firar edebileceğini düşünmüştü. İki astsubay ve üç er vardı, ama Volkheimer yoktu.

Akşam bir kazandan çorba servisi yaptılar ve Werner dört teneke tas çorbayı mideye indirdi. Beş dakika sonra köşeye gidip bunları kustu.

Çorba sabah da midesinde kalmadı.

Bulut kümeleri gökyüzünde yüzüyordu. Sol kulağı hiç duymuyordu. Marie-Laure'u hayal etti. Ellerini, saçlarını... Çok uzun süre hayal ederse onları aşındıracağından korkuyordu. Tutuklanmasından bir gün sonra yirmi kişilik bir grupla birlikte daha büyük bir grupla buluşmak üzere doğuya sevk edildi. Hepsini birden bir depoya koydular. Açık kapılardan Saint-Malo'yu göremiyordu ama yüzlerce uçağın sesini duyabiliyor ve gece gündüz ufukta asılı duran duman örtüsünü görebiliyordu. Sıhhiyeciler Werner'e iki kez yulaf bulamacı vermeyi denediler, ama o da midesinde durmuyordu. Şeftalilerden beri midesinde hiçbir şey tutamıyordu. Eğer bir şey yemezse, öleceğini biliyordu ama yediği vakit de ölecekmiş gibi oluyordu.

Depodan sonra onları Dinan'a yürüttüler. Mahkumların çoğu perişan durumdaki gençler ve yaşlı erkeklerdi. Pançoları, sırt çantaları, sandıkları vardı; birkaçı nereden ve kimlerden aldıkları belli olamayan parlak renkli bavullar taşıyorlardı. Aralarında omuz omuza savaşanlar da vardı ama genellikle birbirlerine yabancı olan ve unutmak istedikleri pek çok şey yaşamış olan insanlardı. Hepsi de, arkalarında yükselmekte olan ve önüne geleni bir intikam duygusuyla alıp götüren gelgit dalgaları varmış gibi hissediyordu.

Werner, Marie-Laure'un çoktan ölmüş olan büyükbabasının tüvit pantolonuyla yürüyordu; sırt çantasını omuzlarına almıştı. On sekiz yaşındaydı. Tüm hayatı boyunca okuldaki öğretmenleri, radyosu ve liderleri ona gelecekten bahsetmişti. Ama ne gibi bir gelecek kalmıştı ki? Önündeki yol bomboştu ve düşünceleri sürekli olarak içine dönüyordu: Marie-Laure'un sokağın sonunda ateşin püskürttüğü kül gibi, bastonuyla birlikte gözden kaybolduğunu görüyor ve göğüs kemiklerini sıkıştıran müthiş bir özlem duyuyordu.

Eylül'ün ilk günü, Werner uyandığında ayağa kalkamadı. İki mahkum onu zorla banyoya götürdüler ve sonra getirip otların

üzerine yatırdılar. Sıhhiyeci miğferi takmış olan genç bir Kanadalı, bir cep feneriyle Werner'in gözlerine baktı ve onu bir kamyona yerleştirdi. Kamyon epeyce gitti, Werner'i ölmekte olan insanlarla dolu bir çadıra koydular. Bir hemşire koluna iğneyle bir sıvı bağladı. Ağzına da bir kaşık ilaç verdi.

Bir hafta boyunca, bir elinde sırt çantası, diğer elinde küçük tahtadan ev, o devasa çadırın içinde tuhaf ve yeşilimsi bir ışık altında yaşadı. Gücü olduğunda küçük tahta evi elinde evirdi çevirdi. Bacayı bük, çatıdaki üç paneli kaydır, içine bak. Ne kadar akıllıca yapılmıştı.

Her gün, sağında ve solunda, yeni bir ruh gökyüzüne yolculuk yapıyordu. Ona uzaktan gelen bir müzik sesi varmış gibi geliyordu, sanki büyük ve eski bir radyonun çalındığı bir odanın kapısı kapatılmış ve müziği sadece kulağını karyolasının şiltesine dayarsa duyabilecekmiş gibiydi. Müzik o zaman da çok yumuşak ve hafiften geliyordu ve bazen gelip gelmediğinden bile emin olamıyordu.

Werner kızması gereken şeyler olduğundan emindi, ama neye kızması gerektiğini bilemiyordu.

"Yemiyor," dedi bir hemşire İngilizce.

Gözüne bir sıhhiyecinin pazıbendi çarptı. "Ateşi var mı?"

"Hem de yüksek."

Söyledikleri başka sözcükler de vardı. Daha sonra da rakamlar. Rüyasında parlak, kristal gibi bir gece görüyordu. Tüm kanallar donmuştu, madencilerin evlerindeki lambalar yanıyordu ve çiftçiler tarlalarda buz pateni yapıyorlardı. Atlantik'in ışıksız derinliklerinde uyuyan bir denizaltı görüyordu; Jutta yüzünü bir gemi penceresine dayamıştı ve camın üzerine doğru üflüyordu.

Werner, Volkheimer'ın kocaman elini görmeyi bekler gibiydi; ona yardım edecek ve Opel'in içine sokacaktı.

Ya Marie-Laure? Parmaklarının arasındaki içtenliği yakalamak için onu sıkı sıkı tutan ellerinin baskısını o da hissediyor muydu acaba?

Bir gece uyandı. Etrafındaki portatif yataklarda yatmakta olan birkaç düzine hasta veya yaralı vardı. Kırlardan ılık bir Eylül rüzgarı esiyor ve çadırın bez duvarlarını dalgalandırıyordu.

Werner yavaşça başını çevirdi. Rüzgar şiddetlenmişti ve çadırın köşeleri gergi iplerine karşı zorlanıyordu ve iki uçtaki kanatların birleştiği yerde, ağaçların direndiğini görebiliyordu. Her şey hışırdıyordu. Werner eski defterini ve küçük evi sırt çantasına koyup fermuarı çekti, yanındaki adam kendi kendisine sorular soruyordu. Diğer herkes uyuyordu. Werner'in susuzluğu bile geçmişti. Sadece üstündeki çadıra çarpıp dağılan ay ışığının soğuk ve kayıtsız yükselişini hissediyordu o an. Çadırın açık olan kanatlarının arasından, gökyüzünün bir yerlerinde bulutların ağaçların tepelerine doğru savrulduğunu görebiliyordu. Bulutlar Almanya'ya, vatanına doğru gidiyordu.

Gümüş renkli ve mavi. Mavi ve gümüş renkli.

Dizi dizi portatif yatakların üzerine kağıtlar devriliyordu. Werner'in gözlerinin önünde aniden bir sahne canlandı. Frau Elena'nın kömür sobasının yanına diz çöktüğünü ve ateşi körüklediğini gördü. Çocuklar yataklarındaydı. Bebek Jutta beşiğinde uyuyordu. Babası lambayı yaktıktan sonra asansöre binmiş ve kaybolmuştu.

Volkheimer'ın sesi. *Sen neler olabilirdin.*

Werner'in bedeni battaniyenin altında tüm ağırlığını yitirmiş gibiydi ve kanat çırpan çadır kapılarının ötesinde, ağaçlar dans ediyor ve bulutlar o kocaman ve dalgalı yürüyüşlerine devam ediyorlardı. Werner yatağın kenarından önce bir bacağını, sonra diğerini sarkıttı.

"Ernst," diye seslendi yanındaki adam. "Ernst." Ama Ernst orada değildi; portatif yataklardaki adamların hiçbiri yanıt vermedi; çadırın kapısının önündeki Amerikalı asker uyuyordu. Werner onun yanından geçerek otların üzerinde yürümeye başladı.

Rüzgar iç gömleğinin içine doluyordu. Bir uçurtma, bir balon olmuştu sanki.

Bir keresinde o ve Jutta tahta parçalarından küçük bir tekne yapmışlar ve Ruhr'a götürmüşlerdi. Jutta tekneyi coşkulu morlara ve yeşillere boyamış ve büyük bir resmiyetle suya bırakmıştı. Ama akıntıya kapılan tekne hemen bel vermişti. Akış yönünde suyun üzerinde gidiyordu, epeyce uzaklaştıktan sonra durgun ve siyah renkli sular onu yutmuştu. Jutta, süveterinin yıpranmış ipliklerini çekiştirirken, ıslak gözlerini kırpıştırarak Werner'e bakmıştı.

"Ziyanı yok," demişti ona. "İlk denemede hemen hemen hiçbir şey başarılı olmaz. Bir tane daha yaparız, daha iyisini."

Yapmışlar mıydı? Umarım yapmışızdır, diye düşündü. Denize biraz daha uygun, küçük bir kayığın bir nehirden kayarak gittiğini hatırlar gibiydi. Bir dönemeci dönmüş ve onları arkada bırakmıştı. Öyle olmamış mıydı?

Ay parlıyor ve dalga dalga kabarıyordu: Parçalanmış bulutlar ağaçların tepesinden sürüklenir gibi geçiyordu. Her tarafta yapraklar uçuşuyordu. Ama bulutların arasından, havanın ortasından Werner'e inanılmaz ölçüde yavaş ve ağır başlı ışınlarla geçiyor gibi gelen ay ışığını rüzgar etkilemiyordu. Bir uçtan bir uca, eğilip bükülen otlar arasında asılı kalıyorlardı.

Rüzgar ışığı neden hareket ettiremiyordu?

Tarlanın ötesinde, bir Amerikalı, bir çocuğun hasta çadırını terk ettiğini ve ağaçların arkasına doğru gittiğini gördü.

Doğruldu. Elini kaldırdı.

"Dur," diye bağırdı.

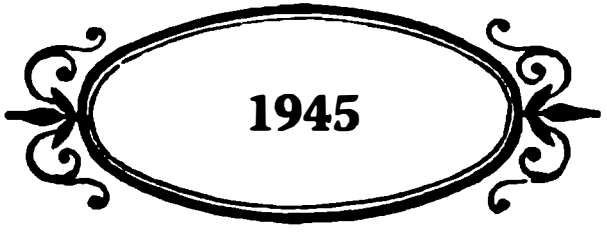
"*Halt*,"* diye bağırdı.

Ama Werner tarlanın kenarına kadar gelmişti. Üç ay önce kendi ordusunun döşediği tetik mayınının üzerine bastı ve bir toprak fıskiyesinin arasında kayboldu.

---

* *halt!:* Dur! (Çev. N.)

On Bir

Berlin

1945 yılının Ocak ayında, Frau Elena ve Çocuk Evi'nde yaşamakta olan son dört kız, Hannah ve Susanne Gerlitz adlı ikizler, Claudia Förster ve on beş yaşındaki Jutta Pfennig, makine parçaları üreten bir fabrikada çalışmak üzere Essen'den Berlin'e gönderildiler.

Haftanın altı günü, günde on saat olmak üzere devasa dövme tezgahlarını demonte ediyorlar ve kullanılabilecek gibi olan metal parçaları trene yüklenmek üzere sandıklara yerleştiriyorlardı. Vidaları söküyorlar, testereyle kesiyorlar ve sürükleyerek taşıyorlardı. Çoğu günler, Frau Elena bir yerden bulduğu yırtık bir kayak kıyafetini giymiş olarak onların yanında çalışıyor, kendi kendine Fransızca konuşuyor veya çocukluk şarkılarını söylüyordu.

Bir ay kadar önce terk edilmiş olan bir matbaacılık şirketinin üst katında yaşıyorlardı. Koridorlarda istiflenmiş, yanlış basılan sözlüklerle dolu yüzlerce sandık vardı ve kızlar onları göbekli küçük bir sobada sayfa sayfa yakıyorlardı.

Dün *Dankeswort, Dankeswort, Dankgebet, Dankopfer.*

Bugün *Frauenverband, Frauenverein, Frauenvorsteher, Frauenwahlrecht.*

Yemek olarak fabrika kantininde öğlenleri lahana ve arpa oluyordu, akşamları da uzun karne kuyrukları oluşuyordu. Tereyağı minik porsiyonlar halinde kesiliyordu: Haftada üç gün, bir kesme şekerin yarısı kadar, kare şeklinde bir parça veriyorlardı. Su, iki blok ötedeki bir musluktan getiriliyordu. Bebekleri olan annelerin çocuklarına giydirecek giysileri yoktu, bebek arabaları yoktu ve inek sütü çok azdı. Bazıları çocuk bezi yapmak için çarşafları yırtıyorlardı; bazıları da gazete kağıtlarını üçgen şeklinde katlıyor ve bunları bebeklerinin apış aralarına koyuyorlardı.

Fabrikada çalışan kızların en azından yarısının okuma yazması yoktu, o yüzden Jutta onlara cephedeki erkek arkadaşlarından veya babalarından gelen mektupları okuyordu. Bazen onlara yanıt yazdığı da oluyordu.

... Ve çam fıstıklarını ve çiçek şeklindeki limonlu buzları yediğimizi hatırlıyor musun? Diyordun ki...

Bombardıman uçakları bütün bahar boyunca, her gece gelmişti; tek amaçları şehri köklerine kadar kül haline getirmekti. Çoğu gece kızlar bloğun sonuna kadar aceleyle koşuyor, tıkış tıkış bir sığınağa tırmanıyorlar ve yıkılan duvarların seslerini dinleyerek sabaha kadar uyumuyorlardı.

Arada bir, fabrikaya yürürken, cesetler görüyorlardı; küle dönmüş mumyalar, yanarak tanınmaz hale gelmiş insanlar... Bazı cesetlerde ise gözle görünür bir yara olmuyordu. Jutta'nın içini korkuyla dolduran da asıl bunlardı: Sanki hemen ayaklanıverecek ve işe giderken onlara katılacaklarmış gibi görünüyorlardı.

Ama onlar uyanmıyordu.

Bir keresinde yüzükoyun, yan yana yatan üç çocuk görmüştü, sırt çantaları hâlâ sırtlarındaydı. İlk tepkisi şu olmuştu: Hadi kalkın. Okula gidin.

Sonra şunu düşünmüştü: Çantalarda yiyecek olabilirdi.

Claudia Förster artık konuşmuyordu. Koca bir gün geçmişti ve tek bir sözcük bile etmemişti. Fabrikadaki malzemeler bitmişti. Yönetici konumunda kimsenin kalmadığına, tekrar kullanılsınlar diye köle gibi çalıştıkları bakır, çinko ve çeliklerin tren vagonlarına yüklendiğine ve öylece bırakıldığına dair söylentiler dolaşıyordu.

Posta gelmiyordu. Mart ayının sonuna doğru, makine aksamı fabrikasına kilit vuruldu, Frau Elena ve kızlar bombardıman sonrasında sokakları temizleyen sivil bir firmaya gönderildi. Yıkılan taş bloklarını kaldırıyor, tozları kürüyor ve etrafa dağılmış cam parçalarını kürekle topluyorlardı. Jutta perişan bakışlı on altı, on yedi yaşındaki çocukların sıla hasreti çekip, dehşet içinde annelerinin evine kaçtığını ama iki gün sonra tavan aralarında yakalanıp asker kaçağı olarak sokaklarda kurşuna dizildiğini duyuyordu. Çocukluğundaki bazı sahneler geldi aklına, ağabeyinin çektiği bir el arabası içindeki halini, çöp toplayışlarını hatırladı. Pislik içinde parlayan tek şeyi kurtarmayı istiyordu.

Yüksek sesle, "Werner," diye fısıldadı.

Sonbaharda, Zollverein'e geri döndüklerinde onun ölümünü haber veren iki mektup aldı. Gömüldüğü yer olarak iki mektupta farklı iki yer adı geçiyordu. La Fresnais ve Cherbourg... Buraları araştırması gerekiyordu. Fransa'da iki kasaba... Bazen, rüyalarında dişliler, kayışlar ve motorlarla dolu bir masanın başında birlikte ayakta durduklarını görüyordu. *Bir şey yapıyorum*, diyordu. Üstünde çalışıyorum. Ama devam etmiyordu.

Nisan ayına kadar, kadınlar sadece Ruslardan ve onların yapacağı şeylerden, nasıl intikam alacaklarından bahsediyorlardı. Barbarlar, diyorlardı. Tatarlar, Ruskiler, vahşiler, domuzlar... Domuzlar Strasbourg'daydı. İnsan yiyen canavarlar ise sayfiye yerlerinde...

Hannah, Susanne, Claudia ve Jutta yerde bir yumak gibi yatıyorlardı. Bu son metruk sığınakta iyilik ve güzellik namına bir şey kalmış mıydı? Pek az. Jutta bir öğleden sonra tozlara bulanmış bir halde eve dönerken, koca Claudia Förster'in altın renkli bir bantla sarılmış, karton bir pasta kutusu bulduğunu gördü. Kartonun üzerinde minik yağ lekeleri vardı. Kızlar hep birlikte kutuya baktılar. Sanki bu dünyadan değilmiş gibi...

Kutunun içinde küçük mumlu kağıtlarla birbirinden ayrılmış, içlerine çilek ezmesi doldurulmuş on beş minik pasta vardı. Dört kız ve Frau Elena, yıkıntılardan küller yükselirken ve fareler yere düşen tuğlaların arasında oluşan minik mağaralardan etrafa bakınırken, şehrin üzerine yağan ilkbahar yağmurlarının damladığı dairelerinde oturup üçer tane bayatlamış pasta yediler. Hiçbiri daha sonrası için birazını saklama ihtiyacı hissetmedi. Hepsinin burunlarında pudra şekeri, dişlerinin arasında jöle vardı ve damarlarında dolaşan kan, başlarını döndürüyor ve kıvılcımlar saçıyordu.

O ineğe benzeyen, buz gibi Claudia'nın böyle bir iş başarmış ve hele hele pastaları onlarla paylaşmış olması inanılır gibi değildi.

Geriye kalan genç kadınlar paçavralar giyiniyor ve bodrum katlarında saklanıyorlardı. Jutta, büyükannelerin Ruslara cazip görünmesinler diye kız torunlarının üzerine dışkı sürdüklerini ve saçlarını ekmek bıçağıyla tıraş ettiklerini duyuyordu.

Annelerin kızlarını boğduklarını duyuyordu.

Üstlerindeki kanların kokusunun kilometrelerce öteden hissedildiğini duyuyordu.

"Fazla kalmadı artık," diyordu Frau Elena, avuçlarını sobaya doğru, kaynamamakta direnen suya karşı tutarken.

Ruslar parlak bir Mayıs günü geldiler. Üç kişiydiler ve sadece o gün geldiler. Aşağıdaki matbaa şirketine girdiler, içki aradılar, ama bulamayınca bütün duvarları kurşunlarla delik

deşik ettiler. Bir kurşun vın diye geçerek eski, sökülmüş bir baskı makinesine çarptı. Bir çatlama sesi duyuldu ve bir sarsıntı oldu. Üst kattaki dairelerinde Frau Elena fermuarlı cebine kısaltılmış bir İncil sakladığı çizgili kayak parkasıyla oturmuş, kızların ellerini tutarak ses çıkarmadan sadece dudaklarını kıpırdatarak dua okuyordu.

Beklediler. Jutta kendisini onların yukarı gelmeyeceklerine inandırdı. Birkaç dakika gelmediler. Ama kısa bir süre sonra yukarı çıkarken çizmelerinin çıkardığı sesleri duydular.

"Sakin olun," dedi Frau Elena kızlara. Hannah, Susanne, Claudia ve Jutta... Hiçbiri on altı yaşından büyük değildi. Frau Elena'nın sesi alçak ve kederliydi, ama korkmuş gibi değildi. Belki hayal kırıklığı vardı o seste. "Ses çıkarmayın, o zaman ateş etmezler. İlk ben gideceğim. O zaman size daha yumuşak davranırlar."

Jutta titremelerini önlemek için ellerini başının arkasında kenetledi. Claudia dilsiz ve sağır gibiydi.

"Gözlerinizi kapatın," dedi Frau Elena.

Hannah ağlıyordu.

Jutta, "Ben onları görmek istiyorum," dedi.

"O zaman gözlerini açık tut."

Ayak sesleri en üst kata gelince durdu. Ruslar tuvalete girdiler ve temizlik sopalarını sarhoş bir şekilde oraya buraya savurdukları duyuldu. Sözlük dolu bir sandığı merdivenlerden aşağı yuvarladılar, daha sonra birisi kapının tokmağını çevirdi. Biri diğerine bir şey söyledi ve kapının pervazı yerinden çıktı. Kapı büyük bir gürültüyle açıldı.

Bir tanesi subaydı. Diğer ikisi on yedi yaşından bir gün bile fazla olamazdı. Hepsi de akıl almaz derecede pisti, ama belli ki önceki saatlerde bir yerden buldukları kadın parfümlerinden sürünmüşlerdi. Özellikle de genç olan ikisi aşırı parfüm kokuyordu.

Bir tarafları süklüm püklüm erkek öğrencilere benziyordu, diğer tarafları ise sadece bir saatlik ömrü kalmış delilere... Birinin belinde kemer yerine bir ip vardı, o kadar zayıftı ki, pantolonunu indirmek için ipin düğümünü açması bile gerekmedi. İkincisi gülüyordu: Tuhaf ve şaşkın bir gülüştü bu. Sanki Almanlar onun ülkesine gelseler ve böyle bir şehir bulsalardı, asla bırakmazlardı diye düşünüyor gibiydi. Subay, bacaklarını uzatmış bir şekilde kapının yanında oturmuş, dışarıyı seyrediyordu. Hannah yarım saniye süren bir çığlık attı, ama sonra kendi eliyle ağzını kapattı.

Frau Elena çocukları diğer odaya aldı. Tek bir ses çıktı: Boğazına bir şey takılmış gibi bir öksürük...

Sonra, Claudia girdi. Sadece iniltileri duyuldu.

Jutta tek bir ses bile çıkarmadı. Her şey tuhaf bir şekilde düzenli gitti. En son subay geldi, her birini sırayla denedi, Jutta'nın üzerindeyken tek sözcüklü bir şeyler söyledi. Gözleri açıktı ama görmüyor gibiydi. Baskı altındaki ve kederli yüzünden bu sözcüklerin sevgi mi, yoksa hakaret mi içerdiği belli olmuyordu. Kolonyanın altında, tam bir at gibi kokuyordu.

Jutta'nın belleği adamın söylediği sözcükleri yıllar sonra bile ona hatırlatacaktı: *Kirill, Pavel, Afanasy, Valentin*... Jutta bunların ölen askerlerin adları olduğuna karar vermişti, ama yanılıyor da olabilirdi.

Ruslar oradan ayrılmadan, en genç olanları tavana iki kez ateş etti ve alçılar yumuşakça Jutta'nın üzerine yağdı. Jutta silah seslerinin güçlü yankısına rağmen, yerde yatan Susanne'nın sesini duyabiliyordu. Kız ağlamıyordu; subay önünü iliklerken, o da sakince nefes alıyordu. Daha sonra üç asker sokağa çıkıp dağıldılar. Frau Elena yalın ayak bir halde, kayak parkasını giydi, fermuarını çekti ve bedeninin sadece küçük bir parçasını ısıtmak istercesine sol kolunu sağ eliyle ovuşturdu.

Paris

Etienne, Patriarches Sokağı'nda Marie-Laure'un büyüdüğü aynı daireyi kiraladı. Her gün geri dönen mahkumların adlarını taramak için gazete satın alıyor ve üç radyodan birini dinliyordu. *DeGaulle* şunu yazmış, *North Africa* bunu yazmış... *Hitler, Roosevelt, Danzig, Bratislava*... Sürüyle ad çıkıyordu, ama hiçbiri babasınınki değildi.

Her gün d'Austerlitz Garı'na yürüyerek gidip bekliyorlardı. Büyük bir istasyon saati acımasızca geçen saniyeleri gösteriyordu ve Marie-Laure büyük amcasının yanında oturup eriyip bitmiş, perişan durumdaki insanların trenlerden kendilerini atar gibi inmelerini izliyordu.

Etienne avurtları ters dönmüş kaplar gibi içine göçmüş olan askerler görüyordu. Otuz yaşındakiler seksen yaşındaymış gibi görünüyordu. Havı dökülmüş takım kıyafetli erkekler, ellerini başlarına götürüyor ama başlarında şapka olmadığını son anda hatırlıyorlardı. Marie-Laure onların ayakkabılarının çıkardığı sesten bazı sonuçlara varıyordu: Bunlar küçük, bunlar bir ton ağırlığında, bunlar hiç yokmuş gibi...

Akşamları o biraz dinlenirken, Etienne telefon görüşmeleri yapıyor, yeğeninin ülkeye iade edilmesi için dilekçeler veriyor, mektuplar yazıyordu. Marie-Laure her seferinde iki veya üç saatten fazla uyuyamıyordu. Hayali bombalar onu sürekli uyandırıyordu.

Onun yanında yatmayı artık âdet haline getiren Etienne, "Bu sadece bir otobüs," diyordu.

Veya: "Bunlar sadece kuşlar."

Veya. "Önemli bir şey değil, Marie."

Çoğu günler, nane ve şarap kokan, sakallı ve papyon kravatlı, kuşkulu ve yaşlı malakolog Dr. Geffard onlarla birlik-

te dimdik oturarak d'Austerlitz Garı'nda bekliyordu. Ona Laurette diyordu; onu ne kadar özlediğinden bahsediyordu, onu nasıl her gün düşündüğünü ve onu görmenin onu nasıl iyiliğin her şeyden daha kalıcı olduğuna inandırdığını anlatıyordu.

Marie-Laure her zaman omuzlarını Etienne'e veya Dr. Gaffard'a dayayarak oturuyordu. Babası, herhangi bir yerde olabilirdi, onlara doğru gelen bir ses onun sesi olabilirdi, Sağındaki ayak sesleri... Binlerce kilometre ötedeki bir hücrede, bir hendekte olabilirdi. Çoktan ölmüş olabilirdi.

Etienne'in koluna girip, müzeye gitti ve yetkili kişilerle görüştü. Pek çoğu onu hatırlıyordu. Müdürün kendisi babasını bulmak için ellerinden geleni yaptıklarını söyledi, onun eğitimiyle ilgilenecekler ve bir ev bulması için yardımcı olacaklardı. Alev Denizi'nden kimse bahsetmiyordu.

Bahar gelmişti; bildiriler yayın araçlarına sel gibi akıyordu. Berlin teslim olmuştu, Göring teslim olmuştu; Naziliğin gizemli sandığı açılmıştı. Söylentiler kendiliğinden başladı. D'Austerlitz Garı'nda bekleyen diğer insanlar her yüz kişiden sadece birinin geri döneceğini fısıldıyorlardı. Başparmağınızla işaret parmağınızı bir ilmek haline getirip onların boynuna dolayabilirdiniz. Gömleklerini çıkardıkları vakit, göğüs kafeslerinin içindeki akciğerlerinin hareket ettiğini bile görebilirdiniz...

Marie-Laure ağzına attığı her lokmanın bir ihanet olduğunu düşünüyordu.

Görebildiği kadarıyla geriye dönenler bile, farklı insanlar olmuştu, olmaları gerektiğinden daha yaşlıydılar. Sanki yılların daha süratle geçtiği farklı bir gezegenden gelmişlerdi.

Etienne, "Neler olup bittiğini öğrenmek için hiçbir şansımız olmayabilir," dedi. "Buna hazırlıklı olmalıyız." Marie-

Laure, Madam Manec'i duyar gibiydi: İnanmaktan asla vazgeçmemelisin.

Bütün yaz boyunca beklediler. Etienne bir tarafta, Dr. Geffard diğer tarafta. Sonra, Ağustos'ta bir öğle vakti, Marie-Laure büyük amcasını ve Dr. Geffard'ı uzun merdivenlerden geçirdi, gün ışığına çıkardı ve karşıya geçmenin güvenli olup olmadığını sordu. Güvenli olduğunu söylediklerinde de, rıhtım boyunca onları dolaştırdı ve Jardin des Plantes'a götürdü.

Çakıl taşı döşeli yollarda çocuklar bağrışıyordu. Pek uzaklarda olmayan bir yerlerde birisi saksafon çalıyordu. Marie-Laure, arıların sesiyle capcanlı olan bir çardağın yanında durdu. Gökyüzü çok yükseklerde ve çok uzaklardaydı. Bir yerlerde birisi kederini dağıtmayı çok iyi biliyordur ama Marie-Laure değil. En azından henüz değil. Gerçek şuydu ki, o özürlü bir kızdı, evsiz ve annesi ve babası olmayan...

"Şimdi ne yapalım?" diye sordu Etienne. "Öğlen yemeği?"

"Okul," dedi kız. "Ben okula gitmek istiyorum."

On İki

Volkheimer

Frank Volkheimer'ın Almanya, Pforzheim'ın sayfiyelerinden birindeki asansörsüz bir binanın üçüncü katındaki dairesinin üç penceresi vardı. Ara bir sokağa bakan bu binanın saçak silmesinin üzerine monte edilmiş olan tek bir reklam panosu, tüm manzaraya hâkimdi; düzeyinin parlaklığı pencere camlarınınkini fersah fersah geçiyordu. Panonun üzerinde, çalı büyüklüğündeki maydanoz dallarının garnitür olarak kullanıldığı kenarları grileşmiş, Volkheimer'ın boyunda, pembe ve kırmızı işlenmiş et ürünlerinin ve söğüş etlerin resimleri vardı. Panonun dört keyifsiz elektrikli spot lambası geceleri dairesini tuhaf ve yansıyan bir ışıltıyla aydınlatıyordu.

Elli bir yaşındaydı.

Nisan yağmuru reklam panosunun spot lambalarının üzerine yanlamasına düşüyordu ve Volkheimer'ın televizyonu mavi bir ışıltıyla titreşiyordu ve o, mutfak ile ana oda arasındaki kapı boşluğundan her zamanki gibi başını eğerek geçti.

Çocuğu yoktu, evcil hayvanı yoktu, ev çiçeği yoktu, sadece raflarda birkaç kitap vardı. Bir oyun masası, bir şilte ve şu anda televizyon karşısında kucağında bir teneke kutu tereyağlı kurabiyeyle oturmakta olduğu bir koltuk... Bunla-

rı yerken, önce çiçek şekilli olanlar, sonra çubuk kraker şeklinde olanlar ve nihayet yonca şeklinde olanlar olmak üzere sıraya diziyordu.

Televizyonda siyah bir at yere düşen bir ağacın altında kalan bir adamı kurtarıyordu.

Volkheimer çatı üstlerindeki televizyon antenlerini kuruyor ve onarıyordu. Her sabah, dar geldiği için omuzlarını sıkan yerleri solmuş, ayak bileklerine kadar bile uzanmayan mavi bir iş tulumunu üstüne geçiriyor ve kocaman, siyah çizmeleriyle işe gidiyordu. Büyük uzatma merdivenlerini tek başına kaldıracak kadar güçlü olduğu ve belki de çok ender konuştuğu için, çağrıldığı yerlere tek başına gidiyordu. Anten kurulmasını isteyenler veya olmadık sinyaller alanlar, parazitten şikayet edenler veya tellerine sığırcıklar konan kişiler şube ofisini telefonla arıyorlardı ve hop... Volkheimer yola çıkıyordu. Kesik hatları bağlıyor veya direklerin üzerindeki kuş yuvalarını temizliyor veya bir anteni payanda üzerinde yükseltiyordu.

Pforzeim ona sadece en rüzgarlı ve en soğuk günlerde vatan gibi geliyordu. Volkheimer soğuk havanın işçi tulumunun yakasından içeri girmesinden, rüzgarın ışığı savurmasından, uzaklardaki tepelerin karla kaplanmasından ve kasabadaki hepsi savaştan sonra dikildiği için aynı yaşta olan ağaçların üzerindeki buzların parıldamasından hoşlanıyordu. Kış günlerinde öğleden sonraları antenlerin arasında bir gemicinin gemi armaları arasında dolaştığı gibi dolaşıyordu. Akşama doğru, ışıklar mavileştiğinde, sokaklardaki insanların aceleyle evlerine gidişini seyrediyordu. Bazen yanından, beyaz renkleriyle karanlığa karşı tezat oluşturan martılar hızla geçiyorlardı. Kemerinde asılı olan aletlerin ağırlığı, aralıklı yağan yağmurun kokusu ve alacakaranlıktaki bulutların kristal parlaklığı... İşte, Volkheimer'a kendisini az da olsa iyi hissettiren şeylerdi.

Ama çoğu zaman, özellikle de sıcak günlerde, hayat onu bitkin düşürüyordu; giderek kötüleşen trafik, grafitiler ve şirket politikaları, insanların bonuslar, ikramiyeler, fazla mesailerle ilgili olarak sürekli homurdanması... Bazen, yaz aylarının hafiften çökmeye başlayan sıcağında, şafak sökmeden çok önce, Volkheimer dışarı çıkıp ilan panolarının acımasız parlaklığı altında sokakları arşınlıyor ve yalnızlığının üzerine bir hastalık gibi çöktüğünü hissediyordu. Fırtınalarda bir sağa bir sola sallanan uzun sıralar halinde dizili köknarları seyrediyor ve onların özlerinden gelen iniltileri dinliyordu. Çocukluk evinin toprak zeminini görüyor ve şafağın kozalaklı ağaçların arasından örümcek ağı gibi ışıklarını seyrediyordu. Ama diğer zamanlar, ölmek üzere olan adamların gözleri onun peşini bırakmıyordu, o da onları tekrar öldürmek zorunda kalıyordu. Lodz'da bir ölü adam. Lublin'de ölü bir adam. Radom'da ölü bir adam. Krakow'da ölü bir adam...

Pencerelerde yağmur, çatıda yağmur... Volkheimer yatağına yatmadan önce posta kutusunu kontrol etmek için üç kat aşağıya indi. Bir haftadır posta kutusunu kontrol etmemişti. Kutuda iki reklam, maaş çeki ve tek bir elektrik faturasının dışında Batı Berlin'deki bir eski muharipler kuruluşundan küçük bir paket vardı. Hepsini yukarı getirdi ve paketi açtı.

Aynı beyaz fon üzerinde üç ayrı nesnenin fotoğrafı çekilmişti. Her birinin yanına özenle numaralandırılmış birer not kağıdı yapıştırılmıştı.

14-6962. Branda bezinden bir asker sırt çantası, kahverengi, iki muflonlu kayışıyla birlikte.

14-6963. Küçük bir ev modeli, tahtadan yapılmış, kısmen ezilmiş.

14-6964. Yumuşak kaplı bir not defteri, üzerinde boydan boya tek bir sözcük yazılı: *Fragen.*

Evi tanımıyordu ve çanta da herhangi bir askere ait olabilirdi, ama defteri görür görmez tanıdı. Alt köşesindeki mürek-

keple yazılmış olan W.P. harfleri hâlâ okunabiliyordu. Defteri oradan söküp almak ve sayfalarını karıştırmak istermiş gibi iki parmağını fotoğrafın üzerinde gezdirdi.

O sadece küçük bir çocuktu. Hepsi de öyleydi. En büyük olanları bile.

Mektupta kuruluşun adları kaybolmuş olan ölü askerlerin eşyalarının en yakın akrabalarına teslim edilmesine uğraşıldığı yazıyordu. Başçavuş Frank Volkheimer'ın bu çantanın sahibinin de içinde bulunduğu bir birlikte kıdemli bir asker olarak görev yaptığına inanıldığı ve çantanın Fransa'nın Bernay kasabasındaki Birleşik Devletler Ordusu'na ait savaş esirleri kampında 1944 yılında ele geçirildiği yazılıydı.

Bu eşyaların kime ait olduğunu biliyor muydu?

Fotoğrafları masanın üzerine koydu ve kocaman ellerini yanlarından sarkıtarak ayakta dikildi. O anda sarsılan dingillerin, homurdanan egzozların ve yağan yağmurun sesini duyuyordu. Tatarcık ordularının vızıltısını... Uzun çizmelerin uygun adım yürüme sesini ve çocukların avaz avaz bağırmalarını...

Parazit sesi ve sonra silahlar.

Ama onu öyle dışarıda bırakmak yakışık alır bir davranış mıydı? Ölmüş olsa bile...

Sen neler olabilirdin.

O, ufak tefekti. Beyaz saçları ve kepçe kulakları vardı. Üşüdüğü vakit ceketinin düğmelerini boğazına kadar ilikler, ellerini de ceketinin kollarının içine sokardı. Volkheimer bu eşyaların kime ait olduğunu biliyordu.

Jutta

Jutta Wette Essen'de altıncı sınıflara cebir dersi veriyordu: Tamsayılar, olasılıklar, paraboller... Her gün aynı kıyafeti giyiyordu: Siyah pantolonla naylon bir bluz, değişmeli olarak bej, kömür veya açık mavi renkli... Ara sıra da kanarya sarısı, kendisini pervasız hissettiği vakitler... Teni süt rengiydi, saçları da kar gibi beyazdı hâlâ.

Jutta'nın kocası Albert, en büyük tutkusu bodrum katında tren modelleri yapmak olan nazik, yavaş hareket eden saçları seyrelmeye yüz tutmuş bir muhasebeciydi. Jutta uzunca bir süre hamile kalamayacağına inanmıştı, ama bir gün otuz yedi yaşlarındayken, hamile kalmıştı. Oğulları, Max altı yaşındaydı ve çamurdan, köpeklerden ve kimsenin yanıt veremediği sorular sormaktan hoşlanıyordu. Son sıralarda da, her şeyden çok, kağıttan karmaşık uçak modelleri yapmayı seviyordu. Okuldan gelir gelmez, mutfakta yere çömeliyor ve arka arkaya uçaklar yapıyor, sadık ve neredeyse insanı korkutan bir tutkuyla farklı kanat uçları, kuyruklar ve burunlar yapmayı deniyordu. Düz bir şeyi uçan bir şey haline dönüştürmek onda artık hoşlandığı bir alışkanlık haline gelmişti.

Haziran'ın başlarında okul bitmek üzereyken, bir Perşembe günü öğleden sonra halka açık yüzme salonundaydılar. Gri bulutlar gökyüzünü bir örtü gibi örtmüştü. Havuzun sığ bölümündeki çocuklar bağrışıyorlar, anne ve babalar ise konuşuyor veya dergilerini okuyor veya sandalyelerinde uyukluyorlardı ve her şey normaldi. Albert yalnız başına, geniş sırtında minik havlusu ve mayosuyla atıştırmalık yemek bölümündeydi ve hangi dondurmayı seçeceğini düşünüyordu.

Max acemice yüzüyordu, önce bir kolunu, sonra diğerini öne doğru yel değirmeni gibi sallıyor, onu seyrettiğinden emin olmak için düzenli olarak annesine bakıyordu. Yüzmesi-

ni bitirince, havluya sarındı ve annesinin yanındaki sandalyeye tırmandı. Max ufak tefek bir çocuktu ve kepçe kulaklıydı. Kirpiklerinin ucunda su damlacıkları parıldıyordu. Gökyüzü bulutlarla kaplanmıştı, alacakaranlık basmak üzereydi. Hava serinliyordu ve aileler teker teker yürüyerek veya bisikletle veya otobüsle evlerine dönmeye hazırlanıyorlardı. Max karton bir kutudan krakerler çıkararak sesli bir şekilde yemeye başladı.

"Ben Leibniz Zoo krakerlerini seviyorum, *Mutti*," dedi.

"Biliyorum, Max."

Albert onları vitesi takırdayan, küçük NSU Prinz 4 arabalarıyla eve götürdü ve Jutta okul çantasından bir küme dönem sonu sınav kağıdını alarak, mutfak masasında onları değerlendirmeye girişti. Albert makarna için ocağa su koydu ve soğan kızarttı. Max çizim masasından temiz bir kağıt alarak katlamaya başladı.

Ön kapı üç kez vuruldu.

Jutta'nın kalp atışları neden olduğunu anlamadığı bir şekilde kulaklarında atmaya başladı. Kaleminin ucu sayfanın üzerinde kalakalmıştı. Sadece kapıda birisi vardı; bu bir komşu veya bir arkadaş veya Anna, sokağın aşağılarında oturan ve arada bir Max'la oynayıp ona plastik bloklardan en karmaşık kasabaları nasıl yapacağına dair talimatlar veren küçük kız da olabilirdi. Ama kapının vuruluş tarzı Anna'nınkine hiç benzemiyordu.

Max, elinde uçağı, kapıya koştu.

"Kimmiş, canım?"

Max yanıt vermedi. Bu, gelen kişiyi tanımıyor demekti. Jutta giriş holüne geçti. Kapı girişinde bir dev duruyordu.

Max heyecanlanmış ve etkilenmiş gibi kollarını kavuşturdu. Uçağını yere, ayaklarının dibine bırakmıştı. Dev, kasketini çıkardı. Kocaman başı parlıyordu.

"Frau Wette?"

Fermuarı boğazına kadar çekilmiş ve yanlarında kestane rengi serpmeleri olan, gümüş renkli, çadır ebadında bir takım giymişti. Nazikçe, rengi solmuş brandadan bir sırt çantasını uzattı.

Avludaki zorbalar. Hans ve Herribert. Bu adamın cüssesi onların hepsini hatırlatıyordu. Başka kapılara da gitmiş ve kapıyı bile çalmamıştır diye düşündü Jutta.

"Evet?"

"Genç kızlık soyadınız Pfennig miydi?"

Jutta evet demeden, adam "Size bir şey getirdim," demeden ve sinekliği açıp onu içeriye almadan önce, bunun Werner'le ilgili olduğunu biliyordu.

Dev'in naylon pantolonu koridor boyunca onu takip ederken hışır hışır sesler çıkarıyordu. Albert ocaktan başını kaldırıp onları görünce afalladı ama elindeki kaşığı kaldırmayı ve dev adam tavandan sarkan lambaya toslamamak için başını eğerken "Merhaba" ve "Başınıza dikkat edin," demeyi başardı.

Albert yemeğe kalmasını söyleyince, Dev kabul etti. Albert masayı duvardan uzaklaştırdı ve dördüncü kişi için yer hazırladı. Volkheimer küçük tahtadan sandalyenin üzerinde otururken, Jutta Max'ın resim kitaplarından birindeki resmi hatırladı: Uçak koltuğunda sıkışmış bir halde oturan bir fil...

Sohbet yavaş yavaş başladı.

Trenle birkaç saatlik bir yolculuk yapmıştı.

İstasyondan buraya yürüyerek gelmişti.

Şeri içmek istemiyordu, teşekkürler demişti.

Max süratli, Albert ise yavaş yiyordu. Jutta titredikleri belli olmasın diye ellerini kalçalarının altına koyup oturmuştu.

"Adresi bulmalarından sonra," dedi Volkheimer, "onlara bunu ben götürebilir miyim diye sordum. Bir de mektup verdiler, bakın." Cebinden katlanmış bir kağıt parçası çıkardı.

Jutta'nın bir parçası mektubu almak istemiyordu. Onunla konuşmak için bu kadar uzun bir yolculuk yapan bu kocaman adamın söyleyeceklerini de dinlemek istemiyordu. Savaşın, Frau Elena'nın ve Berlin'deki o korkunç son ayların belleğinde yaşamasına izin vermeyeli haftalar olmuştu. Şimdi, haftanın yedi günü de et alabiliyordu. Şimdi, ev soğuk olursa, mutfaktaki ısıtma kadranını bir çeviriyordu, *voilà*! Kendi acınası hikayelerinden başka bir şey düşünmeyen o orta yaşlı kadınlardan biri olmak istemiyordu. Bazen kendisinden daha yaşlı olan meslektaşlarının gözlerine bakıyor ve elektrikler kesildiği, mumun olmadığı ve tavandan yağmur sularının aktığı vakitler neler yaptıklarını merak ediyordu. Neler gördüklerini... Artık Werner'i düşünmek için çok ender olarak içindeki kilitleri çözüyordu. Pek çok açıdan, ağabeyiyle ilgili anıları mühürlenmesi gereken şeyler olmuştu. Helmoltz-Gymnasium'daki bir matematik öğretmeni 1974 yılında, Schulpforta'daki Siyasal Eğitim Ulusal Enstitüsü'ne gitmiş olan bir ağabeyi olduğundan bahsetmek istemezdi.

Albert, "Doğuda mı, o zaman?" dedi.

Volkheimer, "Ben okulda onunla birlikteydim, sonra da arazide. Rusya'da bulunduk. Polonya, Ukrayna, Avusturya'da da... Sonra da Fransa'da."

Max dilimlenmiş bir elmayı gürültüyle yemeğe başladı. "Boyunuz kaç sizin?"

"Max," dedi Jutta.

Albert, "Çok akıllı bir çocukmuş, değil mi? Jutta'nın ağabeyi?" diye sordu.

Volkheimer, "Hem de çok," dedi.

Albert yemekten ikinci bir porsiyon verdi, tuz verdi, tekrar şeri verdi. Albert Jutta'dan gençti ve savaşta Hamburg'da sığınaklar arasında kurye olarak görev yapmıştı. 1945'te dokuz yaşındaydı, henüz bir çocuk...

"Onu son olarak," dedi Volkheimer, "Fransa'nın kuzey sahilindeki Saint-Malo adlı bir kasabada gördüm."

Jutta, balçığa bulanmış anıları arasından bir cümleyi hatırladı. *Bugün sana buradaki denizle ilgili olarak yazmak istiyorum.*

"Orada bir ay kaldık. Sanırım orada birisine aşık oldu."

Jutta sandalyesinde doğruldu. Kullanılan sözcükler bazen ne kadar yetersiz olabiliyordu. Fransa'nın kuzey sahilindeki bir kasaba? Aşk? Bu mutfakta hiçbir şey deva bulmaz, bazı kederler asla yok edilemez, diye düşündü.

Volkheimer masayı ittirdi. "Amacım sizi üzmek değildi," dedi. Ayağa kalktı; yanında hepsi cüce gibi kalmıştı.

Albert, "Sorun değil," dedi. "Max, lütfen konuğumuzu verandaya çıkarır mısın? Size biraz kek vereyim."

Max, Volkheimer'ın geçmesi için cam kapıyı kaydırdı. Volkheimer başını eğerek aradan geçti. Jutta tabakları musluğun içine koydu. Aniden kendisini çok yorgun hissetmeye başlamıştı. Sadece bu dev adamın gitmesini ve çantayı da birlikte götürmesini istiyordu. Her şeyin yeniden normale dönmesini istiyordu.

Albert onun dirseğine dokundu.

"Seni seviyorum, Jutta."

Camdan dışarı baktığında, Volkheimer'm betonun üzerinde Max'ın yanına çömelmiş olduğunu gördü. Max yere iki kağıt sermişti. Onları duyamamakla birlikte kocaman adamın Max ile konuştuğunu ve ona bir şeyler gösterdiğini görebiliyordu. Max dikkatle dinliyor, Volkheimer sayfayı katladığında, o da ıslattığı parmağını kat yerinin üzerinden geçirerek kendi önündeki kağıdı onun yaptığı gibi katlıyordu.

Az sonra her birinin önünde geniş kanatlı ve çatal kuyruklu birer uçak vardı. Volkheimer'ınki avluyu bir boydan bir boya dümdüz ve gerçek bir uçak gibi geçti ve burun üstü çite çakıldı. Max alkışladı.

Max alacakaranlıkta verandada çömeldi, kendi uçağına baktı, kanatlarının açısını kontrol etti. Volkheimer da onun yanında yere diz çökmüş, sabırlı bir şekilde onaylar gibi başını sallıyordu.

Jutta, "Ben de seni seviyorum," dedi.

Sırt Çantası

Volkheimer gitmişti. Sırt çantası giriş holündeki masanın üzerinde duruyordu. Jutta ona bakamıyordu bile.

Jutta Max'ın pijamalarını giymesine yardım etti ve iyi geceler öpücüğü verdi. Aynadan kendisine bakmamaya özen göstererek dişlerini fırçaladı ve tekrar aşağı indi. Ayakta durarak giriş kapılarındaki küçük pencereden dışarıyı seyretmeye koyuldu. Albert bodrum katında titizlikle boyadığı dünyada trenlerini çalıştırıyor, onları tünellerden ve elektrikli açılır-kapanır köprüsünden geçiriyordu. Yukarıya gelen ses fazla değildi, ama evin tüm kerestelerine işleyen acımasız bir sesti.

Jutta küçük sırt çantasını yatak odasındaki küçük çalışma masasına kadar getirdi, yere koydu ve öğrencilerinden bir tanesinin daha sınav kağıdını okumaya başladı. Sonra bir tanesinin daha... Trenlerin durduğunu ve sonra güven verici vızıltılarına yeniden başladığını duyabiliyordu.

Üçüncü sınıftan bir sınav kağıdına geçti, ama bir türlü okuyamıyordu; rakamlar sayfaların içinde yüzüyor ve en aşağıda anlaşılmaz yığınlar halinde birikiyor gibiydi. Çantayı kucağına aldı.

İlk evlendiklerinde, Albert iş seyahatlerine gittiği vakit, Jutta şafaktan önce uyanıyor ve Werner'in Schulpforta'dan ayrıldıktan sonraki ilk geceleri ve onun yokluğunun yarattığı yakıcı acıyı hatırlıyordu.

O kadar eski olmasına rağmen, sırt çantasının fermuarı kolayca açıldı. İçinde kalın bir zarf ve gazeteye sarılmış küçük bir paket vardı. Paketi açınca, yumruğundan büyük olmayan dar ve yüksek bir ev modeli buldu.

Zarfın içinde Jutta'nın ona kırk yıl önce yolladığı defter vardı. Werner'in sorular kitapçığı. O kargacık burgacık el

yazısıyla, her bir harf bir öncekinden daha yukarıya kaymış gibi... Çizimler, şemalar, sayfalar dolusu listeler...

Bisiklet pedalıyla işleyen blendere benzeyen bir şey...

Bir uçak modeli için bir motor.

Bazı balıkların neden bıyıkları var?

Mumlar söndürüldüğü vakit tüm balıkların renginin gri olduğu doğru mu?

Denize yıldırım düştüğü vakit, neden tüm balıklar ölmez?

Üç sayfa okuduktan sonra defteri kapatmak zorunda kaldı. Anılar yanlamasına taklalar atarak beyninden çıktı ve yerlerde yuvarlanmaya başladı. Werner'in tavan arasındaki küçük, portatif karyolası, karyolanın üstünde Jutta'nın çizdiği hayali şehir resimleriyle dolu duvar... İlkyardım çantası ve radyo ve saçakların arasından dışarı sarkan kablo... Aşağıda, trenler Albert'in üç katlı tasarımının içinden geçiyor, diğer odada da oğlu bir şeyler mırıldanarak, göz kapağıyla sürekli oynayarak uykusunda bir takım savaşlar yaşıyordu. Jutta'nın ise öğrencilerinin sınav kağıtlarına not vermekten başka bir isteği yoktu.

Defteri tekrar açtı.

Düğüm neden çözülmeden durur?

Beş kedi beş dakikada beş fare yakalarsa, yüz kedi yüz dakikada kaç fare yakalar?

Bayrak rüzgarda düz durmak yerine neden dalgalanır?

Son iki sayfanın arasına sıkıştırılmış bir zarf vardı. Werner zarfın üzerine *Frederick için* diye yazmıştı. Frederick: Werner'in sürekli olarak bahsettiği ranza arkadaşı... Kuşları seven çocuk...

O, sana benziyor. Başkalarının göremediğini gören bir çocuk o.

Savaşın hayalperestlere yaptıkları...

Albert nihayet yukarı çıktı, Jutta başını kaldırmadı ve sınav kağıtlarını okuyormuş gibi yaptı. Albert giysilerini çıkarıp yatağa girerken hafifçe inledi. Lambasını söndürdü, iyi geceler diledi. Jutta oturmaya devam etti.

Saint-Malo

Jutta sınav kağıtlarını değerlendirmiş ve Max'ın okulu bitmişti. Her gün havuza gidiyor, babasını sorduğu bilmecelerle bunaltıyor, Volkheimer'ın ona öğrettiği uçaklardan üç yüz tane yapıyordu. Onun başka bir ülkeyi ziyaret etmesi, biraz Fransızca öğrenmesi ve okyanusu görmesi iyi olmaz mıydı? Jutta bu soruları Albert'e sordu ama her ikisi de biliyordu ki, izin verecek olan kişi Jutta'nın kendisiydi. Kendisi gidecek ve oğlunu da götürecekti.

Haziran'ın yirmi altısında, şafak sökmeden bir saat önce, Albert altı tane salamlı sandviç yaptı ve onları folyoyla sardı. Sonra Jutta ve Max'ı Frinz 4 ile istasyona götürdü. Jutta'yı dudaklarından öptü. Jutta, Werner'in defteri ve küçük model evle birlikte trene bindi.

Yolculuk bütün gün sürdü. Rennes'e geldiklerinde güneş artık ufka kadar inmişti. Trenin açık pencerelerinden içeriye taze gübre kokuları giriyordu. Sıra sıra budanmış ağaçlar gözlerinin önünden hızla geçiyordu. Eşit sayıda martı ve karga toz çıkararak hareket eden bir traktörün peşine takıldılar. Max ikinci sandviçini yemişti ve bir çizgi roman okuyordu. Tarlalarda sapsarı çiçekler parıldıyordu ve Jutta bunlardan bazıları ağabeyinin kemikleri üzerinde büyüyor olabilirler mi diye düşündü.

Karanlık olmadan önce, takma bacaklı, iyi giyimli bir adam trene bindi. Jutta'nın yanına oturdu ve bir sigara yaktı. Jutta bacaklarının arasına sıkıştırdığı çantasını sıkıca kavramıştı; bu adamın savaşta yaralanmış olduğundan, ona bir şeyler soracağından ve zayıf Fransızcasının ona ihanet edeceğinden emindi. Veya Max'ın bir şey söyleyeceğinden... Veya adamın... Belki de kendisi bir Alman gibi kokuyordu.

Adam ona *Bunu bana sen yaptın* diyecekti.

Lütfen, oğlumun yanında bir şey söylemesin.

Ama tren hareket etti, adam sigarasını bitirdi, Jutta'ya endişe dolu bir şekilde gülümsedi ve uykuya daldı.

Jutta küçük evi parmaklarının arasında çevirmeye başladı. Gece yarısı Saint-Malo'ya vardılar. Taksi şoförü onları Place Chateaubriand'daki bir otele bıraktı. Resepsiyonist Albert'in onun için bozdurduğu parayı aldı. Max yarı uykulu bir şekilde onun kalçasına dayanıyordu. Jutta, Fransızca konuşmaktan o kadar korkuyordu ki, hiçbir şey yemeden yatağa girdi.

Sabah olunca Max onu eski surların arasındaki bir delikten plaja çıkardı. Kumların üzerinde tüm hızıyla koştu, sonra durup başının üzerinde yükselen kale duvarlarına baktı. Korkuluk duvarlarının üzerindeki flamaları, topları ve orta çağ okçularını hayal eder gibiydi.

Jutta gözlerini okyanustan alamıyordu. Zümrüt yeşili bir rengi vardı ve hayallerin ötesinde büyüktü. Limandan tek bir beyaz yelkenli çıktı. Ufukta birkaç trol teknesi dalgaların arasından bir görünüp bir kayboluyordu.

Bazen görevlerimi unutup, gözlerimi buraya diktiğimi fark ediyorum. Bir insanın hissetmesi mümkün olan her şeyi içine alabilecek kadar büyük bir yer burası...

Şato'nun kulesine çıkmak için para ödediler. Max "Haydi," diye bağırdı ve dar ve rüzgarlı merdivenleri çıkmaya başladı. Jutta nefes nefese onu neredeyse sürükleyen Max'ı takip ediyordu. Her çeyrek dönüşte, mavi gökyüzünden dar ve parlak bir pencere açılıyordu.

Tepeden aşağıdaki dükkanlarda alışveriş yapan ve küçücük görünen turistleri seyrettiler. Jutta kuşatma hakkında bir şeyler okumuş ve eski şehrin savaştan önceki fotoğraflarını görmüştü. Ama şimdi, bir uçtan bir uca baktığında, kocaman, ağırbaşlı binalar ve yüzlerce çatı görüyordu. Bombalardan,

onların açtığı deliklerden veya yıkılmış binalardan eser yoktu. Kasaba tamamen yenilenmiş gibiydi.

Öğle yemeği için *galette** ısmarladılar. Jutta insanların onlara bakacağını sanmıştı ama kimse ilgilenir gibi görünmüyordu. Garson, onun Alman olduğunu ne biliyordu, ne de biliyormuş gibi davranıyordu. Öğlenden sonra büyük bir kemerin altından geçerek, Max'ı şehrin diğer ucundaki Porte de Dinan'a götürdü. Rıhtımı geçtiler ve nehrin ağzının karşı tarafındaki dağlık buruna geldiler. Parkın içinde yabani otlarla kaplı bir kale yıkıntısı vardı. Max patikanın dik kenarlarından geçerken duruyor ve denize taş atıyordu.

Yol üzerinde, her yüz adımda bir, savaş zamanında tepeyi ele geçirmek isteyenleri top ateşine tutmak için hazır bekleyen bir askerin bulunduğu bir korugan vardı. Bu koruganların bazıları öylesine delik deşik olmuştu ki, Jutta onların üzerine yağan ateşin hızını ve yarattığı dehşeti hayal dahi edemiyordu. Yerdeki bir çelik yığıntısı tereyağı gibi erimişti ve bir çocuğun parmakları tarafından oyulmuş gibi duruyordu.

O sesleri duymak, oralarda bulunmak ne kadar korkunç olmalıydı!

Artık kesekağıtları, sigara izmaritleri, ambalaj kağıtlarıyla doluydu her yer. Amerikan ve Fransız bayrakları parkın ortasındaki bir tepenin üzerinde dalgalanıyordu. Bir levhada, Almanların son nefeslerine kadar savaşmak için burada yeraltı tünelleri kazdıkları yazılıydı.

Üç ergen çocuk yanlarından gülerek geçti ve Max dikkatle onları izledi. Liken lekelerinin olduğu kabarcıklı bir duvarın üzerine küçük bir taş levha tutturulmuştu. *Ici a été tué Buy Gaston Marcel agé de 18 ans, mort pour la France le 11 août 1944.***

---

* *Galette:* Kuru poğaça. (Çev. N.)

** *Ici a été tué Buy Gaston Marcel agé de 18 ans, mort pour la France le 11 août 1944:* 18 yaşındaki Buy Gaston Marcel, 11 Ağustos 1944 tarihinde Fransa için burada hayatını kaybetti. (Çev. N.)

Jutta yere oturdu. Deniz durgunlaşmış ve gri bir renk almıştı. Burada ölen Almanlar için herhangi bir levha yoktu.

Buraya neden gelmişti? Neyin yanıtını arıyordu? Oradaki ikinci sabahlarında, tarihi müzenin bahçesinin karşısındaki Place Chateuabriand'da oturdular. Bahçede diz boyunda madeni yarımaylarla çevrilmiş çiçek tarhlarına bakan oturma yerleri vardı. Turistler tentelerin altındaki mavi-beyaz çizgili süveterlere ve korsan gemilerinin suluboya resimlerine bakıyorlardı; bir baba kolunu kızının omzuna atmış şarkı söylüyordu.

Max başını kitabından kaldırarak "Mutti, dünyanın etrafında dolaşıp da yine de köşesinde kalan şey nedir?" diye sordu.

"Bilmiyorum, Max."

"Bir mektup pulu..."

Annesine gülümsedi.

Jutta, "Şimdi geliyorum," dedi.

Müzenin resepsiyonundaki adam sakallı ve elli yaşlarındaydı. Bir şeyler hatırlayacak kadar yaşlıydı yani. Jutta, para çantasını açtı, kısmen ezilmiş olan küçük tahta evi çıkardı ve elinden geldiğince iyi Fransızca konuşmaya çalışarak "Ağabeyim bunu burada bulmuş. Savaştan önce."

Adam olumsuz anlamda başını salladı. Jutta evi tekrar çantasına koydu. Adam sonra evi yeniden görmek istedi. Model evi lambanın altında inceledi ve içe çökmüş ön kapısı kendisine gelecek şekilde çevirdi.

"*Oui*," dedi sonunda. Dışarda beklemesini işaret etti ve bir dakika sonra arkasındaki kapıyı kilitledi. Onu ve Max'ı dar ve yokuşlu sokaklardan geçirdi. Bir düzine sağ ve sol yaptıktan sonra bir evin önünde durdular. Max'ın şu anda elinde çevirip durduğu model ev, gerçek boyutlarıyla tam karşılarında duruyordu.

Adam, "Vauborel Sokağı, dört numara," dedi. "LeBlanclar'ın evi. Yıllardır tatil evi olarak kiralanıyor."

Likenler taşları lekelemiş, ıslanmış mineraller telkariyi andıran kir izleri bırakmıştı. Pencerelerde sardunyalarla dolup taşmış çiçek saksıları vardı. Bu modeli Werner yapmış olabilir miydi? Yoksa satın mı almıştı?

"Peki, burada bir de bir kız var mıydı? Öyle bir kız tanıyor musunuz?"

"Evet, savaş sırasında burada yaşayan kör bir kız vardı. Annem onunla ilgili hikayeler anlatırdı. Savaş biter bitmez buradan ayrıldılar."

Jutta'nın gözlerinin önünde yeşil benekler uçuşmaya başladı; sanki uzun süre güneşe bakmış gibiydi.

Max onun kolunu çekti. "Mutti, Mutti."

"Neden," diye sordu Jutta. Fransızca sözcükler arıyordu. "Ağabeyim bu evin küçük bir modelini neden almış olabilir?"

"Bunu belki bu evde yaşayan o kız bilebilir. Size onun adresini bulabilirim."

"Mutti, Mutti, bak," dedi Max ve dikkatini çekebilmek için annesini biraz sertçe dürtükledi. Jutta başını eğerek ona baktı. "Bu ev açılıyor. Sanırım onu açmanın bir yolu var."

Laboratuvar

Marie-Laure LeBlanc, Doğa Tarihi Müzesi'nde küçük bir laboratuvar yönetiyordu. Yumuşakçalarla ilgili çalışmalara ve literatüre önemli katkıları olmuştu: Batı Afrika türü salyangozların kabuklarının kıvrımlarındaki evrimsel rasyonel ve Karaip salyangozlarının cinsel çiftyapılılığı konusunda çok başvurulan bir monografi hazırlamıştı. İki yeni alt-tür kitona ad vermişti. Bir doktora öğrencisi olarak, Bora Bora ve Bimini'ye gitmişti; bir toplama kovası ve güneş şapkasıyla resiflerin sığ sularında yürümüş ve üç kıtada salyangozlar toplamıştı.

Marie-Laure, Dr. Geffard tarzında bir koleksiyoncu değildi. Daha çok cinsleri, familyaları, türleri ve alt-türleri karşılaştıran bir toplayıcı sayılırdı. Resiflerde olsun, kendi akvaryumlarında olsun, canlı varlıkların arasında olmayı seviyordu. Kayalarda sürünen ve sulardan çektikleri kalsiyumu sırtlarındaki küçük cilalı rüyalarda depolayan o minicik ıslak yaratıkları, o salyangozları bulmak onun mutlu olması için yeterliydi. Yeter de artardı bile...

Etienne gezebildiği müddetçe onunla birlikte yolculuklar yapmışlardı. Sardunya ve İskoçya'ya gitmişler, Londra'da ağaçlara sürtüne sürtüne giden bir havaalanı otobüsünün üst katında gezmişlerdi. Etienne kendisine iki tane transistörlü radyo almış, seksen iki yaşındayken huzurlu bir şekilde küvette ölmüş ve ona çok miktarda para bırakmıştı.

Bir dedektif tutmalarına, binlerce frank harcamalarına ve çok miktarda Alman belgesini taramalarına rağmen, Marie-Laure'un babasına tam olarak ne olduğunu bir türlü öğrenememişlerdi. 1942'de Breitenau adlı bir çalışma kampında esir olduğunu duymuşlardı. Bir de Almanya, Kassel'deki bir

kamp doktorunun Daniel LeBlanc adlı bir mahkumun 1943 yılında gribe yakalandığına dair verdiği bir bilgi vardı ellerinde. Bütün bildikleri bu kadardı.

Marie-Laure hâlâ büyüdüğü dairede yaşıyor, müzeye hâlâ yürüyerek gidiyordu. İki aşığı olmuştu. Bunların ikincisi John adlı, girdiği her odayı kravatlarla, madeni paralarla, çoraplarla ve nane şekerleriyle dağıtmaktan hoşlanan bir Kanadalıydı. Üniversitede tanışmışlardı. John laboratuvardan laboratuvara heyecanla uçan ama azimli olmayan birisiydi. Okyanus akıntılarından, mimariden ve Charles Dickens'tan hoşlanıyordu. Onun bu çok yönlülüğü aslında Marie-Laure'un kendisini sınırlı ve tek konuya yoğunlaşmış hissetmesine neden oluyordu. Marie-Laure hamile kalınca, huzurlu bir şekilde, hiçbir patırtı gürültü olmadan ayrılmışlardı.

Kızları Hélène, şimdi on dokuz yaşındaydı. Kısa saçlı ve derli toplu bir kızdı. Hedefi iyi bir kemancı olmaktı. Gözleri görmeyen anne-babaları olan her çocuk gibi o da serinkanlıydı. Hélène annesiyle birlikte yaşıyordu, ama her Cuma günü John, Marie-Laure ve o, öğle yemeğini birlikte yiyorlardı.

1940'ların ilk yıllarını Fransa'da yaşamış olmak ve savaşın tüm yaşantınızın merkezi olduğunu kabul etmek zor bir olaydı. Marie-Laure hâlâ çok geniş olan ayakkabılar giyemiyor veya midesi bulanmadan haşlanmış şalgama bakamıyordu. Adların sırayla okunmasına da tahammül edemiyordu. Futbol takımı kadroları, bütenlerin sonundaki atıflar, üniversite toplantılarındaki tanıtımlar ona babasının adının bulunmadığı hapishane listelerini hatırlatıyordu.

Rögarları hâlâ sayıyordu: Laboratuvardan eve kadar otuz sekiz tane... Dövme demirden yapılan küçük balkonunda sürüyle çiçeği vardı ve yazın saatin kaç olduğunu akşam primulalarının taç yapraklarının ne kadar açık olduğuna bakıp anlayabiliyordu. Hélène, arkadaşlarıyla çıktığı ve ev çok sessizleştiği

vakit Jardin des Plantes'ın hemen yakınlarındaki hep aynı birahaneye, Le Village Monge'a gidiyor ve Dr. Geffard'ın anısına kızarmış ördek ısmarlıyordu.

Mutlu muydu? Her günün belirli bir bölümünde mutlu oluyordu. Örneğin, bir ağacın altında durup dalların rüzgardaki hışırtısını dinlediği veya bir koleksiyoncudan bir paket geldiği ve deniz kabuklularının o yaşlı denizden yükselen kokusunu duyduğu vakit mutlu oluyordu. Jules Verne'i Hélène'e okuduğu ve Hélène'in yanında uyuyakaldığı ve başını onun göğsüne dayadığı vakitler...

Tabii, Hélène geç kaldığı vakit, Marie-Laure'un omurgasından yukarı bir endişe dalgasının yükseldiği oluyordu. O zaman bir laboratuvar masasına dayanıyor ve müzedeki tüm diğer odalar, korunmuş kurbağalarla, yılan balıklarıyla ve solucanlarla dolu dolaplar, mıhlanmış böceklerle ve prese edilmiş eğrelti otlarıyla dolu küçük odalar, kemiklerle dolu kilerler aklına geliyor ve aniden kendisini bir mozolede çalışıyormuş gibi hissediyordu. Bölümlerin sistematik mezarlıklar olduğunu ve bilim adamları, bekçiler ve muhafızlar gibi tüm çalışanların da ölüler galerisinde oturduklarını düşünüyordu.

Ama bu anlar enderdi ve pek sıklıkla olmuyordu. Laboratuvarında altı tane güven verir gibi çağıldayan tuzlu su akvaryumu vardı; arka duvarda Dr. Geffard'ın ofisinden kurtarılmış, her birinde dört yüz çekmece olan üç dolap vardı. Lisans öğrencilerine ders veriyordu. Öğrencileri genellikle tuzlu et veya kolonya veya motosikletlerinden dolayı benzin kokuyorlardı. Marie-Laure onlara hayatları hakkında sorular sormayı, onların ne gibi maceralar yaşadıklarını öğrenmeyi seviyor ve kalplerinde ne gibi gizli delilikler olduğunu merak ediyordu.

Temmuz'da bir Çarşamba akşamı, asistanı laboratuvarın açık kapısını tıklattı. Kaplar kaynıyor, filtreler mırıldanır gibi

sesler çıkarıyor ve minik akvaryum ısıtıcıları bir işliyor, bir duruyordu. Asistanı onu görmek isteyen bir kadın olduğunu söyledi. Marie-Laure'un Braille alfabeli daktilosundaki elleri bir an için durdu.

"Bir koleksiyoncu mu?"

"Sanmıyorum, Doktor. Adresinizi Bretanya'daki bir müzeden aldığını söyledi."

Vertigonun ilk belirtileri...

"Yanında küçük bir çocuk var. Koridorun sonunda bekliyorlar. Yarın gelmesini mi söyleyeyim?"

"Kadın nasıl biri?"

"Beyaz saçlı." Daha yakına geldi. "Kıyafeti kötü. Sizi bir küçük model ev için görmek istediğini söylüyor."

Marie-Laure arkadan bir yerden on bin kanca üzerinde asılı on bin anahtarın şıngırtısını duyar gibi oldu.

"Doktor LeBlanc?"

Oda yana doğru yattı. Az sonra kenardan aşağı düşecekti sanki.

Konuk

"Fransızcayı çocukken mi öğrendiniz?" diye sordu Marie-Laure, ama nasıl konuşabildiğine kendisi de hayret ediyordu.

"Evet, bu da oğlum, Max."

"*Guten Tag*,"* diye mırıldandı Max. Eli küçük ve sıcacıktı.

"O, çocukken Fransızca öğrenmemiş," dedi Marie-Laure ve iki kadın sessiz kalmadan önce güldüler.

Kadın, "Size bir şey getirdim," dedi.

Gazeteye sarılı olsa da, Marie-Laure bunun evinin modeli olduğunu biliyordu; bu kadın sanki onun avuçlarına sıcak bir anı tanesi damlatmıştı.

Ayakta güçlükle duruyordu. "Francis," dedi asistanına, "Max'a böcekleri gösterir misin?"

"Tabii, Madam."

Kadın çocuğa Almanca bir şeyler söyledi.

Francis, "Kapıyı kapatayım mı?" diye sordu.

"Lütfen."

Kapı mandalının sesi duyuldu. Marie-Laure akvaryumların çıkardığı kabarcıkların ve kadının nefes sesini duyabiliyordu. Üzerinde oturduğu taburenin ayaklarındaki lastik durdurucular da kıpırdandıkça ses çıkarıyordu. Parmaklarıyla küçük evin yanlarındaki çentikleri buldu, çatısının eğimini yokladı. Bu evi kaç kez ellerine almıştı kim bilir?

"Bunu babam yapmıştı," dedi.

"Ağabeyimin eline nasıl geçtiğini biliyor musunuz?"

Uzayda dönüp duran her şey, odanın içinde bir tur attıktan sonra Marie-Laure'un zihnine girmişti sanki. O Alman. Model. Acaba hiç açılmış mıydı?

---

* *Guten Tag: Günaydın:* İyi günler. (Çev. N.)

Onu dikkatle izlediğini bildiği Jutta adındaki bu kadın, özür diler gibi sordu. "Yoksa onu sizden aldı mı?

Marie-Laure, anıların zamanla daha da zihin karıştırıcı bir hal aldığını veya yerli yerine oturduğunu düşünüyordu. O genç adam onun üç kez hayatını kurtarmıştı. Birincisi, görevi olduğu halde Etienne'i ihbar etmemişti. İkincisi, eve giren o adamı ortadan kaldırmıştı. Üçüncüsü de şehirden çıkması için ona yardım etmişti.

"Hayır," dedi.

"O zamanlar," dedi Jutta, Fransızcasının sınırlarına dayanarak, "insanlara karşı iyi olmak pek kolay bir iş değildi sanırım."

"Ben onunla bir gün geçirdim. Bir günden daha az..."

Jutta, "Kaç yaşındaydınız?" diye sordu.

"Kuşatma sırasında on altı. Ya siz?"

"On beş. Kuşatma sonunda."

"Hepimiz vaktinden önce büyüdük."

Jutta, "O, öldü," dedi.

Tabii. Savaş sonrası hikayelerinde direnişe üye olan herkes muhteşem, güçlü kuvvetli kahramanlardı, kağıtlardan bile uçak yapabilirlerdi. Almanlar ise ya şehirlerin ne kadar harap olduğunu görmek için o tanrısal sarışın kafalarını tankların açık kapaklarından dışarı çıkarırlardı veya güzel Yahudi kızlarına işkence eden psikopatlar veya seks delileriydiler. O genç adam bu tariflerin hangisine sığıyordu? Varla yok arası bir çocuktu... Onunla birlikte olmak, bir tüyle aynı odada olmak gibi bir şeydi. Ama ruhu müthiş bir şefkatle parıldıyordu, öyle değil mi?

Ruhr'un kıyılarında böğürtlen toplardık. Kız kardeşim ve ben.

"Onun elleri benimkinden küçüktü," dedi Marie-Laure.

Kadın boğazını temizledi. "Her zaman yaşından biraz küçük gösterirdi, ama beni hep korurdu. Ondan bekleneni yapmaması diye bir şey söz konusu olmazdı. Bunu doğru söyleyebildim mi?"

"Hem de mükemmel bir şekilde."

Akvaryumlardan hava kabarcıkları çıkıyordu. Salyangozlar besleniyordu. Bu kadının neler çektiğini Marie-Laure tahmin edemiyordu. "Sizinle birlikte büyük amcamın yayınlarını dinlediğini söylemişti bana. Onları ta Almanya'dan dinleyebildiğinizi anlatmıştı."

"Sizin büyük amcanız..."

Marie-Laure şimdi de kadının zihninde uyanan anıları merak ediyordu. Bir şeyler söylemek üzereyken, koridordaki ayak sesleri laboratuvar kapısının önünde durdu. Max Fransızcada anlayamadığı bir sözcük nedeniyle sıkıntılı anlar yaşıyordu. Francis gülerek, "Hayır, hayır, 'arkasında' derken 'gerisinde' demek istiyorum, 'popo' değil..." dedi.

Jutta "Özür dilerim," dedi.

Marie-Laure güldü. "Bizi kurtaran da çocuklarımızın bazı şeyleri bilmemeleri değil mi zaten?"

Kapı açıldı ve Francis, "İyi misiniz, Madam?" diye sordu.

"Evet, Francis. Gidebilirsin."

"Biz de gidelim," dedi Jutta ve taburesini laboratuvar masasından arkaya doğru itti. "Küçük evi sizin almanızı istemiştim. Sizde durması bende durmasından daha iyidir."

Marie-Laure avuçlarını masanın üzerine dayamıştı. Ana oğul kapıdan çıkarlarken, küçük bir elin bu elleri tuttuğunu hayal etti ve boğazı düğümlenir gibi oldu. "Bekleyin," dedi. "Benim büyük amcam savaştan sonra evi sattığı vakit, tekrar Saint-Malo'ya dönmüş ve büyükbabamdan geri kalan plaklardan birini kurtarmıştı. Ay hakkında olan bir plak."

"Hatırlıyorum. Ya ışık? Öteki yüzündeki?"

Gıcırdayan yer döşemeleri, kaynayan kaplar... Cam boyunca kayar gibi giden salyangozlar... Masadaki avuçlarının arasındaki küçük ev...

"Adresinizi Francis'e bırakın. Plak çok eski, ama onu size postalayacağım. Max'ın hoşuna gidebilir."

Kağıttan Uçak

"... ve Francis kurumuş bitkilerle dolu kırk iki bin çekmece olduğunu söyledi ve bana dev bir mürekkep balığının burnunu ve bir plesiosaur gösterdi..." Ayakkabılarının altında çakıl taşları katır kutur sesler çıkarıyordu. Jutta bir ağaca dayanma ihtiyacını hissetti.

"Mutti?"

Gözleri kararıyor, sonra yeniden aydınlık oluyordu.

"Sadece yorgunum, Max."

Turist haritasını açtı ve otele nasıl döneceklerini anlamaya çalıştı. Dışarıda pek az araba vardı, önünden geçtikleri hemen hemen tüm pencerelerden televizyonların mavi ışığı sızıyordu. Bedenleri görmemek unutmamızı sağlıyor diye düşündü. Onların üzerine bir mühür gibi yayılan çimen...

Asansöre binince Max, 6. kata bastı ve yukarı çıktılar.

Odalarına giden koridordaki ince kestane renkli uzun halının üzerinde altın renkli ikizkenar yamuklar vardı. Jutta anahtarı Max'a verdi. Max bir süre kilitle uğraştıktan sonra kapıyı açtı.

"O kadına evin nasıl açıldığını gösterdin mi, Mutti?"

"Bence o zaten biliyordu."

Jutta televizyonu açtı ve ayakkabılarını çıkardı. Max balkon kapısını açtı ve otelin kağıtlarından biriyle bir uçak yaptı. Şöyle bir baktığında, Jutta Paris'in çocukken çizdiği şehirleri anımsattığını düşündü: Evler, pencereler, sürü halinde uçan kuşlar... Televizyonda, mavi üniformalı bir takım, binlerce kilometre ötedeki bir sahada koşturuyordu. Skor 3'e 2 idi. Ama bir kaleci yere düştü ve kanat oyuncularından biri topa ayağıyla hafifçe vurdu ve top gol çizgisine doğru ağır ağır gitmeye başladı. Topu durduracak kimse yoktu. Jutta yatağın yanındaki telefonu kaldırdı ve dokuz rakam çevirdi. Max o arada uçağını sokağa fırlattı. Uçak birkaç metre gitti, bir an için havada asılı kaldı. Ve Jutta hattın diğer ucunda kocasının merhaba diyen sesini duydu.

Anahtar

Laboratuvarında oturuyor ve tepsinin içindeki Dosinia kabuklularına tek tek dokunuyordu. Anılar flaş gibi hızla gözlerinin önünden geçiyordu: Babasının pantolonunun paçasını sıkı sıkıya tuttuğu vakit hissettikleri, dizlerinin etrafında sıçraya sıçraya giden kum pireleri... Kaptan Nemo hüzünlü ağıtını yakarken, karanlıkta yol alan denizaltısındaki titreşimler...

Küçük evi salladı, herhangi bir ses duymayacağını bilmesine rağmen.

O, onu almak için geri gitmişti. Onu yanında taşımıştı. Onunla ölmüştü. Nasıl bir çocuktu o? Etienne'in o kitabının sayfalarını nasıl karıştırdığını hatırladı.

Kuşlar, demişti. *Birbiri ardı sıra kuşlar, kuşlar.*

Kendisini o dumanla kaplı şehirden çıkarken ve beyaz yastık kılıfını havaya kaldırırken görür gibi oldu. Onun görme alanından çıktığı anda, o da geri dönmüş ve Hubert Bazin'in kapısına gelmiş olmalıydı. Tepesindeki kale duvarları devasa bir dalgakıran gibiydi. Demir kafesli pencerenin ötesindeki deniz yavaş yavaş yükseliyordu. Onu, küçük evin sırrını çözerken gördü. Belki de elması binlerce salyangozun gezindiği su birikintisinin içine atmıştı. Sonra bilmece kutusunu kapatmış, kapıyı kilitlemiş ve oradan uzaklaşmıştı...

Veya taşı tekrar evin içine koymuştu.

Veya cebine sıkıştırmıştı.

Anılarında Dr. Geffard fısıldıyordu: *Bazen o kadar küçük bir şey öylesine güzel ve öylesine değerli olabilir ki... Ancak çok güçlü bir kişi kendisini bu tür duygulardan uzak tutabilir.*

Bacayı doksan derece büktü. Babasının yaptığı ilk gün olduğu gibi kolayca dönüvermişti. Tahta üç panelden birincisini kaydırmak istediğinde, onun sıkışmış olduğunu gördü. Ama bir dolma kalemin ucuyla panelleri bir iki üç kaydırmayı başardı.

Avucuna bir şey düştü.

Bu demir bir anahtardı.

Alev Denizi

O, dünyanın erimiş derinliklerinden, üç yüz kilometre aşağıdan gelir. Türlü türlü kristal katmanlarının arasındaki bir kristal. Her bir atomu birbirinden eşit uzaklıktaki komşusuna bağlı, mükemmel şekilde örülmüş, sekiz yüzeyli, sertlikte eşi emsali olmayan saf karbon. Çok yaşlı: Hem de aklın alamayacağı kadar... Yeryüzü kımıldanır, titrer, gerinir. Bir yıl, bir gün, bir saat, büyük bir magma yukarıya doğru akarken bir kristal katmanını biriktirir ve onu yüzeye doğru kilometreler, cayır cayır yanan kilometreler boyu iter; kocaman, dumanları tüten bir elmaslı kil ksenoliti içinde soğur ve orada bekler. Yüzyıllar boyu. Yağmur, rüzgar ve metreküplerce buz ana kayayı iri kaya parçaları haline getirir, iri kaya parçaları taşa dönüşür; buz geri çekilir, bir göl oluşur ve galaksilerce taze su midyesi, milyonlarca kabuklarını kanat çırpar gibi güneşe doğru çırparlar, kapanırlar ve ölürler ve göl de bir yerlere sızar. Tarih öncesi ağaçlar büyür, yok olur ve tekrar büyür. Bir sonraki yıla kadar, bir başka gün, bir başka saat, bir fırtına özel bir taşı kanyonun dışına atana ve onu tıkırdayan bir alüvyon akıntısının içine gönderene kadar. Orada, bir akşam ne aradığını bilen bir prensin dikkatini çeker.

Sonra tıraşlanır, cilalanır; bir an için insanların eline geçer.

Bir saat daha, bir gün daha, bir yıl daha. Bir kestaneden daha büyük olmayan bir karbon topağı, su yosunlarıyla örtülür, kaya midyeleriyle süslenir ve salyangozların üzerinden geçtiği bir yerde çakıl taşlarının arasında hafif hafif kıpırdanır.

Frederick

Annesiyle birlikte batı Berlin'in dışında yaşıyordu. Oturdukları daire tripleks bir binanın orta katındaydı. Tek penceresinden sığla ağaçları, az kullanılan devasa bir süpermarket park alanı ve daha ilerden geçen otoyol görünüyordu.

Frederick genellikle arka verandada oturuyor ve rüzgarın yere atılmış plastik torbaları park alanında oraya buraya savurmasını izliyordu. Bunlar bazen döne döne çok yüksekle-re uçarlar ve dallara takılmadan veya gözden kaybolmadan önce, önceden tahmin edilemeyen taklalar atarlardı. Kurşun kalemle bu helezonların resmini çiziyordu: Bol kurşunlu helezonlardı bunlar. Tüm sayfayı bunların iki veya üç tanesiyle dolduruyor, sonra sayfayı çevirip diğer tarafa da aynı işlemi yapıyordu. Daire bunlarla dolmuştu: Tezgahın üzerinde, çekmecelerde, tuvalet rezervuarında bunlardan binlerce vardı. Annesi Frederick bakmadığı vakit bunları atıyordu, ama sonunda o da teslim olmuştu.

"Bu çocuk bir fabrika gibi," diyordu arkadaşlarına ve onu cesur göstermesini umduğu çaresiz bir gülücük konduruyordu dudaklarına.

Pek az arkadaşı geliyordu artık. Az arkadaşı kalmıştı.

Bir Çarşamba günü - ama günün Çarşamba olmasının Frederick için ne önemi vardı ki? - annesi elinde mektuplarla geldi.

"Bir mektup var," dedi. "Senin için."

Savaştan sonraki on yıllar boyunca, sezgileri onu hep saklamaya yöneltmişti. Kendisini saklamaya, oğluna olanları saklamaya... Korkunç bir suça ortaklık ettiği hissine kapılan tek dul o değildi. Büyük zarfın içinde bir mektup ve küçük bir zarf daha vardı. Mektup Essen'den bir kadından geliyordu.

Kadın küçük zarfın ağabeyine ait olduğunu, Fransa'daki bir Amerikan esir kampından New Jersey'deki askeri bir depolama tesisine ve oradan da Batı Berlin'deki bir eski muharipler örgütüne geçtiğini yazıyordu. Zarf daha sonra eskiden çavuş olan birinin, ondan da mektubu yazan kadının eline geçmişti.

Werner. O çocuk hâlâ gözlerinin önündeydi. Beyaz saçları, utangaç elleri ve insanın içini eriten gülümsemesiyle...

Yüksek sesle, "Çok ufak tefekti," dedi.

Annesi Frederick'e açılmamış zarfı gösterdi: Kırışmıştı, siyaha yakın bir rengi vardı, eski görünümlüydü. Frederick'in adı büyük harfle yazılmıştı, ama küçücük puntolarla... Ama Frederick ilgi göstermedi. Karanlık basınca annesi zarfı tezgahın üzerine bıraktı, bir kap pirinç ölçerek kaynatmaya başladı, her zaman yaptığı gibi evdeki tüm lambaları ve üstten aydınlatmaları açtı. Daha iyi görmek için değil, evde yalnız olduğu, yan daireler boş olduğu ve birilerinin geleceğini bekliyormuş gibi hissetmesine neden olduğu için öyle yapıyordu.

Frederick'in sebzelerini püre haline getirdi. Kaşığı Frederick'in ağzına soktu. Lokmasını yutarken çıkardığı mırıltıyı dinledi: Onun mutlu olduğunun bir işaretiydi bu. Çenesini sildi ve önüne bir sayfa koydu. Frederick kalemi aldı ve çizmeye başladı.

Kadın evyeyi sabunlu suyla doldurdu. Sonra zarfı açtı.

Zarfın içinde çok renkli iki kuşun ortadan katlanmış bir gravürü çıktı. *Akuatik Orman Kuyruksallayanı. Erkek 1. Dişi 2.* Hint şalgamı üzerine konmuş iki kuş. Kadın zarfın içinde not, bir izahat var mı diye baktı, ama bir şey bulamadı.

O kitabı Fredde için aldığı günü hatırladı: Kitapçı onu paketlemek için çok uğraşmıştı. Kitabın cazibesini pek anlayamamıştı ama oğlunun onu seveceğinden emindi.

Doktorlar Frederick'in belleğinde hiçbir anı tutamadığını söylemişlerdi; beyninin sadece temel fonksiyonları vardı,

ama bazen tereddüde düştüğü oluyordu. Elinden geldiğince kırışıklıkları düzeltti ve lambayı iyice yaklaştırarak baskıyı oğlunun önüne koydu. Frederick başını yana eğdi, annesi onun resmi incelediğine inanmak istiyordu. Ama Frederick'in gözleri gri gri ve boş boş bakıyordu; bakışlarında bir derinlik yoktu. Birkaç saniye sonra yine helezonlarına döndü.

Bulaşıkları bitirdikten sonra, Frederick'i boynunda bebek önlüğüyle ve her zamanki gibi boşluğa bakarak oturduğu yükseltilmiş verandaya çıkardı. Kuş baskılarını oğluna göstermeyi ertesi gün yine deneyecekti.

Sonbahardı ve sığırcıklar şehrin üzerinde titreşen kümeler halinde uçuyorlardı. Bazen onları seyrederken ve onların hızla çırptıkları kanatlarının sesini dinlerken Frederick'in canlandığını düşünüyordu.

Frederick'in annesi sıra sıra ağaçların arasından boş park alanına bakarken, sokak lambasının ışık halkası arasından siyah bir şekil sürünerek geçti. Gözden kayboldu, sonra yeniden ortaya çıktı ve aniden sessizce iki metre bile uzakta olmayan veranda parmaklıklarının üzerine kondu.

Bu bir baykuştu. Bir çocuk kadar büyüktü. Boynunu döndürdü ve sarı gözlerini kırpıştırdı. Kadının kafasında sadece tek bir düşünce uğulduyordu: *Sen benim için geldin.*

Frederick oturduğu yerde doğruldu.

Baykuş bir şey duyuyordu. Orada durmuş, kadının o güne kadar kimsede görmediği bir dikkatle bir şey dinliyordu. Frederick gözlerini dikmiş bakıyor, bakıyordu.

Baykuş sonra gitti: Üç kere sesli bir şekilde kanat çırptı ve karanlık içinde kayboldu.

"Gördün mü onu?" diye fısıldadı. "Onu gördün mü, Fredde?"

Frederick gölgelere doğru bakıyordu, ama orada sadece başlarının üzerindeki dallarda hışırdayan plastik torbalar ve az ötedeki park alanında parlayan yapay ışık küreleri vardı.

"Mutti?" dedi Frederick. "Anne?"

"Buradayım, Fredde."

Elini oğlunun dizinin üzerine koydu. Frederick'in elleri sandalyenin kollarına kilitlenmişti. Tüm bedeni kaskatı kesilmişti. Boynundaki damarlar şişmişti.

"Frederick? Ne oldu?"

Annesine baktı. Gözlerini kırpıştırmıyordu. "Biz ne yapıyoruz, Mutti?"

"Oh, Fredde. Sadece oturuyoruz. Oturuyoruz ve geceyi seyrediyoruz."

On Üç

O yeni bir asrı görecek kadar yaşadı. Hâlâ da yaşıyor.

Mart'ın başında bir Cumartesi günüydü. Torunu Michel onu evinden aldı, birlikte Jardin des Plantes'a kadar yürüdüler. Hava soğuktu ve hafifçe parlıyordu. Marie-Laure bastonunun ucunu önünde tutarak, ayaklarını sürüyerek ve seyrelmiş saçları bir yana doğru savrularak yürüyordu. Rüzgarda hışırdayan, yaprakları dökülmüş ağaçlardan oluşan gök kubbenin altından geçerken, bir yandan da fizalya denizanalarının arkalarından uzun dokunaçlarını sürüyerek bir sürü halinde yüzdüğünü hayal ediyordu.

Çakıl taşlı yollardaki su birikintilerinin üzeri ince bir tabaka halinde buz tutmuştu. Bastonu bunlardan birine rastladığı vakit duruyor ve bu tabakayı kırmadan kaldırmak için öne doğru eğiliyordu. Gözlerine bir lens takarmış gibi... Sonra onu özenle yerine bırakıyordu.

Torunu sabırlı bir çocuktu; dirseğini ancak ihtiyacı olduğunu anladığı vakit tutuyordu.

Bahçelerin kuzeybatısında kalan çitten labirente kadar geldiler. Üzerinde bulundukları yol buradan itibaren sürekli sola doğru kıvrılarak, aşağıya doğru inmeye başlıyordu. Tırman, bekle, soluklan. Tekrar tırman. En tepedeki eski, çelik çarda-

ğa vardıklarında, çocuk onu oradaki dar sıraya götürdü. İkisi birden onun üzerine oturdular.

Onlardan başka kimse yoktu: Ya çok soğuk veya çok erken olduğundan veya her iki nedenden dolayı... Marie-Laure çardağın telkariyi andıran tacının arasından esen rüzgarın sesini dinledi. Etraflarındaki çitten labirentin duvarları çok korunaklıydı. Aşağılardan, Paris şehrinin çıkardığı bir Cumartesi gününün uykulu mırlama sesleri yükseliyordu.

"Haftaya Cumartesi günü on iki yaşında oluyorsun, değil mi Michel?"

"Nihayet."

"On iki yaşında olmak için bir acelen mi var?"

"Annem on iki yaşında olduğum vakit mopedi kullanabileceğimi söylüyor."

"Ah." Marie-Laure güldü. "Moped."

Buz, tırnaklarının altında milyarlarca küçük taç, sıranın üstündeyse akıllara durgunluk veren karmaşıklıkta halelerden bir örgü kafes oluşturmuştu.

Michel iyice ona yaslandı ve çok sessizleşti. Sadece elleri kımıldıyordu. Düğmelere bastığını gösteren minik çıtırtı sesleri geliyordu.

"Neyle oynuyorsun?"

"Warlords."

"Bilgisayarına karşı mı oynuyorsun?"

"Jacques'a karşı."

"Jacques nerede?"

Çocuğun dikkati oyuna odaklanmıştı. Jacques'ın nerede olduğu önemli değildi: Jacques oyunun içindeydi. Marie-Laure'un bastonu çakıl taşlarına dayalı olarak duruyor, çocuk ise kasılmış bir şekilde düğmelere basıp duruyordu. Bir süre sonra "Ah!"diye bağırdı ve oyunun sona erdiğini gösteren birkaç cıvıltı sesi geldi.

"İyi misin?"

"Beni öldürdü." Michel'in sesine yeniden bir farkındalık gelmişti; başım kaldırıp ona baktı. "Jacques, yani. Beni öldürdü."

"Oyunda mı?"

"Evet. Ama her zaman yeniden başlayabilirim."

Rüzgar ağaçlardaki buzlu suları silkeliyordu. Ellerinin arkasına dokunan güneş ışınlarına odaklanmaya çalıştı. Bir de yanında oturan torununun ısısına...

"Mamie? On ikinci yaş günün için, istediğin bir şey olmuş muydu senin?"

"Evet. Jules Verne'den bir kitap."

"Annemin bana okuduğu mu? Peki, alabilmiş miydin?"

"Evet. Öyle sayılır."

"O kitapta çok karmaşık balık isimleri vardı."

Marie-Laure güldü. "Mercanların ve yumuşakçaların da..."

"Özellikle de yumuşakçaların. Çok güzel bir gün, değil mi Mamie?"

"Hem de çok."

İnsanlar aşağıdaki bahçeleri turlamaya başlamışlardı. Rüzgar çitlerin üzerinde minik ilahiler söylüyordu. Labirentin girişindeki yaşlı sedir ağaçları da çıtırtılı sesler çıkarıyordu. Marie-Laure, Michel'in makinesine Etienne'in bir zamanlar ona anlattığı gibi, girip çıkan elektromanyetik dalgaları düşündü. Tabii şimdi bunlardan o zamankinden çok daha fazlası, belki binlerce kere, milyonlarca kere daha fazlası havada gidip gelmekteydi. Mesajlı sohbetler sel gibi akıp gidiyordu; cep telefonuyla yapılan görüşmeler, televizyon programları, elektronik postalar gelgit dalgaları gibi giderek artıyordu. Şehrin üstünden ve altından tel ve kablo ağları geçmekteydi. Bunlar binaların içinden geçiyor, metro tünellerindeki vericilere ve binaların üzerindeki antenlere uğrayarak ve içlerinde selüler

vericiler olan lamba direklerinden geçerek, *Carrefour*'un, *Evian*'ın, önceden pişirilmiş sadece ısıtılması gereken kurabiyelerin reklamlarını uzaya gönderiyor ve tekrar dünyaya getiriyordu. *Bugün biraz geç kalacağım* ve *Rezervasyon yaptırsak belki daha mı iyi olur?* Ve *Eve gelirken avokado al* ve *O ne dedi?* Paris'in kalabalık semtlerinden, savaş meydanlarının ve mezarların üzerinden, Ardenne Dağları'nın tepesinden, Rhine Nehri'nden, Belçika ve Danimarka'nın üzerinden ve ülke adını verdiğimiz yaralı ve sürekli değişim halinde olan toprakların üzerinden geçen on bin tane *Seni özledim*, elli bin tane *Seni seviyorum* mesajı... Elektronik nefret postaları, randevu hatırlatmaları, Pazar güncellemeleri, mücevher reklamları, kahve ilanları, mobilya reklamları... Ruhların da bu yollardan geçebileceğini düşünmek çok mu zordu? Babasının, Etienne'in, Madam Manec'in ve Werner Pfennig adındaki Alman çocuğun da beyaz balıkçıl, deniz kırlangıcı ve sığırcık kümeleri halinde gökyüzünde dolaştıklarını, ruhların büyük gruplar halinde mekik dokuduklarını belki de iyi kulak verdiğimizde duyabileceğimizi düşünmek olmayacak bir iş miydi? Onların bacaların üzerinden geçtiklerini, kaldırımlarda dolaştıklarını, ceketinizin ve gömleğinizin içinden göğüs kemiğinize ve akciğerlerinize kadar girip diğer taraftan çıktıklarını, havanın büyük bir kütüphane olduğunu ve orada yaşanan her hayatın, söylenen her cümlenin, telaffuz edilen her sözcüğün bir kaydının olduğunu ve orada titreşmekte olduğunu hayal edemez miyiz?

Her saat, savaşla ilgili anıları olan bir kişi bu dünyadan ayrılıyor, diye düşündü.

Otların arasından tekrar yükseleceğiz. Çiçeklerde, şarkılarda yaşayacağız.

Michel onun kolunu tuttu ve patikadan geriye doğru yürümeye başladılar; sonra kapıdan geçerek Cuvier Sokağı'na

çıktılar. Bir rögar, iki rögar geçtiler, üç dört beş... Onun binasına gelince Marie-Laure "Beni burada bırakabilirsin, Michel," dedi. Sen kendi yolunu bulabilecek misin?"

"Tabii."

"Haftaya yine görüşmek üzere, o zaman."

Torunu onu iki yanağından öptü. "Haftaya yine görüşmek üzere, Mamie."

Ayak sesleri bitene kadar dinledi. Sadece arabaların iniltileri ve trenlerin uğultusu ve soğukta acele eden insanların sesleri kalana dek dinledi.

ANTHONY DOERR

1973 yılında Cleveland, Ohio'da doğdu. Kaleme aldığı hikayelerle seçkin bir yazar olduğunu kanıtlayan Doerr, İngiltere'nin 124 yıllık edebiyat dergisi *Granta*'nın "en iyi genç romancılar" listesinde yer aldı. On yıllık bir çaba ve araştırmanın ürünü olan **Göremediğimiz Tüm Işıklar** ile dünya çapında bir ün kazanan yazar üç *O. Henry Ödülü*, bir *Rome Ödülü* ve bir de *New York Public Library's Young Lions Kurgu Ödülü*'ne sahiptir, ayrıca 2010'da *Guggenheim Ödülü* ne layık görülmüştür.

Marie-Laure, bir müzede kilit ustası olan babasıyla birlikte Paris'te yaşamaktadır. Gözleri gün geçtikçe daha az görmeye başlayan Marie-Laure, altı yaşına geldiğinde kör olur. Babası ona yaşadıkları mahallenin mükemmel bir minyatürünü yapar, böylece her yeri parmaklarıyla ezberler ve artık dışarı çıktığında evinin yolunu bulabilecektir. Fakat bir sabah savaşın kara bulutları şehrin üzerine çökünce, yanlarında müzeye ait içi sırlarla dolu bir taş ile, Saint-Malo'da deniz kenarında bir evde yaşayan, yirmi yıldır dışarı adım atmamış olan amcalarının yanına gitmek zorunda kalırlar.

Almanya'da bir maden kasabasında kız kardeşi ile birlikte bir yetimhanede büyüyen Werner'in önündeki tek seçenek, on beş yaşına geldiğinde babasının öldüğü madende çalışmaktır. Işık kadar beyaz saçları ve sonsuz merak içinde yüzen zihni ile Werner özel bir çocuktur. Bir gün şans eseri eski bir radyo bulup onu çalışır hale getirince ve karşılaştığı her elektronik aleti dakikalar içinde tamir edince, bir subay tarafından keşfedilir ve sonradan bir katil ordusu olduğunu öğreneceği özel bir okula gitme fırsatı elde eder. Orada dâhi olmasının bedelini ödeyip, hayatın acı taraflarına tanıklık ederken, kendisini Marie-Laure ile kaderlerinin kesişeceği Saint-Malo'da bulur.

GÖREMEDİĞİMİZ TÜM IŞIKLAR, okuyanların birbirlerine tavsiyesiyle kısa sürede bir milyondan fazla sattı, yılın en çok konuşulan kitabı oldu.

ISBN: 978-605-4629-81-7

₺22.00 9 786054 629817